

Agenda

ALGEMENE KERKVERGADERING

68

Agenda

vir die

68

ste

**Algemene Kerkvergadering
van die Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika**

**Die Aula
Universiteit van Pretoria**

Vanaf Sondag 23 September 2007

REGLEMENT VAN ORDE VIR DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING

1. OPROEP EN OPENING

Die oproep en opening van die 68ste Algemene Kerkvergadering is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hanteer volgens die Kerkorde.

2. AGENDA

- 2.1 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering stel die agenda saam. Versoekskrifte, memoranda, verslae en beskrywingspunte van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ringsvergaderings, die Predikantevergadering, die Algemene Diakensvergadering, rade van die Kerk, studiekomitees, dienaars van die Woord, kerkrade en kerkraadslede deur die ringsvergaderings in wie se werkring hulle val, word oorweeg [Ordinansie 3.8.3(iii); 3.10.2(ii) en 3.10.3(iii)].
- 2.2 Vorige besluite van Algemene Kerkvergaderings is by die samestelling van hierdie agenda in aanmerking geneem.
- 2.3 Volgens Ordinansie 3.4.3(xviii) reël die ringsvergadering watter afgevaardigde uit die ring 'n beskrywingspunt wat opgeneem is in die agenda, tydens die vergadering sal toelig en motiveer. Indien daar geen aanduiding gegee word wie die toeligting sal doen nie, word die voorsitter van die betrokke ring, raad, kommissie of komitee opgeroep om dit te doen of reëlings in dié verband te tref.
- 2.4 Die agenda wat vooraf beskikbaar gestel is, word as gelees beskou.

3. KOMMISSIES WAT TYDENS VERGADERING FUNKSIONEER

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het voorlopig kommissies aangewys om bepaalde take voor en tydens die vergadering te hanteer. Die vergadering sal versoek word om te besluit oor die aanwysings.

3.1 Kommissie vir Geloofsbriewe

Die Kommissie vir die Geloofsbriewe gaan die geloofsbriewe voor die aanvang van die sitting na en lê 'n lys van die lede van die vergadering en 'n verslag oor geloofsbriewe wat nie in orde is nie, aan die vergadering voor.

3.2 Ordekommissie

Die Ordekommissie ontvang en oorweeg skriftelike, gemotiveerde verskonings vir tydelike afwesigheid uit die vergadering en sien toe dat die sittingsure stiptelik gehandhaaf word.

Afgevaardigdes word dringend versoek om die vergadering stiptelik en getrou by te woon en slegs in uiterste noodsituasies verskoning aan te teken.

Vorms waarop verskoning vir afwesigheid aangeteken word, is by die Ordekommissie beskikbaar.

3.3 **Formuleringskommissie**

Die Formuleringskommissie ontvang voorstelle en amendemente op beskrywingspunte wat in die agenda opgeneem is en sien toe dat die bewoording daarvan nie in stryd is met enige besluit van die Kerk of met die Kerkorde nie.

3.4 **Stemprosedure**

'n Elektroniese stemprosedure word gebruik behalwe in gevalle waar dit nie moontlik is nie. Vir so 'n stemming word van stembriewe gebruik gemaak wat agter in die agenda ingebind is of tydens die vergadering beskikbaar gestel word.

Slegs persone wat 'n volstreekte meerderheid (helfte plus een) van die getal stemme wat uitgebring is ontvang het, word deur die voorsitter verkose verklaar, tensy die vergadering anders besluit.

3.5 **Notulehouers**

Die notulehouers sorg vir die opname van alle besluite en handeling van die vergadering in die notule en stel die notule aan die vergadering beskikbaar op die tye deur die vergadering bepaal.

4. **SPREEKBEURT(E)**

'n Lid van die vergadering wat 'n spreekbeurt oor 'n bepaalde saak in die agenda verlang kan ook vooraf skriftelik 'n versoek aan die skriba en/of viseskriba rig. Die sprekerslys sal, wanneer die bepaalde saak aan die orde gestel word vir bespreking, op die elektroniese inligtingskerm verskyn, waarna die besprekingslys gesluit word. Die voorsitter ken die spreekbeurte toe in die volgorde van die sprekerslys. Die tydsduur van 'n spreekbeurt is beperk tot **vyf minute**, maar mag, met toestemming van die vergadering, verleng word. Geen lid van die vergadering is geregtig op meer as een spreekbeurt oor 'n bepaalde saak nie, behalwe wanneer al die sprekers op die lys hulle beurt gehad het en daar nog tyd vir bespreking toegeken is vir die bepaalde saak. Die voorsitter sal dan beslis of die bespreking beëindig sal word en of daar 'n tweede spreekbeurt toegeken sal word.

5. **ORDE RONDOM BESPREKINGS**

- 5.1 Die voorsitter het die taak om sprekers by die punt onder behandeling te bepaal, te sorg dat sprekers nie argumente wat reeds geopper is, herhaal nie, en persone wat dreigemente uiter of die argument op 'n persoonlike vlak voer, tot orde te roep.

Wanneer 'n spreker afdwaal, of argumente herhaal, of dreigemente uiter, of *ad hominem* argumenteer, sal die voorsitter sy aandag daarop vestig en as hy na twee waarskuwings daarin bly volhard, sal die voorsitter hom die woord ontnem en die volgende spreker aan die woord stel.

- 5.2 Enige lid van die vergadering kan op 'n punt van orde die aandag van die voorsitter daarop vestig dat die voorsitter of 'n spreker nie volgens die Reglement van Orde of algemene vergaderingsprosedures handel nie, waarna die voorsitter die saak verder reël.
- 5.3 Die voorsteller van 'n beskrywingspunt of van 'n amendement op 'n beskrywingspunt, het die reg om, direk voordat daar tot die finale stemming oorgegaan word, repliek te lewer.
- 5.4 **Ter inligting**
- 5.4.1 *Beskrywingspunte:* 'n Beskrywingspunt is 'n voorstel wat via die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of ringsvergadering in die agenda opgeneem is vir besluitneming.
- 5.4.2 *Voorstelle:* Geen nuwe sake kan tydens die vergadering voorgestel word nie. Slegs voorstelle wat verband hou met beskrywingspunte wat in die agenda opgeneem is, kan ter tafel geneem word.
- 5.4.3 *Amendement:* 'n Amendement op 'n beskrywingspunt is 'n voorstel wat nie die wesenlike inhoud van die beskrywingspunt affekteer nie, maar die bedoeling het om die beskrywingspunt te wysig.

6. AMENDEMENTE EN MOSIES

- 6.1 Tydens die bespreking van 'n beskrywingspunt op die agenda kan lede van die vergadering amendemente op beskrywingspunte by die formuleringskommissie indien. Dit moet skriftelik geskied en moet deur die voorsteller en 'n sekondant onderteken wees.
- 6.2 Slegs mosies wat die orde en gang van die vergadering raak mag ingedien word. Mosies oor sake wat nie in die agenda voorkom nie, sal nie ter tafel geneem word nie. Mosies van meeewing en waardering mag gedurende die vergadering ingedien word.

7. BEHANDELING VAN VERSLAE

- 7.1 Die verslag van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word behandel pas nadat die voorsitter en skriba van die Kommissie verkies is.
- 7.2 By die behandeling van verslae stel die voorsitter eers die verslag in sy geheel vir goedkeuring en daarna die beskrywingspunte wat daarop betrekking het vir besluit. Wanneer veranderinge in die verslag voorgestel word, stel die voorsitter eers die aanbevelings en daarna die gewysigde verslag.
- 7.3 'n Verslag wat so afgehandel is, kan nie weer behandel word nie. Wanneer 'n lid van die vergadering van mening is dat enige besluit hersien moet word, kan die lid tydens die sitting van die vergadering 'n skriftelike versoek om hersiening inhandig, mede-onderteken deur 'n ander lid van die vergadering. Op ontvangs van so 'n versoek lê die voorsitter dit aan die vergadering voor. Die voorsteller ontvang die geleentheid om die versoek toe te lig, en een spreker, wat beswaar wil maak, ontvang ook 'n spreekbeurt. Die tydsduur is in elke geval beperk tot **vyf minute**. Daarna stem die vergadering oor

die versoek. Indien twee derdes van die vergadering hom ten gunste van die versoek verklaar, word die saak opnuut behandel.

8. AANTEKEN VAN TEENSTEM

'n Teenstem van enige lid van die vergadering teen 'n besluit word op versoek aange-teken onmiddellik nadat die stemming oor die betrokke saak afgehandel is. 'n Teen-stem word sonder bespreking in die notule opgeneem.

9. KLEREDRAG

Kleredrag moet nie afbreuk doen aan die waardigheid van die vergadering nie. By die amptelike opening Sondagaand dra alle dienaars van die Woord verkieslik 'n toga.

10. AFHANDELING VAN NOTULE, BESLUITEBUNDEL EN KERKORDE

Die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering handel die onafgehan-delde gedeelte van die notule, die Besluitebundel en wysigings aan die Kerkorde af en stel dit beskikbaar.

ORDE REËLINGS

VERVERSINGS

Verversings word deur die NHSV-takke gedurende teepouses in die Rautenbachsaal bedien.

AANLOOP TOT DIE VERGADERING

Die verrigtinge wat die vergadering voorafgaan is soos volg:

- * Vanaf 15:00 tot 17:30 op Sondag 23 September 2007 word registrasie van afgevaar-digdes afgehandel in die Rautenbachsaal (onder die Aula), Universiteit van Pretoria. Die registrasiefooi is by registrasie betaalbaar. Afgevaardigdes moet asseblief teen 18:00 klaar wees met registrasie.
- * Vanaf 17:30 tot 18:15 neem afgevaardigdes hulle plekke in die Aula vir die amptelike opening in. Die amptelike opening begin om 18:30.
- * 'n Afskrif van 'n verslag oor die aanwesige lede word aan elke afgevaardigde oorhandig wanneer die vergadersaal binnegegaan word op Maandag 24 September 2007. Die ver-slag sal geld as die amptelike presensielys.
- * Afgevaardigdes wat nie Sondag registreer nie, sal slegs deur middel van die notule tot die presensielys toegevoeg word na aanmelding by die Ordekommissie.

---oOo---

INHOUDSOPGAWE

Bladsy

REGISTRASIE	1
AMPTELIKE OPENING: SONDAG 23 SEPTEMBER 2007	1
OPENINGSREDE	1
VERWELKOMING	1
GROETEBOODSKAPPE	1
DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK EN SY WERKSAAMHEDE	2
HCM FOURIE EREPENNING	2
BEDANKINGS	2
VERVERSINGS	2
OPENING: MAANDAG 24 SEPTEMBER 2007	3
VERWELKOMING	3
MOSIES	3
BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGS-	
REDE	3
SAMESTELLING EN KONSTITUERING	3
Geloofsbriewe	3
Stemgeregtigde lede	3
Adviserende lede	3
STEMOPNEMERS EN STEMTELLERS	4
VERKIESING VAN DIE PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMISSIE	
VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	4
VERKIESING VAN DIE OUDERLINGLEDE VAN DIE KOMMISSIE	
VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	5
NOTULE VAN DIE VERGADERING	5
TOEKENNING VAN EREPENNING VIR BESONDERE DIENSLEWE-	
RING	5
BENOEMINGS DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-	
VERGADERING	5
Notulehouers	6
Ordekommissie	6
Formuleringskommissie	6
Rekenaardeskundiges	6
Behartiging van elektroniese stemproses	6
Afkondigings.....	6
SITTINGSURE	7
VERSLAG OOR WERKSAAMHEDE VAN DIE UITTREDENDE KOM-	
MISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING (BL 1-14).....	7
 1. BELYDENIS	
 1.1 OPDRAGTE VAN DIE 67STE ALGEMENE KERKVERGADE-	
RING	8
1.2 BESKRYWINGSPUNT VAN LERAARS VAN PRETORIA:	
VERSOENENDE VERSKEIDENHEID	9

1.2.1	INLEIDING	9
1.2.2	MOTIVERING VAN BESKRYWINGSPUNT	9
1.2.2.1	Eenheid, verkondiging en onderrig	10
1.2.2.2	Inklusiwiteit en eksklusiwiteit	10
1.2.2.3	Verskeidenheid in geestesgawes, bediening en menswees	11
1.2.2.4	Jesus Christus is die Here	12
2.	VERKONDIGING EN APOSTOLAAT	
2.1	WOORDVERKONDIGING IN DIE EREDIENS	14
2.1.1	BESLUITTE VAN DIE 67STE ALGEMENE KERKVERGADERING.	14
2.1.1.1	Liturgiese uitgangspunte van die NHKA	14
2.1.1.2	Hersiene en herdrukte Diensboek	14
2.1.1.3	Hersiening van die Diensboek	14
(i)	<i>Die formaat waarin die studiestuk wat deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is, in die Diensboek opgeneem moet word</i>	14
(ii)	<i>Die aanpassing van enkele bewoordings in die studiestuk soos versoek deur die Algemene Kerkvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	14
(iii)	<i>Die formaat van die diensordes in die Diensboek</i>	14
(iv)	<i>Die goedkeuring en verspreiding van die konsep van die Diensboek ..</i>	15
(v)	<i>Die uitbreiding van die aantal begrafnisformules</i>	15
2.1.1.4	Voorstel van die raad vir die formaat van die hersiene Diensboek..	15
(i)	<i>Diensboek basisliturgieë</i>	15
(ii)	<i>Moontlike liturgieë as voorbeelde</i>	15
2.1.1.5	'n Moontlike basisliturgie: Basiese boustene vir die liturgie	16
2.1.1.6	Moontlike uitgebreide liturgie met opsionele gesange en response..	17
2.1.1.7	Moontlike deelnemers in die liturgie	18
2.1.1.8	Moontlike liturgie met nagmaal	18
2.1.1.9	Moontlike liturgie met doop	19
2.1.1.10	Moontlike liturgie vir die huweliksdienste	20
2.1.1.11	Moontlike liturgie by roudienste: Begrafnis of verassing	20
2.1.2	ANDER WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR EREDIENS	21
2.1.2.1	Studie oor begrafnis-, verassings- en rou-eredienste	21
2.1.2.2	Gebruik van tegnologiese hulpmiddels by eredienste	21
2.1.2.3	Ondersoek oor die sin en betekenis van die erediens	22
2.1.3	KERKMUSIEK	22
2.1.3.1	Komitee vir Kerkmusiek	22
2.1.3.2	Konservatorium vir Kerkmusiek	23
2.1.3.3	IKSA	23
(i)	<i>Diploma in Himnologie</i>	23
(ii)	<i>CD met Orrelbegeleiding</i>	24
2.1.3.4	Deurlopende skep van nuwe liedere	24
(i)	<i>Kriteria vir Kerkliedere</i>	24
(a)	<u>Relevante vrae ten opsigte van 'n liedboek</u>	24
(b)	<u>Vernuwing van liturgiese sangpraktyk</u>	25
(c)	<u>Vereistes vir die musiek van kerkliedere</u>	26
(d)	<u>Vereistes vir tekste</u>	26

(ii)	<i>Prosedure vir bekendstelling van nuwe liedere</i>	27
2.1.4	LITURGIESE GESKRIFTE	31
2.1.4.1	Werksaamhede van die Komitee vir Liturgiese Geskrifte	31
2.1.4.2	Konsepwisselformuliere	31
2.1.4.3	Formuliere	33
(i)	<i>Konsepwisselformulier vir die bediening van die doop</i>	33
(ii)	<i>Konsepwisselformulier vir die bediening van die nagmaal</i>	35
(iii)	<i>Konsepwisselformulier vir die bevestiging van ouderlinge en dia-</i> <i>kens</i>	38
(iv)	<i>Konsepwisselformulier vir die bevestiging van die huwelik</i>	40
(v)	<i>Konsepwisselformulier vir die aflegging van belydenis van geloof</i>	44
(vi)	<i>Alternatiewe konsepwisselformulier vir die aflegging van geloofs-</i> <i>belydenis: Ring van Zoutpansberg</i>	47
2.2	BEDIENING VAN SAKRAMENTE	48
2.2.1	NAGMAAL	48
2.3	APOSTOLAAT	49
2.3.1	SAMESTELLING VAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT	49
2.3.2	FOKUSAREAS	49
2.3.2.1	Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika	50
2.3.2.2	Gemeentes van die Maranatha Reformed Church of Christ (MRCC)	50
2.3.2.3	Opleiding by en deur die Afrika Instituut vir Missiologie (AIM) ...	50
(i)	<i>Besluite van die 67ste AKV</i>	51
(ii)	<i>Werksaamhede van die AIM</i>	51
(a)	<u>Onderrig</u>	51
(aa)	<i>Onderrigprogram</i>	51
(bb)	<i>Moontlike verandering in die opleidingstruktuur</i>	52
(cc)	<i>Dosente betrokke by onderrig gedurende die termyn</i>	52
(dd)	<i>Teologie</i>	52
(ee)	<i>Studente wat die studie suksesvol voltooi het gedurende die verslag-</i> <i>tydperk</i>	52
(ff)	<i>Verdere inligting oor studente</i>	52
(b)	<u>Navorsing</u>	53
(c)	<u>Diens</u>	53
(aa)	<i>Diens gekoppel aan opleiding</i>	53
(bb)	<i>Diens gekoppel aan navorsing</i>	53
(cc)	<i>Missionêre Diakonaat</i>	54
(dd)	<i>Diens aan die gemeenskap</i>	54
(ee)	<i>Diens aan kerke</i>	56
(ff)	<i>Diens aan die koninkryk</i>	57
(iii)	Finansies	57
2.3.2.4	Jeugevangelisasie	57
2.3.2.5	Bediening aan mense in inrigtings	57
2.3.2.6	Getuienis teenoor die owerheid en gemeenskap	58
2.3.2.7	Vestiging van vennootskappe	58
2.3.2.8	Finansies en administrasie	58
2.3.2.9	Sendingkonferensie	58
2.3.3	SPESIFIEKE OPDRAGTE VAN DIE 67STE AKV	58

2.3.3.1	Die Raad vir Apostolaat ontwerp 'n nuwe evangelisasie strategie en –kursus	58
2.3.3.2	Die Raad vir Apostolaat gee aandag aan die geestelike versorging van lidmate in die buiteland	59
2.3.3.3	Die Hervormde Teologiese Opleiding word verander na die Afrika Instituut vir Missiologie	59
2.3.3.4	'n Sekretaris vir Apostolaat word benoem	60
2.3.3.5	Die Raad vir Apostolaat skenk aandag aan kommunistiese strategie in Suid-Afrika	60
2.3.4	RIGLYNE VIR DIE APOSTOLAAT IN DIE NHKA	60
2.3.4.1	Inleiding	60
2.3.4.2	Kerkhervorming	62
2.3.4.3	Die mens, sy konteks en geloof	62
2.3.4.4	'n Holistiese en geïntegreerde benadering	63
2.3.4.5	Die verantwoordelikheid van gemeentes	63
2.3.4.6	Opleiding	65
2.3.4.7	Vestiging van vennootskappe	66
2.3.4.8	Die Maranatha Reformed Church of Christ (MRCC)	66
2.3.4.9	Getuienis in die gemeenskap	67
2.3.4.10	Jeuevangelisasie	67
2.3.4.11	Bediening aan mense in inrigtings	68
2.3.4.12	Sendingkonferensie	68
2.3.4.13	Finansies en administrasie	68
2.4	SENSUS EN STATISTIEK	71
2.5	CHRISTELIKE SEEMANSORGANISASIE (CSO)	73
2.5.1	WAARVANDAAN KOM DIE CSO?	73
2.5.2	WAT DOEN CSO?	73
2.5.3	HOE DOEN ONS DIT?	73
2.5.4	'N KOMPLEMENTÊRE BEDIENINGSMODEL	74
2.5.5	CSO EN DIE NHKA	75
2.5.6	ONS KYK VORENTOE	75
2.6	BYBELGENOOTSAP VAN SUID-AFRIKA	76
2.6.1	INLEIDING	76
2.6.2	BEHEER EN VERTEENWOORDIGING	77
2.6.2.1	Vertaling	77
2.6.2.2	Die volgende projekte kan spesiaal vermeld word	77
(i)	Afrikaans: Bybel vir dowes	77
(ii)	Suid-Ndebele Bybel	77
(iii)	Afrikaanse Bybelvertalingsprojek	77
(iv)	Produksie	77
(v)	Verspreiding	78
2.6.3	VERSPREIDING VAN DIE BYBEL IN AFRIKAANS	78
2.6.4	BESTEMMINGS BUITE SUID-AFRIKA	78
2.6.5	VERSPREIDINGSKANALE	79
2.6.6	FINANSIES	79
2.6.6.1	Inkomste	79
2.6.6.2	Uitgawes	79
2.6.6.3	Ander uitgawes	79

2.6.6.4	Verslag	79
2.6.6.5	Bydraes uit die NHKA	79
2.6.6.6	Slot	80
2.7	DIE AFRIKAANSE BYBELVERTALINGSPROJEK	81
2.8	GETUIENISTAAK VAN DIE GELOWIGE	84
2.8.1	HOMOSEKSUALITEIT	84
2.8.2	MISDAAD	87
2.9	SENTIK	89
2.9.1	SAMESTELLING EN FUNKSIONERING	89
2.9.2	BESLUTE VAN DIE 67STE ALGEMENE KERKVERGADERING	90
(i)	<i>Die Hervormer</i>	90
(ii)	<i>Konteks</i>	91
(iii)	<i>Almanak</i>	91
(iv)	<i>Bybelse Dagboek</i>	91
(v)	<i>Die Webblad</i>	91
(vi)	<i>'n Bestuurder vir SENTIK as mediasentrum</i>	91
(vii)	<i>'n Kommunikasiekoördineerder</i>	91
2.9.3	WERKSAAMHEDE	92
2.9.3.1	Almanak en Bybelse Dagboek	93
2.9.3.2	Konteks	95
2.9.3.3	Die Hervormer	97
2.9.3.4	Webblad	98
2.9.3.5	Beheerraad van SENTIK/Raad vir Toerusting, Inligting en Kom- munikasie	99
2.10	ARGIEFBEWAAARPLEK, MUSEUM EN BIBLIOTEEK	103
2.10.1	ARGIEFBEWAAARPLEK	103
2.10.1.1	Beleidsbeplanning	103
(i)	<i>Eie aard van kerkargiewe</i>	103
(ii)	<i>Aanwinsbeleid</i>	103
(iii)	<i>Ontsluiting</i>	104
2.10.1.2	Toerusting	104
2.10.1.3	Digitalisering	105
2.10.1.4	Komitee vir die Argief, Museum en Biblioteek	105
2.10.1.5	Ruimte- en ander fisiese aspekte van die Argiefbewaarplek	106
(i)	<i>Algemene vereistes vir 'n argiefruimte</i>	106
(ii)	<i>Verhuising</i>	106
(iii)	<i>SP Engelbrecht-museum</i>	107
(iv)	<i>Biblioteek</i>	107
3.	AMPTE	
3.1	OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD	110
3.1.1	VERSLAG VAN DIE KURATORIUM VIR TEOLOGIESE OP- LEIDING	110
3.1.1.1	Kuratorium	110
(i)	<i>Opdrag</i>	110
(ii)	<i>Werksaamhede</i>	110

(iii)	Samestelling	110
(iv)	Besluite van die 67ste Algemene Kerkvergadering	111
3.1.1.2	Teologiese Opleiding in 'n nuwe konteks	113
(i)	Agtergrond	113
(ii)	Historiese uitgangspunte ten opsigte van Teologiese Opleiding	115
(a)	<u>Die Teologiese Opleiding moet aan 'n Universiteit wees</u>	115
(b)	<u>Die Teologiese Opleiding moet kerklik wees</u>	116
(c)	<u>Die scenario tans</u>	117
(d)	<u>Moontlike scenarios vir die toekoms</u>	118
(aa)	Teologiese Opleiding aan die Universiteit van Pretoria en die Hervormde Teologiese Kollege	119
(bb)	Registrasie van 'n eie opleidingsinstansie met graadbevoegdheid	120
(cc)	Registrasie van die Kollege met behoud van die akkreditasie en die status quo by die Universiteit van Pretoria	120
(dd)	Konklusie	121
3.1.1.3	Teologiese Opleiding aan die Universiteit van Pretoria: Verslag van prof J Buitendag	122
(i)	Inleiding	122
(ii)	Strategie van die fakulteit	123
(iii)	Samestelling van die fakulteit	123
(iv)	Akademiese aanbod	123
(v)	Onderrig	124
(vi)	Sentra en projekte van die fakulteit	125
(vii)	Finansies	126
(viii)	Personeel	126
(ix)	Hervormde Kerk Studente	127
(x)	Slot	127
3.1.1.4	Die Hervormde Teologiese Kollege (HTK): Verslag van prof TFJ Dreyer	128
(i)	Werksaamhede	128
(a)	<u>Diploma in kerklike bediening</u>	129
(aa)	Inleiding	129
(bb)	Programdoel	129
(cc)	3de Jaar: DKB 300	129
(dd)	4de Jaar: DKB 400	130
(ee)	5de Jaar: DKB 500	131
(ff)	6de Jaar: DKB 600	132
(gg)	Praktiese werk in gemeentes (DKB 700)	134
(hh)	Afrondingskursus	135
(b)	<u>MDiv 200 en skripsies</u>	135
(c)	<u>Voog- en godsdiensperiodes</u>	135
(d)	<u>Jaarlikse VTT vir predikante</u>	136
(e)	<u>Kursusse</u>	136
(aa)	Preekwerkgroep	136
(bb)	Werkwinkel: Sorg aan predikante	136
(cc)	Kursus in Rousmartbegeleiding	136
(dd)	Diakenstoerustingspakket	136
(ee)	Ouderlingtoerusting	137

(ff)	<i>Kursus vir fasiliteerders</i>	137
(gg)	<i>"Retreat" en Opfrissingskursus vir predikante wat 5 jaar in bediening.</i> <i>is</i>	137
(f)	<u>Navorsing en publikasie</u>	137
(g)	<u>Buitelandse skakeling</u>	137
(h)	<u>HTS</u>	137
(ii)	<i>Slotopmerkings</i>	137
3.1.1.5	Hervormde Teologiese Studies (HTS): Verslag van prof AG van Aarde	139
(i)	<i>Verslag 2005</i>	139
(ii)	<i>Beplanning 2006</i>	140
(iii)	<i>Dekaansbydrae 2006</i>	140
(iv)	<i>Verhouding tussen intekengeld en produksiekoste</i>	140
(v)	<i>Verslag Senwet (Sentrum vir Navorsing oor Wetenskap en Tegnologie)</i>	140
3.1.1.6	Die Teologiese Opleidingsfonds: Verslag van die Fondssekretaris, dr JP Labuscagne, vir periode 2004 tot 28 April 2007	142
(i)	<i>Inleiding</i>	142
(a)	<u>Groot dank aan elkeen</u>	142
(b)	<u>Waarheen gaan ons met ons Fonds?</u>	143
(c)	<u>Met Projek Masedonië</u>	143
(ii)	<i>So groei die Teologiese Opleidingsfonds</i>	143
(iii)	<i>Ons strategie om ons mikpunte van R9.00 per lidmaat te bereik</i>	144
3.1.2	PREDIKANTE	144
3.1.2.1	Etiese kode vir predikante	144
3.1.2.2	Welsorgprogram vir predikante	147
3.1.2.3	Besinning oor die uitkoop van tyd van 'n predikant in 'n volledig-versorgde standplaas	148
3.1.2.4	Huisbesoek deur predikante	149
3.1.2.5	Opsig oor saamwoon van ongetroude lidmate	150
3.1.2.6	Beskrywingspunte wat die predikantsamp raak	150
3.1.3	OUDERLINGE	154
3.1.3.1	Vakatures op die kerkraad	154
3.1.3.2	Hersiening van bestaande toerustingspakket vir ouderlinge	156
4.	VERGADERINGS VAN AMPTE	
4.1	ALGEMENE DIAKENSVERGADERING	158
4.1.1	VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-VERGADERING VIR DIE TYDPERK 2004 TOT 2007	158
4.1.1.1	Verkiesing	158
4.1.1.2	Taak van die Algemene Diakensvergadering	159
(i)	<i>Kommunikasie</i>	159
(ii)	<i>Bemarking en die bestuur van prosesse</i>	159
(iii)	<i>Bemagting van diakens en leidinggewing</i>	161
(iv)	<i>Opleiding/toerusting/pakkette</i>	162
(v)	<i>Vraagstukke/navorsing ondersoek</i>	162
(vi)	<i>Kerk inlig oor vraagstukke/nood</i>	162

(vii)	<i>Verandering kommunikeer en bestuur</i>	164
4.1.1.3	Diensvelde vir die diakonaat	164
4.1.1.4	Bedankings	165
5.	GEMEENTES	
5.1	GEMEENTES	167
5.1.1	GEMEENTEGRENSE	167
5.1.1.1	Riglyne oor toepassing en moontlike wysiging van Ordinansie	
	4.5.1: Vastelling en orde rondom gemeentegrense	167
5.1.2	STUDENTEGEMEENTES	167
5.2	KERK	169
	ENGELSE VERTALING VAN DIE KERK SE NAAM	169
6.	VERBAND MET ANDER KERKE	
6.1	WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR EKUMENE	171
6.2	TUSSENKERKLIKE RAAD	172
6.2.1	KRITIES-OPBOUENDE GESPREK	172
6.2.2	TERREINE VAN SAMEWERKING	173
6.2.3	GETUIENIS	173
6.3	KONVENT VAN REFORMATORIESE KERKE IN SUIDELIKE AFRIKA	174
6.4	VERHOUDING MET ANDER KERKE	175
6.5	UITVOERING VAN BESLUITTE VAN DIE 67STE ALGEMENE KERKVERGADERING OOR DIE AANSLUITING BY EKUMENIESE LIGGAME DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	176
6.5.2.1	Uniting Church in Australia	176
6.5.2.2	Lidmaatskap by die GER (REC)	176
6.5.2.3	SARK (Suid-Afrikaanse Raad vir Kerke)	177
(i)	Aansoek om waarnemerstatus	177
(ii)	Beskrywingspunte oor die SARK	177
6.5.2.4	Lidmaatskap van die WARC	178
6.5.3	BESKRYWINGSPUNT OOR APARTHEID: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	180
6.5.3.1	Agtergrond	180
6.5.4	BESKRYWINGSPUNTE OOR SKULDBELYDENIS	183
6.5.5	BESKRYWINGSPUNTE OOR DIE WARC	186
6.5.6	EKUMENIESE BANDE MET DIE MRCC	224
6.5.7	BESKRYWINGSPUNTE OOR DIE MRCC	225
7.	HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING	
7.1	KATEGESEHANDLEIDINGS	233
7.1.1	GRAAD 1 STOF	233
7.1.2	HANTERING EN AFHANDELING VAN GRAAD 1 STOF	234
7.1.3	VERLOOP VAN DIE EVALUERINGSPROSES	234

Bladsy

7.1.4	VRAELYTE	235
7.1.4.1	Afleidings uit die vraelyste	235
7.1.5	AFLEIDINGS UIT DIE ONDERHOUDE	236
7.1.5.1	Onderhoude met die graad 1 ouers	236
7.1.5.2	Onderhoude met graad 1 kategete	237
7.1.5.3	Onderhoude met die graad 1 kinders	237
7.1.6	SAMEVATTENDE AFLEIDINGS	238
7.1.6.1	Onderhoude met ouers	238
7.1.6.2	Onderhoude met graad 1 kategete	239
7.1.6.3	Onderhoude met graad 1 kinders	241
7.1.6.4	Finale besluite	241
7.1.6.5	Vooruitsig vir 2008	242
7.2	"MODKATS" KATEGESPROGRAM	245
7.3	KERKLIKE HUWELIKE	246
8.	DISSIPLINE	
8.1	WERKSAAMHEDE VAN DIE HCM FOURIE STIGTING	248
9.	KERKLIKE GOEDERE	
A.	SINODALE WERKSAAMHEDE	249
9.1	RAAD VAN FINANSIES	251
9.1.1	SAMESTELLING	251
9.2	FINANSIËLE OORSIG VAN SINODALE WERKSAAMHEDE ..	252
9.2.1	INLEIDING EN OORSIG	252
9.2.2	FINANSIËLE STATE: 28 FEBRUARIE 2007	252
9.2.3	INKOMSTESTAAT	252
9.2.3.1	Oorsig	252
9.2.3.2	Samestelling van die surplus	252
9.2.3.3	Die Rentefonds	253
9.2.4	BALANSSTAAT	255
9.2.4.1	Oorsig	255
9.2.4.2	Opgehoopte Tekort/Surplus	257
9.2.4.3	Debiteure	259
9.2.4.4	Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel	262
9.2.5	'N TOEKOMSBLIK	264
9.2.5.1	Finansiële ondersteuning aan gemeentes	264
9.2.5.2	Addisionele befondsing van die Predikante Pensioenfonds	265
9.2.5.3	Ondersteuning aan emeriti en weduwees	265
9.2.5.4	Die sentrale vergoedingsvraagstuk	265
9.2.6	BEGROTING 2008/9	266
9.2.6.1	Oorsig	266
9.2.7	INKOMSTEBELASTING	268
9.2.7.1	Oorsig	268
9.2.7.2	Nuutste stand van die Wet	268
9.2.7.3	Beleid vir die toekoms	270
9.2.7.4	Die rol van die Afdeling Interne Oudit	270

9.2.8	SINODALE EIENDOMME	271
9.2.8.1	Dirk van der Hoffgebou	271
9.2.8.2	Barton Keepgebou	271
9.2.8.3	Plaas Tarentaalpan: Thabazimbi	271
9.2.8.4	Plaas Klipdrift: Hammanskraal	271
9.2.8.5	Plaas Mollskop: Distrik Koppies	272
9.3	AFDELING INTERNE OUDIT	272
9.3.1	INLEIDING	272
9.3.2	TAAK VAN INTERNE OUDIT	273
9.3.3	VERTRAGING VAN DIE OUDIT PROSES	273
9.3.4	TOEVOEGING VAN WAARDE	274
9.3.5	INTERNE BEHEER – GEMEENTES	274
9.3.6	FIS WETGEWING	274
9.3.7	REKENARISERING	275
9.3.8	SAMEVATTEND	275
9.4	KORTTERMYNVERSEKERING	281
9.4.1	INLEIDING	281
9.4.2	HUIDIGE PORTEFEULJE	281
9.4.3	INSTANDHOUDING/WAARDASIE VAN EIENDOM	281
9.4.4	EISE PROSEDURE	282
9.5	KOMITEE VIR STRATEGIESE BEPLANNING EN HER- STRUKTURERING	283
9.5.1	INLEIDING	283
9.5.2	WERKSAAMHEDE: 2003 TOT 2007	284
9.5.2.1	Bestuur van SENTIK	284
9.5.2.2	Fondswerwing en Bemarking	284
9.5.2.3	Kommunikasiebestuurder	284
9.5.2.4	Sekretaris: Apostolaat	285
9.5.2.5	Ondersteuning aan predikante	285
9.5.2.6	Ander sake	286
B.	GEMEENTELIKE AANGELEENTHEDE	287
9.6	GEMEENTES: OORSIG VAN DIE FINANSIËLE POSISIE VIR DIE JARE 2000 TOT 2006	287
9.6.1	INLEIDING	287
9.6.2	FINANSIËLE RESULTATE: GEMEENTES	287
9.6.2.1	Inleiding	287
9.6.2.2	Inkomstestaat	288
(i)	Inkomste	290
(ii)	Uitgawes	291
9.6.2.3	Balansstaat	293
(i)	Bedryfskapitaal verhouding	295
(ii)	Kontant op hande (netto) in Rand	296
9.6.3	FINANSIËLE POSISIE VAN GEMEENTES – VAN NADER BE- KYK	297
9.6.3.1	Inleiding	297
9.6.3.2	Netto oorskot: bates en laste	298
9.6.4	EIENDOMSBELASTING	298
9.7	ONDERSTEUNINGSPROGRAM	299

9.7.1	TAAKSPANN (BESTAANDE UIT MODERAMEN EN LEDE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES)	299
9.7.1.1	Samestelling	299
9.7.1.2	Werkzaamhede	299
9.7.2	REIS- EN VERHUISINGKOSTE	304
9.7.2.1	Verhuisingkoste: Emeriti	304
C.	PREDIKANTE AANGELEENTHEDE	306
9.8	VERSORGING VAN PREDIKANTE	306
9.8.1	VERVOER VAN PREDIKANTE	306
9.8.2	WONINGVOORSIENING AAN PREDIKANTE	307
9.8.3	SENTRALEVERGOEDING VIR DIENSDOENENDE PREDIKAN- TE VAN DIE KERK	308
9.8.4	SENTRALE VERGOEDING: NIE ONDERSTEUN	310
9.8.4.1	Sentrale vergoeding van diensdoende predikante van die Kerk: dr BJ van Wyk	310
(i)	Inleidend	311
(ii)	Die verhouding kerk en gemeente in die Kerkorde van die Neder- duitsch Hervormde Kerk met besondere verwysing na stoflike aangeleenthede	311
(iii)	Waarom nie sentrale vergoeding nie?	313
(iv)	'n Ander voorstel	314
9.9	PENSIOENFONDS	315
9.9.1	SAMESTELLING VAN DIE PENSIOENRAAD	315
9.9.2	DOELWITTE VAN DIE PENSIOENRAAD	315
9.9.2.1	Befondsingsvlak	315
9.9.2.2	Verbetering van voordele	316
9.9.2.3	Pensioene aan emeriti en weduwees	316
9.9.3	OMSKAKELING VAN DIE PREDIKANTE, WEDUWEE- EN WESE-FONDS VAN 'N VASTE VOORDEELFONDS NA 'N VAS- TE BYDRAEFONDS	317
9.9.3.1	Inleiding	318
9.9.3.2	Die ondersoek	318
9.9.3.3	Aannames	319
(i)	Surplusbydraes	319
(ii)	Reële opbrengs	319
(iii)	Toekomstige bydraes	319
(iv)	Interpretasie van die resultate	319
D.	FONDSWERWING	321
9.10	TO CARE FOUNDATION	321
9.10.1	INLEIDING	321
9.10.2	VERLOOP SEDERT DIE 67STE ALGEMENE KERKVERGADE- RING	322
9.10.3	AANSTELLING	322
9.10.4	VORDERING	322
9.10.5	RESULTATE BEHAAL	323
9.10.6	BEPLANNING VIR DIE TOEKOMS	324

10. KERKORDE

10.1	WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES	326
10.2	WERKSAAMHEDE VAN DIE KOMITEE VIR DIE HERBESIN- NING OOR DIE AMP	332
10.3	VOORGESTELDE WYSIGING VAN ORDEREËLS 1 EN 4	337
10.4	TEOLOGIESE ADVIES VAN DIE HERVORMDE DOSENTE- VERGADERING AAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING: APARTHEID, VOLKSKERK EN SKULDBELYDENIS – 'N BYBEL-TEOLOGIESE VERANT- WOORDING VAN EIETDSE MORALITEIT	343
10.4.1	INLEIDING	343
10.4.2	ADVIES	343
10.5	GEWYSIGDE VOORSTEL VAN KOMMISSIE VAN DIE ALGE- MENE KERKVERGADERING OOR ORDEREËL 4	348
10.6	VOORGESTELDE WYSIGINGS VAN ORDINANSIES VAN DIE KERKORDE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK- VERGADERING	349
10.7	VOORGESTELDE WYSIGINGS: ALGEMENE DIAKENSVER- GADERING	374
10.8	WYSIGING VAN ORDINANSIE 8: VOORSTELLE DEUR DIE RAAD VIR REGSADVIES EN KOMMISSIE VAN DIE ALGE- MENE KERKVERGADERING	379
10.9	WYSIGING VAN ORDINANSIE 10: INTERPRETASIE VAN DIE KERKORDE: RAAD VIR REGSADVIES	384
	AFSLUITING	384
	Dankbetuigings	384
	Formele Afsluiting	384

BYLAE S

Die volgende Bylaes is in die Agenda opgeneem:

		Bladsy nr
BYLAE A	Verslag van Komitee vir Studie en Gesprek oor Homoseksualiteit	85
BYLAE B	Minderheidsverslag: Homoseksualiteit	86
BYLAE C	Opsomming van Studieverslag oor Genetiese Predisposisie en Homoseksualiteit	85
BYLAE D	Opsomming van Studieverslag oor die Patalogisering van Homoseksualiteit	85
BYLAE E	Motivering: Beskrywingspunt van Ring van Potchefstroom oor Homoseksualiteit	87
BYLAE F	Memorandum: Welstandsprogram vir predikante	147
BYLAE G	Memorandum: Huisbesoek deur predikante	150
BYLAE H	Memorandum: Opsig oor saamwoon van ongetroude lidmate ..	150
BYLAE I	Memorandum: Werksaamhede in Studentegemeentes	167
BYLAE J	Finansiële state: 28 Februarie 2007	252
BYLAE K	Resultaat van ondersoek: Omskakeling van Vaste Voordeel na Vaste Bydrae Fonds	318
BYLAE L1	Die priesterskap van die gedooptes (Prof IWC van Wyk)	335
BYLAE L2	Die herder vir die herders (Prof IWC van Wyk)	335
BYLAE L3	Die predikant en die apostolaatsopdrag (Dr J Beyers)	335
BYLAE L4	Die funksionele ampsbeskouing (Dr BJ van Wyk)	335
BYLAE L5	Funksionele/nie-funksionele ampsbeskouing (Prof E van Eck) ..	335

A G E N D A

vir die

AGT EN SESTIGSTE ALGEMENE KERKVERGADERING

van die

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

wat sitting neem te PRETORIA

in die

AULA, UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

vanaf

SONDAG 23 SEPTEMBER 2007

REGISTRASIE

- * Vanaf 15:00 tot 17:30 op Sondag 23 September 2007 word registrasie van afgevaardigdes afgehandel in die Rautenbachsaal (onder die Aula), Universiteit van Pretoria. Afgevaardigdes moet asseblief teen 18:00 klaar wees met registrasie.
- * Vanaf 17:30 - 18:15 neem afgevaardigdes hulle plekke in die Aula vir die amptelike opening in. Die amptelike opening begin om 18:30.
- * Alle dienaars van die Woord dra verkieslik 'n toga by die openingsgeleentheid.

AMPTELIKE OPENING: SONDAG 23 SEPTEMBER 2007 OM 18:30

1. OPENINGSREDE

Prof J Buitendag

2. VERWELKOMING

Prof J Buitendag

3. GROETEBOODSKAPPE

Die groeteboodske word opsommend hanteer deur dr JC van der Merwe.

4. **DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK EN SY WERKSAAMHEDE**

Prof J Buitendag

5. **HCM FOURIE EREPENNING**

Oorhandiging van die HCM Fourie erepenning word behartig deur die voorsitter van die Kuratorium, dr DJC van Wyk (jr).

6. **BEDANKINGS**

Prof J Buitendag

7. **VERVERSINGS**

Verversings word in die Rautenbachsaal bedien.

--- oOo ---

MAANDAG: 24 SEPTEMBER 2007 OM 9:00

OPENING

Dr JC van der Merwe, visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, open die vergadering met Skriflesing, gebed en samesang.

VERWELKOMING

Die voorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, prof J Buitendag, doen die verwelkoming.

MOSIES

'n Mosie van roubeklag met die afsterwe van dienaars van die Woord, ampsdraers en lidmate wat sedert die 67ste Algemene Kerkvergadering oorlede is, word deur die voorsitter gestel.

BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGSREDE

Die vergadering bespreek die teologiese inhoud van die openingsrede van prof J Buitendag onder leiding van die visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dr JC van der Merwe.

SAMESTELLING EN KONSTITUERING

Geloofsbriewe

- * Afgevaardigdes ontvang 'n afskrif van die verslag oor die geregistreerde lede wanneer die vergadersaal binnegegaan word op Maandag 24 September 2007.
- * Die kommissie vir geloofsbriewe se verslag oor die geloofsbriewe word behandel.
- * Die besware teen geloofsbriewe, indien enige, word behandel.
- * Die vergadering word wettig saamgestel uit die volgende:

Stemgeregtigde lede

Afgevaardigdes teen wie se geloofsbriewe geen besware ingebring is nie.
Predikante van die Kerk.
Teologiese dosente van die Kerk.

Adviserende lede

Emerituspredikante van die Kerk.
Emeritus teologiese dosente van die Kerk.
Predikante wat met behoud van ampsvoorreg uitgetree het.
Die Administrateur.

STEMOPNEMERS EN STEMTELLERS

Stemopnemers hanteer stembriewe en tel die stemme wanneer daar gestem word deur die opsteek van hande. Die personeel van die Administrateur tel stembriefies en beheer die elektroniese stemproses wanneer dit gebruik word.

Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering stel voor dat die volgende ouderlinge as stemopnemers en stemtellers benoem word:

Ouderlinge	Gemeente
1. AJP le Roux (Sameroeper)	Lichtenburg
2. H Senekal	Balfour
3. GS Brits	Brits
4. PJ van der Merwe	Delareyville
5. AJ van Rensburg	Ermelo-Suid
6. DJ Smith	Grimbeeckpark
7. AJ du Preez	Hazyview
8. D de Villiers	Johannesburg-Wes
9. AJ Willemse	Nelspruit
10. FJ Erasmus	Ottosdal
11. PIL Steenkamp	Pietersburg
12. JA Oberholzer	Pretoria
13. AJF Struwig	Rooihuiskraal
14. RJ Labuschagne	Sionspoort
15. NJS Combrink	Stellenbosch
16. JFourie	Swartkop
17. GS van Wyk	Weltevreden
18. M Slabbert	Witrivier
19. CJJG van Staden	Witfontein
20. WJ Kok	Swellendam

VERKIESING VAN PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

In terme van Ordinansie 3.8.3 (vi) kies die vergadering uit die aanwesige dienaars van die Woord

- * 'n voorsitter en skriba waarna die vergadering met sy werksaamhede begin
- * 'n visevoorsitter en viseskriba
- * twee verdere predikantslede
- * 'n sekonduslid vir elke predikantslid.

Ordinansie 3.8.3(vii) word ook in ag geneem. Dit lui soos volg:

"Die Algemene Kerkvergadering sien toe dat van die ses predikantslede op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering minstens twee gemeentepredikante is".

Prof J Buitendag, dr JC van der Merwe en dr WA Dreyer, is nie weer verkiesbaar nie.

VERKIESING VAN DIE OUDERLINGLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Volgens Ordinansie 3.8.3(vi)(b) word uit die aanwesige ouderlinge

- * nege lede
- * nege sekundi wat om die beurt gebruik kan word.

Soos in die verlede, beveel die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan dat die ouderlinglede later in die vergadering, sodra hulle meer bekend geraak het, verkies word.

NOTULE VAN DIE VERGADERING

Die notule word soos volg beskikbaar gestel tydens die oggend teepouse en sal vir goedkeuring gestel word net na die middagete:

<i>Datum</i>	<i>Notule</i>
Dinsdag 25 September	Aandsitting van 23 September; oggend- en middagsitting van 24 September
Woensdag 26 September	Aandsitting van 24 September, oggend- en middagsitting van 25 September.
Donderdag 27 September	Aandsitting van 25 September, oggend- en middagsitting van 26 September.
Vrydag 28 September	Aandsitting van 26 September, oggend- en middagsitting van 27 September.
Saterdag 29 September	Aandsitting van 27 September, oggend- en middagsitting van 28 September.

Die notule sal by behandeling as gelese beskou word. ***Alle lede van die vergadering is verantwoordelik vir die korrektheid van die notule.***

Slegs inhoudelike regstellings aan die notule sal ter vergadering gedoen word. Afgevaardigdes word versoek om spelfoute en redaksionele regstellings skriftelik by die notulehouers in te handig.

TOEKENNING VAN EREPENNING VIR BESONDERE DIENSLEWERING

Dié toekenning word gemaak op Donderdag 27 September 2007 aan die begin van die aand-sitting.

BENOEMINGS DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in terme van die Reglement van Orde punt 3 die volgende benoemings gemaak:

Notulehouders

Di KD Papp, CEC Hertzog, CB Enslin, AE Dreyer-Krüger, MD Robbertze en dr J Groenwald

Die skriba, viseskriba, sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal hulp verleen en notules finaal afrond.

Ordekommissie

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die ouderlinglede van die uittredende Kommissie benoem om as Ordekommissie te ageer onder sameroeperskap van oudl J Steyn. Nuutverkose ouderlinglede sal in die loop van die vergadering dié taak oorneem.

Formuleringskommissie

Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beveel aan dat die formuleringskommissie soos volg saamgestel word:

- * Ds FJ Labuschagne (Sameroeper)
- * Dr AJ Groenewald
- * Dr CJ Beukes
- * Dr GJ Malan
- * Dr GC Lindeque
- * Ds AJ Pienaar
- * Dr S de Beer
- * Prof TFJ Dreyer

Rekenaardeskundiges

Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beveel aan dat die volgende rekenaardeskundiges gebruik word:

- * Dr GMJ van Wyk (Sameroeper)
- * Ds RTI Pienaar
- * Ds GPJ Stoltz
- * Ds DJ du Toit
- * Ds JG van Rensburg
- * Ds NJS Steenekamp
- * Ds AM Nel

Behartiging van elektroniese stemproses

Ds EG Fourie saam met personeel van die Administrateur.

Afkondigings

Span 1: Di C Manders, M du P Manders en JM van Staden (Montana).

Span 2: Di JT en J Manders en ds JM van Staden (Swartkop).

Die vergadering besluit oor die benoemings.

SITTINGSURE

Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerk-vergadering beveel aan dat die volgende sittingsure vasgestel word:

Oggendsitting	08:30 - 13:00	-	met teepouse 10:45 - 11:15
Middagsitting	14:30 - 17:45	-	met teepouse 15:45 - 16:15
Aandsitting	19:00 - 21:00		
Saterdag	08:30 - 13:00		

Die oggendsitting op Maandag 24 September 2007 begin om 09:00.

Die vergadering bepaal die sittingsure.

VERSLAG OOR WERKSAAMHEDE VAN DIE UITTREDENDE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die behandeling van dié verslag geskied nadat die voorsitter en skriba verkies is.

--- oOo ---

Verslag

**Kommissie
van die
Algemene
Kerkvergadering**

VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING AAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Inleidend

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die taak om besluite van 'n Algemene Kerkvergadering uit te voer en alle sake wat op sy tafel kom met verantwoordelikheid af te handel, daarom het die Kommissie wat deur die 67ste Algemene Kerkvergadering verkies is, alles in sy vermoë gedoen om so te werk dat dit tot eer van God en die Kerk sou wees. Soos in die verlede het die Kommissie uit verskeie oorde lof en dank vir sy werk ontvang, maar kritiek het ook nie uitgebly nie. Die Kommissie is van oordeel dat hy met groot verantwoordelikheid en in belang van die Kerk gehandel het.

Samestelling en funksionering van die Kommissie

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is soos volg deur die 67ste Algemene Kerkvergadering verkies:

Voorsitter:	Prof J Buitendag
Skriba:	Dr WA Dreyer
Visevoorsitter:	Dr JC van der Merwe
Viseskriba:	Prof E van Eck
Predikantslid:	Ds AC Kuyper
Predikantslid:	Ds RJ Coertze
Ouderlinglede:	AJP Burger
	C Dombai
	I Dreyer
	TF Dreyer
	HSC Dupper
	FH Geyser
	JH Steyn
	A Valks
	PS Visser

Gedurende die verslagtydperk is oudl C Dombai getroud en later benoem as die Kommunikasiebestuurder van die Kerk. Haar plek op die Kommissie is ingeneem deur oudl JCS Oberholzer van die gemeente Meyerspark. Me Lines het steeds die vergaderings van die Kommissie bygewoon op uitnodiging met spreekstem. As kommunikasiebestuurder het haar taak nougeset en waardig uitgevoer en ook die skakel tussen die Kommissie en die Kerk gevorm.

Die Kommissie het in 2006 besluit om ook die redakteur van Die Hervormer, dr DJC van Wyk (jr), te nooi om vergaderings by te woon met spreekstem. Dr Van Wyk het egter nie die uitnodiging aanvaar nie.

Feitlik al die sekundi ouderlinge het een of meer keer sitting geneem by die Kommissievergaderings. Slegs een sekundus ouderling was vanweë sy werksomstandighede nooit beskikbaar om sitting te neem nie. Dit moet egter vermeld word dat die oproepe soms op baie kort kennisgewing geskied het. Slegs in twee gevalle het sekundi vir predikantslede sitting geneem.

Die sekretaris en Administrateur het op uitnodiging sitting geneem by Kommissie en Moderamenvergaderings met adviserende stem aangesien hulle amptenare is en nie lede van die Kommissie nie. Daar is ook geoordeel dat die twee amptenare nie die Kommissie mag verteenwoordig of namens die Kommissie kan optree nie, behalwe in gevalle waar direk so besluit word.

Die Kommissie het gedurende die verslagtydperk 12 gewone vergaderings gehou soos dit die gebruik is. Die gewone vergaderings het twee dae geduur. Agt buitengewone vergaderings is gehou. Die meeste van die vergaderings het net een dag geduur en is gewy aan die ondersoek van klagtes teen predikante en ook ander probleme wat opgeduik het. In vier gevalle het die predikante wat aangekla is die oggend van die ondersoek kennis gegee dat hulle nie teenwoordig sal wees nie. Omdat die Kommissie in die verlede sulke optredes ervaar het, is sorg gedra dat daar ook ander sake op die agenda van buitengewone vergaderings geplaas is.

Die Moderamen vergader gewoonlik in die maande waarin daar nie Kommissievergaderings plaasvind nie. Daar het 8 gewone vergaderings per jaar plaas, maar talle buitengewone vergaderings is ook gehou. Sommige maande is tot drie vergaderings gehou. Gewone vergaderings het een dag geduur en buitengewone vergaderings gewoonlik min of meer 'n halwe dag. Die Moderamen het ook talle gesprekke met ringskommissies, afvaardigings van kerkrade, rade, predikante en ampsdraers gevoer. Dit is beskou as gespreksgeleenthede en nie as vergaderings nie, aangesien ouderlinglede nie altyd op kort kennisgewing opgeroep kon word nie. Notules van gesprekke en Moderamenvergaderings is gehou en gekontroleer, maar nie goedgekeur of onderteken nie, aangesien die Moderamen geen besluitnemingsbevoegdheid het nie.

Werkzaamhede van die Kommissie

Soos dit die gewoonte is en ter wille van die historiese navorsingswaarde van notules, het die Kommissie ook sy agenda ingerig volgens die hoofstukke van die Kerkorde. Die Kommissie het besluit om die woord "vertroulik" op elke bladsy van die agenda en notule te druk aangesien daar dikwels nie noukeurig genoeg met die dokumente gehandel word nie en dit moontlik in verkeerde hande mag beland. Dit beteken egter nie dat goedgekeurde notules nie vir navorsers beskikbaar is nie.

Die Kommissie het egter met spyt kennis geneem van die wyse waarop inligting uit notules gebruik is ten koste van die Kommissie en die Kerk. Selfs sensitiewe sake oor predikante is op hierdie manier publiek gemaak. Daar moes gevolglik opnuut besin word oor die vertroulikheid van notules en die vasstelling van 'n bepaalde protokol om die inhoud beskikbaar te maak. Die Algemene Kerkvergadering word gevra om dit te magtig.

Afhandeling van opdragte voortspruitend uit die notule van die 67ste Algemene Kerkvergadering

Die Kommissie het toegesien dat die notule en Besluitebundel van die 67ste Algemene Kerkvergadering gefinaliseer word. Die wysigings aan die Kerkorde is ook aangebring soos die vergadering besluit het en die Kerkorde is herdruk. Die dokumente is op die Webblad geplaas en per harde kopie en CD aan gemeentes beskikbaar gestel.

Die voorgestelde wysiging van Ordinansies wat die rotasiebeginsel by vergaderings van die ampte raak, het na afloop van die Algemene Kerkvergadering heelwat bespreking ontlok omdat daar verskil was in interpretasie oor die besluit. Daar is genotuleer dat die vergadering besluit het om by Ordinansies 3.1.1(iv) (ouderlingevergadering), 3.2.1(ii) (diakensvergadering), 3.4.3(x) (ringsvergadering), 3.6.3(ix) (ringsdiakensvergadering) en 3.8.3(vi) (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) waar gehandel word oor die verkiesing van voorsitters en sekretarisse, die woord "verkieslik" toe te voeg. Dit hou in dat die persone nie noodwendig hoef te roteer nie. 'n Deel van die afgevaardigdes was van oordeel dat die rotasiebeginsel slegs verslap is ten opsigte van diakensvergaderings aangesien die voorstel van die diakens afkomstig was. Ander het weer geoordeel dat die verslapping op al die vergaderings van ampte van toepassing is.

Die voorgestelde wysiging van Ordinansies wat die rotasiebeginsel by vergaderings van die ampte raak, het na afloop van die Algemene Kerkvergadering heelwat bespreking ontlok omdat daar verskil was in interpretasie oor die besluit. Daar is genotuleer dat die vergadering besluit het om by Ordinansies 3.1.1(iv) (ouderlingevergadering); 3.2.1(ii) (diakensvergadering); 3.4.3(x) (ringsvergadering); 3.6.3(ix) (ringsdiakensvergadering) en 3.8.3(vi) (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) waar gehandel word oor die verkiesing van voorsitters en sekretarisse, die woord "verkieslik" toe te voeg. Dit hou in dat die persone nie noodwendig hoef te roteer nie. 'n Deel van die afgevaardigdes was van oordeel dat die rotasiebeginsel slegs verslap is ten opsigte van diakensvergaderings aangesien die voorstel van die diakens afkomstig was. Ander het weer geoordeel dat die verslapping op al die vergaderings van ampte van toepassing is.

Die Kommissie het die saak in die Kerk getoets en na bespreking soos volg besluit:

- * Die Kerkorde word nie (wat die rotasie betref) volgens die besluit van die 67ste Algemene Kerkvergadering gewysig nie.
- * Die besluit word wel in die notule van die vergadering en Besluitebundel opgeneem met die aantekening daarby dat die Kommissie die besluit so interpreteer dat die rotasiebeginsel verslap word met betrekking tot die diakensvergadering op gemeentelike en ringsvlak.

Reeds by sy eerste buitengewone vergadering op 29 Oktober 2004 het die Kommissie die rade, komitees en kommissies van die Kerk saamgestel en werkopdragte onder hulle aandag gebring. 'n Nuwe Raad vir Etiese Sake is benoem. Dit is egter die Kommissie se oortuiging dat hierdie raad nie as 'n selfstandige raad moet funksioneer nie, maar as 'n komitee van 'n ander raad.

By sy gewone vergadering op 11 en 12 November 2004 is indringend aandag gegee aan die besluite van die 67ste Algemene Kerkvergadering. Die res van die werktermyn is aandag gegee aan die kontroliering van die uitvoering van die besluite. Rade, kommissies en komitees het twee keer per jaar verslag gelewer oor die vordering met hulle werksaamhede.

Die afgelope termyn is ook aandag gegee aan die finalisering van die Reglementebundel. Die taak word voortdurend voortgesit aangesien reglemente gewysig word en nuwe reglemente toegevoeg word.

In opdrag van die Algemene Kerkvergadering is redakteurs van die tydskrifte aangewys. Die Kommissie het die benoemings van Kommunikasiebestuurder en Sekretaris vir Apostolaat gedoen. Groot verwagting word gekoester vir die werk wat deur die twee persone in die Kerk gedoen moet word.

Oor die uitvoer van die opdrag aan die Kommissie om 'n persoon aan te stel vir fondswerwing, word in die verslag oor Kerklike Goedere volledig berig.

Die Kommissie het ondersoek gedoen na die afwesigheid van predikante by die 67ste Algemene Kerkvergadering. Waar nodig is predikante aangespreek wat nie hulle plig in die verband nagekom het nie. Probleme wat tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering met die elektronies stempprocedure ervaar is, is behoorlik nagegaan en waar moontlik, reggestel.

Soos reeds gestel is die Kommissie se agenda ingerig volgens die hoofstukke van die Kerkorde. Die belangrikste aangeleenthede wat onder die hoofde hanteer is word genoem.

Belydenis

Die finale wysigings oor die Skrifbeskouing van die Kerk is gefinaliseer. Die dokument is ook in Engels vertaal, op die Webblad beskikbaar gestel en aan gemeentes versend.

Dr GJ Malan het opdrag ontvang om die dokument in eenvoudiger taal te verwerk sodat dit meer toeganklik sal wees vir lidmate. Hy beoog om die publikasie teen die einde van 2007 af te handel.

Ampte

Deur die Kuratorium het die Kommissie op hoogte gebly met die werk wat gedoen is rondom die opleiding van predikante. Die gesprek tussen die Kommissie, Kuratorium, Dosentevergadering en Proponentsekamenkommissie wat gewoonlik jaarliks plaasvind, is slegs een keer gedurende die afgelope termyn gehou aangesien daar nie noemenswaardige probleme of sake vir bespreking na vore gekom het nie. Die liggame is egter in voortdurende kommunikasie met mekaar.

Drie legitiemasiegeleenthede waartydens finalejaar teologiese studente tot die evangelie-bediening toegelaat is, is in die Kerkgebou van Pretoria gehou. Een so 'n geleentheid waar vorige predikante weer toegelaat is, het plaasgevind tydens 'n Kommissievergadering. Gedurende die tydperk is 37 kandidate toegelaat tot die evangeliebediening.

Alle ander sake wat predikante raak, is op gereelde basis hanteer.

Rondom ouderlinge en diakens is talle navrae ontvang en beantwoord.

Vergaderings van ampte

Navrae van gemeente, ouderlinge, kerkrade en diakensvergaderings word gereeld ontvang en beantwoord. In die verband is veral baie inligting deurgegee.

Aan ringskommissie word benewens inligting wat deurgegee en navrae wat beantwoord is, baie leiding gegee in die hantering van besondere probleme wat op agendas beland. Ringskommissies is betrek by sake wat gemeentes en ampsdraers in ringsverband raak. Daar het 'n goeie verhouding tussen die Kommissie en ringskommissies bestaan en hartlike samewerking is beleef.

Sover moontlik het Kommissielede ringsvergaderings bygewoon en inligting oorgedra. Die Kommissie het die jaarlikse ringsverslae deeglik behandel en aandag aan sake gegee wat daaruit voortgespruit het. Terugvoer is sover moontlik aan ringsvergaderings oor die handelinge gegee en sake wat onder aandag van rade en komitees gebring moes word, is deurgegee. Besluite van ringsvergaderings het dus nie in die lug bly hang nie. Enkele gevalle het voorgekom waar ring-skribas nie saamgewerk het om verslae betyds in te handig nie. Hierdie ringsvergaderings se besluite kon nie deur die Kommissie hanteer word nie.

Die Kommissie het uiteraard baie werk gedoen en tyd bestee aan die voorbereidings vir die Algemene Kerkvergadering. Uitnodigings is betyds gerig en gemeentes, ringe, rade en ander kerklike liggame is versoek om beskrywingspunte en verslae gereed te kry sodat 'n sinvolle agenda saamgestel kan word. Die Kommissie het ook besluit om streng volgens die voorskrifte van die Kerkorde te handel en alleen sake wat op die werkterrein van die Algemene Kerkvergadering lê, in die agenda op te neem. Die vertroue is dat met hierdie werkwyse die vergadering moontlik met 'n dag of wat verkort kan word. Die agenda self behoort te getuig van werk wat gedoen is om 'n meer vaartbelynde Algemene Kerkvergadering te hou. Studie en aanbevelings wat in die verband gedoen is, is in aanmerking geneem.

Vanaf 7 tot 9 April 2005 het die Kommissie sy eerste strategiese beplanning te Hammanskraal gehou. Die visie en missie van die Kommissie het veral daar aandag geniet.

Die Kommissie het vanaf 27 tot 29 April 2006 'n Nasionale Colloquium gereël om te handel oor die Kerk se visie en missie en om bepaalde gedagtes wat by hom bestaan het oor die pad en die koers van die Kerk, te toets en te verfyn. Die Kommissie het uitnodigings na elke ringskommissie gestuur sodat 'n verteenwoordigende getal ampsdraers die geleentheid kon bywoon. Die Kommissie oordeel dat die geleentheid 'n baie groot sukses was. In die *Verklaring van Voorneme* het die Kommissie duidelik uitgespel wat die pad is wat hy meen die Kerk geroep is om aan die begin van die 21e eeu in Suid-Afrika te loop. Die Colloquium is egter nêrens aangebied as 'n vergadering wat met 'n bepaalde gesag bekleed is nie. Kerklike strukture is in die proses geken. Die Kommissie is daarvan oortuig dat geen kerkordelike bepaling oortree is met die reëling van die Colloquium nie en dat die Kommissie daarop geregtig is om so 'n samespreking te reël. Die Kerk is ook in geen opsig gekompromiteer met die *Verklaring van Voorneme* nie. Die Colloquium is nie die bron of gesag van die Kommissie se oortuiging in verband met sy roeping en taak van die Kerk aan die begin van die 21ste eeu in Suid-Afrika nie - dit is, soos die

voorsitter in 'n onderhoud met Die Hervormer gesê het, 'n uitdrukking daarvan. Aangesien die Algemene Kerkvergadering ook hier versoek word om hom oor die saak uit te spreek word die volle Verklaring van Voorneme van die Nasionale Colloquium hier gestel:

ROEPING

Die inhoud van ons roeping as kerk kom van God en bepaal ons identiteit. Ons glo dat God ons, as die liggaam van Christus, geroep het om in die wêreld en vir die wêreld, die evangelie van Jesus Christus te verkondig. In 'n veranderende wêreld is dit noodsaaklik om voortdurend te besin of ons nog leef soos en doen wat God wil.

KERK

Wat ons uniek in die wêreld maak, is dat ons identiteit bepaal word deur die waardes van God se Koninkryk en nie dié van die wêreld nie. Hoewel 'n andersoortige gemeenskap, kry die kerk gestalte in die konteks van eie tradisie, kultuur en taal. Hierdie roeping moet ons teenoor alle mense uitleef en die term "volkskerk" kan ons hierin beperk. God se betrokkenheid by mense is só ryk dat dit nie volledig in een vorm uitgedruk kan word nie. Die kerk van Christus is veelkleurig, soos weerspieël word deur die verskeidenheid wat aangetref word onder kerke, gemeentes en gelowiges. Wisselende skakerings van spiritualiteit, ervarings van God en liturgiese vorme, word daarom gerespekteer binne die kontoere van die kerklike tradisie, en is verrykend. Ons sien pluriformiteit en diversiteit nie as 'n bedreiging nie en oordeel nie dat almal uit een mond hoef te praat nie. Anders as verskeidenheid, is die eenheid van die kerk egter wel die evangeliese eis. Eie voorkeure mag nie tot konflik of onenigheid lei nie, maar moet saamklink soos 'n simfonie tot eer van God.

HKSA

Die verhouding tussen die NHKA en die HKSA weerspieël iets van die veelkleurigheid van die kerk van Christus. Wisselwerking met ander kerke maak ons juis meer bewus van ons eie identiteit. Die Woord van God, die eenheid in Christus, ons belydenis en ons historiese verbondenheid dwing die NHKA en die HKSA (MRCC) om nader aan mekaar te beweeg. Ons besef dat hierdie eenheid tussen die NHKA en die HKSA kerkordelik gestalte moet kry deur 'n proses wat rekening hou met die eie identiteit van die onderskeie geloofsgemeenskappe. Die eenheid behoort ook daadwerklik sigbaar te word in die samewerking tussen gemeentes op plaaslike vlak en op sinodale vlak. In hierdie samewerking word gestreef na 'n simmetriese verhouding waarin mense met respek en eerbied na mekaar luister, en wedersyds leer en put uit mekaar se geloof, hoop en liefde.

EKUMENE

Dit is vir ons belangrik om aktief deel te neem aan die ekumene. Ons behoort aktief daarna te streef om tot op gemeentelike vlak ekumenies te leef. Só word die een, heilige, algemene Christelike kerk sigbaar en kan ons 'n verskil in die wêreld maak.

WÊRELD

Die kerk is God se dienaar in die wêreld en kan daarom nie anders nie as om betrokke te wees by die nood van mense buite en binne die kerk. In hierdie proses vat die Hervormde Kerk hande met ander kerke en organisasies. Ons bid dat God ons sal help om nie mee te doen aan die verwonding van mense nie, en dat God ons oë sal oopmaak om hulle nood raak te sien en te verlig. Wanneer die kerk 'n verskil maak, word dit beleef as 'n teken van hoop.

BELYDENIS

Om te bely, spruit voort uit die ontmoeting met die lewende God. Ons onderskei tussen homologie (om eksistensieel te bely) en credo (dit wat bely word). Met eersgenoemde wil ons sê dat 'n mens se hele bestaan 'n getuigenis is dat jy aan God behoort. Laasgenoemde is 'n poging om aan hierdie heilservaring in leerinhoude soos belydenisskrifte vorm te gee. Ons onderskei tussen 'n belydeniskerk en 'n belydende kerk. Die Hervormde Kerk wil belydende kerk wees omdat ons glo dat die waarheid nie volledig in 'n leer vasgevat kan word nie. Waarheid is in die eerste instansie 'n Persoon en oorstyg alle menslike pogings tot formulering. Vir 'n institusionele kerk wat 'n belydende kerk wil wees, kom kerkwees primêr neer op 'n lewenskwessie en nie 'n leerkwessie nie. Ons leef in God se teenwoordigheid alleen op grond van die genade. In aansluiting by belydenisvorming in die verlede, word in elke nuwe konteks weer opnuut bely, wat beteken dat die uitdrukking van ons belydenis vandag moontlik anders kan wees as in die verlede. Ons is terdeë bewus daarvan dat God groot is en ons klein. Dit maak ons beskeie wanneer ons oor God praat.

TOEKOMS

Ons bely dat God die kerk roep om Jesus Christus as hoop vir die wêreld aan alle mense te verkondig. Die gemeenskap met die Heilige Gees skep die ruimte vir gemeenskap met God en mekaar. Ons wil ons geloof in woord en lied vier, getuig van die verlossing in Christus, en alle mense dien. Die waardes wat ons in hierdie bediening nastreef en uitleef is nugterheid in ons omgang met die Woord, nederigheid in ons lewe voor God, en liefde en deernis teenoor ander. Ons onvermoë om hierdie roeping te laat realiseer, herinner ons daaraan dat, al is ons kerk van God, ons steeds gebroke mense is. Daarom wil ons as kerk voortdurend ons skuld voor God bely en ons in afhanklikheid tot God bekeer.

Die Kommissie het vroeg in 2007 'n Inligting- en Besprekingsvergadering gehou waar proff J Buitendag, E van Eck, drr WA Dreyer, J Beyers, JC van der Merwe en ds AC Kuyper as sprekers opgetree het. 'n Groot getal ringskommissies het die vergadering bygewoon. Die Kommissie het geoordeel dat dit nie op sy weg lê om die Algemene Kerkvergadering vooruit te loop en stemming te maak nie, en die klem derhalwe eerder laat val op inligting en die bespreking daarvan.

Op versoek van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, het die Kommissie die HTK versoek om 'n besprekingsgeleentheid in die kerkgebou van Montana te hou op 5 Mei wat deur ongeveer 190 lidmate en ampsdraers oor die hele Kerk bygewoon is. By die geleentheid het dr DJC van Wyk (sr), proff JP Oberholzer en PA Geyser as sprekers opgetree.

Op 14 April 2005 het die Moderamen in gesprek getree met lede van die ASK van die Ned Geref Kerk. Verskeie gemeenskaplike belange is bespreek.

Betrokkenheid van Kommissie by ander rade en werkgroepe

Die Kommissie het soos in die verlede, deel gehad aan die werksaamhede van die Raad van Finansies deurdat sy voorsitter en visevoorsitter sitting daar geneem het. Onder voorsitterskap van die visevoorsitter, dr JC van der Merwe, is die werk van die Taakspan met groot vrug gedoen. (Die verslag verskyn by Kerklike Goedere.) Oor die werk word elders in die agenda verslag gedoen. Twee lede van die Kommissie neem ook sitting op die Kommissie van die ADV en het ook namens die Kommissie, die Alge-mene Diakensvergadering in Mei 2007 bygewoon. Lede van die Kommissie neem ook sitting op die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering en die Interkerklike Komitee vir Buitelandse Bediening.

Met betrekking tot berading aan predikante en predikantsgesinne, het die Kommissie besondere moeite gedoen. Die sake word vertroulik hanteer. Oudl I Dreyer en die multi-professionele span by Castle Carey se dienste is in die verband gebruik. Daar is in die verslagtydperk talle gevalle hanteer.

Rondom die werk van diakens voer die Moderamen en by geleentheid die Kommissie, gesprek met die dagbestuur van die ADV, gee aandag aan studiestukke en inligting wat aan die Kerk deurgegee word en verleen steun aan die werksaamhede waar hy kan. Gesprek word van tyd tot tyd met die NHSV-hoofbestuur gevoer en die Kommissie is goed op hoogte met die gang van sake by al die Kerk se diakonale versorgingsinrigtings. Die Kommissie vorm ook die ledevergadering van die Kinderhuise wat gereeld eenmaal per jaar vergader.

Die Kommissie poog ook om sover moontlik uit te reik na lidmate en ampsdraers, maar besonder na predikante en hulle gesinne deur onder meer skrywes van meelewing in gevalle van teëspoed, gelukwense by verjaarsdae en met ander prestasies, gelukwense by die viering van ampsjubileums, uitnodigings na etes saam met die Kommissie, gelukwense met gemeentelike feesvieringe, teenwoordigheid by emeritaataanvaarding en ordeningsgeleenthede,edm. Die koste om by die geleenthede teenwoordig te wees, word deur die Kommissie gedra.

Gemeentes, lidmate en Kerk

Die Kommissie het gepoog om die belange van gemeentes op die hart te dra en was betrokke by die vestiging van nuwe standplase, die opheffing van standplase en samesmelting van gemeentes (Randburg/Mellville; Roodepoort/Horison; Meyerspark/Pretoria-Suid). Die studentebearbeiding is veral onder oë gehou en die Kommissie het gedeel aan die vasstel van groslyste vir beroepe na die gemeentes Potchefstroom, Bloemfontein, Philadelphia en Johannesburg.

Baie tyd en aandag is bestee aan die bediening van lidmate in die buurstate Zimbabwe, Botswana en Zambië. Daar is ook aandag gegee aan die bediening in ander Afrika lande. Wat die buiteland betref, is aandag gegee aan die bediening aan lidmate in Paraguay, Oostenryk (Wenen) en België.

Verkondiging

Deur die Raad vir Erediens en die Komitee vir Liturgiese Geskrifte is besondere aandag gegee aan die voorgestelde konsepwisselformuliere en hersiening van bestaande formuliere. Die Kommissie het ook die verspreiding van die dokumente behartig.

Die aanstelling van die Sekretaris vir Apostolaat, het nuwe horisonne geopen en bied uitdagings wat steeds aanvaar word. Die apostolaat sal in die jare wat kom positief uitgebou word.

Die Kommissie het ook die omskakeling van die HTO na 'n Instituut meegemaak met die totstandkoming van AIM.

Rondom die tydskrifte was daar by geleentheid moeilike probleme wat hanteer moes word. Die probleme het hoofsaaklik ontstaan vanweë 'n tekort aan personeel. Veral die feit dat SENTIK sonder 'n voltydse bestuurder (hoof) moes funksioneer het probleme na vore gebring. In Junie 2007 het die Kommissie besluit om dr WC Kloppers voltyd as hoof van SENTIK te benoem. Hy is ook redakteur van Konteks. Die Algemene Kerkvergadering sal versoek word om die hanteling van die Kommissie goed te keur.

Die Kommissie het tevore besluit om die funksies van die Beheerraad van SENTIK in die werksaamhede van die Moderamen te laat opgaan. Met die aanstelling van dr WC Kloppers as hoof van SENTIK, is op versoek van die redaksies van die tydskrifte 'n nuwe raad, die Raad vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie, benoem wat sake rondom publikasies van die Kerk sal hanteer. Hierdie Raad rapporteer aan die Algemene Kommissie. In die proses is dr Kloppers se posbenaming verander van "hoof" na "sekretaris" in lyn met die sekretaris van die Raad vir Apostolaat en die sekretaris van die kantoor van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Verband met ander kerke

Op grond van die besluite van die 67ste Algemene Kerkvergadering oor ekumene, het die Kommissie besondere aandag gegee om dit ten uitvoer te bring. Die samewerking van die Raad vir Ekumene is voortdurend verkry. Verslag oor die raad se werk word volledig in die agenda gedoen.

Alhoewel die Kommissie net een gesprek met die MRCC (HKSA) gevoer het, was daar baie gespreksgeleenthede deur die Raad vir Apostolaat. In antwoord op die memorandum wat nog deur die destydse HKSA se Moderamen tydens die vorige (66e) Algemene Kommissie ingedien is, is 'n memorandum van die huidige Kommissie op die tafel geplaas wat ook in wese die dokument is wat deur die Nasionale Colloquium verfyn en afgerond is. Die MRCC het steeds nie formeel daarop geantwoord nie. Die onus lê egter by die nuwe Algemene Kommissie van die MRCC om weer met die NHKA gesprek te voer. Die Kommissie is deur dr WA Dreyer (skriba) en dr JC van der Merwe (visevoorsitter) by die Algemene Kerkvergadering van die MRCC verteenwoordig.

Navraag is ingevolge die 67e AKV by die Suid-Afrikaanse Raad vir Kerke (SARK) gedoen oor stappe wat gevolg moet word om lidmaatskap te verkry aangesien die besluit van die Algemene

Kerkvergadering om aansoek te doen vir waarnemerskap nie uitgevoer kon word nie. Die SARK verleen nie meer waarnemerstatus nie. Met die skryf van die verslag het die SARK nog nie gereageer nie. Die saak sal tydens die vergadering meer aandag geniet.

Die bande met Gereformeerde Ekumeniese Raad (GER) is verder uitgebou nadat die Kerk lidmaatskap by die ekumeniese liggaam verkry het. 'n Afvaardiging is voeg in 2007 ontvang en verskeie gesprekke is gevoer. Prof J Buitendag, dr JC van der Merwe, GJM van Wyk en ds EG Fourie het die Algemene Vergadering van die GER in Julie 2005 te Utrecht (Nederland) bygewoon en vanjaar het 'n afvaardiging van die GER die Kerk besoek en verskeie gesprekke met verskillende persone en instansies gevoer.

Daar is gepoog om gesprekke met die VGK te voer, maar die reëlins het nie na wense gevorder nie. Deur die TKR word gesprek gevoer met die susterkerke waar veral aandag gegee word aan kerkeenheid. Samewerking met die Afrikaanse Protestantse Kerk is ook op verskeie terreine beleef.

In die besonder het die Kommissie aandag gee aan die opdrag van die Algemene Kerkvergadering om lidmaatskap by die WARC te verkry. Nadat die aansoek van die Kerk deur die WARC ontvang is, het hulle besluit om 'n afvaardiging te stuur om met die Kerk in gesprek te tree. Die gesprekke en ondersoek het in Junie 2006 plaasgevind.

Voortgesette kontak is ook gemaak met die Reformed Churches in Australië. Ds AC Kuyper het die Sinodesitting in 2006 bygewoon en die onkoste is deur die susterskerke se Komitee vir Buitelandse Bediening gedra.

Op 14 April 2005 het die Moderamen in gesprek getree met lede van die ASK van die Ned Geref Kerk. Verskeie gemeenskaplike belange is bespreek.

Huwelik en Gesin

Die belangrikste aangeleentheid onder die hoof wat aandag geniet het, is die daarstel van die nuwe kategeseboeke. Die graad 1 en graad 2 handboeke het die lig gesien en die belofte is dat die res van die boeke in 2008 gereed sal wees. Die saak word volledig in die agenda hanteer.

Dissipline

Tydens buitengewone vergaderings is 12 klagtes teen predikante ondersoek. Twee predikante is uit hulle ampte onthef nadat die klag teen hulle voldoende gestaaf is. In die een geval is die predikant in sy afwesigheid uit die amp onthef nadat hy nie opgedaag het vir ondersoek van die klag nie en ook nie 'n geldige rede vir sy versuim kon vermeld nie. Die betrokke predikant was nie aan 'n gemeentelike standplaas verbonde nie en was beroepafwagend. Twee predikante het self besluit om van lewenstaat te verander. Hulle is uit hulle ampte onthef.

'n Aantal tugsake wat op gemeentelike en ringsvlak hanteer is, het ook die aandag van die Kommissie geniet.

Die Algemene Kommissie het met onbehae kennis geneem van 'n skrywe van dr JJ Steenkamp op 'n briefhoof van die HCM Fourie Stigting, gedateer 21 September 2006, gerig aan al ouderlingevergaderings van die Kerk, onder die persoonlike handtekening van dr Steenkamp. Die Kommissie het by sy vergadering op 15 November 2006 besluit om hierdie skrywe van die HCM Fourie Stigting, tesame met die Kommissie se interpretasie daarvan, aan die AKV voor te hou. Nie alleen ag ons dit ongeoorloof vir 'n persoon of instansie om met die verbygaan van kerklike strukture direk aan gemeentes briewe te stuur nie, maar soveel te meer wanneer die inhoud van so 'n skrywe duidelik kontroversieel is.

Skrywe van dr Steenkamp

*Aan alle ouderlingevergaderings
Aan alle lidmate en ampsdraers*

Geagte broers/susters

HERVORMINGS DAGVIERING

Die HCM Fourie Stigting nooi u graag uit na ons jaarliks Hervormingsdagviering wat op Saterdag 28 Oktober 2006 in die kerkgebou van Poortgemeente gehou word. Vanjaar fokus die referate en besprekings op twee sake, naamlik die Ekumeniese Bewegings en Suid-Afrika, asook die NHKA as volkskerk.

Die keuse het op dié twee temas geval omdat daar 'n paar sake in die kerklike lewe na vore gekom het wat onrus veroorsaak het. Gebeure en berigte het veral vier aspekte van ons Kerk se bestaan in gedrang gebring:

- * Die volkskerkgedagte*
- * Ons verhouding met die HKSA*
- * Die ekumene*
- * Die belydenis.*

Die WARC het die eis gestel dat alle verwysings na "volkskerk" uit die Kerkorde verwyder moet word. Dit wil voorkom asof die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan hierdie eis wil voldoen deurdat hy op die volgende AKV gaan voorstel dat die hele Kerkorde hersien moet word wat ook Ordereël 4 sal insluit. Trouens, die Kommissie het dit ook reeds by die Nasionale Colloquium aangedui.

Die WARC het geëis dat ons en die HKSA struktureel moet verenig. Die Algemene Kommissie het egter reeds self voor die WARC-besoek besluit om 'n beskrywingspunt oor hierdie aangeleentheid aan die AKV in 2007 voor te lê. Die volkskerkgedagte is 'n belemmering vir so 'n eenheidstrewer en daarom is die aandrang daar dat die volkskerkgedagte uit ons Kerk se Ordereëls verwyder moet word. Daar was in ons Kerk nog nooit enige sprake van eenwording met die HKSA nie. Trouens daar was al baie daarna verwys dat die HKSA 'n selfstandige kerk is en as sodanig gerespekteer moet word. Daar was al baie sprake daarvan dat dit nou tyd is dat

die HKSA ook finansieel en andersins totaal selfstandig van ons Kerk moet word. Waar kom die skielike aandrang tot vereniging nou vandaan anders as uit die politiek en die ekumene?

As die volkskerk in gedrang gebring word, herinner dit aan die geestelike swaard waarmee die Engelse regering die Afrikaner wou vernietig. Die enigste verskil is dat die geestelike swaard nou vanuit ons eie geledere teen ons as Afrikaners getrek word.

*Daar is aandrang dat ons by die ekumene betrokke moet raak. Die poging om by die WARC aan te sluit het nie geslaag nie, omdat ons nog nie voldoen het nie aan die politieke vereistes wat die WARC presies soos in die verlede aan ons gestel het. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Nasionale Colloquium se verklaring van voorneme aan hulle voorgelê, vermoedelik om daarmee aan te dui hoe ons vorder om aan hulle vereistes te voldoen. Dit het ook nie gewerk nie. Nou moet die Algemene Kerkvergadering van 2007 daaroor besluit. **Die mees ergerlike van die vereistes is dat ons moet bely dat apartheid sonde was en dat ons ondersteuning daarvan ketters was. Ons moet dus onself en ons voorgangers tot ketters verklaar.** Ons Kerk het immers nog nooit afgesien van die mening dat 'n geskeide leefwyse die aangewese manier is om in vrede en vryheid in Suid-Afrika te kan lewe nie.*

Daar moet egter twee dinge in gedagte gehou word in verband met die ekumene: Eerstens het dit in geheel gesien nie by die ekumene gegaan oor apartheid nie, dit het gegaan daaroor dat Suid-Afrika se minerale rykdomme aan die Noord-Atlantiese nywerheidslande oorhandig moet word soos wat tans gebeur. Tweedens het die ekumeniese bewegings geweld teen blankes in Suidelike-Afrika gesanksioneer. Hulle het dié sanksie nog nie teruggetrek nie en ook nie 'n woord gerep oor die huidige geweld in ons land nie. Die terroriste wat vroeër op ons grense was, is nou tussen ons huise, op ons strate en op ons plase. Ons mense word by die dag op Maoïstiese manier vermoor.

Wat die belydenis betref, is dit duidelik dat daar in sommige kringe al geruime tyd ongenoeë met die bestaande belydenisse opgemerk word. Wat in almal se gedagtes is, is egter nie duidelik nie. Daarom word volstaan met die vraag: Wil sommige persone die Kerk losmaak van sy belydenisse?

Die HCM Fourie Stiging is tevrede met ons Kerk as volkskerk en wil dit nie verander nie. Die Stigting wil ook nie hê dat ons Kerk met enige ander denominasie verenig nie, maar is tevrede om te bly wat ons nog altyd was.

As die Kerk wil hervorm, moet hy terug na sy bronne en sy oorsprong - hy moet nie konformeer met die wêreld en omstandighede van sy dag nie. Ons nooi u uit om op ons Hervormingsdagviering saam met ons die bogemelde sake te kom bespreek. U vind besonderhede in die mee-gaande program.

Met seënwense.

Reaksie van die Algemene Kommissie:

Die Algemene Kommissie het probleme met die inhoud en strekking van gemelde brief en inter-

preteer die inhoud soos volg:

- * Dit plaas die volkskerk binne 'n politieke raamwerk deur die betrokke voorstel van die Algemene Kommissie hieroor in direkte verband te bring met die "Engelse regering [wat] die Afrikaner wou vernietig".
- * Die uitdrukking "geestelike swaard" wat dit gebruik, verwys nie na die Woord van God (Efesiërs 6:17) nie, maar na 'n (figuurlike of werklike?) swaard wat deur geestelikes gehanteer word.
- * Hierdie geestelikes impliseer naas die ekumeniese liggame, ook die Algemene Kommissie.
- * Die uitdrukking dat die Afrikaner op 'n "Maoïstiese wyse" vermoor word, plaas die betekenis van die geestelike swaard in 'n uiters bedenklike konteks.
- * Dit trek 'n direkte verband tussen geweld en die ekumene van ook vandag en impliseer dat 'n liggaam soos die WARC, minstens indirek verantwoordelik is vir die plaasmoorde in Suid-Afrika vandag.
- * Dit stel dat die eintlike rede vir ekumeniese betrokkenheid in Suid-Afrika vandag in der waarheid die wil van die Noord-Atlantiese nywerheidslande is om ons minerale "rykdomme" in te palm – wat, afgesien van die feit dat die mynbou en steengroewery in die vierde kwartaal van 2006 'n skrale 8% van die Bruto Binnelandse Produk in Suid-Afrika beloop het – 'n growwe en onbewese bewering oor die opregtheid van kerklike bedoelings is.
- * Dit konstateer dat die NHKA nog nooit afgesien het van die oortuiging dat 'n "geskeide leefwyse" die aangewese politieke stelsel vir Suid-Afrika is nie. Hiermee ontken dit dat Artikel 3 afgeskaf is, openbaar dit 'n rassistiese ondertoon en misken dit uitsprake van die Kerk dat hy nie kant vir enige politieke bestel wil kies nie.

Die Algemene Kommissie beskou hierdie skrywe as liefdeloos en dus ook onevangelies. Ons is terdeë bewus van die intense ontsteltenis waarmee lidmate op en oor hierdie skrywe gereageer het.

Die agendakommissie verwys die vergadering na die beskrywingspunt van die Ring van Swelendam, by die hoofstuk oor Dissipline, waar oor hierdie aangeleentheid besluit geneem moet word.

Kerklike Goedere

Sake wat deur die Raad van Finansies na die Kommissie deurgegee is het die nodige aandag geniet. Soos altyd was die samewerking tussen die Kommissie en die raad uiters positief veral vanweë die positiewe gesindheid van die Administrateur en die feit dat twee lede van die Kommissie – prof J Buitendag en dr JC van der Merwe – sitting geneem het op die Raad.

Die Kommissie het jaarliks die begroting goedgekeur.

Kerkorde

Die Kommissie het veral moeite gemaak met voorstelle rondom wysigings in die Kerkorde. In die verband is die samewerking van die Raad vir Regsadvies verkry. Die Kommissie en die Raad kon nie altyd oor alle sake saamstem nie, tog was die samewerking goed en was die resultate altyd positief. Die voorgestelde wysigings geniet in die agenda die nodige aandag.

Met die hulp van advokate L Pienaar en J Fourie, is 'n grondwet vir die Kerk saamgestel. Sodanige dokument wat deur baie instansies van die Kerk vereis.

Die voorgestelde wysiging van Ordereëls 1 en 4 is betyds aan ringskommissies en ouderlingevergaderings gestuur. Kommentaar is opgeneem in die agenda om onder die bepaalde hoof ter sprake gebring te word. Beskrywingspunte oor die wysiging kon nie aanvaar word nie, aangesien dit 'n jaar voor die Algemene Kerkvergadering ingedien moet word.

Slotwoord

Om in detail verslag te lewer oor drie jaar se intensiewe en opofferende werk, is feitlik onmoontlik. Talle handeling van die Moderamen, Kommissie en individuele lede is nie in die verslag verwoord nie. Daar is net gepoog om enkele breë lyne te trek om 'n aanduiding te gee van die omvang van hierdie werk. Tot die onlangse verlede het die Kommissie een dag lank vergader. Die afgelope twee jaar is dit verleng na twee dae. Dit is tans nie meer genoegsaam nie – vandaar die geweldige hoeveelheid buitengewone vergaderings. Moderamenvergaderings wat tevore slegs 'n paar ure in beslag geneem het, neem nou 'n hele dag in beslag en talle buitengewone vergaderings moes voortdurend gereël word.

Baie dank is verskuldig aan die predikantslede van die Kommissie, maar nog groter dank is verskuldig aan ouderlinglede wat by hulle werke verlof moet neem om aan die werksaamhede te kon deel. 'n Besondere woord van dank ook aan die sekretaris van die Kommissie, dr SP Pretorius, vir sy onbaatsugtige arbeid.

Die Kommissie is dankbaar vir die geleentheid wat hy gehad het om diens in die Kerk ter wille en in belang van die Kerk te kon lewer. Lof en dank word aan die Heer van die Kerk betuig vir die gawes en talente wat aan Kommissielede gegee is en hulle bereidwilligheid om die werk te doen.

---oOo---

Hoofstuk

Belydenis

1. BELYDENIS

1.1 OPDRAGTE VAN DIE 67STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die volgende opdragte is deur die 67ste Algemene Kerkvergadering aan studiekomitees wat handel oor die belydenis, gegee:

- * Voortsetting van studie en gesprek oor die belydenis van Jesus se opstanding.
- * In samewerking met die TKR 'n eietydse vertaling van die belydenisskrifte.
- * Studie oor die vertaling van *descensus* in die *Apostolicum* en die *Athanasianum*.

Geen vordering is met die studiewerk gemaak nie.

BESKRYWINGSPUNT 1: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering besluit of die opdragte moet kontinueer.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 2: RING VAN CHRISSIESMEER

GELOOFSBELYDENIS VAN NICÈA: VERTALING VAN "...DIE LEWE VAN DIE TOEKOMSTIGE EEU"

Die Algemene Kerkvergadering gee opdrag aan die Raad vir Erediens om vas te stel of die bewoording "...die lewe van die toekomstige eeu" in die Geloofsbelydenis van Nicéa, die beste moontlike Afrikaanse vertaling is.

Dr FJ Boshoff stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

1.2 **BESKRYWINGSPUNT VAN LERAARS VAN PRETORIA: VERSOENENDE VERSKEIDENHEID**

Die Ring van Pretoria het besluit om die beskrywingspunt oor versoenende verskeidenheid na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te stuur met die oog op goedkeuring en voorlegging aan die 68ste Algemene Kerkvergadering.

Dit lui soos volg:

1.2.1 **INLEIDING**

Die historiese punt waar die lidmate van die NHKA hulle tans bevind¹, vra van die 68ste Algemene Kerkvergadering 'n interpretasie van ons belydenis oor die kerk (ekklesiologie)². Prof AG van Aarde en dr WA Dreyer, ampsdraers in die NH Gemeente Wapadrant, versoek die ringsvergadering van Pretoria om die volgende beskrywingspunt aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voor te lê vir bespreking en besluit. Ons is van oordeel dat die belydenis oor die kerk in die huidige kerklike en sosiale konteks (onder andere) teen die agtergrond van "versoenende verskeidenheid" verstaan moet word.

Die teologiese vertrekpunt van hierdie beskrywingspunt is die Heilige Skrif, die Apostoliese en Niceense Geloofsbelydenisse en die Kerkorde van die NHKA. Die NHKA se teologie is tradisioneel Bybels-reformatories en word beoefen vanuit die perspektief van die dialektiese teologie³. Die voorstellers vra dat die besluit biddend geneem word. Die bedoeling is nie dat teologiese haarklowery sal plaasvind nie, maar dat die kerk 'n gesindheid sal verwoord dat gelowiges, ten spyte van verskille, versoenend met mekaar kan saamlewe.

BESKRYWINGSPUNT 3: RING VAN PRETORIA

VERSOENENDE VERSKEIDENHEID

Die vergadering interpreteer die belydenis oor die Kerk só, dat die roeping van die Kerk in die huidige tyd, teen die agtergrond van 'n "versoenende verskeidenheid" verstaan kan word.

1.2.2 **MOTIVERING VAN BESKRYWINGSPUNT**

Die volgende motivering dien as onderbou vir die beskrywingspunt:

1 Dit kan as 'n influksiepunt gesien word: Gebeure soos byvoorbeeld wanneer verskillende riviere op 'n punt saamvloei, 'n maalkolk veroorsaak en die vloei van die rivier versteur.

2 Ekklesiologie is die term in die teologie wat gaan oor die wese, kenmerke en roeping van die kerk.

3 Die dialektiese teologie sien die Woord van God as tegelykertyd goddelik en ewig, sowel as menslik en veranderlik. Volgens die erfenis van die Reformasie is die taak van die teologie en kerklike verkondiging om die tydsgees en kerklike optrede (die menslike kant) telkens opnuut te beoordeel deur die lens van die Reformatoriese "genade alléén", "geloof alléén" en "Skrif alléén".

1.2.2.1 Eenheid, verkondiging en onderrig

Ordereël 1 van die Kerkorde stel dit duidelik dat lidmate van die NHKA hulle geloof bely. Die Kerkorde interpreteer dit so dat die belydenis, naas die Woord van God, die hart van die Kerk se verkondiging en onderrig vorm. Verder bevorder dit die eenheid van die Kerk.

Die belang hiervan is dat verkondiging, onderrig en eenheid nie van mekaar geskei kan word nie.

Gebrek aan eenheid bring die Kerk se verkondiging en onderrig onder verdenking. Uitsprake en besluite van die Kerk as gemeenskap van gelowiges behoort dus in ooreenstemming te wees met die band wat daar tussen eenheid, onderrig en verkondiging bestaan. Die Kerk bely dat die gemeenskap van gelowiges (Ordereël 4, Ordinansie 4.1.1 van die Kerkorde) één, heilig, apostolies en katoliek/algemeen⁴ is. Wat hierdie band tussen eenheid, verkondiging en leer betref, kom die evangelie (met ander woorde die "leer van die profete en apostels") en die belydenis ooreen.

1.2.2.2 Inklusiwiteit en eksklusiwiteit

Eenheid veronderstel algemeenheid maar nie noodwendig eenvormigheid nie. Eenheid kry vorm wanneer dit die gemeenskap van gelowiges tegelyk uitsluit (**eksklusief is**) en insluit (**inklusief is**).

Die Kerk is **eksklusief**. Die Kerk bely dat Jesus Christus die Here is (Ordereël 1). Diegene wat nie só bely nie, bevind hulle buite die gemeenskap van gelowiges. Aan hulle moet die evangelie verkondig en God se liefde betoon word. Diegene wat wel so bely, bevind hulle in verskillende denominasionele tradisies (bv Rooms-Katoliek of Protestant, Luthers of Calvinisties, Gereformeerd of Hervormd). Binne elke denominasie is daar weer verskillende teologiese oortuigings en is daar nie eenvormigheid nie.

Die onlosmaaklike band tussen Woord en Gees vorm die sentrum van kerkwees, erediens en lewe in die Reformatoriese tradisie (dit sluit die NHKA in). Woord en Gees verloor hierdie sentrale plek wanneer enigiets anders (bv. kerklike tradisie of teologiese oortuigings soos die grootdoop) tot die sentrum toegevoeg word. Almal buite ons denominasionele tradisie kan eers ná gesprek, onderrig en belydenis deel word van die Hervormde geloofsgemeenskap.

Die Kerk is ook **inklusief**. Die verskillende ampte of bediening van gelowiges (Ordereël 2 en 3), toegerus met die Heilige Gees, dien volgens die Woord van God die eenheid van die gemeenskap van gelowiges. Dit breek dit nie. Soos die ampte en bediening verskil, so verskil mense op verskeie vlakke. Een van die vlakke is sosiale verskille soos byvoorbeeld ouderdom, geslagtelikheid, nasionalis-

⁴ *Één*; omdat die Heilige Gees in alle gelowiges woon; *heilig*, omdat gelowiges aan God behoort en aan God toegewy is; *apostolies*, omdat gelowiges die Woord van God, soos betuig deur "profete en apostels", as norm van lewe ag; *katoliek/algemeen* omdat die gelowiges ten spyte van en te midde van verskeidenheid saam gemeenskap met die Heilige Gees het.

teits en etnisiteit.

Ten spyte van verskille bewaar elke gemeente in die NHKA die eenheid van die gemeenskap van gelowiges. Die eenheid word bewaar deur sowel die eksklusiwiteit as die inklusiwiteit toe te pas. Die eenheid word veral sigbaar in Woord- en tafelgemeenskap.

Die Woord van God erken verskeidenheid en roep op tot versoenende eenheid. Omdat die Woord sentraal is in die lewe van die NHKA, wil die Kerk 'n lewende getuie van hierdie opdrag wees.

Die gebruik van die term "versoenende" teenoor "versoende" het spesifieke betekenis. Hiermee word getuig dat die oproep om eenheid binne die gegewe realiteit van verskeidenheid eintlik nooit as afgehandel gesien kan word nie. Vir die geloofsgemeenskap is die realisering van kerklike eenheid altyd 'n proses, altyd 'n gebeure, altyd 'n uitdaging. Hoewel 'n voortgaande gebeure waaraan nooit heeltemal voldoen kan word nie, is die evangeliese oproep dat gelowiges één in geloof, hoop en liefde sal wees, nie 'n minder ernstige eis nie, omdat dié belydenis altyd in proses van voltooiing is.

Die fondament van hierdie opdrag is die lewe van Jesus Christus. In en deur die dood en opstanding van Jesus Christus skenk God deur die werk van die Heilige Gees die genade en krag om gebrokenheid te heel.

Die lidmate van die NHKA wil daarom as gelowige gemeenskap nie van mekaar en van ander gelowiges wegbreek nie, maar met mekaar één wees in geloof, liefde en hoop. Hierdie strewe om versoenende verskeidenheid is vir die Kerk 'n saak van geloof en gebed.

1.2.2.3 **Verskeidenheid in geestesgawes, bediening en menswees**

Soos die ledemate van die liggaam van kop tot tone verskil, so verskil die lede van die liggaam van Christus van mekaar. Daar is verskille ten opsigte van **geestesgawes/bediening** en ten opsigte van **menswees** (*habitus*).

Die verskille in **geestesgawes en bediening** is nuttig vir die opbou van die gemeente: sommige lidmate is predikante en ander ouderlinge of diakens; party is helpers en ander dien in die gemeente. Daar is ook gemeentes wat in hulle bedieningswyse van mekaar verskil. Dit is 'n voorbeeld van versoenende verskeidenheid. Almal is nie eenders nie, maar dien die eenheid.

Die verskille in **menswees** bestaan breedweg uit geslagtelike en etniese identiteit. Hierdie identiteit word sigbaar in

* sosiale rolle

5 Nasionaliteit het te doen met groep, plek en taal wat kan wissel sonder dat identiteit verloor word. So byvoorbeeld, was die "vreemde" taal Aramees (en nie Hebreeus as "moedertaal" nie) op 'n stadium in die tyd van Jesus die Jode se volkstaal. Maar hierdie feit het nie tot verlies van die Jode se sosiale en godsdienstige identiteit gelei nie.

- * binding aan 'n bepaalde grondgebied (land)
- * 'n bepaalde taal.

Die identiteit kan verder gesien word in wat mense met mekaar deel

- * die waardes van hulle kultuur
- * gewoontes
- * historiese herinneringe.

Identiteit het ook te doen met fisiese kenmerke wat kan ooreenkom in 'n groep (fenotipiese kenmerke), soos die kleur van oë en vel, haarpatroon en gesigsvorm.

Breedweg het alles oor sosiale identiteit te make met verskille ten opsigte van ouderdom, geslagtelikheid, nasionaliteit en ras. Sommige hiervan is meer "vas" (primordiaal) en ander meer "veranderlik". Selfs dinge wat lyk of dit vas is, kan oor tyd heen verander as samelewings en demografie wissel.

1.2.2.4 **Jesus Christus is die Here**

Met dit alles in ag geneem, hoe lyk 'n kerk dan? Die woord *kerk* kom waarskynlik van die Latynse woord vir sirkel. Die kerk sou soos 'n sirkel kon wees as alle verskeidenheid so gemaklik aanvaar kon word soos die verskille in geestesgawes en bediening. Daar is egter spanning in die kerk oor verskille wat menswees raak. In die praktyk lyk die kerk dus nie soos 'n sirkel nie, maar eerder soos 'n ellips (langwerpig rond). Spanning wat soms lei tot konflik, rek die sirkel uit tot 'n ellips. As dit te ver gerek word, kan dit breek. Die "hart" of brandpunt van die sirkel is die belydenis dat Jesus Christus die Here is. Hierdie belydenis deel almal met mekaar. Dit behoort almal bymekaar te hou en te keer dat die sirkel te veel uitrek of breek.

"Jesus Christus is Here" beteken dat Hy ons lewe beheer: die Gees van God en die Gees van Christus woon in ons harte (Romeine 5:5; 8:9), hoe verskillend ons ook al mag wees (Romeine 12:5). Omdat die één Gees in ons hart woon, leef ons die evangelie van Jesus Christus uit. Soos die apostel Paulus sê: "Ons is almal [Jood of Griek, Nederlander, Afrikaner of Zoeloe] deur die één Gees deurdrenk" (vergelyk 1 Korintiërs 12:13). Niemand kan bely dat Jesus Christus die Here is, sonder die Heilige Gees nie; en die Heilige Gees laat niemand Jesus vloek nie (1 Korintiërs 12:3; 16:22).

Die kerk is *één*. Hoe is die Kerk één te midde van verskeidenheid? Wat beteken dit vir die eenheid en verskeidenheid van die Kerk dat die Kerk tegelyk insluitend (inklusief) en uitsluitend (eksklusief) is?

Die Kerk sluit nie uit op grond van verskille nie, maar wel op grond van belydenis.

Die Kerk ken net één boodskap, naamlik van die gekruisigde Christus wat uit die

dood opgestaan het (1 Korintiërs 1:23). Op grond van sy sterwe en opstanding word mense geestelik weergebore, ongeag die aard en gevolge van hulle menslike geboorte (Johannes 3:3; Filippense 3:3-11). Die Kerk se belydenis om één en heilig te wees, is op hierdie evangeliese getuienis gegrond.

Die Kerk is *heilig* omdat alle gelowiges aan God behoort en aan God toegewy moet wees. Hierdie binding word die eenheid (algemeenheid) en gemeenskap (in Grieks *koinonia*) van die Kerk genoem. Die Kerk is nie *één* as die kerk nie *heilig* is nie, het die Reformatoriese teoloog Karl Barth, gesê:

*Die verbintenis met 'n volk, 'n staat of 'n kultuur mag nooit veroorsaak dat die Kerk hierdie catholica [algemeenheid] verloën nie. Alleen dáár waar die kerk in essensie én in beslissende bereidwilligheid, catholica [algemeen] is, is dit sancta [heilig] – is dit ecclesia [kerk]. Enige ander instelling – volkskerk, nasionale kerk, staatskerk, vrye kerk of wat ook al – wat die Kerk nog sou of wou wees, moet fundamenteel [in Duits "grundsätzlich"] as van tweede belang geag word. Indien die kerk hierdie vorme aanneem, is die vraag wat ernstig aan die kerk gestel moet word: is die kerk nog algemeen en derhalwe heilig?*⁶

Verskeidenheid is deel van die werklikheid van die skepping. Dit is die *eenheid* van die gemeenskap van gelowiges wat die evangelie en die belydenis eis. Die Kerk gehoorsaam hierdie opdrag terwyl dit Kerk is binne 'n gebroke werklikheid.

Hoewel die Kerk *in* die wêreld is, is die Kerk nie *van* die wêreld nie.

Dr WA Dreyer stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

---oOo---

6 Vertaal in Afrikaans deur die voorstellers van die beskrywingspunt, maar beklemtoning deur Karl Barth [1935] 1964. *Credo: Hauptprobleme der Dogmatik dar gestellt im Anschluß an das Apostolische Glaubensbekenntnis*. 16 Vorlesungen, gehalten an der Universität Utrecht im Februar und März 1935. Dritte Auflage. München: Chr Kaiser Verslag, bl 121. Op grond van die invloed van Karl Barth word daar, na afloop van die traumatiese Nazi-gebeure wat die Tweede Wêreldoorlog tot gevolg gehad het, die volgende in 'n invloedryke teologiese ensiklopedie gesê: "Gesien vanuit ons ekumeniese roeping vandag, word 'n volkskerk voor die volgende uitdaging gestel: Om nie ten koste van ander Christelike gemeenskappe aan die eie historiese kosbaarhede só vas te hou nie, maar eerder die eenheid van die liggaam van Christus te midde van die veelheid van belydenisse te manifesteer" (H-R Müller-Scheffe 1962 Volkskirche, in Galling, K (Hrsg), *Die Religion in Geschichte und Gegenwart* (RGG), VI. Band, 3. Auflage. Tübingen: Mohr, bl 1459 (eie vertaling in Afrikaans); vgl ook G Merz 1934. Volkskirche – Bekenntniskirche oder "Volkstum"kirche. *JK [=Junge Kirche]* 2, bls 784-790).

Hoofstuk

Verkondiging en Apostolaat

2. VERKONDIGING EN APOSTOLAAT

2.1 WOORDVERKONDIGING IN DIE EREDIENS

2.1.1 BESLUITTE VAN DIE 67STE ALGEMENE KERKVERGADERING

2.1.1.1 Liturgiese uitgangspunte van die NHKA

Uitgangspunte en voorstelle vir die erediens is met enkele wysigings deur die 67ste AKV aanvaar. Voorstelle vir opname in die Diensboek moes in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen word.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Raad vir Erediens versoek om die gefinaliseerde dokument aan hom voor te lê voordat dit opgeneem word in die Diensboek.

2.1.1.2 Hersiene en herdrukte Diensboek

Die Algemene Kerkvergadering het besluit dat alle besluite wat reeds by vorige vergaderings geneem is, rakende die Diensboek, so spoedig moontlik deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering afgehandel moet word. Die Kommissie het opdrag aan die Raad vir Erediens gegee om die druk van die nuwe Diensboek in oorleg met die Kommissie te finaliseer.

2.1.1.3 Hersiening van die Diensboek

Die Raad vir Erediens het die afgelope termyn indringend gewerk aan die hersiening van die Diensboek. Daar is veral aan die volgende aspekte aandag gegee:

(i) ***Die formaat waarin die studiestuk wat deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is, in die Diensboek opgeneem moet word***

Die raad het besluit om die besluite van die AKV in sy geheel as prinsipiële begroning van die NHKA se denke oor die erediens in die Diensboek op te neem. Hierdie studiestuk is ook die begroning vir die liturgieë wat opgeneem sal word.

(ii) ***Die aanpassing van enkele bewoordings soos versoek deur die Algemene Kerkvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering***

Die bewoordings wat die Algemene Kerkvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek het, moes verander word en is so gewysig.

(iii) ***Die formaat van die diensordes in die Diensboek***

Die raad het besluit om, anders as in die verlede waar daar 'n aantal ordes was waaruit gekies moet word, in die hersiene Diensboek eerder 'n aantal basisliturgieë

met die boustene vir die liturgie op te neem. Sodanige basisliturgieë is dus voorbeelde wat die onderskeie liturgiese moontlikhede (soos reeds na vore kom in die studiestuk wat tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering goedgekeur is) aan die liturge verduidelik. Dit gee dus die ruimte vir 'n meer vrye inrigting van die liturgie, terwyl al die konstituerende elemente vir 'n ereediens steeds teenwoordig is.

(iv) ***Die goedkeuring en verspreiding van die konsep van die Diensboek***

Aanvanklik is, soos die besluit van die Algemene Kerkvergadering gelui het, gewerk met die gedagte dat die finale konsep van die hersiene Diensboek aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê sal word vir finale goedkeuring. Dit is gedoen en die goedkeuring is ontvang, maar die raad het tog gevoel dat die nuwe konsep van basis-liturgieë/voorbeeld-ordes volledig aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voorgelê moet word. Aangesien die formaat anders lyk as die ereediensordes van die verlede, wil die raad graag die goedkeuring van die Algemene Kerkvergadering vir die veranderde formaat verkry. Dit sou ook koste implikasies vir die Kerk hê as 'n nuwe Diensboek nou uitgegee moet word voordat die resultate van die werk van die Komitee vir Liturgiese Geskrifte daarin opgeneem kan word.

(v) ***Die uitbreiding van die aantal begrafnisformules***

Die raad het 'n hele aantal begrafnisformules wat deur verskillende lede van die raad voorgelê is bespreek en gepoog om 'n aantal van die formules in die Diensboek op te neem wat die sinvolle gebruik van 'n begrafnisformule by verskillende omstandighede vergemaklik.

2.1.1.4 **Voorstel van die Raad vir die formaat van die hersiene Diensboek**

(i) ***Diensboek basisliturgieë***

'n Opsomming voortspruitend uit die volledige verslag voorgelê deur die Raad vir Erediens en goedgekeur deur die 67ste Algemene Kerkvergadering 2004.

(ii) ***Moontlike liturgieë as voorbeelde***

Geen liturgie het 'n onveranderlik vasgelegde orde nie. Daarom bied die Diensboek ook geen vaste ordes aan nie. 'n Aantal liturgieë word gegee as *voorbeelde en moontlikhede* vir die kreatiewe inkleding van die ereediens.

Al het geen ereediens 'n vaste orde nie, behoort elke ereediens 'n logiese verloop te hê. Die breë raamwerk verloop vanaf die toetrede, na lof en aanbidding, verkondiging/prediking, gebede en wegsending.

Binne so 'n basiese, logiese struktuur kan die verskillende liturgiese handeling *gemotiveerd* verskuif word, ooreenkomstig die geheelverkondiging van 'n bepaalde Sondag. Die predikant moet elke bousteen van die liturgie so invul, dat die ereediens 'n eenheid vorm en as geheel deurdagte *verkondiging- en ontmoetingsgebeure* word. Dit beteken fyn beplanning in samewerking met die orrelis, ere-

dienswerkgroep en deelnemers in die liturgie.

- (a) Die eerste voorbeeld is 'n basisliturgie met 'n bepaalde logiese struktuur, waarin al die noodsaaklike en basiese boustene van die liturgie voorkom.

In die struktuur kom die geloofbelydenis ná die preek, as geloofsreaksie op die preek. Soos aangedui, kan dit egter ook vóór die preek kom (kyk basisdokument). Die Wet/Wil van God/Riglyne vir die geloofslewe is goed verskuifbaar en kan ook as deel van die preek ter sprake kom (kyk basisdokument). Die plek van die Wet, soos verskeie ander handeling in die liturgie, word telkens bepaal deur die fokus en geheelboodskap van 'n bepaalde erediens.

Die skuldbelydenis kan aansluit by die Wet óf 'n selfstandige handeling wees.

- (b) Die tweede, uitgebreide voorbeeld, bevat al die noodsaaklike handeling of boustene van die liturgie soos in die basisliturgieë aangedui.

Die volgorde verskil egter van die basisliturgieë, om reeds alternatiewe moontlikhede aan te dui. In hierdie voorbeeld word getoon hoe elke handeling opsioneel uitgebrei kan word met sang en response. Die opsionele handeling staan in vierkanthakies en is weglaatbaar. Een of meer van hierdie handeling in 'n erediens kan as versterking van gesproke handeling gebruik word en kan die erediens verryk.

- (c) Die derde voorbeeld bevat al die noodsaaklike handeling of boustene van die liturgie (voorbeeld 1), sowel as die opsionele sang en response in vierkanthakies aangedui (voorbeeld 2). In voorbeeld 3 word aangedui watter deelnemers in die liturgie telkens 'n handeling mag uitvoer.

Op grond van die priesterskap van alle gelowiges, behoort gemeentelede of die gemeente as geheel veel meer handeling te verrig. Slegs die preek en die seëngroet aan die begin, is die uitsluitlike taak van die predikant. Daar moet egter gewaak word teen te veel verskillende deelnemers in 'n enkele erediens.

Al die moontlikhede wat gegee word, is vir verskillende eredienste bedoel.

Gemeentelede en ouderlinge wat spesifieke handeling moet verrig (soos die Skriflesing, lees van die Wet, ens) moet geleentheid kry om noukeurig voor te berei.

Die vier laaste voorbeelde bied telkens 'n *moontlike* orde vir die nagmaaldiens, die doopdiens, roudiens en huweliksdien.

2.1.1.5

'n Moontlike basisliturgie: Basiese boustene vir die liturgie	
Toetrede :	Voorspel/voorafsang/afkondigings/stilte Toetredelied Votum Seëngroet
Aanbidding en lof:	Lofsang(e)

	[*Die Wet/Riglyne vir die geloofslewe/Die Wil van God] Skuldbelydenis en genadeverkondiging
	Gebed
Verkondiging:	Skriflesing [Sang] Preek [*Die Wet/Riglyne vir die geloofslewe/Die Wil van God] [Sang] Geloofsbelydenis [*Die Wet/Die Wil van God/Riglyne vir die geloofslewe]
Gebede:	Dankgebed, Voorbedes Sang
Wegsending:	Wegsending [*Die Wet/Riglyne vir die geloofslewe/Die Wil van God] Slotsang Seën
	Afkondigings/insameling van die dankoffers/orrelspel

*Die Wet/Riglyne vir die geloofslewe/Wil van God kan op verskillende plekke en wyses in die liturgie ter sprake kom. In dié voorbeeld is vier moontlikhede aangedui.

2.1.1.6

Moontlike uitgebreide liturgie met opsionele gesange en response	
Toetrede:	[Voorspel, voorbereiding, voorafsang] [Verwelkoming en afkondiging] [Stil gebed] [Toetredelied] Votum [Respons of kort gesang] Seëngroet [Respons of kort gesang]
Aanbidding en lof:	Skuldbelydenis en smeekroep [Kyrie eleison] Genadeverkondiging Lofsange Gebed [Respons]
Verkondiging:	Skriflesing[s] [Respons of gesang] Preek [*Die Wet/die Wil van God] [Preeklied] Geloofsbelydenis [Respons of Gesang]
Dank en voorbedes:	Dankgebed Voorbedes [en Ons Vader] [Respons of Gesang]
Wegsending:	[*Die Wet/Riglyne vir die Geloofslewe] Slotsang Seën [Respons]

[Uittoglied]
Insameling van dankoffers, orrelspel

Dele in hakies [] is opsioneel – slegs één van hierdie moontlikhede kan byvoorbeeld in 'n erediens gebruik word.

*Die Wet/Riglyne vir die geloofslewe kan op verskillende plekke en wyses in die liturgie ter sprake kom.

2.1.1.7

Moontlike deelnemers in die liturgie	
Toetrede :	[Voorspel, voorbereiding, voorafsang] [Verwelkoming en afkondigings] [Predikant; gemeentelid; ouderling] [Stil gebed] [Toetredeliel]
Votum:	[Predikant; gemeentelid; ouderling; kantor/y] [Respons of kort gesang] [Gemeente]
Seëngroet:	[Predikant]
Aanbidding en Lof:	Skuldbelydenis en smeekroep [Kyrie eleison] [Gemeente] Genadeverkondiging [Predikant; gemeentelik; ouderling] Lofsang(e) [Gemeente] Gebed [Predikant; gemeentelid; ouderling] [Gebedslied of respons] [Gemeente]
Verkondiging:	Skriflesings [Predikant; gemeentelid; ouderling] [Respons of gesang] [Gemeente] [Preek] [Die wil van God*] [Predikant] [Preeklied] [Gemeente] Geloofsbelydenis [Gemeente; predikant; ouderling] [Respons of Gesang] [Gemeente]
Dank- en voorbedes:	Dankgebed [Predikant; gemeentelid; ouderling] Voorbedes [met response] [Diakens; gemeentelid] Ons Vader [Gemeente; Predikant] [Respons of Gesang] [Gemeente]
Wegsending:	[Die Wet/Riglyne vir geloofslewe*][Predikant; ouderling; Gemeentelid]
Wegsending:	[Predikant; ouderling; gemeentelid] Slotsang [Gemeente] Seën [Predikant; gemeentelid; ouderling; kantor/y] [Respons] [Gemeente] [Uittoglied] [Gemeente]
Insameling van die dankoffers, orrelspel.	

Dele in hakies [] is opsioneel.

2.1.1.8

Moontlike liturgie met nagmaal	
Toetrede :	[Voorspel, voorbereiding, voorafsang] [Verwelkoming en afkondigings]

	[Stil gebed] [Toetredelied] Votum Seëngroet Skuldbelydenis [kan gesing word] Vryspraak Lofsang
Verkondiging:	Gebed en Skriflesing [Sang in aansluiting by Skriflesing] Preek [Preeklied] Geloofsbelydenis [Gesang of respons] [Riglyne vir die geloofslewe/Wet/Wil van God] [indien dit nie vroeër, of in die preek tereg gekom het nie]
Gebede:	Voorbedes en response Sang
Nagmaal:	Formulier, gebede, gesange, bediening van die Nagmaal Danksegging
Wegsending:	Wegsending Slotsang Seën
Insameling van dankoffers, naspel	

2.1.1.9

Moontlike liturgie met doop	
Toetrede :	[Voorspel, voorbereiding, voorafsang] [Verwelkoming en afkondigings] [Stil gebed] [Toetredelied] Votum [Respons of kort gesang] Seëngroet [Respons of kort gesang] Lofsang(e)
Verkondiging:	Skriflesing[s] [Respons of gesang] Preek [Preeklied] Geloofsbelydenis [Respons of kort gesang]
*Doop en aanbidding:	Formulier en gebed [Doopliëd] Doop [Seënbede of dooplied]
Gebede:	Gebed/voorbedes en Ons Vader [Respons of Gesang]
Wegsending:	[Wet – indien dit nie in die preek tereggekome het nie] [Wegsending] Slotsang

Seën [Respons]
Insameling van die dankoffers, naspel

*Die doop word beskou as 'n geloofsreaksie op die verkondiging, daarom is dit liturgies meer sinvol ná die verkondiging/preek. Dit kan egter ook voor die preek plaasvind.

2.1.1.10

Moontlike liturgie vir die huweliksdiens	
Toetrede :	[Voorspel en stil gebed] [Troumars: bruid en bruidegom binne] [Groet en verwelkoming] Votum Seëngroet Lofsang
Verkondiging:	Skriflesing Preek [Preeklied] Huweliksformulier en vrae Oorhandiging van die ringe [Gemeentesang, solis, instrumentale musiek]
Gebed:	Gebed
Wegsending:	Slotsang/Seënbede Seëngroet

2.1.1.11

Moontlike liturgie by roudienste: Begrafnis of verassing	
Toetrede :	[Stil gebed; Voorspel] [Groet en woord aan aanwesiges] [Afskeidswoorde van familie] [Lees van Begrafnisbrief] Votum Seëngroet Lofsang
Verkondiging:	Skriflesing Preek [Preeklied]
Gebed:	Gebed
Wegsending:	Slotsang Seën [Lees van Begrafnisbrief] [Afskeidswoorde van familie] Bedankings
Draers na vore [slegs indien die erediens vóór die teraardebestelling plaasvind]. Draers stap voor en gemeente verlaat die kerkgebou.	
Met 'n verrassingsdiens kan verskeie afskeidshandeling by die lykswa voor die kerk plaasvind, soos blomme wat op die kis geplaas word, iemand wat 'n lied sing, die Geloofsbelydenis, 'n gedig of skrifgedeelte, of afskeidswoord wat gelees word.	

Die erediens kan vóór of ná die teraardebestelling plaasvind. By die graf word die Geloofsbelydenis, 'n skrifgedeelte en/of verskillende begrafnisformules gelees, en 'n gebed gebid.

BESKRYWINGSPUNT 4: RAAD VIR EREDIENS

AANVAARDING VAN DIE HERSIENE DIENSBOEK

1. Die Hersiene Diensboek soos deur die Raad vir Erediens voorgelê vir gebruik in die Kerk word aanvaar.
2. Die Raad kry opdrag om die Diensboek so gou as moontlik volledig op die Webblad van die Kerk te plaas en ook saam met die gewysigde liturgiese geskrifte te laat druk.

BESLUIT

2.1.2 ANDER WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR EREDIENS

2.1.2.1 Studie oor begrafnis-, verassings- en rou-eredienste

Die raad het 'n studiestuk van dr WJ Smith, *Vir my is die lewe Christus*, ter tafel geneem. Die raad het die studiestuk as basis goedgekeur en begroning vir die formules en diensordes tydens begrafnis-, verassings- en rou-eredienste benut. Die studiemateriaal word deur die kerklike tydskrifte bekendgestel en is ook by dr Smith beskikbaar.

2.1.2.2 Gebruik van tegnologiese hulpmiddels by die erediens

Die raad het gesprek gevoer oor die tendens om tegnologiese hulpmiddels tydens die erediens, in diens van die verkondiging, te gebruik. Daar is nog nie hieroor in die NHKA omvattend studie gedoen nie. Die saak sal in die volgende termyn aandag geniet.

BESKRYWINGSPUNT 5: RAAD VIR EREDIENS

RIGLYNE VIR GEBRUIK VAN TEGNOLOGIESE HULPMIDDELS IN EN OM DIE EREDIENS

Die Raad vir Erediens kry opdrag om aan die 69ste Algemene Kerkvergadering riglyne voor te lê oor die gebruik van tegnologiese hulpmiddels in en om die erediens. Sodanige studie neem die prinsipiële uitgangspunte en die praktiese riglyne in ag. By gemeentes wat reeds gevorder het in die gebruik van die hulpmiddels word inligting ingewin.

BESLUIT**2.1.2.3 Onderzoek oor die sin en betekenis van die erediens**

Die Raad het deurlopend gesprek gevoer oor die sin en betekenis van die erediens, veral in die lig van willekeurigheid wat somtyds tydens eredienste sigbaar is.

BESKRYWINGSPUNT 6: RAAD VIR EREDIENS**BEGINSELS TEN OPSIGTE VAN DIE EREDIENS**

Die vergadering bevestig die volgende belangrike beginsels ten opsigte van die erediens:

1. Die erediens is 'n ontmoeting met God. Dit is 'n besondere geleentheid van samekoms van die gemeente wat anders is as enige ander alledaagse geleentheid.
2. Eredienste word ooreenkomstig die Reformatories-liturgiese erfenis ingerig. Dit hou in dat bepaalde *grense* gestel word en al die wesenlike liturgiese handeling behou word soos dit in die Diensboek beskryf word.
3. Die liturg rig die erediens so in dat prediking, sang en ander liturgiese elemente bymekaar aansluit, sodat die erediens 'n geïntegreerde en sinvolle geheel vorm.
4. Toerustingseleenthede rakende die erediens behoort deur predikante, kerkraadslede en lidmate benut te word.

BESLUIT**2.1.3 KERKMUSIEK****2.1.3.1 Komitee vir Kerkmusiek**

Die erediens is die hartklop van die Kerk en die Kerklied speel 'n wesenlik belangrike rol in al die elemente wat in die erediens plaasvind. Die liedere van die Kerk verwoord dus die Kerk se geloof, haar belydenis, haar verkondiging, haar

skuldbelydenis en haar toewyding en lof aan God. Daarom is dit vir die Komitee vir Kerkmusiek belangrik dat die Kerklied voortdurend die nodige aandag in die Kerk sal kry.

2.1.3.2 **Konservatorium vir Kerkmusiek**

Ongeveer 25 studente word per jaar by die Konservatorium vir Kerkmusiek opgelei. Orreliste kan inskryf vir die diplomakursus van die Konservatorium vir Kerkmusiek, wat uit ses eksamens bestaan. Eksamens word jaarliks in Junie en Desember afgelê. Orreliste kan ook les neem sonder om eksamens te doen, om 'n bepaalde standaard te handhaaf en hulle begeleidingsvaardighede te verbeter. Orreliste uit verskeie kerke word opgelei. Die huidige dosente is mev M van der Vegt en mnr R Mathlener. Dr E Kloppers hanteer die oorhoofse organisasie van die Konservatorium.

Kerkrade word versoek om hulle orreliste aan te moedig om van hierdie opleiding gebruik te maak en hulle orreliste ook hierin finansieel te ondersteun. Opgeleide orreliste raak toenemend n probleem en die Kerk het 'n groot verantwoordelikheid om aan hierdie saak aandag te gee.

2.1.3.3 **IKSA**

Die hoof van IKSA, dr EC Kloppers, het op voortgaande basis 'n groot aantal navrae oor kerkmusiek en die liturgie hanteer. Binne ringsverband, ouderlinge-vergaderings en by studiegroepe, is Lied- en Liturgiebyeenkomste aangebied, daar is opgetree by SAKOV byeenkomste, die dosentevergadering van die Fakulteit Teologie UP en ook by gemeentes van die susterkerke. Die dokument oor die erediens wat tydens die 67ste AKV goedgekeur is, het as basisdokument vir gesprek oor die erediens by die Tussenkerklike Raad (TKR) gedien. Toerustings-artikels, soos die in die Lied en Liturgie-rubriek in *Konteks*, het in kerk-blaaie verskyn. Onderhoude oor die erediens en die kerklied is oor die radio gevoer. Die hoof van IKSA bied Himnologie en liturgiewetenskapkursusse by verskeie instansies aan en doen voortgaande navorsing en toerusting. Sy tree gereeld by internasionale konferensies op en het in Estonia (2005) 'n ekumeniese erediens in sewe tale gelei.

(i) ***Diploma in Himnologie***

Belangstelling vir die Diploma in Himnologie is goed. Nege studente het die kursus in Bloemfontein voltooi en 18 studente in Pretoria. Tans is 25 studente ingeskryf. Die kursus is gerig op predikante, orreliste, en belangstellende lidmate. Kerkrade word versoek om hulle predikante en orreliste vir die kursus in te skryf.

Die kursus loop oor twee jaar en behels die volgende:

- * 'n Oorsig oor die ontwikkeling van musiek in die Christelike kerk.
- * Die plek en funksie van die lied in die erediens - 'n teologiese begronding.

- * Liturgiese vernuwing in die twintigste eeu.
- * Die inhoud van die *Liedboek van die Kerk*.
- * Agtergrond van kerkliedere en nuwe vorme.
- * Eietydse behoeftes en die wyse waarop dit aangespreek kan word.
- * Die sinvolle beplanning van die erediens.
- * Die rol van simboliek in die erediens en die verband met die kerklied.
- * Die rol van die kantor en kantory.

(ii) ***CD met Orrelbegeleiding***

'n Opname met orrelbegeleiding vir liedere in die Liedboek is steeds beskikbaar. Dit is vir gemeentes sonder orreliste, maar kan ook tydens gemeentebyeenkomste, bybelstudiegeleenthede, kampe, wyksbyeenkomste en huisgodsdienste gebruik word. Predikante wat eredienste beplan kan hoor hoe die liedere klink, 'n groter verskeidenheid laat sing, en so die liedskat van die gemeente uitbrei.

Die CD is saamgestel met liedere vir die Kerkjaar en om verskillende funksies in die erediens te verrig – toetrede, lof, skuldbelydenis, gebede, sakramente, begraving, huwelik, ens. Die herkoms van die melodieë is wyd uiteenlopend. Die begeleiding op die CD is deur Margaret van der Vegt, dosent by die Konseratorium vir Kerkmusiek gedoen. Dit kos R100-00 en is beskikbaar by dr Elsabé Kloppers kerkmusiek@nhk.co.za.

2.1.3.4 **Deurlopende skep van nuwe liedere**

Reeds 'n geruime tyd gelede het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n komitee, die **Kerkliedkomitee**, benoem om voortgaande en deurlopende werk aan die kerklied vir die Kerk te doen. Die komitee het gewerk aan kriteria waaraan liedere moet voldoen om in die erediens van die Kerk gebruik te word asook die prosedure vir die goedkeuring en bekendstelling van nuwe liedere.

(i) ***Kriteria vir Kerkliedere***

Die volgende studiestuk deur dr EC Kloppers is by die Komitee vir Kerkmusiek en die Kerkliedkomitee ter tafel geneem en is deur beide komitees aanvaar.

KRITERIA VIR NUWE KERKLIEDERE

(a) Relevante vrae ten opsigte van 'n liedboek is die volgende:

- * Watter behoeftes ten opsigte van die liturgie, verkondiging, pastoraat, kate-gese en die opbou van die gemeente word aangespreek en watter aspekte behoort verdere aandag te kry?

- * Watter gebiede van die kerklike en godsdienstige lewe kry te min aandag en watter terreine van die kerklike en godsdienstige lewe word oorbeklemtoon?
- * Watter temas in die liturgiese jaar word onderbeklemtoon en watter word oorbeklemtoon?
- * Watter teologiese en antropologiese temas behoort verder aandag te kry?

In die *Liedboek van die Kerk* ontbreek liedere met aansporing, diensbaarheid. 'n missionêre gerigtheid, en die konkrete uitleef van die evangelie, die “gesellschaftliche Relevanz des Glaubens” (Marti 2001 : 1216) in 'n groot mate. Dit spruit uit 'n vrees vir moralisme, en is dalk 'n vrees om die ware appèl raak te hoor.

Relevante temas soos die eie verantwoordelikheid rakende geregtigheid, versoening en verwante temas (vgl Westermeyer 1998) moet aandag kry.

Ernstige leemtes bestaan in die rubrieke Advent, Pinkster, en by *Liefde, Dankbaarheid en Diens*. Dit is aspekte wat in die toekoms aangespreek behoort te word.

(b) Vernuwing van liturgiese sangpraktyk

Liedere moet n duidelike *liturgiese funksie* hê. Die *liturgiese funksie* bepaal grootliks die *aard, idioom en styl*.

Liedere en vorme is nodig vir die hoofterreine van werksaamheid in die kerk, naamlik die liturgie, verkondiging, pastoraat, kategetiese en gemeentebou.

Die Skrifbeskouing, belydenis, spiritualiteit of etos, en beskouing van die erediens van 'n kerk moet in ag geneem word.

Liedere behoort ook 'n ekumeniese karakter hê - die binding met gelowiges wêreldwyd, en gelowiges van alle tye moet behou word - dus historiese erfenis/wêreldwye verband.

Liedere moet teologies, struktureel, musikaal en literêr 'n hegte eenheid vertoon.

Liedere moet himnologies, liturgies en teologies werklik vernuwend wees - dus nie net weer 'n algemene teks op enige oorbekende melodie nie.

Tekste gebaseer op skrifgedeeltes wat besondere moontlikhede bied om as liedere te funksioneer.

Konsentrasie op die rubrieke waar 'n tekort is, soos aangetoon: Advent, Pinkster, Liefde, Dankbaarheid, Diens.

Behoeftes aan 'n verskeidenheid liedtipes, -strukture en -style: Psalms in 'n verskeidenheid van vorms, vrye strofiese liedere, Katolieke ordinarium-stukke, liedere vir wisselsang – responsoriale, antifonale vorme, kanons en *Singspruche*.

Liedere wat *aktiewe deelname* bevorder deur verskeie deelnemers te betrek.

(c) Vereistes vir die musiek van kerkliedere

Die liturgiese lied is in die eerste plek 'n gemeentelied. Dit moet voldoen aan die vereistes wat vir sang in 'n (taamlik ongeoefende) groot groep gestel word. Algemene vereistes kan gestel word, maar nie een geld absoluut nie:

- * Melodies eenvoudig, maar nie vervelig (draai om een noot) of dralend nie.
- * Sinvolle herhaling ter wille van beklemtoning en memorisering.
- * Doelgerigte beweging en duidelike klimakspunte.
- * Nie onlogiese, moeilike spronge hê nie.
- * Moet 'n gemaklike omvang hê.
- * Die toonaard moet nie vreemd op die oor van die deursnee-lidmaat val nie.
- * Toonaard moet voortdurend bevestig word.
- * Die nootwaardes moet nie te veel varieer nie.
- * Te veel melismes, gepunteerde nootwaardes en onlogiese sinkopasies moet vermy word.
- * Die melodie moet die teks ondersteun in terme van inhoud en woordklem (woordtoon verhouding).
- * Sentimentaliteit moet vermy word (vir mense met die nodige himnologiese kundigheid is dit inderdaad moontlik om op musikologiese en himnologiese vlak sentimentaliteit aan te toon).
- * By vertalings en nuwe tekste op bestaande melodieë speel *assosiasie* met oorspronklike teks, kerkjaar, edm. 'n belangrike rol. Dit moet in ag geneem word. Vertalings of nadigtings is 'n uiters belangrike komponent van die uitbreiding van ons liedskat, omdat die ekumeniese binding daarmee behou word. In die Afrikaanse kerke is dit nog meer belangrik, omdat die ekumenies-liturgiese bewussyn in die algemeen so skraal is. Juis die gebrek aan 'n breër ekumeniese bewussyn is dit wat dikwels aanleiding gee tot oppervlakkige liedere wat oornag geskryf word, en eredienste waar geen eenheid in handeling, teks en lied, en die verband met die kerkjaar, bestaan nie.

(d) Vereistes vir tekste

- * Teologies aanvaarbaar, literêre integriteit, logies konsekwent.
- * Verstaanbaar, bondig, eietydse spreektaal.

- * Inklusiewe taal- en beeldgebruik.
- * Poëtiese digtheid van segging, gepaard met eenvoud, deursigtigheid, egtheid, onopgesmuktheid.
- * Sinvolle beeldspraak en metafore; moet kreatief en nuut wees ten opsigte van 'n bepaalde saak.
- * Die teks moet 'n hegte struktuur hê, tematies 'n eenheid vorm - nie bloot 'n aaneenryging van vroomklinkende sinsnedes nie (gewoonlik die geval met liedere wat as 'gebede' getipeer word).
- * Min genoeg strofes hê om as 'n eenheid gesing te word, of strofes met verskillende liturgiese funksies wat op verskillende plekke in die erediens kan funksioneer.
- * Goeie taalgebruik: vermy omgekeerde woordorde, onnatuurlike sametrekkinge, elisie, archaïsmes, clichés, mooiskrywery, platvloersheid, sentimentaliteit en oppervlakkighede.
- * Geen oormatige herhaling.
- * Die volle omvang van die kerkjaar, en die volle omvang van ons geloof moet ter sprake kom, dus nie slegs enkele aspekte soos lof of 'n algemene 'gebed' nie.

(ii) ***Prosedure vir bekendstelling van nuwe liedere***

Die Kerkliedkomitee stel voor dat die volgende prosedure gevolg word met die aanvaarding van nuwe liedere:

- * Enige lied wat deur 'n lid van die komitee of van enige ander persoon ontvang word, word deur die Kerkliedkomitee geëvalueer volgens die aanvaarde kriteria as riglyn. Sodanige evaluasie neem die musikologiese, teologiese, letterkundige en taalkundige aspekte in ag.
- * As sodanige lied goedgekeur word, word dit op die Webblad van die Kerk geplaas vir kennisname, kommentaar en proefgebruik in en deur die Kerk.
- * Op die eersvolgende Algemene Kerkvergadering het die Algemene Kerkvergadering die geleentheid om die liedere goed te keur, waarna dit as deel van die Kerkboek beskou sal word vir algemene gebruik in die Kerk.

BESKRYWINGSPUNT 7: RAAD VIR KERKMUSIEK

Die vergadering aanvaar die volgende uitgangspunte ten opsigte van kerkmusiek:

- 1. Gemeentes gebruik elke geleentheid om tot lof van God te sing,**

daarom moet by soveel gemeentelike byeenkomste as moontlik gesing word.

2. Gemeentes werk aktief daaraan om nuwe liedere aan te leer.
3. Dit word opnuut beklemtoon dat die *Liedboek van die Kerk* (2001) die amptelik goedgekeurde liedskat van die Kerk bevat en dat slegs hierdie kerkliedere in die ere-diens gesing behoort te word.
4. Geleenthede vir toerusting oor die ere-diens en kerklied, soos die Himnologiekursus aangebied deur IKSA, word benut.
5. Kerkrade word versoek om hulle orreliste aan te moedig om van die praktiese opleiding deur die Konservatorium vir Kerkmusiek gebruik te maak en hulle orreliste ook hierin finansieel te ondersteun.
6. Die Algemene Kerkvergadering aanvaar die kriteria opgestel deur die Komitee vir Kerkmusiek en die Kerkliedkomitee as riglyne vir die beoordeling van liedere vir die gebruik deur die Kerk.
7. Enige lied wat van 'n lid van die Kerkliedkomitee of van enige ander persoon ontvang word, word deur die Kerkliedkomitee geëvalueer volgens die aanvaarde kriteria as riglyn. Sodanige evaluasie neem die musikologiese, teologiese, letterkundige en taalkundige aspekte in ag.
8. As sodanige lied deur die Kerkliedkomitee goedgekeur word, word dit op die Webblad van die Kerk geplaas vir kennisname, kommentaar en proefgebruik in en deur die Kerk.
9. Op die eersvolgende Algemene Kerkvergadering het die vergadering die geleentheid om die liedere te beoordeel. Goedgekeurde liedere word as deel van die Kerkboek beskou vir algemene gebruik in die Kerk.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 8: RING VAN OOS-KAAPLAND

BLADSYNOMMERING VAN LIEDBOEK

Met die volgende herdruk van die Psalm- en Gesangboek word deurlopende bladsynommers ingevoeg.

Motivering

Bladsynommers sal verwysing na verskillende melodieë en digters vergemaklik.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 9: RING VAN NOORD-KAAPLAND****TOEVOEGING VAN PSALMS IN PSALM- EN GESANGBOEK**

Al die psalms uit die 1978-sangbundel wat algemeen deur lidmate van die Kerk gesing was, word by die tien gevoeg wat agter in die liedboek behou is.

Motivering

- * Ons psalmsang degenereer.
- * Na ses jaar sing die lidmate te min van die nuwe beryming.
- * Aanvanklik is besluit om nie die ou beryming saam met die nuwe te benut nie omdat die nuwe dan halfhartig in besit geneem sou word. Die tyd het nou aangebreek om ons kerksang te verryk met 'n verruiming van die psalmspektrum.
- * Dit was aanvanklik reeds vir musikoloë in ons Kerk aanvaarbaar dat die oue behoue bly en die nuwe daarby gevoeg word.
- * Ons hoef nie al 150 psalms se beryming uit die 1978-boekie te behou nie, asook nie alle verse van betrokke psalms nie, want ons het nie algemeen al 150 en al hulle verse gesing nie. Maar die tien in die liedboek moet uitgebrei word na bevinding van sake na sowat vyftig. Die volgende kan as riglyn dien:

Ps 9:1,2	42:1-7	81:1,12,13	127: 1-4
15:1-3	43:1-5	89:1-6	128: 1-4
18: 1,14	45: 1-16	90:1	130:1-4(Tweede beryming)
19: 1,4,5	46:1-6	91: 1,5,6	133: 1-2
24: 1,2,5	47:1-4	92: 1,6,7	134:1-3
31:1,12	48:1-5	93:1-4	138: 1-4
32:1,5	57:5	105: 1-5	142:1
34:1	65:1-9	107:1	144:1,5
36:1-3	66:1-3	111:1	145: 1,2
38: 1-17	68: 1-16	118:1-14	147: 1-5
40:1	77: 1-10	119:1	150: 1-3
		6,33,39,62,63	

- * Tans kan ander kerke byvoorbeeld die Kühn-beryming van Ps 130 sing. Net die NHKA mag sy eie predikante se beryming nie sing nie!
- * Die liedboek sal definitief meer aanvaarbaar by almal wees indien hierdie verruiming en verryking daarvan plaasvind.
- * Indien die liedboek te omvangryk sou word met die byvoeging, is daar na ses jaar nou baie gesange wat geïdentifiseer is as in wanklank met Her-vormde kerksang wat weggelaat kan word.
- * Argaïese woorde in die psalms wat weer opgeneem word, kan in 'n voetnoot verduidelik word. Dit brei ook ons kennis van die Bybel uit.

Ds HJMW Pretorius stel die beskrwingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 10: RING VAN BLOEMFONTEIN

UITBREIDING VAN PSALM- EN GESANGBOEK MET TOTIUSBERY-MINGS

Die Psalm- en Gesangboek word uitgebrei deurdat die Totius-Psalm-berymings ingesluit word. Die uitlaat van die psalms in die vorige Psalm- en Gesangboek op een slag, blyk nie 'n verantwoordelike besluit te wees nie.

Motivering

Die hele Totiusberyming moet weer in herooring geneem word vir insluiting by die Psalmliedboek soos wat die Gereformeerde Kerke gedoen het. Indien dit nie aanvaarbaar is nie, moet oorweging geskenk word om meer van die bekende Totius-psalmsberymings in te sluit en op die regte plek in die Psalm- en Gesangboek aan te bring. Dit kan dan bestaan uit berymings van Lina Spies, TT Cloete en Totius.

Die minimum lys vir insluiting is die volgende:

Psalm 8	Daar is geen land so ver of woes geleë
Psalm 9	Ek sal van ganser harte Heer
Psalm 18	Ek hef u hartlik lief o Heer
Psalm 23	Net soos 'n herder uittrek met sy skape
Psalm 25	Tot u hef ek hart en hande
Psalm 33	Sing vrolik hef die stem na bowe
Psalm 38	Straf tog nie in ongenade

Psalm 42	Soos 'n hert in dorre streke
Psalm 46	God is 'n toevlug in die nood
Psalm 47	Juig, o volke juig! Handklap en betuig
Psalm 48	Die Heer is groot waar Sions top
Psalm 66	Juig aarde, juig met blye galme
Psalm 68	Die Heer sal opstaan tot die stryd
Psalm 84	Hoe lieflik is u wonings, Heer
Psalm 89	Van goedertierenheid sal ek vir ewig sing
Psalm 91	Wie toevlug neem in veil'ge hut
Psalm 100	Juig, al wat leef, juig voor die Heer
Psalm 105	Loof, loof die Heer van alle here
Psalm 107	Loof God, omdat Hy goed is
Psalm 116	God het ek lief want die getroue Heer
Psalm 119	Salig wie in hul opregtheid
Psalm 121	Ek hef my oë bergwaarts heen
Psalm 124	Laat Israel nou uitroep bly van gees
Psalm 130	Uit dieptes, gans verlore
Psalm 146	Prys die Heer met blye galme
Psalm 147	Laat voor die Heer 'n lofsang rys
Psalm 150	Loof God, loof sy naam alom!

Dr J Nel stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

2.1.4 LITURGIESE GESKRIFTE

2.1.4.1 **Wersaamhede van die Komitee vir Liturgiese Geskrifte**

Die 67ste Algemene Kerkvergadering het die ondersoek en skryf van wissel-formuliere terugverwys na die Raad vir Erediens deur sy Komitee vir Liturgiese Geskrifte. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het riglyne opgestel waarvolgens die nuut herkose komitee sy opdrag moes uitvoer. Die komitee het by die riglyne gehou en gereeld aan die Raad vir Erediens verslag gelewer oor sy wersaamhede.

2.1.4.2 **Konsepwisselformuliere**

Die konsepwisselformuliere wat deur die komitee opgestel is, is twee keer deur die Kerk vir kommentaar gesirkuleer. Kundiges is as *ad hoc-lede* by die komitee betrek om te help met die verwerking van die kommentaar. Die konsepwisselformulier vir die aflegging van geloofsbelydens kon slegs een keer gesirkuleer word, maar die komitee het die vrymoedigheid gehad om dit tog vir opname in die agenda voor te lê.

Die beskrywingspunt van die Ring van Zoutpansberg (in die agenda van die 67ste

AKV) oor die formulier vir die aflegging van geloofsbelydenis is volgens die mening van die komitee in die nuwe konsepwisselformulier opgeneem. Tog het die komitee ingestem dat die formulier aangebied kan word.

Die komitee het ook die bestaande formuliere taalkundig laat hersien. Aangesien daar geen inhoudelike veranderings aangebring is nie, is dit aan die Raad vir Erediens oorhandig met die oog op opname in die nuwe Diensboek. Die komitee spreek sy dank uit teenoor mev Tessa Oppermann vir die stilistiese en taalkundige versorging van die bestaande formuliere.

Die resultaat van die komitee se werk wat in die agenda van die 68ste AKV opgeneem is, is nie die werk van individue nie. Dit is die produk van 'n lang en tydsame proses. Dit was egter vir die lede van die komitee 'n inspirerende ervaring om die leiding en werking van God se Gees op 'n besondere wyse in en deur die samewerking met mekaar te kon ervaar.

Die bedoeling van die konsepwisselformuliere is nie dat dit die klassieke- en bestaande formuliere in die diensboek vervang nie. Waar 'n liturg in die erediens of prediking fokus op aspekte wat in die klassieke formuliere beter belig word, is dit vanselfsprekend dat laasgenoemde formuliere gebruik sal word. Dit is juis bevorderlik indien daar afwisselend van verskillende formuliere gebruik gemaak word. Alle kommentaar wat ontvang is, is deeglik oorweeg en waar van toepassing, in die formulier opgeneem. Die komitee bedank almal wat kommentaar gelewer het. Na aanleiding van die kommentaar wat ontvang is, het die komitee gekies vir 'n kort en bondige taal en styl in teenstelling met die klassieke formuliere se styl.

Volledige nuwe formuliere is ook saam met die kommentaar ontvang. Op aanbevelings van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is hierdie voorgestelde formuliere nie opgeneem of deur die Kerk gesirkuleer nie, maar as kommentaar op die komitee se werk beskou.

Die konsepwisselformuliere wil ook nie alles oor 'n bepaalde saak sê nie, maar belig aspekte wat nie noodwendig in die klassieke formuliere op die voorgrond staan nie. Daarmee word daar egter nie 'n nuwe teologie verkondig nie, maar is daar wel 'n ander beklemtoning of fokus in die konsepwisselformuliere. Die fokus van elke konsepwisselformulier word telkens by die betrokke formulier aangedui.

Let ook op die volgende:

- * Die konsepwisselformuliere is kort en bondig. Dit wil egter nie die erns van die onderskeie sake verskraal of afwater nie.
- * In die lig van die kommentaar dat die formuliere 'n kategetiese rol moet vervul, moet in gedagte gehou word dat die wisselformuliere in samehang met die kategeese en prediking verstaan moet word.
- * Wanneer daar in die konsepwisselformuliere gepraat word van "die evangelie" word daarmee nie net die Nuwe Testament bedoel nie, maar

God se allesomvattende liefde en genade vir die mensdom.

- * Daar is ook deurlopend gekies vir die bewoording soos *belig in ons belydenisskrifte*. Met dié bewoording wou die komitee die onderskeid tussen die Bybel as normerende norm en die belydenisskrifte as genormeerde norm beklemtoon.
- * Die aanspreekvorm jy/julle/jou en u bly in enige van die formuliere die liturg se eie keuse. Die situasie beïnvloed die keuse van persoonlike voor- naamwoorde.

2.1.4.3 **Formuliere**

(i) ***Konsepwisselformulier vir die bediening van die doop***

Inleidende opmerking

Dié konsepwisselformulier fokus op die doop as 'n inlywing in die kerk. Dit is in ooreenstemming met die Heidelbergse Kategismus (HK) (antwoord 74) wat stel dat kinders net soos volwassenes in die verbond van God en sy gemeente ingesluit is. Daarom moet hulle ook **deur** die doop as teken van die verbond in die Christelike kerk ingelyf en van die kinders van die ongelowiges onderskei word. So is dit in die Ou Verbond **deur** die besnydenis gedoen in die plek waarvan in die Nuwe Verbond, die doop ingestel is. Dit is verder ook in ooreenstemming met die NGB (Artikel 34) wat stel dat ons **deur** die doop in die kerk van God opgeneem word.

WISSELFORMULIER VIR DIE BEDIENING VAN DIE DOOP

Gemeente van ons Here Jesus Christus!

God het ons lief en ons is sy kinders lank voordat ons van God bewus raak. Dit word deur die doop bevestig. Die doop is een van die kerk se twee sakramente. Dit gee sigbaar uitdrukking aan God se verbond met ons. Die doop getuig dat ons deel het aan die liggaam van Jesus Christus op grond van sy versoeningsdood en die werk van die Heilige Gees. Die genade van God, die liefde van Jesus Christus en die gemeenskap met die Heilige Gees het betekenis vir ons hele lewe. Daarom doop die kerk kinders van God. Die doop van hierdie kind(ers) van God herinner ons vandag opnuut aan ons eie doop.

Ons glo dat die Kerk die opdrag uit die evangelie het om mense in die Naam van die Vader, die Seun en die Heilige Gees te doop. Die doop in die Naam van die Vader getuig van ons nuwe verhouding met God. Die doop in die Naam van die Seun bevestig aan ons die verlossing deur Christus. Die doop in die Naam van die Heilige Gees is die waarborg dat die Gees van God in ons wil bly en voortdurend ons lewe nuut maak.

Die doop roep ons op om God lief te hê. Dit is belangrik dat gelowiges die betekenis van hulle doop sal uitlewe. Ouers en die gemeente moet daarom hulle kinders leer wat die doop beteken. Ons kinders behoort in die lewe van die

gemeenskap van gelowiges te ervaar wat dit beteken om aan God te behoort.

Die doopouers/dopelinge (***in geval van volwassenes***) word nou versoek om na vore te kom en hier in teenwoordigheid van God en die gemeente, eerlik op die volgende vrae te antwoord:

- * Glo u dat ons en ons kinders ondanks ons sonde deur God in genade aangeneem is?
- * Glo u dat die evangelie alles bekend maak wat nodig is vir ons verlossing, soos belig in ons belydenis?
- * Belowe u om u kind te leer wat die doop beteken en te laat grootword in die geloofsgemeenskap van Christus?*

*(*Met die doop van volwassenes word slegs vraag een en twee gevra.)*

Wat is hierop u antwoord? *Ja.*

NN, ek doop jou in die Naam van die Vader, die Seun en die Heilige Gees.
Amen.

Dankgebed na die doop ('n Vry gebed, of 'n lied soos Gesang 290, kan ook hier gebruik word):

Dankie, Here, dat ons as gemeente by hierdie geleentheid daarvan oortuig kan wees dat:

U as Vader ons liefhet;

U Seun ons red;

u Gees in ons harte woon.

Dankie, Here, dat ons opgeneem is in u verbond.

Dankie dat u hierdie gedooptes sigbaar as u kind(ers) aangeneem het.

Dankie dat ons deel kan wees van hierdie gemeente wat aan ons 'n geestelike tuiste bied.

Dankie dat ons hier u evangelie kan hoor en gemeenskap met U en met mekaar uitleef.

Neem tog ons lof en aanbidding aan.

Here, lei ons - en in besonder hom/haar/hulle wat pas gedoop is –
om altyd die warmte van u nabyheid te ervaar
en altyd tot u eer te lewe.

Inspireer ons om altyd na ander uit te reik.

Vader, gee dat ons die betekenis van ons doop ons eie sal maak.

Jesus, Here, gee dat ons lewe van u verlossende teenwoordigheid sal getuig.

Heilige Gees, vervul ons sodat ander in ons lewe kan sien dat U ons lei en troos.

Ons bid vir die doopouers, gedooptes en die gemeente. Gee aan ons die krag en geleenthede om ons voorneme getrou na te kom.

Ons bid dat hierdie gedooptes tuis sal wees in die geloofsgemeenskap van Jesus Christus, die Here.

Amen

BESKRYWINGSPUNT 11: RAAD VIR EREDIENS

Die voorgestelde konsepwisselformulier vir die bediening van die doop word aanvaar vir opname in die Diensboek van die Kerk.

BESLUIT

(ii) *Konsepwisselformulier vir die bediening van die nagmaal*

Inleidende opmerking

Die konsepwisselformulier fokus op die nagmaal as herinneringsmaal (verlede), versorgingsmaal (hede) en 'n feesmaal wat gerig is op die toekoms. Hierdie betekenis van die nagmaal is in ooreenstemming met die NGB (artikel 35) en die HK (antwoord 76).

WISSELFORMULIER VIR DIE BEDIENING VAN DIE NAGMAAL

Geliefdes in ons Here Jesus Christus!

Die Here Jesus het voor sy dood saam met sy dissipels brood en wyn geneem en gesê dat hulle dit moet gebruik tot sy gedagtenis. Daarom vier ons die nagmaal. Die nagmaal is een van die kerk se twee sakramente tot versterking van ons geloof. Met die tekens van brood en wyn verseker Jesus Christus ons deur sy Gees van ons gemeenskap met God en met mekaar. By die tafel van die Here is ons ook saam om God te verheerlik.

Ons glo dat die Here deur sy Gees by hierdie feesmaal teenwoordig is. Wanneer ons die brood en wyn ontvang herinner dit ons dat ons verlos is deur die dood en opstanding van Jesus Christus. Deur geloof in Jesus Christus het ons saam met Hom gesterf en staan ons saam met Hom op tot 'n nuwe lewe.

Die nagmaal wil ons daarvan verseker dat ons aan Christus deel het. By hierdie maaltyd rig die Here ons hoop ook op die hemelse feesmaal saam met God en al die gelowiges. Ons behoort vir ewig aan God. Daarom hoef ons niks te vrees nie. Christus is die Een wat was, wat is en wat kom - die Here van die toekoms.

Rondom die tafel word die gemeenskap van gelowiges sigbaar. Ons het immers almal deel aan hierdie brood en wyn. Die liefde wat God aan ons skenk bind ons

aan mekaar. Voor ons by die tafel aansit moet ons onself eers ondersoek en afvra of ons bereid is om deur ons doen en late hierdie band van liefde te versterk.

Ons is bewus van ons eie sonde en het daaroor berou. Omdat Jesus Christus ons vergewe mag ons by sy tafel aansit. Die deelname aan die nagmaal wil ons opnuut van sy genade verseker.

Wanneer ons van die tafel af opstaan, stuur God ons om wêreldwyd te getuig van sy versoening, sorg en liefde. God versorg ons met hemelse en aardse brood. Kom ons versorg uit dankbaarheid ander ook só.

Voordat ons aan die tafel van die Here aansit, laat ons bid.

Gebed:*

**(’n Vry gebed of ’n gesang soos Gesang 568 kan ook gebruik word.)*

Here, dankie dat ons vandag aan u tafel mag aansit. Ons glo dat U by ons is en ons versorg. Versterk ons geloof. Voed ons met die ware hemelse brood en wyn, Christus Jesus, ons hoop en lewe. Verseker ons deur u Gees dat ons deel het aan sy lewe, sterwe en opstanding. Was ons sonde af deur sy bloed. Raak ons só aan, dat ons dankbaar as u kinders sal leef. Stuur ons en maak ons oë en harte oop vir almal in nood en laat ons na hulle uitreik. Gee ons die geloofsoortuiging om Christus met woord en daad te verkondig.

Ons Vader wat in die hemel is,
laat u Naam geheilig word;
laat u koninkryk kom;
laat u wil ook op die aarde geskied,
net soos in die hemel.
Gee ons vandag
ons daaglikse brood;
en vergeef ons ons oortredings
soos ons ook dié vergewe
wat teen ons oortree;
en laat ons nie in versoeking kom nie
maar verlos ons van die Bose.
Aan U behoort die koninkryk
en die krag en die heerlikheid
tot in ewigheid.

Amen

Uitnodiging aan persone buite die gemeente:

Broers en susters in die Here, u word hartlik uitgenooi om te kom aansit aan die tafel van die Here! Belydende lidmate van gemeentes van ons Kerk en van ander kerke met dieselfde belydenis is welkom, mits u in u eie gemeente ook die voorreg geniet.

Oproep tot gelowige deelname (tafel formule):

Broers en susters, laat ons nie ons gedagtes rig op die uiterlike tekens van brood en wyn nie, maar op die betekenis daarvan, naamlik die versoening in Jesus Christus, ons Here.

Uitnodiging na die nagmaal:

By die tweede en daaropvolgende tafels kan een van die volgende of soortgelyke Skrifgedeeltes gebruik word:

Gemeente, alles is gereed; kom na die tafel van die Here. Kom, en word versterk in die geloof (Matt 22:4).

Gemeente, kom; die maaltyd staan klaar (Luk 14:17).

Kom, gemeente, ons is almal van die Here afhanklik. Hy voed ons op sy tyd (Ps 104:27)!

Gemeente, kom dan; want die Here maak sy hand oop en ons kry meer as genoeg (Ps 104:28)!

Kom, gemeente, laat ons ons oë op die Here rig; want Hy voed ons op ons tyd (Ps 145:15)!

Kom, gemeente, eet! Anders sal die pad vir u te lank word (1 Kon 19:7).

Kom, laat ons feesvier. Hierdie kind van my was dood, en hy lewe weer; was verlore en Ek het hom teruggekry (Luk 15:32).

Wanneer die brood gebreek en uitgedeel word, sê die bedienaar:

Die brood wat ons breek, is die gemeenskap met die liggaam van Christus.

En wanneer die beker aangegee word:

Die beker wat ons drink, is die gemeenskap met die bloed van Christus.

Eet en drink, doen dit tot sy gedagtenis. Jesus Christus is die Een wat was, wat is en wat kom.

Na die bediening van die laaste tafel volg 'n dankgebed/danklied.

(Psalm 103 of byvoorbeeld Gesang 529 kan ook gebruik word.)

BESKRYWINGSPUNT 12: RAAD VIR EREDIENS

Die voorgestelde konsepwisselformulier vir die bediening van die nagmaal word aanvaar vir opname in die Diensboek van die Kerk.

BESLUIT**(iii) *Konsepwisselformulier vir die bevestiging van ouderlinge en diakens****Inleidende opmerking*

By die ouderlinge fokus die konsepwisselformulier op hulle verantwoordelikheid om die gemeente en predikant(e) te begelei. Wat die diakens betref, val die klem op die diakens se verantwoordelikheid om mense in nood by te staan. Dit is in albei gevalle in lyn met die NGB (Artikel 3 1).

WISSELFOMULIER VIR DIE BEVESTIGING VAN OUDERLINGE EN DIAKENS

(* Die formulier kan ook gebruik word om *nét* ouderlinge of *nét* diakens in die amp te bevestig. Indien wel, laat die betrokke paragrawe uit wat nie van toepassing is nie.)

Gemeente van ons Here Jesus Christus!

God gebruik mense om sy werk in die kerk en in die wêreld te doen. Daarvoor rus die Heilige Gees gelowiges met gawes vir hulle dienswerk toe.

God roep ook sekere mense om besondere dienswerk te verrig. Die Bybel getuig dat hierdie dienswerk van vroeg af in die kerk bestaan het. Hierdie bedieninge het onder andere gestalte gekry in die verkondiging, die gee van leiding en versorging. Dit het ontwikkel tot die ampte soos ons dit vandag ken, naamlik die amp van predikant, ouderling en diaken. Om hulle ampswerk te verrig, behoort ouderlinge en diakens die Woord van God ywerig te bestudeer, eredienste getrou by te woon en in toewyding aan God te lewe.

Die ouderlinge:

Soos 'n herder, moet ouderlinge met hulle dienswerk die gemeente voorgaan in geloof, met liefde versorg en oor almal se leer en lewe opsig hou. Só begelei ouderlinge die gemeente om hulle lewe aan God te wy.

Die ouderlinge se dienswerk behels ook om die predikant te ondersteun, die gemeente te begelei en te bestuur, asook om middele te vind wat die voortgang van die evangelie in die wêreld bevorder. Deur hierdie diens van die ouderlinge rus Christus die gelowiges toe om mee te werk aan die opbou van sy liggaam.

Die diakens:

Uit dankbaarheid vir die liefde en genade van God in Jesus Christus, reik ons uit na mense. Diakens moet die gawe hê om nood in die gemeente en gemeenskap

raak te sien. Hulle behoort ook middele te vind om hulp te verleen en die gemeente aan te moedig om mekaar en ander se laste te dra.

Hierdie versorging gaan altyd gepaard met die verkondiging van die evangelie van liefde en hoop. Só word God se barmhartigheid in die wêreld sigbaar.

Geliefde broers en susters, God het u deur sy gemeente geroep om die dienswerk wat aan u voorgehou is, te verrig. Voordat u as ouderling of diaken bevestig kan word, moet u eerlik op die volgende vrae antwoord:

- * glo u dat God u, deur die gemeente, tot hierdie dienswerk geroep het?
- * glo u dat die evangelie alles wat vir ons verlossing nodig is, bekend maak, soos belig in ons belydenis?
- * beloof u om hierdie werk getrou en met toewyding te verrig en om deurlopend daarvoor verantwoording te doen?

Hierop antwoord elkeen individueel met die uitlees van sy/haar naam:

Ja.

Daarop moet die bedienaar sê

Mag die almagtige God u sy genade gee dat u in hierdie diens getrou en vrugbaar werksaam mag wees. Amen.

Verder moet hy/sy hulle, sowel as die hele gemeente, soos volg toespreek:

Ouderlinge en diakens, verrig u dienswerk nederig, met geduld en liefde, toegewyd en afhanklik van God. Bid voortdurend dat God u deur sy Gees vir u dienswerk sal toerus, lei en bystaan.

Gemeente, ontvang, respekteer en ondersteun hierdie broers en susters as dienaars van God. Voorsien hulle met die nodige middele om hulle dienswerk te verrig. Deur dit te doen sal ons in liefde by die waarheid bly en so in alle opsigte groei na Christus toe - die Heer en Hoof van sy kerk!

Uit ons eie het ons nie die vermoë om dit te doen nie. Laat ons God vra om ons daarvoor toe te rus. Kom ons bid:

Gebed (Kan ook met 'n vrye gebed vervang word):

Ons Vader wat in die hemel is, ons dank U dat ons mag glo dat U self mense roep om in u diens te staan. Dankie vir die mense wat u geroep het om in hierdie gemeente te dien.

Ons bid dat U altyd aan hierdie ouderlinge en diakens die gawes vir hulle dienswerk sal gee:

- * versterk hulle geloof
- * vervul hulle met u liefde
- * skenk hulle wysheid
- * besiel hulle met die moed van oortuiging
- * gee hulle onderskeidingsvermoë
- * maak hulle mededeelsaam.

Here, gebruik hulle liefdevolle leiding, versorging en diens, sodat ons in toewyding aan U sal lewe. Gee dat ons as gemeente mekaar sal liefhê en dra.

Ons bid dit in die Naam van Jesus Christus, ons Verlosser en Here.

Amen

BESKRYWINGSPUNT 13: RAAD VIR EREDIENS

Die voorgestelde konsepwisselformulier vir die bevestiging van ouderlinge en diakens word aanvaar vir opname in die Diensboek van die Kerk.

BESLUIT

(iv) *Konsepwisselformulier vir die bevestiging van die huwelik*

Inleidende opmerking

Die konsepwisselformulier fokus op die versorgingskarakter van die huwelik. Die belydenisskrifte sê baie min oor die huwelik.

WISSELFORMULIER VIR DIE BEVESTING VAN DIE HUWELIK

Geliefdes van ons Here, Jesus Christus!

God het mense geskep om in verhouding met mekaar te leef. God se sorg kom in die besonder daarin na vore dat man en vrou as hulp vir mekaar bestem is. Die geestelike en liggaamlike eenheid tussen man en vrou vind vervulling in die intieme ruimte van die huwelik.

Ons is as getuies in die naam van God bymekaar om NN en NN in die huwelik te bevestig en God se seën daarop te vra.

Egpare se sorg vir mekaar word sigbaar daarin dat hulle in gehoorsaamheid aan die evangelie van Jesus Christus mekaar geestelik versorg. So leer ons om mekaar waarlik lief te hê en te dien. In die gebroke wêreld waarin ons leef kan daar konflik in die huwelik wees. Die liefde tussen julle twee moet God se liefde weerspieël. Geloof, gebed en gehoorsaamheid aan God kan verhoudings herstel.

Getroudes moet mekaar emosioneel ondersteun en beskerm. Dra mekaar se laste. Bly in alle omstandighede getrou. Bou mekaar op in wat edel en mooi is. Só kan ons vrede en vreugde ervaar.

Julle moet saam verantwoordelikheid aanvaar vir die pligte van julle huishouding. Leef sober. Waak teen uitspattigheid en materialisme. Betoon barmhartigheid teenoor ander.

God skep ook ruimte vir julle in sy kerk. Skakel in, werk saam en dra by tot die instandhouding van die gemeente waar julle 'n geestelike tuiste vind. Deelname aan die gemeente bou die huwelik en die geloofsgemeenskap op. Betrokkenheid na buite dra die lig van die evangelie verder uit en verheerlik God in die wêreld.

Getroudes wat van die Here kinders ontvang, ontvang 'n kosbare geskenk. Ouers moet hulle geloof só uitleef dat hulle vir hulle kinders 'n voorbeeld is. Daardeur leer kinders God ken en vertrou.

Vrae:

Noudat u dit alles gehoor het, is u bereid om u huwelik in te rig volgens die riglyne van God se Woord en wil u voortgaan met die huweliksbevestiging?

Huwelikspaar antwoord:

Ja.

Om u huwelik volgens die vereistes van die landswet te bevestig, moet u op die volgende vrae antwoord:

Aan die bruidegom:

Verklaar jy, NN, dat sover jy weet daar regtens geen beletsel is nie teen jou voor-genome huwelik met NN hier teenwoordig, en dat jy almal hier teenwoordig roep om getuie te wees dat jy NN tot jou wettige vrou neem?

Bruidegom antwoord:

Ja.

Aan die bruid:

Verklaar jy, NN, dat sover jy weet daar regtens geen beletsel is nie teen jou voor-genome huwelik met NN hier teenwoordig, en dat jy almal hier teenwoordig roep om getuie te wees dat jy NN tot jou wettige man neem?

Bruid antwoord:

Ja.

Liturg:

Gee mekaar die regterhand (*die ringe word nie hier aangesteek nie*).

Broers en Susters, ek verklaar dat NN en NN, albei hier teenwoordig, regtens getroud is,

Hou mekaar se hande vas as simbool van wedersydse trou terwyl julle nou die huweliksbelofte aflê.

NN, belowe u voor God en die teenwoordige getuies dat u NN, in gehoorsaamheid aan God sal liefhê, beskerm, versorg en bystaan? Belowe u om haar geborgenheid te bied deur getrou aan haar te wees; heilig met haar te lewe en haar geestelik te versorg totdat die dood u skei? Wat is hierop u antwoord?

Bruidegom antwoord:

Ja.

NN, belowe u voor God en die teenwoordige getuies dat u NN, in gehoorsaamheid aan God sal liefhê, beskerm, versorg en bystaan? Belowe u om hom geborgenheid te bied deur getrou aan hom te wees; heilig met hom te lewe en hom geestelik te versorg totdat die dood u skei? Wat is hierop u antwoord?

Bruid antwoord:

Ja.

2e moontlikheid: Indien die egpaar besluit om die bewoording self op te lê/lees moet dit vooraf op skrif aan hulle verskaf word.

NN (man) sê:

Ek, NN, belowe voor God en die teenwoordige getuies dat ek jou NN in gehoorsaamheid aan God sal liefhê, beskerm, versorg en bystaan. Ek beloof om jou geborgenheid te bied deur getrou aan jou te wees; heilig met jou te lewe en geestelik te versorg, totdat die dood ons skei.

NN (vrou) sê:

Ek, NN, belowe voor God en die teenwoordige getuies dat ek jou NN in gehoorsaamheid aan God sal liefhê, beskerm, versorg en bystaan. Ek beloof om jou geborgenheid te bied deur getrou aan jou te wees; heilig met jou te lewe en geestelik te versorg, totdat die dood ons skei.

Liturg:

Mag God wat U tot hierdie huwelik geroep en gelei het, u saambind, elke dag bewaar en met liefde omvou. Mag God u seën al die dae van u lewe.
Amen.

Formuliergebed, vrye gebed en/of seënbede/liedere:

Genadige en barmhartige God, Vader, Seun en Heilige Gees.

Ons loof U vir die voorreg dat gelowiges in u teenwoordigheid aan mekaar trou kan beloof

Dankie dat U, die Skepper en Onderhouer van alles wat bestaan, man en vrou by mekaar bring.

Ons dank U dat ons die getuies mag wees van die eerste oomblikke van 'n nuwe huwelik.

Ons bid dat U aan hulle geloof en deursettingsvermoë sal gee - geloof om elke dag in verhouding met U te lewe en deursettingsvermoë om ten spyte van wat ook al gebeur, aan U en mekaar verbind te bly.

Skenk hulle die geloof om mekaar lief te hê soos U ons liefhet; om mekaar te vergewe soos U ons vergewe en om mekaar te ondersteun soos U dit wil hê.

Gee aan hulle die voorreg dat u bedoeling met die huwelik vir hulle waar sal word.

Maak dit vir hulle moontlik om ook hulle huislike lewe in gehoorsaamheid aan U te orden, sodat hierdie huwelik vir hulle, hulle ouers, hulle vriende en die kerk tot vreugde en seën sal wees.

Seën steeds alle getroudes. Gee aan alle mense die wysheid om hulle lewens aan U te wy en vervulling te vind in gehoorsame diens aan U.

Ons bid dit in die Naam van Jesus Christus.

Amen

Uitspreek van die seën.

(Die liturg kan besluit of ringe geruil word voor die vashou van die regterhande, óf na die huweliksbelofte, óf na die uitspreek van die seën.)

BESKRYWINGSPUNT 14: RAAD VIR EREDIENS

Die voorgestelde konsepwisselformulier vir die bevestiging van die huwelik word aanvaar vir opname in die Diensboek van die Kerk.

BESLUIT**(v) Konsepwisselformulier vir die aflegging van belydenis van geloof***Inleidende opmerking*

Die konsepwisselformulier fokus op geloof as 'n dankbare antwoord op God se genade en die verantwoordelikhede wat die aflegging van geloofsbelydenis meebring. Dit is in ooreenstemming met die HK (antwoord 21) en die NGB (Artikel 22),

WISSELFORMULIER VIR DIE AFLEGGING VAN BELYDENIS VAN GELOOF***Liturg:***

Die katekisasie wat van voorneme is om hulle geloof te bely, word gevra om voor die kansel te kom staan.

Geliefdes van ons Here, Jesus Christus!

God het die wêreld so lief dat Hy sy Seun gestuur het, sodat elkeen wat in Hom glo nie verlore sal gaan nie, maar die ewige lewe sal hê. Met die doop bevestig God hierdie genade aan ons. God se liefde dring ons om ons geloof te bely. Die verrassende is dat die Woord van God ons leer dat geloof nie uit onself kom nie - dit is 'n geskenk van God. Die Heilige Gees wek geloof in ons wanneer ons die Woord van God hoor. Sommige van ons kon reeds van kleins af in God glo. Ander van ons het God eers later leer ken. Geloof in Jesus Christus bring ons in 'n lewende verhouding met God.

Hierdie verhouding word ook sigbaar waar ons meeleef met die kerk as liggaam van Christus. Dit is 'n voorreg om God se kinders te wees en aan sy kerk te behoort. Daarom bely ons telkens opnuut en met verwondering ons geloof

Hierdie verwondering dring ons om gereeld tot God te bid, die Bybel as Woord van God getrou te bestudeer en ons lewe daarvolgens in te rig. Wanneer ons bewus word van ons onvermoë om volgens sy wil te lewe, moet ons ons skuld bely en ons telkens weer tot God bekeer. As lidmate van sy kerk wil ons diensbaar wees in sy gemeente en ons hou aan die kerklike dissipline.

God gebruik die opvoeding vanuit die ouerhuis, die kerk se katechese en die prediking om ons oom al hierdie sake te onderrig. Die ouderlinge is tevrede dat julle voldoende onderrig is, dat julle besef wat die geloof in God beteken, en hoe julle as Christene moet leef. Daarom kry julle nou geleentheid om julle geloof voor God en sy gemeente te bely.

Die katisante moet nou op die volgende vraag antwoord:

Liturg:

Noudat julle gehoor het wat dit beteken om te glo, wil julle ook saam met die kerk van alle eeue julle geloof bely?

Katisante:

Ja.

Liturg:

Ek vra dat elkeen met die uitlees van sy/haar naam, op die volgende vraag antwoord:

Bely jy voor God en sy gemeente, soos wat ons in die Woord van God leer en dit in ons belydenisskrifte belig word, dat jy glo in die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees? NN wat is hierop jou antwoord?

Katisant:

Ja, ek glo in die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees.

(Na gelang van omstandighede kan die liturg besluit om een van die volgende opsies nou by te voeg).

Opsie 1

Liturg:

Ek gee nou aan julle die geleentheid om julle geloof aan hand van die 12 geloofs-artikels hardop saam te bely.

Opsie 2

Liturg:

Kom ons bely nou as gemeente saam met die een heilige algemene Christelike kerk, ons geloof deur die 12 Artikels hardop te sê.

Opsie 3

Liturg:

Kom ons bely nou as gemeente saam met die een heilige algemene Christelike kerk, ons geloof deur te sing uit Gesang.

Indien daar katisante is wat nog gedoop moet word, vind dit nou plaas sonder om die doopformulier te lees.

Liturg:

Op grond van julle doop en die belydenis van julle geloof verklaar die ouderlinge julle tot belydende lidmate van die NHKA.

God die Vader bet julle op grond van sy genade geroep om deur Jesus Christus ewig aan Hom en sy kerk te behoort. Mag God julle deur sy Woord en Gees lei, in die geloof versterk en julle krag gee om by hierdie belydenis te bly.

Amen

In die Naam van Jesus Christus, die Hoof van die kerk, roep ons julle op om gereeld saam met die gemeente die Nagmaal te vier en met toewyding deel te neem aan die gemeentelewe tot uitbreiding van die koninkryk van God.

As medegelowiges onderneem ons om julle as broers en susters van Christus lief te hê, met ons gawes te dien; vir julle te bid; vir julle 'n voorbeeld te wees in die geloof en julle met deernis te ondersteun in die geloof wat julle vandag bely het.

Gebed:

Ons kan niks in eie krag doen nie. Kom ons bid saam:

Here God, ons dank U dat ons vandag weer op grond van u genade ons geloof in U kon bely.

Vader, dankie dat ons in Christus u kinders is en in u genadeverbond ingesluit is.

Dankie dat U ons deur u Heilige Gees geloof skenk en dit versterk deur die verkondiging van u Woord en die gebruik van die sakramente.

Dankie dat U ons in u diens wil gebruik en daarvoor toerus met die gawes van u Gees.

Ons bid in die besonder dat U hierdie nuwe lidmate deur u Gees sal lei en sterk in hulle geloof. Ons wil U oral as Here eer en erken. Vergewe ons wanneer ons U wel verloën.

Maak ons altyd gehoorsaam aan u Woord. Help ons om as dissipels U getrou te volg en in u kerk te dien.

Here, beskerm, versterk en laat groei u kerk.

Ons bid dit in die Naam van Jesus Christus, ons Middelaar en Verlosser.

Amen

Seënbede:

Liturg:

Kom ons bid die nuwe belydende lidmate die seën van die Here toe deur te sing uit Gesang.

BESKRYWINGSPUNT 15: RAAD VIR EREDIENS

Die voorgestelde konsepwisselformulier vir die aflegging van belydenis van geloof word aanvaar vir opname in die Diensboek van die Kerk.

BESLUIT

(vi) ***Alternatiewe konsepformulier vir die aflegging van geloofsbelydenis: Ring van Zoutpansberg***

Die Ring van Zoutpansberg het die onderstaande formulier na die Raad vir Erediens gestuur. Die raad het 'n eie formulier in die verband geskryf en het versoek dat die ring sy voorstel aan die Algemene Kerkvergadering voorlê.

Die volgende formulering word voorgelê:

Gemeente van ons Here Jesus Christus,
Die ouderlingevergadering het hom daarvan vergewis dat hierdie broers en susters onderrig is in die Woord van God en die belydenis van die Kerk. So is hulle ook goed ingelig oor die betekenis van die doop en die nagmaal. Omdat dit hulle begeerte is om nagmaal te gebruik, wil ons hulle nou graag die geleentheid gee om openlik hulle geloof te bely.

Geloof is nie 'n goeie daad wat vanuit onself kom nie. In sy liefde skenk God dit aan ons. Hy doen dit deur sy Woord en deur die werk van die Heilige Gees. Die Heilige Gees skenk aan ons geloof sodat ons verseker kan wees dat Jesus Christus ons van ons sonde verlos het, en ons die ewige lewe het. Ons besef dat ons sondig is en telkemale teen God sondig. Die Evangelie van Jesus Christus verkondig egter aan ons dat as ons opreg berou oor ons sonde het, ons vergewe word.

Deur die verkondiging van sy Woord en die bediening van die sakramente, wil God ons geloof versterk en roep Hy ons daardeur voortdurend op tot bekering. Sodoende maak Hy ons ook begerig om in sy kerk te werk en in die wêreld getuies van die Evangelie te wees.

As lidmate van die Kerk en deel van die volk van God, onderwerp ons met dankbaarheid ons aan die Woord en wil van God. Ons aanvaar dat God ons in die lewensruimte van die Kerk plaas. Die Kerk is vir ons 'n moeder om ons lewe lank by die Woord van God te bewaar. Daarom onderneem ons om heelhartig gehoor te gee wanneer die kerklike vergaderings ons sou moet vermaan of tug.

Sodat dit vir die gemeente duidelik kan wees dat u hierdie geloof ontvang het, dat dit u begeerte is om by sy tafel aan te sit, en u tot diens van sy Kerk wil wees, moet u op hierdie een vraag antwoord:

Bely u, hier in die teenwoordigheid van God en sy gemeente, dat u in Hom glo. Hy wat die een en enigste God is: Vader, Seun en Heilige Gees?

Wat is u antwoord?

Omdat U gedoop is en op grond van die geloof wat u sopas in God bely het, nooi die gemeente u hartlik uit om saam met ons by die tafel van die Here aan te sit. Dit is ons bede dat u elke dag God se liefde mag beleef en in die geloof steeds bly groei.

BESKRYWINGSPUNT 16: RING VAN ZOUTPANSBERG

Die voorgestelde konsepwisselformulier van die Ring van Zoutpansberg word aanvaar as alternatiewe formulier en opgeneem in die Diensboek van die Kerk.

Ds PJ van der Merwe stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

2.2 BEDIENING VAN SAKRAMENTE

2.2.1 NAGMAAL

BESKRYWINGSPUNT 17: RING VAN LYDENBURG

ELEMENTE VAN DIE NAGMAAL

Die vergadering word versoek om die riglyne, (waaronder Ordinansie 5.2.2(i)), ten opsigte van die elemente van die nagmaal, soos vasgestel deur 'n vorige Algemene Kerkvergadering in die Kerkorde en Diensboek te laat ooreenstem.

Ds MCE Botes stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 18: RING VAN BRONKHORSTSPRUIT**WYSIGING VAN UITNODIGING VAN DIE NAGMAAL**

Die uitnodiging na die nagmaal soos opgeneem in die Diensboek van die Kerk word gewysig om soos volg te lees:

Broers en susters in die Here, u word hartlik uitgenooi om te kom aansit aan die nagmaal van die Here! Namens die kerkraad van die gemeente word belydende lidmate van ander gemeentes van ons Kerk en belydende lidmate van kerke met dieselfde belydenis as ons Kerk *wie se aansoeke ons aan die nagmaal deel te hê deur die ouderlingevergadering goedgekeur is*, van harte uitgenooi om saam met ons nagmaal te gebruik, mits u nie onder kerklike tug staan nie en die vrymoedigheid het om in u eie gemeente aan die tafel van die Here aan te sit.

Die Kerkorde word dienoooreenkomstig gewysig.

Motivering

Ooreenkomstig Ordinansie 3 van die Kerkorde is dit die verantwoordelikheid van die teenwoordige ouderlinge om toesig te hou oor die bediening van die nagmaal. In groot gemeentes is dit nie altyd moontlik om oor eie lidmate opsig te hou nie, en die uitnodiging wat in die formulier bewoord is, maak dit onmoontlik om opsig uit te oefen oor nagmaalgangers wat nie lidmate van die gemeente is nie.

Ds JH van Staden stel die beskrywingspunt.

BESLUIT**2.3 APOSTOLAAT****2.3.1 SAMESTELLING VAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT**

Die Raad vir Apostolaat het bestaan uit dr J Beyers (voorsitter), dr JM Delport (ondervoorsitter), E Sheppard (sekretaris), HP van der Berg, J Coetzee, J Smit en dr P van Staden. Ampshalwe het proff IWC van Wyk en PJ van der Merwe gedien. Die voltydse sekretaris is dr WA Dreyer. Dit was die voorreg van die Raad vir Apostolaat - in samewerking met talle lidmate, ampsdraers en gemeentes van die NHKA - om die laaste drie jaar in die verband werksaam te wees.

2.3.2 FOKUSAREAS

Die werk van die Raad vir Apostolaat het die afgelope termyn op die volgende

bedieningsareas gefokus:

2.3.2.1 **Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (NHKA)**

Daar is talle gemeentes van die NHKA wat reeds missionêr leef en besig is met gemeente ontwikkeling. Die verslae uit die Kerk toon aan, dat waar gemeentes doelgerig aan die hand van 'n bepaalde bedieningsplan werk, met inagneming van al die relevante wetenskaplike inligting wat beskikbaar is ten opsigte van gemeentegroei en ontwikkeling, daar groei en vooruitgang is. Selfs op die platteland is daar by sommige gemeentes tekens van groei en vooruitgang.

2.3.2.2 **Gemeentes van die Maranatha Reformed Church of Christ (MRCC)**

Vennootskappe tussen gemeentes van die MRCC en die NHKA word toenemend gevestig. Hierdie vennootskappe vorm 'n integrale deel van gemeentes se beplanning en bediening. Dit bied aan lidmate die geleentheid om missionêre uit te reik na die wêreld.

Dit is ook met dankbaarheid dat die Raad vir Apostolaat kan rapporteer dat groot vordering gemaak is in die verhouding van die MRCC en die NHKA. Daar heers tans 'n gemaklike en ontspanne verhouding.

Die MRCC is ook vir die eerste keer die geskiedenis in 'n posisie gestel waar dié Kerk sy begroting en finansies self kan bestuur. Die begroting beloop tans bykans 'n miljoen rand, waarvan die MRCC gemeentes ongeveer 40% bydra. 'n Volledige rekenkundige stelsel word bygehou en sal ook onderwerp word aan normale audit prosesse. Daarnaas kon daarin geslaag word om die algemene administrasie, inligting en finansies volledig te rekenariseer. Tans word die MRCC ondersteun deur 'n effektiewe bestuurstelsel.

Die MRCC het tydens die 10e Algemene Kerkvergadering van 2006 besluit om die Kerk se naam van die Hervormde Kerk in Suiderlik Afrika te verander na die Maranatha Reformed Church of Christ. Die rede vir die wysiging is bloot prakties - in baie dele van die land kan swart mense nie Afrikaans verstaan of uit-spreek nie. Tydens dieselfde vergadering is die Kerkorde ook volledig hersien en beskik die MRCC tans oom 'n doelmatige Kerkorde.

2.3.2.3 **Opleiding by en deur die Afrika Instituut vir Missiologie (AIM)**

Die NHKA word van harte bedank vir die ondersteuning en samewerking gedurende die verslagtydperk.

Talle predikante, gemeentelede, kerkrade, ringe en rade van die Kerk het bydraes gelewer tot die ontwikkeling van die AIM. Daar was bydraes in die vorm van finansiële ondersteuning, persoonlike opoffering en kollektiewe medewerking. Dit is onmoontlik om persone, gemeentes of ringe uit te sonder. Almal wat 'n bydrae gelewer het word van harte bedank. Die AIM is gedurende die eerste termyn van sy bestaan gevestig as 'n instelling waarby die hele Kerk betrokke kan en moet wees.

(i) **Besluite van die 67ste AKV**

Die Hervormde Teologiese Opleiding (HTO) is suksesvol omskep in die Afrika Instituut vir Missiologie (AIM) met die verbrede visie wat daarmee gepaard gaan. Die volgende kan met dankbaarheid gerapporteer word:

- * Die opleiding van teologiese studente is uitgebrei om ook studente van kerke anders as die MRCC in te sluit.
- * Die onderrigprogram is verbreed om gemeenskapsprojekte in te skakel by die praktiese onderrig.
- * Hierdie aanpassing het die inkomste potensiaal van die Instituut te vergroot. 'n Projekbestuurder, in die persoon van mej CM Spoelstra, is in April 2006 aangestel. Hierdie aanstelling blyk tans baie suksesvol te wees en etlike projekte word met groot sukses bedryf. Daar word vertrou dat die verhouding met die To Care Foundation daartoe sal bydra dat die inkomste potensiaal van die projekte tot die maksimum ontgin sal word.
- * Die plaas Klipdrif is ingesluit in die Dinokeng Big Five (DB5) natuurreserveaat wat deel is van die regering se reeks Blue IQ projekte wat landwyd ondersteun word. Omheining van die reserveaat is op staatskoste gedoen en die ontwikkelingspotensiaal van die eiendom het hiermee dramaties toeneem.
- * 'n Maatskappy sonder winsbejag is gestig ten einde die projekwerk asook verdere ontwikkeling by die Instituut te ondersteun.

(ii) **Werkzaamhede van die AIM**

Die werkzaamhede van die AIM beslaan drie terreine:

(a) Onderrig(aa) *Onderrigprogram*

Die AIM funksioneer as 'n Instituut van die HTK aan die Universiteit van Pretoria. Die studente registreer as studente van UP en ontvang hulle diplomas en grade van UP. Die volgende programme is gedurende die verslagtydperk aangebied:

- * Die driejarige Diploma in Teologie
- * Die eenjarige Sertifikaat in Teologiese Oorbrugging na Nagraadse Studies
- * Die eenjarige BA (Hons) in Teologie
- * Praktykopleiding in samewerking met die Dept. Godsdiens en Sendingwetenskap (UP).

(bb) *Moontlike verandering in die opleidingstruktuur*

Daar is sprake dat die nasionale Departement van Onderwys die struktuur van teologiese opleiding sodanig kan aanpas dat die AIM noodgedwonge sy onderrig-program sal moet aanpas. Aangesien daar op hierdie stadium geen finaliteit oor hierdie sake bestaan nie, word die vergadering versoek om die saak in die hande van die bevoegde kerklike en universitêre instansies te laat vir besluitneming.

(cc) *Dosente betrokke by onderrig gedurende die termyn*

Die volgende dosente was betrokke:

Proff IWC van Wyk, TFJ Dreyer, E van Eck, dr W Dreyer, JC van der Merwe, PB Boshoff, GC Lindeque, A Groenewald, J Groenewald, A Neele, E Wolff, JP Labuschagne, C Pretorius, J Beyers, WJ Smith, E Kloppers, en di PJ Roets, J Coetzee, MJ Slabbert, M Schutte, J Dippenaar, mev Z Swart en mej T Spoelstra. Namens die MRCC bet di J Mmako, MJ Manala, ZJ Banda, R Kewele, O Madlala en D Khumalo lesings aangebied.

(dd) *Teologie*

Teologiese onderrig by die AIM bet 2 belangrike invalshoeke: a) 'n Bybels-reformatoriese teologie gerig op die Afrika konteks, en b) 'n Hervormd/Gereformeerde missionêre gerigtheid. Al die dosente kon nog nie genoegsaam aanpas by hierdie benadering nie. Heelwat aandag sal in die toekoms aan hierdie saak gegee word.

(ee) *Studente wat die studie suksesvol voltooi het gedurende die verslagtydperk*

Maenetsa, LL
Mbutsi, B
Mphahlele, DN (me)
Tshabalala, SM

Basi, IS
Majola, PP (me)
Mota, ME (me)
Moaisi, MB

Dlamini, NB (me)
Dlamini, SK
Kewele, SR
Lekgetho, LSE (†)

(ff) *Verdere inligting oor studente*

Daar is tans 25 voltydse studente. Twee studente is gestuit weens swak akademiese prestasie. Twee verdere studente is gestuit weens wangedrag. Elf van die huidige studente is dames. Die eerste bruin Afrikaanssprekende student is in 2007 toegelaat tot die studie.

(b) Navorsing

Die omvorming van die HTO in n kerklike sendinginstituut skep die verwagting dat die AIM 'n noemenswaardige bydrae tot navorsing en publikasies op die terrein van die apostolaat sal lewer.

Die eerste termyn het 'n hele aantal artikels, oor verskillende aspekte van die apostolaatstaak, deur verskillende dosente, in die kerklike tydskrifte opgelewer. Die AIM bedank die redakteurs van die Hervormer, Konteks en HTS vir die ruim geleentheid om in die tydskrifte te publiseer. Die navorsing het verder gestalte aangeneem in individuele literatuurstudies, voordragte tydens simposia, navorsingscolloquia, kongresse en openbare lesings. Die AIM betuig ook sy dank teenoor die Raad vir Apostolaat vir die hartlike samewerking gedurende die verslagtydperk. Gesamentlik, is daar goeie diens aan die NHKA en MRCC gelewer. Die akademiese personeel van die AIM beplan om in die volgende termyn meer navorsingsuitsette te lewer.

Samewerkingsgeleenthede is geskep by die Trinity Theological Seminary in Accra, Ghana, die Lutherse Sendinginstituut in Bleckmar, Duitsland, die Lutherse Seminarium in Pretoria, die Interne Zendingbond in Nederland, die International Reformed Theological Institute in Amsterdam en die Southern African Missiological Society. Hierdie ekumeniese samewerking sal die NHKA op 'n besondere wyse tot seën wees.

Die voorneme bestaan om 'n bydrae tot die internasionale sendingwetenskaplike debat te lewer. Besondere byeenkomste word verder beplan vir 2009 en 2010 ter herdenking van die teologiese nalatenskap van Johannes Calvyn en die Sending-konferensie van Edinburg in 1910.

Die AIM gaan ook 'n belangrike bydrae probeer lewer tot die ontwikkeling van jong navorsers. 'n Mentor program vir junior navorsers in die Afrika konteks, sal die aansien van 'n tydskrif soos die HTS in die oë van die staat laat styg.

(c) Diens(aa) *Diens gekoppel aan opleiding*

Praktiese opleiding in Praktiese Teologie en Sendingwetenskap word gekoppel aan sekere gemeenskapsprojekte. Onderrig in Kategetiek gaan byvoorbeeld hand aan hand met 'n voedingskema by 'n skool. Onderrig in Sendingwetenskap word byvoorbeeld gekoppel aan 'n projek wat klere voorsien aan arm mense in die Hammanskraal gemeenskap.

(bb) *Diens gekoppel aan navorsing*

Diens wat aan die kerke en gemeenskap gelewer word, word in 'n groot mate gekoppel aan die teologiese navorsing van dosente.

* **Voortgesette Teologiese Toerusting (VTT)**

Elke jaar word daar twee VTT kursusse aangebied (Julie in Dududu by Scottburgh en November in Hammanskraal).

Die volgende temas is behandel in die tydperk 2004-2006: Christologie in Afrika, missionêre gemeentebou, die eindoordeel in Afrika, Prediker en die geskiedenisbegrip, Afrika Ekklesiologie, God onder die Zoeloes, seksualiteit, huwelik en gesin, misdaad, Afrika kuns, heil, jeugwerk, eskatologie en finansiële bestuur.

* **Openbare lesings gerig op die plaaslike gemeenskap**

Die AIM organiseer op 'n gereelde basis byeenkomste soos simposia wat gerig is op die problematiek van die plaaslike gemeenskap. Die volgende temas is gedurende die verslagtydperk behandel: Tradisionele genesing en die Christelike geloof, siektes van Afrika, entrepreneurskap, vroueregte, weeskinders en armoede.

* **Vrouedag**

Die AIM bied jaarliks 'n groot openbare geleentheid aan as 'n bydrae tot nasionale vrouedag. Sommige van die vroulike studente van UP se Fakulteit Teologie woon die geleenthede by. Die AIM maak ruim gebruik van dosente uit ander fakulteite om bydraes te lewer oor talle sake wat vroue raak.

* **Werkswinkels**

Die AIM bied in samewerking met kundiges uit die kerk en universiteitswese werkswinkels aan waarby studente en die plaaslike gemeenskap baat vind. 'n Reeks MIV/vigs werkswinkels is byvoorbeeld aangebied. Die resultate van hierdie werkswinkels word gebruik in die praktiese werk van studente. Werkswinkels word ook op 'n maandelikse basis by die AIM se Tshwaraganang Forum aangebied. Die vrouens word onder andere gehelp met die skryf van projekplanne, formele briewe aan sakeondernemings en die gee van terugvoer aan sakeondernemings wat donasies gee.

(cc) *Missionêre Diakonaat*

Die AIM het strukture in plek om voedsel, klere, toerusting en speelgoed in 'n groot maat in Hammanskraal te versprei. Voorbeelde: In samewerking met onder andere die Kwalata Wildreservaat word groot hoeveelhede kos op 'n weeklikse basis aan kleuterskole, diensorganisasies soos vigs-sentrums, ouetehuse en sentrums vir gestremdes verskaf. Verskillende gemeentes voorsien die AIM met vragte klere en speelgoed wat in die gemeenskap deur ons projekspanne versprei word. Planne is reeds beraam om, minstens van die kos, aan gemeentelike voeding skemas van die NHKA beskikbaar te stel.

(dd) *Diens aan die gemeenskap*

* **Die AIM Regskliniek**

Die AIM beskik oor 'n Regskliniek wat bedryf word deur Adv Linda Pienaar en ds Johan van Staden (LLB). Hierdie kliniek vind tans een Saterdag per maand iewers in Hammanskraal plaas. Tans word gratis regsadvies gelewer aan die hoofde van die NRO's wat deel vorm van die Tshwaraganang Forum. Advies word gegee oor sake soos kontraktuele ooreenkomste en bevoegdhede van bestuursliggame.

Die Regskliniek word ook gekoppel aan dienste soos opleiding in finansiële bestuur en pastorale berading. Predikante en lidmate met die nodige kwalifikasies en ervaring lewer hierdie dienste aan die gemeenskap in samewerking met die senior studente.

* **Die Tshwaraganang Forum**

Die Tshwaraganang Forum (*kom ons vat hande!*) vergader maandeliks onder leiding van die AIM se projekbestuurder. Sewentien NRO's is betrokke by die Forum. Die werksaamhede van die Forum het 'n direkte impak op meer as 800 kinders, 25 bejaardes en 120 gestremdes.

Die Forum konsentreer op opleiding, hulpverlening en die organisering van opvoedkundige- en ontspanningsgeleenthede. Voorbeelde: Kleuterskoolpersoneel in Pretoria deel hulle kennis met personeel in Hammanskraal tydens opleidingsgeleenthede. Toerusting vir skole en diensorganisasies word via die Forum ingesamel. Die AIM het selfs 'n nuwe doelmatige gebou aan 'n organisasie geskenk wat tuisversorging van siekes en weeskinders behartig. Die gebou is deur Prestige College aan die AIM geskenk.

Twee reuse ontspanningsgeleenthede gedurende 2006 verdien vermelding:

- ** *Kinderbeskermingsdag:* Meer as 2000 kinders het hierdie dag bygewoon wat moontlik gemaak is deur korporatiewe fondswerwing wat deur die AIM gedoen is. Die doel was om die veiligheid van die kinders van Hammanskraal te bevorder.
- ** *Fun in the Safari Sun:* Meer as 1500 kinders is hierdie dag betrek, danksy suksesvolle fondswerwing deur AIM. Die doel van hierdie dag was om die kinders die bosveld-omgewing en sy diere te leer. Die geleentheid is by die Kwalata Wildreservaat aangebied. Die Tshwaraganang Forum is ook vir die volgende sake verantwoordelik wat vermelding verdien:
- ** *Agri-opleiding:* Met die hulp van die Departement Landbou (TUT) ontvang die vrouens van die meewerkende NRO's deurlopend agri-opleiding. Die Departement van Landbou (Gauteng) het die AIM ook by sy opleiding betrek. Minstens 70 kleuterskole baat op hierdie wyse by die AIM netwerk.
- ** *Rekenaaropleiding:* Studente bied rekenaaropleiding aan die NRO's. Rekenaarfasiliteite word ook beskikbaar gemaak. Ons meen dat hierdie diens bydra tot die menswaardigheid van bitter arm mense wat oor min middele beskik.

* **Oordenkings en Bybelstudies by skole**

Die studente bied weekliks oordenkings en Bybelstudies aan by Lebelo Laerskool (1 200 leerlinge), Fanjan Plaasskool (1 000 leerlinge) en Prestige College (800 leerlinge). Die aanbiedings word deur die dosente gekontroleer.

* **Dwelm-projek**

'n Groep studente is medewerkers van mnr William Mahlangu (MMC finansies van Tshwane) rakende 'n dwelm-projek. Voorkomingswerk asook berading word gedoen.

* **Agri-projekte**

** *Groentetuine:* AIM maak landbougrond en water aan studente en NRO's beskikbaar met die bedoeling om groente te kweek. Die bedoeling is om mense te leer om besighede te ontwikkel en te bestuur.

** *Mohale's Green Goddess Nursery:* AIM ondersteun 'n plaaslike entrepreneur, mnr Solly Mohale, om sy kwekery uit te bou en te ontwikkel. Hy verkoop tans meer as 50 verskillende soorte plante, bome en struie.

(ee) *Diens aan kerke*

AIM lewer op verskillende wyses diens aan kerke.

* **Fasiliteite**

Die fasiliteite van AIM word op 'n gereelde basis gebruik vir jeugbyeenkomste, spanbou geleenthede vir kerkrade en vergaderings. Die vergaderings van die Algemene Kommissie van die MRCC vind by die AIM plaas.

* **Ondersteun jeug van die MRCC**

Die AIM het 'n besondere band met die jeug van die MRCC. Danksy die AIM se kontakte met gemeentes in Nederland, kon toerusting aangekoop word om kampe op die terrein moontlik te maak. Die dosente van die AIM tree by hierdie geleenthede op as aanbieders van voordragte.

* **Diens in die vorm van lesings oor bepaalde temas**

AIM lewer ook 'n groot diens aan die NHKA deurdat daar by verskillende geleenthede en op verskillende plekke met ampsdraers en lidmate oor die apostolaatsopdrag gepraat word.

* **Diens deur publikasies**

Danksy finansiële bydraes deur die AIM se ekumeniese vennote kan Montshafatsi (die amptelike blad van die MRCC) kwartaalliks gepubliseer word.

(ff) *Diens aan die koninkryk*

Die AIM doen baie werk in die gemeenskap waarvan die "resultaat" nie gemeet kan word nie. Die vertroue bestaan dat dit wel 'n bydrae is tot die uitbreiding van die koninkryk van God.

Die Bybelverspreidingprojek verdien spesiale vermelding: Individuele lidmate, gemeentes en ringe het alreeds duisende rande bygedra tot hierdie groot projek. Die beplanning is om veral jong lidmate van die MRCC, maar ook hulle vriende wat nie oor Bybels beskik nie, van Bybels te voorsien.

(iii) **Finansies**

Die 66ste AKV het besluit dat die HTO sy eie fondse moet werf indien hy met die taak wil voortgaan. Die 67ste AKV het egter besluit dat die Kerk die AIM sal befonds.

Daar word versoek dat die Kerk sal voortgaan om die AIM te befonds. Tegelykertyd sal die AIM alles moontlik doen om die heffings te verminder. Die AIM sal dus voortgaan om skenkings, borgskappe en beurse te werf. Die gemeenskapsprojekte sal ontwikkel word tot winsgewende bedrywe. Die plaas Klipdrif, wat nou deel vorm van die nuwe Dinokeng Wildtuin, word in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies ontwikkel tot finansiële voordeel vir die Kerk.

Die Kerk is nie missionêr besig in die wêreld ter wille van geldelike voordeel of teen geen koste aan die Kerk self nie. Die Kerk doen hierdie werk uit innerlike oortuiging. Die AIM moet dus nie onder dwang geplaas word om finansiëel te presteer nie, maar om te presteer in akademiese uitnemendheid en in diens aan die naaste.

2.3.2.4 **Jeuevangelisasie**

Al meer gemeentes begin pertinent aandag gee aan jeuevangelisasie (onder andere deur die kategeese), veral in 'n konteks waar baie ouers buitekerklik is. Die Raad vir Apostolaat het in die loop van 2007 in twee uitgawes van Konteks aandag gegee aan jeuevangelisasie. Daarbenewens is die materiaal in 'n aparte publikasie beskikbaar gestel.

2.3.2.5 **Bediening aan mense in inrigtings**

Jaarverslae toon dat die bediening aan mense in inrigtings al belangriker word en geleenthede vir die apostolaat skep. Dit is duidelik dat gemeentes baie aandag gee aan bediening in hospitale, gevangnisse, ouetehuse, kinderhuse en ander

inrigtings. Inrigtingbediening skep ruim geleentheid waar gemeentes op 'n gestruktureerde wyse en in 'n veilige omgewing missionêr kan uitreik. Die Raad vir Apostolaat het tydens die sendingkonferensie van 2006 aandag gegee aan hierdie tipe missionêre bediening.

2.3.2.6 **Getuienis teenoor die owerheid en gemeenskap**

Die Raad vir Apostolaat was d.m.v. die sekretaris betrokke by 'n nasionale werkgroep wat gevestig is aan die Universiteit van Stellenbosch en bestaan uit akademici van verskillende universiteite en vakrigtings. Die studiegroep doen navorsing oor die invloed van die Grondwet en wetgewing op die kerke van Suid-Afrika. Sake soos geloofsvryheid en godsdiensonderrig op skool het aandag ontvang. Die bedoeling van hierdie studiegroep is om tot diens te wees van kerke, sodat kerke effektief en kundig kan getuig teenoor die owerheid.

2.3.2.7 **Vestiging van vennootskappe**

- * Stedelike bediening vind plaas in samewerking met gevestigde vennote soos MES.
- * Hawesending word gedoen in vennootskap met die CSO. Die CSO bekostig verskeie predikante van die NHKA se traktement.
- * Bybelproduksie en Bybelverspreiding in samewerking met die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Die Bybelgenootskap ontvang steeds die grootste finansiële steun van gemeentes.
- * Gemeentes het op plaaslike vlak in vennootskap met ander kerke (veral die MRCC) missionêre projekte aangepak.

2.3.2.8 **Finansies en administrasie**

Die Raad vir Apostolaat kon daarin slaag om die sinodale begroting te laat styg met minder as 5% per jaar. 'n Bystandsfonds is gevestig ten bate van sendingprojekte. Gemeentes het ook tot die Bystandsfonds bygedra. Die apostolaatskantoor se administrasie en bestuur is hersien en volledig gerekenariseer.

2.3.2.9 **Sendingkonferensie**

'n Sendingkonferensie is in Mei 2007 aangebied met dr Paul Visser, baie bekende Hervormde missioloog van die Protestantse Kerk Nederland, as gasspreker. Die konferensie het gefokus op die impak van die modernisme en postmodernisme op die Kerk asook die eise wat dit aan die Kerk stel om lidmate effektief te bedien. Daar is aandag gegee aan die verskynsel van kerkverlating en Christene wat nie meer deel wil wees van georganiseerde kerke nie.

2.3.3 **SPESIFIEKE OPDRAGTE VAN DIE 67STE AKV**

2.3.3.1 **Die Raad vir Apostolaat ontwerp 'n nuwe evangelisasie strategie en kursus**

Die Raad vir Apostolaat het na uitgebreide navorsing tot die gevolgtrekking

gekom dat evangelisasie nie net 'n opdrag aan individuele lidmate of enkele belangstellendes is nie, maar eerder aan die totale gemeente wat in al sy bedienings so moet ontwikkel, dat dit vreemdelinge sal verwelkom en laat tuiskom in die gemeente.

Dit is die roeping van die kerk van Christus om die blye boodskap van Jesus Christus, die gekruisigde en opgestane Heer, as die enigste Verlosser te bely en in die wêreld te verkondig. Gemeentes van die Kerk moet hierdie getuienis sigbaar laat word in die erediens, pastoraat, diakonaat en apostolaat. Deur hierdie geloofshandeling van die gemeente kom mense tot geloof in Jesus Christus as die enigste Hoop vir die wêreld.

As die gemeente dus haar identiteit verstaan en getrou aan haar roeping wil wees, dit wil sê al hoe meer wil word wat dit in Christus reeds is en bedoel is om te wees, is 'n proses van kultuurverandering in die gemeente noodsaaklik. Die doel van hierdie proses is om die gemeente in staat te stel om sekere paradigmaverskuiwings te maak ten einde 'n gesonde en doelgerigte gemeente te wees in diens van die Missio Dei.

Die Raad vir Apostolaat het tot die gevolgtrekking gekom dat evangelisasie net sinvol kan wees, wanneer gemeentes 'n gesonde en **doelgerigte bedieningspraktik** ontwikkel en in staat sal wees om hulle **gestuurdheid** uit te leef, op so 'n wyse dat groei op verskillende vlakke in die gemeente sal plaasvind. Daarom wil die Raad gemeentes aanmoedig om gebruik te maak van die *Basiskursus in Bedieningspraktik* wat reeds beskikbaar is en gebruik word in gemeentes.

In terme van toerusting is daar waarskynlik twee ander pakkette nodig, te wete *Toerusting vir nuwe lidmate* en *Bybelstudiehandleiding vir gebruik deur klein-groepe*.

2.3.3.2 **Die Raad vir Apostolaat gee aandag aan die geestelike versorging van lidmate in die buiteland**

In gesprek met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het dit duidelik geword dat dit onprakties is vir die NHKA om te dink aan 'n selfstandige bediening aan lidmate wat in die buiteland woonagtig is. Lidmate wat die land verlaat word aangemoedig om daar by bestaande kerke aan te sluit en so die plaaslike kerke daar te versterk. Dit is veral belangrik met die bediening aan kinders, omdat meeste emigrante se kinders binne enkele jare (en selfs maande) verleer om Afrikaans te praat en nie meer Afrikaanse eredienste verstaan nie. In die geval van trekarbeiders, wat nie permanent in die buiteland vestig nie, moet die plaaslike gemeente met die betrokke lidmaat kontak behou.

2.3.3.3 **Die Hervormde Teologiese Opleiding word verander na die Afrika Instituut vir Missiologie**

Die AKV het besluit: Die HTO word verander as AIM. Die HTK en AIM bly onafhanklik naas mekaar funksioneer soos in die verlede. Daar word vir die uitgawes van die Instituut begroot. Alle moontlike hulp, binne die grense van die finansiële haalbare, word verskaf om wins te maak uit die plaas Klipdrift en die

werksaamhede van die Instituut. Die vergadering versoek die Raad van Finansies om die moontlikhede te ondersoek met die oog daarop om die volle gebruik van die plaas Klipdrift aan die Raad vir Apostolaat oor te dra. Die omskakeling van die HTO na die AIM is afgehandel (sien verslag hierbo). Tans is die Administrateur en die Raad van Finansies in beheer van die plaas Klipdrift en hanteer die finansiële aspekte daarvan.

Die vestiging van die AIM, in ooreenstemming met die besluite van die AKV, het meegebring dat lidmate en ampsdraers van die NHKA ook betrek is by die apostolaat, deur byvoorbeeld navorsing wat gedoen is oor jeuevangelisasie. Opleiding is in samewerking en in oorleg met die Fakulteit, die HTK en Kosmos Instituut aangebied. Daar is deurlopend aandag gegee aan drie opdragte, te wete onderrig, navorsing en diens.

2.3.3.4 'n Sekretaris vir Apostolaat word benoem

Die saak is afgehandel met die benoeming van dr WA Dreyer.

2.3.3.5 Die Raad vir Apostolaat skenk aandag aan kommunistiese strategie in Suid-Afrika

Die raad het die saak oorweeg en tot die gevolgtrekking gekom dat dit buite die veld van die raad se werksaamhede val. Verder het die raad gemeen dat die studiewerk nie beperk moet word tot kommunistiese strategie nie, maar eerder uitgebrei kan word om die invloed van ideologie op die kerk en samelewing te ondersoek.

2.3.4 RIGLYNE VIR DIE APOSTOLAAT IN DIE NHKA

2.3.4.1 Inleiding

Die Algemene Kerkvergadering (AKV) van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (NHKA) het in 1945 amptelik besluit om sendingwerk onder die inheemse volke van Suid-Afrika te begin doen. Voor dié datum is sendingwerk gedoen met die hulp van die *Hervormde Zendinggenootskap*.

Die AKV se besluit om sendingwerk te doen, is geneem na heelwat voorbereidende werk en debat. Dit het selfs daartoe gelei dat die AKV namens die Kerk skuld bely het oor sy ongehoorsaamheid aan die Here, deurdat hy sy sendingopdrag verwaarloos het (vergelyk Notule 47ste AKV 1945).

Die beleid wat aanvanklik gevolg is en wat neerslag gevind het in die Kerkwet van 1951, is dat volkskerke gevestig sal word waar elkeen in sy eie moedertaal die evangelie sal hoor (Kerkwet 1951 Artikel III en VII). Die begrip "volkskerk" is vanaf 1951 in die Kerkwet van die NHKA gebruik, as begroning van die Kerk se sendingbeleid. Dit het vir meer as vyftig jaar die kern van die NHKA se sendingbeleid gevorm.

Met die Kerkorde wat in 1997 in gebruik geneem is, is die Kerk se verstaan van die apostolaat verbreed en aangepas by nuwe omstandighede. Die Bybelse

opdrag om die evangelie aan die wêreld te verkondig, is deur die Algemene Kerkvergadering soos volg verwoord (Ordereël 5):

Die Kerk is geroep om die blye boodskap van verlossing deur die Drie-enige God in die wêreld aan alle mense te verkondig. Hierdie verkondigingstaak neem verskillende gestaltes aan.

Om kerk van Christus te wees, is om gestuurde in die wêreld te wees. Sonder 'n apostolêre gerigtheid na die wêreld, is die Kerk nie meer kerk van Christus nie. Om in die wêreld te getuig, is die werk van die ganse Kerk; elke lidmaat en elke amp (Ordinansie 5.7.7(i)).

Die Kerk dra dus gesamentlik verantwoordelikheid vir die verkondiging van die evangelie, ongeag watter gestalte dit mag aanneem. In hierdie gestuur wees na die wêreld, erken die NHKA ook dat daar vele vennote is (soms instansies buite die Kerk) met wie hande gevat kan word om in gehoorsaamheid uitvoering aan die Bybelse opdrag te gee.

Die NHKA het die afgelope 62 jaar met die wysheid tot sy beskikking. 'n noemenswaardige bydrae tot die verskillende fasette van die apostolaat gelewer. Ons bring hulde aan ons voorgangers, wat onder moeilike omstandighede en onder groot aanvegtinge, 'n eerbiedwaardige bydrae gelewer het tot die uitdra van die evangelie op hierdie kontinent. Die resultaat van die Kerk se apostolaat is daar vir elkeen om te sien:

- * Die NHKA het van 1910 tot 2006 gegroei van 20 gemeentes tot 306 gemeentes. Lidmaatgetalle het gestyg van ongeveer 10 000 na 143 463. Voltydse, diensdoende predikante in gemeentes het in die ooreenstemmende tyd vermeerder van 5 na 302, met die minimum kwalifikasie van 'n meestersgraad in die teologie.
- * Tegelykertyd het die Maranatha Reformed Church of Christ (voorheen die HKSA) tot stand gekom deur die sendingarbeid van die NHKA. Die MRCC bestaan tans uit ongeveer 20 000 lidmate, 72 gemeentes en 19 sendingposte wat bedien word deur 70 predikante wat vyfjarige tersiêre teologiese opleiding ontvang het. Talle van die predikante beskik oor honneurs en meestersgrade in die teologie. Die sterkste groei vind tans plaas in die Oos-Kaapland (Transkei).

Tegelykertyd moet die NHKA baie deeglik kennis neem van die feit dat die Kerk se lidmaatgetalle sedert 1979 met 50 000 verminder het – 'n 25% daling (van 193 195 tot 143 463 lidmate). Die Raad vir Apostolaat het aan die saak aandag gegee, en tot die gevolgtrekking gekom dat daar 'n verskeidenheid faktore is wat hiertoe aanleiding gee:

- * Interne faktore sluit in sake soos emigrasie van lidmate, lae geboortesifer, veroudering van lidmate, gebrekkige geloofsopvoeding van kinders deur ouers, gebrekkige opsig en bearbeiding van bestaande lidmate, oneffektiewe bedieningstrukture asook eredienste wat nie altyd die jeug bereik nie.

- * Eksterne faktore sluit in die ingrypende sekularisasie van die Suid-Afrikaanse gemeenskap, die rol van media en die aanvaarding van ander godsdienste as legitieme alternatiewe vir die Christendom.

Die invloed van ander kerke op ons eie lidmate kan ook nie onderskat word nie. Die statistieke van die NG Kerk toon (byvoorbeeld) dat etlike duisende Hervormde lidmate die afgelope paar jaar by die NG Kerk aangesluit het.

Daarbenewens is die tyd van "tradisionele lidmaatskap" verby. Die NHKA toon al die eienskappe van 'n tradisionele, geïnstitusionele en ordelik gestruktureerde Kerk. Die tendens is dat lidmate baie vry beweeg tussen kerke en nie meer tuis voel in vaste strukture nie. Veral jonger lidmate skakel by ander kerke en gemeentes in waar daar groter vryheid en variasie is, waar hulle voel dat hulle geestelik versorg word en 'n sinvolle bydrae kan lewer.

Uiteraard stel hierdie situasie al groter uitdagings aan die Kerk om die evangelie op so 'n wyse te verkondig dat mense nie net in verhouding met God in en deur Jesus Christus wil leef nie, maar ook meelewende lidmate van die Kerk wil wees.

Dit gaan steeds nie daarom dat die Kerk ter wille van die Kerk se voortbestaan die evangelie verkondig nie, maar tot eer van God en die uitbreiding van die Koninkryk. Omstandighede kan verander, die uitdagings aan die Kerk verander, maar die roeping van die Kerk bly onveranderd - om met die evangelie na alle mense uit te reik.

Die Raad vir Apostolaat het die volgende terreine geïdentifiseer, waarop gemeentes in hulle apostolaat kan fokus:

2.3.4.2 **Kerkhervorming**

Die NHKA, as 'n reformatoriese Kerk, moet homself voortdurend na die eise van die Woord hervorm. Dit impliseer hervorming van die Kerkorde, bediening, gemeentepraktijk, liturgie en so meer.

Die Raad vir Apostolaat het aandag gegee aan die hervorming van die NHKA tot 'n Kerk wat sy missionêre roeping uitleef. Die NHKA is oor die algemeen baie na binne gerig. Predikante, kerkrade en gemeentelêde spandeer baie min tyd aan evangelisasie en sending.

Kerkhervorming beteken in kort, dat gemeentes 'n missionêre lewenstyl moet ontwikkel. Erediens, pastoraat, diakonaat en apostolaat moet in elke gemeente interafhanklik funksioneer, gefokus daarop om nie net bestaande lidmate te bedien nie maar ook buite- en randkerklikes te bedien.

2.3.4.3 **Die mens, sy konteks en geloof**

Die Kerk se apostolaat moet toepaslik wees vir die tyd waarin ons leef. Daar kan nie onbepaald aan uitgediende en oneffektiewe modelle van die verlede vasgehou word nie. Daarom is deel van die apostolaatsbeleid, dat die eietydse konteks verreken word in die uitvoering van die sendingopdrag.

Kenmerkend van die tyd en konteks waarin ons leef is die volgende:

- * Ons leef binne 'n Derde Wêreld en Afrika konteks, waar armoede, misdaad en epidemies die agenda bepaal.
- * Ons leef in 'n post-koloniale era.
- * Ons leef in tye van toenemende sekularisasie.
- * Postmoderniteit het gelei tot diverse opvattinge oor godsdiens, waarheid, toleransie, moraal, ensovoorts.
- * Die heilswaarde van die Christelike geloof word betwyfel en mense word aangemoedig om by ander godsdienste aan te sluit.
- * Daar is 'n groeiende ongeloof en kerkloosheid.

2.3.4.4 'n Holistiese en geïntegreerde benadering

'n Holistiese benadering word vereis ten opsigte van die verskillende aspekte van die apostolaatstaak. Die beleid van skeiding tussen evangelisasie en sending (om 'n voorbeeld te noem) is nie meer vanpas nie. Die feit dat die Kerk vir baie jare die interafhanklikheid van verskillende bedienings misgekyk het en alles in selfstandige entiteite en kompartemente opgebreek het (ook aan die hand van die jaarverslae), het die voortgang van die apostolaat belemmer.

Elke gemeente, en die Kerk as geheel, behoort 'n holistiese, geïntegreerde en omvattende benadering en beleid tot die apostolaat te handhaaf. Die eredienste van gemeentes, die diakonaat, pastoraat en gemeente-ontwikkeling het alles te doen met die apostolaat, en omgekeerd.

Dit is veral belangrik dat die kerklike diakonaat en apostolaat geïntegreerd funksioneer. Die apostolaat van die Kerk kan ook in terme van dienshandelinge omskryf word. As alle mense, die armes en die rykes, die siekes en die gesondes, die teiken van die sendingywer van die kerk is, behoort die apostolaat 'n **diensfokus** te kry.

Deur hierdie diens word die Kerk God se dienskneg in die wêreld. Dit herinner aan die opdrag om te leef op so 'n wyse dat die mense ons daad sal sien en ons hemelse Vader verheerlik. **Matt 5: 16: Laat julle lig so voor die mense skyn, dat hulle julle goeie werke kan sien en julle Vader wat in die hemel is, verheerlik.**

2.3.4.5 Die verantwoordelikheid van gemeentes

Die Kerk het die opdrag ontvang om die blye boodskap in die wêreld te gaan verkondig, sodat mense deur die werking van die Heilige Gees tot bekering kan kom. Apostolaat is dus die verantwoordelikheid van die Kerk. Binne die Reformatoriese tradisie verstaan ons dat die Kerk in die eerste plek die plaaslike gemeente is, waar die lidmate rondom die Woord en die sakrament vergader om die verlossing in Christus te vier. Dit is ook deur die plaaslike gemeente dat

lidmate diensbaar word en in die wêreld getuig van die verlossing in Christus. Verder word bekeerlinge en gelowiges in gemeentes van die Kerk opgeneem.

Dit is duidelik dat die apostolaat sy vertrekpunt het in 'n gemeente se gehoorsame luister na Christus se groot opdrag. Hoewel die primêre fokus van die apostolaat nie die uitbreiding van die Kerk is nie, maar eerder die uitbreiding van God se koninkryk, is dit tog so dat die apostolaat ook lei tot die groei en vooruitgang van die plaaslike gemeente.

As gevolg van 'n bepaalde beleid, was 90% van die NHKA se apostolaat in die verlede gesentreer rondom sinodale- en ringsaksies. Dit het meegebring dat gemeentes min aandag aan die apostolaat gegee het, in baie gevalle gestagneer het en selfs begin verval het. Die tyd het aangebreek, dat die fokus van die NHKA se apostolaat verskuif van sinodale- na gemeentevlak. Gemeentes moet aangemoedig word om in vennootskap met ander apostolêre besig te wees.

Dit impliseer dat die ontwikkeling van missionêre gemeentes 'n hoeksteen sal vorm van die NHKA se apostolaatsbeleid. Die saak is eenvoudig: Buitekerklikes en ongelowiges vind hulle pad moeilik terug na die Kerk en na God. Die pad word soveel moeiliker wanneer dit duidelik is dat gemeentes nie goed funksioneer nie. Gesonde gemeentes, waar mense met entoesiasme die Here dien, is 'n basiese voorwaarde vir effektiewe apostolaat. Hierdie beginsel is ewe waar vir gemeentes van die NHKA as die MRCC.

Kerkhervorming is nodig. Dit impliseer 'n nuwe verstaan van die wese en roeping van die kerk, in die lig van die Woord en geïnspireer deur die Heilige Gees. Die resultaat van hierdie kerkhervorming is:

- * van selfgesentreerdheid na Godgerigtheid
- * van 'n oorlewingsingesteldheid na 'n missionêre leefwyse
- * van 'n gemeentesentriese - na 'n koninkskryksgerigtheid
- * van burgerlike godsdiens tot deurleefde Christenskap
- * van liniêre denke tot sistemiese denke
- * van 'n vergadering - en organisasiekultuur na bediening vanuit geloofshandeling
- * van programme en aksies na mense en verhoudinge
- * van lidmate wat verbruikers is na lidmate wat medewerkers word (algemene priesterskap van die gelowiges)
- * van bydraers na ontvangers wat gee
- * van uitgawebegrotings tot bedieningbegrotings.

Die Raad vir Apostolaat het tot die gevolgtrekking gekom dat evangelisasie net sinvol kan wees, wanneer gemeentes 'n gesonde en **doelgerigte bedieningspraktik** ontwikkel en in staat sal wees om hulle **gestuurdheid** uit te leef, op so 'n wyse dat groei op verskillende vlakke in die gemeente sal plaasvind.

As deel van hierdie beleid, moet gemeentes toegelaat word om op eie inisiatief, met eie verantwoordelikheid en aan die hand van die roeping wat hulle ontvang het gehoorsaam te wees aan die sendingopdrag.

Dit is selfs wenslik dat eiesoortige gemeentes en geloofsgemeenskappe, met 'n eiesoortige bediening, gevestig word om post-kerklikes en ander bekeerlinge te akkommodeer wat nie gemaklik voel binne die bedieningstrukture van die NHKA nie.

2.3.4.6 Opleiding

Jesus Christus roep mense om sy opdrag tot uitvoering te bring. Hy roep sommige gelowiges om hulle hele lewe, as predikante, aan hierdie opdrag te wy. Maar Hy roep ook alle ander gelowiges om te getuig van die geloof wat in hulle leef, sodat almal die evangelie sal hoor, tot inkeer en omkeer sal kom en deel sal word van die gemeenskap van gelowiges.

Die NHKA het nog altyd die beleid gehandhaaf dat predikante en sendelinge wat geroep word om voltyds in diens van die evangelie te staan, deeglike teologiese onderrig moet ontvang sodat hulle in staat kan wees om die evangelie in sy diepte en wydte te verkondig.

Om die rede het predikante van die NHKA aan die Universiteit van Pretoria deeglike teologiese opleiding ontvang. Teen die agtergrond van die sekularisasie en post-kerklikheid wat in die Afrikanergemeenskap aan die toeneem is, het dit belangrik geword dat die opleiding van studente aan UP toenemend missionêr gerig sal word.

Predikante van die MRCC is aanvanklik deur die HTO aan die Universiteit van die Noorde opgelei, en word tans deur die Afrika Instituut vir Missiologie (AIM) opgelei. Akademies is die AIM via die Hervormde Teologiese Kollege aan UP geakkrediteer en daarom ontvang die studente van die AIM grade van UP. Kerklik funksioneer die AIM as operasionele arm van die Raad vir Apostolaat. Oor die laaste 30 jaar is 175 predikante vir die MRCC opgelei, wat in meeste gevalle goeie en toegewyde diens gelewer het.

Dit is steeds die beleid dat die AIM 'n belangrike rol speel in:

- * die opleiding van predikante en lidmate van die MRCC en ander Kerke wat in Afrika besig is met sendingwerk
- * navorsing te doen oor die breë terrein van die apostolaat
- * resultaat van navorsing te publiseer

- * die apostolaat in die NHKA te help ontwikkel.

Omdat onderrig 'n voortgaande proses is, speel die AIM 'n belangrike rol in die voortgesette toerusting, opleiding en praktykvorming van predikante en lidmate van die MRCC.

Mense se ervarings, persoonlikhede, agtergrond, kultuur, denkwêreld familie en vriende speel 'n belangrike rol in hulle aanvaarding en of verwerping van die evangelie. Hierdie diversiteit moet in berekening gebring word in die Kerk se apostolaat.

Dit is nie die roeping van die Kerk om slegs met die getroue lidmate te werk nie. Die Kerk het die opdrag om ook besig te wees met twyfelaars, randfigure in die Kerk en post-kerklikes. Jesus het ons opdrag gegee om ook te werk met hulle wat afvallig geraak het en hulle wat ander godsdienste verkies. Om hierdie rede moet ons die wêreld bestudeer en moet die Kerk op hoogte wees van tendense en verskynsels in die samelewing, sodat ons die mense van die wêreld kan ken en die evangelie aan hulle te bring.

2.3.4.7 **Vestiging van vennootskappe**

Vennootskaplike apostolaat blyk 'n vanselfsprekende deel te wees van die NHKA se apostolaatsbeleid. Die NHKA beskik nie oor genoeg werkkragte en finansiële middele om vir alle verpligtinge, uitdagings en geleenthede te voorsien nie. Samewerking met betroubare vennote maak nie net finansiële sin nie, maar ook missionêre sin.

Gemeentes kan op plaaslike vlak vennootskappe sluit met ander kerke (veral die MRCC) en organisasies om so hulle apostolaat uit te bou. Voorbeelde van organisasies waarmee reeds saamgewerk word is die volgende:

- * Stedelike bediening vind plaas in samewerking met gevestigde vennote soos MES.
- * Hawesending word gedoen in vennootskap met die CSO. Die CSO bekostig verskeie predikante van die NHKA se traktement.
- * Bybelproduksie en Bybelverspreiding in samewerking met die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Die Bybelgenootskap ontvang steeds die grootste finansiële steun van gemeentes.
- * Gemeentes het op plaaslike vlak in vennootskap met ander kerke missio-nêre projekte aangepak.

2.3.4.8 **Die Maranatha Reformed Church of Christ (MRCC)**

Die NHKA erken die selfstandigheid en outonomie van ander Kerke en sendingorganisasies, ook van die MRCC. Die NHKA wil in vennootskap met ander Kerke en organisasies sy apostolaat bedryf.

Daar is egter 'n besonderse en noue band tussen die NHKA en MRCC. Die verhouding tussen die twee Kerke is nie meer dié waar die MRCC as sending-objek beskou word nie, maar waar die MRCC as sendingvennoot van die NHKA gesien word. Saam deel die twee Kerke in die opdrag om die evangelie te verkondig, nou nie meer net aan mekaar nie, maar saam aan die wêreld.

Die verhouding tussen die MRCC en die NHKA is in die verlede beide ekumenies (eenheid in die geloof) en ook apostolêr (die MRCC as resultaat van die NHKA se sendingwerk), beskou. Dit is nodig dat laasgenoemde nader omskryf word. Dit kan gedoen word deur van drie begrippe gebruik te maak:

- * Eerstens: Die begrip **vennootskap** (partnership) is ontleen vanuit die ekumeniese teologie en beskryf die wyse waarop gemeentes internasionaal (selfs oor denominasionele grense heen) met mekaar identifiseer. Gemeentes neem verantwoordelikheid vir mekaar. Gemeentes probeer by mekaar leer terwyl die sterker gemeente die ander gemeente onder die vlerk neem en op watter terrein nodig, ondersteuning bied.
- * Tweedens: Met die term **saambestaan**, of in Duits **konvivenz** (ontleen aan die teoloog Theo Sundermeier), word na die eksistensiële dimensie van die gemeente verwys. Byvoorbeeld: Die verhouding tussen die NHKA en MRCC kan nie net in teoretiese begrippe uitgedruk word en met lippediens gehandhaaf word nie. Indien albei kerke, die NHKA en MRCC, ernstig is oor die eenheid waartoe albei verbind is, moet die verhouding gestalte vind in die alledaagse bestaan van gemeentes. *Konvivenz* bedoel juis dat gemeentes saamleef deur bymekaar te leer, mekaar geestelik en materieel te ondersteun en saam fees te vier oor die bly evangelie.
- * Derdens: Die begrip **gestruktureerde samewerking** dui daarop dat gemeentes en kerke nie lukraak met mekaar skakel nie, maar dat daar doelgerig en gestruktureerd saamgewerk word op terreine soos die diakonaat en apostolaat.

Al drie hierdie begrippe is van toepassing op die verhouding wat tans tussen die NHKA en die MRCC bestaan, en moet in die toekoms verder uitgebou word.

2.3.4.9 **Getuienis in die gemeenskap**

In vennootskap met ander Kerke en instansies moet die NHKA sy getuienistaak teenoor mense in inrigtings, die gemeenskap, owerhede en ander godsdienste nakom. Slegs in vennootskap met ander sal ons 'n noemenswaardige getuienis kan lewer.

Dit behels dat Christelike apologie 'n belangrike onderdeel van die apostolaat uitmaak.

2.3.4.10 **Jeuevangelisasie**

Die verskynsel van kerkverlating is veral sigbaar onder jongmense, selfs baie kort nadat hulle belydenis van geloof gedoen het. Dit beteken dat die Kerk se

kategeseprogram nie in sy doel slaag nie.

Predikante en kerkrade sal deeglik navorsing moet doen oor tendense in hulle omgewing en aan die hand daarvan aanpassing in bediening sal doen. Daar is veral drie areas wat ernstige aandag verdien:

- * Eredienste moet toeganklik en verstaanbaar vir kinders wees.
- * Kategese moet radikaal en ingrypend aangepas word, aangesien kinders wat in sogenaamde Christelike ouerhuise opgroei, min van die Bybel weet en byvoorbeeld nie meer verstaan waarom dit enigsins nodig is om lidmaat van die Kerk te wees nie. Kategese handleidings moet met die veronderstelling geskryf word, dat meeste jongmense wat die kategese bywoon so goed as buitekerklik is.
- * Jongmense moet op individuele wyse, selfs los van hulle ouerhuise, besoek en pastoraal bedien word.

2.3.4.11 **Bediening aan mense in inrigtings**

Die bediening aan mense in inrigtings word al belangriker vir die apostolaat van die Kerk. Hospitale, gevangnisse, ouetehuse, kinderhuise en ander inrigtings bied ruim geleentheid aan gemeentes om betrokke te raak by die versorging van en bediening aan mense wat daar opgeneem is. Inrigtingbediening bied 'n geleentheid waar gemeentes op 'n gestruktureerde wyse en in 'n veilige omgewing missionêr kan uitreik.

2.3.4.12 **Sendingkonferensie**

Die Raad vir Apostolaat beplan om jaarliks 'n sendingkonferensie aan te bied. Tydens hierdie geleentheid word predikante en lidmate toegerus om die uitdagings wat voor die Kerk staan in terme van sy apostolaat, die hoof te bied.

2.3.4.13 **Finansies en administrasie**

Die Raad vir Apostolaat het daarin geslaag om 'n Bystandsfonds te vestig ten bate van sendingprojekte. Gemeentes het ook tot die Bystandsfonds bygedra. Die bedoeling van die Bystandsfonds is om lewensvatbare sendingprojekte te help finansier.

Om uitvoering te gee aan die sendingopdrag van die Kerk, word fondse deur lidmate, gemeentes, vergaderings van die ampte en donateurs beskikbaar gestel. Hierdie fondse kan onderskei word in **verpligte heffings** (per besluit van die Algemene Kerkvergadering), **spesiale deurkollekte** en **vrywillige bydraes**. Dit is belangrik dat hierdie bronne verder uitgebou en ontgin word.

Dit is die beleid om van die NHKA om beskikbare fondse nie net ten behoeve van verskillende sendingvennote aan te wend nie, maar ook ten bate van Hervormde gemeentes. Laasgenoemde vind plaas in die geval waar gemeentes ondersteuning nodig het in die vestiging van missionêre projekte.

Die NHKA kan en wil nie namens vennote hulle fondse begroot,. bestuur en aanwend nie. Dit beteken dat vennote hulle eie begroting moet opstel/. self fondse werf (benewens die bydrae van die NHKA) en dit ook bestuur. Van vennote wat fondse van die NHKA ontvang, sal verwag word om gesonde finansiële bestuur toe te pas, op 'n vasgestelde datum oor projekte verslag te doen, anders sal daar nie verdere finansiële ondersteuning gebied word nie.

Dit is noodsaaklik dat alle fondse effektief aangewend word. Daar is ringe en gemeentes wat beskik oor trustfondse ten bate van die apostolaat wat nie aangewend word nie. In sulke gevalle word die betrokke instansies versoek om fondse wat nie aangewend word nie, aan die Bystandsfonds van die Raad van Finansies oor te betaal.

BESKRYWINGSPUNT 19: RAAD VIR APOSTOLAAT

Die Raad vir Apostolaat

1. Die vergadering betuig sy dank en instemming met die wyse waarop die Raad vir Apostolaat uitvoering gegee het aan die opdragte van die 67ste Algemene Kerkvergadering.
2. Die vergadering betuig instemming met die riglyne soos geformuleer in die voorlegging van die Raad vir Apostolaat.
3. Die vergadering besef dat post-kerklikheid groot uitdagings aan die Kerk stel en versoek die Raad vir Apostolaat om hierdie problematiek deeglik te bestudeer en die Kerk in te lig.
4. Trustfondse ten bate van die apostolaat wat nie doelmatig aangewend word nie, word oorbetaal aan die Bystandsfonds van die Raad vir Apostolaat.

Die Kerkorde

1. Die vergadering besluit om die Kerkorde te hersien sodat die missionêre gerigtheid en apostolaat van die Kerk duideliker en omvattender uitgespel word.

Gemeentes

1. Die vergadering bevestig dat die apostolaat 'n integrale deel van gemeentelike bediening is en predikante en amptelike vergaderings behoort genoeg tyd daaraan te spandeer.
2. Die vergadering moedig gemeentes aan om te begin met 'n proses van gemeente ontwikkeling, waarvan die missionêre gerigtheid 'n wesenlike deel is.

Opleiding

1. Die vergadering versoek die onderskeie opleidingsinstansies (UP, HTK en AIM) om te sorg dat predikante die vermoë sal hê om in 'n postmoderne samelewing gemeentes te begelei om al meer missionêr gerig te leef.
2. Die AIM word gehandhaaf as 'n teologiese opleidingsentrum wat voltydse akademiese onderrig verskaf aan predikante wat in Afrika wil gaan werk.
3. Die AIM word, in ooreenstemming met die besluite van die 66ste en 67ste Algemene Kerkvergaderings, befonds deur die NHKA, ander donateurs en projekte wat deur die AIM bedryf word.
4. Die vergadering gee toestemming dat die AIM (indien nodig) as 'n onafhanklike tersiêre instelling kan registreer sodat toepaslike kursusse aangebied kan word.
5. Die Afrika Instituut vir Missiologie funksioneer akademies as 'n Instituut verbonde aan die Hervormde Teologiese Kollege en kerklik onder die opsig van die Raad vir Apostolaat.
6. Dosente van die AIM is verantwoordelik om oor die apostolaat navorsing te doen en die resultate daarvan te publiseer.
7. Die vergadering versoek die Kuratorium om te verseker dat die pos in Sendingwetenskap aan die Universiteit van Pretoria behoue sal bly en dat daar 'n holistiese en geïntegreerde benadering ten opsigte van die apostolaat nagestreef word.
8. Die vergadering versoek opleidingsinstansies om die studie van filosofie, kultuurkritiek en elenktiek te bevorder, aangesien dit by 'n denkende Kerk pas en die apologetiek en getuienis teenoor die samelewing dien.

Toerusting

1. Die vergadering bevestig dat die Raad vir Apostolaat verantwoordelik is om voortgesette toerusting ten opsigte van die apostolaat te doen. Dit word gedoen met behulp van die kerklike opleidingsinstansies.
2. Die vergadering ontmoedig gemeentes om toerustingsmateriaal te gebruik wat vreemd is aan die teologiese tradisie van die NHKA.
3. Predikante rus ampsdraers en lidmate toe om missionêre werk te verrig.
4. Ringsvergaderings en gemeentes bied aan die Raad vir Apostolaat geleentheid om te help met die toerusting van lidmate met betrekking tot

die Kerk se apostolaat.

5. Die Basispakket vir Gemeentelike Bediening word steeds benut.
6. Toerustingsmateriaal vir nuwe lidmate en kleingroepe word ontwikkel.

Verhouding tussen die NHKA en die MRCC

1. Die vergadering
 - 1.1 bevestig dat die eenheid tussen die NHKA en die MRCC, op grond van die eenheid in Jesus Christus, reeds bestaan
 - 1.2 betuig die NHKA se dankbaarheid omdat hierdie eenheid oor die afgelope 80 jaar gehandhaaf kon word en spreek die begeerte uit dat die eenheid in die toekoms nog meer sigbaar sal word
 - 1.3 aanvaar dit as die Kerk se roeping om die eenheid wat reeds bestaan in die Kerk se belydenis, teologiese opleiding, sendingarbeid, diakonaat, finansies en administrasie voort te sit en uit te bou
 - 1.4 moedig gemeentes van die Kerk aan om in vennootskap met gemeentes van die MRCC missionêr uit te reik na die wêreld
 - 1.5 in gehoorsaamheid aan die evangelie, gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag om 'n daadwerklike proses te begin wat die NHKA en MRCC struktureel nader aan mekaar sal bring, met dien verstande dat die twee kerke se eiesoortigheid gerespekteer word en dat die volgende Algemene Kerkvergadering verdere besluite oor eenheid sal neem.

BESLUIT

2.4 SENSUS EN STATISTIEK

BESKRYWINGSPUNT 20: RING VAN LAEVELD

SENSUS DEUR KERKRAADSVERGADERING

Die kerkraad doen jaarliks gedurende Februarie sensus op 'n manier wat eie is aan die gemeentes se unieke situasie en soos in die gemeentelike bedieningsplan vervat.

Motivering

- * Jaarliks moet gemeentes in Februarie 'n deur tot deur sensus doen en verslag doen. Die sensus is nie slegs 'n gemeentetelling nie, maar 'n algemene sensus met die oog op evangelisasie.
- * Met die beginsel het die ring nie 'n probleem nie, maar in die praktyk raak dit bitter moeilik. Die huidige veiligheidsituasie in ons land bring mee dat mense hulleself agter hoë mure toesluit, wat dit vir die kerkraad baie moeilik maak om mense se kerkverband vas te stel.
- * Indien dit so geformuleer word, kan gemeentes bepaal wat in hulle omgewing werk en wat moontlik is, soos byvoorbeeld telefoonsensus of posbussensus.

Ds MR Pienaar stel die beskrywingspunt.**BESLUIT****BESKRYWINGSPUNT 21: RING VAN WES-KAAPLAND****EMPIRIESE ONDERSOEK NA GLOBALE EN PLAASLIKE OORSAKE VIR VERLIES AAN LIDMATE VAN DIE NHKA**

1. 'n Wetenskaplik-empiriese ondersoek word gedoen na globale en plaaslike oorsake vir die verlies aan lidmate van die NHKA.
 - 1.1 Die ondersoek word vanuit die Hervormde Teologiese Kollege bestuur.
 - 1.2 Die samewerking van ander kerke word in die verband gesoek.
 - 1.3 Innoverende strategieë en oplossings word bedink om die verlies aan lidmate te stuit en selfs om te draai.
 - 1.4 Bevindinge word so gou moontlik aan die Kerk beskikbaar gestel vir kennisname en implementering.
 - 1.5 Die Kerk spits hom aanvanklik op bestaande lidmate toe en later op voormalige lidmate.
 - 1.6 Evangelisasie/sending word as 'n verwante maar eiesoortige aksie hanteer en nie beskou as 'n oplossing vir die onderhawige probleem nie.

Motivering

Hoewel statistiek berug is vir foutiewe interpretasie en wanaanwending, gee die syfers in hierdie geval aanduiding van 'n ernstige probleem. Die verlies aan

lidmate is 'n feit. Indien die huidige tendens voortduur, kan geprojekteer word dat die kerk binne die afsienbare toekoms ernstige probleme kan ervaar om die infrastruktuur in stand te hou.

Daar is aanduidings dat die probleem groter is as net die NHKA. Dit is in ons belang om, indien moontlik in samewerking met ander kerke, 'n ernstige poging aan te wend om die probleem te verstaan. Daarvoor is inligting nodig wat op gestruktureerde wyse ingesamel moet word. Die HTK bied 'n uitstekende meganisme hiervoor.

Dr P van Staden stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

2.5 CHRISTELIKE SEEMANSORGANISASIE

Die Christelike Seemansorganisasie: 'n Bedieningsgeleentheid vir lidmate van die Hervormde Kerk

2.5.1 WAARVANDAAN KOM DIE CSO?

Die Christelike Seemansorganisasie (CSO) is al meer as sestig jaar oud. Gemeentes in die Wes-Kaap het hulle in die Tweede Wêreldoorlog ontferm oor die Nederlandse seesoldate op pad front toe en terug, en het die Christelike Seemans Welsyns Organisasie (CSWO) gestig om vir hulle te sorg. Die oorlog is verby, maar skeepvaart nie, en die Nederlandse seesoldate is vervang deur seemanne uit al wat 'n nasie is, wat hulle brood op die water verdien. Die "Welsyn" in die naam is later laat vaar, maar die CSO is steeds in Suid-Afrikaanse hawens aan die werk.

2.5.2 WAT DOEN CSO?

Die CSO bely, nes die Hervormde Kerk, geloof in die Drie Enige God, Vader, Seun en Heilige Gees. Die CSO glo ook dat die evangelie van die Here Jesus Christus vir alle mense bedoel is. Die CSO voel geroepe om die evangelie te bedien aan mense wat op die een of ander wyse verbonde is aan seevaart en hawens, uit enige land en volk ter wêreld.

2.5.3 HOE DOEN ONS DIT?

Die belangrikste maniere waarop CSO die evangelie bedien, is deur seemanne pastoraal te versorg, aan hulle die Bybel in hulle eie moedertaal te gee en lektuur en ander hulpmiddels uit te gee waarmee seemanne die Bybel beter leer verstaan. Dit doen die CSO alles in ooreenstemming met die Bybels Reformatoriese teologiese tradisie soos in die Drie Formuliere van Eenheid.

Die CSO het ses predikante in vyf hawens van Suid-Afrika in diens. Hulle besoek

skepe in die hawens, knoop pastorale gesprekke met die seemanne aan, lei Bybel-studies en godsdiensoefeninge en verleen soms hulp en noodleniging aan seemanne in krisis. Soms help ons dominees met opbouende ontspanning, en ontvang ons seemanne aan huis van gelowige huisgesinne. Soms vat ons seemanne kerk toe, en ander kere weer gebruik ons die geriewe van seemansklubs en -sendingstasies om seemanne te versorg. Ons hou briefwisseling met seelui in stand om langtermyn vriendskappe te bou.

2.5.4 'N KOMPLEMENTÊRE BEDIENINGSMODEL

CSO se keuse vir 'n komplementêre bedieningsmodel, is juis met die doel om ruimte te laat vir samewerking en vennootskappe met ander organisasies en/of kerkverbande. Dit beteken dat CSO komplimentêr tot ander modelle kan fokus op die verkondiging.

Daar is doelgerig ekumeniese bande gesmee met die besture van ander plaaslike sendingprojekte. CSO bet reeds bestaande goeie betrekkinge met ander kerke en organisasies en sendings in hawebediening gehad. Hierdie bande met die besture van ander rolspelers is in gedagte gehou met die vestiging van die Bestuurder: Evangeliebediening en die plasing van die bestuurder en die Sendingkantoor in Durban waar die ander organisasies ook hulle hoofsetels en seniorpersoneel huisves.

In elke hawe is CSO se evangeliebedienaars verplig om praktiese maniere te vind om leidinggewend met ander sendingprojekte saam te werk.

CSO beskik oor verreweg die grootste getal teologies hoogs-opgeleide en professionele evangeliebedienaars onder die plaaslike seemansendings. Hierdie potensiaal is nog lank nie behoorlik vir die CSO en vir die bediening van seemanne getap nie. Dog hierdie professionele personeelkorps van CSO is 'n volhoubare aanwinst en voordeel, aangesien die CSO beskik oor die finansiële rugsteun en stabiliteit om so 'n personeelkorps in stand te hou en sodoende samewerking en leiding op hoë vlak moontlik te maak.

CSO het wye openbare steun, wat veel verder strek as net die eie plaaslike kerk en gemeente(-s) en die onmiddellike omgewing (kusgebied). CSO word ondersteun deur 'n multi-denominasionele donateurskorps, verskeie kerke en kerklike instansies (amptelik en informeel), groepe en individue.

Om die voorsprong wat CSO het verder te versterk, het CSO toegang tot media en die vermoë om self nuwe media te ontwikkel. CSO het namens die seemansbediening in SA noue bande met die Bybelgenootskap van Suid-Afrika aangeknoop, en is nou die spreekbuis wat namens hierdie organisasies met die Bybelgenootskap praat. Die CSO het 'n skerp sin vir fokus en is doelgerig ingestel op veral effektiewe bediening van die evangelie van Christus. Maar CSO se eie fokus dwing ook tot die eie besef van die komplementêre aard van die CSO se bediening wat net in samewerking met ander bestaande en voortgaande bediening moontlik is.

Daar is aangesluit by ICMA (International Christian Maritime Association), 'n

assosiasie van 27 lidorganisasies wat hulle wêreldwyd toespits op die bediening van seemanne in hawens).

2.5.5 CSO EN DIE NHKA

Drie van die CSO se sewe dominees, is geordende predikante van die Hervormde Kerk: di Chris en Anneke Viljoen in Richardsbaai, ds Danie Taljaard in Port Elizabeth en ds Jan-Harm Barkhuizen in Saldanha.

Benewens die evangeliebedienaars, is daar ook etlike ander lidmate van die Hervormde Kerk wat by CSO betrokke is, onder andere dr Wimpie van Schoor (Nasionale Voorsitter. uit die Hervormde Kerk se Pinetown Gemeente), Me Eleanor Weideman (Bestuurder: Administrasie en Finansies in Kaapstad) en Me Wilma Smith (by ons Bedieningskantoor in Durban).

In elke hawe werk daar ook 'n Hawekomitee, 'n groepie toegewyde gelowiges, onder hulle ook predikante en lidmate van die Hervormde Kerk, wat die evangeliebediening aan seemanne op hulle hart dra.

Daarbenewens het CSO en die Kerk gedurende die afgelope verslagtydperk reeds die volgende verbintenis met mekaar gehad:

- * Insameling en oorbetaling van fondse vir die Tsunami-ramphulpfonds.
- * Saam met die Ring van Pietermaritzburg die praktiese werk van 'n teologiestudent befonds.
- * Projek Warm Harte van stapel gestuur waarin talle lidmate reeds deelgeneem het deur musse, kouse en ander geskenke vir seemanne te maak.

Ons bid dat die vennootskap tussen CSO en die Hervormde Kerk van krag tot krag sal gaan.

2.5.6 ONS KYK VORENTOE

CSO werk uitstekend saam met ander organisasies wat soos ons die evangelie in die hawens bedien. Ons soek aansluiting by geloofsgenote wat in vennootskappe met ons wil saamwerk. Gemeentes nooit ons uit vir preke en praatjies en uitstallings, en staan 'n oggend of wat se eredienskollekte aan ons af. Afrikaanse musieksterre soos Rina Hugo, Carike Keuzenkamp, Jannie Moolman en Manuel Escorsio maak by hulle konserte vir ons voorbrand, en kom sing by ons oggendtees en skemerkelke.

Sangers gun ons om opnames van hulle liedjies op kompakskywe te kopieer en vir seemanne te gee. 'n Videomaatskappy, *Yipee!* het ons die reg gegee om hulle films gratis te vermeerder en op DVD's uit te deel. Daar's predikante wat vir ons Bybelstudies en traktaatjies skryf en hulle preke vir ons gee om te gebruik. Laerskoolkinders skryf vir seemanne kerskaarte en briefies, en uit die ouetehuse kry ons stapels musse, serpe en slaapsokkies wat met liefde en warm harte gebrei is.

Besoek gerus CSO se eie webwerf (www.cso.co.za), as u meer wil weet van wat

u kan doen om deel te wees van die groot geloofsfamilie van die Christelike Seemansorganisasie. Kom bedien saam met ons die evangelie van ons Here Jesus Christus aan die seemanne van die wêreld. Soos dr André Dreyer dit altyd gestel het: "Die Here sê ons moet na die uiteindes van die wêreld toe gaan om die evangelie daar te gaan bedien. Maar die eindes van die wêreld kom nou sommer hier na ons hawens toe!"

Die CSO sal met graagte die skakel wees wat u met die seemanne van die wêreld in verbinding bring.

Dankie aan die Hervormde Kerk vir u daadwerklike steun en vir u voorbidding vir die evangeliebediening in ons hawens.

BESKRYWINGSPUNT 22: RAAD VIR APOSTOLAAT

- 1. Die vergadering spreek sy dank teenoor die CSO uit vir die organisasie se volgehoue ondersteuning van predikante van die NHKA.**
- 2. Die vergadering spreek sy waardering uit vir die CSO se volgehoue bearbeiding van seemanne.**
- 3. Die vergadering bevestig dat die CSO een van die belangrike vennote en rolspelers in die Kerk se apostolaat is.**

BESLUIT

2.6 BYBELGENOOTSAP VAN SUID-AFRIKA

2.6.1 INLEIDING

Die Bybelgenootskap van SA (BSA) wil die taak waarvoor hy in die lewe geroep is, na die beste van sy vermoë uitvoer, naamlik om ten dienste van die kerk met die vertaling, produksie en verspreiding van die Bybel besig te wees. Die oogmerk is om die Bybel in die tale en formate wat die mense nodig het, teen bekostigbare prys te verskaf.

Dit is vir die predikante in besondere diens, di WH Steyn en JMJ de Wet 'n voorreg om as skakel tussen die NHKA en die Bybelgenootskap te dien en verslag te doen.

Met dank kan gestel word dat daar in die verslagtydperk baie onmisbare medewerkers soos kerke, kerklike en ander organisasies, individue, en gespesialiseerde persone en dienste, betrokke was.

2.6.2 BEHEER EN VERTEENWOORDIGING

Verteenwoordigers van die NHKA, het op vyf van die huidige 8 streekraade gedien. Ds CJA Simpson is tans die voorsitter van die Johannesburg Streekraad. asook van die Nasionale Raad van die Genootskap.

2.6.2.1 **Vertaling**

Gedurende die verslagtydperk het die Departement Teksvorsing publikasies in die volgende 18 tale hanteer: Afrikaans, Bemba, Engels, Frans. Kinyarwanda, Ndebele, Noord-Sotho, Portugees, Shona, Suid-Ndebele, Suid-Sotho, Swati, Tsonga, Tswana, Venda, Xhosa, Xhosa, Xhosa en Zulu.

2.6.2.2 **Die volgende projekte kan spesiaal vermeld word**

(i) ***Afrikaans: Bybel vir dows***

Die vertalingskomitee, onder leiding van professor JP Oberholzer, het die vertaling in 2005 voltooi. Dit word vir publiserings in 2007 voorberei.

(ii) ***Suid-Ndebele Bybel***

Die projek, onder leiding van professor APB Breytenbach, vorder steeds goed. Die Fakulteit Teologie van die Universiteit van Pretoria verskaf kantoorfasiliteite en die Mpumalanga-regering ondersteun die vergadering van die hersieningskomitee wat van tyd tot tyd plaasvind.

(iii) ***Afrikaanse Bybelvertalingsprojek***

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika het met die ondersteuning van die meeste Afrikaanse Christelike Kerke begin met die projek om 'n vertaling van die Bybel in Afrikaans te maak met hierdie vertaalopdrag: *Skep 'n goed verstaanbare, bronteksgeoriënteerde Afrikaanse vertaling wat bedoel is vir voorlesing en gebruik in eredienste, asook vir kategetiese, Bybelstudie en privaatgebruik.* (Verslag word hieronder gelewer)

(iv) ***Produksie***

Na deeglike ondersoek het die Bybelgenootskap in 2006 besluit om die beleid om Bybels hoofsaaklik plaaslik te druk, te verander. Dit sal die Bybelgenootskap in staat stel om die meerderheid Bybels oorsee te druk, wat beter gehalte sal verseker en kostebesparings sal meebring. Die Bybelgenootskap hoef dus ook nie langer Bybelpapier en bindmateriaal self aan te koop nie. Die koste van ingevoerde papier was altyd 'n groot faktor (meer as R11 000 per ton) in die produksiekoste van die Bybel in Suid-Afrika. In 2004 en 2005 is onderskeidelik 1029.4 en 145 ton Bybelpapier gebruik.

Bybels en Bybelgedeeltes is in soveel as 23 tale en 42 weergawes jaarliks gepubliseer.

	2004	2005	2006
Bybels	987 814	205 997	502 007
Testamente	92 086	27 882	45 623
Bybelgedeeltes en Seleksies	<u>583 434</u>	<u>189 961</u>	<u>346 164</u>
TOTAAL	1 663 334	423 840	893 794

Om in die behoeftes van mense wat nie funksioneel geletterd is nie. te voorsien, is Bybels en Bybelgedeeltes in oudioformaat vervaardig. Daar is na raming tussen 12 en 20 miljoen sulke mense in Suid-Afrika.

'n Opwindende projek waarmee gedurende die verslagtyd begin is, is die *Geloof kom deur Gehoor*-program. Hiermee word die teks van die Nuwe Testament in gedramatiseerde oudioformaat op 'n spesiale elektroniese apparaat beskikbaar gestel aan ongeletterdes wat in luistergroepe saamkom. (Dit is reeds in 2007 in Zulu, Tswana en Xhosa amptelik in Suid-Afrika bekendgestel).

(v) **Verspreiding**

Die volgende hoeveelheid Bybels en Bybelgedeeltes is jaarliks in tot soveel as 103 tale en 130 vertalings versprei.

	2004	2005	2006
Bybels	588 400	24 825	663 965
Testamente	51 073	76 244	49 300
Bybelgedeeltes	66 335	31 527	162 038
Nuweleser Bybelgedeeltes	51 019	68 575	46 261
Seleksies	388 704	62 149	78 193
Seleksies in klank	<u>738</u>	<u>335</u>	<u>0</u>
TOTAAL	1 146 269	863 655	999 757

Van die volledige Bybels wat versprei is, het die persentasie Bybels wat teen die bekostigbare eenheidsprys van R38 aan die handel en kerke gelewer is, gewissel tussen 84% en 92%.

2.6.3 **VERSPREIDING VAN DIE BYBEL IN AFRIKAANS**

Sedert die verskyning van die volledige Bybel in Afrikaans in 1933, is daar reeds ten minste 10 267 672 eksemplare van die twee vertalings van die Bybelgenootskap versprei. Die 1933/1953 vertaling bly steeds 'n standaard produksie-item van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. In die 3 jaar verslag-tydperk is daar 138 116 eksemplare versprei, en sedert die verskyning in 1933 tot 31 Oktober 2006, 7 110 668 eksemplare.

2.6.4 **BESTEMMINGS BUITE SUID-AFRIKA**

Daar is oor die drie jaar 'n totaal van 228 656 volledige Bybels aan lande buite Suid-Afrika gelewer. Hierdie items word nie deur die Bybelgenootskap van Suid-Afrika teen verminderde koste gelewer nie.

2.6.5 VERSPREIDINGSKANALE

Verspreiding van Bybels vind deur 'n sentrale versendingsdiens in Kaapstad plaas. Sowat 70% van die verspreiding van volledige Bybels het sedert die inwerkingstelling daarvan op die manier plaasgevind. Bestellings van R300.00 of meer, word sonder koste afgelewer. Gemeentelike kolporteurs kan 'n belangriker rol speel om Bybels in verskillende tale in die gemeentes beskikbaar te stel.

2.6.6 FINANSIES (Syfers word in Randwaarde gegee)

2.6.6.1 Inkomste

Die Bybelgenootskap het vanuit 'n wye spektrum van oorde donasies ontvang. Dit lyk soos volg:

	2004	2005	2006
Individue	10 141 829	12 432 647	13 256 058
Kerke	10 194 344	10 295 844	11 660 343
Kerklike Organisasies	321 886	335 085	374 969
Kategese	85 879	70 969	58 746
Kerkjeug	6 754	53 386	25 181
Opvoedkundige instellings	83 904	66 074	126 249
Sakeondernemings	962 551	1 152 366	893 709
Allerlei	294 276	214 160	388 394
Boedels	<u>4 084 965</u>	<u>5 253 765</u>	<u>6 130 985</u>
TOTAAL	26 176 388	29 874 296	32 914 634

2.6.6.2 Uitgawes

Die koste van die verspreidingsprogramme het oor die 3 jaar sowat R93 miljoen beloop, en is soos volg aangewend:

	2004	2005	2006
Bybelgenootskap	26.0 miljoen	27.1 miljoen	31.5 miljoen
Bybelverspreidingsprojekte	1.7 miljoen	2.0 miljoen	2.0 miljoen
Gratis verspreiding		0.3 miljoen	0.5 miljoen
Bydraes tot wêreldwye werk	0.7 miljoen	0.7 miljoen	0.5 miljoen

2.6.6.4 Verslag

Daar is gereeld jaarliks 'n verkorte jaarverslag van die Bybelgenootskap se werksaamhede aan alle donateurs gestuur. Geouditeerde finansiële state was steeds by die Streekkantore van die Bybelgenootskap ter insae vir bona fide donateurs.

2.6.6.5 Bydraes uit die NHKA (Let wet: slegs Republiek van Suid-Afrika)

Bydraes die afgelope 3 jaar lyk soos volg:

	2004	2005	2006
Kerkraad	1 150 828.76	1 222 890.41	1 352 879.34
NHSV	22 910.97	22 212.60	19 903.65
NHJV	3 733.23	1 500.00	2 277.45
Kategese	20 883.24	22 967.10	14 928.49
Individue	<u>187 590.82</u>	<u>166 349.93</u>	<u>247 089.27</u>
TOTAAL	1 385 947.02	1 435 920.04	1 637 078.20

Wat die bereiking van die mikpunt van R22 per lidmaat betref (dit is die bedrag wat die Bybelgenootskap in sy bedryf nodig het om een Bybel teen 'n bekostigbare prys beskikbaar te stel) het die Kerk soos volg ondersteuning gebied:

	2004	2005	2006
Lidmatetal in die RSA	112 896	112 164	111 316
Gemiddeld per lidmaat	R12.28	R12.80	R14.71

Samewerking van die verskillende gemeentes het gewissel van geen bydrae

(sowat 40 gemeentes jaarliks) tot 'n gemeente met 'n gemiddeld van soveel as R289.90 per lidmaat.

2.6.6.6 Slot

Die Bybelgenootskap kan die Bybel as Boek van die Kerk in diens van die Kerk versorg en kan dit teen bekostigbare prys in die verskillende tale van die land verskaf, danksy die welwillende samewerking van baie donateurs. Elkeen moet in sy eie taal van die groot daad van God kan hoor.

Die Bybelgenootskap bied graag sy diens aan die NHKA aan, en vertrou dat die Kerk die Genootskap in gebede sal dra en finansiële sal ondersteun. Kontak gerus enige van die Sekretarisse van die Kerk by die Bybelgenootskap: ds JMJ de Wet (051 444 5980) of ds WH Steyn (011 970 4010).

BESKRYWINGSPUNT 23: RAAD VIR APOSTOLAAT

BYBELVERTALING EN BYBELVERSPREIDING

- 1. Die vergadering neem kennis van die werk van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Die Bybelgenootskap word verseker van die Kerk se voorbidding, ondersteuning en medewerking.**
- 2. Dank word uitgespreek teenoor gemeentes, gemeentelike instansies en individue wat die Bybelgenootskap ondersteun het.**
- 3. Gemeentes word versoek om elke jaar, voor die einde van Oktober, 'n bedrag per lidmaat, gelykstaande aan die bedrag (tans R22) wat die Bybelgenootskap benodig om een Bybel teen bekostigbare prys be-**

skikbaar te stel, aan die Bybelgenootskap oor te betaal.

4. Gemeentes word gewys op die staande besluit van die Algemene Kerkvergadering dat die deurkollektes op Hervormingsondag aan die Bybelgenootskap oorbetal word.
5. Gemeentes word aangemoedig om gratis promosiemateriaal by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika te bekom om fondse vir Bybelverspreiding en -produksie in te samel.
6. Gemeentes word aangemoedig om by te dra tot Bybelverspreiding en versprei self ook Bybels.
7. Gemeentes word versoek om winkels op plaaslike vlak aan te moedig om Bybels wat benodig word, in welke taal ookal, geredelik in voorraad te hê.
8. Bybels moet by die gemeentelike kolporteurs beskikbaar wees.

BESLUIT

2.7

DIE AFRIKAANSE BYBELVERTALINGSPROJEK

Die Kerklike Advieskomitee (die Bybel in Afrikaans), 'n vergadering waarop al die Afrikaanssprekende kerke verteenwoordigers het, het die Bybelgenootskap in 2004 versoek om 'n nuwe vertaling van die Bybel in Afrikaans voor te berei. Die Raad van die Bybelgenootskap het in Februarie 2006 besluit dat daar aan hierdie versoek voldoen moet word. Op een na het alle erkende kerke en kerkgenootskappe wat Afrikaans as voertaal gebruik, hulle ten gunste van so 'n vertaalprojek uitgespreek en onderneem om hulle ondersteuning daaraan te gee. Die vertaalopdrag wat deur die Kerklike Advieskomitee goedgekeur is, lees soos volg: "Skep 'n goed verstaanbare, bronteksegeoriënteerde Afrikaanse vertaling van die Bybel wat geskik is vir voorlesing en gebruik in eredienste, asook vir kategetese, Bybelstudie en persoonlike gebruik."

Die laaste Afrikaanse Bybelvertaling wat deur die Bybelgenootskap van Suid-Afrika gepubliseer is, was die 1983-vertaling (*Die Nuwe Afrikaanse Vertaling*). Hierdie vertaling het wel die basis gevorm vir uitgawes soos *Die Verwysingsbybel*, maar geen nuwe vertaling is sedertdien geproduseer nie. In 2007 sal *Die Afrikaanse Bybel vir Dowes*, die eerste volledige Afrikaanse vertaling uit die gelede van die Bybelgenootskap ná 1983, hopelik verskyn.

Daar het intussen wel verskeie ander vertalings van die Bybel in Afrikaans verskyn. Die inisiatief daartoe is geneem deur instansies wat nie bande het met die Bybelgenootskap nie.

Die volgende is enkele sake wat 'n rol gespeel het by die besluit van die Kerklike Advieskomitee om die Bybelgenootskap te versoek om 'n nuwe vertaling in Afrikaans voor te berei:

- * Die eerste en belangrikste saak is dat daar by Afrikaanssprekende kerke 'n behoefte is vir 'n Bybelvertaling wat sterker aansluit by die bronteks (dit wil sê die Hebreeuse, Aramese en Griekse tekste) as die bestaande vertalings. Dit is veelseggend dat hierdie versoek gekom het terwyl verskeie Afrikaanse vertalings van die Bybel beskikbaar is wat as *lekkerlees vertalings* getipeer kan word, of waar verstaanbaarheid die belangrikste dryfveer was. Baie gelowiges verwag dat die taal van die bron van hulle geloof, naamlik die Bybel, nie soos die van 'n moderne verhaal of roman sal klink nie. Dit is 'n tendens wat wêreldwyd aan die toeneem is.
- * Elke vertaling van die Bybel word gerig of gestuur deur 'n bepaalde verstaan van wat vertaling eintlik is, of die vertalers nou hierdie *vertaalteorie* uitspel of nie. So byvoorbeeld het die vertalers van die eerste Afrikaanse Bybel in 1933 geglo dat die Bybel so ver moontlik woord vir woord vertaal moet word, al sou dit beteken dat die resultaat nie ooreenkom met die Afrikaanse spreektaal nie. Die vertalers van die 1983-vertaling was weer oortuig daarvan dat verstaanbaarheid uiters belangrik is in 'n vertaling van die Bybel. Daarmee saam het hulle gemeen die taal van die Bybel moet in 'n vertaling aangepas word by die leefwêreld van die lesers. Daarom praat die 1983-vertaling byvoorbeeld van kilogram en nie van sikkels nie. In ander vertalings wat ná 1983 in Afrikaans verskyn het, is die ideaal van verstaanbaarheid soms so ver gevoer dat die woorde en by tye selfs ook die bedoeling van die bronteks nie meer herkenbaar is nie. So byvoorbeeld word die sin "die Here is 'n son en skild" in Psalm 84 in *Die Bybel in Hedendaagse Afrikaans* weergegee met "die Here wys vir ons wat ons moet doen". Die ontwikkeling in vertaalteorie het uitgewys dat die ou standpunt van slegs twee maniere van vertaal, naamlik letterlike (verstaan as woord vir woord) of vrye vertaling (ook soms genoem dinamiese vertaling), nie korrek is nie. Daar word tans eerder gewerk met die begrippe *instrumentele vertaling* en *dokumentêre vertaling*. 'n Instrumentele vertaling is daardie soort vertaling wat mens byvoorbeeld by 'n koeldrankadvertensie sal gebruik. Dit is onbelangrik of die vertaling in Afrikaans presies sê wat die oorspronklike Engelse teks sê. Die *vertaalde teks* is eintlik maar net 'n instrument om die doel van die teks te bereik, naamlik om die verkoop van die produk op te stoot. Daarteenoor sal 'n vertaler by die vertaling van 'n dokument soos die grondwet van 'n land, probeer om die oorspronklike so noukeurig moontlik weer te gee, maar dit ook in goeie en verstaanbare Afrikaans te doen. *Lekkerlees* speel in so 'n geval geen rol nie en die vertaling is ook nie 'n instrument waarmee 'n bepaalde doel soos 'n hoë verkoopsyfer bereik moet word nie. Die Bybelgenootskap meen dat daar ruimte is vir 'n dokumentêre vertaling van die Bybel in Afrikaans téénor en naas die bestaande woord vir woord vertalings en ander wat neig na *instrumentele* vertalings.
- * Die kennis van die tale waarin die Ou- en Nuwe Testament geskryf is, het die afgelope aantal jare geweldig uitgebrei. Dit beteken dat, alhoewel die

saak waaroor dit in die Bybel gaan nie verander nie, die fyner nuanses tans tog beter verstaan word. Vergelykende studies het, veral met die moontlikhede wat rekenaarprogramme bied, ons kennis van uitdrukings, idioome, metafore, ensovoorts in Hebreeus en Grieks geweldig uitgebrei. Elektронiese en teologiese woordeboeke bied byvoorbeeld vandag 'n baie wyer veld van kennis as wat 'n dekade gelede die geval was. Dit geld ook vir die resultate wat argeologiese opgrawings opgelewer het.

- * Die manier waarop daar vertaal word is in die geval van die beplande vertaling ook heel anders as by alle vorige vertalings: Al die Afrikaanssprekende kerke en kerkgenootskappe word op een of ander manier betrek by die vertaalproses en dames sowel as Afrikaanse letterkundiges en taalkundiges speel 'n baie groter rol as by enige Afrikaanse vertaling in die verlede. Die oortuiging is dat dit die vertaling net ten goede kan kom.
- * Daar is reeds verwys na die moontlikheid om 'n Bybelvertaling sterker by die leefwêreld van die lesers aan te pas of nie. In vertalings waar verstaanbaarheid die belangrikste dryfveer is en waar die woorde van die Bybel in die vertaling ook as't ware vir die lesers *uitgelê* word, word tipiese spraak van die brontekste dikwels 'wegvertaal'. Dit gebeur veral in digterlike dele van die Ou Testament (Vergelyk die voorbeeld van *die Here is 'n son en skild* hier bo). Navorsing het bewys dat gelowiges oor 'n wye spektrum verkies dat beelde en beeldspraak in die Bybel behou word. So byvoorbeeld sal die metafoor *Die Here is my Herder* sterker tot iemand in nood spreek as die vergelyking *Die Here is vir my soos 'n Herder wat...* Hierdie is 'n tendens wat oor 'n wye spektrum in die wêreld waargeneem word. Die goeie ontvangs wat die nuwe Bybelvertaling in Nederland ontvang het, bewys dit onder andere.

Uit die voorafgaande is dit reeds duidelik waar lê die verskille tussen die beplande vertaling en bestaande vertalings:

- * Die beplande vertaling sal nie 'n woord vir woord vertaling wees soos die 1933/53 vertalings nie maar 'n dokumentêre vertaling waarin die brontekste so getrou moontlik weergegee word in vloeiende Afrikaans. Daar sal wel verse wees wat ooreenstem met die 1983-vertaling omdat laasgenoemde, niesteenstaande die aanspraak dat dit 'n dinamiese vertaling is, in baie gevalle ook die brontekste op die voet gevolg het.
- * Die beplande vertaling sal minder as die 1983-vertaling aangepas word by die leefwêreld van vandag. Metriek mate en gewigte sal byvoorbeeld nie in die vertaling gebruik word nie, maar wel die terme wat nader aan die brontaal lê soos sikkels, handbreed, el, dagreis. ensovoorts.
- * Die vertaalspanne gaan werklik poog om liederen en gedigte in digterlike vorm weer te gee sodat die eie aard van 'n psalm byvoorbeeld behoue sal bly.
- * Anders as die vorige twee vertalings van die Bybelgenootskap sal voetnote

gebruik word wanneer die bronteks waaruit vertaal word, probleme oplewer of wanneer dit noodsaaklik is om iets kortliks te verduidelik. Dit sal egter nie 'n verklarende Bybel wees nie.

- * Aangesien die Rooms Katolieke Kerk een van die kerke is wat hulle ondersteuning aan die projek toegesê het, sal vertaalspanne ook die Deutero-kanonieke boeke wat deel is van die Rooms Katolieke kanon, vertaal. Dit sal dan in sekere uitgawes van die nuwe vertaalde Bybel vir lidmate van die Rooms Katolieke Kerk beskikbaar wees.

Die Bybelgenootskap het, na navrae by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, elf lidmate van die NHKA benoem as deel van die vertaalspanne, meestal as eksegete. Aangesien die bedoeling is om 'n Bybelvertaling te lewer wat primêr gerig is op lidmate van die kerk, sal die kerk vorentoe ook versoek word om persone te benoem wat die vertaalde tekste noukeurig en krities sal deurlees en daarop kommentaar sal lewer.

Die eerste jaar en 'n half is hoofsaaklik bestee aan die beplanning en loodsing van die projek. Opleidingseminare is ook deur die Begeleidingskomitee van die projek aangebied om medewerkers vertrouwd te maak met die vertaalteorie en vertaalproses sowel as die rekenaarprogram wat gebruik word. Die verwagting is dat die projek teen 2013 afgehandel sal wees.

BESKRYWINGSPUNT 24: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

VERTALING VAN DIE BYBEL IN AFRIKAANS

Die vergadering bekragtig die handeling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dat die NHKA saamwerk aan 'n bronteksgeoriënteerde Afrikaanse vertaling van die Bybel wat geskik is vir voorlesing en gebruik in eredienste, asook vir kategeese, Bybelstudie en persoonlike gebruik.

Prof APB Breytenbach lewer verdere kommentaar indien nodig.

BESLUIT

2.8 GETUIENISTAAK VAN DIE GELOWIGE

2.8.1 HOMOSEKSUALITEIT

Die Kerk is die afgelope ses jaar besig met navorsing oor homoseksualiteit. Die 67ste Algemene Kerkvergadering het die opdrag gekontinueer. Die studiewerk

van die Komitee oor Homoseksualiteit is opgeneem in **BYLAE A, C EN D**.

Op grond van die studiewerk word die volgende beskrywingspunt aan die vergadering voorgelê vir oorweging:

BESKRYWINGSPUNT 25: STUDIEKOMITEE HOMOSEKSUALITEIT

Die komitee lê, in die lig van die studiestukke wat aan die vergadering voorgelê is hierdie roetekaart aan die vergadering voor vir besluit:

1. Die wetenskap van die hermeneutiek (die teorie van verstaan) help om die Bybel wat 'n premoderne geskrif is, vir mense van vandag te "vertaal" of te interpreteer. Die Bybel bevat weliswaar negatiewe kultuur-bepaalde uitsprake oor wat soms vertaal word met "homoseksuele gedrag". Die bedoeling van die Skrif is egter nie om kultuur normatief te maak nie. Die norm van die Skrif is dat *alle* gelowiges uit die evangelieboodskap leef. In die Protestantse kerk is die vertrekpunt dat redding berus op geloof alléén. Niks vanuit die menslike natuur kan hierdie versoening bewerkstellig nie. God se Gees maak dit vir alle gelowiges moontlik om hulle hele lewe (ook die liggaam) in God se diens te stel.
2. Seksuele minderhede bestaan. Van hulle is lidmate van die kerk. Hierdie gelowiges, soos alle ander, ontvang van die kerk pastorale sorg en begeleiding tot 'n Geesge vulde lewe.
3. Die kerk glo dat alle gedooptes, alle gelowiges, lede van die liggaam van Christus is. Die eenheid van die kerk as liggaam van Christus is 'n evangeliese eis. Derhalwe is mense wat tot seksuele minderheidsgroepe (of tot watter minderheidsgroepe ook al) behoort, soos alle ander lidmate, welkom in die Christelike geloofsgemeenskap. In die lig van ons verstaan van die Woord van God, verseker die kerk hulle met woord en optrede van die liefde van God en van medegelowiges.
4. In die huidige kerklike praktyk word daar slegs voorsiening gemaak vir heteroseksuele lewensverbintenisse. Die kerk word versoek tot voortgesette navorsing oor *betekenisvolle verhoudingsmoontlikhede vir alle mense*.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 26: DRR APJ BURGER EN JFP ENGELBRECHT

MINDERHEIDSVERSLAG (BYLAE B)

Soos gemotiveer in die minderheidsverslag in BYLAE B (vergelyk Ordinasie 3.10.3 (iv)), asook die vorige besluite van die 67ste Algemene Kerkvergadering, word onderstaande aan die vergadering voorgelê vir besluit:

1. Volgens die breër boodskap van die evangelie maak God se Gees dit vir mense moontlik om met hulle volle menswees in God se teenwoordigheid te lewe. Laasgenoemde sluit ook homoseksuele persone in.
2. Die Kerk glo daarom dat alle gelowiges, ongeag hulle seksuele oriëntasie, lede is van die liggaam van Christus. Die eenheid van die kerk as liggaam van Christus is 'n evangeliese eis.
3. Die Kerk wil daarom homoseksuele persone in sy midde verwelkom, vertroos en ondersteun. Die Kerk sal vervolgens alles in sy vermoë doen om die verskynsels van homofobie, gay-haat en enige ander vorme van neerhalende optredes teenoor homoseksuele persone teen te werk.
4. Gevolglik wil die Kerk aan alle gelowige lidmate, dus ook homoseksuele persone, pastorale sorg en morele leiding vir 'n Geesge vulde lewe verleen.
5. Die Kerk moet in die hantering van die omvattende seksuele verskynsel die heteroseksuele huwelik koester en beskerm as die enigste huweliksvorm soos deur God self ingestel. Dit is die enigste ruimte volgens die Skrif waarbinne seksuele aktiwiteite, familie bou en gesins groei kan voorkom. God het man en vrou geskape om vir die doel by mekaar te pas.
6. Die Kerk bevestig dat homoseksueel georiënteerde persone wat selibaat lewe tot die ampte van die Kerk toegelaat word.
7. Die Kerk sal daarom basiese beginseluitgangspunte en spesifieke riglyne vir die pastorale versorging van homoseksuele persone opstel en aan alle predikante van ons Kerk beskikbaar maak. Hierdie riglyne sal drieledig van aard wees:
 - 7.1 Eerstens, riglyne wat van toepassing is om homoseksueel georiënteerde persone tuis te laat voel in die kerk.
 - 7.2 Tweedens, riglyne soos van toepassing op homoseksueel georiënteerde persone wat homoseks beoefen.
 - 7.3 Derdens, riglyne om homofobie/gay-haat uit te skakel.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 27: RING VAN POTCHEFSTROOM****BEOORDELING VAN HOMOSEKSUALITEIT**

Soos gemotiveer in BYLAE E, word die volgende aan die vergadering voorgelê vir besluit:

- 1. Die vergadering is daarvan oortuig dat homoseksuele dade sonde is en soos alle ander sondes in die Bybel bely moet word. Volgens die Bybel is homoseksuele gedrag teen die skeppingsorde (*contra naturam*).**
- 2. God het die heteroseksuele monogame huwelik ingestel as die ruimte waarbinne seksualiteit plaasvind. Daarom moet enige vorm van homoseksuele gedrag en dus ook die sogenaamde homoseksuele huwelik deur die Christelike etiek afgewys word.**
- 3. Persone met 'n homoseksuele oriëntering het die verantwoordelikheid om hulle te weerhou van homoseksuele gedrag net soos alle ander mense ten opsigte van hulle gebroke menslike natuur selfbeheersing moet beoefen.**

Ds WJ Kok stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

2.8.2 MISDAAD

Die Raad vir Etiese Sake het die Kerk verteenwoordig by verskeie gesprekke van kerkleiers wat met groot intensiteit ondersoek ingestel het na misdaad en geweld in ons land - 'n verklaring is kollektief uitgereik en deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in die Kerk versprei. Die essensie van die verklaring word deur die volgende aanhaling saamgevat: *Ons is van mening dat die omvang en die kompleksiteit van die probleem van geweld en misdaad deur niks anders as 'n goed gekoördineerde poging van verskeie rolspelers opgelos sal word nie. Daarom verklaar ons dat ons sal werk aan die daarstelling van 'n nasionale bondgenootskap om te help om Suid-Afrika te verander na 'n vredeliewende, geweldvrye land. Behalwe die gewone man op straat (waarvan die Christelike kerke en ander godsdienstige groepe deel vorm) behoort die regering, besighede*

(privaat sektor) en die onderwysinstellings deel te vorm van so 'n bondgenootskap. Ons bly oortuig dat die regering die leidende rol moet speel in hierdie bondgenootskap...

Die Nasionale Vervolgingsgesag (NPA) het die Kerk as rolspeler betrek by 'n sogenaamde *Stakeholder Conference 2007*. Die Nasionale Vervolgingsgesag handhaaf 'n sterk koöperatiewe benadering in 'n poging om misdaad en geweld te bekamp. Die volgende visie word as werksverklaring onderneem: *Guided by the Constitution, we in the National Prosecuting Authority ensure justice for the victims of crime by prosecuting without fear, favour or prejudice and by working with our partners and the public to solve and prevent crime.*

'n Nasionale Misdaad Bekampings-Strategie is deur verskeie Staatsdepartemente (onder andere die departemente van Korrektiewe Dienste; Verdediging; Intelligensie; Justisie; Veiligheid en Sekuriteit en Welsyn) opgestel waarvolgens misdaad daadwerklik aangespreek word. Hierdie dokument is beskikbaar op aanvraag by die Departement van Veiligheid en Sekuriteit of by die Raad vir Etiese Sake.

Lede van die raad was namens die Kerk op 15 Mei 2007 in gesprek met die Minister van Verdediging oor publieke mobilisasie teen misdaad. Die regering verdeel misdaad en geweld in hoofsaaklik twee groter groeperinge, naamlik: Georganiseerde misdaad en Gemeenskapsmisdaad. Volgens Mnr Mosiuoa Lekota is dit krities belangrik dat Kerk en owerheid 'n sigbare eenheid moet vorm ('n vennootskap) in die aanslag teen misdaad en geweld. Die Kerk is ten opsigte van laasgenoemde 'n besliste rolspeler. Dat die Kerk direk betrokke raak by 'n kollektiewe aanslag teen misdaad en geweld is vir die Raad vir Etiese Sake verblydend.

Die Kerk word opgeroep om spesifiek in terme van Bybels-gefundeerde prediking standpunt in te neem ten opsigte van misdaad en geweld.

'n Nasionale Jeugkonferensie word deur die Raad vir Etiese Sake in samewerking met ander rolspelers in die Kerk, vir 2008 beplan. By hierdie geleentheid sal verteenwoordigers uit gemeentes (nasionaal) die geleentheid kry om gesprek te voer oor aktuele etiese/maatskaplike kwessies. Hierdie is 'n poging van die Raad om in lyn met hul visie die jeug van die Kerk direk te betrek by die generering van oplossings en idees.

BESKRYWINGSPUNT 28: RING VAN ZEERUST

GETUIENIS VAN DIE KERK TEN OPSIGTE VAN DIE BEVRAAGTEKENING VAN ETIESE EN GELOOFSWAARHEDE

Indien Christelike waardes en geloofswaarhede in die media bevraagteken word reik die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering Bybel-gefundeerde mediaverklarings en herderlike skrywes uit om onsekerhede uit die weg te ruim.

Motivering:

- * Die wêreld waarin ons leef is nie meer Christelik georiënteerd nie.
- * Lidmate het 'n behoefte aan duidelike Bybelse leiding.
- * Die afwesigheid van "amptelike" standpunte skep onsekerheid wat tot dwaling en afvalligheid aanleiding kan gee.

Ds GJM Wolmarans stel die beskrywingspunt.**BESLUIT****2.9 SENTIK****2.9.1 SAMESTELLING EN FUNKSIONERING**

SENTIK is gedurende die afgelope termyn deur die volgende personeel bedien:

Dr WC Kloppers	Redakteur: Konteks (deeltyds - 50%-aanstelling) Hoof: SENTIK (deel van deeltyds tot 1 Junie 2007)
Dr DJC van Wyk (jr)	Redakteur: Die Hervormer (deeltyds)
Dr JMG Storm	Redakteur: Almanak (deeltyds - tot 2006-uitgawe)
Ds APJ Beukes	Redakteur: Almanak (deeltyds - vanaf 2007-uitgawe)
Ds PJ van der Merwe	Redakteur: Bybelse Dagboek (deeltyds - soos voorheen)
Prof E van Eck	Redakteur: Webblad (deeltyds)
Mev LC Opperman	Taalversorger/produksieredakteur (voltyds)
Mev S Barnard	Administrasie/uitleg (voltyds - bedank April 2007)
Mev C Naudé	Administrasie/biblioteek (voltyds - vanaf Mei 2007)
Mev SM van Zyl	Boekwinkel (voltyds op kontrakaanstelling)
Mnr S Scheffer	Grafies (voltyds en uitkontraktering tot Augustus 2006)
Mej I Marx Grafies	(voltyds vanaf September 2006)

Op grond van die veranderde omstandighede van SENTIK, waaronder die feit dat 'n deeltydse persoon ook die bestuursfunksies moes behartig, is die Argief en Biblioteek onder die Werkgroep Kerkgeskiedenis ingedeel en is die volgende personeel van SENTIK losgemaak: mnre FS van Rensburg, NG Sarkady en mev C Naudé. Met die bedanking van mev S Barnard was mev C Naudé die mees geskikte persoon om met onmiddellike effek te kon uithelp.

Gedurende Mei 2007 het die nuut-gekonstitueerde Beheerraad van SENTIK op versoek van belanghebbendes besluit dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek sal word om weer 'n komitee vir die argief, museum en biblioteek te benoem en dat hierdie komitee onder die raad waaronder SENTIK ook werksaam is, (sien later) moet ressorteer.

2.9.2 BESLUIE VAN DIE 67STE ALGEMENE KERKVERGADERING

2.9.2.1 Die vergadering neem kennis van die besluite van die Beheerraad van SENTIK rondom reorganisasie.

2.9.2.2 Die nuutverkose Beheerraad van SENTIK kry opdrag om die reorganisasie binne die voorgestelde raamwerk af te handel.

2.9.2.3 Die vergadering neem kennis van die inligting en voorstelle rondom die volgende:

- * *Die Hervormer*
- * *Konteks*
- * *Almanak en Bybelse Dagboek*
- * *Webblad*
- * Die bestuurder vir SENTIK as mediasentrum
- * 'n Kommunikasiekoördineerder

Ten einde die besluit van 2.9.2.2 in konteks te plaas, moet enkele grepe uit die Agenda van die 67ste Algemene Kerkvergadering hier herhaal word:

Opdrag aan Beheerraad van SENTIK

In die lig van die voorafgaande word die Algemene Kerkvergadering versoek om aan die nuutverkose Beheerraad van SENTIK opdrag te gee om die reorganisasie van SENTIK binne die volgende raamwerk af te handel:

- * SENTIK word benut as 'n volwaardige mediasentrum van waaruit alle kommunikasie vloei en waarheen kommunikasiekanale teruglei.
- * Die kerklike tydskrifte en webblad dra die Kerk se kommunikasie en stimuleer 'n holistiese kommunikasiepraktyk.
- * Tydskrifte en elektroniese media is ingestel op identiteit- en spiritualiteitskeppende kommunikasie.
- * Alle ander vorme van kommunikasie (kategesehandboeke, kursusmateriaal, briefhoofde, agendas, ensovoorts) word deel van die globale kommunikasiepraktyk wat op verkondiging ingestel is en aan bepaalde kriteria voldoen.

Hierna volg die beskrywing van die poste wat vir die doel van bogenoemde onontbeerlik is:

(i) ***Die Hervormer***

'n Deeltydse redakteur soos tans.

(ii) ***Konteks***

'n Deeltydse redakteur vir Konteks, op voorwaarde dat die redakteurspos van Konteks geskei word van bestuursfunksies (soos besluit tydens SENTIK-beraad, (8 Mei 2002) sodat hy/sy sy/haar volle aandag aan die effektiewe kommunikasie van die tydskrif kan wy. Die ideaal is dat hierdie persoon eerder as deel van die kommunikasiespan van die mediasentrum diens moet doen as dat ander bestuursfunksies aan hierdie pos gekoppel word.

Aangesien *Konteks* as gesinstydskrif reeds 'n besondere trefwydte het en in kommunikasiestyl die potensiaal het om aan al die vereistes wat vir 'n kerklike kommunikasiepraktyk gestel word (byvoorbeeld verkondiging, spiritualiteit- en identiteitskepping) te voldoen, is dit goed geposisioneer om hierdie opdrag met die van die kommunikasiëkoördineerder (sien later) te kombineer. Hierdie koppeling kan ook reeds in 'n groot mate die gefragmenteerde aard van die huidige kommunikasiepraktyk (soos deur NICDAM uitgewys) aanspreek.

Die redakteur van *Konteks* moet by uitstek in staat wees om by die kommunikasiepraktyk van die Kerk ingeskakel te wees en dit aktief deur middel van die tydskrif te bevorder. Dit impliseer dat die redakteur nie alleen teoloog moet wees nie, maar oor kundigheid in kommunikasiekunde en 'n bewese joernalistieke vaardigheid moet beskik.

Die teikengehoor is die hele gesin, maar besondere klem moet daarop gelê word om die nuwe geslag by die Kerk se gesinstydskrif te betrek, sodat die tydskrif 'n toekoms sal hê.

(iii) ***Almanak***

'n Deeltydse redakteur soos tans.

(iv) ***Bybelse Dagboek***

'n Deeltydse redakteur soos tans.

(v) ***Die Webblad***

'n Deeltydse redakteur soos tans.

(vi) ***'n Bestuurder vir SENTIK as mediasentrum***

Dit moet die finansies en personeelbestuur van al die afdelings onder SENTIK insluit. Hierdie behoefte kan heel moontlik met 'n bestaande behoefte of pos gekombineer word.

(vii) ***'n Kommunikasiëkoördineerder***

Die behoefte bestaan dat 'n bepaalde persoon verantwoordelik moet wees om globale kommunikasiepraktyk te fasiliteer sodat alle media in die Kerk (tydskrifte, elektroniese media, kursusse, kategehandboeke, briefhoofde en briefstyle,

agendas, ens.) die Kerk se kommunikasiepraktyk sal bevorder en uitbou.

Die deeltydse redakteurspos van *Konteks* kan byvoorbeeld as 'n 50%-pos beskou word en met hierdie deeltydse (50%-pos) gekombineer word om een voltydse pos te vorm. Dit sal die beste gestalte aan die vereistes van 'n geïntegreerde kommunikasiepraktyk gee.

Al die redakteurs asook afdelingshoofde van byvoorbeeld die argief en biblioteek, sowel as kursusontwikkelaars en kategeeseboekskrywers, moet deel uitmaak van die mediasentrum en die kommunikasiepraktyk van die Kerk help uitbou.

Die kommunikasieposte (soos die administrateur en sekretaris van die kantoor van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) behoort deur middel van effektiewe kommunikasiekanale aan die mediasentrum verbind te wees sodat die kommunikasie wat vanuit hierdie kantore na die Kerk vloei, ook aan kodering van die kommunikasiepraktyk kan beantwoord.

Doelbewuste kommunikasielyne moet verder tussen al die ander afdelings van die Kerk (NHSV, Ondersteuningsraad, HTK, HTO, ens.) getrek word en die mediasentrum moet behulpsaam wees met die fasilitering van 'n globale-kommunikasiepraktyk waarby die hele Kerk betrek is.

2.9.3 WERKSAAMHEDE

Ondanks die feit dat wesenlike aspekte van die beplanning wat in die vooruitsig gestel is rondom SENTIK, nie gerealiseer het nie, is die normale werksaamhede voortgesit. 'n Enkele sin uit die vorige verslag aan die 67ste Algemene Kerkvergadering som die situasie goed op: *Dit het besondere vernuf en deursettings-vermoë geverg om die werk steeds te laat vlot.* Hierdie sin is geskryf in die verwagting dat 'n nuwe infrastruktuur geskep sou word waarin 'n nuwe bedeling sou kon funksioneer. Hierdie nuwe bedeling het nie gerealiseer nie en die personeel het onder groot druk die werklading hanteer. Die sake wat nie gerealiseer het nie, asook die uitwerking daarvan, word in die verslae van *Die Hervormer* en die beheerraad van SENTIK uitgelig.

Met verwysing na die verslag aan die 67ste Algemene Kerkvergadering, kan berig word dat alle publikasies steeds betyds verskyn het en dat die volumes in sommige gevalle selfs toegeneem het (bv. *Die Almanak en Bybelse Dagboek* - vanaf 11 000 in die vorige werktermyn na 12 000 tans). *Konteks* se volume bly konstant op ongeveer 10 000 tot 10 500 eksemplare per maand en *Die Hervormer* staan tans op 9 500 - 10 000 eksemplare, 2 x per maand. Dit gee 'n totale volume van ongeveer 336 500 eksemplare wat jaarliks versprei word. Hierby kom dan al die ander produksiewerk wat deur SENTIK behartig word, naamlik kasboeke, kwitansieboeke, die lidmaatboek, kategeeseboeke en ander kategesestof soos bywoningsertifikate, ens. Die voorbereidende werk rondom die nuwe kategesemateriaal het baie tyd in beslag geneem en konsepte is deur verskillende evaluasie- en aanpassingsprosesse ten einde die beste produk aan die Kerk te bied. Daarbenewens moes 'n bepaalde werkmetode tussen die Raad vir Gesinsorg wat vir die inhoude verantwoordelik is, en SENTIK, wat die produk moet versorg

en produseer, gevind word. Hierdie werkverhouding word steeds aangepas en verfyn aangesien ook ander rolspelers (soos die HTK) betrek word om behulpzaam te wees met die nagaan van teologiese inhoude.

2.9.3.1 Almanak en Bybelse Dagboek

Hierdie belangrike identiteitskeppende publikasie van die Kerk het die afgelope aantal jare 'n gedaanteverwisseling ondergaan met betrekking tot sy visuele kommunikasie. Met 'n besondere poging is 2006 se 100 jaar-feesuitgawe op spesiale nuwe wit papier en met effektiewe nuwe grafika en indeksering wat die boek aansienlik meer gebruiksvriendelik gemaak het, van stapel gestuur. Daar is 1 000 meer kopieë as die vorige jaar gedruk in die verwagting van groter belangstelling in die spesiale 100 jaar-uitgawe. Die volle oplaag van 12 000 is voor einde Januarie 2006 uitverkoop.

Daar was oorweldigende positiewe terugvoer, met die enkele voorbehoud oor die bindwerk wat steeds nie na wense was nie. Ter wille van die koste is hierdie uitgawe steeds deur middel van *skoonbind* (*perfect bind*) gebind, maar is besluit om tog die koste aan te gaan en die 2007-uitgawe te laat garingstik. Dié uitgawe se prys is om hierdie rede aansienlik verhoog, maar die voorkoms en styl het steeds daarvoor gesorg dat die verhoogde oplaag van 12 000 wat gehandhaaf is, feitlik volledig uitverkoop het. Dit is dus duidelik dat met die kwaliteit van die produk die oplaag sowel as die prys substansieel verhoog kon word. Terugvoer bly deurgaans positief en die beter bindwerk maak dat lidmate selfs laat weet dat hulle nou die boek met die oog op die *Bybelse Dagboek* vir meer as een jaar kan gebruik.

Die meeste positiewe terugvoer handel oor die voorkoms, die indeksering en die verbeterde gehalte van die dagstukkies. Die tema van die erediens en die besondere indeling volgens die kerkjaar het ook groot byval gevind.

Die onderstaande redaksie wat gedurende die afgelope termyn diens gedoen het, word van harte bedank vir hul tyd en opofferings in diens van SENTIK en die Kerk:

Dr JMG Storm	(Redakteur: <i>Almanak</i> - tot en met die 2006-uitgawe)
Ds APJ Beukes	(Redakteur: <i>Almanak</i> - vanaf die 2007-uitgawe)
Ds PJ van der Merwe	(Redakteur: <i>Bybelse Dagboek</i>)
Dr SP Pretorius	(Sekretaris)
Dr WC Kloppers	(Ampshalwe as hoof van SENTIK)
Mnr JF Viljoen	(Ampshalwe as Administrateur)
Ds W de V Sauer	(Redaksielid - <i>Almanak</i>)
Ds NJS Steenekamp	(Redaksielid - <i>Almanak</i>)
Ds JT Manders	(Redaksielid - <i>Almanak</i>)
Ds PJ Roets	(Redaksielid - <i>Almanak</i>)
Ds FJC Oosthuizen	(Redaksielid - <i>Bybelse Dagboek</i>)
Ds PJ Snyders	(Redaksielid - <i>Bybelse Dagboek</i>)

Bybelse Dagboek

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by geleentheid aan die redakteur van die *Bybelse Dagboek* toestemming verleen om sy eie helpers as hulp-redaksielede, te benoem. Hierdie reëling het 'n geweldige positiewe invloed gehad op die samestelling van die *Bybelse Dagboek*. Voorheen is die werksaamhede soms gestrem deur benoemde redaksielede wat nie werklik betrokke wou wees nie. Dit het dan tot gevolg gehad dat die publikasie van die hele bundel geblokkeer is en daar 'n krisis by SENTIK en die drukkers ontstaan het. Danksy die Kommissie se toestemming is hierdie probleem nou vir die afgelope twee jaar heeltemal uitgestryk en kon die redaksie van die *Bybelse Dagboek* bybly by die tidskedule wat aan hom gestel is.

'n Verdere stap vooruit in die voorgaande verbetering van die *Bybelse Dagboek* wat sy inhoud betref, is die metode om 'n redelike vaste paneel van skrywers te hê. Om uit die huidige predikantekorps 'n vaste en effektiewe paneel saam te stel, is nie 'n maklike taak nie. Die belangrikste eienskappe van 'n medewerker is:

- * Bekwaamheid. 'n Dagstukkies is 'n genre op sy eie. Dit is nie net 'n kort prekie nie. Dit het al geblyk dat andersins puik teoloë, nie in staat is om 'n effektiewe dagstukkies te skrywe nie.
- * Gewilligheid. Dit gebeur soms dat die spertyd vir die instuur van dagstukkies al verby is, dan laat weet die betrokke persoon dat hy nie daarvoor kans sien nie.
- * Stiptelikheid. Die redaksie het steeds probleme om dagstukkies teen die spertyd te ontvang. Dit is veral die jonger predikante wat hier die probleem is. Ek meld graag dat dit absoluut merkwaardig is hoe gretig en stiptelik veral emeritus predikante en professore is.
- * E-pos. In die interaksie tussen die paneelskrywers, die redaksie en SENTIK is dit onvermydelik dat predikante eniger mate rekenaarvaardig sal wees en oor 'n e-pos adres sal beskik. Dit minimaliseer veral die taak van SENTIK wat dikwels in 'n krisis met die drukkers is.

Om predikante te vind wat oor al bogenoemde eienskappe beskik, is 'n baie moeilike taak. Daarom wissel die paneel skrywers soms, maar die vooruitsig bestaan dat ons telkens met al hoe groter effek besig sal wees. 'n Verdere voordeel van 'n paneel is dat elkeen reeds weet hoe 'n dagstukkies moet wees en wat die vereistes van die redaksie en van SENTIK is.

Die redaksie besef dat die *Bybelse Dagboek* seer sekerlik die belangrikste publikasie van die Kerk is. Hierdie publikasie is as't ware 'n venster na binne na die teologiese vermoëns van die predikante van die Hervormde Kerk. Dit is ook bekend dat die *Bybelse Dagboek* redelik wyd buite die grense van die Hervormde Kerk gebruik word. Daarom is dit vir die redaksie baie noodsaaklik om elke jaar 'n publikasie die lig te laat sien waarop die Kerk trots kan wees.

Die skryf en insameling van dagstukkies met die oog op 2008 het ook hierdie jaar

baie glad verloop en alles dui daarop dat volgende jaar se *Bybelse Dagboek* wat die drie formuliere van eenheid as temas het, 'n juweel-publikasie gaan wees.

Die hulp-redaksielede is di Frans Oosthuizen en Flip Snyders wat met groot entoesiasme by al die fasette van persklaarmaking betrokke was.

Dit dien ook gemeld te word dat daar 'n baie aangename en ontspanne werksverhouding en interaksie met dr Wian Kloppers en sy SENTIK personeel bestaan. Ek dank die Kommissie om by die *Bybelse Dagboek* betrokke te kan wees.

2.9.3.2 Konteks

Groot waardering is deurentyd deur lidmate, kerkrade en ringsvergaderings uitgespreek vir die vernuwing en standaard wat by *Konteks* sedert die 2004-reeks, wat die kerkjaar belig het, ervaar is. Daar is steeds voortdurend aanvraag vir 2004 se voorbladontwerpe ter wille van die simboliek wat deur gemeentes vir verskillende doeleindes gebruik word. Daar is etlike gemeentes wat dit gebruik het as ontwerpe vir kanselklede, ander vir gemeentekalenders en selfs vir liturgiese doeleindes.

Daar is ook groter deelname van lidmate oor die hele spektrum van ouderdomsgroepe in terme van die gestelde doelwitte deur die redaksie om *Konteks* as 'n *gesinstydskrif vir vandag* te vestig waaraan alle ouderdomme moet kan deelneem. Die fotokompetisie is hiervan 'n goeie voorbeeld en die nuutste inisiatief van 'n toneelfees vind reeds groot byval.

'n Baie ywerige werkende redaksie wat maandeliks (op eie koste) vergader, doen uitmuntende werk en beplan met groot entoesiasme die jaar en maandelikse uitgawes vooruit. Redaksiebyeenkomste is telkens 'n besonder positiewe ervaring aangesien elkeen met volle oorgawe kreatiwiteit en kundigheid gee in diens van ons ideale vir die tydskrif. Bydraes word beplan en geëvalueer en redaksionele beleid wat maksimum bydraes van alle lidmate aanmoedig, sonder om kwaliteit in te boet, word met groot omsigtigheid toegepas. In breë trekke is dit die beleid van die redaksie om nie kontroversiële bydraes te plaas wat spanning en verdeeldheid in die Kerk teweeg kan bring nie, maar eerder te fokus op saambindende en geloofsopbouende bydraes wat vir die hele gesin toeganklik is (spiritualiteit- en identiteitskeppende kommunikasie). Die redaksie is diep onder die indruk dat sy taak niks minder as verkondiging is nie.

Die onderstaande redaksie wat gedurende die afgelope termyn diens gedoen het, word van harte bedank vir hulle tyd en opofferings in diens van SENTIK en die Kerk:

Dr Wian Kloppers	(Redakteur)
Mev Tessa Opperman	(Produksieredakteur en taalversorger)
Mev Magda van Deventer	(Redakteur: Die Christelike Vrou)
Dr Sanrie de Beer	(Aktueel)
Ds Thinus van Staden	(Perspektief)
Ds Stephen de Beer	(Gesprek)
Ds Heinrich Botha	(Kuns - tot Oktober 2006)

Ds Hendrik Odendaal	(Kuns en kultuur - vanaf November 2006)
Ds Marna van der Westhuizen	(Jeug - April 2007)
Ds Mari du Plessis-Manders	(Jeug - vanaf Mei 2007)
Ds Jimmy Manders	(@nhk)
Ds Cobus Manders	(Illustrasies)
Mej Izelle Marx	(Grafies)
Mev Sandra Barnard	(Administrasie - tot April 2007)
Mev Cecile Naudé	(Administrasie - vanaf Mei 2007)

Die volgende rubriekredakteurs het die redaksie met hulle spesialiskennis aangevul en word in die besonder bedank vir hulle stiptelikheid en inspirerende gesindheid waarmee hulle die redaksie se werk verryk het - sommige woon die redaksievergaderings ook gereeld by:

Prof Johan Koekemoer	(Kerkjaar 2004/5)
Prof Bart Oberholzer	(Kerkjaar 2005/6)
Prof Wouter van Wyk	(Kerkjaar 2006/2007)
Dr Gerhard Lindeque	(Stuur ons/Thuma Mina)
Dr Elsabé Kloppers	(Lied en Liturgie)
Dr Wilhelm Coetzer	(Uitreik)
Dr Jaco Beyers	(Godsdiens in konteks)
Ds Martin Slabbert	(Oppikampus)
Ds Johann Marnewick	(Woord vir Woord)
Mnr Rick van Rensburg	(Op 'n hoë noot)
Mnr Nándor Sarkady	(Kerkspieël - 2006 - Almanak 100 jaar gedenkreëks)
Ds Jaco Vogel	(Hartklop - vanaf November 2006)
Ds Mariaan Schutte	(Kruisjeug - tot Augustus 2006)
Ds Marlize Gröss	(Kruisjeug - vanaf September 2006)
Ds Cobus Manders	(Nekperd)

Die Christelike Vrou se redaksie (wat formeel onder toesig van die NHSV Hoofbestuur staan en wie se redakteur deur die NHSV aangestel word), het ons werk 'n plesier gemaak deur hul samewerking en stiptelikheid en die hoë gehalte van die inhoud van hul blad. Die redakteur, mev Magda van Deventer, het die *Konteks*-redaksievergaderings gereeld bygewoon en 'n wesenlike bydrae gelewer in terme van beplanning en daadwerklike uitvoering van projekte. Ons bedank haar en haar redaksie van harte vir die afgelope termyn waarin hulle *Konteks* opgehelder het met hul unieke aanslag en inhoude:

Mev Magda van Deventer	(Redakteur)
Ds Annerie Conradie	
Mev Susan Janse van Rensburg	
Mev Elize Sauer	
Mev Natasha Beyers	
Mev Bep du Toit	
Mev Thea van Rooyen	

Hierbenewens het ons ook kort *ad hoc*-reekse gehad waarvoor bepaalde persone ingestaan het as reeksredakteurs. Ons bedank hulle ook graag vir hulle spontane

deelname en bydraes.

Die *Konteks*-redaksie geniet die steun, lojaliteit en spontane medewerking van die hele Kerk en wil die Kerk graag langs hierdie weg opreg daarvoor bedank. Die grootste probleem wat ons ervaar is lidmate en gemeentes se ongeduld indien ons nie gou genoeg hulle bydraes kan plaas nie. Ons is diep dankbaar dat dit die grootste enkele punt van kritiek is wat ons ore bereik, aangesien dit dui op die betrokkenheid wat ons vanuit die Kerk ervaar.

2.9.3.3 Die Hervormer

In ooreenstemming met sy redaksionele beleid en reglement het *Die Hervormer* die Kerk die afgelope drie jaar bedien deur draer te wees van kerknuus, kommentaar te lewer op kerklike, teologiese en samelewingstendense en standpunte te stel en menings te vorm. In die tydperk, wat gekenmerk is deur verskeie kontensieuse sake op die kerklike agenda, het *Die Hervormer* gepoog om geleentheid te gee dat alle standpunte in die Kerk gestel word. Almal is so ver moontlik geleentheid gegee om hulle opinie te lug en debat te voer, terwyl deurlopend gepoog is om die amptelike kerklike standpunt duidelik te stel.

Na afloop van die 67ste Algemene Kerkvergadering is op 'n SENTIK-beheerraadvergadering besluit dat die verskillende tydskrifte nie meer met uitvoerende redaksies sal werk nie, maar met werksredaksies. Weens die feit dat daar rondom *Die Hervormer* en sy redakteur dispute kan ontwikkel, is egter besluit om 'n onafhanklike redaksie byeen te kry om *Die Hervormer*, sy redakteur en die Kerk te beskerm.

Die redaksie is soos volg saamgestel:

Ds Kálmán Papp	Voorsitter
Dr Daan van Wyk (jr)	Redakteur
Ds David Barnard	Subredakteur
Mev Sandra Barnard	Sekretaresse
Mev Tessa Opperman	Taalversorger
Diak Christa Clifton	
Ds Anet Dreyer-Kruger	
Ds Leon Geel	
Prof Piet Geyser	
Ds Willem Kok	
Ds Willem Sauer	
Ds André Ungerer	

Die redaksie het gereeld vergader en saam beplan aan die verskillende uitgawes, rubrieke en debatte wat geïnisieer is. Daar is deurlopend gemeen dat die grafiese uitleg moet verbeter, maar weens 'n tekort aan personeel was dit nie moontlik nie.

Ter verduideliking:

- * Die vorige hoof van SENTIK, dr Paul de Beer, het aan die einde van 2004 geëmeriteer. Onder sy leiding is grondige beplanning gedurende 2003 en

2004 gedoen vir 'n werkbare oorgang en bedeling onder 'n nuwe hoof/bestuurer van SENTIK en 'n nuwe redakteur vir *Konteks*. Die beplanning het egter nie gerealiseer nie en dit was die begin van 'n onbevredigende bedeling vir SENTIK en *Die Hervormer* spesifiek.

- * Tydens die Beheerraadvergadering in 2004 is dit duidelik gestel dat daar drie (halwe) poste vir SENTIK ter sprake is, naamlik die van redakteur van *Konteks*, 'n kommunikasiekoördineerder en 'n bestuurder vir SENTIK. Eersgenoemde twee poste is spoedig gevul, maar die bestuurspos is nooit gevul nie. Die tweede grafiese pos, wat vakant geraak het met die bedanking van mev. Zelda Steenkamp in Augustus 2004, is ook nie weer gevul nie. Dit het beteken dat SENTIK die afgelope termyn met slegs een grafiese pos en 'n halwe hoof (wat ook redakteur van *Konteks* moes wees) moes funksioneer.
- * Die situasie was vir *Die Hervormer* onbevredigend. Dit is nie moontlik om *Die Hervormer* uit te gee met 'n deeltydse redakteur en sonder 'n voltydse Hoof van SENTIK, wat verantwoordelikheid neem vir die administratiewe ondersteuning en waar nodig as eindredakteur kan funksioneer nie.

Die redaksie doen aan die hand dat oorweeg word om *Die Hervormer* een maal per week elektronies en een maal per maand in harde kopie te laat verskyn. Dit bied die moontlikheid om ten opsigte van die harde kopie met kleur en uitleg te eksperimenteer ter wille van 'n beter voorkoms, en deur die elektroniese *Hervormer* weekliks aktuele nuus aan gemeentes deur te gee, kerklike en teologiese kommentaar te lewer en redaksioneel met die Kerk te praat. So sal 'n lank gestelde ideaal van *Die Hervormer* verwesenlik word, naamlik dat die Kerk 'n weeklikse koerant het wat aktueel en vars met die Kerk kan kommunikeer. Kerkrade kan die elektroniese *Hervormer* in geheel of net dele daarvan uitdruk, kopieër en saam met gemeente- en/of afkondigingsblaaie laat verskyn. Die veronderstelling is dat die huidige *E-vormer* hierby sal inkorporeer en onder die redakteurskap van *Die Hervormer* uitgegee sal word. Die harde kopie sal maandeliks saam met *Konteks* versprei word. Hierdie scenario behoort meer effektief aan die doelstellings van *Die Hervormer* te beantwoord en behoort nie noodwendig meer te kos nie.

2.9.3.4 **Webblad**

Uit die aantal daaglikse besoeke (ongeveer 280) wat die webblad van die Kerk tans ontvang, is dit duidelik dat die webblad 'n onmisbare deel van die Kerk se kommunikasienetwerk geword het. Die bladsye van die webblad wat die meeste besoek word, is steeds inligting oor gemeentes en predikante, die preeksketse en die *E-vormer*.

Sedert die 67ste Algemene Kerkvergadering het die webblad ook 'n beduidende rol begin speel in die advertering van poste in die Kerk en projekte van rade en gemeentes. Die preeksketse is uitgebrei tot meer as 700 - 'n onmisbare diens vir gemeentes wat op 'n gereelde basis voorleesdienste moet hou. Predikante word weereens uitgenooi om preeksketse aan die webbladkomitee te stuur.

Die proses van oorskakeling na 'n nuwe webblad was 'n ingewikkelder en moeisamer proses as wat voorsien is. Ons is dankbaar dat die proses nou voltooi is en sien uit na groot moontlikhede in die toekoms.

In terme van die toekomsbeplanning, die volgende:

- * Die beplande herontwerp van die webblad het beslag gekry en funksionele herontwerp sal aandag ontvang waar nodig.
- * Aandag is gegee aan die deurlopende uitbreiding van die preeksketse. Dit bly die doelwit om hierdie rubriek van die webblad verteenwoordigend van prediking in die Hervormde Kerk te maak. Predikante word dus weereens uitgenooi om die komitee van preeksketse te voorsien.
- * Feitlik alle dokumente van die Kerk is elektronies op die webblad beskikbaar gestel.
- * 'n Bladsy vir elke raad van die Kerk is daargestel. Rade word versoek om van hierdie fasiliteit gebruik te maak om hulle werksaamhede aan die Kerk bekend te stel.

2.9.3.5 **Beheerraad van SENTIK/Raad vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie**

Aangesien die Beheerraad van SENTIK grootliks uit die Moderamen plus enkele ander persone bestaan het, is geoordeel dat die duplikasie onnodig is en dat SENTIK se sake ewe goed op gewone Moderamenvergaderings tereg kan kom. Gevolglik het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om die SENTIK-beheerraad te ontbind. In die lig van die leemte wat gelaat is deur die feit dat daar nie 'n voltydse hoof van SENTIK was nie, asook die tweede grafiese pos wat nie meer gevul is nie, het die effektiewe grafiese kodering en kommunikasiemoontlikhede van veral *Die Hervormer* skade gely. Hierdie leemtes is by verskillende geleenthede en in werkswinkels aan die Kommissie gekommunikeer.

Daar is verskeie pogings aangewend om die saak te probeer beredder. Aanvanklik is aan die hand gedoen dat die Administrateur se kantoor SENTIK moet bestuur. Dit het egter al binne die eerste maand geblyk nie in die praktyk lewensvatbaar te wees nie. Daarna is gehoop dat die deeltydse redakteur van *Konteks* tog wel die bestuur ook sal kan behartig. In die normale gang van sake is dit reeds veel gevra aangesien dr Wian Kloppers steeds ook in 'n 50%-gemeentestandplaas werksaam was, en gesien die feit dat die vorige redakteur van *Konteks* en hoof van SENTIK die werk in 'n voldagpos gedoen het. Daar het met verloop van tyd groot addisionele druk op dr Kloppers ontstaan rondom die behoefte aan visuele konsepte vir verskillende rade en instansies in die Kerk, en toe die kategeeseboeke ook nog bykom, het hy laat weet dat die werklading eenvoudig te veel word.

Die saak is by 'n spesiale vergadering van die Moderamen op 17 April 2007 hanteer en tot 'n punt gevoer. Op grond van die besluite van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering rondom die herinstelling van die beheerraad van SENTIK, die samesprekings met die predikantslede van die Moderamen op 17 April 2007 en die daaropvolgende benoeming van 'n voltydse hoof vir SENTIK,

het die nuwe beheerraad 'n konstitueringsvergadering gehou op Dinsdag 15 Mei 2007.

Verder, in opdrag van die Moderamen met betrekking tot die strukturerings van die pos van die hoof van SENTIK, het die skriba, dr Wim Dreyer, die Administrateur, mnr Kobus Viljoen en die benoemde hoof van SENTIK, dr Wian Kloppers, samesprekings gevoer en saamgestem dat ook die ander redakteurs wat by SENTIK se werksaamhede betrokke is en behoort te wees, te wete van mev Magda van Deventer (*Die Christelike Vrou*), ds Piet van der Merwe (*Bybelse Dagboek*) en prof Theuns Dreyer (Toerustingspakkette), na die konstitueringsvergadering genooi moet word. Die vergadering het hulle teenwoordigheid as stemgeregtigde lede van die vergadering aanvaar op grond van die feit dat hulle almal reeds deel van die gestruktureerde werksaamhede van SENTIK is.

Op grond hiervan is die Beheerraad soos volg gekonstitueer:

Voorsitter	Ds KD Papp	(Voorsitter: Redaksie van <i>Die Hervormer</i>)
Ondervoorsitter	Ds PJ van der Merwe	(Redakteur: <i>Bybelse Dagboek</i>)
Sekretaris	Dr WC Kloppers	(Redakteur: <i>Konteks</i> /Bestuurder SENTIK)
Lede	Dr DJC van Wyk (jr)	(Redakteur: <i>Die Hervormer</i>)
	Ds APJ Beukes	(Redakteur: <i>Almanak</i>)
	Prof E van Eck	(Redakteur: <i>Webblad</i>)
	Mev M van Deventer	(Redakteur: <i>Die Christelike Vrou</i>)
	Prof TJF Dreyer	(Redakteur: Toerustingspakkette)
	Mev C Lines	(Kommunikasiekoördineerder)
	Dr WA Dreyer	(Verteenwoordiger: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)
	Mnr JF Viljoen	(Administrateur)

Die was 'n besonder positiewe en vrugbare byeenkoms en die buitengewoon entoesiastiese deelname van almal by die gesprek het gedui op 'n nuwe gees van geïnspireerde samewerking vir die toekoms. Die gesprek het veral gefokus op die strukturerings van die werksaamhede vir optimale benutting van potensiaal en personeel. Daar is daarom nuut gedink en almal was eenstemmig dat die uitkoms opwindende nuwe moontlikhede inhou.

Daar is lank en indringend besin oor die benaming *Beheerraad* en tot die oortuiging gekom dat dit SENTIK ietwat buite die normale funksionering van die ander sinodale rade plaas, met *iets van 'n eie(n)aardigheid wat tog vreemd in die Kerk oorkom – 'n soort maatskappytjie met eie winste en 'n onafhanklike bedryfsbegroting en iets van 'n hiërargiese gevoel met 'n hoof aan die spits*.

Na diepgaande gesprek en oorweging van talle moontlikhede is op die volgende ooreengekom, vir voorlegging aan en besluit deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Op sy vergadering van 6 en 7 Junie 2007 is hierdie sake deur die Kommissie goedgekeur, met dien verstande dat die organigram bestuursmatig verfyn word:

-
- (i) SENTIK word as akroniem behou vir sover dit verwys na die handelsnaam/uitgewer asook die plek (sentrum) waar die Kerk se publikasies geproduseer word.
 - (ii) Die benaming *Beheerraad* van SENTIK word vervang deur die benaming *Raad vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie*, was soos al die ander rade funksioneer. Die raad koördineer die werksaamhede van al die afdelings soos in die organigram aangetoon.
 - (iii) Die benaming *Hoof van SENTIK* word vervang deur die benaming *Sekretaris vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie* en die persoon funksioneer soortgelyk aan en parallel met die ander drie sekretarisse, te wete die Sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Sekretaris vir Apostolaat en die Sekretaris van die Algemene Diakensvergadering.
 - (iv) Die sekretaris van die raad is, soos die ander drie, 'n voltydse predikantspos en word deur 'n predikant van die Kerk gevul.
 - (v) Die sekretaris tree op as
 - (a) bestuurder van SENTIK
 - (b) deeltydse redakteur van een van die publikasies (*Konteks, Die Hervormer, Webblad, Almanak en Bybelse Dagboek*).
 - (c) eindredakteur vir 'n bepaalde publikasie, waar nodig
 - (d) sekretaris van die Raad vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie met skakeling na al die komitees en redaksies daarin vervat.
 - (vi) Die raad ondersteun die versoek dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering weer 'n Komitee vir die Argiefbewaarplek, SP Engelbrechtmuseum en Biblioteek/Inligtingsentrum sal benoem. Hierdie komitee funksioneer soos die redaksies onder die raad en doen verslag aan die raad oor sy werksaamhede.

 Die voorstel wat voor die raad gedien het, is dat die Komitee sal bestaan uit die voorsitter van die Werkgroep vir Kerkgeskiedenis en Kerkreg, die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Administrateur en twee kundige gekoöpteerde lede, asook die argivarisse met adviserende stem.
 - (vii) Die HTK word betrek by die nagaan van teologiese inhoude van handleidings, kursusse en kategeseboeke, ten einde aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering daarvoor verslag te doen, sodat dit hulle taak vergemaklik by die goedkeur van boeke wat deur SENTIK uitgegee moet word. (Dit is die publikasiebeleid dat SENTIK slegs boeke uitgee wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is.)
 - (viii) Die Raad vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie word soos volg saamgestel:

- (a) Voltydse Sekretaris (Bestuurder: SENTIK)
- (b) Kommunikasiekoördineerder
- (c) Verteenwoordiger van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
- (d) Administrateur
- (e) Voorsitter: Redaksie van *Die Hervormer*
- (f) Redakteur: *Die Hervormer*
- (g) Redakteur: *Konteks*
- (h) Redakteur: *Die Christelike Vrou*
- (i) Redakteur: *Almanak*
- (j) Redakteur: *Bybelse Dagboek*
- (k) Redakteur: Webblad
- (l) Redakteur: Toerustingspakkette
- (m) Voorsitter: Komitee vir Argief, Museum en Biblioteek/Inligtingsentrum.

BESKRYWINGSPUNT 29: RAAD VIR TOERUSTING, INLIGTING EN KOMMUNIKASIE

ELEKTRONIESE HERVORMER

1. Die vergadering spreek hom uit oor die versoek van die redaksie van *Die Hervormer* met betrekking tot die uitgee van een harde kopie per maand (wat saam met *Konteks* versprei word) en 'n weeklikse elektroniese *Hervormer*.
2. Die huidige *E-vormer* word in die elektroniese *Hervormer* opgeneem.
3. Die redakteur van *Die Hervormer* is verantwoordelik vir beide publikasies.
4. Die vergadering besluit oor die verslag van die raad en werkwyse daarin voorgestel.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 30: RING VAN KROKODILRIVIER

BESINNING OOR FORMAAT VAN DIE BYBELSE DAGBOEK

Die Kerk oorweeg om die *Bybelse Dagboek* as 'n losstaande publikasie uit te gee.

Motivering

Die ringsvergadering oordeel dat die *Bybelse Dagboek* as die grootse interne bemarker van die Kerk beskou kan word. Dit bied 'n spieëlbeeld op die Kerk se teologie en prioriteite. Die Kerk moet daarom indringend besin oor die formaat van die *Bybelse Dagboek* en die skrywers van dagstukkies. Soms is die inhoud nie na wense nie. Nie alle predikante is goeie skrywers nie. Goeie skrywers moet geïdentifiseer word en geleentheid gebied word om 'n publikasie van hoogstaande gehalte aan te bied. Op die oomblik word die *Bybelse Dagboek* as 'n aanhangsel tot die Almanak beleef.

Ds WF Venter stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

2.10 ARGIEFBEWAARPLEK, MUSEUM EN BIBLIOTEEK

Die Algemene Kerkvergadering het in 1924 op aktiewe bewaring van die Kerk se argivalia besluit. Die bewaring is sedertdien ook in die Kerkwet en later Kerkorde op verskeie manier omskryf.

Sedert die oprigting van die Dirk van der Hoffgebou in 1959 is die Kerkargief en SP Engelbrecht-museum hier gevestig. Trouens, 'n hooftoeweging vir die oprigting van die gebou was juis die vestiging van die Kerkargief, waarin wyle prof SP Engelbrecht 'n leidende rol gespeel het. Die biblioteek is sedert 1997 in die Dirk van der Hoffgebou gevestig nadat die Generaal Pretoriusgebou verkoop is.

2.10.1 ARGIEFBEWAARPLEK

2.10.1.1 Beleidsbeplanning

(i) *Eie aard van kerkargiewe*

Die bewaring word deur die Kerk se eie werksaamhede bepaal. Dit verleen aan 'n kerkargief 'n unieke karakter wat dit onderskei van byvoorbeeld 'n staatsdepartement of 'n mynargief. Daar behoort met ander Afrikaanse kerke se argiewe steeds nouer bande gesmee te word, omdat heelwat by mekaar geleer kan word.

(ii) *Aanwinsbeleid*

Die aanwinsbeleid bepaal watter argivalia vir permanente bewaring in aanmerking kom en watter stukke vernietig kan word. Die Nasionale Argiefwet is medebepalend vir die beleid. Bepaalde stukke moet vanweë wetlike vereistes permanent bewaar word, terwyl ander stukke vir 'n vasgestelde periode bewaar

moet word (kwitansiebewysstukke hoef byvoorbeeld wetlik vir 'n maksimum van sewe jaar bewaar te word).

Die aanwinsbeleid van die argivaris bepaal daarom op professionele wyse watter stukke permanent opgeneem word in die Argiefbewaarplek, en slegs daardie stukke word opgeneem. Dit vorm ongeveer 15% tot 20% van die totale papier-massa wat 'n gemeente skep. Die meerderheid bestaan uit finansiële stukke wat na 'n bepaalde tyd vernietig kan word.

Gemeente-argiewe: 'n Eenvoudige riglyn is opgestel en word aan gemeentes gestuur. Die doel is om sekretariële beamptes te adviseer. Dikwels word dit met telefoniese of e-poskontak aangevul.

(iii) **Ontsluiting**

Die argivalia word breedweg ingedeel in gemeentes, ringe, Algemene Kerkvergadering en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Diakonale Argief-groepe, NHSV en Kuratorium. Hierdie argiefgroepe is dinamies, met ander woorde steeds groeiend en geïnteriseer.

Die toegange (nie die inhoud nie) van die hoofargiefgroepe is ook volgens die Nasionale Argief se NAAIRS-stelsel op die webwerf van die Nasionale Argief beskikbaar. Met reëlmaat van ongeveer drie jaar word hierdie gidse opgedateer deur die argivaris. Dit is beskikbaar op die webwerf van die Nasionale Argief, daardeur ook toeganklik vir die Kerk.

* **Ontsluitingsdoelwitte**

- ** Die doelwit op kort tot medium termyn is om ook die ongeveer 5 000 foto's wat reeds op kaartkatalogus is, elektronies beskikbaar te stel. Die fotoversameling is steeds groeiend.
- ** 'n Langtermyn doelwit is om alle kleiner privaatversamelings te ontsluit en inventariseer te rekenariseer. Verskeie predikantsversamelings is ontsluit, terwyl ander opgeneem is, maar nie geïnteriseer nie.
- ** Die omvangryke brosjureversameling is onlangs gedeeltelik geïndekseer in 'n nie-gerekaniseerde outeurskatalogus. Mannekrag ontbreek om die projek tans verder te voer.
- ** Die koerantknipselversameling wat steeds lopende is ten opsigte van kerklike beriggewing, dateer vanaf 1956, maar is ook nie geïndekseer nie vanweë die tydrowendheid daarvan.

2.10.1.2 **Toerusting**

Die Kerk moet steeds besin oor wyses waarop gemeentes en diensorgane meer toegelig kan word oor die argiefbeleid. Dit behels veral kontaksessies, byvoorbeeld op ringsvlak en ander bestuursvlakke soos die Kommissie, administrateur, rade, NHSV en diakonale diensorgane.

Indien daar in byvoorbeeld die ringe 'n groter bewustheid sou wees by predikante

en ampsdraers ten opsigte van bewaring, sou dit die hele saak van verfynde bewaring in gemeentes en ringsargiewe baat.

In die verlede het die sogenaamde inventarisboeke bestaan, wat 'n oorsig gebied het van argiefstukke in gemeentes. Dié nuttige gebruik het ongelukkig verval. Vroeër is die kerklike doop- en lidmaatregisters nougeset nagesien en het die huidige probleem van onvolledige registers nie voorgekom nie.

2.10.1.3 **Digitalisering**

Rekenarisering het op alle terreine van die Kerk sigbaar geword. Daar bestaan tans geen omvattende beleidsplan in die Kerk vir die bewaring en ordening van elektroniese data/argivalia nie. Dit is noodsaaklik dat die Kerk 'n omvattende beleid daarstel om hierdie elektroniese gegewens ordelik te bewaar. Die rekenaarkundiges en die argivarisse van die Kerk moet saam met die Raad vir Regsadvies daaroor besin. Daar is wetlike implikasies soos die Wet op Inligting waarvan die Kerk kennis moet neem. Dit lê egter nie op die werkterrein van die argief nie.

Verskeie unieke struikelblokke bestaan vir die Kerk in die vorming van so 'n beleid. Anders as in 'n besigheid waar een beleid van administratiewe werksaamhede vir alle afdelings geld, is die Kerk meer divers. Gemeentes funksioneer op verskeie vlakke waar notulering en registers ter sake is. Groter gemeentes gebruik dikwels uitsluitlik die rekenaar vir notulering, byhou van registers en finansiële sake, terwyl ander gemeentes steeds notules in boeke inplak of met die hand skryf en dieselfde doen met registers en finansiële state.

Die groot probleem tans met digitalisering en bewaring is dat geen kontrole moontlik is om vas te stel of stukke wel uitgedruk word op papier en so bewaar word naas die digitale vorm nie. Sommige gemeentes bewaar waarskynlik groot gedeeltes van argivalia slegs digitaal – van doop- en lidmaatregisters tot notules en kasboeke. Dit is 'n onhoudbare situasie aangesien geen waarborge tans bestaan dat die inligting permanent bewaar word nie.

Daar is 'n wanopvatting waaroor in argiefkringe (en selfs staatskringe) baie besin en gepraat word, naamlik dat elektroniese data tans so bewaar kan word dat dit nie nodig is om in gevalle van noodsaaklike dokumentasie steeds papieruitdrukke te maak nie. 'n Verdere probleem is dat elektroniese inligting gereeld opgedateer moet word ten einde bewaring te verseker. Die koste- en mannekragimplikasies hiervan moet deeglik bereken word.

Die realiteit is dat die Kerk se argief binne 20 jaar hiermee gekonfronteer gaan word en daarom moet nou daaroor besin word.

2.10.1.4 **Komitee vir die Argief, Museum en Biblioteek**

Nadat die Komitee vir die Argief, Museum en Biblioteek in 2005 sonder advies en oorlegpleging met die Komitee self ontbind is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, is die argief, biblioteek en museum bloot ingedeel as 'n onderdeel van die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg (WKK).

Die gebrek aan 'n komitee vir die argief, biblioteek en museum beïnvloed die werksaamhede op verskeie vlakke negatief. 'n Komitee wat spesifiek die belange ten opsigte van bewaring van die Kerk se stoflike kultuurerfenis wil bevorder, bly nodig. Ten einde so 'n komitee ten beste te laat funksioneer, is dit nodig om by benoeming te let op die gespesialiseerde aard van die werk. Lede wat op 'n argief-/biblioteek-/museumkomitee dien, moet kundig wees en die belange van die instansies en die personeel op die hart dra.

Sedert Mei 2007 is opnuut gesprek gevoer oor die herbenoeming van sodanige komitee.

2.10.1.5 **Ruimte- en ander fisiese aspekte van die Argiefbewaarplek**

(i) ***Algemene vereistes vir 'n argiefruimte***

Indien daar in die toekoms sprake van hervesting sou wees, en 'n nuwe gebou opgerig moet word, is daar heelwat sake wat die argivaris met die argitek moet bespreek.

'n Argitek is normaalweg nie bewus van die buitengewone behoeftes van 'n argiefbewaarplek nie. Min argitekke kry die geleentheid om 'n argiefgebou te ontwerp.

Die huidige argiefruimte beslaan ongeveer 2 300 liniêre/strekkende meter. (Dit is die professionele erkende manier waarvolgens omvang bereken word.) Die ruimte is nou bykans ten volle beset. Daar is 46 jaar gelede, toe die Dirk van der Hoffgebou opgerig is, daarvoor voorsiening gemaak. Die Kerk se argiewe groei steeds namate gemeentes byvoorbeeld ontbind. Tans word die argiewe van die 47 ontbinde gemeentes van die Kerk steeds bewaar en gebruik.

Die kluis is nie 'n tussenbewaarplek (stoorruimte) nie, maar bevat argiewe wat wetlik en histories nie vernietig mag word nie.

Spesiale aandag moet geskenk word aan ***brandbestryding en vogbeheer***. Daar is brandregulasies wat in berekening gebring moet word. Géén vorm van outomatiese brandverklikking of –bestryding bestaan tans nie. Daar is slegs handbrandblussers wat beperkte beskerming bied tydens kantoorure. Daar behoort minstens 'n brandverklikkingsmeganisme geïnstalleer te word wat brandbestryders kan waarsku indien daar brand of rook sou wees. Hierdie saak is dringend en al die afgelope jare verskeie kere geopper.

(ii) ***Verhuising***

Indien die verhuising van die argief en Kerkkantoor weer ter sprake sou kom, soos in 2005, moet die volgende in aanmerking geneem word:

- * Verhuising van enige argief vereis ***deeglike beplanning***. Daar moet 'n verhuisingsplan opgestel word wat streng beheer moet word deur die argivaris(se). Weens die ontsaglike omvang moet 'n argief van een berg-ruimte verhuis na 'n volgende wat reeds bestaan. Enige vorm van tussenbe-

waarplek is ongewens en kan tot chaos lei indien die beskikbare ruimte nie aan die vereistes voldoen nie.

- * Verhuising hou in dat die argief vir maande voor en na verskuiwing **ontoeganklik** is vir enige soort navorsing. Dit het verregaande gevolge vir die argiefvormer (in hierdie geval die hele Kerk).
- * Dit is 'n vereiste dat enige nuwe ruimte sodanig moet wees dat verskuiwing direk van rak tot rak daar geplaas kan word, anders word toeganklikheid bemoeilik.
- * Die argivaris moet op hoogte wees van die tipe ruimte wat beskikbaar is. Ruimtes met ongekontroleerde humiditeit en te hoë temperatuur is nie geskik nie. In die huidige omstandighede word laasgenoemde wel beheer.
- * Indien verhuis sou word, moet van professionele verpakking en verpakkingsmetodes gebruik gemaak word om die sensitiewe papier en foto's te beskerm. Dit bring hoë koste mee waarvoor begroot sal moet word.
- * Versekering van die waardevolle versamelings moet aandag kry. Voldoende tyd is daarvoor nodig.

(iii) ***SP Engelbrecht-museum***

Die museum word sedert 1998 in Barton Keep gehuisves. Daar is nie 'n behoefte vir 'n groter uitstalruimte nie, maar wel vir bergruimte van voorwerpe wat tans in ongunstige toestande op verskeie plekke bewaar word. Met bergruimte word bedoel 'n paar ordentlike rakke in 'n vertrek wat slegs vir museumvoorwerpe gebruik kan word.

Museumvoorwerpe is sensitief vir vog en sonlig. Enige ruimte moet minstens aan hierdie minimumvereistes voldoen. Verpakkingsmateriaal vir tekstiel en ander voorwerpe is nodig indien ruimte gevind kan word om die stukke behoorlik te bewaar.

Die museum was tussen 1986 en 1997 weggepak, iets wat groot onrus in dele van die Kerk tot gevolg gehad het. Die tussenstadium het ook die voorwerpe waaroor ons voogdyskap het, benadeel. Dit mag nie weer gebeur nie.

(iv) ***Biblioteek***

Inhoud en werking

Die biblioteek op die tweede vloer van die Dirk van der Hoffgebou beslaan 120 liniêre meter. Dit sluit die volledig geïndekseerde notules van die Algemene Kerkvergadering en Kommissies van die Algemene Kerkvergadering in – dus 'n vinnig groeiende versameling. Die HTS (sedert 1944) en *Konteks* (sedert 1990) is volledig ontsluit. *Die Hervormer* is vanaf 1979 ontsluit, die *Almanak* vanaf 1928 en *Die Christelike Vrou* sedert 1943.

Die biblioteek bevat verder die volgende boekeversamelings:

- * Dr SP Engelbrecht-biblioteek, 150 liniêre meter ('n onvervreembare skenking uit die nalatenskap van SP Engelbrecht).
- * Vyftig liniêre meter boeke en tydskrifte in die argief wat daagliks gebruik word.
- * Die Van Selms-biblioteek (tans in Barton Keep) wat die eiendom van die HTK is en 160 liniêre meter beslaan – saam 'n totaal van **580 liniêre meter boeke**.

Alle duplikate en nie-relevante boeke is in die loop van 2004/2005 volgens 'n besluit van die Argiefkomitee verkoop.

Toerusting vir die werksaamhede van die bibliotekaris

'n Behoefte bestaan vir meer rakruimte. Sowat 20 tot 30 strekkende meter behoort vir 'n aantal jare in die behoefte te voorsien, veral wat die volgende betref:

- * Die boeke van die Kommissies van die Algemene Kerkvergadering wat jaarliks 'n aantal volumes behels.
- * Gewone boeke wat opgeneem word, hoofsaaklik skenkings.

Die rekenaarprogram waarmee die bibliotekaris werk, moet toeganklik wees vir gebruikers, ook vir die personeel van die Kerkkantoor. Die huidige program, *In-magic*, voorsien nie in hierdie behoefte nie. Ds Danie Malan, predikant van ons Kerk, wat werksaam is by die Merensky-biblioteek van die Universiteit van Pretoria, het inligting verskaf aangaande die rekenaarprogram wat hulle gebruik. Dit is egter 'n duur program. Hy het voorgestel dat die dienste van 'n programmeerder ingekoop word, sodat 'n program geskryf kan word wat aan die behoeftes van die Kerk sal voldoen.

Doelwitte

Op die kort termyn gaan gepoog word om die *Almanak* te ontsluit vanaf 1907 tot 1927. Op die lang termyn sal gepoog word om *Die Hervormer* vanaf sy ontstaan in 1909 tot 1978 te ontsluit. Dié tydperk is tans slegs op 'n kaartkatalogus ontsluit.

BESKRYWINGSPUNT 31: RAAD VIR TOERUSTING, INLIGTING EN KOMMUNIKASIE

- 1. Die vergadering spreek hom uit oor die opname – en bewaringsbeleid soos uiteengesit in die verslag.**
- 2. Die vergadering bevestig die gebruik dat die argief, museum en**

biblioteek onder die toesig van die Raad vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie ressorteer.

- 3. 'n Argiefkomitee word saamgestel deur die raad in samewerking met die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg.**

BESLUIT

---oOo---

Hoofstuk

Ampte

3. AMPTE

3.1 OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD

3.1.1 VERSLAG VAN DIE KURATORIUM VIR TEOLOGIESE OPLEIDING

3.1.1.1 **Kuratorium**

(i) ***Opdrag***

Die Kuratorium het in terme van die Kerkorde, Ordinansie 2.1 onder andere die opdrag om opsig te hou oor die onderrig deur teologiese dosente en oor die vordering en gedrag van teologiese studente van die Kerk. Verder ook om die Raad van Finansies te adviseer oor finansiële hulp aan studente van die Kerk en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor aangeleenthede wat die opleiding raak.

(ii) ***Werksaamhede***

Die Kuratorium het hom die afgelope termyn besig gehou met die normale werksaamhede wat deur die Kerkorde aan hom opgedra is. Dit sluit in die aanvanklike en deurlopende evaluering en begeleiding van studente, gesprekvoering oor die kurrikulum en doseeraangeleenthede wat die verskillende dissiplines raak. Die spesifieke saak wat buitengewone aandag van die Kuratorium geniet het, is die afhandeling van die opdrag van die 67ste Algemene Kerkvergadering in verband met 'n ondersoek na 'n eie opleidingsinstansie.

In die afwesigheid van 'n voltydse dosent in Kerkgeskiedenis is die Werkgroep vir Kerkgeskiedenis sedert die vorige Algemene Kerkvergadering in plek gestel om seker te maak dat die Kerkgeskiedenis wat vanuit die perspektief van die Hervormde Kerk gedoseer behoort te word, nie skade ly nie. Die Kuratorium het ook voortdurend besin saam met die Werkgroep vir Kerkgeskiedenis oor Kerkgeskiedenis as vak aan die Fakulteit en by die Hervormde Teologiese Kollege. Dr WA Dreyer was aanvanklik die voorsitter van die werkgroep totdat hy aan die einde van 2006 bedank het. Die Kuratorium het voorlopig dr JMG Storm as tussentydse maatreël in sy plek aangewys tot tyd en wyl 'n benoeming volgens die normale prosedures van die Kerk gemaak kan word. Die saak van Kerkgeskiedenis sal opnuut die aandag van die Algemene Kerkvergadering geniet.

(iii) ***Samestelling***

Die Kuratorium is soos volg saamgestel:

Dr DJC van Wyk - voorsitter

Dr J Otto - visevoorsitter

Ds L Geel

Dr GC Lindeque - dagbestuurslid

Ds G van R Els - dagbestuurslid

Dr AJG Oosthuizen
Mnr BD Bierman.

Die Administrateur het as skriba opgetree.

Die volgende persone het as adviserende lede sitting geneem:

- * Die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege
- * 'n Voltydse dosent van die Kerk by AIM
- * Dosente en deeltydse dosente van die Hervormde Teologiese Kollege, dosente van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria wat predikante van die Kerk is, studentepredikante en die Administrateur op uitnodiging.

BESKRYWINGSPUNT 32: KURATORIUM

1. Die vergadering kies 'n Kuratorium in terme van Ordinansie 3.8.3(x)(a) van die Kerkorde wat uit sewe persone bestaan, van wie minstens vyf predikante moet wees, met inagneming van Ordinansie 3.8.3(xi) wat bepaal dat die Algemene Kerkvergadering toesien dat lede van sy Kommissie, sover moontlik, nie op rade of komitees benoem word nie. Ordinansie 2.1.1.1(a) in terme van sekundi word ook in ag geneem.
2. Die Kuratorium word bedank vir die besondere werk wat gelewer is die afgelope termyn. In die besonder word dank betuig aan dr DJC van Wyk (jr) (voorsitter) en mnr JF Viljoen (sekretaris) vir uitmuntende werk ten behoeve van die Kuratorium.

BESLUIT

(iv) Besluite van die 67ste Algemene Kerkvergadering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het opdrag ontvang om toe te sien dat die uitgebreide ondersoek in verband met die Teologiese Fakulteit aan die Universiteit van Pretoria en die moontlikheid van 'n eie opleidingsinstansie waarop die 65ste Algemene Kerkvergadering besluit het, gedoen word en dat die resultate voor die 68ste Algemene Kerkvergadering dien.

Die huidige ondersoek na die herstrukturering van die Fakulteit Teologie (Afd A) se fokus moet uitgebrei word na 'n deeglike ondersoek wat alle praktiese implikasies en voor- en nadele van 'n eie instansie vir die opleiding van

predikante vir die Kerk en verdere studie van predikante in die teologie sal aantoon. Die bedoeling met so 'n instansie moet wees dat erkende grade toegeken kan word en dat die instansie spesifiek-kerklik Hervormd sal wees. Die resultate moes voor die 66ste Algemene Kerkvergadering dien.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in November 2004 die ondersoek na die Kuratorium verwys.

Die Kuratorium het in Februarie 2005 besluit dat die ondersoek onder leiding van die voorsitter, dr DJC van Wyk, in samewerking met 'n klein komitee wat bestaan uit prof TFJ Dreyer en mnr JF Viljoen, gedoen sal word. In gesprek met mekaar het die kleiner komitee besluit om die volgende werkswyse te volg ten einde 'n besprekingsdokument daar te stel wat voor die Kuratorium as werksdokument kan dien:

- * Dr DJC van Wyk stel 'n dokument saam met die tersaaklike agtergrond om te voldoen aan die opdrag na 'n uitgebreide ondersoek waarop die Algemene Kerkvergadering besluit het.
- * Die ondersoek wat in 2001 gedoen is om die profiel van die kandidaat wat teologies opgelei word te bepaal, word in ag geneem.
- * Die ondersoek na die juridiese implikasies van 'n eie opleidingsinstansie wat onder leiding van prof TFJ Dreyer gedoen is, word in ag geneem.
- * Die ondersoek na 'n voorlopige kosteberaming van 'n eie opleidingsinstansie wat deur die Administrateur, mnr JF Viljoen gedoen is, word in ag geneem.

Die eerste konsep van die verslag is bespreek op die Kuratoriumvergadering van Augustus 2005. Daar is versoek dat die verskillende fasette van die verslag beter geïntegreer word om 'n basisdokument met bylaes te vorm. Vanweë die gesprek wat intussen by die Fakulteit op dreef gekom het oor herkurrikulering op grond van veranderde owerheidsbeleid ten opsigte van Teologiese Opleiding, is besluit dat dié faset ook bygewerk moet word. Prof PJ van der Merwe is versoek om alle nuutste en tersaaklike inligting in sake die owerheidsbeleid ten opsigte van teologiese opleiding ter beskikking te stel. Dr WA Dreyer is versoek om sy gedagtes oor die toekoms van AIM en teologiese opleiding op skrif te stel. Prof TFJ Dreyer is versoek om gedagtes oor 'n vorm van 'n Duplex Ordo tussen die Hervormde Teologiese Kollege en die Fakulteit in die toekoms op skrif te stel. Op 22 Augustus 2006 is die dokument op 'n werkswinkel van die Kuratorium en dosente bespreek en hersien. Daar is besluit dat daar dringend 'n gesprek met die Kuratorium van die NG Kerk op dreef moet kom ten einde te bepaal of 'n gesamentlike profiel van die teologiese kandidaat deur die twee kerke opgestel kan word. Op 21 November 2006 is die dokument weer op 'n vergadering van die Kuratorium bespreek en hersien. Op 18 Januarie 2007 het 'n gesamentlike vergadering van die dagbesture van die twee Kuratoria van die Hervormde en NG Kerk plaasgevind om die afsonderlike profiele van die kerke te bespreek. Daar is besluit dat die twee profiele wel integreerbaar is tot verryking van die studente van albei kerke. Die geïntegreerde profiel-dokument tesame met die opleidings-

dokument is finaal hersien en goedgekeur op die Kuratoriumvergadering van 13 Maart 2007 en het, wat inhoud betref, soos volg daar uitgesien:

- * Agtergrond
- * Uitgangspunte met betrekking tot teologiese opleiding
- * Die scenario tans
- * Moontlike toekomstige scenarios: drie moontlikhede
- * Konklusie
- * Bylaes:
 - ** Owerheidsbeleid
 - ** Gedagtes oor 'n Duplex Ordo
 - ** Gesprek oor herkurrikulering
 - ** Profiel van die teologiese student
 - ** Aparte Opleidingsinstansie
 - ** Koste van 'n onafhanklike instansie
 - ** AIM en teologiese opleiding.

3.1.1.2 **Teologiese Opleiding in 'n nuwe konteks**

(i) **Agtergrond**

Indien die Kerk versoek dat 'n uitgebreide ondersoek gedoen word na die huidige opleiding aan die Universiteit van Pretoria en dat die ondersoek onder andere behels dat voor- en nadele van 'n eie opleidingsinstansie uitgewys word, het sodanige ondersoek wye raakvelde. Dit behels onder andere dat die Kerk rustigheid soek dat die opleiding so plaasvind dat dit in die beste belang van die Kerk is soos die Kerk dit wil hê. Daarvoor moet alle uitgangspunte en beginsels ten opsigte van teologiese opleiding vir die Hervormde Kerk in oorweging kom.

Sedert die totstandkoming van die Teologiese Opleiding aan die destydse TUK in 1917 en later die Universiteit van Pretoria, was daar immers voortdurend in die Hervormde Kerk lewendige gesprek en besinning oor die saak van teologiese opleiding. Verskeie uitgangspunte het van die begin af ten opsigte van die opleiding gegeld wat met verloop van tyd bestendig en verdiep het.

Die feit dat die Kerk vra vir so 'n uitgebreide ondersoek is ook teken daarvan dat die Kerk voortgaande oor die saak wil bly besin. Dit is ook begryplik so. Saam met ander kerke in die Reformatoriese tradisie sien die Hervormde Kerk die opleiding van die dienaars van die Woord as die hartaar van die Kerk. Loop die opleiding skeef, het dit vanselfsprekend baie verreikende en skadelike implikasies vir die Kerk.

Vir die huidige besinning en ondersoek kan veral twee sake aangestip word wat by die Kerk kommer kan wek oor die opleiding en wat die aandrang vir 'n eie

opleiding meer akuut kan maak:

- * Die eerste is dat daar kommer in sommige kerklike kringe is oor die gesamentlike opleiding tussen die Hervormde Kerk, die NG Kerk en ander kerklike vennote aan die Universiteit van Pretoria. Die kommer het waarskynlik daarmee te doen dat gevrees word dat studente van die Hervormde Kerk deur dosente van ander kerke beïnvloed kan word om 'n etos, teologiese nuanses en/of spiritualiteit te openbaar wat vreemd is aan die Hervormde Kerk. Die onderhawige ondersoek sal derhalwe daarop gerig moet wees om, indien die Kerk verkies om haar opleiding steeds aan die Universiteit van Pretoria gevestig te hou en die status quo te bestendig, daar rustigheid in die Kerk kan wees dat studente nie tot die mate aan studente en dosente van ander kerke blootgestel sal wees dat hulle vreemd is vir die eieaardigheid van die Hervormde Kerk nie.
- * Tweedens is daar kommer in kerklike kringe oor die vraag of die Kerk nog inspraak het/gaan hê in die huidige nuwe onderwysbedeling aan die Universiteit van Pretoria. Die Hervormde Kerk staan vanuit haar geskiedenis in 'n besondere verhouding met die Universiteit. Kragtens wedersydse ooreenkoms het die Kerk bepaalde inspraak gehad ten opsigte van die aanstelling van dosente, die kurrikulum wat gedoseer word, toesig oor die studente en dies meer. Dosente was terselfdertyd predikante van die Hervormde Kerk en indien 'n dosent om een of ander rede nie meer predikant van die Kerk is nie, het sy of haar pos as dosent vanselfsprekend in gedrang gekom. Met die nuwe onderwysbedeling kan aanvaar word dat die Kerk moontlik nie meer dieselfde inspraak sal he as in die verlede nie. Faktore wat die inspraak van die Kerk beperk en waarskynlik in die toekoms toenemend gaan beperk, is onder andere dat aanvaar sal moet word dat die besondere voorrang posisie wat die Hervormde Kerk aan die Universiteit gehad het, sal verdwyn. Die owerhede stel sekere prioriteite in die toekenning van geld vir Tersiêre Onderrig. Die Kerk sal die geleentheid moet aangryp om aan die vereiste te voldoen om met die teologie ook in diens van die gemeenskap te staan. Verder sal aanvaar moet word dat, wat die beskikbare belastinggeld vir teologie betref, alle kerke en denominasies en uiteindelik alle godsdienste oor dieselfde kam geskeer sal word. Dit alles kan op die lang duur redusering van die poste en belange van die Hervormde Kerk aan die Universiteit van Pretoria meebring.

'n Ander voorbeeld is dat die owerheid al meer voorskrywend is ten opsigte van gradestrukture en kurrikulering. So lyk dit na 'n uitgemaakte saak dat die owerheid gradestrukture ten opsigte van teologiese opleiding sodanig gaan struktureer dat daar befondsing vir hoogstens vyf jaar se teologiese studies gaan wees. Die feit dat die dekaan van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit reeds 'n komitee vir herkurrikulering daargestel het om met sodanige gesprek oor 'n verkorte opleiding te begin, is verdere bewys van die ontwikkelinge.

Op grond van bogenoemde oorwegings is dit begryplik en tydig dat in die Hervormde Kerk tans weer diep nagedink en nagevors word ten einde opnuut te besin oor die hartaar van die Kerk nou en in die toekoms: Ons teologiese opleiding. Om hierdie besinning sinvol te maak, sal enersyds gelet moet word op die

uitgangspunte wat die Kerk in die verlede ten opsigte van teologiese opleiding gestel het en wat die opleiding tot gevolg gehad het wat ons tans het. Die Kerk sal opnuut moet besin daaroor of dit steeds die Kerk se uitgangspunte ten opsigte van teologiese opleiding is. Daarna sal die Kerk moet besin oor hoe hierdie uitgangspunte in vandag se konteks verreken kan word.

(ii) ***Historiese uitgangspunte ten opsigte van Teologiese Opleiding***

In die aanloop tot die vestiging van die teologiese opleiding aan die TUK en daarna, het sekere uitgangspunte (beginsels?) gevestig geraak. Hierdie uitgangspunte is die afgelope eeu bestendig en verdiep. Hierdie uitgangspunte kan soos volg aangestip word:

(a) Die Teologiese Opleiding moet aan 'n Universiteit wees

Aan die einde van die negentiende eeu het ampsdraers en vergaderings die eerste keer amptelik begin praat en rigting begin gee aan die moontlikheid van 'n eie teologiese opleiding vir die Hervormde Kerk. Aanvanklik het die gedagtes gehink tussen 'n kweekskool en 'n universitêre opleiding. Uiteindelik het die Kerk dit vir haar duidelik uitgemaak dat sy 'n universitêre opleiding soek en nie 'n suiwer kerklike (lees: kweekskool) opleiding nie. Die klem op 'n breë akademiese en kulturele universiteitsopleiding het van die begin af gepaard gegaan met afgrensing na twee kante: teenkanting teen teologiese liberalisme en vrysinnigheid aan die een kant en aan die ander kant teenkanting teen 'n konfessioneel bepaalde, ortodoks gereformeerde kweekskool (soos in Stellenbosch). Die onderskeid tussen "leerstellige" en "Bybelse Godgeleerdheid" was in die verband vir die Kerk belangrik. Aan die Universiteit sou die Kerk sowel die historiese kritiek as die kerklike belydenis kon handhaaf. Daar sou 'n aversie aan dogmatisme maar 'n waardering vir kerklike verbondenheid wees. In die spanning tussen hierdie twee uitgangspunte het die Hervormde Kerk die afgelope sowat 100 jaar haar teologiese opleiding aan die Universiteit van Pretoria behartig en teologie beoefen.

Die uitgangspunt dat die opleiding aan 'n universiteit moet wees, het mettertyd ook beklemtoon dat die Kerk die teologie as wetenskap wil beoefen en dat wetenskaplike en akademiese uitnemendheid derhalwe nagestreef word. Hierdie besinning oor die teologie as wetenskap hang ten nouste saam met die etos en teologiese karakter wat die Kerk adem. Aan die Universiteit van Pretoria word immers gesoek na die waarheid. Indien 'n Kerk in haar teologie aanspraak maak daarop dat jy oor die waarheid beskik en dit net moet oordra, is dit gepatenteerd van aard en hoort die opleiding inderdaad aan 'n kweekskool. Indien 'n kerk in haar teologie egter bewus is van die feit dat ons altyd op soek is na die waarheid, na God, in verwondering staan oor die openbaring wat nooit geopenbaardheid word nie, gee jy toe dat jy steeds soekende is. Met so 'n verstaan van die teologie hoort dit aan die Universiteit en is dit belangrik dat die teologie haar laat bedien van ander menswetenskappe, die taalwetenskappe, die antieke en historiese wetenskappe en dies meer om tot meer wetenskaplik verantwoorde uitsprake oor God en mens te kom.

Die uitgangspunt dat die opleiding aan 'n universiteit moet wees, het ook 'n ander

belangrike saak beklemtoon. Dit is dat die Kerk nie daarin belangstel dat die opleiding konfessioneel bepaald moet wees nie. In Gereformeerde en meer ortodoksgesinde Nederduitse Gereformeerde kringe beteken "konfessioneel" dat die drie formuliere van eenheid die raamwerk is waarbinne die Skrif bestudeer en uitgelê word. Daarteenoor staan die Hervormde Kerk van meet af aan daarop dat teologie nie in die Gereformeerde sin van die woord konfessioneel bedryf moet word nie. Die Hervormde Kerk verkies om na die manier waarop die teologie bedryf word, te verwys as Bybels-Reformatories. Dit het nie beteken dat daar gestrewe word na 'n belydenislose kerk en opleiding nie, maar wel dat Skrifnavor-sing aan die Universiteit (en in die kerk) en vry van kerklike binding moet kan geskied. *Bybels-Reformatories* en *vry van kerklike binding* beteken in dié verband dat die Skrif die primêre gesag het en daarom moet daar weer altyd krities wetenskaplik na die Skrif geluister word.

(b) Die teologiese opleiding moet kerklik wees

As die Kerk aan die een kant sterk daarop gestaan het dat die opleiding aan n universiteit moet wees, dat die teologiese opleiding wetenskaplik moet wees en dat dit nie konfessioneel bepaald moet wees nie, het die Kerk aan die ander kant net so sterk daarop gestaan dat die opleiding kerklik moet wees.

Dit beteken dat die teologie wat aan die opleiding beoefen en aan die studente geleer word, ongeag die klem op die wetenskaplikheid, die akademiese uitnemendheid daarvan en die voorbehoud dat dit nie konfessioneel bepaald is nie, in diens van die Kerk en die kerklike verkondiging behoort te staan. Dit beteken verder dat dosente in die proses van kurrikulering sal toesien dat die kurrikulum daarop afgestem is om predikante vir die Kerk af te lewer.

Dit was daarom vir die Kerk belangrik om met die Universiteit van Pretoria ooreen te kom dat dosente wat Hervormde studente oplei, op uitsluitlike aanbeveling van die Kerk aangestel word. Dit het onder andere beteken dat die dosente, naas hulle Universiteitsopdrag ook 'n kerklike opdrag gehad het en derhalwe, ten spyte van die vryheid wat hulle as eksegete en wetenskaplikes geniet, konfessioneel en kerklik verbonde was.

Ten einde te verseker dat die teologiese opleiding kerklik is en bly, het die Hervormde Kerk sedert 1917 'n baie gunstige posisie met die TUK en later die Universiteit van Pretoria onderhandel. Die Kerk het in die Kuratorium 'n statutêre liggaam wat namens die Kerk toesig en opsig hou oor die leer en lewe van studente, die doseertaak van die dosente en oor die opleiding in die algemeen. Die Kerk staan in vir die befondsing van die studiegeld van studente van die Kerk. Die Kerk staan ook in vir die befondsing van 'n gedeelte van die salarisse van die dosente. Die Kerk verkry daarvoor die beslissende reg in die aanstelling van dosente. Dit het ook beteken dat die Kerk tot die mate inspraak en beheer gehad het dat die Kerk nie net kon bepaal wie studeer as studente van die Kerk nie, maar ook kon oordeel of die kurrikulum wat gedoseer word, vir die Kerk aanvaarbaar is. Dit het verder beteken dat die Kerk die reg sou hê om dosente tot verantwoording te roep indien hulle wat leer of lewe betref, sou afwyk. Dit het selfs beteken dat die Kerk 'n dosent uit diens sou kon plaas by die Universiteit indien daardie dosent deur die Kerk uit die amp onthef sou word soos wat die

geval was met wyle prof Albert Geyser in 1962.

(c) Die scenario tans

Die huidige scenario behels dat die opleiding aan die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria plaasvind. Dit is 'n opleiding met verskillende kerklike vennote, te wete die NG Kerk (11 dosente), die Hervormde Kerk (5 dosente), die Presbiteriaanse Kerk (2 dosente). Daar is 165 BTh studente waarvan 27 Hervormd is en 34 MDiv studente waarvan 13 Hervormd is. Die dosente se salaris word vir 70% deur die staat bekostig en 30% deur die Kerk. Die staat subsidieer elke student met ongeveer twee derdes van die totale opleidingskoste. Die Kerk dra ongeveer R16,658.00 per jaar by vir elke student se studiegeld. Die opleiding geniet die infrastruktuur van die Universiteit en geniet voluit inspraak as gelyke senior vennoot aan die Fakulteit. Koste van die Kerk aan die Universiteit beloop ongeveer R1 000 000.00 per jaar.

Naas die Fakulteit beskik die Kerk oor die Hervormde Teologiese Kollege. Tydens die onderhandelinge wat uitloop het op die herstrukturering van die teologiese fakulteit, het die Hervormde Kerk van meet af aan aangedring op die vestiging van 'n teologiese kollege wat aan die Universiteit van Pretoria geakkrediteer moet wees. Die beoogde kollege moes enersyds bydra tot die behoud en uitbou van die Hervormde teologiese etos en studente vorm vir die bedieningspraktyk van die Hervormde Kerk. Andersyds, was die vestiging van 'n kollege daarop gerig om die Kerk so te posisioneer dat, indien omstandighede dit noodsaak, 'n groter deel van die opleiding na die kollege oorgeplaas kan word. Tans is dit so dat sommige kerkspesifieke en kerkeie modules aan die Hervormde Teologiese Kollege gedoseer word. Die finalejaar teologiese opleiding, wat 'n groot deel praktiese opleiding behels, word in geheel deur die Hervormde Teologiese Kollege hanteer. Die Kerk bekostig die Kollege volledig met een voltydse hoogleraar in die persoon van prof TFJ Dreyer as hoof en verskeie deeltydse dosente. Die Hervormde Teologiese Kollege gebruik die infrastruktuur van die Universiteit van Pretoria wat dit vir beide studente en dosente baie ideaal maak. Totale koste van die Kollege beloop ongeveer R900 000 per jaar.

Op grond van die voorafgaande kan die Kerk seker wees van 'n deeglike Universiteits- en akademies gerigte opleiding terwyl vanuit die Kollege gesorg word vir die opleiding van reggeaarde dienaars van die Woord. Dit beteken dat aan die basiese uitgangspunte wat die Kerk vir haar teologiese opleiding gestel het, voldoen word.

Die huidige verhouding tussen die verskillende kerklike vennote behoort baie positief geëvalueer te word. Die Hervormde Kerk word op geen wyse as 'n minderwaardige vennoot beskou nie. Die verhouding tussen die dekaan, prof CJA Vos en die adjunkdekaan, prof J Buitendag, is besonder goed. Die Hervormde Kerk word by wyse van die adjunkdekaan, die Hervormde Dosentevergadering en die Kuratorium voldoende gekonsulteer en gerespekteer. Ook die studente getuig van hierdie wedersydse goeie verhouding. Dit wil verder voorkom asof die blootstelling aan ander kerke se teologie en etos die studente van die Hervormde Kerk eerder goed doen as sleg. In plaas van die vrees dat ons studente geïntimideer word om 'n vreemde teologie en etos aan te hang of te openbaar, kom dit

voor asof ons studente meer bewus is van die reliëf tussen kerklike teologiese verskille en etos en, indien nodig, hulleself beter daarvoor kan verdedig en verwoord as in die verlede. Insidente wat wel van tyd tot tyd oor kerklyne plaasvind, en die potensiaal van konflik het, word op 'n baie ontspanne en suksesvolle wyse deur die onderskeie dosente en Kuratoria van die kerke hanteer.

Die huidige kontrak stel dus die Hervormde Kerk in 'n baie goeie posisie om die opleiding van die dienaars van die Woord met die ondersteuning van die staat en ander kerklike vennote na behore te behartig. Soos dit tans daar uitsien, is daar ook nie baie rede tot kommer dat die volgende kontrak radikaal anders daar sal uitsien nie.

Daar is reeds vermeld dat daar begin is met 'n proses van herkurrikulering aan die Fakulteit. Dit word onder andere genoodsaak vanweë die feit dat die staat in die toekoms nuwe gradematrikse op die teologiese opleiding van toepassing gaan maak. Dit lyk na 'n uitgemaakte saak dat die huidige ses jaar opleiding na vyf jaar of selfs vier jaar gaan verkort (*in die oorspronklike ondersoekdokument het hier 'n bylaag gedien oor die toekoms van teologiese opleiding in die nuwe onderwysbedeling, opgestel deur prof PJ van der Merwe*). Hiervoor sal totaal nuut gekurrikuleer moet word. Dit bring vanselfsprekend ook die groter rol van die Hervormde Teologiese Kollege ter sprake (*in die oorspronklike ondersoekdokument het hier 'n bylaag gedien oor 'n vorm van 'n Duplex Ordo vir die toekoms van ons opleiding aan die Universiteit en die Kollege, opgestel deur prof TFJ Dreyer*). Indien die Universiteit van Pretoria dus binne die nuwe gradematrikse waarvolgens die staat subsidie vir studie in die teologie gaan toestaan so bestuur dat subsidie net vir vier of vyf jaar gegee word, sal die Kerk self verantwoordelikheid moet neem vir die bekostiging van die oorblywende deel van die studie.

Intussen gebruik die kerklike vennote die geleentheid om die huidige uitgangspunte met betrekking tot die kurrikulum te evalueer. Dit geld onder andere die vrae of die grondtale nog so 'n belangrike rol moet speel in die opleiding; of die gevestigde vakke net so moet bly en of 'n meer soepel benadering ten opsigte van byvoorbeeld literêre vakke, sistematiese vakke en praktiese vakke nie meer doelmstig gaan wees nie, en dies meer. Dit is egter tans te vroeg om enige finale uitsprake oor die saak van herkurrikulering te maak (*in die oorspronklike ondersoekdokument het hier 'n bylaag gedien oor die vordering van die gesprek oor herkurrikulering tot op hede, opgestel deur die Dekaan, prof CJA Vos*).

(d) Moontlike scenarios vir die toekoms

Teen die agtergrond van die ondersoek wat die Algemene Kerkvergadering aangevra het, kommer wat daar bestaan oor die teologiese opleiding tans en in die toekoms en die uitgangspunte wat die Kerk in die verlede met betrekking tot teologiese opleiding gehandhaaf het, is daar vir die Kerk een van drie moontlike scenarios vir die toekoms: Die Kerk bestendig die *status quo* aan die Universiteit terwyl die Kollege uitgebou word; of die Kerk verskuif haar opleiding na 'n ander, onafhanklike opleidingsentra wat neerkom op 'n seminarieopleiding wat geregistreer is om grade toe te ken; of die status quo aan Universiteit van Pretoria word gehandhaaf terwyl die Hervormde Teologiese Kollege tog geregistreer word

met die oog op 'n private opleidingsinstansie met graadbevoegdheid vir die toekoms.

(aa) *Teologiese Opleiding aan die Universiteit van Pretoria en die Hervormde Teologiese Kollege*

Die eerste keuse is dat die Kerk met haar opleiding aan die Universiteit van Pretoria voortgaan terwyl die Hervormde Teologiese Kollege verder uitgebrei word. Dit beteken dat die meeste uitgangspunte wat die Kerk in die verlede ten opsigte van die teologiese opleiding gehandhaaf het, onverswak gehandhaaf kan bly. Die opleiding is steeds aan 'n Universiteit waar wetenskaplike en akademiese uitnemendheid gehandhaaf kan word. Die staat dra 'n groot deel van die kostes van die dosente en subsidieer ons studente. Die opleiding is nie konfessioneel gebaseer nie maar tog sterk kerklik gebonde.

Hoe gebonde die opleiding in die toekoms nog kerklik gaan wees, is onseker. Daar sal aanvaar moet word dat die posisie van die Hervormde Kerk ten opsigte van die aantal dosente mettertyd verder gaan verswak. Beide ten opsigte van die getal dosente asook die wat nog vanweë die Hervormde Kerk aangestel sal kan word. Dit sou wel toegegee kon word dat die nuwe bedeling sedert 1 999 klemverskuiwings gebring het aan die mate van inspraak wat die Kerk het oor die aanstelling van en beheer oor dosente. Tog het die onlangse aanstelling van prof E van Eck bewys gelewer dat die Kerk steeds voldoende inspraak het om die persoon van haar keuse daar te stel. Vir die toekoms sal in gedagte gehou moet word dat die voorbehoud dat die persoon sal moet voldoen aan die akademiese en arbeids-wetlike vereistes van die Universiteit en dat die Universiteit die posvlak sal bepaal, wat beteken dat die Kerk so persoon se salaris sal moet aanvul. Dosente staan ook in diens van die Universiteit en nie die Kerk nie, met die gevoig dat die Kerk in 'n swakker posisie as in die verlede is om 'n dosent oor leer en lewe tot verantwoording te roep. Die sterkste opsie wat die Kerk waarskynlik sal kan uitoefen, is dat die Kerk haar studente van so dosent kan onttrek. Die Kerk kan wel 'n dosent langs kerklike weë tot verantwoording roep, maar kerklike dissipline en tug beteken nie noodwendig dat die dosent sy/haar pos sal verloor nie. Dit lyk wel asof die Kerk steeds goeie inspraak sal kan he ten opsigte van die proses van kurrikulering. Daarvoor moet die Kerk baie dringend aandag gee aan 'n profiel van die teologiese kandidaat soos die Hervormde Kerk dit saam met die ander kerklike vennote onderhandel sodat ooreenkomste en verskille uitgeklaar kan word en daarvolgens beplan en gekurrikuleer kan word. Die Kuratoria van die Hervormde en NG Kerk het op 18 Januarie 2007 saam vergader en 'n konsep profiel opgestel wat nog finaal goedgekeur moet word (*in die oorspronk-like ondersoekdokument het hier 'n bylaag gedien oor die voorlopige profiel van die teologiese kandidaat soos dit deur die Kuratoria van die twee kerke opgestel is*).

Dat daar in die Fakulteit alleen tekort gedoen word aan die opleiding ten opsigte van sekere eie kerklike sake is reeds so. Daarom het die Kerk 'n stap in die regte rigting geneem deur die vestiging van die Hervormde Teologiese Kollege om die eie kerklike opleiding tot reg te laat kom vir sover die Fakulteit nie daaraan voldoen nie. Indien die Kerk met haar opleiding aan die Universiteit wil voortgaan, sal die stap in die regte rigting nog n tree of wat verder moet gee met die uitbreiding van die Kollege. Daar sal aanvaar moet word dat die opleiding aan die

Universiteit van Pretoria net in sekere opsigte aan die Kerk se verwagtinge gaan voldoen en dat die Kollege in die toekoms 'n al groter rol sal moet speel om aan die Kerk se vereistes van die opleiding te voldoen.

(bb) *Registrasie van 'n eie opleidingsinstansie met graadbevoegdheid*

Word die vraag gevra oor 'n eie opleiding, los van die Universiteit, maar wat tog geakkrediteer is in die sin dat grade toegeken kan word, is die saak veel meer ingewikkeld. Prof TFJ Dreyer het 'n tyd gelede in opdrag van die Dosentevergadering 'n gespreksgeleentheid met dr RM Naudè (op daardie stadium verbonde aan die Suid-Afrikaanse kwalifikasieowerheid - SAQWA) gereël om die moontlikheid van so registrasie van die Hervormde Teologiese Kollege te ondersoek. Die gesprek is bygewoon deur proff J Buitendag, PM Venter en TFJ Dreyer. Dit bied steeds 'n goeie aanduiding van die wetlike implikasies en prosesse wat die Kerk sal moet deurgaan indien 'n aparte opleidingsinstansie oorweeg word wat wel, volgens die besluit van die Algemene Kerkvergadering, ten volle geakkrediteer moet wees (*in die oorspronklike ondersoekdokument het hier 'n bylaag gedien oor die volledige gesprek en bevinding tydens die geleentheid*). Dit lyk asof die Kerk moeite gaan hê, enersyds met die registrasie van so aparte opleidingsinstansie en andersyds met die bekostiging daarvan. Die Kerk sal kwalik aan die wetlike vereistes van 'n behoorlike infrastruktuur kan voldoen sonder baie groot finansiële uitgawes. Daarbenewens verbeur die Kerk al die staatsubsidie wat tans gegenereer word vir dosente se salarisse asook, waarskynlik die subsidie aan studente. Dit is verder duidelik dat 'n eie opleidingsinstansie nie kwytgeskeld sal wees van al die wetlike vereistes wat in elke geval vir alle tersiêre opleidingsinstansies geld nie. Die Kerk sal daarmee ook haar lank gevestigde uitgangspunt dat die opleiding aan 'n Universiteit moet wees prysgee ten gunste van 'n seminarieopleiding. Vir 'n blik op wat die kostes van so opleiding kan behels, om sodanige opleiding gelykstaande te laat bied met wat die Kerk tans het, het die Administrateur 'n beraming gemaak wat op ongeveer R5.6 miljoen per jaar neerkom (*in die oorspronklike ondersoekdokument het hier die volledige bylaag met kosteberaming gedien*).

(cc) *Registrasie van die Kollege met behoud van die akkreditasie en die status quo by die Universiteit van Pretoria*

Die moontlikheid is genoem dat die Kollege, met behoud van die situasie by die Universiteit van Pretoria, nogtans aansoek doen om registrasie. Dit sal die moontlikheid bied om, wanneer omstandighede dit vereis, selfstandig te funksioneer. Die bestaande fasiliteite by die Universiteit kan dan die aansoek ondersteun. Uit die gesprek het dit geblyk dat dit onwaarskynlik is dat sodanige aansoek goedgekeur sal word, omdat die vereiste is dat daar selfstandig oor die nodige infrastruktuur beskik moet word. Dit sal ook ons posisie by die fakulteit nadelig beïnvloed. Indien die studente dan as studente van die Kollege beskou word, verval die staatsubsidie, wat beteken dat die Kerk dan sal moet instaan vir die koste verbonde aan die opleiding. Dit is ook onwaarskynlik dat die Universiteit 'n geakkrediteerde Kollege aan die Universiteit sal duld wat n kompetisie vir die fakulteit is. Die moontlikheid van registrasie met behoud van die *status quo*, lyk onbillik en onmoontlik.

(dd) *Konklusie*

Hierbo is drie moontlike scenarios vir die toekoms bespreek om uitvoering te gee aan die besluit van die Algemene Kerkvergadering. Dit lyk nie asof enige van die laasgenoemde twee scenarios tans vir die Kerk 'n opsie kan wees vir oorweging teenoor die eerste nie. Solank die staatsubsidie ten opsigte van dosente en studente aan die Fakulteit verdien word, is die uitgawes verbonde aan 'n aparte opleiding net nie regverdigbaar nie en in elk geval haas onuitvoerbaar. Die huidige scenario met die beweging na 'n vorm van 'n Duplex Ordo lyk duidelik na die mees verantwoordelike opsie om reg te laat geskied aan die uitgangspunte wat die Kerk ten opsigte van teologiese opleiding gestel het en in terme van dit wat die Kerk tans kan bekostig. Indien die huidige scenario as gevolg van wetgewing, 'n radikaal ander bedeling tussen die kerklike vennote en dies meer meebring, sal die Kerk opnuut oor die saak moet besin.

BESKRYWINGSPUNT 33: KURATORIUM**HANDHAWING VAN *STATUS QUO* MET BETREKKING TOT TEOLOGIESE OPLEIDING**

Die status quo word gehandhaaf met betrekking tot die teologiese opleiding, met ander woorde opleiding aan die Universiteit van Pretoria met die Hervormde Teologiese Kollege wat spesifieke sake hanteer.

Dr DJC van Wyk (jr) stel die beskrywingspunt.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 34: RING VAN OOS-KAAPLAND****ONAFHANKLIKE TEOLOGIESE OPLEIDING**

Die beskikbare bedrag soos tans aan die Universiteit van Pretoria betaalbaar om deel te neem aan die Fakulteit Teologie tesame met ander gelde wat aangewend word vir teologiese opleiding, word gebruik om 'n eie teologiese opleiding te begin.

Motivering

- * Die vorige Algemene Kerkvergadering het besluit dat die resultate van die ondersoek na 'n eie onafhanklike teologiese opleiding voor die 68ste Algemene Kerkvergadering dien.

- * Hierdie beskrywingspunt wil konsentreer op die aanwending van fondse daarvoor indien dit die rigting is wat die Kerk voortaan wil inslaan.
- * Aangesien met die ringsvergadering die resultate van die genoemde ondersoek nog nie beskikbaar is nie, wil die beskrywingspunt spesifiek 'n kwantifisering van huidige kostes in die agenda laat opneem vir inagneming by die besluit.
- * Die Administrateur word vriendelik versoek om die beskrywingspunt aan te vul met die spesifieke bedrae wat tans aangewend word (Huidige totale koste ten opsigte van dosente; die gemiddelde koste verbonde aan een leerstoeltraktement; HTS; HTK en ander kostes gespesifiseer).

Ds LJ Strauss stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 35: RING VAN WATERBERG

EIE INSTELLING VIR TEOLOGIESE OPLEIDING

Die teologiese opleiding van predikante van die Kerk geskied aan 'n eie instelling by beëindiging van die huidige ooreenkoms met die Universiteit van Pretoria.

Motivering

Die Kuratorium vind dit moeilik om kontrole oor dosente uit te voer by die Fakulteit Teologie. Die opleiding tans laat nie meer reg geskied aan die aard en etos van die Kerk nie.

Ds S Hoffman (sr) stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

3.1.1.3 Teologiese Opleiding aan die Universiteit van Pretoria: Verslag van prof J Buitendag

(i) *Inleiding*

Graag lewer ek hiermee verslag aan die Kuratorium van die aktiwiteite van die

Fakulteit tot en met 28 Februarie vanjaar. Dit dien vermeld te word dat sekere inligting van die onderhawige verslag uit die amptelike Fakulteitsplan geneem is. Van die inligting mag dalk minder relevant of selfs vreemd voorkom, maar wat ondergetekende nietemin belangrik ag om van kennis te neem. Dit word deurgaans aangevul met tersaaklike inligting oor die NHKA.

(ii) ***Strategie van die fakulteit***

Die Dosenteraad van die Fakulteit het die visie bondig geformuleer as "kwaliteit teologie vir die toekoms". Hierdeur wil die Fakulteit in die gees van die Universiteit se dokument, *Shaping the Future*, pertinent belig dat hy groot klem wil plaas op akademiese uitnemendheid in die algemeen en kritiese teologie in die besonder. Dit is ook die unieke nis wat die Teologiese Fakulteit van die Universiteit van Pretoria binne die Suid-Afrikaanse landskap hom wil toeëien. Dit moet die vanselfsprekende keuse wees vir die skrande en kritiese student. Dit wil bereik word deur 'n missie wat

- * op voor- en nagraadse vlak *onderrig* van gehalte bied wat aan nasionale en internasionale standaarde beantwoord
- * 'n *navorsingskultuur* handhaaf wat nasionale en internasionale erkenning geniet en waarbinne studente en personeel tot die verwerkliging van hulle potensiaal kan kom
- * *sosiale verantwoordelikhede* nakom teenoor studente, kerklike vennote en die breër Suid-Afrikaanse gemeenskap
- * internasionaal as *vakkundige leier* in Suider-Afrika erken word.

Ek het die Fakulteit gefasiliteer ten einde by bogenoemde formulerings uit te kom.

(iii) ***Samestelling van die fakulteit***

Die Teologiese Fakulteit aan die Universiteit van Pretoria het drie permanente vennote, te wete die *Nederduitse Gereformeerde Kerk* (NGK), die *Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika* (NHKA) en *The Uniting Presbyterian Church in Southern Africa* (UPCSA).

In die loop van 2003 is daar met onderhandelinge begin om nog ander kerklike vennote van die Reformatoriese tradisie by die Fakulteit te betrek. Onderhandeling vir samewerking het al met die Evangelical Presbyterian Church plaasgevind. 'n Gesprek is ook met die United Congregational Church (SA Synod) gevoer. Die John Wesley Kollege waar die Metodiste opgelei word, het ook 'n voorlegging met die oog op samewerking gemaak. Die Randburgse Baptiste Opleiding het intussen ook met die Fakulteit onderhandel oor nagraadse studente wat by UP kan inskryf.

(iv) ***Akademiese aanbod***

Die omvattende evaluasieproses waaraan al die onderskeie departemente van die

Fakulteit Teologie onderwerp is, is einde 2004 voltooi. 'n Sinopsis is opgestel en aan die Kwaliteitseenheid van die Universiteit beskikbaar gestel. Die Fakulteit is oor die algemeen baie gunstig beoordeel.

Gedurende 2006 is 141 navorsingsartikels in subsidiedraende tydskrifte deur fakulteitslede gepubliseer. Die Fakulteit lewer die hoogste navorsingsuitsette per dosent aan die Universiteit. Die twee wetenskaplike tydskrifte van die Fakulteit is die *HTS Teologiese Studies* en *Verbum et Ecclesia* (Sien die redakteur van die HTS se verslag vir meer inligting oor uitsette van Hervormde teoloë).

Daar is tans twee dosente wat 'n NRF-gradering het (proff Van der Watt en Van Aarde). Dr J Groenewald (Philadelphia) was 'n ontvanger van die *Mellon Foundation* toekenning. Sy het haar DD in 2006 behaal.

Die Fakulteit het al hoe meer die moontlikhede van sy wêreldwye elektroniese "teenwoordigheid" ontdek. Die NHKA het 'n bedrag van R20 000.00 per jaar bewillig om die Fakulteit in sy telematiseringsprogram te ondersteun. Die webblad van die Fakulteit, www.teo.co.za verskyn weekliks en heelwat bydraes van Hervormde kollegas het al daarin verskyn. Predikante word ook versoek om daarop in te teken.

(v) **Onderrig**

Die Fakulteit streef daarna om in pas te bly met die universiteitsbeleid oor die ondersteuning van programme deur die nuwe *ClickUP*. Prosesse is ook aan die gang om nuwe gradestrukture vir teologie landswyd te vind. Hierdie aangeleentheid blyk op die huidige oomblik nog ver van finalisering te wees. Die implementering van die nuwe gradestruktuur sal in elk geval kwalik voor 2009 kan begin. Die kwessie wat tans op die tafel is, is om die huidige twee grade ($4 + 2 = 6$ jaar) te verdeel in $3 + 1 + 2$ of $3 + 1 + 1 + 1$. FUTE (*Forum for University Theological Education*) het aanbeveel dat die MDiv-graad as navorsingsgebaseerde meestersgraad van een jaar, afgestem op kerklike bediening, aanvaar moet word. Dit sal direkte toegang tot 'n PhD verleen. Dit sal beteken dat die HTK 'n groter rol gaan speel om eventueel 'n een jaar nagraadse diploma wat volle universitêre akkreditasie geniet, by die Universiteit aan te bied. Dit beteken dat die scenario van 'n driejarige B graad (3), gevolg deur 'n honneurs (1), 'n een jaar M (1) en 'n nagraadse diploma (1) die waarskynlikste roete gaan wees.

Ter voorbereiding van die herkurrikuleringsproses is verskillende werkgroepe tans besig om met die vernaamste kerklike vennote van die Fakulteit oor wat hulle behoeftes vir die nuwe leerplanne sou wees, oorleg te pleeg. Die NHKA is in hierdie samesprekings behoorlik verteenwoordig in benewens sy dosente, ook prof Geyser, dr Van Wyk, Otto en ds Els. Kwessies wat in hierdie verband ondersoek word, is

- * die ensiklopedie van vakke in die teologiese opleiding
- * die duur van teologiese opleiding
- * die plek, rol en formaat van opleiding in die grondtale

- * die plek van geloofsvorming en geestelike toerusting in teologiese opleiding
- * die rol van praktiese opleiding en realiteitsblootstelling
- * die verhouding van algemene en kerkele opleiding
- * die implikasie van voortgesette teologiese opleiding op die aanvanklike kurrikulum.

Met die implementering van 'n nuwe gradestruktuur en die daarmee gepaardgaande herkurrikulering, is na semestermodules oorgeskakel. Dit het reeds in 2005 'n aanvang begin neem.

Die slytasiekoers in die Fakulteit is nie baie verskillend as die res van die Universiteit s'n nie. Die grootste uitvalle is aan die einde van die eerste graad (BTh) en daar is haas geen uitvalle gedurende die MDiv nie. Die algehele uitvalkoers was in die verlede heelwat hoër as tans. So byvoorbeeld het 2003 se inname geen uitval in MDiv gehad nie en 2004 se inname, het geen uitval sedert BTh3 gehad nie. Die volgende statistiek is van belang:

- * 72.2% van die studente wat in 2001 ingeskryf het, het graad ontvang
- * 66.7% van die aanvanklike studente-innames voltooi hul programme in die minimum studietydperk
- * 11.2% voltooi hul program oor 'n studietermyn langer as die gestelde minimum
- * 0% van die studente migreer buite fakulteitsverband
- * 22.2% verlaat die Universiteit sonder 'n kwalifikasie.

(vi) ***Sentra en projekte van die fakulteit***

Die Sentrum vir Teologie en Gemeenskap (STG) het as koördineerder opgetree van die internasionale *Arts and Reconciliation Festival* wat in Maart 2005 op die kampus aangebied is, waaraan talle afgevaardigdes en kunstenaars uit die binne- en buiteland deelgeneem het. Die STG hanteer verder 'n omvattende projek oor die *Rol van die Kerk in 'n Pluralistiese Samelewing* waaraan vakgenote van talle universiteite deelneem.

Die Instituut vir Sendingwetenskaplike en Ekumeniese Navorsing (ISWEN) doen navorsing oor verskeie aspekte van die Kerk se getuienis in die samelewing. Die navorsingsresultate word deur SASOL en ander industrieë gebruik om die lewenskwaliteit van agtergeblewe gemeenskappe te verbeter. Die ruim befondsing wat vanuit die industrie-wêreld hiervoor bewillig word, getuig van die waardering wat ISWEN vir die werk wat gedoen word, ontvang. Die NOVA-Inkubator wat as projek geregistreer by die Fakulteit Teologie is, verdien besondere vermelding. Befondsing volgens die Kyoto Protokol is 'n moontlike bron van inkomste wat tans ondersoek word. Daar is die moontlikheid dat AIM

ook met ISWEN nouer kan saamwerk.

Sentrum vir kontekstuele bediening (SKB) bet as bestaansdoel, "to train and equip Christian leaders who are in full or part-time ministry to minister effectively to the membership of local churches in order to prepare Christians in all walks of life to make a difference to the coming of the Kingdom of God in their context and in the South African society as a whole". Prof Malan Nel is hoof van die Sentrum en menige Hervormde predikant het reeds M-grade hier verwerf.

Afrika Instituut vir Missiologie (AIM). AIM fokus op Afrika se behoeftes en Afrika-teologie. Alle predikante van die HKSA asook kandidate vir sekere ander kerke word daar opgelei. Via die HTK is hierdie instansie ook by UP geakkrediteer.

Sentrum vir bedieningsontwikkeling (SBO). Hierdie Sentrum moet aan die behoeftes van die NGK voldoen (in die plek van SEVTO) en vervul ongeveer die HTK se rol by die NGK.

Suid-Ndebele Vertalingsprojek. Dit is 'n projek van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika en behels die vertaling van die Ou Testament uit Hebreeus en Aramees in isiNdebele. Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika dra al die onkoste. Dit kos die Fakulteit slegs die kantoorruimte. Prof APB Breytenbach is aan die hoof van hierdie projek.

Hervormde Teologiese Kollege (HTK). Vir die NHKA bied dit die geleentheid om, naas die formele akademiese programme, op 'n gestruktureerde wyse studente verder toe te rus vir die bediening in die kerk. Die Kollege het ook die opdrag van die Kerk om jaarliks tydens twee geleenthede vir predikante voortgesette teologiese toerusting aan te bied. Die aktiwiteite van die Kollege word volledig deur die NHKA bekostig. (Sien die volledige verslag van prof TFJ Dreyer hieroor).

(vii) ***Finansies***

Die navorsingsuitset van die Fakulteit is besonder hoog en dit subsidieer die Fakulteit grootliks. Grondliggend aan die navorsingsuitset is daar drie elemente:

- * Gesubsidieerde navorsingsartikels
- * M-verhandelings (306 geregistreerde studente in 2006)
- * D-verhandelings (155 geregistreerde studente in 2006).

Die beskikbaarheid, toekenning en benutting van beurse is 'n noodsaaklike manier om studente wat met 'n M- of D-verhandeling besig is, te ondersteun. 'n Bedrag van meer as R1.6m per jaar word in die vorm van beurse deur die Fakulteit aan presterende studente uitgegee.

(viii) ***Personeel***

Die volgende permanent-voltydse dosente is in diens van UP vanweë die NHKA:

- * J Buitendag (Dogmatiek en Christelike Etiek)
- * Y Dreyer (Praktiese Teologie)
- * P J van der Merwe (Godsdiens- en Sendingwetenskap)
- * E van Eck (Nuwe-Testamentiese Wetenskap)
- * P M Venter (Ou-Testamentiese Wetenskap).

Dit blyk dat daar 'n groot aantal aftredes binne 'n bestek van 'n paar jaar gaan realiseer. In die ouderdomsgroep 60-65 blyk 'n oormaat-konsentrasie van personeelvoorsiening te wees. Ten einde die stroom van aftredes te bestuur (7 dosente is tussen 56-60 en 4 tussen 61-65), het die Universiteit besluit om 2 poste reeds in 2007 te skep met die oog op die uittrede van twee huidige personeellede. Wat die NHKA betref, is prof PJ van der Merwe die eersvolgende persoon wat aan die beurt gaan kom (2009).

Prof Van Eck is met ingang van 01 Julie 2006 in die Departement Nuwe-Testamentiese Wetenskap aangestel. Hy het hom ook reeds bewys as 'n aanwys in die Fakulteit. Dr Alphonso Groenewald is vanaf 1 Februarie 2006 in die Departement Ou-Testamentiese Wetenskap aangestel en die onderskeie Kuratoria het ingevolge die ooreenkomste, instemming met die aanstelling betuig.

Die Hervormde Dosenteraad - wat ook as redaksie van die HTS dien - het besluit om prof Van Aarde op 'n jaarlikse basis as redakteur van die HTS aan te wend. Alhoewel by sy kantoor by UP behou, is by nou volledig by die HTK ingedeel. Die vertroue word uitgespreek dat sy gesondheid dit nog vir lank sal kan byhou.

(ix) ***Hervormde Kerk Studente***

Die NHKA het in 2007 45 studente wat besig is met hulle predikante-opleiding aan UP. Hiervan is 34 met die BTh-graad besig en 'n verdere 11 met die MDiv. Ingevolge die ooreenkoms wat die Fakulteit met die Protestantse Teologiese Fakulteit van Wenen het, het 'n groot aantal Hervormde studente ook reeds van hierdie uitruilprogram gebruik gemaak. Vermeldingswaardig is student L van der Walt, tans MDiv 2, wat reeds 'n MA in Antieke Tale en 'n MTh in Nuwe Testament afgehandel het en vanjaar ook aan sy PhD begin werk het. Hy het in 2001 matriek geskryf!

Vermeldingswaardig is verder ook dat student Elritia le Roux, tans BTh3 en tegelyk ook MA in Bybelkunde, tot voorsitter van die Teologie Huis verkies was waar sy besondere dienste lewer. Sy en Larry van der Walt is en was onderskeidelik ook lid van die VSR.

(x) ***Slot***

Dit dien vermeld te word dat dit werklik baie goed in die Fakulteit gaan. Die dekaan doen moeite om die beste vir die Fakulteit en die vennote te beding. Dit is skrywer se oorwoë mening dat die NHKA 'n uiters gunstige bedeling aan UP het

en dat ons getal dosente, in terme van die getal studente, inderdaad baie gunstig vir ons is. Die bestaande ooreenkoms loop ten einde op 31 Desember 2009 en die huidige bedeling van 5 Hervormde en 10 NG dosente, sal seer sekerlik onder druk kom. Onderhandelings sal waarskynlik reeds in 2008 'n aanvang neem.

Die dekaan, die voorsitter van die Kuratorium en die hoof van die HTK verdien besondere vermelding vir goeie en daadwerklike ondersteuning. Baie dankie aan elkeen!

Graag wil ek ook spesiale dank uitspreek teenoor elkeen van ons Kerk se dosente. Hierdie vyf persone het inderdaad bo verwagting gepresteer en oneindig baie vermag. As mens in ag neem dat byna alle lesings in Engels herhaal moet word en die tyd wat dit opneem, tesame met die hoë uitsetsyfers, kan ons met reg trots wees op ons dosente. Prof Van der Merwe is van onskatbare waarde vir die dekaan as sekretaris van FUTE. Hy is ook verantwoordelik vir die Fakulteit se voorbereiding vir *Oudit '07* van die Departement Hoer Onderwys.

Die NHKA kan met reg dankbaar wees vir sy opleiding en trots op die produk wat jaarliks afgelewer word. Daarvoor gee ons aan God alleen die eer!

BESKRYWINGSPUNT 36: KURATORIUM

1. **Dank word betuig aan die adjunkdekaan vir sy verslag en sy voortrefflike werk die afgelope termyn.**
2. **Die dekaan, voorsitter van die Kuratorium en die hoof van die HTK word in besonder bedank vir goeie en daadwerklike ondersteuning.**
3. **Dosente word bedank vir navorsing en gelukgewens met die besonder positiewe resultate.**
4. **Dosente word bedank vir die voortrefflike wyse waarop studente onderrig is, veral aangesien dit onder moeilike omstandighede gedoen moes word.**

BESLUIT

3.1.1.4 Die Hervormde Teologiese Kollege (HTK): Verslag van prof TFJ Dreyer

(i) Werksaamhede

Die werksaamhede van die HTK kan onder die volgende aspekte gegroepeer word:

- * Program van die Diploma in Kerklike Bediening met die volgende drie bene:
 - ** Praktijkvorming van studente - 3de tot 6de jaar
 - ** Praktiese werk in gemeentes - na-finalejaars
 - ** Afrondingskursus - na-finalejaars
- * Aanbieding van MDiv 200 program en skripsies
- * Voog- en godsdiensperiodes
- * Jaarlikse VTT vir predikante
- * Kursusse
- * Navorsing en publikasies.

Ek wil graag kortliks oor elke aspek verslag doen.

(a) Diploma in kerklike bediening

(aa) *Inleiding*

Sedert die implementering van die Diploma in 2000 en die uiteensetting van die program wat destyds voor die Kuratorium gediën het, het daar bepaalde verfyning en verandering van modules plaasgevind. 'n Verwisseling van dosente het ook in bepaalde gevalle plaasgevind. 'n Volledige uiteensetting van die modules, asook die dosente wat dit aanbied, word voorgelê.

(bb) *Programdoel*

Die verwagte uitkoms is dat die studente na afloop van die program

- * in staat sal wees om die teologiese kennis wat hulle in die BTh en MDiv grade verwerf het, te kan toepas en integreer binne die bedieningspraktyk van die Hervormde Kerk
- * 'n pastorale identiteit en spiritualiteit binne die etos van die Hervormde Kerk sal internaliseer
- * oor 'n basiese vaardigheid sal beskik om die verskillende fasette van die bediening op 'n professionele wyse te hanteer
- * die vermoë tot persoonlike introspeksie en groei sal integreer.

(cc) *3de Jaar: DKB 300*

DKB 311 - Gesinsbediening in die NHKA

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module hulle sal kan verantwoord oor die teologies-teoretiese onderbou, die kerkordelike reëlins en die bedieningspraktyk, asook oor die vaardigheid beskik om gesinsbediening in 'n gemeente te inisieer en te begelei.

Dosent: Prof MJ du P Beukes

DKB 332 - Diakonale organe van bystand in die NHKA

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module hulle sal kan verantwoord oor die Ondersteuningsraad en die DPS stelsel as organe van bystand in die diakonaat en die optrede van die predikant in die begeleiding van mense in nood.

Dosent: Dr JFP Engelbrecht

DKB 343 - Chemiese afhanklikheid

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module hulle sal kan verantwoord oor die versorging en begeleiding van mense wat van chemiese middels afhanklik is.

Dosent: Mnr I Dreyer

DKB 3441 - Bybelkennis en vaardigheid (Ou Testament)

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module, op grond van 'n seleksie van temas uit die Ou Testament, oor die vaardigheid sal beskik om Bybelse temas in die verskeie situasies van die bediening te identifiseer en in die pastoraat te implementeer.

Dosent: Dr GC Lindeque

DKB 354 - Klaspreke

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module deur die bywoning van die klaspreke en die deelname aan groepsbesprekings, gevorm sal word om preke op 'n verantwoorde wyse te evalueer, en om kennis te maak met die basiese vereistes van optimale preekoordrag.

Dosente: Prof TFJ Dreyer en mev M Dreyer

(dd) 4de Jaar DKB 400

DKB 411 - Bedieningspraktyk in die NHKA

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module hulle sal kan verantwoord oor die prakties-teologiese onderbou, kerkordelike reëlins en bedieningsvereistes van die verskillende fasette in die praktyk van die bediening.

Dosent: Prof TFJ Dreyer

DKB 421 - Bybelkennis en vaardigheid (Nuwe Testament)

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module, op grond van 'n seleksie van temas uit die Nuwe Testament, oor die vaardigheid sal beskik om hierdie temas in die verskeie situasies van die bediening te identifiseer en in die pastoraat te implementeer.

Dosent: Dr E van Eck (NT)

DKB 432 - Bedieningspraktyk - Teks na preek (preeksketse)

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module oor die praktiese vaardigheid sal beskik om eksegetiese resultate hermeneuties en teologies te verwerk tot 'n preekskets.

Dosent: Prof TFJ Dreyer

DKB 442 - Belydenisgeskrifte

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module oor 'n basiese kennis van die teologie van die belydenisskrifte sal beskik en 'n vaardigheid om dit, waar van toepassing, in die bediening te implementeer.

Dosent: Prof J Buitendag

DKB 453 - Bedieningspraktyk Huisbesoek

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module vertrouwd sal wees met die kerklike praktyk van huisbesoek en oor die vaardigheid sal beskik om dit in 'n gemeentesituasie te beplan en te implementeer

Dosent: Prof MJ du P Beukes

DKB 463 - Bedieningspraktyk Bejaardesorg

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module vertrouwd sal wees met die vereistes wat gestel word aan die pastorale versorging en begeleiding van bejaardes en oor die vaardigheid beskik om dit in 'n gemeente te inisieer en te begelei.

Dosent: Dr WJ Coetzer

DKB 474 - Bedieningspraktyk Jeugbediening

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module vertrouwd sal wees met alle fasette van jeugbediening en oor die vaardigheid beskik om die bediening van die jeug in 'n gemeente te organiseer en te begelei.

Dosent: Ds TP Möller

DKB 484 - Klaspreke

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module deur die deelname aan en lei van groepsbesprekings die vermoë en vaardigheid sal ontwikkel om preke op 'n verantwoordelike wyse te evalueer en kennis te maak met die basiese vereistes van optimale preekoordrag.

Dosent: Prof TFJ Dreyer en mev M Dreyer

(ee) 5de Jaar –DKB 500

DKB 511 - Preekstrategie

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module 'n basiese kennis sal hê van die vereistes vir die ontwerp van 'n preekstrategie en –struktuur en die vaardigheid om dit kreatief te implementeer.

Dosent: Prof TFJ Dreyer

DKB 521 - Spiritualiteitsvorming

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module die noodsaaklikheid van die eie spiritualiteitsvorming sal besef en oor die vaardigheid beskik om in die gemeentebediening die eie spiritualiteit te verdiep.

Dosent: Prof PA Geyser

DKB 532 - Preekvoorbereiding (klasprek)

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module deur inoefening die vaardigheid sal hê om 'n preek voor te berei en aan te bied in 'n klaspreksituasie.

Dosent: Prof TFJ Dreyer en mev M Dreyer

DKB 542 - Liturgiese praktyk

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module 'n basiese kennis sal hê van die liturgiese beginsels en kerkordelike vereistes wat geld vir die verskillende eredienste in die Kerk, asook 'n vaardigheid om toepaslike liturgiese ordes vir verskillende geleenthede te bedink.

Dosent: Dr E Kloppers

DKB 553 - Pastorale berading

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module vertrouwd sal wees met die basiese vereistes van pastorale berading en oor die vaardigheid beskik om 'n beradingsgesprek te fasiliteer.

Dosent: Ds J Coetzee

DKB 563 - Siekepastoraat

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module vertrouwd sal wees met die vereistes om siek mense onder verskillende omstandighede pastoraal te versorg en die vaardigheid om dit in die gemeente-praktyk te implementeer.

Dosent: Ds J Coetzee

DKB 574 - Kerklied in die erediens

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module 'n basiese kennis sal hê van die vereistes vir die kerklied in die liturgie van die Kerk en die vaardigheid om in die ontwerp van die liturgie die kerklied optimaal te benut.

Dosent: Dr E Kloppers

DKB 584 - Klaspreke

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module die vaardigheid sal ontwikkel om 'n preek voor te berei en aan te bied in 'n klaspreek-situasie.

Dosent: Prof TFJ Dreyer

(ff)

6de Jaar DKB –600

DKB 611 - Kerklied in praktyk

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module oor die kennis en vaardigheid sal beskik om die gemeente te inspireer en te begelei tot optimale deelname aan die gemeentelike sang in die erediens.

Dosent: Mnr B Bierman

DKB 621— Sendingpraktyk

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module oor 'n basiese kennis van die agtergrond, kerkordelike reëlings en praktyk van die sending sal beskik.

Dosent: Prof PJ van der Merwe

DKB 632 - Missionaat

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module oor 'n basiese kennis en vaardigheid sal beskik om 'n missionêre bewussyn by 'n

gemeente te stimuleer en missionêre aktiwiteite te inisieer.

Dosent: Dr JC van der Merwe

DKB 643 - Visuele verkondiging

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module oor die basiese kennis van die visuele in die verkondigingspraktyk sal beskik, asook oor die vaardigheid om dit op 'n verantwoordelik wyse op al die handelingsvelde te benut.

Dosent: Dr W Kloppers

DKB 663 - Kerkreg in die NHKA

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module oor die basiese kennis van die kerkordelike beginsels in die NHK sal beskik en die vaardigheid sal hê om dit in die praktyk te implementeer.

Dosent: Dr BJ van Wyk

DKB 674 - Gemeentebou en kerkbestuur

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module oor 'n basiese kennis en vaardigheid sal beskik om 'n gemeentebouproses te inisieer en te bestuur.

Dosent: Dr JC van der Merwe

DKB 684 - Klaspreke

Doelstelling: Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die module oor die vaardigheid sal beskik om deur deelname aan en leiding van groepbesprekings 'n preek verantwoordelik te evalueer.

Dosent: Prof TFJ Dreyer

Addisionele praktykvorming

By beide die SBO en die HTK was daar die gewaarwording dat sekere fasette van die bediening nie binne die gekurrikuleerde program van Praktiese Teologie aan die orde kom nie. Na samesprekings met die Fakulteitsraad is vier ekstra periodes op Vrydae vir die 5de en 4de jaars op die rooster as Praktykvorming geskeduleer. Die ooreenkoms is dat die HTK en SBO in samewerking met Praktiese Teologie die verantwoordelikheid sal aanvaar vir die beplanning en aanbieding van die volgende vier modules vir 2006:

- * Psigiatrisie pastoraat
- * Bejaardesorg
- * Sterwensbegeleiding en Rousmart
- * HIV Vigs.

Die modules word gesamentlik aangebied deur dosente van die twee kerke, wat ook die kostes daaraan verbonde sal dra. Vir 2006 word die 4de en 5de jaars as een groep hanteer en vanaf 2007 sal nog 4 modules vir die 5de jaars infaseer.

(gg) *Praktiese werk in gemeentes (DKB 700)*

Doelstelling

Die verwagte uitkoms is dat studente na afloop van die praktiese bediening in gemeentes, onder supervisie van die plaaslike predikant en evaluering in groepsverband, deur praktiese ervaring die vaardigheid sal ontwikkel om die verskillende fasette van die praktyk van die bediening op 'n professionele wyse te kan hanteer.

Opdragte

Tydens die drie maande prakties in gemeenteverband sal die studente minstens

- * ses eredienste moet lei
- * twee wyke saam met die predikant moet huisbesoek doen
- * een jeugbyeenkoms moet beplan en lei
- * twee kategeeselesse waarneem
- * een kerkraadsvergadering/louderlingvergadering/diakensvergadering bywoon
- * een finansiële kommissie vergadering bywoon
- * insit by die beplanning van 'n jaarprogram
- * insit by die beplanning van 'n begroting
- * huweliksbevestiging en begrafnis bywoon
- * siekepastoraat meemaak en self behartig
- * besoeke by bejaardes aflê
- * Bybelstudiegeleentheid bywoon en een aanbied
- * insit by huwelikskategese en berading
- * insit by kerkraadskategese
- * insit by huweliks- en doopkategese.

Kontaksessies

Gedurende die eerste week van Desember en die laaste week van Januarie sal daar twee kontaksessies van 2 dae elk wees, waartydens in groepsverband evaluasie van die praktiese werk sal plaasvind.

Gedurende die eerste week in Februarie sal daar in groepsverband aandag gegee word aan self-evaluering en spiritualiteitsvorming.

(hh) *Afrondingskursus*

Gedurende die tweede en derde week in Februarie word daar in werksessies oor elk van die volgende aspekte gehandel:

- * Intra- en interpersoonlike vaardighede deur middel van "human modelling" (ds PJ Botha)
- * Pastorale intervensiemodel (dr JC van der Merwe)
- * Samestelling, bevoegdheid en funksionering van die ouderlinge-, kerkraad-, gemeente-, ring- en Algemene Kerkvergaderings (dr WA Dreyer)
- * Die Diakonaat en diakonale vergaderings (dr WJ Coetzer)
- * Die NHSV (mev M Fourie)
- * Finansiële bestuur en kerklike administrasie (Administrateur en personeel).

(b) MDiv 200 en skripsies

Die finalejaar van die MDiv is gedifferensieer en die Hervormde Teologiese Kollege is verantwoordelik vir die aanbieding van die onderskeie modules TEO 871, 872 en 873, asook die koördinerende van die skripsies. Sedert 2005 is die gewigte van krediete wat die onderskeie modules dra gewysig om meer reg te laat geskied aan die navorsingskomponent van 'n M-graad. Die krediete van die TEO modules is verminder ~ en die krediete van die skripsie is dienooreenkomstig vermeerder. Die TEO-modules word interdisiplinêr aangebied en is afgestem op die integrasie van teologiese kennis met die oog op die bedieningspraktyk. Die volgende dosente is tans verantwoordelik vir die aanbieding van die TEO-modules: Proff PM Venter, PA Geyser, PJ van der Merwe, J Buitendag, TFJ Dreyer, dr JC van der Merwe en BJ van Wyk en ds HP van den Berg.

Die skripsies se omvang het verander vanaf 'n artikelformaat (15-20 bladsye) na 'n uitgebreide skripsie (75-100 bladsye). 'n Navorsingseminaar word vroeg in Mei aangebied met daaropvolgende sperdatums vir vorderingsverslae en ontmoetings met studieleiers.

(c) Voog- en godsdiensperiodes

In die verlede moes voogperiodes en godsdiens oefeninge op Woensdae tydens die PV periodes plaasvind. Die rooster van die Fakulteit maak vanaf 2006 voorsiening vir kerkperiodes op Donderdae vanaf 10:30-11:00. Die kerkperiodes word alternatiewelik aangewend vir voogperiodes, kerkeie godsdiens oefeninge en ekumeniese godsdiens oefeninge. In praktyk kom dit daarop neer dat daar maandeliks (behalwe gedurende eksamentye) een voogperiode en een godsdiensperiode vir die Hervormde Kerk beskikbaar is. Die Hervormde dosente is ook

verantwoordelik vir die lei van twee ekumeniese godsdiensoefeninge gedurende die jaar.

(d) Jaarlikse VTT vir predikante

Volgens 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering is predikante (jonger as 60) verplig om die jaarlikse VTT by te woon. Die bywoning van predikante was in 2000, toe die HTK die verantwoordelikheid van die destydse SVTT oorgeneem het, maar power (15 predikante). Sedertdien het die bywoning jaarliks toegeneem tot 'n min of meer konstante getal van ongeveer 100 per jaar (40-50 in Junie en 50-60 in November). In 2004 is die VTT afgestaan aan die bekendstelling van die Basistoerustingspakket en in 2005 was die tema: *Liturgiese ervaring vandag*. Die Hervormde Dosenteraad is via Knap (Komitee vir Navorsing en Publikasies) verantwoordelik vir die beplanning en aanbieding van temas vir die VTT wat ook moet uitloop op artikels in die HTS. Die tema vir 2006 is: *Kerkeenheid in 'n postmoderne idioom*.

(e) Kursusse

Gedurende 2005 was die Hervormde Teologiese Kollege betrokke by die daarstelling, aanbieding en fasilitering van verskeie kursusse, werksinkels en werkgroepe.

(aa) *Preekwerkgroep*

Die preekwerkgroep het op 'n maandelikse basis byeengekom vir die bespreking van preke wat deur verskillende predikante en dosente aangebied is. 'n Byeenkoms is ook gewy aan die bespreking van narratiewe prediking. Preke word beskikbaar gestel op die Webwerf van die Kerk. Belangstelling wissel vanaf 5-10 per geleentheid. Ons slaag nie daarin om werklik ons predikante betrokke te kry nie.

(bb) *Werksinkel: Sorg aan predikante*

Op 25 April is genoemde werksinkel aangebied met insette van kundiges op die terrein. Daar was wye belangstelling en deelname. Die inhoude is op versoek weereens aangebied tydens die Predikantevergadering en word opgevolg deur die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat.

(cc) *Kursus in Rousmartbegeleiding*

Op 3 Mei is die kursus aangebied onder leiding van dr WJ Smith. Die kursus is bygewoon deur 25 lidmate en ampsdraers.

(dd) *Diakenstoerustingspakket*

In samewerking met die Algemene Diakensvergadering is prof PA Geyser namens die HTK ingekontrakteer om behulpsaam te wees met die daarstelling van die kursuspakket. Op 31 Mei is die kursus onder blyke van groot belangstelling bekendgestel en aangebied.

(ee) *Ouderlingtoerusting*

In samewerking met die Komitee vir Presbiteraat is prof PA Geyser ook ingekon-
trakteer om behulpsaam te wees met die daarstelling van 'n toerustings-pakket vir
ouderlinge. Die kursus is op 20 Augustus bekendgestel en aangebied. Die ge-
leentheid is deur 'n groot groep ouderlinge en predikante bygewoon. Gedurende
die res van die jaar het ekself en prof Geyser die kursus ook in verskeie ringe en
gemeentes aangebied.

(ff) *Kursus vir fasiliteerders*

'n Kursus vir fasiliteerders is gedurende September aangebied om lidmate te
bemagtig om toerustingskursusse in gemeentes en ringe aan te bied. Die kursus is
bygewoon deur 25 persone.

(gg) *"Retreat" en Opfrissingskursus vir predikante wat 5 jaar in bediening is*

Beide geleenthede is verder bekendgestel onder geïdentifiseerde predikante, maar
geen reaksie is ontvang nie. Ek kry die indruk dat daar twee redes vir die
huiwering is: die koste verbonde aan die kursus en die vrees dat hulle blootgestel
sal word in die groep.

(f) Navorsing en publikasie

Gedurende 2005 het die navorsingsgenote van die Kollege sewe artikels in die
HTS gepubliseer, waarvan ekself twee artikels bygedra het. Die navorsingsfonds
van die HTK word deur hierdie navorsingsuitsette aansienlik versterk. Drr E en
W Kloppers beoog die bywoning van 'n internasionale kongres wat uit hulle na-
vorsingsgelde gesubsidieer kan word. Ek beplan om 'n besoek af te lê by die PKN
se opleiding in Nederland, wat ook vanuit my navorsingsfonds bekostig kan word
(vergelyk punt 7).

(g) Buitelandse skakeling

Die program van die DKB wat tans gevolg word, is grotendeels geskoei op die
lees van 'n soortgelyke kerklike program waarmee ek, tydens 'n besoek aan
Nederland in 1997 in Hyde Park in aanraking gekom het. Prof J Buitendag het in
onlangse gesprekke met die PKN die moontlikheid geopper van nouer kontak
tussen die HTK en die opleiding van die PKN te Hyde Park. Ek is tans in korres-
pondensie met hulle met die oog op 'n besoek gedurende die tweede semester.
Die moontlikheid van die uitruil van studente sal een van die agendapunte van so
'n besoek wees.

(h) HTS

Die werksaamhede van die HTS word in 'n aparte verslag van die redakteur
behandel.

(ii) *Slotopmerkings*

Ek wil graag my dank uitspreek teenoor prof PA Geyser wat die afgelope jaar op

'n kontrakbasis by die Hervormde Teologiese Kollege betrokke was. Sy insette word opreg waardeer. Aan die Administrateur en sy personeel wil ek my waardering betuig vir hulle ondersteuning en bereidwilligheid om in vele opsigte behulpsaam te wees. Mev B Brits is na die vertrek van mev AE Dreyer-Kruger deur die Administrateur getaak om ook behulpsaam te wees met sekere administratiewe pligte by die Hervormde Teologiese Kollege. Ek het groot waardering vir haar werk en die ondersteunende rol wat sy by die Kollege en die kantoor van die Kuratorium vervul.

Namens die Hervormde Teologiese Kollege wil ek ook my dank betuig teenoor die Fakulteit Teologie en die Universiteit van Pretoria vir die ruimte en geleentheid wat hulle aan die Hervormde Teologiese Kollege gun. Die samewerking tussen die HTK en die SBO het in die afgelope tyd op dreef gekom omdat ons gemeenskaplike belange by die Fakulteit het wat deur 'n gesamentlike front beter gedien kan word.

BESKRYWINGSPUNT 37: KURATORIUM

1. **Die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege, prof TFJ Dreyer, word bedank vir uitmuntende leiding met betrekking tot die vestiging, bedryf en uitbou van die Hervormde Teologiese Kollege.**
2. **Dosente wat by die Hervormde Teologiese Kollege behulpsaam is, word bedank vir die voortrefflike wyse waarop die opdrag uitgevoer is.**
3. **Die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg word bedank vir die aanvaarding van die verantwoordelikheid om die belange van Kerkgeskiedenis te hanteer en uit te bou.**
4. **Predikante word daaraan herinner dat die jaarlikse VTT-kursus verpligtend is. Kerkrade moet toesien dat die predikant die VTT-kursus bywoon.**

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 38: RING VAN WATERBERG

LEERSTOEL IN KERKGESKIEDENIS AAN FAKULTEIT TEOLOGIE

'n Leerstoel in Kerkgeskiedenis word by die Kerk se teologiese opleiding hervestig.

Ds S Hoffman (sr) stel die beskrywingspunt.***Kommentaar***

Die Kuratorium het 'n soortgelyke beskrywingspunt oorweeg maar na aanleiding van 'n gesamentlike vergadering met lede van die Werkgroep vir Kerkgeskiedenis en Kerkreg is, hoofsaaklik vanweë die volgende, daarteen besluit:

- * Die huidige ooreenkoms met UP loop in 2009 ten einde en daar heers onsekerheid oor die aantal dosente wat geakkommodeer sal kan word by UP en die Kollege.
- * Intussen is daar 'n geleentheid by UP wat benut kan word, naamlik dat 'n termynaanstelling, tot 2009, in die Departement Kerkgeskiedenis gedoen kan word. Hierdie aanstelling geskied volgens die prosedure soos in die Kerkorde uiteengesit en sal tot bevrediging van die Kuratorium en die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg aangewend word.

BESLUIT**3.1.1.5 Hervormde Teologiese Studie (HTS): Verslag van prof AG van Aarde****(i) Verslag 2005**

- * Gedurende 2005 is 82 artikels vir publikasie voorgelê; 61 is met wysiging aanvaar; 9 is sonder wysiging aanvaar; 12 is afgekeur.
- * Jaargang 61 - 2005 is eventueel 41 artikels met subsidievoordeel vir Hervormde dosente gepubliseer en 18 artikels met subsidievoordeel vir ander lede van die Fakulteit Teologie.
- * Jaargang 61 - 2005 is 22 resensies gepubliseer.
- * In Jaargang 61 - 2005 is 17 artikels van buitelandse navorsers gepubliseer.
- * In Jaargang 61 - 2005 is 20 artikels in Afrikaans gepubliseer; 48 artikels in Engels en 2 in ander Europese tale.
- * Die Redaksie het besluit om Jaargang 61, Aflewering 3 in geheel in Engels uit te gee na aanleiding van die aanbeveling deur die Departement Nasionale Onderwys om by IBSS internasionaal te akkrediteer met die oog op staatsubsidie. Aan die Algemene Kerkvergadering 2004 is verslag gegee dat die taalverspreiding gedurende 2001-2003 soos volg daaruit gesien het: Afrikaans: 60%; Engels: 37%; Europees: 3%.
- * Die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria sal volgens

berekening in 2007 die subsidie van R4 248 000.00 op grond van gepubliseerde navorsing in HTS gedurende 2005 ontvang. Van hierdie bedrag sal volgens berekening R590 000.00 vir teologiese navorsing.

- * Die Redaksie het in Oktober 2005 by die Raad van Finansies (as deel van die 2006-begroting vir Teologiese Opleiding) die bedrag van R287 903.00 (teenoor die bedrag van R304 709.00 in die vorige finansiële jaar) vir HTS-uitgawes aangevra.

(ii) ***Beplanning 2006***

- * *Aflewering 1 - Maart 2006*

15 Artikels word gepubliseer; waarvan 9 tot Hervormde dosente se subsidievoordeel is; waaronder 2 van die buiteland.

- * *Aflewering 2 - Junie 2006*

15 Artikels word gepubliseer; waarvan 10 tot Hervormde dosente se subsidievoordeel is; waaronder 4 van die buiteland.

(iii) ***Dekaansbydrae 2006***

'n Skrywe van dank is deur die redakteur aan die dekaan gerig vir sy toekenning uit dekaansfondse vir 2006. Die toekenning het met R20 000 vermeerder en sal in die volgende begroting gereflekteer word.

(iv) ***Verhouding tussen intekengeld en produksiekoste***

Na aanleiding van navrae deur Ring van Klerksdorp vergelyk die intekengeld op die HTS besonder gunstig met dié op die NG Kerk se teologiese tydskrif aan die Universiteit van Pretoria, te wete *Verbum et Ecclesia*. 750 boeke (in totaal 230 000 bladsye) van *Verbum et Ecclesia* word jaarliks versprei teen 13 sent per bladsy. 2 400 boeke (in totaal 1 158 400 bladsye) van HTS word jaarliks versprei teen 12 sent per bladsy.

(v) ***Verslag Senwet (Sentrum vir Navorsing oor Wetenskap en Tegnologie)***

In *Tydskrif vir Geesteswetenskappe* 45(3) 2005 het prof Johann Mouton (Universiteit van Stellenbosch) die bevinding van navorsing oor Suid-Afrikaanse geakkrediteerde tydskrifte, gebaseer op data oor 'n twaalfjaartydperk in *SA Knowledgebase* (SAK), gepubliseer. Onder andere is die volgende bevind:

- * Waar meer as 'n kwart van sosiaalwetenskaplike artikels in 1990 in Afrikaans gepubliseer is, het dit in 2001 afgeneem tot minder as 5%.
- * Afrikaans as wetenskapstaal word hoofsaaklik aangetref in klein trosse (clusters) dissiplines in die humaniora, naamlik Afrikaans, Regte, Teologie, Geskiedenis en Filosofie.

- * Wat teologiese tydskrifte betref, word die volgende as met "bogemiddelde proporsie Afrikaanse artikels" vermeld:

- ** In die Skriflig (84.1%)
- ** NGTT (80.4%)
- ** Skrif en Kerk (Verbum et Ecclesia) (78.6%)
- ** Praktiese Teologie in SA (78.4%)
- ** HTS (74.4%)
- ** Acta Theologia (73.7%)
- ** Tydskrif vir Christelike Wetenskap (70.8%)
- ** Koers (61.9%)

Nie een teologiese tydskrif word vermeld onder die met 'n "beduidende proporsie Afrikaanse artikels" nie.

- * Hierdie statistiek geld 'n twaalfjaarperiode. Volgens eie statistieke oor die afgelope 6 jaar, is die verhouding Afrikaans/Engels in HTS 60/40%, dus heelwat minder as die 74.4% van die afgelope 12 jaar (kyk opmerking 1, 5de punt onder verslag vir 2005).
- * In beide Natuur- en Geesteswetenskappe (in Afrikaans, Engels en ander Europese tale gepubliseer) is in 1990 die getal 6,617 artikels in Suid-Afrika gepubliseer en in 2002 die getal van 5,737. Meer as 45% van alle artikels is in 100 vaktydskrifte gepubliseer en HTS word as die 14de, wat hoogste frekwensie betref, gelys. Met "frekwensie" word hier bedoel die voorkeur wat navorsers aan tydskrifte verleen om hulle uitsette daarin te publiseer. Die voorkeur in terme van alle akademiese dissiplines wat aan 'n teologiese tydskrif soos HTS verleen is, is prysenswaardig. Dit is hoofsaaklik Mediese en enkele Regte- en Opvoedkunde-tydskrifte wat 'n hoër frekwensie het. Die ander teologiese tydskrif wat die naaste aan HTS kom, is NGTT, wat 22ste op die lys is. Skrif en Kerk (Verbum et Ecclesia) is 69ste op die lys.

BESKRYWINGSPUNT 39: KURATORIUM

1. **Prof AG van Aarde en mev A Goosen word bedank vir die uitmuntende werk met betrekking tot die HTS.**
2. **Dosente van die Kerk word bedank vir hulle navorsingsuitsette.**
3. **Die vergadering oorweeg die begroting ten opsigte van die HTS (sien Raad van Finansies begroting).**

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 40: RING VAN ZOUTPANSBERG**OPHEFFING VAN FINANSIËLE VERPLIGTING VAN HTS**

Die finansiële verpligting wat gemeentes ten opsigte van die HTS het, word opgehef en vrywillige bydraes word van gemeentes en lidmate gevra.

Motivering

- * Talle gemeentes ervaar erge finansiële druk ten opsigte van die instandhouding van gewone noodsaaklike verpligtinge. Sommige gemeentes moes reeds hulle uitgawes tot op die been sny.
- * In die lig van bostaande is die ring van mening dat die HTS geen besondere bydrae lewer tot die instandhouding van die gemeentes van die Kerk nie. Die artikels daarin is uitsluitlik akademies van aard en is boonop die laaste tyd soms teen die grein van die Kerklike etos en belydenis.
- * Gemeentes se volle beheer oor fondse wat deur hulself gegenereer is, kan op geen manier ingekort word nie. Enige besluit of gedelegeerde mag van die Algemene Kerkvergadering moet rekening hou met die grondwet en die daarin bepaalde beginsels van administratiewe geregtigheid.

Ds PJ van der Merwe stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

3.1.1.6 Die Teologiese Opleidingsfonds: Verslag van die Fondssekretaris, dr JP Labuschagne, vir periode 2004 – 28 April 2007

(i) *Inleiding*

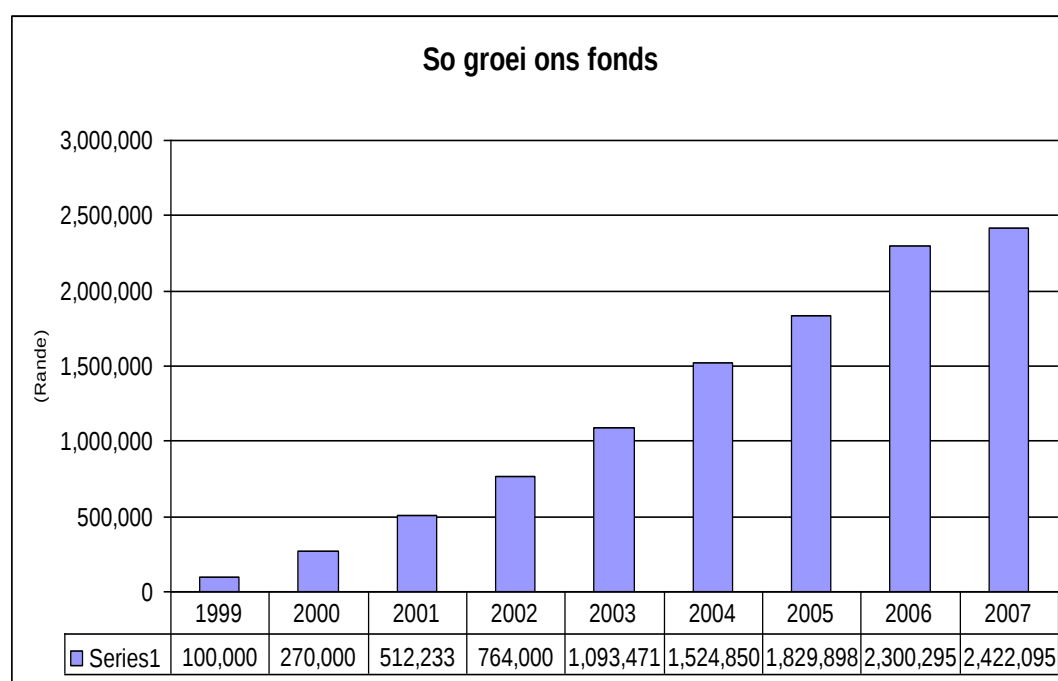
Soos ons verwag het, en soos ons beplan het en daarvoor gewerk het, is dit reeds duidelik dat elke nuwe miljoen rand vinniger realiseer as die vorige miljoen. Vroeg in 2007 het ons belegging reeds by **R2,4 miljoen verbygegaan!**

- (a) Groot dank aan elkeen - die Kerk in die geheel, elke gemeente en donateur afsonderlik, elke predikant in die besonder, die NHSV, die jeug- en kategesegroepe, die Administrateur en personeel van die Kerkkantoor, die Kuratorium! Baie dankie vir elkeen se bydraes, dryfkrag, entoesiasme, en trou en lojaliteit teenoor die werk van ons Kerk en die Heer van die Kerk! Ons dank in nederigheid bo alles aan ons Here Jesus Christus wat die werk van ons hande seën!

- (b) Waarheen gaan ons met ons Fonds? Ons werk op basis van die besluite van die Algemene Kerkvergadering, en soos dit dan vir ons uitgespel word in ons visie en missie. In kort: Ons werk hard sodat ons Kerk altyd 'n teologiese opleiding sal hê, vandag, more, en in die toekoms! En daarmee is dit vir ons belangrik dat ons opleiding altyd 'n opleiding na ons standaarde en vereistes sal wees.
- (c) Met Projek Masedonië wil ons jaarliks individuele lidmate in elke gemeente aanmoedig om 'n verskil te maak met 'n spesiale bydrae, afgesien van ons eredienskollektes in Augustus en September. Met Projek Masedonië word daarmee beoog om groter groei vir ons Fonds te bewerk, om vinniger by die punt uit te kom waar ons Fonds uit homself jaarliks meer sal oplewer as die totale jaarlikse kerklike bydrae. Dan behoort ons by die aangewese punt te wees om die Fonds operasioneel te begin maak, omdat die Fonds dan sy inherente sterkte kan toon. Alles is natuurlik onderhewig daaraan of omstandighede ons sal toelaat om betyds by hierdie belangrike posisie van krag uit te kom!
- (ii) ***So groei die Teologiese Opleidingsfonds***

Stand van belegging	Bedrag	Groei
1999	R 100 000.00	-
2000	R 270 000.00	R170 000.00
2001	R 512 232.60	R242 232.60
2002	R 764 000.00	R251 767.40
2003	R 1 093 470.70	R329 470.70
2004	R 1 524 849.86	R431 379.16
2005	R 1 829 897.57	R305 047.71
2006	R 2 300 294.58	R470 397.01
28/02/07	R 2 422 094.73	R121 800.15

Op 28/02/2007 was die stand van ons belegging R2 422 094.73.

(iii) **Ons strategie om ons mikpunt van R9.00 per lidmaat te bereik**

- * Eredienskollektes – laaste Sondag van Augustus en eerste Sondag van September
- * Volgehoue steun van NHSV-takke word nagestreef
- * Kategese- en Jeuggroepe (muntleggings ens.)
- * Die toenemende rol van individuele donateurs.

BESKRYWINGSPUNT 41: KURATORIUM

1. **Dr JP Labuschagne word bedank vir uitmuntende werk en volgehoue entoesiasme ten behoeve van die Teologiese Opleidingsfonds.**
2. **Dank word aan mev Betsie Brits betuig vir die ondersteuning aan die Fondssekretaris en die netjiese wyse waarop die administrasie bestuur word.**
3. **Dank word aan donateurs betuig vir volgehoue bydraes aan die Teologiese Opleidingsfonds.**

BESLUIT3.1.2 **PREDIKANTE**3 1 2 1 **Etiese kode vir predikante**

Die vorige Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het die opdrag ontvang om ondersoek te doen na die inherente vereistes vir die predikantsamp en riglyne daarvoor saam te stel. Die raad het verskeie werkswinkels gehou en 'n Etiese Kode vir Predikante geskryf. Die kode is vir kommentaar in die Kerk versprei. Die opdrag is deur die 67ste Algemene Kerkvergadering gekontinueer.

Die nuutverkose raad het opnuut 'n Etiese Kode saamgestel wat ook vir kommentaar in die kerk versprei is. Die volgende sake is oorweeg by die opstel van die Kode:

- * Daar is 'n behoefte aan 'n soortgelyke kode vir predikante soos daar ook in ander hulpverlenende en soortgelyke beroepe bestaan - soos mediese dokters, sielkundiges, maatskaplike werkers, edm.
- * Hierdie kode wil in die eerste plek fokus op 'n gedragskode waaruit nie net

oortuigings van predikante van die Kerk duidelik sal wees nie, ook nie slegs iets soos 'n taakoms krywing nie, maar veral bepaalde aspekte van die predikant se optrede en styl.

- * Die klem wil val op die soort van kodes/riglyne waarmee die beroep positief verwoord word en nie soos die opdrag oorspronklik aangedui het op dissiplinêre sake nie. Natuurlik kan die positiewe Bybelse riglyne waartoe predikante instem ook dien as kriteria aan die hand waarvan afwykings daarvan gemeet kan word - soos in alle beroepe met soortgelyke kodes.
- * 'n Lewenskode verskil van 'n dissiplinêre kode. Die Kerkorde, veral Ordereël 2.1.5 en Ordinansie 2.1.5 en die Reglement vir prosedure by Tug, is voldoende as dissiplinêre kode.
- * Die Lewenskode kan moontlik as 'n aanhangsel tot die taakoms krywing van die predikant gevoeg word.
- * Die daarstelling van 'n Lewenskode kan ook vir die predikant as baken op die pad in sy werk en lewe in die Kerk dien en kan bydra tot sy ontwikkeling as mens en predikant.

Die volgende word deur die raad aangebied:

ETIESE KODE VIR PREDIKANTE VAN DIE NHKA

'n Predikant van die NHKA is 'n geroepe dienskneg van God. Die Woord van God is die lewensriglyn vir elke gelowige ook vir die predikant. Die predikant as dienskneg van God beklee 'n amp in die kerk en lewer dienswerk in die kerk. 'n Predikant is dus nie 'n gewone werknemer nie. Sy/haar verhouding tot die gemeente word bepaal deur die kerk se ampsbeskouing soos uitgedruk in die belydenisskrifte, bevestigingsformulier en beroepsbrief.

Die predikant wat *coram Deo* lewe kan op die ondersteuning, agting en liefde van die geloofsgemeenskap staatmaak.

'n Predikant

glo in die Drie-enige God en leef in 'n lewende verhouding met God
leef in gehoorsaamheid aan God
doen sy werk onder leiding van die Heilige Gees
se dryfveer is liefde vir God
hou aan om die Woord van God te bestudeer
groeï doelbewus voortdurend tot geestelike volwassenheid
leef in dankbaarheid teenoor God
is oortuig van sy roeping deur God.

'n Predikant sien om na die kudde van God deur

Christus - die boodskap van die kruis - te verkondig
die evangelie in ooreenstemming met die belydenis te bedien

die sakramente te bedien
te waarsku teen afgodery in elke vorm
al sy dienswerk met liefde teenoor sy naaste te verrig
missionêr te dink, te leef en te werk.
te bid vir die gelowiges en vir die nood van alle mense
wanneer hy/sy moedeloos word, nie te gaan lê nie, maar met vertroue op God
voort te gaan om sy/haar roeping uit te leef
die unieke gawes wat hy/sy ontvang het tot opbou van die liggaam van Christus
te gebruik
staat te maak op die voorbidding en ondersteuning van die gelowiges.

'n Predikant is iemand wie se lewe spreek van

nederigheid
beskeidenheid
vriendelikheid
beskaafdheid
selfbeheersing
geduld
volharding
vroomheid
hardwerkendheid
toegewydheid
opregtheid
lewensblyheid
emosionele volwassenheid
eerlikheid.

'n Predikant

lewe self wat hy verkondig
streef na korrekte optrede
is bereid om deur die Woord verander te word
is bereid om sy/haar selfkennis te vermeerder
is bereid om sy/haar sosiale vaardighede te verbeter
word toegerus om sy dienswerk beter te doen
is ingelig oor die gevare van spanning
is bewus daarvan dat gebalanseerd geleef moet word met genoeg tyd vir
ontspanning
tree op as voorbeeld van geloof en goeie leer
het reg op lewensonderhoud sonder geldgierigheid
soek die belang van ander
erken as hy/sy verkeerd opgetree het
sy gesin het reg op die tyd van die predikant.

In sy verhouding met ander is 'n predikant

geduldig
lojaal
bereid om elke mens se uniekheid in ag te neem

aanpasbaar
 betroubaar en handhaaf 'n vertrouensverhouding
 'n goeie voorbeeld
 oop vir positiewe kommentaar
 getrou aan sy vrou/haar man
 ongetroude predikante leef heilig en respekteer die huwelik.
'n Predikant in sy verhouding met die gemeente en kollegas
 hanteer verskille met kollegas en lidmate op kerklike weg
 beskerm kollegas teen onbillike kritiek
 respekteer die dienslewering van ander professies
 help in sagmoedigheid reg
 maak nie van mag misbruik nie
 Onthou dat leermeesters strenger beoordeel word
 leef as medegelowige in die gemeenskap van die gelowiges.

BESKRYWINGSPUNT 42: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

1. Die vergadering besluit oor die noodsaaklikheid vir 'n etiese kode vir predikante.
2. Die vergadering spreek hom uit oor die voorgestelde etiese kode van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat.

BESLUIT

3.1.2.2 Welsorgprogram vir predikante

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat bet die opdrag ontvang om ondersoek te doen na die welstand van die predikante van die Kerk en voorstelle aan die hand doen hoe daar aan die welstand van predikante aandag gegee kan word.

Vergelyk **BYLAE F** vir studiemateriaal.

BESKRYWINGSPUNT 43: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

1. Die vergadering besluit oor die noodsaaklikheid vir 'n welstandsprogram vir predikante.
2. Die vergadering spreek hom uit oor die voorgestelde welstandsprogram van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat.

BESLUIT

3.1.2.3 **Besinning oor die uitkoop van tyd van 'n predikant in 'n volledigversorgde standplaas**

Daar is gevalle in die Kerk waar die tyd van 'n predikant in 'n volledig versorgde standplaas uitkoop word om aan die predikant geleentheid te gee om sinodale opdragte uit te voer byvoorbeeld voorsitters, direksie, taakspan, Raad van Finansies, skriba, Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering, ens.

Alhoewel kerkrade bereid is om hulle predikant(e) af te staan vir sinodale werk, is daar tog die vraag of dit korrek is dat 'n predikant in 'n volledig versorgde standplaas dien, en dan op gereelde basis uit die gemeente weg is om die ander taak te verrig.

Op grond van die aanbevelings van die Rade vir Regsadvies en Pastoraat en Presbiteraat maak die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die volgende aanbevelings:

- * Die uitkoop van 'n tyd van 'n predikant in 'n volledig versorgde standplaas behoort by hoogste uitsondering te geskied aangesien hy/sy veronderstel is om voltyds 'n standplaas te bedien.
- * 'n Standplaas behoort nie gewysig te word met die doel om 'n predikant in 'n volledig versorgde standplaas elders te gebruik nie. Die Kerkorde maak nie daarvoor voorsiening nie.
- * Indien 'n predikant se tyd uitkoop word om sinodaal diensbaar te wees, moet rekening gehou word met die regs- en moreel-etiese implikasies.
- * Elke geval moet op meriete beoordeel word.
- * Die benoeming moet formeel deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met die predikant en sy/haar kerkraad uitgeklaar en op skrif gestel word.
- * Indien van die dienste van 'n predikant in 'n deeltydse standplaas gebruik gemaak word, kan 'n kombinasie-ooreenkoms gesluit word.
- * Vergoeding gekoppel aan die uitgekoopte tyd behoort aan die kerkraad oorbetal word en nie aan die predikant nie, aangesien dit immers tyd is wat by die kerkraad uitkoop word.
- * 'n Kerkraad mag nie die bedrag gebruik om in sy eie begrotingbesparings in te werk nie, maar behoort onmiddellik daarmee die tyd van 'n ander predikant in te koop ten einde die werk in die gemeente ongehinderd te laat voortgaan.

- * Indien die tyd van 'n predikant op ringsvlak uitgekoop word, geskied dit in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Die enkele riglyne in die Kerkorde met betrekking tot 'n benoeming word in ag geneem.

BESKRYWINGSPUNT 44: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

1. Die vergadering spreek hom uit oor die beginsel van die uitkoop van tyd van predikante in volledig versorgde standplase.
2. Die vergadering spreek hom uit oor die advies van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

BESLUIT

3.1.2.4 Huisbesoek deur predikante

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het, na aan leiding van talle navrae wat by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen is, 'n memorandum voorberei oor "die tradisionele bediening van huisbesoek en riglyne oor moontlike alternatiewe." Onveiligheid in sommige gemeentes en streng sekuriteitsmaatreëls by huise en behuisingskomplekse bemoeilik die tradisionele huisbesoek praktyk.

In die ondersoek is die Bybels Reformatoriese fundering vir huisbesoek opnuut nagevors. Die vermoede is dat daar by predikante 'n onsekerheid is oor hoe daar, vanweë hierdie en nog ander praktiese reëlins, uitvoering gegee moet word aan die voorskrifte oor huisbesoek, soos vervat in die Ordinansies van die Kerkorde.

Die volgende komitee is aangewys om die ondersoek te doen en 'n memorandum voor te berei:

Prof TFJ Dreyer
Dr PJ van Zyl
Ds JM van Staden (Montana)

Die komitee het in die lig van die vraagstelling, sake geïdentifiseer wat in so 'n ondersoek van belang is en die onderskeie fasette aan komiteelede toegewys.

Prakties-teologiese teorievorming (ds JM van Staden)

'n Bybels-Reformatoriese perspektief op huisbesoek (dr PJ van Zyl)

Die plek van huisbesoek binne 'n prakties-teologiese ekklesiologie (prof TFJ Dreyer).

Op grond van die resultate van bogenoemde ondersoeke is daar gepoog om riglyne te bied vir die huisbesoekpraktyk.

Die memorandum van die raad is opgeneem in **BYLAE G**.

Die voorgestelde Kerkorde wysiging word in Hoofstuk 10 behandel.

3.1.2.5 Opsig oor saamwoon van ongetroude lidmate

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek gedoen oor die saamwoon van ongetroude lidmate en die Kerk se opsigtaak.

Vergelyk **BYLAE H** vir studiemateriaal.

BESKRYWINGSPUNT 45: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

1. Die vergadering spreek hom uit oor die volgende voorstelle van die raad:
 - 1.1 Die Kerk maak onderskeid tussen 'n burgerlike- en kerklike huwelik.
 - 1.2 Riglyne vir kerklik inseëning word saamgestel.
 - 1.3 Die Kerk poog om paartjies wat saamwoon te begelei tot 'n kerklike huwelik.
 - 1.4 Die Kerk tree met die Regshervormingskommissie hieroor in gesprek.

BESLUIT

3.1.2.6 Beskrywingspunte wat die predikantsamp raak

BESKRYWINGSPUNT 46: RING VAN HEIDELBERG

ADVERTERING VAN VAKANTE STANDPLASE

Daar word opnuut besin oor die besluit dat gemeentes vakante standplase adverteer. Deeglike navorsing en bespreking word gedoen oor die praktiese werkbaarheid en deursigtigheid van so 'n proses.

Motivering

Die beroepspraktyk raak al hoe meer menslik georiënteerd. 'n Beroep word nie meer altyd biddend dat die Heilige Gees leiding sal gee, uitgebring nie.

Daar is kommer oor die wyse waarop beroepe uitgebring word.

Ordinansie 2.1.3(iv) lui soos volg:

'n Kerkraad en 'n predikant of proponent wat beroep is, kan, voordat oor die beroep besluit word, 'n gesprek voer oor die werksopdrag, werksomstandighede en versorgingsvoordele in die gemeente.

Volgens bogenoemde Ordinansie kan 'n gemeente en/of predikant/proponent, nadat 'n beroep uitgebring is, met mekaar in gesprek tree oor bogenoemde sake. Daarmee kan seker nie veel fout gevind word nie. Met die al groter wordende voorkoms van makrogemeentes in ons stede, waar meerdere bediening onontbeerlik is, is differensiasie en spesialisering seker 'n noodwendigheid.

Die huidige praktyk in ons Kerk dui egter op iets heeltemal anders. Predikante (beroepafwagtend en in gemeentes) word genooi om by vakante standplase te kom preek. Daartydens word ook gesprek gevoer met sodanige predikant. In sommige gevalle is dit niks anders as 'n onderhoud nie. Verder kan predikante ook deur middel van 'n CV aansoek doen om as kandidaat oorweeg te word waar 'n gemeente beroep. Advertensies hieroor verskyn van tyd tot tyd in Die Hervormer.

Die implikasie van die praktyk is nie wat Ordinansie 2.1.3(iv) sê nie. Die gesprek of onderhoud (menslike voorgedee en beoordeling) gaan nou die beroep vooraf.

Die afleiding wat gemaak word, is dat

- * gemeentes self met die hand wil uitsoek
- * biddende beroep dat God voorsien nie meer genoeg is nie; die mens se oordeelsvermoë word verhef bó God se beskikking
- * dit nie meer oor die reggeaarde bedienaar van die Woord gaan nie, maar oor 'n paslik toegeruste predikant
- * dit wat die Bybel sê wat gedoen moet word en wat die Kerkorde sê hoe dit gedoen moet word, in gedrang kom wanneer menslike voorkeure en beoordeling die welwese van kerkwees bepaal.

Ds P Buitendag stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 47: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK VERGADERING

STUDIE OOR BRUGPREDIKANTE

Studie word ondemeem oor brugpredikante en die gebruik daarvan in die Kerk.

Motivering

In bepaalde vakante gemeentes is die situasie soms van so 'n aard dat dit bepaalde kundigheid verg om sake in die gemeente vlot te laat loop. Dikwels is hierdie kundigheid alleen bekombaar in die persoon van 'n afgetrede predikant, dosent of selfs diensdoenende predikant of dosent.

Die volgende gedagtes geld:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering plaas 'n brugpredikant in oorleg met 'n ringskommissie op versoek van 'n kerkraad vir 'n vasgestelde tydperk in 'n gemeente in belang van die gemeente. Die situasie in die gemeente word na verstryking van die tydperk geëvalueer. Indien dit nodig blyk, kan op versoek van die kerkraad en met toestemming van die ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die tydperk verleng word.

Brugpredikante moet toegerus word vir die taak. Brugpredikante is nie noodwendig emeriti nie.

Dr JC van der Merwe stel die beskrywingspunt.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 48: PROF MJ DU P BEUKES****BRUGPASTORAAT BY VAKANTE GEMEENTES AS OORGANGS MAATREËL**

'n Vakante gemeente kan van brugpastoraat gebruik maak met toestemming van die ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voordat 'n predikant beroep word. Die arbeidstydperk word vasgestel en die situasie word van tyd tot tyd geëvalueer

Motivering

As gelet word op verskeie aspekte van gemeentes wat vakant raak, is daar baie faktore wat brugpastoraat, 'n oorgangsfase, met baie sterk positiewe leiding, noodsaaklik maak.

Kommentaar

Die beskrywingspunt is vervat in Beskrywingspunt 47.

Prof MJ du P Beukes stel die beskrywingspunt.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 49: PROF MJ DU P BEUKES****GEBRUIK VAN EMERITI IN GEMEENTES EN BEPAALDE BEDIENINGE**

Met die oog op die beste belang van 'n gemeente of 'n bepaalde bediening, kan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in oorleg met die ringskommissie en die plaaslike kerkraad, 'n emeritus predikant of teologiese dosent in 'n gemeente of in 'n bepaalde bediening plaas. Die situasie in die gemeente word jaarliks geëvalueer en daarna kan die kerkraad aansoek doen vir verlenging van die plasing.

Motivering

- * In bepaalde gemeentes is die situasie van so 'n aard dat dit bepaalde kundigheid verg en dikwels is hierdie kundigheid alleen bekombaar in die persoon van 'n afgetrede predikant of dosent.
- * In veraf geleë plekke en die buiteland is dit dikwels net emeriti wat bereid is om daar te gaan werk en soms die enigste persone wat beskikbaar is vir die werk.
- * Aangesien genoemde situasies nie algemeen sal voorkom nie, word die voorsiening van ampswerk aan jonger predikante hulle nie ontnem nie.
- * Oor die algemeen kan persone op 65 nog liggaamlik en geestelik goed funksioneer.

Beoordeling van beskrywingspunt deur ringsvergadering van Oos-Kaapland

Die ringsvergadering oordeel dat werksaamhede van emeriti ressorteer onder die voorsiening van Ordereël 10.4 vir noodsituasies.

Beoordeling deur agendakommissie

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het reeds 'n besluit in dié verband geneem

wat toegepas word.

Prof MJ du P Beukes stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

3.1.3 OUDERLINGE

3.1.3.1 Vakatures op die kerkraad

Die meeste kerkrade ondervind 'n tekort aan ampsdraers. Hierdie tekort het verskeie negatiewe gevolge vir die gemeente, onder andere:

- * Offergawes word nie betyds ingesamel nie en sommige lidmate word glad nie besoek nie. Dit verhoog die finansiële druk op gemeentes.
- * Huisbesoek raak agterweë met al die negatiewe gevolge daaraan verbonde.
- * Wyke raak al hoe groter wat 'n al hoe groter las op die gewilliges plaas en daartoe kan lei dat hulle ook bedank en wat die probleem dan net vererger.
- * Gawes en talente binne die liggaam van Christus word nie benut nie.

Verskeie sake kan genoem word wat aanleiding daartoe gee dat vakatures op kerkrade bestaan, byvoorbeeld:

- * Lidmate van die 21 ste eeu raak al hoe besiger en het doodeenvoudig nie meer tyd om in die Kerk te werk nie.
- * Mense se prioriteite het die laaste aantal jare verander en die kerk speel nie meer die belangrike rol wat dit eers gedoen het nie - uiteindelik speel God nie meer 'n belangrike rol nie.
- * Kerkvergaderings wat swak bestuur word, word beleef as 'n mors van tyd vir "besige" mense, dit skrik potensiële kerkraad af.
- * Mense raak al hoe meer privaat en swak opgeleide kerkraadslede skep negatiewe persepsies oor die ampte by mense.
- * Optrede van predikante en kerkraadslede veroorsaak dat persone nie met die kerkraad wil assosieer nie.
- * Dalende getalle van die kerk veroorsaak dat die potensiële poel van nuwe lede al hoe kleiner raak.
- * Die veiligheidsituasie veroorsaak dat mense nie meer na ure uit hulle huise

wil beweeg nie.

Uit die aard van die saak hang moontlike oplossings ten nouste saam met die uit-
skakeling van die aanleidende oorsake:

- * Gemeentelede sal toerusting moet ontvang oor die noodsaaklikheid van die ampte en die verantwoordelikheid wat elke lidmaat het om sy Godgegewe gawes en talente ook tot beskikking van die Kerk (liggaam van Christus) te stel. Sommige lidmate sal van voor af geëvangelizeer moet word.
- * Kerkraad sal beter toegerus moet word om hulle onderskeie take so te vervul dat mense nie daardeur afgestoot word nie, byvoorbeeld toerusingskursusse en kursusse oor dinge soos vergaderingsprosedure.
- * Innoverende denke kan help om die probleem kleiner te maak, byvoorbeeld vra vrywilligers om as kollektante op te tree, implementeer 'n stelsel van aftrekorders of doen herindelings van wyke.
- * Maak wyke kleiner sodat die werkslas vir kerkraad so klein as moontlik is.
- * Skep werksgroepe om sekere ander take wat in 'n gemeente gedoen moet word te verrig sodat kerkraadslede nie dit ook nog hoef te doen nie.
- * Stel sake wat gesindhede negatief beïnvloed onmiddellik reg.
- * Sekuriteitsfirmas kan gereël word om voertuie op te pas. Behoorlik vooraf-gereelde afsprake verminder die risiko tydens huisbesoeke.
- * Die Kerk moet die dalende tendens van lidmaatgetalle omkeer. Dit vereis 'n klomp dinge:
 - ** Ons sal nuut moet dink oor wie ons is, wat ons doen en hoe ons dit doen.
 - ** iets wat lewe groei vanself. Ons moet net die dinge wat groei verhin-der uitskakel.
 - ** Missionêr gerigte aksies moet aangepak word.
 - ** Plaas groot klem op die jeug - hulle is die kerk oppad na more!

Gevolgtrekking

Dit is duidelik dat daar geen enkele kits oplossing vir hierdie probleem is nie. Dit is egter ook duidelik dat 'n klomp dinge op grondvlak gedoen kan word om die probleem ligter en kleiner te maak. Kerkrade moet dus aangemoedig word om elkeen hulle eie situasie te ontleed en regstellende stappe te doen. Die probleem sal net verminder as ons iets daadwerklik begin doen. Om kerkrade by te staan kan die Komitee vir Presbiteraat die *Moontlike Oplossings* hierbo in groter detail uitwerk met meer spesifieke voorbeelde en riglyne aan kerkrade. Die moontlikheid van 'n reeks artikels in Die Hervormer kan ook oorweeg word.

BESKRYWINGSPUNT 50: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

1. Ouderlingevergaderings stel 'n bedieningsplan op wat rekening hou met die plaaslike omstandighede.
2. Ouderlinge doen in ooreenstemming met die bedieningsplan hulle ampswerk.
3. Op grond van die algemene priesterskap van die gelowiges word lidmate wat nie as kerkraadslede wil dien nie, toegerus om in die gemeente diensbaar te wees.

BESLUIT

3.1.3.2 Hersiening van bestaande toerustingspakket vir ouderlinge

Die opdrag is afgehandel

BESKRYWINGSPUNT 51: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

1. Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat en prof Prof Geyser word bedank vir die afhandeling van die toerustingspakket vir ouderlinge.
2. Ouderlingevergaderings gee indringend aandag aan die toerusting van ouderlinge.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 52: RING VAN MIDDELBURG

BEDIENINGSPRAKTYK VIR OUDERLINGE

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat gee aan ouderlingevergaderings leiding oor 'n bedieningspraktyk vir ouderlinge in 'n veranderende samelewing.

Motivering

- * Die hedendaagse samelewing verskil radikaal van selfs dié van tien jaar gelede. Sake soos veiligheid, die invloed van tegnologie en massamedia, die beskikbare tyd van lidmate, die toeganklikheid van lidmate en dies meer, het tot gevolg dat nuwe en dikwels onhaalbare eise aan ampsdraers gestel word.
- * Daar word deur die werksomgewing soveel eise aan die lidmate gestel dat die werkende ouderling al minder tyd het vir die ampswerk. Sommige tree eenvoudig uit die amp. Ander sien nie kans om die diens te aanvaar nie.
- * Die beskikbare persone het nie altyd die kennis en die vaardighede om met die post-moderne mens te werk nie.
- * Toerustingsmateriaal toegespits op die bedieningspraktyk van die ouderling sal meehelp dat die ampswerk beter verloop. Dit kan ook daartoe meewerk om die voortdurende lys van vakante wyke in te kort.

Ds NJS Steenekamp stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

---oOo---

Hoofstuk

**Vergaderings
van
Ampte**

4. VERGADERINGS VAN AMPTE

4.1 ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

4.1.1 VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING VIR DIE TYDPERK 2004 TOT 2007

4.1.1.1 Verkiesing

Die Vierde Algemene Diakensvergadering gehou op 31 Mei tot 2 Junie 2007 het die Kommissie van Algemene Diakensvergadering soos volg verkies:

Diak JZ van Loggerenberg	-	voorsitter
Diak CPJ Kühn	-	vise-Voorsitter
Diak ACS Clifton	-	skriba
Diak DF de Beer	-	vise-skriba
Diak CJS Redelinghuys		
Diak W van der Merwe		
Diak D de Jager		
Diak JP Beumer		
Diak J de W Naudé		
Diak E Botha		

Verteenwoordigers van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Ds RJ Coertze
Ds A Kuyper

Verteenwoordigers van die Diakonale Diensorgane

Mev M Steenkamp	-	Die Ondersteuningsraad
Ds AC Kuyper	-	Bestuurskomitee Bejaardesorg
Dr JA Oberholzer	-	Direksie van die Kinderhuise
Ds RJ Coertze	-	Direksie van die Kinderhuise
Mnr JN van Huyssteen	-	Bejaardesorg

Ander lede

Mnr JF Viljoen	-	administrateur
Dr WJ Coetzer	-	sekretaris
Me ME Fourie	-	voorsitter: NHSV-hoofbestuur

Die Dagbestuur van die Kommissie van die 4de Algemene Diakensvergadering is soos volg saamgestel

Diak JZ van Loggerenberg	-	voorsitter
Diak ACS Clifton	-	skriba
Diak CPJ Kühn	-	vise-voorsitter

Diak D de Beer	-	vise-skriba
Dr WJ Coetzer	-	sekretaris
Mnr JF Viljoen	-	administrateur

4.1.1.2 **Taak van die Algemene Diakensvergadering**

Die funksionele taak van die Algemene Diakensvergadering soos gemeet aan sy opdrag vanuit die Kerkorde (Ordinansie 3.11.2) is deur die Kommissie onderverdeel in 'n verskeidenheid komponente.

(i) ***Kommunikasie***

Kommunikasie was geïnisieer deur die funksionele handelinge vanuit die kantoor van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering. Daar is 'n poging aangewend om die samewerking van die Kommissies van die onderskeie ringsdiakensvergaderings te verkry om sodoende die kommunikasie tussen die onderskeie kommissies momentum te gee. Hierdie kommunikasiestrategie het dit ook ten doel gehad om ook uiteindelik neerslag te vind by gemeentelike diakensvergaderings, en uiteindelik by elke diaken op gemeentevlak. Om hierdie doelstelling te bereik het die Kommissie die volgende aksiestappe in plek gekry:

- * Vestiging van 'n voltydse sekretaris vir die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering in die persoon van dr WJ Coetzer.
- * 'n Gereelde rubriek in *Konteks*.
- * 'n Eie webwerf vir die diakens.
- * Omsendskrywes aan die ringskommissies en die diakensvergaderings.
- * Gereelde vergaderings van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering met verteenwoordigers van die Diaconale Diensorgane.
- * Gereelde gesprekke met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Gereelde gesprekke met die Administrateur van die Kerk.
- * Gereelde besoeke van die lede van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering aan die ringsdiakensvergaderings.

(ii) ***Bemarking en die bestuur van prosesse***

Hoewel die Kerkorde reeds meer as nege jaar gelede in werking gestel is, het die diakonaat nog nie sy regmatige rolle in die Kerk ontvang (en ook opgevolg), soos wat van hom verwag word deur die Kerkorde nie. Hierdie aangeleentheid kan alleenlik reggestel word deur die sigbaarheid van barmhartighedsaksies in die Kerk. Om hierdie doelstelling te bereik het die Kommissie die volgende aksiestappe in plek gekry:

- * In 2005 is 'n beraad gereël wat gehandel het oor die verarming van die Kerk se lidmate.
- * Betrokkenheid by die Tussen Kerklike Raad se subkomitee wat besig is om namens die vier Afrikaanse kerke 'n model te ontwerp wat in gemeenskappe dwarsdeur die land geïmplementeer kan word in hulle stryd teen armoede.
- * 'n Sentrale register vir werksoekers en werkverskaffers is daargestel as deel van 'n groter strategie om die armoede probleem op die langer termyn te probeer bekamp.
- * Daar is ook 'n samewerkingsooreenkoms aangegaan met Soltek om werklose jongmense gratis opleiding te gee in bepaalde tegniese rigtings soos byvoorbeeld loodgieters. Al die jongmense wat hierdie opleiding ondergaan het, is suksesvol opgeneem in die arbeidsmark.
- * In samewerking met diakensvergaderings is fondse ingesamel en oor-betaal vir die slagoffers van die Tsunami ramp en oorbetal aan die CSO wat dit administreer het.
- * In samewerking met diakensvergaderings is fondse ingesamel en oorbetal aan die twee gemeentes in Stilfontein toe talle lidmate hulle werk oornag verloor het.
- * Uit die rampfonds is die diakonieë van die gemeentes Outeniqua en Port Elizabeth finansiële ondersteun na die oorstromings wat hulle daar gehad het.
- * In samewerking met gemeentes is 'n projek geloods waar daar 276 bederfboksies aan behoeftige bejaardes versprei was. Hierdie bejaardes was versprei oor die volgende provinsies: Gauteng, Noord-Wes provinsie, Limpopo, Vrystaat en Mpumalanga.
- * In samewerking met Die Ondersteuningsraad en die NHSV-hoofbestuur is 700 kospakkies aan verarmde blanke gemeenskappe versprei in Desember 2006 in die volgende provinsies: Gauteng, Noord-Wes provinsie, Limpopo, Vrystaat en Mpumalanga.
- * In samewerking met Die Ondersteuningsraad is baie skenkings van kos en klere versprei na gemeenskappe waar die nood baie hoog was.
- * In samewerking met die diakens is 11 rekenaars aangekoop vir die kantore van Die Ondersteuningsraad.
- * Betrokkenheid is verkry by die stigting van die Kinderhuise se uitgebreide Evaluasiekomitees.
- * Die bestuurder van Bejaardesorg en die sekretaris het in die Ring van Swellendam 'n projek aangebied oor die tuisversorging van bejaardes.

- * Die sekretaris het namens die Kommissie uitgereik na die lidmate van die Kerk in Zimbabwe deur 'n week lange besoek daar te bring.
- * Instrumenteel te wees in die totstandkoming van projek Bartimeus waar kinders aangemoedig word om fondse in te samel vir die Trans Oranje Instituut vir Buitengewone Onderwys.
- * Die projek Oorwinningskinders het die lig gesien om kinders met musiek en sangtalent die geleentheid te gee om tydens optredes geld in te samel vir die kinders wat ten nouste geraak was deur armoede of ander trauma in hulle lewens.
- * In samewerking met *Konteks* 'n gereelde rubriek behartig onder die titel: UITREIK. Die samewerking met die redaksie van *Konteks* is baie positief beleef. Daar is verskeie projekte geïnisieer saam met *Konteks* wat elkeen 'n baie suksesvolle afloop gehad het.
- * In samewerking met Hospivisie is 'n MIV voorkomingsprogram vir die Kerk ontwerp wat deur beide die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is.

(iii) ***Bemagtiging van diakens en leidinggewing***

Die Kerk is tot 'n groot mate oningelig oor die ware omvang van die taak van diakens. Pogings die afgelope tien jaar om alle persepsies oor die diakenamp reg te stel, het op meeste vlakke nog nie tot sy reg gekom nie. Die Kommissie het die rol en taak van die diaken uitgespel en gekommunikeer deur die volgende inligtingstukke die lig te laat sien:

- * Handleiding vir diakens oor die verskillende teikengroepe wat dalk in hulle wyke/gemeentes mag wees.
- * 'n Voorbeeld van 'n voorafgesprek wat met voornemende diakens gevoer kan word alvorens hulle antwoord op die roeping wat die gemeentevergadering op hulle uitgebring het.
- * 'n Voorbeeld van 'n kategesegesprek vir diakens met die oog op hulle bevestiging in die amp.
- * Huisbesoek handleiding vir diakens wat hulle kan help om lidmate te vertroos uit die Woord van God.
- * Bestuur van diakonalefondse binne gemeenteverband (Finansiële beleid).
- * Riglyne vir 'n visitasiegesprek van die Kommissie van die Ringsdiakensvergadering by 'n diakensvergadering.
- * Vraelys om te bepaal hoekom lidmate nie meer as diakens wil dien nie.

(iv) Opleiding/toerusting/pakkette

Hierdie aangeleentheid is reeds in 2005 aangepak. Die kursus is reeds in 2006 hersien en die volgende modules is met die opstel van hierdie verslag beskikbaar vir gebruik in die Kerk:

- Module 1 – Die oorsprong en amp van diaken
- Module 2 – Die diaken en kerkwees
- Module 3 – Die diaken se geloofslewe
- Module 4 – Oorsig oor die roeping en die funksie van diaken wees
- Module 5 – Die diaken en kommunikasie
- Module 6 – Die diaken en hulpverlening
- Module 7 – Die diaken en pleegsorg
- Module 8 – Die diaken en die hantering van trauma
- Module 9 – Die diaken en die bejaarde
- Module 10 – Die diaken en die enkelouer.

(v) Vraagstukke/navorsing ondersoek

Die volgende navorsingstukke het onder die leiding van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering die lig gesien:

- * Teologiese begroning van die diakonale versorgingsmodel
- * Die kind- ons toekoms van more
- * Depressie en selfmoord by tieners
- * Kinders word al meer die teiken van misdadigers
- * Die diaken en die gestremde
- * Waar was God? (Leef hoopvol saam met God in jou verlies – Dr WJ Smit)
- * Troos in trauma ('n Teologie van hoop aan 'n hooplose gemeenskap weens die hoogty van MIV/Vigs – Dr WJ Smit).

(vi) Kerk inlig oor vraagstukke/nood

Ordinansie 3.11.2(i-iv) van die Kerkorde bepaal dat die Algemene Diakensvergadering

- * studiewerk onderneem en besin oor barmhartigheidsdiens
- * die barmhartigheidswerk van die Kerk beplan, bevorder en koördineer
- * riglyne gee vir die uitvoering daarvan
- * waar nodig, skakel met owerheidsliggame oor barmhartigheidswerk.

Hierdie werkopdrag plaas 'n verantwoordelikheid op die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering wat ingevolge Ordinansie 3.13.2(xii) namens die Algemene Diakensvergadering praat, getuig en optree wanneer die Algemene Diakensvergadering nie in sitting is nie. Die implikasie hiervan was dat die Algemene Diakensvergadering aanvanklik begin het met 'n sterk fokus op reaktiewe optrede en die Kerk via verslagdoening dienoreenkomstig ingelig het. Die Kommissie het in hierdie opdrag baie swaar geleun op die inligting wat bekom is via die Diakonale Diensorgane. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het die volgende vraagstukke onder die aandag van die Kerk gebring:

- * Die toename in armoede en verskeie aspekte daaraan verwant is duidelik sigbaar. Aanmeldings rakende werkloosheid het met 66% gestyg, behuissingsnood met 43%, voorsiening in materiële nood met 19% (hierdie persentasie sluit nie die individue in wat by die minstens 29 000 etes wat voorsien is, gebaat het nie) en aansoeke om staatstoelaes wat 'n styging van 68% getoon het.
- * Die toename in fisiese en emosionele verwaarloosde kinders kan waarskynlik ook teruggevoer word na die armoedekwessie.
- * Die tendens van onbeheerbare kinders bly hoog.
- * Die gejaagdheid om oorlewing plaas geweldige druk op gesinne en ouers (veral enkelouers) en kinders bestee al hoe minder tyd saam. Soms plaas ouers al hoe meer verantwoordelikheid op opvoedkundige instellings, wat weer weens groot getalle in klasse en beperkte dissiplinêre magte nie werklik aandag aan probleemkinders kan skenk nie.
- * Kinders word in 'n toenemende mate bewus gemaak van hulle regte, wat ongelukkig soms uitgebuit word en ouers en opvoeders magteloos laat.
- * Gebrekkige ouerlike vaardighede raak 'n al hoe groter-wordende probleem.
- * Die eise van die hedendaagse samelewing om finansiële oorlewing speel 'n groot rol in huwelikspanning. Dit gaan ook dikwels gepaard met gesinsgeweld, gesinsmoorde, selfmoord, egskedding, mishandeling van vroue en kinders en so meer. Ondersteuningsdienste aan egpare en hulle gesinne blyk 'n groot behoefte te wees.
- * Daar is 'n groot toename in die hantering van maatskaplike probleme waar kliënte hulle MIV/status bekend gemaak het. 153 meer lidmate as gedurende 2005 het hulle status bekend gemaak.
- * Kerklose mense neem steeds toe en wys beslis die braakveld van kerkwees op die markplein uit. Daar word tans 2 327 kerklose mense deur Die Ondersteuningsraad hanteer, bykans 23% van die hele gevallelading!
- * Misdaad is nie meer net 'n tendens wat in die media geopper word nie, maar het hom die afgelope jare binne in ons lidmate se huise en lewens

tuisgemaak. Weinig persone of hul geliefdes/bure is nog nie deur misdaad geraak nie. Die trauma wat diefstal, roof, kapings, moord, aanranding, ens. meebring kan nie langer ligtelik opgeneem word nie en die nodige sisteme sal in plek gekry moet word.

(vii) ***Verandering kommunikeer en bestuur***

Benewens veranderinge binne die strukture van die NHKA, is die Kerk ook 'n kerk in 'n wêreld van veranderinge. Die Algemene Diakensvergadering moet homself sodanig posisioneer dat hy

- * op hoogte kan wees van enige veranderinge
- * daardie veranderinge kommunikeer met die breër Kerk
- * die nodige aanpassings wat vereis word deur die veranderinge bestuur.

Om hierdie doelstellings te bereik het die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering bande aangeknoop met die volgende instansies:

- * Die lessenaar vir godsdiens aangeleenthede in die parlement
- * The Christian Aids Bureau of Southern Africa
- * Helpende Hande van Solidariteit
- * Koningskinders van die Gereformeerde stigting
- * Hospivisie.

4.1.1.3 **Diensvelde vir die diakonaat**

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het begin om die diensvelde van die diakonaat nader te omskryf. Dit is gedoen aan die hand van 'n nuwe wyksverslag vir diakens wat in sy samevattende formaat 'n situasie-analise vir die plaaslike gemeentes kan wees. Die volgende diensvelde is bepaal en die agenda van die 4de Algemene Diakensvergadering was aan die hand van hierdie diensvelde ingerig:

- * Bejaardes
- * Gestremdes
- * Siekes
- * Trauma
- * Armoede
- * Sorgafhanklike kinders

- * Alkohol en Chemiese afhanklikes
- * Enkelouers
- * Gesinne
- * MIV/VIGS
- * Die diakens en hulle besondere behoeftes.

4.1.1.4 **Bedankings**

Dit was vir die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering aangenaam om gedurende die afgelope drie jaar op hierdie wyse die Kerk te kon dien as instrument in die Here se hand.

Dit was ook vir die Kommissie 'n groot voorreg om deel te kon wees van die groot uitdaging om die werksaamhede van die Algemene Diakensvergadering te laat grond vat in die gemeentes van die Kerk. Daar was baie hekkies wat oorkom moes word in die proses. Daarom is dit vir die Kommissie 'n dringende saak van die hart om alle eer te gee aan die Heer van die Kerk wat ons deur sy Gees gelei het om ons naaste lief te hê soos onself en mekaar se laste te help dra.

Alle lof, eer en dank aan Jesus Christus wat die groot dryfkrag was agter hierdie werk in die wingerd van sy Kerk en ook sy hand daarvoor gehou het ten spyte van die swakhede van mense.

Opregte dank en waardering word betuig aan:

- * Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
- * Lede van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering
- * Afgevaardigdes na die 4de Algemene Diakensvergadering
- * Die NHSV-hoofbestuur
- * Die Diakonale Diensorgane
- * Transoranje Instituut vir Buitengewone Onderwys
- * Kommissie van die ringsdiakensvergaderings
- * Gemeentelike diakensvergaderings
- * Elke diensdoenende diaken en lid van die NHSV
- * Die Administrateur en sy personeel
- * Die Redaksie van *Konteks* en Die Hervormer

- * Die predikante van die Kerk wat die belange van die diakens ondersteun en hulle werk in die Kerk goedgesind is
- * Die administratiewe personeel van die kantoor van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering.

**BESKRYWINGSPUNT 53: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING**

**MOSIE VAN DANK EN GELUKWENSE VAN ALGEMENE DIAKENS-
VERGADERING**

1. Die vergadering betuig sy dank en waardering aan die lede van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering vir besondere samewerking.
2. Dank en waardering word betuig teenoor soveel diakens wat getrou hulle werk op gemeentelike en sinodale gebied doen.
3. Die vergadering spreek gelukwense uit teenoor die nuutverkose Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en bid hulle sterkte toe met hulle werk in die Kerk.

--- oOo ---

Hoofstuk

Gemeentes

5. GEMEENTES

5.1 GEMEENTES

5.1.1 GEMEENTEGRENSE

5.1.1.1 **Riglyne oor toepassing en moontlike wysiging van Ordinansie 4.5.1: Vasstelling en orde rondom gemeentegrense**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is deur die 67ste Algemene Kerkvergadering versoek om riglyne oor die toepassing van voorskrifte in Ordinansie 4.5.1(iii) te gee, en te oorweeg om Ordinansie 4.5.1(iii)(b) te skrap.

Die Kommissie het die taak aan die Rade vir Regsadvies en die Pastoraat en Presbiteraat opgedra. Albei die rade het memoranda oor die aangeleentheid daargestel. Daar is nie konsensus bereik nie.

BESKRYWINGSPUNT 54: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering besluit of die ondersoek oor die aangeleentheid gekontinueer moet word.

BESLUIT

5.1.2 STUDENTEGEMEENTES

Die verslag oor die werksaamhede in studentegemeentes is opgeneem in **BYLAE I**. Aangesien die studentegemeentes begrotingsimplikasies het, word dit behandel.

BESKRYWINGSPUNT 55: KOMITEE VIR STUDENTEBEARBEIDING

BEGROTINGSIMPLIKASIES VAN STUDENTEGEMEENTES

- 1. Die vergadering spreek hom gunstig uit oor die bearbeiding van studentelidmate van die Kerk.**
- 2. Die finansiële versorging van die standplase vir studentebearbeiding word gehandhaaf.**

3. **Ouderlingevergaderings bekom jaarliks inligting van alle skoolverlaters wat uit gemeentes verhuis.**
4. **Die inligting (toekomstige adres en telefoonnommer) van skoolverlaters wat deur die ouderlingevergadering bekom word, word na die nuwe gemeente gestuur.**
5. **Ringskommissies hou by wyse van visitasie opsig daaroor dat die ouderlingevergadering die inligting oor skoolverlaters bekom en na gemeentes deurgee.**
6. **Die Raad vir Gesinsorg word versoek om voort te gaan om 'n lys van jongmense wat belydenis van geloof aflê, op 'n jaarlikse basis saam te stel. Hierdie inligting kan sentraal (by die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) beskikbaar wees. Hierdie inligting kan meehelp tot effektiewe bediening van jongmense wat in verskillende sentra gekonsentreer is.**
7. **Predikante en gemeentes word versoek om studente vanuit hulle gemeentes aan te moedig om sinvol in te skakel by die onderskeie studentegemeentes van die Kerk.**
8. **Studentegemeentes gee name van afgestudeerdes aan gemeentes deur.**
9. **Die Raad van Finansies in samewerking met die studentepredikante van Philadelphia, Raad vir Toesig (AIM) en die vorige Roodeplaatdamkamp-komitee word versoek om die moontlikheid te ondersoek om weer 'n kampterrein vir die Kerk op die plaas te Klipdrift te ontwikkel.**

Kommentaar

In terme van die versoek deur die Komitee vir Studentebearbeiding, rapporteer die Kampterrein Beheerkomitee soos volg:

* Die Beheerkomitee het gekonstitueer onder die voorsitterskap van ds APJ Beukes en sekere aanvoorwerk is gedoen naamlik:

** Kleingroepe is in die lewe geroep, elk met 'n sameroeper, om navorsing met betrekking tot die spesifieke terrein of moontlike terreine te doen en dan verslag aan die Beheerkomitee voor te lê.

** Die werkkerrein en sameroepers is die volgende:

Klipdrif:	Ds GS de Beer
Gryduikerrand:	Ds TP Möller
Venterskroon:	Ds L Geel
Media koördineerder:	Ds GS de Beer

****** Die groepe sal hoofsaaklik op die volgende fokus:

Kleingroepe: tot ± 50 persone
 Groter groepe: tot ± 200 persone
 Gemeentekampe: hoofsaaklik chalets
 Seminare en korporatiewe byeenkomste
 Kampeerplekke.

****** Die volgende gesprek is geskeduleer vir 31 Julie 2007 en daar sal met bekwame spoed aandag aan sake gegee word.

BESLUIT

5.2 **KERK**

BESKRYWINGSPUNT 56: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

ENGELSE VERTALING VAN DIE NAAM VAN DIE KERK

Die vertaling van die naam van die Kerk in Engels lui "Nederdutch Reformed Church in Africa"

Motivering

Prof JA Loader stel die volgende oor die moontlike vertaling van die Kerk se naam in Engels:

Daar is 'n oudhergebragte Engelse weergawe van die Nederlandse "Nederduitsch" wat in die sewentiende eeu in Europa gebruik is sonder kerklike konneksies, naamlik as titel van Hollands-Engelse woordeboeke. Byvoorbeeld

Hendrick Hexham, Het groot woordenboek: gestelt in't Engelsch ende Nederduysch: met een appendix van de namen van alderley beesten, vogelen, visschen, jagerye, ende valerye, &c.: als oock korte Engelsche grammatica. Copious English and Netherduysch dictionarie: composed out of our best English authours: with an appendix of the names of all kind of beassts, fowles, birds, fishes, hunting, and hawking: as also a compendious grammer for the instruction of the learner, Rotterdam 1648, 1658, 1675.

Die naam het later ook Netherdutch geword, byvoorbeeld: Om na Nederlandse Jode in Amerika te verwys, is dieselfde term gebruik, soos by die berigging oor die inwyding van 'n sinagoge in New York vir Jode wat die Amsterdamse orde en

tradisie verkies het:

1847: Consecration of the New Netherdutch (sic) Synagogue took place in New York. The congregation was organized so they could, "have a Synagogue where they can worship according to the Amsterdam Minhag. They number about sixty members. The service was performed by the Rev SEC Noot, the Hazan of the congregation, assisted by several young men". (Today in Sephardic Jewish History, ISFSP, s.v. May).

Prof J Buitendag stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

--- oOo ---

Hoofstuk

**Verband
met ander
kerke**

6. VERBAND MET ANDER KERKE

6.1 WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR EKUMENE

Die 67ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat lidmaatskap verkry moet word by die WARC (World Alliance of Reformed Churches) en GER (Reformed Ecumenical Council). Die Raad vir Ekumene was die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering behulpsaam met die opstel van konsepskrywes en was teenwoordig by die ontmoeting met die afvaardiging van die WARC in Junie 2006.

Dr GJM van Wyk en ds EG Fourie was deel van die afvaardiging van die Kerk na die vergadering van die GER in Utrecht, Nederland in Julie 2005. Tydens die vergadering is die NHKA aanvaar as volle lid van die GER.

Die raad was ook betrokke by die skrywe aan die SARK waarin aansoek gedoen is om waarnemerstatus by die SARK in opdrag van die Algemene Kerkvergadering.

Die raad was deel van informele gesprekke met ander kerke, onder andere die Protestantse Kerk van Nederland en die Reformed Presbyterian Church of Uganda. Alvorens die NHKA volle lidmaatskap van WARC verkry, sal hierdie gesprekke egter slegs op informele vlak kan plaasvind en sal ekumeniese bande nie met lidkerke van WARC gesluit kan word nie.

Die raad was bevoorreg om te kon funksioneer in 'n tyd waar die NHKA weer werklik deel kon word en deel kon neem aan wêreldwye ekumeniese werksaamhede. Die raad betuig sy dank vir die leiding wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in dié tyd geneem het.

Die Raad vir Ekumene het onderneem om 'n inligtingstuk op te stel waarin die historiese verloop van ekumene in die NHKA behandel word. Die raad verwerk ook algemene inligting oor die NHKA daarby. Die doel met die inligtingstuk is om die Kerk bekend te stel tydens ekumeniese kontakgeleenthede.

BESKRYWINGSPUNT 57: RAAD VIR EKUMENE

LIDMAATSKAP BY EKUMENIESE LIGGAME

Die Kerk gaan voort met onderhandelinge ten einde lidmaatskap by die ekumeniese liggame soos die WARC en die SARK te verkry.

Motivering

Dit is die ervaring van die raad dat formele onderhandeling met ander kerke nie aangeknoop kan word tensy die Kerk lid geword het van die WARC nie. Dit stuit die ekumeniese werksaamhede van die Kerk.

BESLUIT

6.2 TUSSENKERKLIKE RAAD

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het na afloop van die 67ste AKV die Hervormde afvaardiging na die TKR soos volg saamgestel:

Prof J Buitendag
 Prof E van Eck
 Prof PA Geyser
 Ds L Geel
 Dr GMJ van Wyk
 Dr DJC van Wyk (jr)

Die Hervormde afvaardiging het op die eerste byeenkoms dr DJC van Wyk (jr) as die voorsitter aangewys en prof E van Eck as sekretaris. Volgens afspraak met die ander twee susterskerke roteer die voorsitterskap en sekretariaat van die TKR elke drie jaar tussen die drie kerke. Die NG Kerk se afvaardiging het gedurende 2003-2005 hierdie funksie vervul. Die Hervormde afvaardiging het aan die begin van 2006 die voorsitterskap en sekretariaat oorgeneem en behartig dit tot aan die einde van 2008 wanneer die Gereformeerde Kerke sal oorneem.

Gedurende sowel die termyn van die NG Kerk as die huidige termyn van die NHKA het die lank gevestigde gesprek by die TKR voortgeduur waar die fokus op veral drie terreine val, naamlik 'n krities-opbouende gesprek, gesprek oor verskillende terreine van samewerking en die vraag oor hoe die kerke gesamentlik getuieis kan lewer. Hierdie gesprek met sy drie fokuspunte vind plaas teen die agtergrond sedert die gesprek oor kerkeenheid of te wel die vraag: *wat hou ons drie kerkgemeenskappe uitmekaar sodat ons nie kan verenig nie*, gedurende die negentiger jare tot by die punt gevorder het waar dit aanvaar is dat dit nie realisties is om te verwag dat die kerke een kan word nie. Vandaar het die fokus verskuif, weg van net 'n gesprek oor eenheid en eenwording na die vraag: *wat het die kerke wel in gemeen sodat samewerking en uiteindelik meer sigbare eenheid beter gestalte kan vind?* Die drie fokuspunte van die gesprek het die afgelope termyn oor die volgende temas gehandel:

6.2.1 KRITIES-OPBOUENDE GESPREK

6.2.1.1 Daar is krities-opbouend met mekaar gepraat oor die interpretasie van die hoof-sake van die Christelike geloof soos dit in die belydenisskrifte aan die orde kom. Die Christologie, Godsleer en tans die pneumatologie het aan die orde gekom.

6.2.1.2 Daar is gepraat oor die problematiek van die Belydenis van Belhar in die NG Kerk as deel van hulle eie pogings tot hereniging en hoe die NG Kerk se hantering van die Belydenis sy verhouding met die ander kerke raak.

6.2.1.3 Daar is gepraat oor die moontlikheid van 'n eietydse belydenis, 'n moontlike *Confessio Africana* wat tussen die drie susterskerke, maar ook wyer tussen die Protestantse Kerke tot stand kan kom.

6.2.1.4 Daar is gepraat oor kerkeenheid en kerkhereniging. Hierdie gesprek het telkens twee fokuspunte: Die gesprek wat elke kerk met haar eie dogterskerke/sendingkerke het oor kerkeenheid en -hereniging en die gesprek oor kerkeenheid tussen die susterskerke.

6.2.1.5 Daar is gepraat oor die problematiek van homoseksualiteit soos dit in die NG Kerk en die Hervormde Kerk na vore kom en hoe die onderskeie kerkgemeenskappe die saak hanteer.

6.2.2 TERREINE VAN SAMEWERKING

Die TKR bet tans agt verskillende komitees wat samewerking koördineer ten opsigte van die volgende terreine van samewerking tussen die kerkgemeenskappe:

- * Buitelandse bediening
- * Gesamentlike gemeentelike bediening
- * Die beman van 'n Parlementêre lessenaar waar die kerke inspraak het ten opsigte van wetgewing wat die kerke raak
- * Liturgie
- * Onderwys
- * Kerklike diakonaat
- * Formuliere
- * Hervertaling van die Belydenisskrifte.

6.2.3 GETUIENIS

Die NHKA speel jaarliks 'n leidende rol in die samestelling en funksionering van die Konvent van Reformatoriese Kerke, 'n inisiatief wat uit die TKR gebore is. By geleentheid lewer die TKR ook gesamentlike getuienis teenoor ander kerke, die samelewing en die owerheid. Die TKR werk aan 'n beter werksmetode om die gesamentlike getuienistaak van die kerke meer vaartbelyn te maak.

Die afgelope aantal jare word die Afrikaanse Protestantse Kerk genooi om met waarnemerstatus sitting te neem op die TKR. Met die prosesse tot hereniging met hulle kerkfamilies is daar ook gedagtes, veral vanaf die NG Kerk en die Gereformeerde Kerke oor die moontlikheid om hulle dogterskerke by die TKR-gesprek te betrek.

Die TKR beplan om voor die einde van 2007 'n ideeberaad te hou oor die maksi-

male funksionering van die TKR volgens die konstitusie wat vir die TKR opgestel is.

BESKRYWINGSPUNT 58: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

VOORTSETTING VAN DIE DEELNAME VAN DIE KERK AAN DIE WERKSAAMHEDE VAN DIE TKR

Die deelname van die Kerk by die TKR word voortgesit, indien moontlik, deur die lede van die Moderamen as verteenwoordigers van die Kerk met bevoegdheid om te koöpteer.

Motivering

Die Nederduitsch Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerk word verteenwoordig deur die Moderamen van die Ned Geref Kerk en die Deputate wat die opdrag ontvang het onderskeidelik.

BESLUIT

6.3 KONVENT VAN REFORMATORIESE KERKE IN SUIDELIKE-AFRIKA

Die NHKA is 'n stigterslid van die Konvent en woon jaarliks die vergadering van die Konvent by. Die Konvent het elf lidkerke en aktuele temas, soos misdaad, onderwys en kerkeenheid word by die jaarlikse vergaderings bespreek. Die NHKA was in 2006 die gasheer van die Konvent.

BESKRYWINGSPUNT 59: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

VOORSETTING VAN LIDMAATSKAP BY KONVENT VAN REFORMATORIESE KERKE IN SUIDELIKE-AFRIKA

Die Kerk handhaaf sy lidmaatskap by die Konvent.

BESLUIT

6.4 VERHOUDING MET ANDER KERKE

BESKRYWINGSPUNT 60: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

LIDMAATSKAP VAN EVANGELIES GEREFORMEERDE KERK

Studie word gedoen oor die toelating van lidmate van die Evangelies Gereformeerde Kerk.

Motivering

Die Kerk het hom nog nooit uitgespreek oor die erkenning al dan nie van lidmaatskap van lidmate van die Evangelies Gereformeerde Kerk nie. Talle navrae word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in dié verband ontvang.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 61: RING VAN MIDDELBURG

STUDIE OOR ERKENNING VAN LIDMAATSKAP VAN ANDER KERKE

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering doen studie en lewer advies oor die erkenning van ander kerke se lidmaatskap.

Motivering

- * Om sy taak in Ordereël 4.1.2(iv) en Ordinansie 4.3.7 met betrekking tot die toelating van lidmate uit ander kerke na behore uit te voer, het ouderlingevergaderings inligting nodig oor kerke wat op dieselfde belydenisgrondslag as die NHKA staan.
- * Indien daar riglyne bestaan sal dit groter eenvormigheid by die Kerk in die breë tot gevolg hê wanneer ouderlingevergaderings oor die belangrike saak van lidmaatskap uit ander kerke moet besluit.

Ds NJS Steenekamp stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

6.5 **UITVOERING VAN BESLUITTE VAN DIE 67STE ALGEMENE KERKVERGADERING OOR DIE AANSLUITING BY EKUMENIESE LIGGAME DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

6.5.1 Die 67ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

6.5.1.1 Die Kerk brei sy ekumenies kontak uit deur aansoek te doen om

- (i) die herstel van lidmaatskap van die WARC (World Alliance of Reformed Churches)
- (ii) waarnemerstatus by die SARK
- (iii) lidmaatskap van die REC (Reformed Ecumenical Council (GER)).

6.5.1.2 Die vergadering begroot om deel te neem aan die aktiwiteite van hierdie liggame.

6.5.1.3 Bande word met die Uniting Church in Australia aangeknoop.

6.5.2 Die Kommissie het soos volg aan die besluite uitvoering gegee:

6.5.2.1 **Uniting Church in Australia**

Die vergadering word versoek om die opdrag aan die nuwe Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te gee aangesien daar nie genoeg tyd was om aan die uitvoering daarvan aandag te gee nie.

6.5.2.2 **Lidmaatskap by die GER (REC)**

Die Kommissie het aan die opdrag uitvoering gegee. Die Kerk het in Julie 2005 lidmaatskap by die GER ontvang. Gereelde korrespondensie word met die GER gevoer en daar word kennis geneem van sy werksaamhede. Lede van die Raad vir Ekumene en Kommissie het ook die vergadering van die GER in 2005 bygewoon. Vanaf 10 Maart tot 13 Maart 2007 het 'n afvaardiging van die GER same-sprekings met die Kerk gevoer. Gesprek is onder meer gevoer met

- * AIM
- * predikante van die Kerk oor jeugwerk
- * die Teologiese Fakulteit
- * die NHSV

- * die Moderamen
- * die MRCC.

Die maandelikse nuusbrief van die GER word ontvang en 'n afgevaardigde van die GER sal die 68ste Algemene Kerkvergadering bywoon. Lidmaatskapfooie is ook gereeld oorbetaal.

6.5.2.3 SARK (Suid-Afrikaanse Raad vir Kerke)

(i) *Aansoek om waarnemerstatus*

Die Kommissie het aansoek gedoen om waarnemerstatus in opdrag van die Algemene Kerkvergadering. Nadat daar kennis geneem is dat daar nie meer waarnemerstatus by die SARK bestaan nie, is navraag gedoen oor die roete wat geloop moet word om volledige lidmaatskap te verkry. Die antwoord van die navraag sou aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voorgelê word, maar die antwoord van die SARK is nog nie ontvang nie.

(ii) *Beskrywingspunte oor die SARK*

BESKRYWINGSPUNT 62: RING VAN BLOEMFONTEIN

TERUGTREK VAN AANSOEK OM LIDMAATSKAP BY DIE SARK

Die besluit om aansoek te doen om waarnemerstatus (eventueel lidmaatskap) by die SARK, word deur die vergadering teruggetrek.

Motivering

Die ringsvergadering sien geen noodsaak daarvoor dat die Kerk sonder deeglike studie en terugvoering aan gemeentes en lidmate oor wat die lidmaatskap behels by enige ekumeniese liggaam aan te sluit nie.

Dr J Ne1 stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 63: RING VAN NOORD-KAAPLAND

HERROEPING VAN BESLUIT OM WAARNEMERSTATUS BY DIE SARK TE VERKRY

Die besluit om waarnemerstatus by die SARK te verkry met die oog op eventuele lidmaatskap, word herroep.

Motivering

- * SARK akkommodeer belydenisskrifte wat in konflik is met die Bybels-Reformatoriese teologie.
- * Die historiese optrede van SARK is in stryd is met NGB 36.
- * Die SARK het nog nie oor sy soms onaanvaarbare bedrywighede skuld-belydenis gedoen nie.

Ds HJMW Pretorius stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

6.5.2.4 Lidmaatskap van die WARC

In die loop van 2005 het korrespondensie tussen die Kommissie en die WARC plaasgevind. Aansoek is in opdrag van die 67ste Algemene Kerkvergadering gedoen om toelating as lid van die WARC en positiewe reaksie is van die WARC ontvang. In Oktober 2005 antwoord die WARC en stel dat 'n twee jaar proses in werking tree met die oog op die verkryging van lidmaatskap.

Op hierdie skrywe het die Kommissie gereageer en die WARC antwoord daarop om die datums vir sy besoek aan en gesprek met die Kerk te kom voer. Die gesprekke is tydens die Kommissie se vergadering in Junie 2006 gevoer en die volgende resultaat is bereik:

Proposed Joint Resolution between WARC and the NHKA

Both the WARC and the NHKA express their desire to restore the membership of the NHKA after their withdrawal from the Alliance in 1982 following their suspension by the 21st General Council, and to see the NHKA warmly welcomed back into active membership with full privileges in the family of WARC.

1. *As part of this action, the Alliance reaffirms its repudiation of any theological justification of apartheid as a matter of status confessions for the churches inasmuch as such a theological justification is a travesty of the gospel and in its persistent disobedience to the word of God, a theological heresy (for a definition of theological heresy see footnote¹).*

¹ The proposed route to 2007 does not imply that other or more requirements will be put to the NHKA that those formulated by the Ottawa Conference in 1982. For the purpose of this resolution, the word "heresy" is to be

2. *As part of this action, the NHKA through it's General Synod, meetings in 2007, within the framework of the decision of WARC (paragraph 1 above), assures the Alliance that it rejects apartheid as wrong and sinful not simply in its effects and operations but also in its fundamental nature.*
3. *WARC pledges to continue to work pastorally with the NHKA and other churches in Southern Africa in the process of unity and reconciliation.*
4. *Upon approval of this joint resolution and other related actions called for in the WARC team visit of June 2006 by both the NHKA Assembly of 2007 and the WARC Executive Committee of 2007, the suspension of the NHKA in the Alliance will be lifted.*

Both WARC and NHKA give thanks to God for this act of reconciliation and pray that it will strengthen the joint witness of all Reformed Churches in Southern Africa and throughout the world."

Die Kommissie reageer hierop in 'n brief aan die WARC onder meer soos volg:

- * *We would like to express our gratitude towards the WARC delegation.*
- * *The Commission of the General Assembly reiterates the importance of our ecumenical relations with other Reformed churches. We are convinced that it is necessary for the NHKA, in our search for the Truth, not only to listen to the Holy Scripture, but also to hear the voices of other churches. We recognise the importance of these voices for our understanding of issues such as Apartheid.*
- * *The General Commission respect the delegation's interpretation that the NHKA did not yet meet the three resolutions adopted by the Ottawa Conference for the Church's readmission to the WARC. However, the General Commission interpreted the recent events and resolutions passed by the General Assembly differently, as became clear in the opening address of the Moderator.*
- * *In spite of different interpretations, the Commission will present this matter to the 68th General Assembly for discussion. The exact wording, as proposed by the WARC delegation, will be part of the agenda and the General*

interpreted in terms of the following extract from the pastoral letter to the Dutch Reformed Church from the Alliance: 'There has been some confusion over what the Ottawa General Council meant when it called the theological justifications of Apartheid "heresy". This term should not be understood to imply "excommunication". WARC is not a church but a fellowship of churches; therefore, it possesses no authority to excommunicate. WARC does not presume to judge whether those who in the past taught in rightness of apartheid will be damned or saved. Reformed people leave the dead to the merciful judgment of God. WARC intended to convey its profound concern for the responsibility of the living church to teach faithfully the gospel of Jesus Christ, for the teachers of the church stand under God's judgment, accountable for their stewardship of the mysteries of God. "Heresy" is persistent and deliberate teaching of false doctrine after the error has been pointed out by the wider church. This term conveys WARC's conviction that the theological justification of apartheid was not simply an "error" in stating doctrine or a disagreement in matters where there is freedom to disagree but rather a fundamental perversion and deformation of the heart of the gospel.'

Assembly will take its decision based on that wording.

- * *The Commission took notice of the view expressed by the WARC delegation that the confession of guilt as professed by the 66th General Assembly was inadequate. A confession of guilt is an extremely important matter to the NHKA, and the Commission will therefore present the confession, which formed the basis of the confession of guilt professed by the Dutch Reformed (NG) Church and formulated by the WARC, unaltered to the 68th General Assembly.*
- * *The proposed route to 2007 does not imply that other or more requirements will be put to the NHKA than those formulated by the Ottawa Conference in 1982. For the purpose of this resolution, the word "heresy" is to be interpreted in terms of the following extract from the pastoral letter to the Dutch Reformed Church from the Alliance: 'There has been some confusion over what the Ottawa General Council meant when it called the theological justifications of Apartheid "heresy". This term should not be understood to imply "excommunication". WARC is not a church but a fellowship of churches; therefore, it possesses no authority to excommunicate. WARC does not presume to judge whether those who in the past taught in rightness of apartheid will be damned or saved. Reformed people leave the dead to the merciful judgment of God. WARC intended to convey its profound concern for the responsibility of the living church to teach faithfully the gospel of Jesus Christ, for the teachers of the church stand under God's judgment, accountable for their stewardship of the mysteries of God. "Heresy" is persistent and deliberate teaching of false doctrine after the error has been pointed out by the wider church. This term conveys WARC's conviction that the theological justification of apartheid was not simply an "error" in stating doctrine or a disagreement in matters where there is freedom to disagree but rather a fundamental perversion and deformation of the heart of the gospel.'*

6.5.3 BESKRYWINGSPUNT OOR APARTHEID: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

6.5.3.1 **Agtergrond**

Die vorige Algemene Kerkvergadering het besluit dat die NHKA weer lidmaatskap met die *Wêreldbond van Hervormde Kerke* (WARC) moet opneem. Hierdie liggaam het die NHKA se lidmaatskap in 1982 gesuspendeer waarna die NHKA as lid bedank het. Die besluit van die WARC in 1982 het uitdruklik drie voorwaardes vir heropname gestel, naamlik:

- (i) Gelowiges van ander rasse mag nie van Woord- en Tafelgemeenskap uitgesluit word nie
- (ii) Konkrete barmhartigheid moet aan die slagoffers van Apartheid verleen word
- (iii) Ondubbelsinnige besluite deur die Algemene Kerkvergadering wat Apartheid verwerp en apartheidstrukture ophef.

Op grond van die afgelope besluit van die 67ste Algemene Kerkvergadering om weer aansoek vir lidmaatskap by die WARC te doen - 'n besluit wat met 'n oorweldigende meerderheid geneem is - het die Algemene Kommissie geoordeel dat die Kerk met hierdie besluit aan die voorwaardes voldoen het. Die WARC het egter bevind dat die NHKA weliswaar aan die eerste twee voorwaardes voldoen, maar nie toereikend aan die derde nie, ten spyte van die skuldbelydenis hieroor van die 66ste Algemene Kerkvergadering in 2001 (kyk die motivering hierna). Hierdie beskrywingspunt beoog om die toereikendheid van die Kerk se reeds genome besluite, insluitende die belydenis van 2001, bo alle twyfel te stel.

BESKRYWINGSPUNT 64: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-VERGADERING

Die 68ste Algemene Kerkvergadering maak onomwonde die teologiese uitspraak

- * **dat Apartheid nie geregverdig kan word nie**
- * **en dat ons Apartheid verwerp omdat dit**
 - ** **in stryd met die evangelie van Jesus Christus is**
 - ** **gebaseer is op die idee van onderlinge onversoenlikheid**
 - ** **onreg sanksioneer**
 - ** **die beeld van God in mense aantast.**

Ons beklemtoon die teologiese aard van hierdie uitspraak.

Motivering

Soos alle menslike uitsprake aan beperkinge onderhewig is, kan ons hierdie teologiese uitspraak in alle bescheidenheid slegs met die huidige lig tot ons beskikking maak. Dit bevat geen oordeel oor die ewige heil van enigiemand uit die verlede of hede nie. In hierdie verband het die NHKA hom reeds in die verlede onder andere soos volg uitgespreek:

- * "Waarteen die Kerk moet kies, is teen 'n toepassing van sodanige beleid waardeur mense verneder, ontmens, uitgebuit en misbruik word 'n praktyk dus, wat in stryd is met die beginsel wat dit moet verwerklik. Die volgende is voorbeelde van moontlike misstande, waarteen die Kerk nie anders sou kon as om te getuig nie:
 - ** Ongelykheid en viktimisasie in regstoepassing.
 - ** Gedwonge verskuiwing van mense uit gevestigde woongebiede.
 - ** Die uitbuiting van mense se onkunde met die oog op die maak van woekerwinste.
 - ** Wetlike belemmerings in die wet van normale huweliks- en gesinslewe.
 - ** Ongevoelige toepassing van 'klein-apartheids'-maatreëls."
- (Kerk en Wêreld 2000, 1985).*

- * "Ons verwerp rassisme as 'n sondige verskynsel. Ons herhaal vroeëre uitsprake dat daar in die lewe van die Kerk, en derhalwe ook in die samelewing waarbinne die Kerk sy getuienis lewer, geen plek is vir enige optrede wat 'n medemens leed berokken nie, en dat vernederende maatreëls deur die owerheid geskrap moet word en krenkende optrede op elke vlak van die samelewing met krag teengegaan moet word."
(Kerk en Wêreld 2000, 1985).
- * "Die NHKA verwerp derhalwe elke vorm van rassisme waar een volk of ras hom afgodies verhef teenoor ander volke of rasse. Die Kerk verwerp as onversoenbaar met Christelike verantwoordelikheid, enige krenkende, beledigende of vernederende reëling of optrede tussen mens en mens op welke terrein ook al, sowel as enige oorbeklemtoning van eie waardigheid, eer of bevrediging ten koste van die geluk en heil van ander mense."
(Herderlike Skrywe, 1990).
- * "Dit sluit ook in dat die NHKA kennis geneem het van gruweldade wat onder die vaandel van die apartheidsbeleid gepleeg is, ook deur die Kerk se eie lidmate. Die Kerk spreek sy smart en berou voor God daaroor uit. Hierdie Algemene Kerkvergadering is diep bewus van ons Kerk se sonde, in die volle skrikwekkende omvang wat die Bybel daaraan gee: haat, vyandskap, opstand, liefdeloosheid, ongehoorsaamheid en nalatigheid teenoor God en medemens."
(66ste Algemene Kerkvergadering, 2001).

Die Algemene Kommissie vra die Kerk om hierdie besluit te neem as Kerk van die Hervorming wat besef dat hy voortdurend opnuut na Gods Woord moet luister. Die woorde van II Timoteus 3:16 is vir ons hier van toepassing: *Die hele Skrif is deur God geïnspireer en het groot waarde om in die waarheid te onderrig, dwaling te bestry, verkeerdhede reg te stel en 'n regte lewenswyse te kweek.* Dit is eie aan die aard van die NHKA om op grond van sy luister na die Woord, besluite by 'n Algemene Kerkvergadering te neem wat ook sy optrede van die verlede aan die Skrif toets. So bet die 47ste Algemene Kerkvergadering in 1945 byvoorbeeld 'n skuldbelydenis gedoen oor die Kerk se verwaarlosing van die sending. As belydende Kerk moet ons gedurig ons sonde voor God bely, ons verlossing in Christus erken en ons blye dankbaarheid in die wêreld gestalte laat kry. Alleen so word ons gesonde kinders van God. Hiermee sluit die Kerk die hoofstuk oor Apartheid van die verlede - en ons aandeel daarin - af. Maar die Kerk kyk ook vorentoe en sal voortdurend profeties getuig teen enige poging om te herhaal of na te boots wat onder Apartheid plaasgevind het sowel as teen pogings om ideologieë teologies te regverdig.

BESLUIT

6.5.4.1 **Beskrywingspunte oor skuldbelydenis**

BESKRYWINGSPUNT 65: RING VAN BLOEMFONTEIN

BEVESTING VAN BESLUIT OOR SKULDBELYDENIS

Die vergadering bevestig die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering ten opsigte van skuldbelydenis.

Motivering

Die ringsvergadering sien geen nodigheid om opnuut belydenis te doen of om 'n nuwe belydenis te maak nie. Die 66ste Algemene Kerkvergadering het die kompromisvoorstel tot tevredenheid van alle partye met 'n meerderheid van stem aanvaar.

Dr J Nel stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 66: RING VAN POTCHEFSTROOM

DIE NHKA EN SKULDBELYDENIS

Die Kerk aanvaar sonder voorbehoud die verklaring van skuldbelydenis soos besluit deur die 66ste Algemene Kerkvergadering in 2001 en volstaan daarmee.

Die vergadering kan homself nie daarmee vereenselwig om, soos die WARC dit interpreteer, te bely dat die teologiese regverdiging van apartheid 'n kettery is nie.

Motivering

- * Die 66ste Algemene Kerkvergadering in 2001 het reeds bely dat rassisme 'n sondige verskynsel is.
- * Daar is geen volmaakte politieke bedeling nie. Die huidige beleid in Suid Afrika veroorsaak ook beproewing, soos wat met die apartheidsbeleid plaasgevind het. Daarom bely 'n verantwoordelike kerk nie 'n politieke struktuur nie.

- * Die vergadering is van mening dat die teologiese regverdiging van apartheid in 'n bepaalde tydsgewrig plaasgevind het, sonder die bedoeling om enige mens te na te kom. Die aanvanklike bedoeling van afsonderlike ontwikkeling was nie daarop gemik om mense te verontreg nie. Die vergadering is daarvan oortuig dat die gruweldade en vergrype wat onder die vaandel van apartheid plaasgevind het, nie deur die NHKA goedgepraat is nie.

Ds WJ Kok stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 67: RING VAN KROKODILRIVIER

BEVESTIGING VAN BESLUIT VAN 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING OOR SKULDBELYDENIS

Die vergadering bevestig die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering ten opsigte van skuldbelydenis.

Motivering

Aangesien die Kerk tevrede was met die skuldbelydenis wat tevore gedoen is en 'n ander of nuwe skuldbelydenis nou gemaak word, sal dit groot onenigheid in die Kerk teweeg bring.

Ds WF Venter stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 68: RING VAN MAQUASSI

BEVESTIGING VAN STANDPUNT VAN DIE KERK OOR SKULDBELYDENIS OOR APARTHEID

Die vergadering neem kennis van die uitsprake wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die afgelope termyn oor apartheid en skuldbelydenis oor apartheid teenoor WARC gemaak het. Die Kerk bevestig sy standpunt dat skuldbelydenis oor apartheid mosterd na die maal is en dat die besluit van 2001 oor apartheid, skuldbelydenis en rassisme die Kerk se

standpunte oor die sake voldoende en volledig verwoord. Die Kerk betreur die optrede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat hulle niteenstaande die besluite van die Algemene Kerkvergadering wel voor WARC skuld gaan bely het oor apartheid. Die Kerk distansieer hom daarvan.

Dr DJC van Wyk (jr) stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 69: RING VAN PRETORIA-NOORD

BELYDENIS OOR APARTHEID

Die Kerk doen geen openbare belydenis wat verklaar dat apartheid 'n sonde is en die teologiese regverdiging daarvan kettery of 'n dwaalleer is nie.

Ds F Nortjé stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 70: RING VAN ZOUTPANSBERG

WEERHOUDING VAN ENIGE BELYDENIS OOR APARTHEID

Geen verdere verklaring of belydenis ten opsigte van apartheid word deur die Kerk gemaak nie.

Motivering

Die vergadering volstaan met sy verklaring soos in die perspektief wat tydens die Algemene Kerkvergadering in 2001 aanvaar is. Daarin het die Kerk reeds erken dat enige ongeregtheid wat onder enige regering en veral deur individue gepleeg is, sonde is.

Ds PJ van der Merwe stel die beskrywingspunt.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 71: RING VAN WATERBERG****HANDHAWING VAN BESLUIT VAN 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING OOR SKULDBELYDENIS**

Die vergadering handhaaf die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering oor skuldbelydenis. Geen ander of nuwe belydenis word gemaak nie.

Ds S Hoffman (sr) stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

6.5.5 BESKRYWINGSPUNTE OOR DIE WARC

BESKRYWINGSPUNT 72: RING VAN MAQUASSI**EKUMENE EN WARC**

1. Die vergadering neem kennis van die inisiatiewe van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om uitvoering te gee aan die besluite van die 67ste Algemene Kerkvergadering in terme van hertoetreding tot WARC. Die vergadering neem ook kennis van wye onrus en misverstand met betrekking tot die saak van die ekumene, ekumeniese organisasies en hertoetreding tot WARC wat in die Kerk voorkom. Die vergadering besluit derhalwe soos volg:
 - 1.1 Die vergadering ag nie die saak van hertoetreding tot WARC van so wesenlike belang dat dit oorhaastig hanteer moet word of onrus in die kerk hoef te veroorsaak nie. Hierdie vergadering neem derhalwe geen verdere besluite oor die saak nie.
 - 1.2 Die vergadering bevestig dat die saak van ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies wel van soveel belang is dat dit die verdere aandag van die Kerk verg. Die vergadering versoek derhalwe die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om wye en omvattende studie te doen oor die standpunte wat die Kerk in die verlede oor ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies gehad het,

om sodanige standpunte in die huidige tydsgewrig nuut te evalueer, die Kerk volledig daaroor in te lig en debat daaroor te stimuleer.

1.3 Die vergadering gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag om met gesprek met WARC voort te gaan en die Kerk se standpunte oor, onder meer, skuldbelydenis oor apartheid aan hulle te kommunikeer sonder dat die eise wat WARC stel die Kerk kompromitteer om op 'n pad te gaan wat vreemd is vir die Hervormde Kerk.

1.4 Die 69ste AKV neem verdere besluite oor ekumene en hertoetrede tot WARC.

Dr DJC van Wyk (jr) stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 73: RING VAN BOTHAVILLE

AANSOEK TOT LIDMAATSKAP BY EKUMENIESE LIGGAME

Die noodsaaklikheid van ekumeniese deelname word onderstreep, maar enige voorwaardes daartoe buiten dit wat konstituerend tot 'n ekumeniese liggaam is, word verwerp.

Motivering

- * Vir die Kerk, en daarom ook vir die gemeentes, is ekumeniese betrokkenheid 'n imperatief.
- * Ekumeniese bande met kerke in dieselfde geloofstradisie het net die voorwaarde van die gemeenskaplike geloof in die Drie-Enige-God soos verstaan deur die bril van reformasie. Dus distansieer die Ring van Bothaville hulle van enige voorwaardes soos onder andere bepaal deur die WARC.

Ds CH du Plessis stel beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 74: RING VAN KLERKSDORP**HERROEPING VAN AANSOEK OM LIDMAATSKAP BY DIE WARC****Die NHKA herroep sy aansoek om lidmaatskap van die WARC.*****Motivering***

Die aansoek word laat vaar aangesien dit van die Kerk verwag word om 'n nuwe skuldbelydenis te maak.

Die vergadering sien geen nodigheid vir enige belydenis wat die Kerk aan enige mens of mense moet maak nie.

Daar kan geen voordeel vir die Kerk gesien word in lidmaatskap van WARC nie. Die persepsie bestaan dat WARC ook nie 'n hoë profiel handhaaf in die wêreld-samelewing nie en nie kwessies wat tans belangrik is hanteer nie.

Ds JA Holtzhausen stel die beskrywingspunt.**BESLUIT****BESKRYWINGSPUNT 75: RING VAN OOS-KAAPLAND****HERROEPING VAN BESLUIT OM LIDMAATSKAP VAN DIE WARC****Die NHKA aanvaar nie lidmaatskap van die WARC nie.*****Motivering***

- * WARC sien na bewering nie meer sy rol as agent vir politieke en sosiale veranderinge nie. Eise 2 en 3 wat hulle aan ons stel weerspreek hierdie bewering.
- * Die WARC se missionêre ideale het steeds 'n politieke agenda want die eise wat aan die Kerk vir lidmaatskap gestel word, fokus steeds op die politieke situasie wat in die land geheers het en die hantering daarvan. Voorbeelde wat genoem kan word is die druk vanaf die WARC dat die Kerk in die openbaar rassisme as sonde bely; die verwydering van die woord *volkskerk*; en die aandrang op groter eenheid tussen die NHKA en die MRCC.
- * Daar kan nie toegegee word aan druk van enige organisasie vir verandering

in die Kerk nie. Verandering (waar nodig) is 'n proses wat intern sy gang sal loop tot voordeel van die Kerk van ons Here Jesus Christus waaraan ons behoort.

- * Indien lidmaatskap van die WARC op die toekoms gerig is, bly dit 'n bekommernis dat dit juis hulle is wat nog gesteld is op die verlede en in besonder die politieke situasie van die verlede. Dit skep die idee dat hulle nooit tevrede gaan wees met wat die NHKA doen nie en dat lidmaatskap geforseerd plaasvind.
- * Die NHKA se verlede word egter deur WARC onder die vergrootglas geplaas en belydenisse word gevra terwyl hulle gerieflik voortbeweeg sonder 'n belydenis oor hulle rol in die verlede in ons land.

Ds L J Strauss stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 76: GEMEENTE PREMIERMYN

HERROEPING VAN BESLUIT OM LIDMAATSKAP VAN DIE WARC

Die aansoek van die Kerk om lid te word van die WARC word herroep.

Motivering

In Omsendskrywe 11/2006, *Besoek van die World Alliance of Reformed Churches*, meld die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat die "destydse beleid van afsonderlike ontwikkeling (apartheid) inherent "rassisties" is en die verdediging daarvan as "kettery" beskou word. Waar dit nou op neerkom is dat die behoud van die volkskerk rassisties beskou word en diegene wat dit steeds wil voorstaan ketters is. Die ouderlingevergadering van Premiermyn teken ten sterkste beswaar aan teen hierdie stellings van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Dit stem die kerkvolk tot droefheid en ongelukkigheid en byna tot opstandigheid dat die term "volkskerk", wat uitdrukking gee aan die taal, kultuur en tradisie van die NHKA, nou beredeneer word as sou die begrip "volkskerk" on-Bybels en on-Skriftuurlik wees; dat die ontkenning van sy volksbestaan en daarmee saam dit noodwendig die verdwyning van die Afrikanervolk tot gevolg sal hê.

Voorts word soveel gewag gemaak, en die Kerk as "volkskerk" dit toegedig, in die beredenering waarom die artikels 1 en 4 van die Kerkorde gewysig moet word, dat die begrip "humanisme" is, dit bydra tot die "verwêreldliking" van die

kerklike lewe; "kultuurpropoganda"; dit in werklikheid 'n terugkeer is na die "voor Christelike", dit uit die "politieke en kulturele aspirasies van die Afrikaner" kom en dit 'n "produk van die humanisme" is; hierdie humanistiese kwalifikasies van kerkwees, die merktekens van die Kerk "ontkragtig"; die volkskerkbegrip 'n "prinsipiële aangeleentheid" is; "sodoende die belydenis van die eenheid, algemeenheid en heiligheid van die Kerk in gedrang bring" *dit laat ons dink dat slegs "strukturele eenheid die belydenis dien!!*; die "ver-Christeliking van die kultuur". "Vandag sien ons in dat die volkskerkidee 'n res van hierdie humanistiese ideologie in die bestaande Kerkorde is".

Die boerevolk het die Woord van God in 'n donker Afrika ingedra en nou moet die Afrikaner verneem dat dit wat vir hom in die Kerk vastigheid gegee het alle name genoem word. Selfs die ZAR word nie gespaar nie.

In die lig van die voorafgaande noop dit die ouderlingevergadering van die "volkskerk" van Premiersmyn om hierdie beskrywingspunt in te dien. Want was dit nie die konsultentsgemeente van Pretoria wat hom nie met die kerkvereniging van 1885 vereenselwig het nie?

In die Inligtingstuk tot die omsendskrywe word in die agtergrond die vereistes vermeld wat destyds gestel is, maar in die WARC verslag word steeds gestel:

- * Openbare belydenis dat rassisme sonde is;
- * Alle verwysings na "volkskerk" moet uit die Kerkorde verwyder word;
- * Die NHKA en die HKSA (Maranatha Church) moet daadwerklik vorentoe beweeg op die pad na strukturele eenwording;
- * NHKA moet kontak maak met die ander WARC lidkerke.

Die Kommissie se standpunt is dat "ekumeniese bande" beperk word deur die feit dat daar nie "lidmaatskap" van die WARC bestaan nie.

Die Kommissie bespeur veranderinge dat "In die Suid-Afrikaanse konteks beteken dit dat WARC sy rol nie meer sien as 'n agent vir politieke en sosiale verandering nie, maar as vennoot in die uitdra van reformatoriese erfenis en die evangelie".

Dat die Kerk homself met 'n liggaam soos die WARC kan identifiseer kan net nie aanvaar word nie. Ons land is reeds twaalf jaar gelede polities en sosiaal in die hande van hulle geplaas ten opsigte van wie die WARC as kampvegter opgetree het. So naïef kan ons tog nie wees nie! En dit is nie al nie, dit is duidelik dat hulle steeds nie sal rus nie totdat hulle hul doel bereik het oor punte a, b, c en e hierbo aangehaal. Vandaar die Kommissie se voorstel tot wysiging van die Kerkorde om gehoor te gee aan punt b.

Opmerking

Die ringsvergadering vereenselwig hom nie met die beskrywingspunt van die

gemeente Premiemyn nie. Die afgevaardigde van die gemeente sal die beskrywingspunt stel.

Die ouderling afgevaardigde van Premiemyn stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 77: RING VAN NOORD-KAAPLAND

HERROEPING VAN BESLUIT OM LIDMAATSKAP BY DIE WARC

Die besluit dat die Kerk lidmaatskap by die WARC verkry, word herroep.

Motivering

Die voorwaardes wat aan die Kerk gestel word is volkome onaanvaarbaar. Die ring se versoek in die verband was eenparig aangesien die Kerk veel meer studie moet doen en inligting moet kry voordat 'n finale besluit geneem kan word.

Ds HJMW Pretorius stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 78: GEMEENTE BERGSIG

HERROEPING VAN AANSOEK TOT LIDMAATSKAP VAN WARC

1. Die NHKA se aansoek om lidmaatskap van die WARC word teruggetrek aangesien die voorwaardes van die WARC onaanvaarbaar is.
2. In beginsel is daar geen teenkanting teen ekumeniese werk en verhoudinge nie, maar voorwaardes om lidmaatskap te verkry, buiten dit wat konstituerend tot 'n ekumeniese liggaam is, word verwerp.

Oudl GF Stoltz stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 79: RING VAN BLOEMFONTEIN**TERUGTREK VAN AANSOEK VAN DIE NHKA: AANSOEK OM LIDMAATSKAP BY WARC**

Die Kerk trek sy aansoek om lidmaatskap by die WARC terug.

Motivering

Die aansluiting by die "World Alliance of Reformed Churches" (WARC) as daar voorwaardes gestel word waaraan voldoen moet word, is onaanvaarbaar. Lidmaatskap kan nie geskied op grond daarvan dat die Kerk homself aanvaarbaar moet maak deur onder andere 'n skuldbelydenis nie. Die ringsvergadering sien dus geen noodsaak om, op watter voorwaardes ook al, by die WARC aan te sluit nie.

Die 67ste Algemene Kerkvergadering wat die besluit om lidmaatskap geneem het, was nie bewus van voorwaardes van 1982 wat sou geld as daar aansoek gedoen sou word nie. Die vergadering en die lidmate van die Kerk is nie vooraf behoorlik ingelig nie.

Dr J Nel stel die beskrywingspunt.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 80: RING VAN PRETORIA-NOORD****TERUGTREK VAN AANSOEK OM LIDMAATSKAP BY WARC**

1. **Die ringsvergadering is nie in beginsel gekant teen ekumeniese werk en verhoudinge nie.**
2. **Die NHKA se aansoek om lidmaatskap by die WARC word teruggetrek aangesien die voorwaardes wat gestel word, onaanvaarbaar is.**
3. **Die wyse waarop die saak in die media gestel is terwyl die Kerk oningelig is, is ook nie aanvaarbaar nie.**

Ds F Nortjé stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 81: RING VAN ZEERUST**AFWYSING VAN LIDMAATSKAP BY DIE WARC**

Die besluit om lidmaatskap by die WARC te aanvaar, word herroep.

Motivering

- * Die vergadering betreur die oorhaastige wyse waarop die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die saak met die WARC en met die Kerk hanteer het. Ons betreur verder ook die manier waarop die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die saak namens die Kerk hanteer het.
- * Dit stel teleur dat hierdie saak wat die ekumene wou bevorder juis daartoe gelei het dat tweespalt en onrus in die Kerk teweeg gebring is.

Ds RL van der Westhuizen stel die beskrywingspunt.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 82: RING VAN SWELLENDAM****LIDMAATSKAP BY WARC: VERWERPING VAN BEPAALDE EISE VIR HERTOELATING**

1. Die volgende eise wat die WARC stel vir hertoelating tot die WARC word verwerp:
 - 1.1 'n Ondubbelsinnige verwerping van apartheid deur 'n openbare belydenis oor die sonde van apartheid, erkenning dat die teologiese regverdiging daarvan kettery is.
 - 1.2 Die verwydering van die term "Volkskerk" uit die Kerkorde.

Motivering

- * Sedert 1951 het erkende teologiese leiers van die NHKA die stelsel van Apartheid verdedig as die beste oplossing vir rassekonflik. Hierdie standpunt is ook verwoord in Matteus 28:19. Die Kerk het geoordeel dat bogenoemde opdrag die beste tot sy reg sal kom deur die opleiding van volkseie predikante en eie kerke. Dit is vandag nog die oortuiging van die meerderheid Hervormde teoloë en lidmate.

- * Apartheid het niks in gemeen met rassisme nie, en kan dus nie as kettery veroordeel word nie. Apartheid het dit nooit ten doel gehad om enige ander volksgroep te benadeel of te na te kom nie. Dit het eerder uiting gegee aan die Bybelse eis van: Doen aan ander wat jy wil hê aan jou gedoen moet word.
- * Die kenmerke van die ware kerk is:
 - ** Die regte verkondiging van die Woord.
 - ** Die regte bediening van die sakramente.
 - ** Die kerklike tug.

Dit behoort vir 'n Reformatoriese Ekumeniese liggaam soos WARC, voldoende te wees om op grond daarvan lid van WARC te word.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 83: RING VAN PRETORIA

VERWERPING VAN VOORWAARDES VIR TOELATING TOT DIE WARC

Die Ring van Pretoria

1. steun die Kerk se pogings om aansluiting te vind by ekumeniese liggame wat in leer en belydenis een met die Kerk is
2. versoek egter die vergadering om die huidige voorwaardes vir toelating tot die WARC nie te aanvaar nie en alvorens 'n besluit geneem word, die vergadering hom laat bedien met deeglike, wetenskaplike en teologies gefundeerde studiestukke oor die struktuur, die teologie en die ideologiese gefundeerdheid en uitsprake van die WARC
3. versoek die vergadering om sêlf 'n agenda tot gesprek met die WARC te bespreek, vas te stel en duidelik te omlin
4. versoek die vergadering dat, alvorens besluite en veranderinge oor belangrike sake soos kerkeenheid, kerkvereniging en volkskerk geneem word, die vergadering hom nie net sal laat bedien met studiestukke wat die voorgestelde veranderinge substansieer nie, maar ook met studiestukke wat die huidige standpunte van die Kerk substansieer.

Motivering

Die NHKA het 'n belangrike stadium in sy geskiedenis bereik. Volgens uitsprake

deur lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die "kairos moment" van ons Kerk aangebreek en sal die 68ste AKV moet besluit oor die identiteit van die Kerk wat "radikaal anders gaan wees" as wat tans die geval is.⁽¹⁾

Tydens die onlangse *Inligtingsvergadering* op 14 Februarie 2007, aangebied deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir alle ringskommissies, is die sluier effens gelig oor die koers wat die Kommissie die Kerk wil laat inslaan. Dit raak sake soos die strukturele eenheid met ander kerke, die skrapping van die volkskerkbegrip en 'n nuwe skuldbelydenis oor apartheid en/of rassisme.

Dat daar oor hierdie sake, wat ook voorwaardes is vir ons toelating tot die WARC, ernstige onrus in die Kerk is, kan nie ontken word nie. Waarskynlik is die wyse waarop hierdie sake die agendas van die Kerk gehaal het, en die klaarblyklike **haas** waarmee dit afgehandel moet word, eerder die oorsaak van die onrus as die sake self. Wat ook al besluit gaan word oor hierdie sake, sal eerder net lei tot groter onrus as tot 'n afname daarvan, tensy die Kerk 'n wyse vind waarop die bekommernis uitgepraat kan word.

Hierdie sake is basies die eerste keer tydens die Nasionale Colloquium op die tafel van die Kerk geplaas en het daarvandaan algaande meer prominensie begin kry.

Die Nasionale Colloquium was 'n vergadering wat op daardie stadium nie enige gesag of status gehad het nie.⁽²⁾

Dit was 'n byeenkoms wat op 'n *nie-amptelike* manier byeen geroep is en vergader het. Die sake op die tafel is nie vir alle teenwoordiges se bespreking oopgestel nie. In 7 groepe is slegs twee onderwerpe van die memorandum per groep onder leiding van 'n fasiliteerder bespreek en een verklaringspunt opgestel.

Tydens die laaste oggend is die memorandum effens verbeter met hoofsaaklik veranderde woorde en leestekens hier en daar en is dit gesamentlik met die Verklaring van Voorneme vir slegs een uur bespreek. Die bespreking het hoogstens 'n vinnige deurlees en 'n vlugtige paar vrae deur enkele teenwoordiges behels. Die bywoning was vanaf die Vrydag nie meer naastenby 130 persone nie.⁽³⁾

Hoewel die dokument en Verklaring geen status of gesag het nie en daar aanvanklik duidelik gestel is dat die Colloquium slegs teologiese en kerklike gesprek moet stimuleer, en dit eers op die 68ste AKV goedgekeur kan word as amptelike kerklike dokument, gebruik die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dit asof die dokument amptelik goedgekeur is. So lees ons in 'n besluit van die Kommissie⁽⁴⁾.

Die verwerkte dokument, sowel as die Verklaring van Voorneme, word deur die skriba na rade en ringskomitees vir predikante gestuur. Dit word duidelik gestel dat die dokumente nie verfyn is nie, maar dat rade moet kennis neem wat daarin staan en dat die inhoud in die werksaamhede van die raad(e?) gedissemineer moet word.

Verder word die resultate van die Colloquium gebruik om die gesprek met die WARC te rugsteun en dit word so aangewend dat die indruk geskep word asof die Verklaring 'n amptelike aanvaarde dokument van die Kerk is ⁽⁵⁾.

Daar moet weer daarop gewys word dat

- * die inhoud van die memorandum en die Verklaring van die Colloquium nooit behoorlik gedebatteer is nie
- * die poging tot debat in Die Hervormer vinnig gestop is
- * vrae deur kerkrade aan die Kommissie oor die verstaan van sekere sake in die memorandum en die Verklaring nie deur die Kommissie beantwoord wou word nie ⁽⁶⁾
- * baie gemeentes nou nog verward is oor die inhoude van die Colloquium
- * kontensieuse sake soos die volkskerk hier problematies voorgestel word, terwyl dit in die Kerk oor die algemeen geen probleem is nie. (In hoeveel wyke, kerkraadsvergaderings en ringsvergaderings was volkskerk, strukturele eenheid en skuldbelydenis oor apartheid probleemsake die afgelope 10 jaar?)
- * die Verklaring en memorandum van die Colloquium hanteer word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering asof dit 'n amptelike goed-gekeurde kerklike dokument is.

Dit is dit duidelik dat die nie behoorlik bespreekte inhoude van die Colloquium en die aanwending daarvan, hoofsaaklik deur die Kommissie, inleidend tot die onrus in die Kerk is.

- * Tydens die gesprek tussen die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die afvaardiging van die WARC het die Kommissie die volgende deklarasie van die WARC-afvaardiging aanvaar ⁽⁷⁾:

1. *We thank God that we have heard from the Moderature both from the Moderator's statements and from the responses to questions:*

- (a) *The church has moved from where it was in the 1980's.*
- (b) *A number of recent actions since 2004 demonstrate this move even more concretely.*
- (c) *A recent Colloquium confirms that there is a widespread desire to move towards union with the HKSA.*
- (d) *The notorious Article 3 in the Church has been removed since 1991, and on responding to a relevant question, there is readiness to deal with a similar notion in Ordinance 4 of the current Church Order.*
- (e) *The Church may be ready to do a proper confession along the lines called for by the Ottawa General assembly.*
- (f) *While there may be a serious opposition in the 68th General Synod, the commission was confident that the directions it has taken in recent months*

(includes the Colloquium results) and the call for a confession will be agreed by the General Synod.

2. *The visiting team was disappointed by some of the decisions reflected in the 66th General Synod in 2001 minutes especially around the issue of public confession. It was amazed that the NHK had among its choices a formulation close to the Ottawa decision and chose not to take it. It was also disappointed by the existence of the Ordinance 4 in the shape it is currently in the church order. The team was disappointed by what it felt as lack of full disclosure. Nevertheless, the team appreciated the explanation of the Commission that things have moved beyond the 2001 Synod especially since the year 2004.*
3. *The team was very much encouraged by the contents of the joint declaration of intent at the April Colloquium. It is hoped that the last sentence of the paragraph under Church could be interpreted as the "term national church will impede our efforts". The team was also encouraged by the contents of the opening address of the moderator to the Colloquium, and his opening address to the visiting team. It noted that none of these yet constitute an official General Synod document, and urges the NHK to make decisions contained in these at the next General Assembly.*
4. *The visiting team indicates that the NHK at this point has not yet fully met the conditions set by the 21st General Council - especially the third condition. That condition called for the rejection of apartheid and commitment to dismantling the system to be unequivocally done through Synod resolutions.*
5. *The visiting team appreciates the commitment of the current leadership of the NHK to change and therefore takes very seriously the call of WARC leadership and the visiting team to help the NHK comply and move beyond the legacy of apartheid. It is in view of these that we state clearly the following elements of what needs to be in place for the NHK to demonstrate clearly and unequivocally that the changes called for in Ottawa are in place, and that they are ready for readmission:*
 - (a) *Need for a proper public confession that includes an indication that apartheid is sin and the theological justification of it is heresy. The drafting can be shared with WARC leadership in the process, and it needs to be concluded by a formal action of the 2007 68th General Synod.*
 - (b) *A clear change in the Church order, removing all references to any notion of "volkskerk". Much of what is in the Current Church Order ordinance 4 seems to reflect what was in a former Article 3 which clearly violates the first Ottawa condition. Action on this need to be concludes in the 2007 General Synod.*
 - (c) *Follow through on the joint declaration of intent between the NHK and the HKSA in the following months and especially at the 2006 HKSA General Synod and the 2007 General Assembly. Concrete proposals which lead towards structural unity between the NHK an HKSA should be evident with in the agenda of the 2007 General Synod.*
 - (d) *WARC and the NHK develop a joint declaration that follows the format of*

what was declared by WARC and the NGK just before the NGK's admission. This declaration needs to have an affirmative vote by the NHK General Synod and the WARC Executive Committee - both of which are taking place around October 2007.

- (e) Contacts be made with WARC member churches either individually or together in a joint meeting in order to begin to build mutual relations. That the NHK continues its contacts with the SACC for either observer status or full membership.*
 - (f) Efforts are made to demonstrate that the theological training offered to HKSA with funds from NHK do not show any hint of apartheid. That the two churches explore ways of training in which the two have access to the same facilities.*
- 6. The team reiterates the necessity of having the General Synod taking decisions on the items indicated in point #5. To assist in this, the WARC General Secretary and the team is ready to help. For the help to be effective, it will be important to share the agenda of the 2007 NHK General Synod with the WARC General Secretary and members of the team in a timely fashion - latest the end of July 2007.*
 - 7. WARC would like to have a delegation at the NHK General Synod in 2007.*
 - 8. The team indicates an appreciation that they found with in the NHK Structures the resource include the will of the current Moderature, the ecumenical council, the NHK faculty, and the current discussions of unification between itself and the HKSA. The team urges the NHK leadership to use these resources strategically.*
 - 9. The team reiterates its desire to see the NHK welcomed warmly by WARC at the end of the two-year process mandated by the Executive Committee - ending with the Executive Committee meeting of October 2007. It is hopeful that under the leadership of the current moderation and the Commission of the NHK General Assembly, the remaining elements of the conditions of Ottawa would be fulfilled.*

'n Paar sake blyk duidelik. Daar word onder andere van die NHKA gevra vir

- * 'n behoorlike openbare belydenis wat aandui dat apartheid sonde is en die teologiese regverdiging daarvan kettery is
- * 'n gesamentlike verklaring deur die NHKA en die HKSA dat daar gestreef word na "structural unity"
- * alle verwysings na volkskerk uit die Kerkorde verwyder moet word.

Die bewoording van hoe die sake gestel moet word in die agenda vir die komende AKV moet die WARC se goedkeuring wegdra en die bespreking sal as't ware onder hulle wakende oog plaasvind.

Wat opmerklik is, is dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

sonder ernstige beredenering bereid was om aan al hierdie voorwaardes toe te gee. Dit word sonder meer as *bagasie van die verlede* ⁽⁸⁾ aanvaar wat afgegooi moet word.

Nêrens blyk dit uit die notules van die Kommissie dat aan die afvaardiging van die WARC die konteks en die siening van die Kerk se besluite van 1982 na Ottawa beredeneer is nie. Daar word maar net verskoning gevra daarvoor.

Nêrens word die Kerk se besluite oor die verstaan van eenheid met ander kerkorganisasies, soos verwoord in die TKK, die TKR en ander amptelike besluite van die AKV ⁽⁹⁾ beredeneer of verduidelik aan die WARC nie.

Nêrens word ons Kerk se verstaan van die volkskerk onderling beredeneer of verduidelik en bespreek met die WARC nie.

In plaas daarvan dat die Kommissie die Kerk se huidige standpunte verduidelik word na eie lidmate wat dalk nie met die Kommissie se siening saamstem nie, verwys as mense wat

- * hulle nie wil onderwerp aan die dwingende eise van die evangelie nie
- * die regse vleuel van die Kerk is ⁽¹⁰⁾
- * mense met onbekeerde, verharde harte is ⁽¹¹⁾
- * faksies of groepies lidmate is wat ekumeniese bande met die WARC sonder meer teëstaan en wil verongeluk ⁽¹²⁾

Hoewel die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag gekry het om toelating by die WARC te onderhandel (waarvoor daar ook dank en waardering is), voel ons

- * dat die Kommissie die Kerk se huidige en erkende standpunte in die onderhandelings met die WARC versaak het. Kommissielede het hulle eie standpunte ten koste van die Kerk se siening laat geld
- * dat daar eers binne die Kerk gesprek gevoer moes word oor die voorwaardes tot toelating, en dat die Kerk wysigings tot die voorstelle kon aanbring en op grond hiervan verdere gesprek met die WARC kon laat plaasvind.

Ons ervaar 'n oorhaastigheid en 'n geforseerdheid om op die huidige voorwaardes lid te word van die WARC. Dit dra by tot die onrus in die Kerk.

- * Die visevoorsitter van die Kommissie word aangehaal dat hy sou sê: *Persoonlik het hy onder die besef gekom dat die Kerk radikaal moet verander en hy besef ook die implikasies van dit wat hier gebeur het. Die 68ste AKV moet besluit oor die identiteit van die Kerk wat radikaal anders gaan wees as wat dit tans die geval is. In alle opsigte het daar 'n totaal nuwe proses begin.* (Notule Kommissie van die Algemene Kerkvergadering Junie 2006, Bylae p21). ⁽¹³⁾

Die uitspraak is gemaak na die gesprek met die WARC. Uiteraard word verwys na die voorwaardes wat gestel is deur die afvaardiging van die WARC. Ander lede van die Kerk wat teenwoordig was is net so sterk uitgesproke. So verklaar van hulle:

Dit is maak of breek besluite. Die Kommissie en die rade moet die tyd tot hulle beskikking gebruik tot by die 68ste AKV om voorbereid na die AKV te gaan.

Hy is daarom in sy hart oortuig dat die Kerk nie meer langer sonder een of ander vorm van openbare belydenis kan wegkom nie.

*Hy oordeel dat daar nie meer omdraaikans is nie. Indien die AKV die sake nie aanvaar nie, sal by **hom nie meer tuis voel in so 'n kerk nie.***

Hierdie is vandag die eerste tree na 'n volle waterskeiding.

Die tyd van niksdoen is verby.

Ondanks enkele wyse stemme vanuit die Kommissie dat gewaak moet word teen oorhaastigheid en dat die Kerk dalk lidmate mag verloor, het die Kommissie tog besluit om deur te druk om die waterskeidingsbesluite wat die Kerk se identiteit radikaal mag verander op die eerskomende AKV te stel.

Met die oog die uiters belangrike 68ste AKV het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op 14/02/07 'n *Inligting- en Besprekingsvergadering* vir alle ringskommissies gehou. Tydens die vergadering het die Kommissie die Kerk uiteindelik ingelig oor hoe hulle genoemde waterskeidingsake verstaan en gaan hanteer op die AKV. Ter tafel was die volgende referate:

Die Roeping van die Kerk - Ds AC Kuyper
Die NHKA en Ekumene - Dr JC van der Merwe
Die NHKA se Verhouding met die MRCC - Dr J Beyers
Die Volkskerk - Dr WA Dreyer
Die NHKA en Belydenis - Prof E van Eck.

Ongelukkig is **geen debatvoering** toegelaat nie. Hoewel ringskommissies van oor die hele land teenwoordig was, is lede beperk tot vraestelling oor die onduidelikhede met betrekking tot die referate. Hier is 'n gulde geleentheid verbeur om hierdie uiters kontensieuse sake te bespreek en lidmate toe te laat om te sê waarom hulle onrustig is en wat hulle ook graag in die WARC-debat sou wou bydra.

* Die WARC versoek: *a proper public confession that includes an indication that apartheid is a sin and that the theological justification is a heresy.*

Om lid te word van die WARC sal die NHKA apartheid moet verwerp en as sonde moet bely omdat die Afrikaner 'n politieke beleid gevoer het waarvolgens al die swart volke van SA op 'n vaste baan geplaas is na politieke onafhanklikheid in 'n eie vaderland. Dat die Afrikaner in die proses ook sy eie vaderland wou behou, word nou tot doodsonde verklaar.

Is daar aan die WARC probeer verduidelik dat apartheid nie 'n ideologie is wat soos die kommunisme moordenaars van volke was nie? Die blanke Afrikaanse volk wou nie swart volke elimineer nie, maar het met die grootste denkbare materiële offers ooit in die geskiedenis van volke, omliggende volke probeer help om hulle eie grondbesit billik en redelik te konsolideer sodat hulle hul volkskap kon ontplooi.

Is daar aan die WARC probeer verduidelik wat die konteks en situasie van 1982 was? Is daar saam met die WARC die standpunt van die Kerk rondom Ottawa deurgepraat en 'n verduidelikende uiteensetting van die NHKA se standpunte aangebied? Kon daar nie meer van daardie eerbare Hervormde kerkmanne se standpunte gesê word as dat dit *offensive comments* was nie.

Is daar aan die WARC gevra waarom hulle nooit kommunisme en kommunistiese regerings met dieselfde felheid as apartheid aangeval het nie? En of hulle fondse ook aangewend is om die apartheidsregerings en veiligheidsmagte te beveg? Is dit nie pastoraal onsensitief en in 'n sekere sin belaglik om van die Kerk te verwag om 'n vorige staatsvorm Bybels te veroordeel, terwyl onder die huidige staatsvorm 50 moorde per dag, 2 verkragtings per minuut en reeds 1400 plaasmoorde plaasgevind het nie? Dan praat ons nie eens oor die daaglikse misdaad en die armoede deur "transformasie", 'n nuwe vorm van rassisme nie.

Is daar nagegaan of die WARC sy vroeëre ideologiese baadjie uitgetrek het? As ons kyk na die voorwaardes wat vir toelating gestel word, lyk dit baie meer na politiek-ideologiese voorwaardes as na Bybelse eise. As ons na die WARC se omsendbrief van 20/11/2005 kyk, lyk dit al te veel of ons hier maar net weer met politiek te doen het. Daar staan by: *The NHK needs to demonstrate steps in becoming a key player in contributing to the transformation of South African churches by bringing racial integration and harmony.* ⁽¹⁴⁾ Dit lyk nou al te veel of die roeping van die kerk vir die WARC steeds nie veel meer is as 'n *change agent* om die samelewing in Suid-Afrika ten volle te integreer nie.

Is daar aan die WARC gevra of versoening nie van beide kante moet kom nie? Kan daar nie na 25 jaar sonder voorwaardes na mekaar gereik word nie?

Dit en baie ander vrae kan sekerlik deur ons lidmate gevra word as ons na 25 jaar weer die breuk probeer heel. Daar moet onthou word dat lidmaatskap by die WARC beteken aanvaarding van die WARC se standpunt: *The theological justification of apartheid ... is a fundamental perversion and deformation of the heart of the gospel.* Met ander woorde, daar word van ons gelowige lidmate verwag om saam te stem dat ons as Kerk die evangelie grondig vervals het en die hart van die evangelie verdraai het!

- * Daar moet ook verder besin word oor die **eenheid van die kerk**. Kerkeenheid as 'n evangeliese eenheid word nou gesien as 'n bewuste strewe na strukturele eenheid. Dit is 'n besliste wegbeweeg van die vroeëre standpunt van die Kerk. Dr S Nyomi, voorsitter van die afvaardiging van die WARC, vertolk die proses van *unity and reconciliation* soos volg: Dit gaan oor die onmiddellike vereniging met die HKSA en die ander kerke in SA. Daar kan steeds ander moontlikhede na vore kom. Die Kerk word daartoe aange-

moedig om die vereniging met ander kerke vinniger te doen ⁽¹⁵⁾.

Bogenoemde voorwaarde tot organisatoriese eenwording is 'n miskenning van die wese van die geloof en belydenis as die eenheid van die kerk ⁽¹⁶⁾. Die redakteur van Die Hervomer is korrek wanneer hy stel dat die groter klem op eenwording met die MRCC (en ander kerke) eers werklik op die agenda gekom het met ons soeke na aansluiting by die ekumeniese liggame: *Eenwording met die MRCC is nie 'n saak wat, sover ek weet, baie lank op die agenda is nie, ten minste nie in die sin dat daar groter klem was op eenheid met die MRCC as met die susterskerke nie. Dit is eers sedert die besluit van die vorige Algemene Kerkvergadering (AKV) in 2004 dat aansluiting gesoek moet word met die ekumeniese organisasies dat meer doelgerig oor eenheid en eenwording met die voormalige HKSA gepraat is.*

Teen hierdie agtergrond, veral ook gesien die pad wat die gesprek oor eenheid en eenwording by die susterskerke geloop het, sal mooi uitgemaak moet word wat verstaan word onder eenwording. Baie mense verstaan daaronder dat die twee kerke een word in die sin van een kerk met gedwonge integrasie op alle terreine en fasette van kerkwees.

So 'n gedwonge eenwordingsproses lyk vir my problematies. Dit sou hoogstens 'n poging wees om in pas te kom met die tydgees en om polities korrek en byderwets te wees deur, in verzet teen die nawerking van apartheid, nou alles te wil saambondel en integreer asof daar geen verskille en diversiteit is nie. So 'n gedrewe proses sal die Hervormde Kerk sowel as die MRCC onberekenbare skade berokken. Boonop het die kerkgeskiedenis telkens geleer dat sulke gedwonge prosesse eerder meer kerke vanweë skeuring tot gevolg het as dat dit die ideaal van eenheid dien.

Immers, as ons gesprek met ons susterskerke met wie ons dieselfde taal en kultuur deel oor 50 jaar nie kon lei tot eenwording nie, hoe sal ons gesprek met die MRCC wat nie ons taal praat en dieselfde kultuur het nie, oornag kan lei tot eenwording en die saambondel in een gemeenskap en erediens? Dit sal hoogstens 'n groot klomp ongemak en onrus en vervreemding skep.

Wat my persoonlik bekommer, is dat daar tans onrus in die kerk is oor die ekumene en die aansluiting by ekumeniese organisasies. Die onrus spruit uit 'n vrees dat die ekumeniese organisasies die vinger klap en aan die kerk eise stel terwyl die kerk klakkeloos probeer inval en doen wat gevra word. Daarteenoor behoort die verhouding veel meer volwasse te wees. Mense is bang dat die verzet wat tans aan die opbou is, die belangrike saak van ekumene kan skade doen. Die kerk kan nie bekostig om negatief te raak oor die ekumene en betrokkenheid by ekumeniese organisasies nie. Daarom moet die saak rustig en kalm en goed deurdink word, behoorlik gekommunikeer word en geduldig oorweeg word, sodat die hele kerk op die weg van die ekumene saamgevat word. Die kerk moet vertrouwe hê dat die kerk se belange voorrang sal geniet in die onderhandelingsprosesse met ekumeniese organisasies.

- * Vanselfsprekend bring die voorwaarde tot organisatoriese eenwording en sigbare kerkeenheid die **volkskerklike aard** van die NHKA in gedrang.

Vanaf die Nasionale Colloquium en veral na die onderhandelingsgesprek met die WARC was daar net nie meer plek vir volkskerklike denke by die Kommissie nie. Na die versoek van die WARC om die volkskerkbegrip uit die Kerkorde te verwyder het die Kommissie geen gras onder hulle voete laat groei om 'n beskrywingspunt vir die 68ste AKV voor te berei waarin Ordereël 4 sodanig verander moet word nie. Ook hier kon die Kommissie die Kerk se standpunt verduidelik het, eerder as om met eie sienings die WARC ter wille gewees het.

Dit bly vreemd dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hierdie koersverandering in ons kerklike opvattinge en denke wil voorstel sonder dat daar deeglike, wetenskaplike en teologiese gefundeerde studies gedoen is oor die struktuur, die teologie, die teologiese gefundeerdheid en uitsprake van die WARC. Buitendien sou van die Kommissie verwag kon word om in gesprek te tree met sy voorgangers om sy koersverandering te substansieer. In plaas daarvan word op neerhalende manier opmerkings oor vorige leiers en lidmate wat van hulle verskil gemaak. In hulle strewe om die Kerk radikaal te verander, word veel gemaak van gehoorsaamheid aan die Woord en dwingende evangeliese eise, sonder dat 'n enkele Bybelse of teologiese gefundeerde studiestuk die kerklike pad van die verlede as so ongelowig uitwys.

Slotsom

- * Ons is bekommerd dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering radikale veranderinge oor die identiteit van die Kerk oorhaastig en geforseerd wil aanbring.
- * Die veranderinge nie dwingende evangeliese eise is nie.
- * Die strewe na die veranderinge nie spruit uit die hart van die Kerk nie en ook nie problemsake in gemeentes en op ringsvergaderings is nie.
- * Die dwang na die veranderde identiteit hoofsaaklik onder druk van die WARC se voorwaardes tot toelating is.
- * Dit is onbillik van die Kommissie om hierdie gesprek in die teenwoordigheid van 'n afvaardiging van die WARC op die 68ste AKV te laat plaasvind⁽¹⁸⁾. Dit sal debatvoering beslis inhibeer en ook lei tot verleentheid vir die Kerk en die huidige Kommissie.

Literatuurverwysings

- * Notule en bylae. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. 7 en 8 Junie 2006, p19,21
- * Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p19 en Omsendskrywe Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, 7/09/06.
- * Telling soos deur myself en nog 'n ringspredikant gedoen.
- * Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p12.
- * Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p29, 30 en Bylae, p14,16,17.

- * Sien skrywe van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering (27/09/2006) aan die gemeente Pretoria-Tuine waar vrae oor die Nasionale Colloquium deur die ouderlingevergadering soos volg beantwoord word deur die skriba van die AKV: *Dit is nie vir die Kommissie tydensgewys moontlik om met vergaderings van die ampte of individuele lidmate te korrespondeer nie. Die Kommissie het tevore reeds 'n omsendskrywe in die verband gestuur waarin versoek is dat lidmate hulle tot die ouderlingevergadering wend en ouderlingevergaderings hulle na ringskommissies wend om antwoorde op hulle vrae te kry. U word versoek om die weg te volg. (Aangesien die Nasionale Colloquium nie 'n amptelike vergadering was nie, hoe moet die ringskommissies nou die vrae kan beantwoord?).*
- * Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p43.
- * Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p22.
- * HTS 42, p8-27.
- * Bylae tot Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p6.
- * Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p40.
- * Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p40 en Bylae tot Notule, p6.
- * Bylae tot Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p21,22.
- * <http://warc.jalb.de/warca/sp/side.jsp> WARC update past editions.
- * Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p37.
- * Sien standpunt van die NHKA, HTS 42, p3-27.
- * Die Hervormer 01/03/2007, p6.
- * Notule. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Junie 2006, p37.

Dr JMG Storm stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 84: GEMEENTE POORT

VERWERPING VAN EISE VAN EN LIDMAATSKAP AAN WARC

- 1. Die Kerk voldoen nie aan die volgende eise van die WARC vir lidmaatskap nie, en trek sy aansoek om lidmaatskap terug. Dit wil sê**
 - 1.1 die NHKA doen nie skuldbelydenis oor apartheid as synde sonde en die teologiese regverdiging daarvan as kettery nie**
 - 1.2 die NHKA handhaaf Ordereëls 1 en 4 onveranderd, en bly as volkskerk vir die Afrikaner bestaan**

1.3 die NHKA bly wat hy altyd was en steeds nog is, naamlik die NHKA en verenig nie met die MRCC of enige ander kerk nie.

Motivering

Die *status confessionis* van die WARC te Ottawa 1982

Ottawa 1982

Die WARC het op sy Algemene Vergadering te Ottawa 1982 'n *status confessionis* verklaar ten opsigte van die NHKA en die NG Kerk se verhouding met betrekking tot die politieke situasie in die destydse Suid-Afrika. Die besluit lui soos volg:

"Therefore the general council declares that this situation constitutes a status confessions for our churches, which means that we regard this as an issue on which it is not possible to differ without seriously jeopardizing the integrity of our common confession as Reformed churches."

Vervolgens het die WARC die volgende veroordeling van apartheid gemaak:

"We declare, with black Reformed Christians of South Africa that apartheid (*separate development*) is a sin, and that the moral and theological justification of it is a travesty of the gospel, and in its persistent disobedience to the word of God, a theological heresy."

Die WARC het hierdie verklarings onder andere soos volg gemotiveer:

"The white Afrikaans Reformed churches of South Africa through the years have worked out in considerable detail both the policy itself and the theological and moral justification for the system.

Apartheid (*separate development*) is therefore a pseudo-religious ideology as well as a political policy. It depends to a large extent on this moral and theological justification."

Verder het die WARC apartheid en die twee gemelde kerke per implikasie soos volg veroordeel:

"The general council has a special responsibility to continue to denounce the sin of racism in South Africa as expressed in apartheid (*separate development*). It is institutionalized in the laws, policies and structures of the nation; it has resulted in horrendous injustice, suffering, exploitation and degradation of millions of black Africans for whom Christ died; and it has been given moral and theological justification by the white Dutch Reformed churches in South Africa who are members of WARC and with whom we share a common theological heritage in the Reformed tradition."

Die resultaat hiervan was dat die WARC die twee kerke se lidmaatskap

gesuspendeer het en gestel het dat die volgende veranderings eers gemaak moes word as voorwaardes vir die herstel daarvan:

- "a. Black Christians are no longer excluded from church services, especially from holy communion;
- b. Concrete support in word and deed is given to those who suffer under the system of apartheid (*separate development*);
- c. Unequivocal synod resolutions are made which reject apartheid and commit the Church to dismantling this system in both church and politics."

Reaksie van die NHKA tydens die vergadering en daarna

Die twee verteenwoordigers van die NHKA te wete ds CL van den Berg en prof JH Koekemoer het in hulle reaksies standpunte gestel wat later in die Kerk se amptelike verklaring teruggevind kon word. Van den Berg het die volgende gestel:

- * Hy ontken dat apartheid gebaseer is op 'n ideologie wat die geloof inhou dat 'n bepaalde ras kultureel en/of biologies minderwaardig is.
- * Hy stel dat die WARC homself skuldig maak aan dieselfde kettery as waarvan hy die twee Afrikaanse kerke beskuldig deurdat hy 'n sekere politieke beleid tot die status van belydenis verhef.
- * Hy ontken dat die tuislandbeleid rassisme is en stel dat die Kerk dit nog nooit met rassisme kon identifiseer nie. In hierdie verband wys hy daarop dat dieselfde vergadering die vorige dag om 'n tuisland vir die Palestyne gevra het. Hoe kan dit rassisme in Suid-Afrika wees, maar in Palestina as die hoeksteen vir vrede aangedui word, het hy gevra.
- * Hy ontken dat die beleid van selfbeskikking vir aparte volke in Suid-Afrika rassisme is. Hy wys daarop dat dieselfde vergadering selfbeskikking vir Taiwan geëis het en dit in dieselfde asem as die konsepte van vryheid en menslike waardigheid genoem het. Hoe kan dit rassisme in SA wees, maar 'n bykans heilige reg in Taiwan? het hy gevra.

Prof JH Koekemoer het die volgende gestel:

- * Hulle (hy en ds Van den Berg) moet hulleself disassosieer van 'n poging om die (apartheids)beleid per se as boos te beskou en wat weier om die goeie *bona fides* daarvan te erken.
- * Vir sy begrip is die oogmerk van die beleid om op die lang duur vryheid, veiligheid en geluk vir alle gemeenskappe daar te stel.
- * Die kerk is nie 'n politieke party of die organiseerder van sakrosankte politieke programme nie.

- * Die kerk moet die Woord van God verkondig en nie rewolusionêr optree nie.
- * Die teologiese basis van WARC se verklaring is debatteerbaar. Dit laat die indruk dat Christus slegs die Bevryder van die sogenoemde sondelose onderdruktes is.
- * Die Christologie van WARC se besluit dui op 'n Christus wat de facto verlos en wat van die kerk verwag om rasse te versoen. So word die kerk gedegradeer tot 'n 'change agent' en 'n instrument in die hand van soveel politieke groepe om politieke doeleindes te bereik.

Van den Berg en Koekemoer het die WARC dus opgeroep om te onderskei tussen teologie en politiek in 'n situasie waar die WARC politieke teologie bedryf het oftewel vir hulle eie politiek 'n teologiese kleding omgehang het. Hulle het verder vir die goeie reg en billikheid van die beleid van afsonderlike ontwikkeling ingetree as 'n beleid was aan die eise van die Christelike etiek beantwoord deur aan te dui dat daardeur voldoen word aan die eeu-eoue regsreël: *suum cuiusque*. Hulle het veral aangedui dat die Kerk versosialiseer en gedegradeer word tot 'n politieke instrument.

Later in dieselfde jaar, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op 17 September besluit om uit die WARC te tree en die lidmaatskap van die Kerk van die WARC op te sê. Die Kommissie verklaar dat die WARC sy teologiese basis grotendeels verlaat het ten gunste van 'n teologie wat

- * nie erns maak met die objektiewe realiteit en bestaan van die drie-enige God los van die wêreld en bo hierdie tyd nie
- * die Persoon en werk van Jesus Christus eensydig politiseer en sosialiseer
- * die gesag van die Heilige Skrif as enigste bron en norm vir geloof en lewesaansprake en per assosiasie en spekulasie teologie bedryf
- * die totaliteit en radikaliteit van die sonde misken
- * die oproep tot geloof in Jesus Christus as enigste Saligmaker verwaarloos ten gunste van die oproep tot vereenselwiging met 'n gewaande bevrydingstryd.

Naas hierdie afwysing van die teologie wat ten grondslag lê van die besluite van die WARC, ontken die Kommissie die WARC se aanspraak om

- * vir die Kerk voor te skryf hoe om te midde van die Suid-Afrikaanse volkesituasie kerk van Christus te wees
- * om vir die Kerk 'n politieke keuse voor te skryf wat daarop neerkom dat die belange van die goddelose kommunisme gedien word
- * om met hovaardige skynheiligheid 'n dogmatiese uitspraak te maak oor die politieke beleid en omstandighede in Suid-Afrika.

Hierteenoor stel die Kommissie dat hy volhou

- * dat sy reëlins oor lidmaatskap nie 'n dogma is nie, maar 'n praktiese reëling ter wille van die rustige voortgang van die evangelie
- * dat die landsbeleid van afsonderlike en gelyke geleenthede nie in stryd is met die eise van die heilige Skrif nie.

In sy verklaring het die Kommissie duidelik gekies om 'n teologiese argument te voer. Hy neem as sy vertrekpunt die Heilige Skrif en die leerstukke oor die bepaalde vraagstukke soos dit in die belydenisskrifte gesistematiseer is, naamlik die drie-enige God, die Persoon en werk van Jesus Christus, die gesag van die Heilige Skrif, die skrikwekkende diepte van sonde, die ware geloof in Jesus Christus. In vergelyking met hierdie vertrekpunte wat die Kommissie stel, vertoon die uitgangspunte van die WARC inderdaad 'n verruiling van die teologie vir die politiek. Dit is eintlik maar met 'n nagedagte dat die Kommissie na die kerklike orde en die politieke situasie in Suid-Afrika verwys – as't ware om die ondergeskiktheid daarvan aan die ware roeping van Kerk aan te dui.

Hierdie uitgangspunte van die Kerk was eintlik 'n oproep aan die WARC om terug te keer na sy reformatoriese basis en erns te maak met die ware roeping van die kerk naamlik die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus van die verlossing van sonde en dood en om op te hou om politiek in die naam van teologie te bedryf. Die vraag kan nou gevra word: Hoe kon die Kerk verwag dat hierdie oproep ooit die WARC sou beïnvloed om terug te keer as die Kerk terselfdertyd uit WARC getree het? Moes die Kerk nie lid gebly het en sy saak bly stel het nie?

Die probleem was volgens Koekemoer dat die Kerk met sy gesuspendeerde lidmaatskap in elk geval niks in die WARC sou kon sê nie. Die Kerk was verketter, kon nie afgevaardigdes na die vergaderings stuur nie en kon nie op die komitees van WARC dien nie. Die Kerk het volgens Koekemoer een van twee keuses gehad:

- * Om lid te bly van WARC. Dit sou by implikasie beteken dat die Kerk 'n stilswyende onderneming aangaan om na die besluite van WARC te kyk en te poog om dit te implementeer.
- * Om uit WARC te onttrek omdat die Kerk nie daarvoor kans sien om aan hulle voorwaardes te voldoen nie.

Die Kerk het op die tweede moontlikheid besluit as 'n standpuntinname. Dit was nie moontlik om aan te bly as lid van WARC, maar dan geen aandag aan hulle besluite te gee nie.

Hoe korrek die Kerk die besluite van Ottawa 1982 beoordeel het, het sewe jaar later by die Algemene Vergadering van WARC in 1989 in Seoul geblyk. Nie alleen het Seoul 1989 die besluite van Ottawa '82 herbevestig nie, maar gestel dat die NG Kerk se lidmaatskap nie herstel kon word nie, omdat die NG Kerk in gebreke gebly het om te werk vir en op te roep tot die volgende sake wat duidelik spesifieke politieke eise van die ANC was:

- * "The abolition of discriminatory and unjust laws, especially the Land Act, Group Areas Act, Separate Amenities Act, and the Population Registration Act.
- * An end to the practice of detention without trial.
- * The lifting of the state of emergency.
- * The unconditional release of all political prisoners and detainees.
- * The unbanning of all organisations opposing apartheid.
- * Genuine negotiations with authentic leaders which will lead to a transfer of power to the majority by free and fair election.
- * One, united, non-racial Reformed Church in southern and central Africa."

Met hierdie verklaring dui die WARC eksplisiet aan dat die vereistes van Ottawa '82 'n pertinente politieke rol van die twee Afrikaanse kerke vereis het. Dit bevestig die oordeel van CL van den Berg oor die *status confessionis* van Ottawa '82, naamlik dat die WARC sy eie politieke beleid tot die status van 'n belydenis verhef het.

Die huidige debat oor die NHKA se lidmaatskap van WARC

Die 67ste AKV het besluit dat die Kerk weer aansoek moet doen om lidmaatskap van die WARC. In die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se strategiese beplanning het hy die sogenoemde Nasionale Colloquium gehou waarvan die uitkoms deesdae 'n belangrike dokument geword het in die Kommissie se motivering vir die aanvaarding van die NHKA se lidmaatskap deur WARC asook vir die aanvaarding deur die Kerk van WARC se voorwaardes vir lidmaatskap. Aangesien elders in die Agenda redelik uitvoerig oor die Nasionale Colloquium geskryf is, word nie verder hier daaraan aandag gegee nie. Die WARC het 'n feitesending na Suid-Afrika gestuur en op 7 en 8 Junie 2005 gesprek gevoer met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die Kerk se aansoek om lidmaatskap. Tydens die gesprek het die WARC weer eens die voorwaardes van Ottawa '82 gestel met die bevestiging dat die situasie steeds vir die WARC die verklaarde *status confessionis* noodsaak. Vervolgens stel WARC verdere eise (wat volgens hulle inbegrepe is in die eise van Ottawa '82) waaraan die Kerk moet voldoen waarvan die drie belangrikstes die volgende is:

- * "Need for a public confession that includes an indication that apartheid is sin and the theological justification of it is heresy.
- * A clear change in the Church Order, removing all references to any notion of 'volkskerk'.
- * Follow through on the joint declaration of intent by the NHKA and the HKSA in the following months and especially at the 2006 HKSA General Synod and the 2007 General Assembly. Concrete proposals which lead

towards structural unity between the NHKA and the HKSA should be evident within the agenda of the 2007 General Synod (sic)"

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die voorwaardes op 8 Junie formeel aanvaar en later so per skrywe op 7 September 2006 aan die Kerk deurgegee.

Beoordeling

'n Vraag wat beantwoord moet word, is: Wat het in die 24 jaar sedert Ottawa '82 verander dat 'n Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dieselfde voorwaardes van WARC nou kon aanvaar, maar nie in 1982 nie? Trouens die huidige voorwaardes wat WARC stel, is verskerp. In die gesprek met die WARC het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering baie moeite gedoen om aan te dui dat daar sedert 2004, dit wil sê sedert die verkiesing van die huidige Kommissie, 'n groot verandering ingetree het. Die voorsitter van die Kommissie stel dit soos volg: "Hierdie Kommissie is in 'n nuwe bedeling... Hierdie is 'n nuwe Kommissie. Hulle is toegewy aan die taak om die Kerk in 'n nuwe rigting te stuur en daarom is daar ook verskille in die Kerk. Daar moet veranderinge in die Kerk plaasvind."

Gesien in die lig van die feit dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 1982 die eise van die WARC om teologiese redes nie kon aanvaar nie, moet dit dus aanvaar word dat daar 'n teologiese verskil tussen die ou Kommissie en hierdie nuwe Kommissie bestaan. Die antwoord sal waarskynlik gevind word in hoe die nuwe Kommissie die *status confessionis* van die WARC verstaan asook die gepaardgaande verklaring dat Apartheid sonde is en dat die teologiese regverdiging daarvan kettery is.

Status confessionis

'n *Status confessionis* is letterlik 'n staat van belydenis. 'n Gelowige of 'n groep gelowiges verklaar 'n staat van belydenis wanneer hy/hulle tot die oortuiging gekom het dat die belydenis van geloof in Jesus Christus op die spel is. 'n *Status confessionis* veronderstel dat dit in die saak waarom dit gaan onmoontlik is om te verskil sonder om die integriteit van die evangelie in die gedrang te bring. So is dit by Ottawa '82 verstaan. So is dit ook later by Seoul '89 verstaan.

By beide die geleenthede is die teologiese regverdiging van apartheid kettery genoem. Kettery is dwarsdeur die kerk se geskiedenis 'n baie ernstige aanklag. Anders as in die Judaïsme of die Griekse filosofiese skole waar die begrip 'skool' of 'rigting' aangedui het, is die begrip kettery (haireisis) van die begin af verbind met gemeenskappe buite die Christendom en die Christelike kerk. Schlier is van mening dat die besondere betekenis wat die begrip kettery in die christendom gehad het, veroorsaak is deur die nuwe situasie wat geskep is deur die invoering van die Christelike ekklesie. Ekklesie en haireisis is wesenlike teenoorstaandes. Haireisis kan nie ekklesie aanvaar nie en ekklesie sluit haireisis uit. Haireisis is baie ernstiger as blote skisma. Dit het 'n eskatologiese betekenis in die sin dat haireisis so fundamenteel van ekklesie verskil dat dit geboorte gee aan gemeenskappe langs en teenoor die ekklesie. Ekklesie omvat die ware gelowiges terwyl haireisis bestaan uit diegene wat die werking van die Heilige Gees weerstaan.

Ketterry was gevolglik altyd beperk tot die terrein van die dogma. Hoewel daar in die Middeleeue 'n tendens onder invloed van die skolastiek en die kasuïstiek van die Rooms Katolieke Kerk was om ketterry ook op die terrein van die etiek van toepassing te maak, is dit in die westerse kerke laat vaar ten gunste van die eerste posisie. Karel Blei is dus korrek as hy stel dat ketterry nie bloot 'n fout of 'n oortreding is nie. Dit is verraad teenoor die evangelie, leer in teenspraak daarmee, valse leer wat net deur die kerk verwerp kan word, leer waarvoor daar nie plek in die kerk is nie.

Dit is in die bogemelde betekenis wat ***Ottawa '82 die woord ketterry gebruik het. Blei is korrek as hy stel: "Let me be clear: by using the qualification heresy, the Ottawa resolution put the theological justification of apartheid on the same level as such heretical doctrines as second-century gnosticism or Marcionism, or fourth-century docetism."***

Aangesien die veroordeling van ketterry dwarsdeur die geskiedenis van die kerk gepaard gegaan het met sensuur en uiteindelik ekskommunikasie, moet die suspensie van die NHKA te Ottawa in dieselfde sin verstaan word. Daar is geen twyfel dat Ottawa '82 die Kerk as ketterkerk veroordeel het nie. In hierdie verband doem die oeroue spreuk uit die kerk se geskiedenis op: 'anathema sit...' oftewel 'vervloek is hy wat leer...'

Dit moet egter duidelik gestel word dat die oordeel van Ottawa '82 daarop berus dat sake wat op die etiese terrein tuishoort, verhef is tot die dogmatiese. Dit is 'n onmoontlikheid. Daarom kan die teologiese regverdiging van apartheid nooit tot ketterry verklaar word nie. WARC kon dit slegs doen deur apartheid as 'n pseudo-religieuse ideologie te demoniseer. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van 1982 het hierdie aansprake van Ottawa '82 afgewys op grond van die feit dat Ottawa '82 die teologie vir die politiek verruil het en dat Ottawa '82 'n karikatuur van apartheid voorgedou het. Ottawa '82 het die politieke beleid van die ANC teenoor die Suid-Afrikaanse beleid van afsonderlike ontwikkeling gestel – laasgemelde as kettters en eersgemelde as die ware leer.

Die huidige Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die voorwaardes van die WARC sonder ernstige bestudering aanvaar en verwag van die Kerk om dit ook op die 68ste AKV te aanvaar. Dit beteken dat die huidige Kommissie die standpunte van al sy voorgangers verwerp – ja, erger, naamlik dat hy die standpunte as ketterry verklaar en by implikasie die voorgangers as kettters.

Die NG Kerk het voor dieselfde dilemma te staan gekom en het navraag gedoen by WARC oor die betekenis van die oordeel van ketterry. Die antwoord van WARC is vervat in 'n voetnota wat aangeheg is by die Gesamentlike Verklaring wat tussen die WARC en die Kommissie ooreengekom is en lui soos volg:

"For the purpose of this resolution, the word 'heresy' is to be interpreted in terms of the following extract from the pastoral letter to the Dutch Reformed Church from the Alliance: 'There has been some confusion over what the Ottawa General Council meant when it called the theological justification of apartheid "heresy". This term should not be understood to imply "excommunication". WARC is not a church but a fellowship of churches; therefore, it possesses no authority to excommunicate. WARC does not presume to judge whether those who in the past

taught the rightness of apartheid will be damned or saved. Reformed people leave the dead to the merciful judgement of God. WARC intended to convey its profound concern for the responsibility of the living church to teach faithfully the gospel of Jesus Christ, for the teachers of the church stand under God's judgement, accountable for their stewardship of the mysteries of God. "Heresy" is persistent and deliberate teaching of false doctrine after the error has been pointed out by the wider church. The term conveys WARC's conviction that the theological justification of apartheid was not simply an "error" in stating doctrine or a disagreement in matters where there is freedom to disagree but rather a fundamental perversion and deformation of the heart of the gospel."

WARC stel dus dat kettery by Ottawa nie ekskommunikasie impliseer nie, want WARC is nie 'n kerk nie. WARC stel dat hy ook nie oor die dooies oordeel nie, maar hulle aan God se genadige oordeel oorlaat. WARC verduister egter met hierdie verklaring die saak. Dit is korrek dat WARC geen mag het om te ekskommuniseer nie, omdat hy nie 'n kerk is nie. **Die NHKA is egter kerk.** Dit beteken dat as hy die WARC se vereistes aanvaar, hy elkeen wat in die verlede apartheid moreel en teologies regverdig het of vandag nog regverdig, sal moet oproep, verhoor en by skuldigbevinding oor hom/haar die oeroue spreuk uitspreek: "anathema sis..." oftewel "vervloek is jy (tot in die hel)..." As die Kerk erns maak met sy lewe *coram deo* kan en mag hy nie anders nie, want een van twee is waar: of dit is kettery en val onder die oordeel van God waaroor die Kerk bely dat hy die sleutelmag van Godswêreld het, of dit is nie kettery nie en moet as sodanig aangedui word. Die Kerk kan geensins die teologiese ondersteuning van apartheid as kettery verklaar en daarna sulke ketters in sy midde verdra nie. Wie so optree, is soos diegene van wie Luther gesê het: 'hulle dink God is baie ver weg.'

Persoonlik meen ek egter dat die teologiese en morele regverdiging van apartheid (afsonderlike ontwikkeling) soos wat die Kerk dit altyd as etiese saak, oftewel lewenskwestie, hanteer het, nooit kettery kan wees nie. Dit kan slegs indien 'n ander teologie en antropologie as die Bybelse ontwikkel en aanvaar word.

Dit is waarskynlik die beste vir die Kerk om weer die beproefde weg van nog meer studie te volg voordat in enige rigting besluit word. Dit te meer, omdat oor die hele saak so goed as niks gestudeer is nie.

Opmerking:

Die beskrywingspunt is nie deur die ringsvergadering aanvaar nie en word as beskrywingspunt van die gemeente deurgestuur.

Dr JJ Steenkamp stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 85: RING VAN CHRISSIESMEER

VERWERPING VAN EISE VAN DIE WARC: VOORTGESETTE ONDERSOEK NA LIDMAATSKAP

- 1. Die eise van die WARC rakende die**
 - 1.1. belydenis van Apartheid as sonde**
 - 1.2. strukturele eenheid met die Maranatha Reformed Church of Christ**
 - 1.3. en die skrapping van verwysings na die "volkskerk" in die Kerkorde word nie aanvaar word nie.**

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 86: RING VAN POTGIETERSRUS

VERWERPING VAN EISE VIR LIDMAATSKAP BY DIE WARC EN HERROEPING VAN BESLUIT OM LIDMAATSKAP

- 1. Die vergadering word versoek om**
 - 1.1 nie die huidige voorwaardes vir toelating tot die WARC te aanvaar nie**
 - 1.2 'n moratorium te plaas op die aansoek om herstel van lidmaatskap van die WARC**
 - 1.3 advies in te win by wyse van volledige studiestukke wat alle standpunte dek alvorens verdere besluite in die verband geneem word.**

Motivering

- * Die 67ste AKV het weliswaar in 2004 besluit dat die Kerk sy ekumeniese kontak uitbrei deur onder meer aansoek te doen om die herstel van lidmaatskap van die WARC (World Alliance of Reformed Churches).
- * Dit kan egter nie met erns aangevoer word dat voormelde besluit behels het dat lidmaatskap van die WARC ten alle koste verkry moes word nie. Dr WA Dreyer het die mening uitgespreek dat die AKV nie besef het wat die implikasies is om aansoek te doen om lidmaatskap by die WARC nie.

(Sien Bylae A tot Notule van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering; bl 23).

- * Die besluit is immers geneem teen die volgende agtergrond en in die

volgende omstandighede:

** Op sy algemene vergadering te Ottawa in 1982 het die WARC die Kerk sowel as die NG Kerk se lidmaatskap van die WARC gesuspendeer (opgeskort) en die volgende drie voorwaardes gestel vir die herstel daarvan:

- (a) Black Christians are no longer excluded from church services especially from holy communion.
- (b) Concrete support in word and deed is given to those who suffered under the system of apartheid ("separate development").
- (c) Unequivocal synod resolutions are made which reject apartheid and commit the church to dismantling the system in both church and politics.

** Kort daarna het die destydse Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om uit die WARC te tree en lidmaatskap daarvan op te sê. Die voorwaardes wat die WARC gestel het was duidelik nie aanvaarbaar nie.

** 'n Nuwe politieke bedeling het in 1994 in werking getree.

** Artikel 31(1) van die nuwe Grondwet van die RSA, 108 van 1996, bepaal soos volg:

"Persone wat aan 'n kultuur-, godsdiens- of taalgemeenskap behoort, mag nie die reg ontsê word om saam met ander lede van daardie gemeenskap:

- (a) hul kultuur te geniet, hul godsdiens te beoefen en hul taal te gebruik nie.
- (b) kultuur-, godsdiens- en taal verenigings en ander organe van die burgerlike gemeenskap te vorm, in stand te hou en daarby aan te sluit nie".

** Die Kerk het reeds Artikel III, welke artikel lidmaatskap van die Kerk beperk het tot blanke persone, uit die Kerkwet verwyder en is die totale Kerkwet in 1997, tydens die 64ste Algemene Kerkvergadering, vervang met die huidige Kerkorde.

** Die Kerkorde bevat in Ordereël 4 die volgende bepaling wat relevant is tot hierdie beskrywingspunt:

Die Kerk is 'n volkskerk met sy eie kerklike kultuur, geskiedenis, taal en tradisie wat geroepe is tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan die Afrikanervolk en tegelyk aan alle mense.

** Voormelde bepaling is ingevoeg na deeglike oorweging van die volkskerkmodus of volkskerkbegrip. Op daardie stadium was daar reeds omvattende studiestukke beskikbaar ten aansien van sodanige begrip.

(Sien onder meer Belydende Volkskerk (1989)).

- * Onder redaksie van prof dr SJ Botha waarin drie prominente ampsdraers van die Kerk hulle gedagtes uitgespreek het oor die volkskerkbegrip, te wete prof dr SJ Botha, prof dr HG van der Westhuizen en prof dr FJ van Zyl.
- * Dit was duidelik dat die Kerk kragtens sy geskiedenis Christusbelydende Volkskerk was en dit ook uit beginsel wou wees. Daar is 'n teologiese grondslag daarvoor verskaf wat ook relevant was/is ten aansien van die leer van ons kerk onder meer met betrekking tot volkskerkgedagte teenoor vrye kerk (Kuyper), verbondskerk, dooppraktyk, kinderdoop en volkskerk, volkskerk en apostolaat, kerkeenheid (belydeniskerk) en Independentisme (soos by Kuyper).
- * Prof dr Van Zyl maak onder meer die volgende belangrike stellings in die aangehaalde werk:
 - ** 'n Verwerping van die volkskerk moet trouens noodwendig daartoe lei dat die genadeverbond en die doop as teken en seël daarvan, in die gedrang moet kom.
 - ** Uit ons ondersoek blyk dit duidelik dat die wesenlike verskil in die kerkbeskouing van die volkskerk en die vrye kerk daarin geleë is dat eersgenoemde die kerk primêr van bo af, van God af sien en verstaan, terwyl laasgenoemde die kerk van onder af, van die mens se kant af sien en verstaan. Die grondslag van die kerk is vir die volkskerk die genadeverbond waardeur God uit vrye genade op grond van die kruisoffer van Christus Hom aan die mens verbind en die mens aan Hom. Vir die vrye kerk is die grondslag, hoewel die verbond aanvaar word, tog uiteindelik iets van die mens: sy geloof, sy weergeborendheid. Vir die volkskerk gaan die kerk as instelling van God aan die in-dividuele gelowiges vooraf. Die ontstaan van die kerk is geleë in die wil en die daad van God.
 - ** Vir die vrye kerk moet die ontstaan van die kerk by die wil van individuele gelowiges gesoek word as die vereniging van gelykgesindes. Dit is volgens Otto Weber in stryd met die begrip van die kerk as liggaam van Christus. Die liggaam ontstaan immers nie deur die wilsdaad van sy lede nie. Vir die volkskerk is die eenheid van die kerk geleë in sy wese, sy syn. Christus is die syn, die wese van die kerk. In Hom, die Waarheid, is die eenheid van die kerk geleë. Net soos die kerk self nie ontstaan en bestaan deur die wil van mense nie, net so kan die eenheid van die kerk nie menslik gedemonstreer word nie. Dis onnodig en onmoontlik. Met die oog op dit alles lyk die konklusie gewettig dat die volkskerk 'n baie meer normale verskyningswyse van die kerk van die Here in die wêreld as die vrye kerk is.

- * Ordereël 6 wat handel met die verband met ander kerke bepaal soos volg:

Die Kerk as verskyningsvorm van die een, heilige, algemene Christelike kerk neem deel aan die ekumene in die wêreld.

- * Die Kerk handhaaf sy wesenlike eenheid met kerke wat in die Reformatoriese leertradisie staan. (ons onderstreping).
- * Dit blyk dat Ordereël 6 geensins 'n opdrag of magtiging tot strukturele eenheid bevat nie. Dit het slegs betrekking op die eenheid in Christus, met ander woorde, eenheid in belydenis. Dit verskaf ook geen bevoegdheid of magtiging aan enige ampsdraer, kommissie, of vergadering van die Kerk om afstand te doen van eie leer, identiteit, kerklike kultuur, geskiedenis, taal en tradisie nie.
- * Ordinansie 6 verduidelik hoe in praktyk opgetree moet word en hoe die wesenlike eenheid met ander kerke gehandhaaf moet word:
- * (Die Kerk) gee uitvoering aan sy wesenlike eenheid met kerke wat in dieselfde Reformatoriese leertradisies staan deur
 - (i) broederlike betrekkings te handhaaf
 - (ii) gesprekke te voer oor geloof, leer en lewe
 - (iii) onderlinge hulp te verleen
 - (iv) saam te werk in ekumeniese liggame of rade
 - (v) gesamentlike eredienste te hou.(ons onderstreping)
- * (Die Kerk) neem deel aan gesprekke met kerke en geloofsgroepe met ander leertradisies om sy leer uit te dra, te verduidelik en te verdedig, en onderling tot beter begrip en hulpverlening te kom (ons onderstreping).
- * Dienaars van die woord belooft kragtens Ordinansie 1 voor beroepbaarsstelling onder meer om hulle te hou aan die Kerkorde van die NHKA.
- * Die 66ste Algemene Kerkvergadering het in 2001 die uitspraak gemaak dat 'n skuldbelydenis oor die apartheid soveel jare na 1994 mosterd na die maal is en dat 'n kollektiewe skuldbelydenis dus (in 2001) 'n onbillike saak sou wees veral met inagneming daarvan dat lidmate in die nuwe politieke bedeling met verskillende sake worstel.
- * **Die 66ste AKV (2001) het toe wel die volgende uitspraak gemaak**
 - ** Die NHKA wil in die Kerk se eie midde, maar ook na buite oproep tot 'n ewewigtige, Bybelse evaluering van die hede en die verlede van

ons land se geskiedenis.

- ** Die ewewigtige beoordeling sluit onder andere die erkenning in dat gruweldade soos verkragting, foltering, moord en rassisme nie met die beëindiging van apartheid opgehou het nie. Die huidige uitwissing van die menselewens deur die plaasmoorde en baie ander vorms van gruwelike geweld roep na 'n waarheidsgetroue(r) verantwoording oor skuld en skuldbelydenis voor God en mens.
- ** Die ewewigtige beoordeling sluit ook die erkenning in dat individue wat sodanige gruweldade pleeg (en gepleeg het), wel deeglik die vryheid en keuse het (en gehad het) om te weier of om anders te besluit. Hulle sal daarom self aan God verantwoording doen oor hulle wandade. Die skuld moet nie op die Kerk, 'n owerheid of stelsel afgeskuif word nie.
- ** Dit sluit ook in dat die NHKA kennis geneem het van gruweldade wat onder die vaandel van die apartheidsbeleid gepleeg is, ook deur van die Kerk se eie lidmate. Die Kerk spreek sy smart en berou voor God daaroor uit.
- ** Die NHKA roep op tot skuldbelydenis voor God en medemens en tot 'n nuwe lewe waarin die liefde van God ons optrede teenoor alle mense sal bepaal.
- ** Hierdie Algemene Kerkvergadering is diep bewus van ons Kerk se sonde, maar dan sonde in die volle skrikwekkende omvang wat die Bybel daaraan gee: Haat, vyandskap, opstand, liefdeloosheid, ongehoorsaamheid en nalatigheid teenoor God en medemens.
- ** Die Kerk roep daarom al die Kerk se ampsdraers en lidmate, maar verder ook alle kerke en mense op tot opregte skuldbelydenis voor God en teenoor mekaar, voortdurend in die erediens en in ons persoonlike geloofslawe, oor alles wat in die oë van die Here verkeerd was en is in ons lewens. Hierdie skuldbelydenis moet gestand gedoen word met 'n nuwe lewe waarin vyandskap en haat geen plek het nie.
- ** Dit is aan die Algemene Kerkvergadering voorgehou dat die WARC sy rol nie meer sien as 'n agent vir politieke verandering nie maar eerder in die uitdra van die reformatoriese erfenis en die evangelie.
- ** Daar het op daardie stadium (2004) reeds 22 jaar verloop sedert die WARC se besluit te Ottawa.
- ** In die vooropstelling kon sekerlik in 2004 redelikerwys aanvaar word dat die aansoek op die gewone voorwaardes van die WARC beoordeel sou word en dat politieke aspekte nie ingesleep sou word nie.
- ** Uit hoofde van die 2006 gesprek tussen die Kommissie van die Kerk en die afvaardiging van die WARC het die Kommissie is die volgende deklarasie van die WARC-afvaardiging aanvaar (Sien **Notule van die Algemene Kerkvergadering** Junie 2006 bl 28 - 31 en 43)
- ** *We thank God that we have heard from the Moderature both from the Moderator~ statements and from the responses to questions:*
 - (a) *The church has moved from where it was in the 1980's.*
 - (b) *A number of recent actions since 2004 demonstrate this move even more concretely.*
 - (c) *A recent Colloquium confirms that there is a widespread desire to move towards union with the HKSA.*

- (d) *The notorious Article 3 in the Church has been removed since 1991, and on responding to a relevant question, there is readiness to deal with a similar notion in Ordinance 4 of the current Church Order.*
- (e) *The Church may be ready to do a proper confession along the lines called for by the Ottawa General assembly.*
- (f) *While there may be a serious opposition in the 68th General Synod, the commission was confident that the directions it has taken in recent months (includes the Colloquium results) and the call for a confession will be agreed by the General Synod.*

The visiting team was disappointed by some of the decisions reflected in the 66th General Synod in 2001 minutes especially around the issue of public confession. It was amazed that the NHK had among its choices a formulation close to the Ottawa decision and chose not to take it. It was also disappointed by the existence of the Ordinance 4 in the shape it is currently in the church order. The team was disappointed by what it felt as lack of full disclosure. Nevertheless, the team appreciated the explanation of the Commission that things have moved beyond the 2001 Synod especially since the year 2004.

The team was very much encouraged by the contents of the joint declaration of intent at the April Colloquium. It is hoped that the last sentence of the paragraph under Church could be interpreted as the "term national church will impede our efforts ". The team was also encouraged by the contents of the opening address of the moderator to the Colloquium, and his opening address to the visiting team. It noted that none of these yet constitute an official General Synod document, and urges the NHK to make decisions contained in these at the next General Assembly.

The visiting team indicates that the NHK at this point has not yet fully met the conditions set by the 21st General Council — especially the third condition. That condition called for the rejection of apartheid and commitment to dismantling the system to be unequivocally done through Synod resolutions.

The visiting team appreciates the commitment of the current leadership of the NHK to change and therefore takes very seriously the call of WARC leadership and the visiting team to help the NHK comply and move beyond the legacy of apartheid. It is in view of these that we state clearly the following elements of what needs to be in place for the NHK to demonstrate clearly and unequivocally that the changes called for in Ottawa are in place, and that they are ready for readmission:

- a. *Need for a proper public confession that includes an indication that apartheid is sin and the theological justification of it is heresy. The drafting can be shared with WARC leadership in the process, and it needs to be concluded by a formal action of*

the 2007 68th General Synod.

- b. A clear change in the Church order, removing all references to any notion of "volkskerk". Much of what is in the Current Church Order ordinance 4 seems to reflect what was in a former Article 3 which clearly violates the first Ottawa condition. Action on this needs to be concluded in the 2007 General Synod.*
- c. Follow through on the joint declaration of intent between the NHKA and the HKSA in the following months and especially at the 2006 HKSA General Synod and the 2007 General Assembly. Concrete proposals which lead towards structural unity between the NHKA and HKSA should be evident within the agenda of the 2007 General Synod.*
- d. WARC and the NHK develop a joint declaration that follows the format of what was declared by WARC and the NGK just before the NGK's admission. This declaration needs to have an affirmative vote by the NHK General Synod and the WARC Executive Committee - both of which are taking place around October 2007.*
- e. Contacts be made with WARC member churches either individually or together in a joint meeting in order to begin to build mutual relations. That the NHK continues its contacts with the SACC for either observer status or full membership.*
- f. Efforts are made to demonstrate that the theological training offered to HKSA with funds from NHKA do not show any hint of apartheid. That the two churches explore ways of training in which the two have access to the same facilities.*

The team reiterates the necessity of having the General Synod taking decisions on the items indicated in point #5. To assist in this, the WARC General Secretary and the team is ready to help. For the help to be effective, it will be important to share the agenda of the 2007 NHKA General Synod with the WARC General Secretary and members of the team in a timely fashion - latest the end of July 2007.

WARC would like to have a delegation at the NHKA General Synod in 2007.

The team indicates an appreciation that they found within the NHKA. Structures the resource include the will of the current Moderation, the ecumenical council, the NHKA faculty, and the current discussions of unification between itself and the HKSA. The team urges the NHKA leadership to use these resources strategically.

The team reiterates its desire to see the NHKA welcomed warmly by

WARC at the end of the two-year process mandated by the Executive Committee - ending with the Executive Committee meeting of October 2007. It is hopeful that under the leadership of the current moderation and the Commission of the NHKA General Assembly, the remaining elements of the conditions of Ottawa would be fulfilled.

(ons onderstreping)

- * Na aanleiding van voormelde deklarasie is dit duidelik dat
 - ** die WARC nie alleen volhard met die 1982 eise nie maar selfs verdere eise aan die Kerk stel
 - ** die WARC as deel van die vorige eise verlang dat die Kerk 'n openbare belydenis maak dat apartheid sonde is en teologiese regverdiging daarvan sou neerkom op kettery.
- * Die WARC as nuwe eise stel
 - ** 'n verandering van die Kerkorde en in die besonder Ordereël 4 daarvan, deur alle verwysings na en met betrekking tot volkskerk daaruit te verwyder
 - ** dat die Kerk en die HKSA (MRCC) 'n gesamentlike verklaring van voorneme moet maak om mettertyd struktureel te verenig; vaste voorstelle in die verband moet duidelik blyk uit die agenda van die 2007 (68ste) Algemene Kerkvergadering.
- * Verder blyk dit duidelik dat die WARC 'n wakende oog wil hou oor die verrigtinge van die 68ste AKV en ook die bewoording in die agenda.
- * ***Na ons mening is daar verskeie gronde waarop die Algemene Kerkvergadering die aansoek behoort op te skort aangesien die huidige voorwaardes en eise geensins voorsien is toe die besluit geneem is om aansoek te doen vir hertoelating nie. Enkele oorwegings word hieronder uitgelig.***

Skuldbelydenis oor apartheid

- * Soos reeds in 2001 aangedui is 'n skuldbelydenis oor apartheid mosterd na die maal. Dit is reeds 25 jaar na Ottawa 1982 en het reeds 13 verloop sedert die nuwe bedeling in werking getree het. Kinders wat 10 jaar oud was in 1994 is nou reeds 23 jaar oud.
- * Die omstandighede in die land het verder verswak met verwysing onder meer na misdaad en plaasmoorde en is die Afrikaner en lidmate van die Hervormde Kerk in baie gevalle slagoffers van regstellende aksie, omgekeerde diskriminasie en ander traumatiese gebeure.
- * Daar is buitendien geen teologiese gronde vir die bewering dat die apartheidstelsel (afsonderlike ontwikkeling) opsigself sonde was/is nie. Om te verwag dat die saak hanteer moet word op die WARC se definisie van

apartheid is nie billik teenoor die Kerk nie en kan in die toekoms nadelige gevolge vir die Kerk en sy lidmate inhou.

- * In soverre daar wel in die naam van apartheid wandade gepleeg is, is dit reeds met groot erns hanteer tydens die 2001 (66ste) Algemene Kerkvergadering.
- * Daar is ook oor die eeue ernstige wandade teen die mensdom gepleeg in die naam van kommunisme. 'n Groot aantal van die hoogste amptenare van die regerende party is lede van die SAKP (Kommunistiese Party). Die vraag ontstaan of die WARC ooit kommunisme en kommunistiese of kommunistiesgoedgesinde regerings veroordeel het.
- * Die aanvaarding van die WARC se vereistes in die verband kan die Kerk in die dilemma plaas dat by elkeen wat apartheid moreel en teologies regverdig het moet skuldig bevind en as ketter moet verklaar. Die skrikwekkende implikasies daarvan moet behoorlik oorweeg en besef word.

Eenwording met die MRCC (voormalige HKSA)

- * Strukturele eenwording is nie 'n evangeliese eis nie. Eenheid in Christus (belydende) is wel 'n evangeliese eis.
- * Gedwonge eenwording kan probleme skep en sal in alle waarskynlikheid die Kerk sowel as die MRCC skade berokken. Oorhaastige optrede is 'n resep vir ernstige probleme en onrus en skep die daadwerklike gevaar van verlies aan lidmate en selfs kerkskeuring.
- * Ten spyte van jarelange gesprekke met ons susterskerke met wie dieselfde taal en kultuur gedeel word, kon eenwording nie bewerkstellig word nie.
- * Eenwording sal ook die volkskerkbegrip in gedrang bring. Die debat rondom die volkskerkbegrip is nog geensins behoorlik gevoer nie en kan dit ook nie op 'n oorhaastige wyse hanteer word nie waar belangrike teologiese aspekte, die identiteit en skynbaar ook die leer van die Kerk in gedrang gebring word.
- * Tans maak die Kerkorde ook geensins voorsiening vir strukturele eenwording nie en is enige proses in die verband buite die Kerkorde en derhalwe *ultra vires*.

Verwydering van die volkskerkbegrip uit die Kerkorde

- * Die enkele studiestuk wat beskikbaar gestel is van die kant van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan sekerlik nie beskou word as afdoende om vergaderings en lidmate behoorlik in te lig ten aansien van die volkskerkbegrip nie. Die studiestuk deur dr WA Dreyer verteenwoordig 'n eensydige siening ten gunste van die verwydering van die volkskerkgedagte terwyl ander prominente en geleerde ampsdraers in die Kerk in die verlede 'n sterk en oortuigende saak uitgemaak het waarom die Kerk 'n Christus-belydende volkskerk kragtens sy geskiedenis is en dit ook uit beginsel wil wees.

- * Die voorgestelde verwydering van die volkskerkbegrip uit ons Kerkorde behels 'n radikale verandering van die Kerk se identiteit en die *status quo* en alvorens dit kan geskied moet lidmate van die Kerk redelikerwys van alle standpunte in verband daarmee voorsien word. Sonder kennis van alle tersaaklike standpunte kan 'n ingeligte besluit nie geneem word nie.
- * Na ons mening is die voorstel tot verandering van veral Ordereëls 1 en 4 weer 'n geval van oorhaastige optrede wat nie in ons Kerk tuishoort nie.
- * In die Kommissie se voorstel word geen voorsiening gemaak daarvoor dat die sake wat verwyder word uit Ordereël 4 in die Ordinansies ingesluit sal word nie.

Die wyse waarop die saak hanteer is

- * Die Kommissie het die sogenaamde Nasionale Colloquium gebruik as basis vir sy onderhandelinge met die WARC.
- * Die Colloquium het kerkordelik geen gesag gehad nie.
- * Dit blyk dat ongeveer 130 persone die Colloquium bygewoon het.
- * Die Kommissie beweer dat vooraf 'n memorandum opgestel was wat as agenda vir die Colloquium sou dien.

(Sien: Bylae A tot die Inligting- en Besprekingsvergadering gehou op 14 Februarie 2007: bl 9).

- * Die probleem is egter dat geensins vooraf kennis gegee is dat die Colloquium as basis vir onderhandelinge met die WARC sou dien nie en was die memorandum ook nie vooraf gepubliseer as synde die agenda vir die Colloquium nie. Die memorandum is eers na afloop van die Colloquium tesame met 'n verklaring versprei en bevat dit in ieder geval nie 'n aanduiding dat die verwydering van die volkskerkbegrip uit die Kerkorde ter sprake sou kom nie. In die verklaring is onverwags aangedui dat die term "volkskerk" ons in die uitleef van ons roeping kan beperk.
- * Wat dus 'n blote gesprek sou wees, is toe sonder kerkordelike gesag as basis gebruik vir verdere onderhandelinge met die WARC en selfs vir besluite wat deur die Kommissie geneem is.
- * Volgens die Moderamen van die Kommissie is daar ongeveer 9 000 ampsdraers en kan 'n "gesprek" tussen 130 ampsdraers/lidmate hoegenaamd nie as 'n betroubare barometer van die gevoel en siening van ons Kerk beskou word nie, veral met inagneming van die wyse waarop die Colloquium gereël en aangebied is.
- * Die hantering van die Colloquium en die waarde wat daaraan toegedig is, het groot onrus in die Kerk veroorsaak.
- * Dit hinder ook dat na lidmate wat nie met die Kommissie se siening oor die

onderhawige sake saamstem nie verwys is as persone wat

- ** die "rightwing" van die Kerk is
- ** met behulp van die WARC beheer moet word
- ** onbekeerde harte het
- ** faksies is wat ekumeniese bande sonder rede teenstaan.

(Sien Notule van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van Junie 2006 en die bylae daartoe).

Gevolgtrekking

- * Die besluite wat geneem moet word is van ingrypende aard.
- * Heelwat studie is nodig om ingeligte besluite te neem. Selfs dr WA Dreyer was na afloop van die samesprekings met die WARC van mening dat die Kerk nog nie gereed is vir lidmaatskap nie.

(Sien: Bylae A tot die Notule van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering: bl 23).

- * In die vooropstelling word versoek dat die 68ste Algemene Kerkvergadering die bogemelde beskrywingspunt aanvaar.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 87: RING VAN POTCHEFSTROOM

VERDERE STUDIE OOR LIDMAATSKAP BY DIE WARC

1. Die vergadering is dankbaar dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die opdrag van die Algemene Kerkvergadering uitgevoer het deur met WARC gesprek te voer.
2. Die vergadering is egter daarvan oortuig dat daar nie nou aansoek gedoen moet word om by WARC aan te sluit nie, maar dat die saak verwys word vir verdere studie en bespreking.

Motivering

- * Die vergadering is dit eens dat die ekumene 'n belangrike deel uitmaak van die bestaan van die een heilige algemene Christelike Kerk in die wêreld. Tegelyk erken die vergadering dat die mensdom, en daarom die kerk, deur ons Hemelse Vader geseën is met 'n verskeidenheid van mense wat naas mekaar leef in hulle onderskeie volke. Daarom dat Jesus Christus in Matt.

28: 19 - 20 die opdrag gee om die evangelie aan alle mense te verkondig.

- * Die vergadering verstaan dus nie dat die bestaan van 'n volk, synde 'n groep mense wat deur eenheid van taal en historiese ontwikkeling 'n duidelike besef van samehorigheid besit, as sodanig Skriftuurlik geen bestaansreg het nie. Daarom kan 'n volk op grond van hulle onderlinge kulturele gemeenskaplikheid 'n bepaalde gemeenskaplikheid hê ten aansien van die wyse waarop hulle voor die Here leef.
- * Eenheid in die kerk is vir die vergadering 'n geestelike eenheid wat tot uitdrukking kom in die eenheid in geloof, eenheid in belydenis, eenheid in waarheid en eenheid in leer. Die vergadering respekteer die verskeidenheid binne bogenoemde eenheid en verstaan dat kulturele verskeidenheid nie Skriftuurlik veroordeel word nie.
- * Teen hierdie agtergrond word die vereiste van die WARC dat alle verwysings na volkskerk uit die NHKA se Kerkorde verwyder moet word, as 'n voorvereiste tot hertoelating tot daardie uitgelese liggaam besonder vreemd ervaar.
- * Die vergadering is van mening dat ekumeniese skakeling sal inhou dat deeglike en deurlopende teologiese gesprekvoering sal plaasvind. Hertoelating kan eers plaasvind wanneer ons mekaar teologies gevind het. Ware broederliefde stel nie eise nie, maar nooi uit tot gesprek. Ekumeniese skakeling beteken ook vir die vergadering dat gelowiges in hulle verskeidenheid mekaar sal ondersteun tot lof van die Here, en waar nodig, mekaar in liefde sal tereg wys waar daar in leer en lewe gedwaal word. Vir ons is die norm hierin slegs die Woord van God.
- * Die vergadering vind die vereiste dat die begrip "volkskerk" uit die Kerkorde verwyder moet word, onaanvaarbaar.

BESLUIT

6.5.6 EKUMENIESE BANDE MET DIE MRCC

Die Moderamen het in 2005 met die Moderamen van die MRCC in gesprek getree. By die geleentheid is 'n memorandum oor kerkeenheid, wat deur die MRCC geskryf is, behandel. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om met 'n memorandum daarop te antwoord. Die memorandum is aan die MRCC gestuur maar geen reaksie is daarop ontvang nie. Opvolggesprekke kon nie daarna plaasvind nie.

Drr JC van der Merwe en WA Dreyer het in 2006 die Algemene Kerkvergadering van die MRCC bygewoon.

6.5.7 BESKRYWINGSPUNTE OOR DIE MRCC

BESKRYWINGSPUNT 88: RING VAN MAQUASSI**KERKEENHEID EN MRCC**

- 1. Die vergadering neem kennis van die voorstelle van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat daar beter samewerking /gestruktureerde samewerking/kerkordelike eenheid met die MRCC moet wees. Die vergadering neem ook kennis van wye onrus en misverstand met betrekking tot die saak van kerkeenheid met die MRCC wat in die Kerk voorkom en besluit derhalwe soos volg:**
 - 1.1 Die saak van kerkeenheid met die MRCC word nie so wesenlike belang geag dat dit oorhaastig hanteer moet word of onrus in die Kerk hoef te veroorsaak nie. Hierdie vergadering neem derhalwe geen verdere besluite oor dié saak nie.**
 - 1.2 Die vergadering bevestig dat die saak van kerkeenheid en/of samewerking, ook met die MRCC, wel van soveel belang is dat dit die verdere aandag van die Kerk verg. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word derhalwe versoek om wye en omvattende studie te doen oor die standpunte wat die Kerk in die verlede oor kerkeenheid met ander kerke gehandhaaf het en om sodanige standpunte in die huidige tydsgewrig nuut te evalueer. Dit sluit in gesprek met ander susterskerke oor eenheid en modelle vir eenheid. Die Kommissie lig die Kerk volledig daaroor in en stimuleer debat daaroor.**
 - 1.3 Die 69ste Algemene Kerkvergadering neem verdere besluite oor samewerking/kerkordelike eenheid met die MRCC al dan nie.**

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 89: RING VAN ZOUTPANSBERG****VERWERPING VAN EIS OM VERENIGING TUSSEN NHKA EN MRCC**

Geen vereniging vind tussen die NHKA en die MRCC plaas nie. Die twee kerke bestaan afsonderlik voort.

Motivering

- * Die Ring van Zoutpansberg is nie teen enige vorm van ekumeniese bande gekant nie, maar ondersteun egter nie die gedagte om met die MRCC te verenig nie.
- * Die eis van die WARC dat die NHKA en die MRCC moet verenig alvorens lidmaatskap van die WARC ter sprake kom, is onaanvaarbaar.
- * Daar was nog nooit die aandrang dat die NHKA met enige ander kerk in SA moet verenig nie, waarom dan nou met net die MRCC?
- * 'n Verdere rede waarom vereniging nie as 'n moontlikheid oorweeg kan word nie, is die nuutste Engelse naam van die MRCC. Die MRCC se keuse om Engels as amptelike taal te aanvaar sou dit onmoontlik maak om met hulle te verenig. Taal, kultuur en tradisie kan 'n feitlike onoorkomelike probleem veroorsaak.

Ds PJ van der Merwe stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 90: RING VAN PRETORIA-NOORD

AFWYSING VAN STRUKTURELE EENHEID TUSSEN NHKA EN DIE MRCC

Die strukturele samesmelting van die NHKA en die MRCC word afgewys.

Ds F Nortjè stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 91: RING VAN WATERBERG

VERWERPING VAN GEDWONGE STRUKTURELE EENHEID

Ekumeniese betrekkings en verbondenheid wêreldwyd word deur die Kerk ondersteun, maar gedwonge strukturele kerkeenheid word verwerp.

Ds S Hoffman (sr) stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 92: RING VAN BLOEMFONTEIN**VERWERPING VAN STRUKTURELE EENWORDING MET MRCC**

Die gedagtes oor strukturele eenwording met die MRCC word nie aanvaar nie.

Motivering

Die ringsvergadering sien geen noodsaaklikheid om 'n sigbare (strukturele) eenwording met die sendingkerk nou bekend as "Maranatha Reformed Church of Christ" (MRCC) te bewerkstellig nie. Ons sien die eenheid van die Kerk in die eerste plek as 'n eenheid in die geloof, en 'n eenheid in die Waarheid (Johannes 17:20-21), of anders gestel 'n eenheid in die leer (vergelyk Kerkorde Ordinansie 1.1.2) asook eenheid in diens aan God en die naaste. Ons verwerp enige eenheid wat ter wille van geselligheid of politieke gediensdigheid 'n organisatoriese eenheid probeer skep of handhaaf. ***In Kerkorde Ordereël 6 en sy Ordinansie het die Algemene Kerkvergadering bepaal dat met kerke in dieselfde Reformatoriese leertradisie as ons, nie net broederlike betrekking gehandhaaf sal word nie, maar ook gepoog sal word om op verskillende maniere die eenheid wat reeds bestaan te vergestalt sonder dat dit nodig is om organisatories te verenig om dit te bewys.*** Met kerke wat 'n ander leertradisie het sal daar gesprekke gevoer word op die basis waar ons min of meer ooreenkom. Ons sien dus dat kerklike eenheid nooit iets anders kan wees as eenheid in Christus nie en dat in 'n gebroke wêreld dit die beste is wat ons kan nastreef. Ons sien dus geen eenwording van ons as "volkskerk" met die Engelstalige sendingkerk nie.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 93: RING VAN KROKODILRIVIER****VERHOUDING VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA MET DIE MARANATHA REFORMED CHURCH OF CHRIST**

- 1. Geen poging word aangewend tot enige vorm van strukturele eenheid/samewerking tussen die NHKA en die Maranatha Reformed Church of Christ nie.**
- 2. Die Kerk gee steeds sy steun aan ekumeniese skakeling met die Maranatha Reformed Church of Christ.**

Motivering

- * Teologiese verskille tussen die twee kerke bestaan wat nie met mekaar versoenbaar is nie.
- * Strukturele eenheid/samewerking is nie 'n voorwaarde vir die eenheid in geloof in die drie-enige God nie.
- * Die NHKA erken dat die verskeidenheid van taal en kultuur regmatig bestaan wat lei tot die selfstandige bestaan van die verskeidenheid van kerke.
- * Ons Kerk se saak van *volkskerk* word deur die Grondwet van Suid-Afrika (Wet 108/96) ondersteun by Artikel 31(1) naamlik:

"Persone wat aan 'n kultuur-, godsdiens- of taalgemeenskap behoort, mag nie die reg ontsê word om saam met ander lede van daardie gemeenskap

(a) hulle kultuur te geniet, hul godsdiens te beoefen en hul taal te gebruik nie, en

(b) kultuur-, godsdiens- en taalverenigings en ander organe van die burgerlike gemeenskap te vorm, in stand te hou en daarby aan te sluit nie".

Ds WF Venter stel die beskrywingspunt.**BESLUIT****BESKRYWINGSPUNT 94: GEMEENTE BERGSIG****ONAFHANKLIKMAKING VAN DIE MRCC EN IDENTIFISERING VAN ANDER MISSIONÊRE DIENSTERREINE**

Die NHKA maak die MRCC volkome onafhanklik en identifiseer ander missionêre terreine onder andere evangelisasie in eie geledere, aangesien die NHKA teen 'n ongekende skaal besig is om te verklein en op baie plekke te verdwyn.

Motivering

- * Die Algemene Kommissie moet sy verantwoordelikheid, soos vervat is in Kerkordereël 3.10.2(x), naamlik "**voer opdragte wat die Algemene**

Kerkvergadering aan hom opdra, uit", nakom om sy opdrag, soos vervat is in 'n besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering (besluite bundel bl 158) tot uitvoer te bring, naamlik

- ** daadwerklike leiding aan die MRCC met die oog op finansiële selfstandig wordings
- ** dat alle praktyke ten opsigte van voorgedyskap uitfaseer sal word.
- * Die Algemene Kommissie word gevra om die strewe na onafhanklikheid van die MRCC te bespoedig met dieselfde dringendheid wat bespeur word by die wysigings aan Ordereëls 1 en 4.
- * Die Algemene Kommissie en die Raad vir Apostolaat moet hul verantwoordelikheid soos Kerkordereël 3.10.2(x) dit stel nakom en gereeld gemeentes op hoogte hou van die vordering.
- * Daar word elkeen lange niksseggende motiverings in Die Hervormer en ander skrywes aan lidmate van die NHKA opgedis ten einde eenwording skriftuurlik te regverdig. Dit ondanks die beleid van die NHKA en die meerderheid van Hervormde lidmate, asook skriftuurlike begroning van die beleid oor die jare, deur gerespekteerde teoloë van ons Kerk.

Motivering vir onafhanklikmaking van die MRCC.

- * Die afgelope jaar 2006/07 het vir die NHKA groot verontrusting gebring in die sin dat, ondanks deeglike teologiese studies oor jare deur van ons mees prominente en gerespekteerde teoloë, die Algemene Kommissie van die NHKA nou skriftuurlik probeer bewys dat
 - ** die woordjie "volkskerk" nie tuis behoort in die kerkorde nie en dat dit ras of kleur impliseer
 - ** dat struktureel met die MRCC verenig behoort te word, soveel so dat veral die kerkleiding medelidmate beskuldig van "regse faksies", "mense met onbekeerde harte" en hulle wil verdemoniseer as rassiste.
- * Hierdie aantygings skep groot ontevredenheid by duisende van ons lidmate veral as die kerkleiding hulle soveel aanmatig om te oordeel oor wat in ons harte aangaan.
- * Die Europese Christene het sedert volksplanting hul missionêre opdrag verstaan en uitgeleef synde formeel of informeel op plase waar heidene saam met die Christene om die huisaltaar aanbid het.
- * Later het die NHKA sedert 1923 begin met meer formele uitlewing van sy missionêre opdrag en ondanks baie kritiek, verguisings en selfs uitbanning uit internasionale ekumeniese liggame, daarin geslaag, (ondanks Artikel III van die destydse Kerkwet) om 'n kerk vir medelandgenote in hulle eie taal, tradisie en kultuur daar te stel.

- * Kyk ons terug in die geskiedenis sien ons:
 - ** dat die Duitsers, Engelse, Hollanders en andere almal self inisiatief geneem het om die Bybel in hulle taal te vertaal, self die kerk uitgebou het en nie gewag het dat ander dit vir hulle moet doen nie
 - ** dat selfs ons Christen voorsate sedert volksplanting deur Godsgenade self die verantwoordelikheid geneem het om die Christendom hier te vestig en uit te bou maar ook erns gemaak het om die Bybel in die taal van die verskillende taalgroepe in die land te vertaal
 - ** dat ons mede anderstalige landgenote sowat 90 jaar gelede selfs 'n politieke party gestig het wat vandag 'n land regeer en dat daar gevolglik geen rede bestaan waarom ons anderstalige Christen landgenote nie self ook verantwoordelikheid kan aanvaar vir uitbouing en instandhouding van die MRCC nie.
- * Ons as lidmate glo dat as die woord eenmaal aan 'n volk gebring is, daardie volk seker die Godgegewe verantwoordelikheid het om na sy eie heil om te sien, self ook 'n Bybelse missionêre opdrag en verantwoordelikheid het om dit uit te voer en nie voortdurend afhanklik te bly van die brenger van die evangelie nie.
- * Ons is oortuig en glo dat God die Skepper, ook die Skepper is van nasies, volke en tale en daarby, dat verantwoordelikheid en trots in jou volk en taal ook 'n Godgegewe werklikheid is wat nie weg te redeneer is by ons andersstalige landgenote nie. Daarom is ons oortuig dat ons mede anderstalige landgenote, beskik oor 'n Godgegewe **vermoë**, verantwoordelikheid en trots in volk, taal, tradisie en kultuur om beslis self die MRCC met die seën van God tot volle wasdom te kan uitbou en in stand te kan hou sonder om van ander volke en kerke afhanklik te bly wees of voortdurend voorgeskryf te word nie. Neem hy nie self die verantwoordelikheid nie, dui dit vir ons op hulle swakheid en kan hulle nie van lidmate van die NHKA verwag wat onder 'n beleid van S.E.B. en werkloosheid gebuk gaan, om te verenig nie.
- * Die MRCC bet sy ontstaan deur die stigting van die NHKA se sendingaksie oor sowat 84 jaar te danke en hoewel daar tydens die 66ste algemene kerkvergadering (**Besluite bundel bl 158**) besluit is dat
 - ** daadwerkilke leiding aan die MRCC gegee moet word met die oog op finansiële selfstandig word
 - ** alle praktyke ten opsigte van voorgdyskap uitfaseer sal word, blyk dit dat die Algemene Kommissie sy plig, (soos vervat is in Kerkordereël 3.10.2(x) nl "**voer opdragte wat die Algemene Kerkvergadering aan hom opdra, uit**") versuim het om die besluite ten uitvoer te bring. Opleiding van studente van hierdie "onafhanklike kerk" kos die NHKA sowat R50 000.00 per student per jaar, maar steeds is daar nog geen teken van finansiële onafhanklikheid te bespeur nie.
- * Dit blyk dat die selfstandigheids- en onafhanklikheidsbeginsel deur die HKSA aangegryp is, in so 'n mate **dat** die HKSA selfs sy naam van HKSA na MRCC verander het en selfs Engels as taal aanvaar het, sonder teenkantsing deur die NHKA.

- * Nou word daar in (HTS 62(4)2006 b1s 1365) deur dr WA Dreyer gemeld: "**Die HKSA (MRCC) is uitgesproke in sy aandrang op kerkeenheid met die NHKA**" hulle is "**nie uit oortuiging volkskerk**" nie en hulle weier "**om verder te verdeel aan die hand van etniese- en taalverskille**".
- * Verder meld die MRCC "dat dit bejammerenswaardig uit ervaring is dat ander kerke, plaaslik en internasionaal die MRCC as 'n integrale deel sien van die NHKA" (Groenewald en Buitendag HTS 62(4) 2006 bl 1396).

As dit dan so 'n verleentheid vir die MRCC is om gekoppel te wees aan die NHKA dan moet hulle asseblief hulle verantwoordelikheid nakom en onafhanklik van enige finansiële hulp voortgaan en nie arrogant aandrang op eenwording nie en nie begin eise stel tot eenheid met die NHKA nie.
- * Dit is dus duidelik dat die aandrang op eenheid van die kant van die MRCC nie gaan om skriftuurlike oorwegings nie en dit is onaanvaarbaar, dat die Algemene Kommissie so naïef en arrogant kan wees om lidmate van die NHKA te probeer oortuig dat eenheid tussen die MRCC en die NHKA skriftuurlik begroot is, maar geen poging aanwend om kerklike eenheid met enige anderstalige- of susterskerk skriftuurlik te propageer of te verantwoord nie. Dit lyk veel meer na politieke gediensigheid en verskuilde agendas.

Oudl GGF Stoltz stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 95: RING VAN POTCHEFSTROOM

INTERPRETASIE VAN GESTRUKTUREERDE SAMEWERKING/STRUKTURELE EENHEID MET DIE MRCC

Die vergadering interpreteer duidelik en ondubbelsinnig die begrip gestruktureerde samewerking/strukturele eenheid, alvorens gesprekke met die MRCC plaasvind.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 96: RING VAN NOORD-KAAPLAND

KERKVERENIGING NIE TEN KOSTE VAN IDENTITEIT VAN DIE KERK NIE

Die Kerk waak daarteen om nie deur enige kerkvereniging sy eie unieke identiteit prys te gaan nie.

Motivering

- * Die Kerk het selfs by die TKR 'n deurbraak gemaak oor sy Bybels-Reformatoriese opvatting oor kerkeenheid wat nie kerkvereniging vereis nie.
- * Die Kerk wil graag sy identiteit behou soos uiteengesit in Ordereël 4 "Die Kerk is 'n volkskerk met sy eie kerklike kultuur, geskiedenis, taal en tradisie wat geroepe is tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan die Afrikanervolk en tegelyk aan alie mense".
- * Soos in 1885/6 sal vereniging net verdere kerkverdeeldheid veroorsaak.

BESLUIT

---oOo---

Hoofstuk

**Huwelik,
Gesin en
Opvoeding**

7. HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING

7.1 KATEGESHANDLEIDINGS

Met die aanvang van hierdie proses het die Kerk bepaalde besluite geneem. Tot op datum is daar nie daarvan afgewyk nie.

Die status van die grade 0 tot 10 materiaal is soos volg: Die uitkomste vir al die jaargroepe is lankal reeds afgehandel. Die agtergrondgegewens, geskryf deur teoloë, is in 'n finale afrondingsfase en die uitwerk van lesse deur opvoedkundiges is ook op 'n ver gevorderde stadium. Die laaste fase, naamlik die skryf van dagstukkies vir elke jaargroep, is met die uitsondering van graad 1 en 2, wat reeds afgehandel is, nog in die beginstadium.

Die rede waarom die proses baie stadiger verloop as wat aanvanklik beplan was, is enersyds die geweldige hoë finansiële implikasie om al die stof gelyktydig te laat verskyn en andersyds die gevoel wat ontstaan het dat die graad 1 stof eers in 'n proefformaat beskikbaar gestel en dan empiries geëvalueer moes word. Die rede vir hierdie gevoel was die feit dat die stof elektronies (interaktief) en in hardekopie-formaat beskikbaar gestel word. Dit is iets nuuts in die Kerk.

7.1.1 Onder leiding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is daar soos volg oor die graad 1 stof besluit:

- * Die pakket word aan alle gemeentes versprei volgens behoefte.
- * Alhoewel dit die gedagte is dat die graad een pakket 'n proeflopie is en daar nie op die insameling van geld gekonsentreer gaan word nie, word gemeentes versoek om die pakket te betaal.
- * Kommentaar moet van alle gemeentes verkry word en die ringskommissies en ringsvergaderings sal in die verband moet help.
- * Die Raad van Finansies besluit oor subsidiëring van die graad een pakket.
- * Groot insette word gelewer in verband met die kommunisering van die saak na gemeentes en die predikante van die Kerk. In die verband kan die Kommunikasiebestuurder se insette gebruik word. 'n Groot premie word geplaas op die terugvoer vanaf die gemeentes en predikante aangesien dit die pad van die ander pakkette sal bepaal.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word nie met die volgende pakket gekompromitteer voordat behoorlike terugvoer ontvang en 'n verslagvorm aan hom voorgelê word nie.
- * 'n Skrywe waarin die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sy steun toesê aan die graad een handleiding as proeflopie in 2006 en waarin gemeentes versoek word om kommentaar te lewer, word na alle gemeentes

en predikante gestuur. Die Raad van Finansies moet egter eers oor die subsidiegedagte besluit.

7.1.2 Bogenoemde is soos volg hanteer en afgehandel:

- * Nadat 180 gemeentes die pakket uit hulle eie bestel het, is pakkette aan al die oorblywende gemeentes gestuur volgens behoefte, met die versoek dat daar vir die pakkette betaal word.
- * Slegs enkele gemeentes het 'n versoek vir nie-betaling aan die voorsitter van die kategese-mediakommissie gerig.
- * Die Raad van Finansies het die pakket gedeeltelik gesubsidieer.

7.1.3 Die verloop van die evalueringsproses was soos volg:

- * Verteenwoordigers van die kategesemediakommissie, dr Wian Kloppers, mev Tessa Opperman, Charmain Lines en Susan van Zyl het die proses en metode van evaluering van die pakket bepaal.
- * Met die oog op bogenoemde het prof Prinsloo 'n navorsingsontwerp voorgelê wat 'n metode, waarvolgens die evaluering moet plaasvind, verduidelik.
- * Dr CS van Staden en mev Elsie Naudé het die graad 1 stof vooraf ontvang en elk het dit evalueer en 'n verslag voorgelê.
- * Prof Prinsloo se navorsingsontwerp is aanvaar as die metode wat vir die evaluasie in gemeentes gebruik sal word.
- * Die vraelyste is deur proff Bester en Prinsloo van UNISA ontwerp en die navorsingsprojek deur prof E Prinsloo, opvoedkundige by Unisa.
- * Mev Elsie Naudé, Kommunikasiekundige by die Universiteit van Pretoria, het haar gelukwensing uitgespreek met hierdie "tydige en duidelik geesdriftige vernuwingsprojek" en dr CS van Staden van die Departement Primêre Opvoedkunde van die Universiteit van Suid Afrika, het die stof beskryf as "besonder goed bedink en aangebied" en dat "elke les voldoen aan die kriteria vir religieuse vorming van die sesjarige".
- * Nadat die vraelyste na al die gemeentes toe gestuur is deur die kommunikasienetwerk van die Administrateur is daar ook op dieselfde wyse met alle ringskommissies geskakel met die versoek om die saak te monitor en toe te sien dat alle gemeentes reageer.
- * Daar is besondere moeite gedoen deur die kommunikasienetwerk van die Administrateur te gebruik en die kundigheid van mev Charmain Lines. Sy het deur e-pos en berigte in die E-Vormer weekliks die saak gekommunikeer. Van die eerste vraelys is 38 tot op die keurdatum (31 Julie) en 69 in totaal na drie maande terug ontvang. Van die tweede vraelys is 40 tot op

die keerdatum (15 Augustus) en 53 tot op 20 September ontvang. Al die lewendige onderhoude in die geselekteerde gemeentes is betyds gedoen. Hoewel die swak terugstuur van vraelyste 'n verleentheid vir die Kerk is omdat ons hier met 'n buite instansie saamwerk, was die hoeveelheid vraelyste genoeg om 'n verteenwoordigende mening oor die saak te vorm.

7.1.4 **Vraelyste** is aan die begin van Junie 2006 aan alle gemeentes in die Kerk gestuur om menings te peil oor die volgende:

- * Aantal gemeentes wat inligting in verband met die nuwe pakket vir graad een ontvang het.
- * Die aantal gemeentes wat die pakket bestel het en dit gebruik.
- * Probleme wat gemeentes ervaar het tydens bestelling of gebruik van die pakket.
- * Ouers en kategete se mening in verband met die geskiktheid van die pakket.
- * Tekortkominge in die pakket ten opsigte van taal, grafika of enige ander aspek van die pakket.
- * Voorkeur van gemeentes ten opsigte van die gebruik van handboeke of van CD's aan die hand waarvan lêers vir kinders uitgedruk kan word.
- * Biografiese inligting van gemeentes ten opsigte van sieletal, kindertal, geografiese ligging en beskikbaarheid van tegnologie.

In 'n tweede fase van die ondersoek is die vraelyste opgevolg met semi-gestruktureerde **fokus-groep onderhoude** met respondente uit 8 gemeentes van die Kerk. Die gemeentes is doelgerig geselekteer om verskillende geografiese (sosio-ekonomiese) gebiede sowel as verskillende groottes in sieletal te betrek. Stedelike en plattelandse gemeentes in verskillende provinsies is betrek. Onderhoude aan die hand van bepaalde riglyne is met die ouers, kategete en kinders gevoer om die trefkrag en effektiwiteit van die nuwe graad een pakket te bepaal. Daarna is analise en interpretasie van die data gedoen. Die resultate van die ondersoek het die volgende aan die lig gebring:

7.1.4.1 **Afleidings uit die vraelyste**

- * Drie maande na die uitstuur van die vraelyste is slegs 69 lyste ontvang.
- * Die lyste het 19 stedelike gemeentes, 24 groot dorpsgemeentes en 26 klein dorpsgemeentes verteenwoordig.
- * Die **stadsgemeentes** het die volgende gerapporteer:
 - ** 'n Sieletal wat wissel vanaf 236 tot 1860 (Montana) met die grootste aantal gemeentes tussen 420-490.
 - ** Opmerklik was die klein getal kinders in graad 0 tot 3 – verskeie

- gemeentes groepeer die grade 0 en 1 karkisante saam en enkele gemeentes die hele groep van graad 0 tot graad 3.
- ** Ses gemeentes het handboeke bo CD's verkies en 13 gemeentes wil slegs CD's hê om vir die kinders lêers op te bou.

* Die **groot dorpsgemeentes** het die volgende gerapporteer:

- ** 'n Sieletal wat wissel vanaf 290 tot 1875 (Middelburg) met die grootste aantal gemeentes tussen 550-670.
- ** Die getal kinders in graad 1 tot 3 was ook opmerklik klein net soos by die stadsgemeentes. Slegs die uitsonderings van hierdie gemeentes het van die junior grade saamgroepeer.
- ** Vyftien gemeentes het handboeke verkies en 9 slegs die CD's.

* Die **klein dorpsgemeentes** het die volgende gerapporteer:

- ** 'n Sieletal wat wissel vanaf 30 tot 735. Vier gemeentes het minder as 100 siele, drie het minder as 200, vyf minder as 300, vier minder as 400 en twee minder as 500.
- ** Die kindertalle is in baie van hierdie gemeentes so klein dat die volgende groeperings genoodsaak word - grade 0 tot 4 saam, grade 0 tot 3 saam. Grade 4 en 5 en 5 en 6 word ook saam gegroepeer asook grade 8 en 9 in sommige gevalle. In 'n gemeente met 735 siele is daar slegs 103 kinders en in 'n ander met 671 siele is daar slegs 74 kinders.
- ** Twaalf het handboeke verkies en 14 slegs die CD's. Sommige gemeentes verklaar dat die kinders se ouerhuise nie oor rekenaars beskik nie terwyl ander soos Komatipoort weer uitdruklik noem dat bykans alle kinders oor toegang tot rekenaars beskik.

7.1.5 AFLEIDINGS UIT DIE ONDERHOUDE

7.1.5.1 Onderhoue met die graad 1 ouers

- * Die ouers spreek oor die algemeen groot waardering uit vir die wyse waarop die inhoud en ouerbegeleiding in die nuwe pakket aangebied word. Die grootste persentasie van die ouers is ingenome met die byderwetse aanslag van die materiaal. Die CD's en die gedagte van die Bybelse ensiklopedie vind groot byval by die meerderheid ouers. Hulle vind dit maklik om hul kinders te help om die leerstof onder die knie te kry en noem spesifiek dat die kinders die lessies besonderlik geniet. Sommige ouers noem dat die lesaanbieding van so 'n aard is dat dit in 'n kort tydperk afgehandel kan word en dat hulle dus elke aand saam met hul kinders die werk kan deurgaan. Daar is egter ook opmerklik baie ouers wat direk en indirek aandui dat hulle te besig is en nie werklik tyd kan maak om aandag aan die karkisawerk en die godsdienstige vorming van hulle kinders te gee nie.
- * Aanbevelings van die ouers:
 - ** Die graad een kinders kan nog nie goed lees nie en daarom moet daar baie meer en groter prente vir inkleur en internalisering beskikbaar

wees.

- ** Die lettertipe in die boek en CD moet ooreenstem met dié wat die kinders in die skool gebruik.
- ** Baie ouers het nie die CD met die Bybel-ensiklopedie ontvang nie.
- ** Baie van die CD's werk glad nie en die ouers het geen inligting ontvang om die probleem te hanteer nie.
- ** Die grootste aantal ouers het hulle ten gunste van die gebruik van die handboek uitgespreek. Hulle voorsien probleme wanneer daar van hulle verwag word om vanaf slegs die CD te werk en self lêers vir die kinders op te bou.

7.1.5.2 Onderhoude met die graad 1 kategete

Elke kategeet met wie 'n onderhoud gevoer is, was uiters positief oor die nuwe pakket. Hulle meen dat die struktuur en aanbiedingswyse van hulle handboek/CD uitstekende begeleiding bied sodat hulle geen probleem het om die lesse aan die kinders aan te bied nie. Hulle praat met groot lof van die volledige en duidelike wyse waarop hulle begelei word om hulle werk te doen. Almal getuig daarvan dat die pakket hulle in staat stel om die lesse interessant en onderhoudend aan te bied en dat die kinders positief reageer wanneer opvolgwerk gedoen word om vas te stel of die veronderstelde waardevorming soos in elke les beplan, wel plaasgevind het. Een ding waaroor almal kla is dat daar nie genoeg prente in die boek/CD of in die Bybel-ensiklopedie voorkom om hulle te help met die visuele voorstelling van die lesse nie. Dit blyk dat die meeste kategete nie kennis en insig het om flennieborde te maak, oorhoofse projektors te gebruik of enige ander wyses ken om lesse visueel aantreklik te maak nie. Dit was ook opmerklik in die gesprekke dat kategete dit moeilik vind om kinders wie se ouers nie die lesse met hulle deurgaan nie, interaktief in die klas te betrek. Kategete het hulle sterk uitgespreek dat ouers aangemoedig moet word om tyd en aandag te gee aan die religieuse vorming van hulle kinders. Dit blyk dat vele ouers die taak grotendeels aan die kategeet oorlaat. Tog is daar ook waardering uitgespreek vir die vele ouers wat wel bemoeienis met hulle kinders maak.

- * Aanbevelings van die kategete:
 - ** Meer en groter prente vir die graad een kinders
 - ** Beter begeleiding ten opsigte van die metodiek vir visuele voorstellings
 - ** Sterker pogings om alle ouers by die onderrigproses te betrek.

7.1.5.3 Onderhoude met die graad 1 kinders

- * Die kinders se kennis met betrekking tot die lesse wat reeds aangebied is, is getoets. Daar is ook gelet op die wyse waarop die kinders gereageer het en of hulle geesdriftig gevoel het oor die leerstof en oor die bywoning van die kategeseklas.
- * Die uitkoms was by elke gemeente anders. Die onderhoud met een gemeente met sestien graad eens in twee verskillende klasse, was indrukwekkend. Die kinders se kennis van die Bybellesse wat behandel is, was

uitstekend. Hulle het mekaar ook geesdriftig aangemoedig om die vrae te beantwoord en dit was duidelik dat hulle die klasse besonder geniet het. Die kategete het verklaar dat die kinders die klasse gereeld bywoon, maar dat sommige ouers nie aandag aan die godsdiensvorming gee nie. Ander ouers gaan dikwels weg vir 'n naweek en die kinders loop dan bepaalde lesse mis. Die kategete het verklaar dat hulle daarin slaag om elke kind interaktief in die lesse te betrek en dit was opmerklik dat al die kinders ook gretig was om die vrae te beantwoord.

- * In ander gemeentes het dit opgeval hoe min graad een kinders daar in die gemeentes was. Sommige kon daarin slaag om ten spyte van 'n klein getal tog 'n aparte klas vir die graad eens aan te bied. In hierdie klein klas het die groepsgees wat geesdrif opwek verskraal maar die kategete het tog daarin geslaag om die basiese Bybelkennis by te bring en die beplande houdingsbepaling tot 'n geringe mate te weeg te bring. Ander gemeentes het grade 0 en 1 in dieselfde klas gegroep en ander al die kinders van grade 0 tot 3 in een klas. Waar die klasse saamgevoeg is, het die doel van die nuwe graad een pakket grootliks misluk. Die kategete kon nog daarin slaag om die basiese Bybelkennis tot 'n mate oor te dra, maar het dit moeilik gevind om internalisering en houdingsbepaling by kinders van verskillende ouderdomme vas te lê.
- * Uit die ondersoek het dit duidelik geblyk dat die graad een kinders nie regtig kan lees nie. Die onderhoude is in Augustusmaand gedoen wat naby die einde van die graad een jaar is en op hierdie tydstip was daar min kinders wat van die eenvoudigste sinne in die handboek kon lees en interpreteer. Daar moet dus in gedagte gehou word dat die kinders uitermate afhanklik van die ouers se hulp en begeleiding is. Ouerbetrokkenheid en wyses om dit aan te moedig is 'n belangrike opgawe vir die Kerk.

7.1.6 SAMEVATTENDE AFLEIDINGS

7.1.6.1 Onderhoude met ouers

- * Ouers se betrokkenheid by hulle kinders se kategese laat in meeste gevalle veel te wense oor. Dit is nodig dat ouers leiding moet ontvang met betrekking tot prioriteitsbepaling en effektiewe tydsbenutting in 'n vol program.
- * Die CD vind baie byval veral by die kinders. Dit kry hulle betrokke by hulle kategese en bring hulle in 'n roetine om self weer gereeld "stiltetyd" te hou. Ouers vind die handboek weer meer gebruiksvriendelik – dis byderhand en heelwat ouers is nog nie so gekonfyt in die elektroniese media as wat kinders is nie.
- * Ouers is hoogs tevrede met die inhoud en die waarde wat dit vir hulle en hulle kinders het.
- * Ouers is ook in hulle skik met die seleksie van verhale wat aangebied word.
- * Hier en daar het die stof aan kinders se gedrag verander – dit blyk nie

oorweldigend te wees nie, maar daar is verandering in gedrag in bepaalde verhoudinge opgemerk.

- * Voorwoord en instruksies voor in boeke word nie as algemene riglyn deur ouers gelees nie. Ouers is nie betrokke genoeg by hulle kinders se kerksake nie. Skoolprogramme en dat die stof te veel is, word as verskoning voorgehou.
- * Soos blyk uit die res van die onderhoude is daar nog steeds 'n tendens dat ouers nie saam met hulle kinders kerk toe kom nie en dat hulle die kinders net vir kategeese by die kerk kom aflaai.
- * Ouers se leiding en voorbeeld aan hulle kinders met betrekking tot die kategeese en erediensbywoning behoort baie opgeskerp te word. Ouers se betrokkenheid by hulle kinders se kerkaktiwiteite moet as noodsaaklikheid beklemtoon word.
- * Die keuse tussen CD's en harde kopieë was baie duidelik: daar is 'n behoefte aan beide. Oor die CD is oorweldigend positiewe kommentaar uitgespreek, beide oor die inhoud en die interaktiewe formaat. Die handboek is ook met groot waardering ontvang as 'n groot verbetering op die vorige stof. Met betrekking tot die formaat waarin die harde kopie stof voorsien moet word, was daar uiteenlopende menings en dit sal dinkwerk kos om te bepaal watter koers ingeslaan moet word.
- * Daar heers 'n misverstand deur te dink dat 'n rekenaar in die klas noodsaaklik gaan wees (Die lewende - of is dit lewendige! – begeleier in die klas bly steeds 'n voorvereiste by die mediakommissie). Gesigkontak word deur die nuwe formaat bevorder. Interaktiewe toetse word aan die einde van lesse aanbeveel, en lesse kan meer storie-gewys aangebied word. Memoriseerdeeltes is volgens een gemeente se ouers te lank. Die gebede is baie goed – dit leer die kinders anders bid as net die stereotipe "kindergebedjies".

7.1.6.2 **Onderhoude met graad 1 kategete**

- * Al ses die lesse, maar veral die skeppingsverhaal (een kategeet) het gehelp om kinders te lei tot 'n besef dat God in alles geëer en verheerlik moet word.
- * Die interaktiewe CD wat elke dag van die week in die dagstukkies die behandelde gedeelte by die kinders inprent, die ouers wat as vennote op die pad saamgeneem word deur die nuwe aanbiedingswyse, kinders wat self betrokke gemaak word, veral deur die stof visueel beskikbaar te hê en daarna te luister, die eenvoudige taalgebruik en die storietrant van baie lesse, lei die kinders tot 'n lewende geloof in Jesus Christus.
- * Die nuwe stof vermeerder kinders se Bybelkennis omdat dit nie meer "net 'n ou prentjie" is wat ingekleur moet word nie, omdat ouers self saam met die kinders betrokke raak by Bybellees, omdat die verloop van die Bybelse verhaal van die Ou Testament tot by Pinkster aan die orde kom en omdat die

elke-dag-se herhaling van die week se tema die kinders vertrouwd maak met die spesifieke tema of stof.

- * Die gereelde besig wees met die Bybelse dagstukkies, die wyse waarop die liefde van God oorgedra word en die mooi en interessante uiteensetting van lesse dra by tot die ontwikkeling en groei van kinders se liefde vir God.
- * Al die lesse, maar veral die les oor die val van Jerigo se mure en dié van Jona, het die kinders aangespoor tot naastediens en naasteliefde.
- * Die nuwe stof ontwikkel 'n besef by kinders dat hulle 'n eie verantwoordelikheid het om God te dien. Die Maandag tot Vrydag dagstuk-kies motiveer Bybellees, en die saam betrokke wees van ouer en kind, bring ouers saam kerk toe (Dis die ideaal, maar uit ander onderhoude lyk dit of ouers nog nie regtig betrokke geraak het nie. 'n Opvolgaksie van hierdie onderhoude sal volgende jaar interessante resultate oplewer nadat daar in die kerk oor die saak gekommunikeer is). Die daaglikse luister na die CD werk in die hand dat kinders geleer word om tyd te maak vir God. Die feit dat hulle self die CD kan bemeester maak hulle onafhanklik en die elke dag se dagstukkies kweek by hulle 'n verantwoordelikheid en bring hulle in 'n vaste roetine.
- * Al die kategete was van mening dat die aanbieding en die voorgestelde aktiwiteit geslaagd is vir ses/sewejariges.
- * Die volgende probleme is ondervind: CD speel nie op almal se CD-spelers nie. Dit wil voorkom of almal nie die instruksies op die CD lees en kennis neem dat dit net op 'n rekenaar werk nie. Wat is die moontlikheid om die CD's in die toekoms só te maak dat dit op 'n TV-stel gebruik kan word? Sommige lesse is effens te lank. Dit maak ouers wat moet wag ongeduldig en kinders kry nie so lank gekonsentreer nie. Die probleem van ongereelde bywoning van klasse en die ouers se onbetrokkenheid word deur baie kategete geopper. Spasies in die boek is te klein, want graad eens skryf groot letters.
- * Alle kategete is van mening dat hulle suksesvol is met die aanbieding van die stof.
- * Daar heers onsekerheid oor wie gekontak kan word wanneer probleme met die werking van die CD ondervind word. Miskien moet die skakelpersoon se sellulêre nommer ook op die CD se omslag geplaas word.
- * Die oorgrote meerderheid kategete is nie ingenome met die ouers se betrokkenheid by hulle kinders se kerkaktiwiteite nie.
- * Hoewel kategete meld dat hulle die steun van kerkrade geniet wat hulle werk betref, kan tussen die lyne gelees word dat daar nie eintlik kommunikasiekanale tussen kategete en die kerkraad bestaan nie.
- * Kategete het 'n behoefte aan die volgende: Toerusting op basiese vlak van opvoedkunde – "ons is net gewone ma's wat help met die kategeses". Daar

is ook 'n behoefte aan meer visuele hulpmiddels. As lg. op die internet beskikbaar gaan wees, sal dit baie help. Prente/blokkiesraaisels ens wat uitgedruk kan word, sal ook baie help.

- * Oor die formaat van harde kopieë is daar nie eenstemmigheid nie.
- * Oor die vraag of die kategete enige opmerkings oor die algemeen het, het die volgende aan die lig gekom: "Sou dit baie duur wees om 'n volkleur boek vir die kinders te gee?" "Is hoogs tevrede". "Baie maklike taal is gebruik en dit is verstaanbaar." "Tegniese versorging is puik". "Is van mening dat 'n CD wat ook op die TV-stel kan werk 'n beter opsie as die rekenaar sal wees" "Bang dat 'n eie-lêer-sisteem chaos kan veroorsaak as dit nie baie gekontroleerd en sentraal gedoen word nie". "Die reeks is baie oulik. CD is uitstekend" (Sien positiewe berig wat juffrou in die Hervormer geskryf het -15 Augustus 2006).

7.1.6.2.1 Onderhoude met graad 1 kinders

- * Die aard van die onderhoude het dit nie moontlik gemaak om 'n punt toe te ken vir die kennisvlak van die kinders nie. Hulle algemene kennis is met bepaalde vrae getoets. In sommige gemeentes was die kinders se kennis van die afgehandelde lesse en die geesdrif waarmee hulle gereageer het opmerklik. Daaruit het geblyk dat die graad een leerders betekenis aan die inhoud, wat uit hierdie boek aan hulle gebied word, kan gee. Daaruit het ook geblyk dat die vasgelegde Bybelkennis meegewerk het aan die versterking van hulle eie verhouding met God en hul naaste.
- * Die volgende afleiding kan ook uit die onderhoud gemaak word: Kategete en/of ouers het in baie gevalle nie genoeg aandag gegee aan die memorisering van noodsaaklike feite nie. Dit blyk 'n algemene verskynsel in die Kerk te wees dat kinders (en ouers) nie meer beskik oor 'n goeie kennis van die Bybel se inhoud nie. Die nuwe kategesepakette wil juis hierdie tekortkoming aanspreek en daarom sal die saak rondom kennis van die Woord van God vorentoe duideliker gekommunikeer moet word.
- * 'n Belangrike saak wat aandag verg, is die ontwerp van 'n begeleidingspakket vir kategete wat twee en meer jaargroepe in een klas moet akkommodeer. Hierdie saak gaan in die toekoms al hoe belangriker word omdat dit uit die vraelyste blyk dat die Afrikaner kindertal in die NHKA besig is om drasties te daal.
- * Na hierdie empiriese ondersoek was die Kategesemediakommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van mening dat ons op die regte koers is en dat daar voortgegaan kan word met die werk.

7.1.6.4 Finale besluite

- * In die lig van bogenoemde ondersoeke word die graad een kategesemateriaal, na oorweging en implementering van alle voorstelle uit die vraelyste, verwerk om in finale vorm op CD en harde kopieë in Januarie 2008 in die

Kerk versprei te word.

- * Die besluit oor hoe die finale formaat van die harde kopië daar gaan uitsien, sal deur die mediakommissie en SENTIK geneem word nadat alle praktiese voorstelle uit die vraelysverslag oorweeg is.
- * Wat uiters belangrik gaan wees, is dat die Raad vir Gesinsorg deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering duidelik en deeglik met die ouerkorps van die Kerk sal moet kommunikeer oor die volgende sake:
 - ** Ouers sal deeglik daarop gewys moet word dat Godsdienste- of Bybelonderrig weinig of glad nie meer in die staatsondersteunde hoofstroomonderwys aan die orde kom nie. Hulle kan nie met 'n valse gerustheid meer aanvaar dat hulle kinders op skool enige vorm van Bybelkennis opdoen nie.
 - ** Die Kerk het die kinders vir hoogstens 10 tot 12 ure per jaar in die kategeseklas. Daarom is dit noodsaaklik dat hulle enersyds sal toesien dat hulle kinders elke erediens en klas bywoon, maar andersyds self intens betrokke sal raak deur toe te sien dat hulle kinders elke week hulle tuisopdragte uitvoer. Ouers moet ook aangemoedig word om na hulle kinders se dagstukkies te luister of dit vir hulle kinders te lees. Die nuwe graad een kategesestof wil juis poog om ouers en kinders weer saam rondom die Woord bymekaar te kry om sodoende ook weer gesinsbande te versterk.
 - ** Uit die vraelyste het dit baie duidelik na vore gekom dat die Kerk voorligting aan ouers (dalk aan alle lidmate van die kerk) sal moet gee oor prioriteitsbepaling en verantwoordelike tydsbesteding. Dit het veral uit die onderhoude, en die proses wat daarmee gepaard gegaan het, duidelik geword dat baie ouers totaal en al ongeërgd is as dit kom by geloofsake in hulle kinders se lewens. Die verskonings en versoekes wat gerig is, dui duidelik daarop dat prioriteite nie verstaan word en tyd nie bestuur word nie.

7.1.6.5 Vooruitsig vir 2008

- * Die graad 1 en 2 materiaal sal in 2008 in hulle finale vorm beskikbaar wees – harde kopieë en elektronies – en daarna word in die vooruitsig gestel om twee grade per jaar beskikbaar te stel.
- * Gedrukte materiaal is duurder as die elektroniese materiaal. Wanneer die materiaal aan die Kerk beskikbaar gestel word, gaan dit nie wenslik wees om 'n onderskeid te maak en die kinders se handboeke duurder as die CD's beskikbaar te stel nie. Dit sal onregverdig wees teenoor ouers wat nie oor rekenaars beskik nie. Daar is besluit om op 'n gemiddelde prys te werk. Koste sal dan soos volg wees:
 - ** Bybelse Ensiklopedie: R30 (een CD vir al die grade)
 - ** Interaktiewe CD: R32 (graad 1) en R42 (graad 2)
 - ** Handboek (Kind) R32 (graad 1) en R42 (graad 2)
 - ** Handboek (Kategeet) R57 (graad 1) en R67 (graad 2).

- * Die Interaktiewe Bybelse Ensiklopedie het groot byval gevind en daar word voortgegaan met die populering daarvan. Hierdie DVD behoort met die Algemene Kerkvergadering van 2007 voltooi te wees en indien wel, sal dit deur die loop van die vergadering aan afgevaardigdes bekend gestel word. Die voorlopige prys vir die DVD is R30.00 wat die werk van al die grade bevat.

BESKRYWINGSPUNT 97: RAAD VIR GESINSORG

Die raad stel die volgende:

- 1. Die vergadering betuig sy dank teenoor alle medewerkers aan die kategeeseboeke en die kategeese boekekommissie.**
- 2. Waardering word betuig teenoor dr WC Kloppers vir sy hulp en insette om die kategeeseboeke te laat druk en beskikbaar te stel.**
- 3. Dank word teenoor die Administrateur betuig vir sy besondere bemoeienis met die kategeeseboeke en vir reëlins rondom die finansiering van die projek.**
- 4. Dank word betuig teenoor gemeentes, kategete en katkisante vir die geduld wat beoefen word met die wag op die nuwe kategeeseboeke.**
- 5. Ondersteuning word van die Kerk gevra vir die pogings van die raad om die kategeeseboeke so gou moontlik beskikbaar te stel.**

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 98: RAAD VIR GESINSORG

HEFFING VIR KOSTE VAN KATEGESEHANDLEIDINGS

Die koste verbonde aan die ontwikkeling en beskikbaarstelling van die nuwe kategesehandleidings word voortaan ingesluit by die jaarlikse heffings.

Motivering

- * Die kostes verbonde aan die ontwikkeling van die nuwe kategesemateriaal moet op een of ander manier verhaal word. In die verlede is hierdie kostes gevoeg by die drukkostes van die kategeeseboeke en is dit so oor 'n tydperk verhaal. Dit is egter baie makliker om elektroniese media te kopieer as wat

dit is om gedrukte boeke te kopieer en gemeentes sou ongelukkig voor die versoeking kon swig om bloot die elektroniese kategesemedia onregmatig te kopieer. Dit sou die verhalings van die ontwikkelingskoste erg benadeel. Indien die kostes deur middel van die heffings verhaal word, sal hierdie probleem oorbrug kon word. Gemeentes sou dan hulle bestellings vir kategesemedia plaas en dit gratis ontvang.

- * Die gelde vir kategesehandleidings word in elk geval van gemeentes verhaal. Of daar vir die boeke betaal word, of dit deur die heffings gevorder word, sal geen verskil meebring nie.

BESKRYWINGSPUNT 99: RING VAN MAQUASSI

DEURGEE VAN VORDERINGSVERSLAE VAN KATKISANTE AAN GEMEENTES BY VERHUISING OF INSKAKELING VAN GESINNE BY ANDER (NUWE) GEMEENTES

Vorderingsverslae oor kategeese onderrig van kinders wat van een gemeente na 'n ander oorgaan, word saam met attestate of bewyse van lidmaatskap deur gemeentes aangevra.

Motivering

Vorderingsverslae sal tot groot nut wees om vas te stel hoe kinders in 'n vorige gemeente(s) by die kategeese onderrig betrokke was.

Ds PJHS Pienaar stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 100: RING VAN MAQUASSI

IMPLEMENTERING VAN NASIONALE BYBELLEESPROGRAM

'n Nasionale Bybelleesprogram word geïmplementeer in die jaarlikse kategetiese onderrig program.

Motivering

Die huidige gesindheid van skoolowerhede in verband met Bybelonderrig is ontstellend. Huisgodsdienste in talle huishoudings is iets van die verlede. Dit is alles bydraende faktore dat ons kinders en lidmate nie meer Bybelkennis het nie. Die

doel van die program is dan om kinders se Bybelkennis op te skerp, tot 'n aanvaarbare vlak. Die program moet deurlopend wees van graad 1 tot 11 met inagneming van die verstandelike vermoëns van die onderskeie ouderdomsgroepe.

Ds PD Rautenbach stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

7.2 "MODKATS" KATEGESEPROGRAM

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die raad versoek om ondersoek in te stel na die "Modkats" kategeseprogram wat deur sekere gemeentes gebruik is. Die raad het soos volg aan die Kommissie verslag gedoen:

- * Die program se fasiliteerder, ds Deon Kitching, het die inhoud en omvang van die program aan die raad voorgehou deur middel van elektroniese toerusting. Dit het ten gevolg gehad dat die raad 'n goeie oorsig kon kry van die inhoud van die betrokke program.
- * Die raad het nie ernstige besware teen die program se inhoud ten opsigte van Bybelse inhoud en interpretasies nie.
- * Die program is van 'n algemene aard omdat dit nie gerig is op die etos van 'n spesifieke kerk of denominasie nie.
- * Kerkgeskiedenis en belydenisskrifte kom uit die aard van die saak nie aan die orde nie.
- * Die opset waarbinne ons Kerk se eie herskrywing van die kategesemateriaal geskied, is egter meer gevorderd en meer effektief en kan deur geen huidige beskikbare alternatief vervang word nie.
- * Positiewe en bruikbare fasette van die "modkats" program kan moontlik as aanvullende materiaal parallel met ons eie kategesemateriaal gebruik word, maar nie plaasvervangend nie, omdat Kerkgeskiedenis, die belydenisskrifte en sake wat die etos van ons Kerk raak, nie aan die orde kom nie.
- * Die program is baie duur en dit sal elke gemeente wat daarvan gebruik wil maak, minstens R12 000.00 net vir 'n begin kos.
- * Indien u Kommissie gemeentes van die Kerk sou toelaat om hierdie program in gebruik te neem, sal dit nie sonder skade en finansiële verlies vir die Kerk wees nie.
- * Derhalwe versoek die raad u Kommissie om gebruik van hierdie program as plaasvanger van ons eie stof in gemeentes van ons Kerk te verbied en

opdrag te gee dat waar dit reeds geïmplementeer is, sodanige gebruik daarvan gestaak sal word.

- * Die raad versoek ook dat ringskommissies gevra word om toe te sien dat die Kerk se amptelike stof in alle grade gebruik word, veral in die laer grade, want ons is van mening dat gemeentes wat "Modkats" gebruik dit as plaasvervanger vir die graad een tot sewe en selfs hoër doen.
- * Dit is weliswaar so dat "Modkats" ten opsigte van sekere fasette meer bevredigend as die ou, huidige kategeesestelsel is, maar die raad vra dat die gemeentes tot geduld gemaak sal word tot tyd en wyl die herskrywing van die kategesemateriaal afgehandel is.
- * Die raad gee u Kommissie die versekering dat die afhandeling van die huidige herskrywingsproses nouliks spoediger kan geskied.

BESKRYWINGSPUNT 101: RAAD VIR GESINSORG

MODKATS KATEGESEPROGRAM

1. Die vergadering spreek hom uit oor die Modkats kategeseprogram vir gebruik in gemeentes.
2. Die vergadering besluit of die Modkats kategeseprogram as aanvullende materiaal gebruik kan word.

BESLUIT

7.3

KERKLIKE HUWELIKE

Die 67ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit: *Die ondersoek na die kerklike huwelik word voortgesit.* Die Raad vir Gesinsorg het aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geantwoord dat daar reeds by twee geleenthede 'n omvattende ondersoek deur die hele Kerk gedoen is en dat nie 'n enkele werklike geval wat opgevolg kon word, aangemeld is nie. Die huidige regstelsel rondom die huwelik maak iets soos 'n "kerklike huwelik" ook nie moontlik nie. 'n Afvaardiging van die raad het 'n werkswinkel van die "Law Reform Commission"(LRC), wat gehandel het oor die voorgestelde wetgewing rondom huis-houdelike verbintenisse ("domestic partnerships") bygewoon. 'n Memorandum is voorberei wat deur die Kommissie aan die LRC deurgegee is en ook gedien het op die vorige Algemene Kerkvergadering. Die raad stel voor dat hierdie saak as afgehandel beskou word.

BESKRYWINGSPUNT 102: RAAD VIR GESINSORG

KERKLIKE HUWELIK

Die vergadering spreek hom uit oor voortgesette studie oor die kerklike huwelik.

BESLUIT

---oOo---

Hoofstuk

Dissipline

8. DISSIPLINE

8.1 WERKSAAMHEDE VAN DIE HCM FOURIE STIGTING

BESKRYWINGSPUNT 103: RING VAN SWELLEN DAM

WERKSAAMHEDE VAN DIE HCM FOURIE STIGTING BINNE KERK-ORDELIKE STRUKTURE

Die vergadering gee as opsighoudende vergadering ter wille van die eenheid van die Kerk, opdrag aan lede van die HCM Fourie Stigting om voortaan alle debatte oor kerk en teologie slegs binne die kerklike vergaderings en lektuur te voer, en om die Stigting se doelstellings binne die kerkordelike strukture saam met en as deel van die Kerk te verwesenlik en sodoende uiteindelik op te hou om afsonderlik in die Kerk te bestaan en te funksioneer.

Motivering

- * Die HCM Fourie Stigting is 'n liggaam binne die Kerk, maar funksioneer buite die kerkordelike strukture om, ten einde die Bybels-Reformatoriese teologie te bevorder en te beskerm. Hierdie doelstelling is in elk geval die taak van die Kerk. Daarom behoort debatte en inisiatiewe binne die kerklike vergaderings en lektuur gevoer te word, en nie ook nog in 'n afsonderlike Stigting met sy eie byeenkomste en publikasies nie.
- * Die bestaande werkswyse van die Stigting bring onrus, verwarring, verdeeldheid en agterdog by lidmate van die Kerk.
- * Verskille moet geakkommodeer word op 'n wyse wat kerkordelik aanvaarbaar is en nie verdeeldheid en agterdog bring nie.
- * Die bestaan van die Stigting as sulks behoort uitfaseer te word ter wille van die eenheid van die Kerk.

Dr GJ Malan stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

---oOo---

Hoofstuk

**Kerklike
Goedere**

9. KERKLIKE GOEDERE

A SINODALE WERKSAAMHEDE

Die afgelope drie jaar, sedert die 67ste Algemene Kerkvergadering, het die Raad van Finansies hoe later hoe meer tot die besef gekom dat ons op die punt staan om weer onbevange oor die toekoms te kan begin praat. Telkens is daar by die Raad van Finansies dankbaarheid uitgespreek vir die geleentheid om beplanning te doen en die Kerk te dien sonder die "vrag van die verlede".

Dit was inderdaad 'n swaar vrag. In die Agenda van die 64ste Algemene Kerkvergadering, is die totale leningsposisie en blootstelling van die Raad van Finansies soos volg geskets:

	31/12/1989	31/12/1992	31/12/1994
	R.	R.	R.
Kerkgeldlenings	22,868,505	35,197,964	46,312,217
Verbandlening	1,950,000		
Bankoortrekking	6,993,604	8,548,020	-7,145,875
	31,812,109	43,745,984	39,166,342
Borgstelling vir Sakebedrywe	40,000,000	56,360,000	6,000,000
Totale blootstelling	71,812,109	100,105,984	45,166,342

Die verkoop van die sakebedrywe gedurende 1992 en 1993 het verligting gebring, en is die aksie opgevolg met rasionalisering in terme van die volgende:

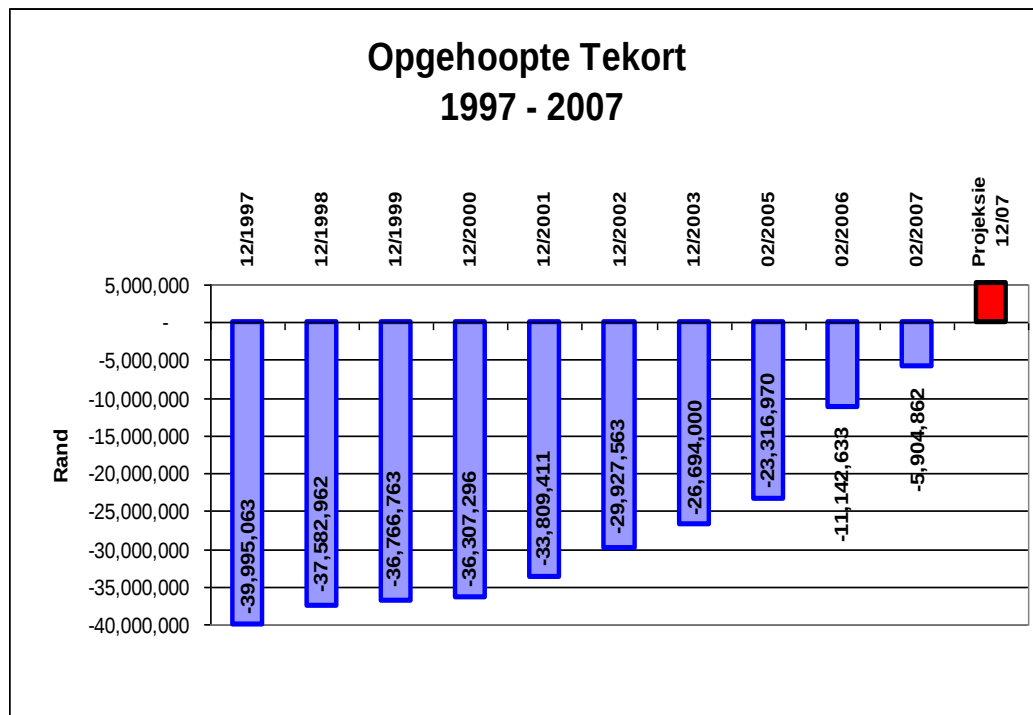
- * Afskaal van dienste wat deur die Administrateurskantoor gelewer word, en vermindering van personeelkoste.
- * Verkoop van eiendomme om die bankskuld te verminder.
- * Vakatures wat mag ontstaan by sinodale standplase is gevries.
- * Konsolidering van afdelings met die oog op effektiewe funksionering en kostebesparing is ondersoek.

Daarbenewens is die rol van die Kerkgeld vir Kerkwerkskema in die situasie beklemtoon, en is ook jaarliks vir die rentetekort op die skema begroot.

In lyn met die doelgerigte bestuur van die tekort, is daar gedurende 1997 twee delgingsfondse in die lewe geroep om sodoende 'n klimaat van verpligte spaar te skep. Dit is dan ook die afgelope 10 jaar (1997 – 2007) waar die merkwaardige pad van die opgehoopde tekort maandeliks met groot afwagting gemonitor is.

Streng finansiële dissipline, 'n konserwatiewe benadering, risiko omsigtigheid, en wat ook al daarby gevoeg kan word was aan die orde van die dag. Die Raad van Finansies was en is onder die indruk van die situasie en het deurgaans die taak van rentmeesterskap met die grootste erns uitgevoer.

Die resultaat van hierdie inisiatiewe, dissipline en kollektiewe verantwoordelikheid van die Kerk word soos volg uitgebeeld:

Na verwagting sal die tekort teen Desember 2007 iets van die verlede wees. (Meer besonderhede word verskaf onder die punt "Tekort/Surplus" in die agenda met die bespreking van die tekort en geprojekteerde surplus na 30 November 2007).

Die Nederduitsch Hervormde Kerk is dus nou in 'n unieke situasie aangesien daar sedert 1989 deurgaans gekonsentreer is op konsolidasie, en daar letterlik gestoei is met 'n skuldlas wat gedreig het om die Kerk te verswelg.

Nou moet die Kerk, uit 'n finansiële hoek gesien, die kettings afgooi en blymoedig en dankbaar vooruitsien na 'n tydperk waar ons weer aandag kan gee aan sekere noodsaaklike Kerkwerk wat sò lank 'n lae prioriteit moes trotseer.

Die beweegruimte met betrekking tot 'n verligting ten opsigte van die finansiële druk kan dus so aangewend word dat ons weer aandag kan gee aan situasies wat vir die Kerk belangrik is en ook weer 'n hand uitsteek om mekaar se laste te dra – en natuurlik ook in mekaar se vreugde te deel.

OPMERKING: RAAD VAN FINANSIES

Dank word aan die Heer van die Kerk betuig vir voorsiening van middele om die skuldlas af te los. Aan gemeentes wat oor jare heen kollektief verantwoordelikheid geneem het om die situasie te beredder word eweneens waardering betuig.

9.1 RAAD VAN FINANSIES

9.1.1 SAMESTELLING

Die 67ste Algemene Kerkvergadering het ingevolge Ordinansie 3.8.3 (x)(d) die volgende persone as lede van die Raad van Finansies (die Raad) aangewys:

Ds APJ Beukes	-	Voorsitter
Dr PT van Rooyen	-	Visevoorsitter
Dr NJS Kock		
Dr PJ van Zyl		
Ds RTI Pienaar		
Mnr TJ Roelofsz		
Me J le Roux (neé Lindford)		

Die voorsitter van die Algemene Kerkvergadering prof J Buitendag en die visevoorsitter, dr JC van der Merwe is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die Raad van Finansies benoem (Ordinansie 9.2.1.1(ii)).

Ingevolge 'n besluit van die Raad van Finansies gehou op 25 Mei 2007, word die volgende groslys aan die Algemene Kerkvergadering in terme van Ordinansie 9.2.1.1(i) vir oorweging voorgehou (in alfabetiese orde):

Ds APJ Beukes	Ds RTI Pienaar	Dr JC vd Merwe
Prof J Buitendag	Oudl TJ Roelofz	Mnr G v Wyk
Mnr B Coertze	Mnr H Schoombee	Dr PJ van Zyl
Mnr H Combrink	Mnr J Steyn	
Me J Le Roux	Ds HP vd Berg	

Dr PT van Rooyen (sedert 1989) en dr NJS Kock (sedert 1994) is nie weer beskikbaar nie. Die Raad van Finansies wil aan hulle dank uitspreek vir jare se onbaatsugtige en uiters waardevolle bydraes tot die welwees van die Kerk. Die kundigheid en begrip wat deur hulle aangebied is sal verseker deur die Raad gemis word.

VERKIESING VAN RAAD VAN FINANSIES

- 1. In terme van Ordinansie 3.8.3(x)(d) kies die vergadering uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie, sewe lede vir die Raad van Finansies.**

Die groslys saamgestel uit voorstelle deur die ringsvergadering, Raad van Finansies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word in ag geneem.

- 2. Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie verkiesbaar nie (Ordinansie 3.8.3(xi)).**

9.2 FINANSIËLE OORSIG VAN SINODALE WERKSAAMHEDE

9.2.1 INLEIDING EN OORSIG

Wanneer die finansiële inligting van die Kerk onder oë geneem word, kan dit nie anders as dat ons tot die besef sal kom dat om Kerk in die wêreld te wees geen vervelige oomblik bevat nie.

Veranderde en veranderende wetgewing, saam met ekonomiese kragte soos rentekoerse en inflasie, maak die rentmeesterstaak soveel meer dinamies.

9.2.2 FINANSIËLE STATE : 28/02/2007

BYLAE J

Die resultate wat in die finansiële state weerspieël word, toon 'n voortsetting van die verbetering in die finansiële posisie wat oor die afgelope aantal jare ingetree het. Met die uitwissing van die tekort van die Kerk as doelwit vir alle finansiële oorwegings, kan daar met reg uitgesien word na die bereiking van die doelwit teen 1 Desember 2007 wanneer die delgingsfondse amptelik ten einde loop. Die tydsberekening van *hierdie* datum, die sitting van die Algemene Kerkvergadering in 2007 en die finansiële jaareinde 5 maande later op 28/02/2008, veroorsaak dat die amptelike uitkoms tegnies nie tydens hierdie vergadering volledig gerapporteer kan word nie.

Die resultate van die afgelope finansiële jaar, tesame met die delgingsfonds projeksies, maak dit egter moontlik (en noodsaaklik) dat hierdie Algemene Kerkvergadering nou reeds moet besin oor die pad vorentoe. Die begroting vir die 2008/2009 jaar moet hiervoor voorsiening maak.

9.2.3 INKOMSTESTAAT

9.2.3.1 Oorsig

Die inkomstestaat vir die afgelope jaar toon 'n netto surplus van ongeveer R5.2m. Hierdie resultaat het 'n uiters gunstige invloed op die tekort van die Kerk daarin dat die druk op die opbrengs van die delgingsfondse teen 1 Desember 2007 beduidend afneem. Soos later in die Balansstaat aangedui sal word, bring hierdie resultaat, saam met die geprojekteerde opbrengs van die delgingsfondse, die Kerk op die punt waar die opgehoopte tekort uitgewis sal wees.

9.2.3.2 Samestelling van die surplus

Inkomste neem sedert 28 Februarie 2006 met ongeveer R2.4m (7.5%) toe en uitgawes met ongeveer R1.8m (6.8%). As vertrekpunt dien gemeld te word dat dit dui op 'n realistiese en konserwatiewe beskouing van uitgawes. Gegewe die ingewikkelde struktuur waarvoor begroot moet word, is dit merkwaardig dat die resultaat juis so verloop.

Die surplus is meegebring deur die netto resultaat van begrotingsposte wat sinodaal voor begroot word, en afdelings wat per besluit selfonderhoudend moet wees. Wanneer die **netto surplus** ontleed word in terme van die aktiwiteite wat daartoe bydra, lewer dit die volgende resultaat:

Netto surplus 28/02/07	Netto resultaat
	R.
Begrotingspos	
Administrateurskantoor	449,279
Algemene Kerkfonds	152,721
Apostolaat	1,454
Argief museum & biblioteek	15,044
Elektroniese media	-3,772
Konservatorium	-486
Rentefonds	4,206,671
Studentebearbeiding	18,914
Verhuurde eiendom	-845
	4,838,980
Ander afdelings	
Sentik	239,836
Interne audit	158,955
Netto resultaat	5,237,771

Dit is alombekend dat die sinodale begroting begrote uitgawes as vertrekpunt neem en derhalwe **aktiwiteitgedrewe** is. Bostaande tabel (Sentik en die afdeling Interne Oudit uitgesluit) toon inderwaarheid oor- of onderprestering in terme van die begroting aan. Die resultaat van elk van die afdelings (Sentik en die afdeling Interne Oudit ingesluit) word teen die opgehoopte tekort verreken.

Gedurende die afgelope jaar kon die meerderheid afdelings daarin slaag om positiewe resultate te lewer, en derhalwe die opgehoopte tekort te verklein. Die tekorte wat aangeteken is, is in die minderheid en nie beduidend nie.

Die rede vir die begrotingsafwyking kan in kort soos volg verklaar word:

- * Vakante poste is nie sondermeer gevul nie, en die take is dus tussen bestaande personeel versprei.
- * Die aanwending van bedrae in terme van die begroting is gebaseer op die werklike behoefte en dus nie sondermeer spandeer net omdat daarvoor begroot is nie.

9.2.3.3 Die Rentefonds

Soos in die verlede is dit weer die rentefonds wat die mees beduidende bydrae tot die gunstige stand van sake lewer. Gedagtig daaraan dat hierdie surplus bykomende kapitaal genereer vir belegging, verklaar dit grootliks die netto groei in beleggings oor die afgelope dekade – die looptermyn van die delgingsfondse.

Die **rentefondssurplus** is soos volg saamgestel :

	2007	2006
	R.	R.
Inkomste	7,726,108	5,852,353
Huur ontvang	-	-
Begrotingsoorplasing	-	-
Rente ontvang	7,726,108	5,852,353
Uitgawe	7,709,446	6,791,413
Rente & bankkoste betaal	7,709,446	6,791,413
Netto surplus /(tekort) voor begrotingsoorplasing	16,662	-939,060
Plus huur ontvang	56,569	26,938
Plus begrotingsbedrag	4,133,440	4,133,440
Netto surplus	4,206,671	3,221,318

Hierdie uiteensetting toon die bereiking van nog 'n mylpaal sedert die ontstaan van die opgehoopte tekort in die finansiële geskiedenis van die Kerk. Tot en met die jaar wat geëindig het op 28 Februarie 2006, was daar 'n negatiewe verskil tussen inkomste en uitgawes voor begrotingsoorplasinge en huur toegedeel aan die Rentefonds (R939 060 in 2005/6). **Die jaar geëindig 28 Februarie 2007 sien 'n omkeer daarin dat rente ontvang die rente betaal oorskry.** Hoewel marginaal, is dit noemenswaardig en reflekteer dit die resultate van beleggings- en ander rente van beide die Raad van Finansies en Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel. Indien die twee komponente van die finansiële profiel verder ontleed word, is die volgende van belang:

Rentefonds 28/02/06	Raad van Finansies	Kerkgeld vir Kerkwerk	Totaal
	R.	R.	R.
Rente ontvang	1,260,823	6,465,285	7,726,108
Rente & bankkoste betaal	391,591	7,317,855	7,709,446
Surplus / (Tekort)	869,232	-852,570	16,662
Plus huur ontvang	56,569	-	56,569
Plus Begrotingsoorplasinge	400,000	3,733,440	4,133,440
Surplus / (Tekort)	1,325,801	2,880,870	4,206,671

Hierdie ontleding toon dat die Rentefonds uit twee onderskeibare komponente saamgestel is, en nie bloot 'n Kerkgeld vir Kerkwerksaak is nie.

Die huur wat in die Rentefonds as inkomste getoon word verteenwoordig die opbrengs met verhuring van die Mollskop eiendom van die Raad van Finansies. Hierdie besluit het die uitwissing van die rentefondstekort as motivering gehad.

Aangesien die finansiële prestasie (Inkomstestaats) slegs een komponent van die finansiële beeld verskaf, is dit van belang om ook die Balansstaat (Finansiële stand) te beskou.

9.2.4 BALANSSTAAT

9.2.4.1 Oorsig

Die Balansstaat verskaf die finansiële stand van die Kerk op 28 Februarie 2007. Terwyl die finansiële prestasie soos saamgevat in die Inkomstestaat 'n beduidende invloed op die stand het, is die uiteindelijke resultaat van die Balansstaat spesifiek hierdie jaar vir die Kerk van belang aangesien die opgehoopte tekort daarin vervat word.

In aanloop tot die stand van die tekort, is dit belangrik om die verskillende komponente binne die Balansstaat te verstaan. Dit is van belang omdat die tekort bereken word as synde die **verskil** tussen **totale bates** en **totale laste**. Wanneer die tekort ontleed word moet bateklas, likiditeit en kwaliteit van die bates enersyds geëvalueer word, asook die tydsberekening van verpligtinge wat daarteenoor staan. Die resultaat hiervan rig dikwels die uitvoering van strategiese beplanning of werkswyse om bepaalde besluite tot uitvoer te bring.

* Bates

Die balansstaat toon 'n verdeling van Nie Bedryfsbates en Bedryfsbates (realiseerbaar oor 'n termyn van minder as 1 jaar). Hierdie ontleding dui dus op sigwaarde aan dat ongeveer R136.9m (91%) van bates na 'n jaar realiseerbaar is. Verder is ongeveer R4.7m daarvan eers beskikbaar as die vaste- en roerende eiendom gelikwideer of verkoop word. Die restant R13.4m (9%) is binne 'n jaar realiseerbaar.

Hierdie ontleding bly egter in gebreke om die verdeling tussen die twee funksionele areas van die kerklike finansies aan te toon.

Met die uitloop van die delgingsfondse (en die lang verwagte uitwis van die opgehoopte tekort) is dit nou van pas om in meer detail na die verdeling tussen die twee stelsels, asook die funksionele hergroepering (termyn en likiditeit) van die bates en laste te kyk:

BATES: RAAD VAN FINANSIES EN KERKGELD VIR KERKWERK

28/02/2007	Raad van Finansies	Kerkgeld vir Kerkwerk	TOTAAL
	R	R	R
Nie bedryfsbates			
- Vaste eiendom	4,695,848	0	4,695,848
- Roerende eiendom	37,410	0	37,410
- Ander belange	4,000,004	0	4,000,004
- Lenings	7,819,376	3,377,856	11,197,232
Subtotaal	16,552,638	3,377,856	19,930,494
Bedryfsbates			
- Beleggings	12,124,384	104,891,579	117,015,963
- Debiteure	7,151,916		7,151,916
- Kontant en bank	2,804,024	2,983,833	5,787,857
- Voorraad	476,497		476,497
Subtotaal	22,556,821	107,875,412	130,432,233
TOTAAL	39,109,459	111,253,268	150,362,727

Deur hierdie ontleding word belangrike inligting ontsluit wat die basis vorm vir die evaluering van die opgehoopte tekort.

Die Raad van Finansiële Stelsel beskik oor ongeveer R16.6m se termyngebonde bates (43%) en oor ongeveer R22.6m meer likiede bates (57%). Die kwaliteit van die Debiteure is hier van belang. Indien 'n beduidende deel byvoorbeeld as oninvorderbaar beskou kan word, sal 'n aanpassing in die evaluasie gemaak moet word.

Die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel beskik oor ongeveer R3.4m se termyngebonde bates (3%) en R107.9m se likiede bates (97%). Die kwaliteit van lenings is hier om dieselfde redes van belang.

*** Fondse en Aanspreeklikhede : Laste**

Teenoor die bates staan bepaalde fondse en aanspreeklikhede wat dit moet befonds. 'n Soortgelyke ontleding lewer die volgende :

LASTE: RAAD VAN FINANSIES EN KERKGELD VIR KERKWERK

28/02/2007	Raad van Finansies	Kerkgeld vir Kerkwerk	TOTAAL
Langtermynlaste			
- Fondse	12,618,267		12,618,267
- Reserwes	10,550,964		10,550,964
- Trustfondse	4,342,504		4,342,504
- Voorsienings	1,680,007		1,680,007
			0
Subtotaal	29,191,743	0	29,191,743
Bedryfslaste			
- Beleggings	0	119,384,397	119,384,397
- Trustfondse	6,766,879		6,766,879
- Ope rekeninge	924,572		924,572
			0
Subtotaal	7,691,450	119,384,397	127,075,847
TOTAAL	36,883,193	119,384,397	156,267,590

'n Ontleding van die laste wat binne die Raad van Finansiële Stelsel gesetel is, dui daarop dat daar relatief lae tydsdruk op kapitaal is om verpligtinge na te kom. Bedryfslaste (hoër druk op kapitaal) beloop ongeveer 20% van totale laste. Besonderhede van die fondse en reserwes verskyn onder aantekeninge 10 en 11 onderskeidelik op bladsye 12 en 13 van die finansiële state.

Die laste gesetel binne die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel bestaan uit beleggings van gemeentes, organe van bystand en individue. Waar hierdie laste voorheen as van langtermyn aard beskou is, is hierdie beskouing vir illustratiewe doeleindes gewysig om te kan bepaal wat die omvang van korttermyn druk op die skema sou wees.

'n Kombinerings van bostaande twee tabelle lewer die volgende resultaat.

28/02/2007	Raad van Finansies	Kerkgeld vir Kerkwerk	TOTAAL
	R	R	R
Nie bedryfsbates	16,552,638	3,377,856	19,930,494
Langtermyn laste	29,191,743	0	29,191,743
Surplus / (Tekort)	-12,639,105	3,377,856	-9,261,249
Bedryfsbates	22,556,821	107,875,412	130,432,233
Bedryfslaste	7,691,450	119,384,397	127,075,847
Surplus / (Tekort)	14,865,371	-11,508,985	3,356,386
Surplus/(Tekort)	2,226,266	-8,131,129	-5,904,863

Hierdie uiteensetting toon die volgende fokuspunte:

- * Die opgehoopte tekort soos op 28/02/2007 (R5 904 863) is saamgestel uit 'n totale tekort van R8 131 129 in die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel, verminder met die totale surplus van R2 226 266 in die Raad van Finansiesstelsel.
- * Die Raad van Finansiesstelsel toon 'n tekort in terme van langtermynverpligtinge, dog dit word meer as goedgemaak deur die surplus op die korttermynhorison.
- * Die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel toon 'n surplus in terme van die langertermyn, en dit verminder die tekort op die korttermynhorison. Anders verwoord beteken dit egter dat die toegestane lenings eers gelikwider moet word sou die korttermynverpligting realiseer.

Dit dien gemeld te word dat die korttermyndruk op die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel in die ontledings hierbo slegs illustratief is, en net sal realiseer as die totale beleggings (laste) opgeroep word.

Ontbondeling van die Kerkgeldstelsel sal dus nie met onmiddellike effek kan geskied nie.

9.2.4.2 Opgehoopte Tekort/Surplus

Die voorafgaande bespreking toon in besonderhede hoe die opgehoopte tekort op 28 Februarie 2007 saamgestel is, asook die toedeling daarvan tussen die twee funksionele areas van die Kerklike finansies.

Tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering is 'n soortgelyke ontleding verskaf. (Bladsy 479 van die Agenda). Daarvolgens was die totale tekort ongeveer R26.7m. Ongeveer R18.5m was toeskryfbaar aan die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel en ongeveer R8.2m aan die Raad van Finansiesstelsel.

Oor die afgelope 3 jaar het die tekort dus met ongeveer R20.8m afgeneem. Dit is hoofsaaklik bereik deur addisionele kapitaal te belê wat deur middel van die Rentefondsbeegroting beskikbaar geraak het, surplusse op die inkomstestaat en die verrekening van onbenutte reserwes teen die opgehoopte tekort. Al wat oorbly is die ongeveer R5.9m soos dit verskyn in die balansstaat.

Die geskiedenis van die tekort sou hier kon eindig, gegewe dat die resultaat van die inkomstestaat van die 2007/2008 jaar dieselfde resultaat van 2006/2007 kon lewer.

Wat egter nie in bogenoemde ontledings verdiskonteer is nie, is die verwagte opbrengs van die **Delgingsfondse** wanneer dit op 30 November 2007 ten einde loop. Die kapitaalelement van hierdie delgingsfondse is volledig in die ontledings verdiskonteer maar aangesien die instrumente wat ingespan is om die tekort teë te werk nie tradisionele rente oplewer nie, kan die opbrengs nie akkuraat geraam word nie, veral nie vroeg in die looptyd van die instrumente nie. Die voetnota by Aantekening 5 op bladsy 10 van die state verwoord dit volledig:

"Omdat dit beplan word om die beleggings in versekeringspolisse te hou tot vervaldatum word dit getoon teen gekapitaliseerde premies op balansstaatdatum. Verskille tussen die boekwaarde en opbrengs sal as rente verdien beskou word in die finansiële state in die jaar wat die versekeringspolis te gelde gemaak word. Die polistermyn verstryk op 30 November 2007."

Soos voorheen gemeld maak die tydsberekening van die Algemene Kerkvergadering, die realiseringsdatum van die polisse en die einde van die finansiële jaar dit nie moontlik om die presiese opbrengs te raam nie. Alhoewel, gegewe die relatief kort periode tussen die datum van die laaste beskikbare raming en die realiseringsdatum, is dit tog moontlik om die stand soos op 30 November 2007 relatief akkuraat te raam.

Die tekort nou uitgewis?

Met die projeksies gedoen op 21 Februarie 2007, word die volgende opbrengs in die vooruitsig gestel:

Projeksie	R 28,106,672.00
Premies betaal	-R 17,033,787.00
Verwagte opbrengs	R 11,072,885.00

Hierdie verwagte opbrengs het die volgende invloed op die opgehoopte tekort van die Kerk :

	Raad van Finansies	Kerkgeld vir Kerkwerk	TOTAAL
	R	R	R
Nie bedryfsbates	16,552,638	3,377,856	19,930,494
Langtermyn laste	29,191,743	0	29,191,743
<i>Surplus / (Tekort)</i>	-12,639,105	3,377,856	-9,261,249
Bedryfsbates	22,556,821	107,875,412	130,432,233
Bedryfslaste	7,691,450	119,384,397	127,075,847
<i>Surplus / (Tekort)</i>	14,865,371	-11,508,985	3,356,386
Tekort 28/02/2007	2,226,266	-8,131,129	-5,904,863
Verwagte opbrengs 30/11/07		11,072,885	11,072,885
Surplus 30/11/2007	2,226,266	2,941,756	5,168,022

Hierdie ontleding toon daarom dat die Kerk met dankbaarheid daarvan kennis kan neem dat die opgehoopte tekort teen 30 November 2007 afgelos kan wees, en kan uitsien na 'n finansiële funksionering sonder die onderliggende druk van 'n opgehoopte tekort.

Seker die belangrikste perspektief wat behou moet word is dat **totale** bates nou meer as **totale laste** sal wees. Totale bates beteken hier dat eiendom en geboue ook daarby ingesluit is, asook ander langtermyn bates (soos studielenings by die Raad van Finansies en die lenings by die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel) wat nie sondermeer realiseerbaar is nie.

Met hierdie besef is daar onmiddellik twee sake wat verder toeligting verg. Die eerste is die kwessie van debiteure in die Kerk, en die tweede handel oor die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel.

9.2.4.3 Debiteure

Soos voorheen in die stuk vermeld, is die kwaliteit van die debiteure van belang omdat dit 'n beduidende komponent binne die samestelling van die opgehoopte tekort, nou opgehoopte surplus, verteenwoordig. Sou hierdie element verwaarloos word, het dit die potensiaal om die uitkoms negatief te beïnvloed.

Uit die Balansstaat (9.2.4.1) is die omvang van debiteure in die Kerk, kort- en langtermyn soos volg:

28/02/2007	Raad van Finansies	Kerkgeld vir Kerkwerk	TOTAAL
Lenings	7,819,376	3,377,856	11,197,232
Debiteure	7,151,916	0	7,151,916
Totaal	14,971,292	3,377,856	18,349,148

Op 28/02/2007 beloop totale bates R150 362 727. Bedrae wat as debiteure getoon word beloop R18 349 248. Dit verteenwoordig ongeveer 12.2% van totale bates. Dit is dus voor die hand liggend dat die komponent van die Kerk se finansies netjies bestuur moet word. 'n Verdere ontleding van die bedrag aan debiteure lewer die volgende:

Kategorie	Bedrag
Studielenings	5,935,847
Kerkgeld vir Kerkwerklenings	3,377,856
Heffings	2,905,603
Verband	1,883,529
Diverse debiteure	1,600,237
Oudit	628,147
Herskrywing van kategese boeke	341,210
Boekwinkel	299,037
Versekering	247,373
Mediesefonds	213,184
Almanak	207,302
Opgelope rente	193,713
AIM Studente	143,378
Konteks	129,516
Leningskrediteure	93,456
Hervormers	59,922
HTS	45,352
Ringsheffings	21,374
Konservatorium	11,899
Internet	11,315
	18,349,248

Ongeag die aard of oorsprong van die debiteur, is dit voldoende om op hierdie stadium op te merk dat hierdie komponent bestuur moet word sodat dit nie buite beheer eskaleer nie. Bogenoemde bedrae sluit tans bedrae in wat daadwerklik oninbaar raak, of dalk selfs reeds is. Gemeentes wat byvoorbeeld in onvermoë is om verskuldigde bedrae te vereffen is by die bedrag ingesluit. Daar kan heelwat redes aangevoer word waarom die bedrae eskaleer. Soms is dit buite beheer van die gemeente (soos byvoorbeeld demografiese veranderinge). Hierdie situasie kan óf onbepaald gedra word, óf op so 'n wyse bestuur word dat die bates nie deur die aksie oorstateer, en die bestuur van die toekomstige onaangewende inkomste negatief beïnvloed nie.

Die Nasionale Kredietwet

Met die finale inwerkingtreë van die Nasionale Kredietwet (NKW) op 1 Junie 2007, moet daar indringend gekyk word na die indirekte wyse waarop "kredietverlening" deur die Raad van Finansies toegepas word. In praktyk word daar goedere en dienste gelewer (deur byvoorbeeld tydskrifte, afrolwerk, versekeringspremies ensomeer). Die verwagting is dat die verskuldigde bedrae binne dertig dae na staatsdatum vereffen sal word. Sou dit so realiseer, is daar geen motivering om rente te hef nie (in terme van die NKW raak die Raad van Finansies 'n verskaffer van "toevallige krediet" die oomblik as rente op agterstallige bedrae gehef word).

Om die risiko hieraan te verminder, word dit oorweeg om alle aankope in die toekoms, soortgelyk aan intekengeld op tydskrifte en dagblaaië, op 'n "kontant met bestelling" of soortgelyke basis te hanteer. Dit beteken dat die betaling die bestelling sal vergesel of alternatiewelik dat aankope deur middel van 'n magneetbandtransaksie (debietorder) vereffen word. Sodoende word die Raad van Finansies nie as bron van finansiering deur gemeentes benut nie, en word die beginsel van toevallige krediet teëgewerk. *Sien beskrywingspunt Raad van Finansies.*

BESKRYWINGSPUNT 104: RING VAN SWELLENDAM

GEMEENTELIKE DEBITEURE:

Uitstaande skuld word as gevolg van gemeentelike debiteure afgelos.

Die Raad van Finansies beveel aan dat die beskrywingspunt soos volg aangepas word:

'n Eenmalige afskryf van historiese oninbare debiteure van gemeentes by die Raad van Finansies.

Motivering

Die ringsvergadering van die Ring van Swellendam het kennis geneem dat die finansiële posisie van die Kerk baie vinnig verbeter. Die Ring van Swellendam

wil voorstel dat die volgende prioriteit van die Raad van Finansies sal wees dat die uitstaande skuld, as gevolg van gemeentelike debiteure, afgelos sal word.

Gemeentes wat na deeglike ondersoek deur die Raad van Finansies blyk nie in staat te wees om uitstaande skulde volledig of gedeeltelik te vereffen nie, se skuld word volledig of gedeeltelik afgeskryf.

Ds RJ Jones stel die beskrywingspunt.

Kommentaar van die Raad van Finansies

Aanduidings dat die skuld van die Kerk teen 30 November 2007 afgelos sal wees is positief. Soos aangedui in hierdie Agenda, onder die bespreking van die Balansstaat van die Raad van Finansies, is dit belangrik om die kwaliteit van bates wat teenoor die laste staan in ag te neem wanneer oor die huidige tekort (of geprojekteerde surplus) gerapporteer word.

Dit is so dat daar by die huidige bates (onder debiteure en lenings onderskeidelik) bedrae ingesluit is wat tegnies as oninbaar beskou kan word. As gevolg van die bestaande beleid van die Kerk dat byvoorbeeld geen heffingskulde afgeskryf kan word nie, word hierdie bedrae jaar na jaar op die balansstaat oorgedra en word die waarde van debiteure inderwaarheid oorstateer. Dit is teen *algemeen aanvaarbare rekeningkundige praktyk* en bestaan geen twyfel dat die saak aangespreek moet word nie.

Een saak wat uiters kommerwekkend is en in die beskrywingspunt verskuil lê, is dat gemeentes boeke en tydskrifte koop, of dienste soos versekering inkoop, en dit gewoon ignoreer. Hierdie praktyk moet dringend aandag kry by die gemeentes en die Algemene Kerkvergadering moet 'n duidelike uitspraak hieroor maak.

Wanneer oor die moontlikhede besin word is daar twee alternatiewe wat na vore kom :

- * ***Eerste alternatief:*** Handhaaf die verskuldigde bedrae, en vereffen dit deur middel van subsidies, of
- * ***Tweede alternatief:*** Evalueer die oninbare debiteure bedrae en verreken dit eenmalig teen 'n reserwe in die balansstaat. (Dit het geen invloed op die netto stand van die balansstaat nie, en gevolglik word die geprojekteerde surplus nie hierdeur geraak nie).

Die implikasie van die *eerste alternatief* is dat die breë Kerk vir die oninbare bedrae instaan. Subsidies kan net bekostig word as daarvoor Sinodaal begroot word.

Die *tweede alternatief* het voorwaardes aan verbonde – dit kan net 'n eenmalige, bestuurde "opruim" van historiese oninbare skuld wees. Daarna moet die gemeente alle verpligtinge gereeld kan nakom anders is die oefening futiel. Dit kan ook nie lukraak onderneem word nie, en sal die betrokkenheid van al die toepaslike strukture van die Kerk van kardinale belang wees. As minimum moet die betrokke gemeente die ringskommissie oortuig van die situasie. Die

ringkommissie, na deeglike besinning en oorweging van onderlinge ondersteuning, motiveer die aansoek om afskrywing na die Raad van Finansies vir oorweging. Dit mag selfs die betrokkenheid van die Taakspan, Moderamen en Algemene Kommissie vereis. Dit word erken dat die proses slegs historiese skuld aanspreek, en nie lopende of ander potensiele probleme takseer nie. Vir die doel, en onderhewig aan dieselfde proses hierbo vermeld, moet die Kerk begroot vir 'n voorsiening vir oninbare skuld. Die raad stel graag die volgende beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 105: RAAD VAN FINANSIES

AGTERSTALLIGE SKULD VAN GEMEENTES

1. **Onderhewig aan die voorgestelde proses soos beskryf in die tweede alternatief hierbo, word volledig gemotiveerde historiese oninbare skuld soos op 28/02/2007 aan die Raad van Finansies, eenmalig teen 'n reserve in die Balansstaat verreken.**
2. **Gemeentes wat hierdeur geraak word sien, onder toesig van die Ringskommissie, om na die deurlopende vereffening van alle toekomstige verskuldigde bedrae.**
3. **Die Raad van Finansies begroot jaarliks vir oninbare skuld.**
4. **Agterstallige skuld wat nie in terme van aanbeveling 1 verreken is nie, is onmiddellik betaalbaar. Reëlins word met die Raad van Finansies vir afbetaling getref.**
5. **Agterstallige skuld wat nie in terme van aanbeveling 1 verreken is nie, en waar geen reëlins getref is nie, word met ingang 01/03/2008 in nie meer as 10 paaiemente per Debietorder verhaal nie.**
6. **Aankope van boeke en tydskrifte word dertig dae na staatsdatum, met ingang van 1 Maart 2008, per magneetband (debetorder) verhaal.**

BESLUIT

9.2.4.4 Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel

Tydens die 65ste Algemene Kerkvergadering in 1998 is die volgende besluit geneem :

"Die besluit dat surplusfondse van gemeentes slegs by die Raad van Finansies belê mag word, word herroep sodra dit sonder verlies vir die Kerk moontlik is."

Daar kan tereg opgemerk word dat met die uitwissing van die tekort teen 30 November 2007 die stelsel befonds is, en sou die beëindiging van die skema teoreties sonder verlies vir die Kerk onderneem kan word. Alvorens oorweging aan die uitvoering van die besluit gegee kan word, moet die volgende in gedagte gehou word :

- * Bates van die Kerkgeldstelsel sluit ongeveer R3.3m aan termyngebonde lenings in. Dit is meer as die geprojekteerde surplus van die stelsel. Om die

beleggings meteens ten einde te bring, behoort hierdie lenings ook meteens herroep te word. Dit sou billikheidshalwe nie moontlik wees nie.

- * Die beleggings wat by die Raad van Finansies geplaas word, word op 'n *Daggeld* basis hanteer. Dit het die voordeel van beskikbaarheid op aanvraag sonder 'n bepaalde termynkennisgewing.
- * Daggeldbeleggings by finansiële instellings bied rentekoerse aan in terme van die grootte van die belegging. Die Raad van Finansies het bykans deurlopend 'n hoër rentekoers as daggeldkoerse van finansiële instellings aangebied omdat die Raad beleggings van meer as R10m kon doen, en sodoende hoër rente op kollektiewe beleggings verdien. Die wyses waarop gemeentes hoër koerse kon verdien was om óf die beleggingstermyn te verleng óf beleggings met 'n hoër risikoprofiel as kontant te onderneem.
- * Ervaring het getoon dat kerkrade en finansiële komitees/werkgroepe dikwels weerloos is teen bepaalde beleggingsadvies en word minder omsigtige beleggings onderneem. Die onderliggende risiko verbonde aan sekere beleggings word geïgnoreer. Die bedryf van die Kerkgeldstelsel verminder in 'n beduidende mate hierdie risiko vir gemeentes.
- * Indien beleggings kollektief voortgesit word, kan oorweeg word om in ander instrumente as kontant te belê, en sodoende 'n doelwit stel om aan gemeentes opbrengste te bied wat geldmarkkoerse ewenaar. Om dit te kan bereik sal die beleggingshorison aangepas moet word. Indien die stelsel beëindig word, word die potensiaal versaak.
- * Met die Kerkgeldstelsel wat nou befonds is, is dit moontlik om die besluit dat die Raad van Finansies 'n 2% marge op die rentekoers moet neem, herroep word.

BESKRYWINGSPUNT 106: RAAD VAN FINANSIES

KERKGELD VIR KERKWERK

1. Die beginsel van kollektiewe beleggings in die Kerk word gehandhaaf.
2. Gemeentes wat hulle fondse elders wil belê, motiveer 'n versoek aan die Raad van Finansies, met blootlegging van die beleggings-besonderhede vir evaluering. Uitbetaling kan eers plaasvind na goedkeuring deur die Raad van Finansies.
3. Die besluit om 'n 2% marge op renteverdienste te neem word herroep, en net toepaslike bank en administrasiekoste van die kollektiewe opbrengs word verhaal.
4. Die doelwit om die ekwivalent van geldmarkfondsofbrengs te bied word nagestreef, met die gepaardgaande uitbreiding van beleggingsinstrumente en bateklasse waarin belê kan word.

BESLUIT

9.2.5 'N TOEKOMSBLIK

Vir baie lank sien die Kerk uit na die dag dat die "skuld van die Kerk" afgelos sal wees. Die verblydende nuus is dat dit nou inderdaad realisties is om te verwag dat die skuld teen 30 November 2007 iets van die verlede sal wees. Met groot dankbaarheid kyk ons terug op 'n lang en moeisame pad, maar terselfdertyd vorentoe na die potensiaal wat die nuwe finansiële stand vir die Kerk inhou.

Die Kerk het vir baie jare potensiële aktiwiteite opgeweeg teen beskikbare fondse en die sinodale begroting. So is daar sekerlik potensiële aktiwiteite laat vaar, en nog ander tot nadeel van die Kerk in den brede ingeperk.

Die feit dat die skuld afgelos sal wees, stel verantwoordelike rentmeesterskap nou in 'n ander dimensie. Enersyds moet die Kerk nie weer in 'n skuldsituasie inbeweeg nie, en andersyds om voluit Kerk te wees met die middele wat aan ons toevertrou word.

Om dan nou te beplan vir die toekoms, moet daar eers besin word oor wat die uitwissing van die tekort verder beteken.

Soos voorheen aangedui, is die tekort deels gediens deur voorsiening te maak vir die verskil tussen **rente betaal en rente ontvang**. Die tegniese implikasie hiervan was dat, deur die sinodale heffing, kapitaal geïen was wat nie geoormerk was vir spesifieke aanwending nie, en kon belê word. Die vorige twee sinodale begrotings het soos volg daarvoor voorsien, en word die bedrag per begrote lidmaattal bereken:

Rentefonds	2006/7	2007/8
Rentefondsbegroting	R 3,733,440	R 3,849,179
Lidmaattal	110,795	109,622
Rand per lidmaat per jaar	R 34	R 35

Met die uitwissing van die tekort op die horison, is die doel van die begrotingsitem (rente heffing) bereik, en moet die moontlikhede wat die bereiking van die doelwit moontlik maak, oorweeg word.

Oor 'n geruime tyd het daar 'n aantal sake oor die tafel van die Raad van Finansies gekom wat oor jare heen as gevolg van onvoldoende fondse nie optimaal aandag kon ontvang nie. Ter wille van volledigheid word die agtergrond hiervan hieronder verskaf. Hierdie voorstelle sal by elke Algemene Kerkvergadering ter tafel geneem word vir oorweging en besluite daaroor.

9.2.5.1 **Finansiële ondersteuning aan gemeentes** (Voorstel: R12 per belydende lidmaat pj) (Fonds vir Gemeente Opbou)

Die finansiële ondersteuning van gemeentes vind hoofsaaklik plaas deur middel van die Fonds vir gemeente Opbou. Die reikwydte van die fonds word beperk deur dieselfde kragte as die res van die sinodale begroting. Dit kan dus oorweeg word om die Fonds uit te brei om oor 'n wyer front hulp te verleen. Indien 'n

bedrag van R12.00 per lidmaat (uit die besparing van R35) hiervoor toegewys word het die Fonds (teen 2007/2008 begrote lidmate) die potensiaal om met 'n verdere ongeveer R1,315m per jaar terug te plaas in die bedryfsfunksionering van gemeentes met bewese finansiële onvermoë.

9.2.5.2 **Addisionele befondsing van die Predikante Pensioenfonds**

(Voorstel: R6 per belydende lidmaat pj)

Dit word algemeen aanvaar dat die Predikante Pensioenfonds onder groot druk verkeer om 'n markverwante pensioen aan leraars te voorsien. Tradisioneel is die enigste groeipotensiaal gesetel in die prestasie van die onderliggende bates van die pensioenfonds. Dit gee aanleiding daartoe dat die Fonds uitgelewer word aan die "wipplank-effek" van markkragte. Alhoewel die voordele oor tyd binne die Fonds se vermoë verbeter is, bly die verbeterings stadig en word soms as ontoe-reikend beleef.

Dit word geraam dat teen R6.00 van die R35 besparing wat ontstaan met die uitwissing van die tekort, die fonds versterk kan word met ongeveer R657,732 per jaar. Dit sal as suiwer kapitaalstortings funksioneer, en het dus 'n direkte invloed op die befondingsvlak van die Fonds.

Alhoewel daar jaarliks oor die samestelling van die werkgewersbydraes berig word, is dit nie altyd bekend dat hierdie bydraes 'n klein komponent voorsien vir doelspesifieke subsidie nie. (Ongeveer R372 000 : 2007/2008). Indien die voorgestelde R12.00 per belydende lidmaat 'n realiteit word, en die subsidie komponent bly in die werkgewersbydrae, sal daar effektief R1m. addisionele befondsing vir die Fonds beskikbaar wees – saamgestel uit die R6.00 soos hierbo verduidelik en die retensie van die subsidiebedrag binne die fonds.

9.2.5.3 **Ondersteuning aan emeriti en weduwees** *(Voorstel: R6 per belydende lidmaat pj)*

Vanweë die langdurige historiese onderbefondsing van die pensioenfonds, en leraars wat gedurende die periode emeritaat aanvaar het, het dit gebeur dat emeriti en hulle weduwees nie na behore versorg gelaat is nie. Dit is 'n doelwit van die Pensioenraad om die uitkoms vir die lede te verbeter. Mediesefondspremies is ook besig om emeriti te verarm.

Ten einde die opdrag van die 67ste Algemene Kerkvergadering tot uitvoer te bring, stel die Raad van Finansies en Pensioenraad voor dat R6.00 van die besparing hiervoor opsygesit word.

9.2.5.4 **Die sentrale vergoedingvraagstuk** *(Voorstel R11 per belydende lidmaat pj)* **(Algemene Kerkfonds)**

Daar is oor 'n lang tydperk besin oor die wenslikheid en praktiese uitvoerbaarheid van 'n sentrale vergoedingstelsel. Die aanbeveling van 'n ondersoek wat in die verband onderneem is word kernagtig soos volg opgesom (vir volledige besonderhede verwys na sentralevergoeding in die agenda).

Hieruit blyk dit dat 'n sentralevergoedingstelsel nie in plek gestel word nie, maar dat:

- * Die Algemene Kerkvergadering versoek word om 'n fonds te stig en te befonds, waaruit onder andere finansiële hulp aan gemeentes toegewys kan word met die doel om die predikant 'n leefbare lewenstog, binne bepaalde parameters, te kan verseker.
- * Die aanbeveling word gerugsteun deur 'n kort studiestuk wat deur dr BJ van Wyk saamgestel is.

BESKRYWINGSPUNT 107: RAAD VAN FINANSIES

AANWENDING VAN RENTE FONDS

1. Die bedrag wat voorheen geormerk was vir die Rentefonds (tans R35.00 per jaar) word soos volg aangewend:
 - * R12.00 per belydende lidmaat word aangewend vir versterking van die Fonds vir Gemeente Opbou.
 - * R6.00 ter versterking van die Predikante Pensioenfonds.
 - * R6.00 ter ondersteuning van die Kerk se emeriti en weduwees
 - * R11.00 restant word gestort in 'n algemene kapitale reserwe om aangewend te word na gelang van die behoefte.
2. Die situasie word by elke Algemene Kerkvergadering oorweeg.

BESLUIT

9.2.6 BEGROTING 2008/9

9.2.6.1 Oorsig

Sedert die begroting vir die 2007/8 boekjaar, wat gedurende November 2006 beslag gevind het, is die werkswyse gevolg dat individuele begrotingsbestuurders begrotingsbehoefte by die Raad van Finansies voorlê en motiveer. Dit het in 'n "Begrotingsdag" gekulmineer wat positiewe uitkomst gelewer het, in so 'n mate dat die Raad van Finansies van mening was dat daar selfs meer tyd hiervoor ingeruim moet word. Vir die 2008/2009 begrotingsjaar is twee dae gedurende Augustus 2007 geskeduleer vir die bespreking van gestelde begrotingsbehoefte. Die resultaat hiervan word as uitdeeltuk tydens die Algemene Kerkvergadering beskikbaar gestel.

Die begroting vir 2008/2009 word gestel vir goedkeuring.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 108: RING VAN GERMISTON**BEREKENING VAN SINODALE HEFFINGS**

Die basis waarvolgens sinodale heffings bereken word, word verander van 'n bedrag per lidmaat na 'n persentasie van die gemeente se bruto-inkomste.

Motivering

Heffing wat op 'n persentasie van die gemeente se bruto-inkomste bereken word, versprei sinodale verantwoordelikhede eweredig sodat elke gemeente 'n ewe groot las dra.

So 'n stelsel sal die sosio-ekonomiese werklikhede, soos dit van plek tot plek in die Kerk verskil, verdiskonteer.

Indien daar omgeskakel word, sal ringsvergaderings moet toesien dat gemeentes volgens vermoë sal presteer. Dit kan selfs beteken dat 'n gemeente gepeenaliseer word as daar doelbewus nie volgens vermoë presteer word nie.

So 'n stelsel plaas die klem op 'n inkomstebegroting, in plaas van 'n uitgawebegroting soos tans die geval is.

Die persentasie word bereken (as voorbeeld) op die vorige jaar is geouditeerde syfers.

Nota: Die voorstel het ook op die 64ste Algemene Kerkvergadering gedien.

Kommentaar van die Raad van Finansies

Op die oog af lyk dit na 'n baie goeie plan, gegewe al die rolspelers presteer na vermoë.

Daar is egter ook 'n negatiewe kant wat beredeneer moet word naamlik:

- * Wat word beskou as Inkomste?

Verskeie gesprekke hieroor het aangetoon dat daar verskil in interpretasie is.

Enkele Voorbeelde:

- * Deurkollektes - gaan vir diens van barmhartigheid en mag nie belas word nie.
- * Erflatings is uniek aan 'n gemeente en vir 'n doel nagelaat en is ook nie onderhewig aan die stelsel nie.
- * 'n Projek word geloods met 'n spesifieke doel – byvoorbeeld NHSV help met toerusting van 'n kombuis. Gaan sodanige addisionele inkomste deel van die stelsel vorm? Sommige sê nee dit sal destruktief inwerk op die insameling.

So is daar menige ander argumente wat, soos wat die ondersoekkommissie van 1995 se bevindinge getoon het, die saak kompliseer.

In beginsel kan daar nie beswaar wees nie en sal die stelsel geïmplementeer kan word, gegewe die parameters word vooraf gestel en daarby gehou.

Die Raad van Finansies ondersteun nie die beskrywingspunt nie.**BESLUIT****9.2.7 INKOMSTEBELASTING****9.2.7.1 Oorsig**

Met die ontstaan van Artikel 30 is voorsiening gemaak vir groepsregistrasies, en vanweë die interne ouditfunksie (wat konsolidasie van die groepsresultate fasiliteer) het die Kerk hierdie roete gevolg.

By aanvang het daar ook 'n bepaling bestaan dat besigheidsinkomste (saam met ander vrystellingsreëls) binne die de minimusreël toegelaat was. Indien die beperking (grootste van R25 000 of 5% van omset) oorskry is, is belasting-vrystelling in totaliteit verbeur. Dit het dus sin gemaak om binne die groepslimiet te opereer en besigheidsaktiwiteite na 'n belastingbetalende entiteit oor te dra (soos vereis deur die wet op daardie tyd). Prosesse en beplanning is gevolg om dit tot uitvoer te bring. Die Kerk se groepsdatabasis is ingerig om monitering hiervan moontlik te maak. Vanweë die omvang van die groep het dit egter druk gegaan om alle gemeentes, NHSV's en Raad van Finansies se konsolidasie binne 'n jaar na die einde van die finansiële jaar af te handel. Daar word telkens aansoek om uitstel gedoen.

9.2.7.2 Nuutste stand van die Wet

Intussen was daar wetswysigings wat voorsiening gemaak het vir gedeeltelike belasbaarheid van OWO's. 'n SARS konsepiinterpretasienota, nommer 24, het toe die lig gesien. Die *de minimus* bedrag is verhoog tot R50 000, maar in die geval van die groep is dit net 1 x R50 000. Vanweë die konsepaard daarvan is daar gehou by die beplande koers om besigheidsaktiwiteite in aparte belasting-betalende entiteit oor te dra.

As gevolg van die gedeeltelike belasbaarheid van OWO's, het kapitaalwins en die belasting daarvan ter sprake gekom. Konsepiinterpretasienota 24 (weergawe 2) en 'n konsepiinterpretasienota met betrekking tot Kapitaalwins het die lig gesien. Nóg die wetgewing, nóg die interpretasienotas spreek die effek van die wysigings op groepsregistrasies aan.

Die implikasie van die wetswysiging, in terme van kapitaalwinsbelasting, is dat die Kerk met ingang van 1 Maart 2007 aanspreeklik raak vir kapitaalwinsbelasting met die verkoop van enige eiendom waarvan die gebruik minder as 85% aan Openbare Weldaadsaktiwiteite toegewys is. Met ander woorde, enige eiendom wat nie ten minste 85% vir die beoefening van die hoofdoelwit van die Kerk (soos die wet dit verwoord : Godsdiens, geloof en filosofie) benut word nie, sal by verkoop onderhewig wees aan kapitaalwinsbelasting. Dit is bekend dat kapitaalwins die verskil tussen 'n basis-koste en die opbrengs met verkoop

verteenwoordig. Daar is 'n keuse van drie moontlikhede om die basiskoste te bepaal, en behels die *markwaarde-, 20% van opbrengs- of tydstoegedeeldebasis*.

Gesien in die lig van die moontlikheid om die markwaardebasis te kan gebruik, sal elke gemeente hul geaffekteerde bates (ook die wat oor die potensiaal beskik om in die toekoms minder as 85% vir kerkdoeleindes gebruik te word) voor 1 Maart 2008 moet laat herwaardeer.

Die nuutste wysigings lei tot die volgende probleemareas vir die groepsregistrasie van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika :

- * Die Kerk sal 'n enkele belastingaanslag ontvang wat getakseer moet word.
- * In die groep sal daar entiteite wees wat surplus het en ander wat tekort het.
- * Met die verdeling van die aanslag sal in ag geneem moet word wie oor surplus en wie oor tekort beskik.
- * Om dit te kan doen sal detail van elke entiteit in die groep (tans ongeveer 320 gemeentes, net soveel NHSV takke, NHSV Hoofbestuur en Raad van Finansies) gehou moet word van inkomste en toeskryfbare aftrekkings teen daardie inkomste.
- * Dit is veral voorbeeld 15 van Interpretasienota 24 wat uitgewys het dat dit bykans onmoontlik is om op groepsvlak hierdie berekening te administreer (let veral op die "proratering" van belasbare inkomste **en** uitgawes).
- * Dit sal 'n volledige belastingdatabasis verg wat jaarliks opgedateer moet word met inligting wat vanaf gemeentes ontvang is (soos dit reeds is word die SAID se teikendatum nie bereik nie).
- * Die risiko van die swaar boetes en rente wat op laat / nie-indiening van opgawes deur die SAID gehef word, raak net te groot vir die Kerk se reeds kwynende inkomstebronne.
- * Dan moet alles funksioneer binne die raamwerk van of daar die vorige jaar belasting betaal is (*aangeslane verlies oordraagbaar*) of nie (*kan nie aangeslane verlies oordra nie*). Vir 'n groep om dan rekord te hou van oordraagbare en nie-oordraagbare verliese is net te omvattend. *Wat word gedoen met hierdie verliese indien die groep een jaar belasbaar was, en die volgende jaar nie!*
- * Dit is alom bekend dat die sinodale kantoor, weens bekostigbaarheid, oor beperkte kapasiteit beskik.
- * Die saak word verder gekompliseer as kapitaalwins in die prentjie kom. Binne die groep moet elke entiteit se kapitaalelemente op rekord wees – basiskoste, verbeterings ensomeer.
- * Vanweë die vertraging tussen konsolidering van inligting, indien van opgawe en ontvang van 'n aanslag, sal gemeentes vir 'n lang periode nie optimaal finansiële funksioneer nie. Daar sal altyd fondse in reserwe gehou moet word om 'n aanslag in retrospek te takseer. Dit kan belemmerend inwerk op die uitvoering van sake soos diens van barmhartigheid en ander kerkverwante spandering, omdat 'n stuk kapitaal onproduktief "geoomerk" moet word vir ingeval daar 'n aanslag kom.

- * Ten einde laaste is daar die kwessie dat daar "belastingdebiteure" sal wees om te takseer. Die SAID sal nie wag tot belasting sinodaal gevorder is nie.

Die belastingkomitee het besin oor bogenoemde knelpunte en tot die gevolgtrekking gekom dat die mees optimale oplossing sal wees indien die Vrystellingseenheid van die Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID) daartoe instem dat die *de minimusreël* (grootste van 5% van bruto inkomste of R50,000) sodanig toegepas word dat die perk vermenigvuldig met die aantal entiteite in die groep van toepassing sal wees.

Indien die versoek nie goedgekeur word nie, sal die naas-beste oplossing wees om die groepsregistrasie te ontbondel, met die gevolg dat elke gemeente afsonderlik om vrystelling aansoek doen om sodoende die *de minimus* perk te kan benut.

Ten tye van die opstel van die Agenda is sodanige skrywe aan die SAID gerig, en word die uitkoms afgewag.

9.2.7.3 **Beleid vir die toekoms**

Met bogenoemde as agtergrond, was dit duidelik dat daar weer oor die Kerk se belastingposisie besin moet word, en waarskynlik met die SAID in onderhandeling sal gaan. Vir die doel was die belastingkomitee ten tye van die opstel van die Agenda in proses om moontlikhede te oorweeg, met die verwagting om tydens die Algemene Kerkvergadering terugvoer te verskaf.

9.2.7.4 **Die rol van die Afdeling Interne Oudit**

Tans is die rol van die afdeling in terme van nakoming van die vrystellingsreëls van kardinale belang. Die konsolidering van gemeentelike finansiële state was die hoofrede waarom die groepsregistrasie onderneem kon word. Gesien in die lig van die probleemareas hierbo uitgelig, word gemeentes ernstig versoek om gehoor te gee aan versoeke om finansiële stukke betyds en volledig in te dien.

BESKRYWINGSPUNT 109: RAAD VAN FINANSIES

BELASTING : SAID

- 1. Die uitkoms van die versoek aan die SAID word afgewag.**
- 2. Die Raad van Finansies in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit oor die moontlike ontbondeling van groepsregistrasie.**
- 3. Indien ontbondeling die oplossing is, word gemeentes volledig ingelig en volle samewerking gevra om die registrasie op gemeentelike vlak af te handel.**

BESLUIT

9.2.8 SINODALE EIENDOMME

Die Raad beskik tans oor die volgende eiendomme:

9.2.8.1 **Dirk van der Hoffgebou**

Die eiendom huisves die Sinodale Kantoor van die Kerk en is in die middestad van Pretoria geleë.

Die Algemene Kerkvergadering het voorheen besluit om, indien 'n geskikte aanbod ontvang word, die gebou te verkoop en by 'n gemeente of ander geskikte eiendom 'n nuwe gebou op te rig. So 'n perseel het beskikbaar geraak met die aankoop van die Rietondale eiendom saam met die Direksie van Ons Tuis. Die Raad het 'n 30% aandeel in die eiendom bekom vir 'n belegging van R4,0 miljoen. Daar was genoegsame onbeboude grond vir 'n nuwe kantoorblok. 'n Aanbod van R8,0 miljoen is vir die Dirk van der Hoff/Barton Keep-gebouekompleks ontvang wat 'n bedrag van R7,3 miljoen netto in die hande van die Raad sou laat.

Die nodige ooreenkomste is geteken en voorlopige beplanning is gedoen vir 'n nuwe kantoorblok. Die verkoopsooreenkomste het egter skipbreuk gely en die Dirk van der Hoffgebouekompleks is nie verkoop nie.

Die Raad het besluit om nie enige verdere aanbiedinge te oorweeg nie veral nadat daar emosionele negatiewe kritiek ontvang is oor die verkoop van die gebou. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het dit onderskryf.

Sedertdien is die Raadsaal, op die derde vloer, omskep in kantore en is 'n nuwe raadsaal op die eerste vloer ingerig. Die ingangsportaal is in dieselfde tyd geteël en die bestaande badkamers opgegradeer om 'n baie meer moderne fasiliteit daar te stel.

Die opgradering van die gebouekompleks is deurlopend op die agenda van die Raad van Finansies en word gedoen soos wat fondse beskikbaar is.

9.2.8.2 **Barton Keepgebou**

Heelwat van die broodnodige onderhoud aan die gebou is voltooi en tans word die kamers binne die gebou opgeknip. Dit is egter 'n stadige proses en sal nog 'n geruime tyd duur.

9.2.8.3 **Plaas Tarentaalpan - Thabazimibi**

Die plaas van 330ha word tans verhuur. Een persoon huur die weiding terwyl 'n ander persoon die woonhuis huur.

Die woonhuis is intussen uitgeverf asook die dak en buitemure. Die algehele toestand van die eiendom is goed.

Mnr Dibyane het woonreg op die plaas.

9.2.8.4 **Plaas Klipdrift, Hammanskraal**

Die plaas huisves die Afrika Instituut vir Missiologie (AIM).

Mev Rie Steenkamp, wat vruggebruik van die plaas gehad het, is in 2006 oorlede wat die Kerk nou die alleeneienaar maak en ook dus geregtig maak op alle vrugte van die plaas.

Daar is drie woonhuise op die plaas wat tans teen gemiddeld R1 200.00 per maand verhuur word. Die waterregte, uit die kanaal, word ook verhuur aan mnr Dykema wat anderkant Hammanskraal boer. Tans word die inkomste tot krediet van AIM gereken, wat later moontlik 'n vermindering in subsidie mag meebring.

Die plaas vorm deel van die groter Dinokeng Groot 5 Wildreservaat.

9.2.8.5 **Plaas Mollskop, Distrik Koppies**

Die plaas word al vir baie jare aan mnr van Sittert en sy gesin verhuur. Dit was sy wens om, indien die Kerk sou belangstel, die plaas te koop. Hy het intussen 'n aanbod aan die Raad gemaak vir die plaas. Na onderhandelinge is die plaas, wat 880ha groot is, vir R1,76 miljoen aan Red Target Investment BK verkoop. Mnr van Sittert is die enigste lid van die BK. Tydens die opstel van die verslag was die oordrag van die eiendom nog nie afgehandel nie.

Die Raad van Finansies steun die verkoop van die eiendom en beveel aan dat die sake met betrekking tot Sinodale eiendomme gekontinueer word.

BESLUIT

9.3 **AFDELING INTERNE OUDIT**

9.3.1 **INLEIDING**

Ordinansie 9.5.1 van die kerkorde bepaal dat alle gemeentes, vergaderings, rade en ander liggame onder beheer van vergaderings van ampte en bykomende vergaderings, jaarliks hul finansiële state, boeke en dokumente wat vereis word aan die Administrateur of sy verteenwoordiger vir ouditering moet voorlê.

Die verantwoordelikheid vir die ouditering van bogenoemde word nie net deur die Kerkorde vereis nie, maar ook volledig deur die King II verslag ondervang.

Verdermeer speel interne audit 'n sleutelrol in die ondersteuningsprogram van gemeentes en is 'n onskatbare bron van noodsaaklike inligting om gemeentes te ondersteun.

Die geskiedenis het ook uitgewys dat, alhoewel dit nie deel van die Kerk se uitgangspunt behoort te wees nie, die Afdeling Interne Oudit verskeie bedrog- en diefstalsake aan die kaak gestel het.

Die kritiese rol, sowel as die eenvormigheid waarmee die inligting en grafieke beskikbaar is, mag nie onderskat word nie.

9.3.2 TAAK VAN INTERNE OUDIT

Die definisie van interne audit soos dit deur die Instituut vir Interne Ouditeure bepaal is, kom kortliks op die volgende neer:-

Interne audit is: Onafhanklik, objektief en voeg waarde toe. Dit help om doelwitte deur 'n gesistematiseerde gedissiplineerde benadering te bereik en om die effektiwiteit van risikobestuur, kontroles en bestuurprosesse te evalueer en aanbevelings in die verband te maak.

Die verantwoordelikheid van die Afdeling Interne Audit volgens bogenoemde definisie is om kontrole soos dit in die beleidsdokumente wat deur die Raad van Finansies daargestel is, te toets en bestuursrisikos uit te wys.

Die omvang van die werksopdrag wat voortspruit uit Ordinsie 9.5 van die Kerkorde kan soos volg saamgevat word:

- * Ringskommissies, Ringsrade, Kinderversorging, Ondersteuningsraad en nog meer beloop meer as 900 stelle boeke per jaar.

Die omvang van bogenoemde "Kliëntebasis" sluit in die tussentydse audits, 'n volledige stel finansiële state en 'n auditverslag. Dit bring mee dat ± 700 volledige stelle finansiële state en 'n auditverslag waarin die risiko's en kontroles wat ontbreek uitgewys word, deur die kantoor gedoen moet word. Dit beteken in die praktyk dat ± 3 auditverslae en finansiële state per werksdag voltooi moet word.

9.3.3 VERTRAGING VAN DIE AUDIT PROSES

Daar was verskeie oproepe, skriftelike navrae en beskrywingspunte ten opsigte van die "onnodige" lang tydperk wat die auditafdeling neem om die audits af te handel.

Die antwoord op die probleem is nie eenvoudig nie, en verwys eerder na 'n sameloop van omstandighede waarvan die volgende van belang is:

- * Baie gemeentes reageer stadig op navrae en so is die laaste boeke ten opsigte van 2003 gedurende Maart 2005 ontvang.
- * Verder het die verskuiwing van die finansiële boekjaar van 31/12/2004 na 28/02/2005 bykans twee (2) volledige audits tot gevolg gehad. Hiermee saam het die finansiële programmatuur wat gemeentes gebruik ook nie vir 'n 14 maande finansiële jaar voorsiening gemaak nie. Dit het dus meegebring dat effektief 2 audits vir die 14 maande uitgevoer moes word. Hiermee saam is die laaste boeke vir die 14 maande geëindig op 28/02/05, eers in September 2006 ontvang.

Wesenlike brondokumente soos byvoorbeeld 'n kasboek of bankstate is in baie gevalle nie voorgelê nie en audits kon nie afgehandel word nie.

Interne probleme het uiteraard ook 'n beduidende rol in die proses gespeel en personeel van die Ouditkantoor is onder groot druk.

Al die genoemde sake het 'n sneeubal effek. Alhoewel die saak deurlopend gemonitor word bly dit vir gemeentes 'n probleem.

Indien daar nie 'n aanvaarbare oplossing gevind word nie sal die taak in die toekoms al hoe meer onmoontlik wees om te hanteer. Intussen plaas die SAID groot druk op die Kerk om saamgevoegde state voor te lê ten opsigte van die belastingvrystelling wat ons geniet.

Die indruk bestaan soms dat gemeentes hulleself die reg voorbehou om inligting na willekeur in te stuur, maar plaas dan druk op die ouditkantoor om onmiddellik te reageer en alles op eie stoom reg te stel. Gebeur dit nie, volg oproepe en skrywes na die Raad van Finansies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

9.3.4 TOEVOEGING VAN WAARDE

Bo en behalwe die oudit- en rekenkundige funksies wat deurlopend gehanteer word is daar ook die taak om waarde tot die proses toe te voeg.

Die belangrikste hiervan is:

- * Bestuursinligting.
- * Tendensontleding.
- * Rekenmeestersfunksies.
- * Toerusting/opleiding met betrekking tot finansiële sagteware pakkette.
- * Belastingadvies in samewerking met die mannekragbestuurder en hoofrekenmeester.
- * Ondersoeke by gemeentes met betrekking tot afwykings van bepaalde kontroles wat kan lei tot risiko's.
- * Betrokke by die ontwikkeling van die databasis vir die finansiële state.

9.3.5 INTERNE BEHEER - GEMEENTES

Interne beheer verwys na die afbakening van funksies op so 'n wyse dat daar skeiding van pligte en kruiskontrolle plaasvind. Aangesien ons met gemeentelêre offergawes werk, is dit van uiterste belang dat ons altyd verantwoordelik daarmee sal handel.

Ten spyte van die verdeling van pligte na die Finansiële Komitees en Ringsraad vir Kerklike Goedere wat toesig oor gemeente en gemeentelike finansies moet hou, is daar gedurende die 2004 tot 2007 bedrog en ongemagtigde lenings ten bedrae van ± R 600,000 deur die afdeling blootgelê. Hierdie geld sou gewoon deur gemeentes afgeskryf moes word, maar is met die ondersteuning van die Afdeling Interne Oudit verhaal of is in proses van verhaling.

9.3.6 FIS WETGEWING

Wet 38 van 2001 "Wet op die Finansiële Intelligensiesentrum" (FIS) is geproklameer met die doel:

- * Om geldwassery te beveg.
- * Om sekere verpligtinge te plaas op persone wat betrokke is by geldwassery.

- * Om georganiseerde misdaad te voorkom.
- * Die bevordering van toegang tot inligting (Wet, 2000).
- * En die voorsiening van sake wat daarmee verband hou byvoorbeeld rapporteringsprosedure.

Die wet bepaal dat indien 'n persoon geld onregmatig geneem het, dit 'n vereiste is dat die persoon/persone wat kennis dra van die diefstal dit moet rapporteer. Indien nie kan hy/sy as medepligtig beskou word en kan so 'n persoon of persone vervolgt word.

9.3.7 REKENARISERING

Onderhandelings met Infokerk gedurende die verslagtydperk het meegebring dat daar 100 pakkette @ R1,600 elk beskikbaar gestel kan word. Die Raad van Finansies en die Taakspan is van mening dat al die gemeentes op die besondere sagteware moet standaardiseer wat ook die ouditproses sal vergemaklik.

9.3.8 SAMEVATTEND

Die Afdeling Interne Oudit speel 'n sleutelrol in die Kerk en die werk mag nie onderskat word nie.

BESKRYWINGSPUNT 110: RAAD VAN FINANSIES

AFDELING INTERNE OUDIT: INFOKERKSTELSEL

1. Die Afdeling Interne Oudit word bedank vir deeglike werk en die diens aan die Raad van Finansies, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Taakspan, gemeentes, predikante, funksionaries en ander instansies van die Kerk.
2. Gemeentes skakel sover moontlik, om na die Infokerkstelsel. Indien bekostiging die probleem is, kan die Hoof Interne Oudit geskakel word om hulpverlening.
3. Ds HP van den Berg behartig alle opleiding ten opsigte van Infokerk.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 111: RING VAN MIDDELBURG

WYSIGING VAN ORDINANSIES 9.5.1 EN 9.5.3: OUDITERING VAN BOEKE :

Ordinansies 9.5.1 tot 9.5.3 word gewysig sodat die moontlikheid gelaat word dat elke gemeente self kan besluit of hy/sy boeke by die Afdeling Interne Oudit of by 'n eksterne ouditeur wil laat oudit. Die Afdeling Interne Oudit stel volledige riglyne op vir die hantering van die eksterne ouditproses in die Kerk.

Motivering

Die volgende redes dien ter motivering:

- * Gemeentes se boeke lê soms baie lank by die Afdeling Interne Oudit.
- * Voorlopige kosteberamings dui daarop dat die kostes verbonde aan 'n eksterne audit nie noodwendig duurder sal wees nie.
- * Die moontlikheid bestaan dat elke ringsvergadering resente geouditeerde state voor hom kan hê indien eksterne auditeure 'n ring se boeke betyds kan audit. Vir die Afdeling Interne Oudit is dit nie moontlik nie.

Riglyne wat onder meer kan geld is die volgende:

- * Oudit moet slegs deur 'n geakkrediteerde auditeur gedoen word.
- * Die geouditeerde state en die verslag word aan die Afdeling Interne Oudit en die ringskomitee vir Kerklike Goedere gestuur vir kennisname en kontrole.
- * Boeke word steeds een maal per jaar geudit ongeag of dit ekstern of intern geudit word.

Ds NJS Steenekamp stel die beskrywingspunt.***Kommentaar van die Raad van Finansies***

Die beskrywingspunt raak geldige en belangrike sake aan wat deur die Raad van Finansies ondersoek behoort te word.

Eksterne ouditering sal die bestuur van 'n gemeente se sake desentraliseer, wat meer effektiewe finansiële bestuur aan die hand kan werk.

Standaarde sal gestel word met betrekking tot:

- * Geakkrediteerde auditeure en selfs boekhouders.
- * Formate en verslagdoeningsproses, ensomeer.

Die Kerk moet in gedagte hou dat daar tans personeel is wat in terme van aanstellingsprosedures formeel in diens staan en die saak sal delikaat bestuur moet word, sou die Kerk uiteindelik tot daardie besluit kom.

Die Raad van Finansies steun die ondersoek, met die bevoegdheid om te handel op grond van die resultate.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 112: RING VAN JOHANNESBURG****UDIT VAN GEMEENTELIKE BOEKE:**

Daar word indringend ondersoek ingestel na die tydsverloop van die audit van gemeentelike en ringsboeke.

Motivering

- * Die praktyk bestaan tans dat die gemeentelike boeke wat vir ouditdoeleindes voorgelê word 'n lang periode by die Oudit Afdeling vertoef.
- * Die Ring van Johannesburg is van mening dat die ouditering van gemeentelike boeke te lank duur, wat die goeie funksionering van gemeentelike sake in die wiele ry.

Ds CJ van Wyk stel die beskrywingspunt**Kommentaar**

Vir besonderhede verwys paragraaf onder die opskrif "Vertraging van die Ouditproses."

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 113: RING VAN JOHANNESBURG****VERHALING VAN OUDITKOSTE**

Die verhalings van die koste van die jaarlikse oudit moet gekoppel word aan die hoeveelheid werk wat gedoen word om die boeke te oudit. Met ander woorde, die tyd spandeer aan die ouditering van die boeke en aantal inskrywings in die kasboek, en *nie* aan die aantal lidmate nie.

Motivering

Ds CJA Simpson het tydens die spreekbeurt die beskrywingspunt toegelig deur te noem dat, volgens hulle kerkraad is daar baie bekwame mense wat hulle boeke vooraf nagaan en selfs oudit. Hulle sien daarom geen rede waarom 'n gemeente, soos hulle s'n wie se boeke deeglik en netjies by die kerkkantoor se eie oudit afdeling ingehandig word, nou "gepenaliseer" moet word met hoë ouditfooie nie. Die werk om hulle gemeentelike boeke te oudit, is minimaal.

Hy stel voor dat gemeentes wat "swak" en "slordige" boeke inhandig, eerder gepenaliseer moet word deur hulle regverdige en billike ouditfooie te vra – nie gemeentes wie se boeke reg en netjies ingehandig word nie.

Kommentaar Raad van Finansies

Die beginsel van ouditfooie, gekoppel aan die hoeveelheid werk wat gedoen word, is op die oog af werkbaar en billik, maar om die volgende redes bied dit nie 'n werkbare oplossing nie.

- * Sommige gemeentes beskik oor die fondse sowel as die kundigheid om net die beste aan te bied en daar is groot dankbaarheid daarvoor.

- * In ander gemeentes is dit gewillige hande wat onhandig tog die werk gedoen kry, maar uiteraard met stampe en stote. Die gemeente(s) beskik nie oor die vaardighede of finansies om "beter" te doen nie.
- * Daar is in bogenoemde voorbeelde dus meer op die spel as net slordige of netjiese werk en maak dit die saak moeilik.

Verdermeer kom daar in enige finansiële stelsel soms onverklaarde dispute na vore. Dit kan enigiets wees van 'n openingsaldo wat foutief is, of een of ander klein probleem wat gewoon by wyse van spreke "nie sy gesig wil wys nie". 'n Ervare ouditeur sou dit dalk opspoor, of nie? Sou dié rekening dan hoër wees vanweë die besondere situasie, gaan daar verseker 'n dispuut deur die gemeente verklaar word.

'n Verdere punt verwys na die menigte ontbrekende stukke wat by bykans elke gemeente een of ander tyd na vore kom. Dié verdragings kos ook geld. Die Kerk beskik ook nie oor die luukse om tydstate aan te hou vir een saak, terwyl die res van die sinodale aksies per belydende lidmaat verhaal word nie.

Samevatting

Dit is nie onmoontlik om 'n koste per uur te faktureer nie maar ons het die eksperiment enkele jare gelede geloods en dit was nie geslaagd nie. Die Raad van Finansies vra dus begrip vir die situasie soos dit tans hanteer word.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 114: RING VAN KLERKSDORP

UITFASERING AFDELING INTERNE OUDIT

Die Afdeling Interne Oudit van die Kerk word so gou moontlik uitgefaseer en gesluit. Boeke van ringe, gemeentes en NHSV-takke word plaaslik deur geoktrooieerde rekenmeesters geoudit en geouditeerde verslae en state word jaarliks voor 'n bepaalde datum van die Raad van Finansies en Administrateur voorgelê.

Motivering

Die auditfooie wat gemeentes, ringe en die NHSV-takke moet betaal is geweldig hoog by die Afdeling Interne Oudit, baie hoër as wat plaaslike geoktrooieerde rekenmeesters daarvoor vra. Voorbeeld: Om die boeke van die gemeentes van die Ring van Klerksdorp deur die Kerk se interne oudit, te oudit kos tans ongeveer R50 000 per jaar (4543 lidmate x R10/11 pl), terwyl dit plaaslik deur geoktrooieerde rekenmeesters vir ongeveer R30 000 (Werklike kwotasie) gedoen

kan word. As dit die implikasie vir een ring is, sou mens kon dink wat die besparing vir die gemeentes in die Kerk as geheel sou wees. Die koste vir die oudit van die NHSV-takke en die ring se boeke is nie eers in berekening gebring nie.

Die tendens die laaste jare is, dat dit geweldig lank duur vandat die boeke ingedien is by die Afdeling Interne Oudit tot dit weer terug gekry word. Gevalle in die ring kom voor waar selfs vier tot ses maande gewag moes word. Gemeentes se boeke is dikwels gereed vir oudit, maar skrywes van die Afdeling Interne Oudit vra, dat dit vir lang tye teruggehou moet word.

Dit is ook geweldig ongerieflik vir die verskillende partye om die boeke en dokumente in Pretoria te kry en weer by die gemeentes, NHSV takke en ringkommissies terug te kry.

Die ring is ook besorg oor die kontrole. Dit het werklik gebeur dat 'n vorige ringskommissie vanaf 1999 tot 2004 nie die ring se boeke ingestuur het vir oudit nie. Geen bewys kon gevind word dat iemand daarvoor besorg was nie. Hoewel die besorgdheid skriftelik deur die ringsvergadering onder die aandag van die Interne Oudit en Raad van Finansies gebring is is daar ook geen reaksie oor die saak ontvang nie. Nou weer is die oudit van die ring se boeke twee jaar agterstallig omdat die Interne Oudit gevra het dit moet teruggehou word tot dit versoek word. Geen versoek dat dit ingedien moet word is nog ontvang nie. Die persepsie in die ring is, dat die Interne Oudit se werkklas te groot is en dat kontrole, asook spoedige afhandeling van oudits - wat tog belangrik is vir goeie finansiële bestuur - doodgewoon in die slag bly.

Die argumente in die verlede vir die instandhouding van die Interne Oudit, was dat die Raad van Finansies en die Adminstrateur met 'n sentrale sisteem, deurlopend die pols kan hou op die finansies van die Kerk as geheel. Die vraag is, as die oudit van die boeke so lank neem en agterstallig is, soos uitgewys onder punt 3, het die argument nog enige betekenis. Wat nog te meer as daar dalk, soos by die Ring van Klerksdorp, ander sulke gevalle kan wees.

'n Verdere frustrasie wat ervaar word in die ring is, dat daar in elke gemeente 'n dubbele stelsel instant gehou word, die ou handstelsel (Kasboek/finansiële opsomming) en 'n gerekenariseerde stelsel waarop die gemeente van dag tot dag funksioneer en verslag gedoen word aan die Finansiële Komitee/Kerkraad. Die persepsie bestaan by die gemeentes en ring dat gerekenariseerde programme probleme by die Afdeling Interne Oudit oplewer en dat die bestaande handstelsel deur die Interne Oudit verkies word.

Die ring is van oordeel dat indien gemeentes toegelaat word om plaaslik hulle boeke te laat oudit daar 'n beter vloei en funksionele kontrole bevorder kan word. Alle gemeentes, NHSV takke en ringe kan dan binne 'n bepaalde tyd (sperdatum) geouditeerde state en verslae – wat goedsikks eenvormig kan wees – inlewer. Slegs een werknemer kan die inligting verwerk, kontrole uitoefen en op datum verslae aan die Raad van Finansies voorlê dat alles wel is met die gemeentes van

die Kerk se finansies en kan die probleem gevalle baie meer effektief bestuur word.

Is dit goed genoeg dat die Kerk in die 21ste eeu as gevolg van enkel gemeentes of watter rede ook al mag bestaan, 'n duur gesentraliseerde interne oudit afdeling instand hou terwyl dit plaaslik vinniger, geriefliker en goedkoper gedoen kan word?

Ds PJE Botha stel die beskrywingspunt.

Kommentaar

Daar is geldige punte vervat in die verslag en die Raad van Finansies sal die situasie moet ondersoek.

Met betrekking tot die opmerking dat nalate op ringsvlak aan die Raad van Finansies gerapporteer is, net kortliks 'n verwysing na die Kerkorde. U kan nie u verantwoordelikheid, terwyl u bewus is daarvan, abdikeer nie. Plaaslike oudit sal geen verskil hieraan maak nie. U moet dus bereid wees om self ook verantwoordelikheid te aanvaar. Die Ringskomitee vir Kerklike Goedere is juis daar-gestel om op gereelde basis kontrole uit te oefen.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 115: RAAD VAN FINANSIES

INKORPORERING VAN OUDIT AFDELINGKOSTE IN HEFFING

Die koste van die ouditafdeling word as deel van die gemeentelike heffing beskou vanweë die feit dat dit 'n diens is wat in terme van die Kerkorde (Ordinansie 9.5) ingestel is en word op 1/03/08 geïmplementeer.

Motivering

- * Die ouditafdeling funksioneer as deel van die Administrateurskantoor en die koste is dus 'n gegewe.
- * Tans word fakture uitgereik en "gedra," terwyl die Raad van Finansies maandeliks die kontantvloei moet verskaf.
- * Interne oudit is nie 'n besigheid wat wins probeer maak nie, maar lewer gewoon dienste teen koste.
- * Tyd en energie gaan verlore om telkens die situasie aan gemeentes te verduidelik of om die koste te regverdig
- * Indien die Afdeling Interne Oudit deel van die begroting konstitueer, kan die begroting wisselend aangewend word, wat ook koste besparing kan meewerk.
- * Indien die proses met betrekking tot 'n nuwe visie vir die Afdeling Interne

Oudit deurgevoer word, sal dit ook die bestuur van die begroting vergemaklik.

Tyd en energie gaan verlore om telkens die saak van die Afdeling Interne Oudit van meet af te stel en om die koste teenoor gemeentes te regverdig.

Die Raad van Finansies kan 'n begroting wisselend aanwend wat beteken dat fondse intern geskuif kan word. Tans, met die Afdeling Interne Oudit outonoom, is dit onmoontlik.

BESLUIT

9.4 KORTTERMYNVERSEKERING

9.4.1 INLEIDING

Die Kerk bedryf sedert 1 Januarie 1998 'n selfbestuurde versekeringsportefeulje. Dit word deur die Kerk, in samewerking met Alexander Forbes, bestuur en bring geweldige besparing in premies mee aangesien slegs 'n deel van die premies aan versekeraars uitbetaal word. Hierdie besparings word ook aan gemeentes deurgegee.

9.4.2 HUIDIGE PORTEFEULJE

Die onderstaande tabel gee die portefeulje se stand weer sedert 2004.

Jaar	Premies (insluitend koste)	Opgehoopte bybetaling	Totale premie oorbetaal	Totale eise	Eise teen opgehoopte bybetaling	% eise teen opgehoopte bybetaling
2004	3,049,389	1,732,000	1,319,389	1,339,999	767,970	44.4
2005/06	3,220,070	1,850,000	1,370,070	1,652,040	1,563,437	84.5
2006/07	3,476,077	2,050,000	1,426,077	1,918,616	1,519,263	74.1
2007/08	3,645,196	2,050,000	1,625,196			

Die totale besparing tot Februarie 2007 beloop meer as R1.5 m.

Die raad het ook sy belofte, om die besparing terug te ploeg, gestand gehou en gedurende Junie 2007 het gemeentes elkeen 'n bonustjek ontvang wat sowat 10% van die premies vir 2007/08 beloop het.

9.4.3 INSTANDHOUDING/WAARDASIE VAN EIENDOM

Gemeentes word weereens daarop gewys dat geen versekeringspolis instandhouding dek nie. Die doel van versekering is om 'n versekerde in dieselfde posisie te stel as wat hy was voordat 'n gebeurtenis plaasgevind het.

Dit is dus baie duidelik dat daar 'n storm of iets ergerliks ('n gebeurtenis) moes wees om 'n eis te regverdig. As 'n eis ontstaan en die versekeraar kan bewys dat die eis nie sou ontstaan het indien instandhouding gedoen was nie, sal so 'n eis gerepudieer word.

U moet asseblief seker maak dat u gemeente jaarliks 'n bedrag opsy sit vir instandhouding van die gemeente se eiendomme.

Dit is verder elke gemeente se plig om die sertifikaat, wat hulle van die Raad ontvang, deeglik te bestudeer en te sorg dat die waardes, soos aangetoon, relevant en huidig is. Onthou dat avery by oor- of onderversekering intree en in so 'n geval kan dit lei tot verliese vir die gemeente.

9.4.4 EISE PROSEDURE

Die Raad van Finansies is die versekerde en nie die onderskeie gemeentes nie. Alle eise moet dus, in teorie, by die raad aangemeld word. Alexander Forbes is egter so vertrouwd met die Kerk dat die raad toelaat dat eise direk by Alexander Forbes aangemeld word.

Die gemeentes moet egter die volgende in ag neem:

- * Meld die eis onmiddellik aan by mev Esmé Bouwer, van Alexander Forbes, by (012) 452-7119.
- * Sy sal u van 'n eisvorm voorsien.
- * Hierdie eisvorm, met die nodige kwotasies vir die herstelwerk, moet binne 30 dae na aanmelding van die eis in mev Bouwer se hande wees anders gaan die versekeraar verseker u eis verwerp.
- * Ten einde u behulpsaam te kan wees moet u asseblief die Kerkkantoor per e-pos laat weet van u eis. Stuur u e-pos aan elsie@nhk.co.za. Hierdie aksie vervang nie bogenoemde punte nie en dien slegs as inligting vir die Kerkkantoor.

BESKRYWINGSPUNT 116: RAAD VAN FINANSIES

GEMEENTELIKE VERSEKERING

- 1. Die Kerk gaan voort met die konsep van selfversekering, en gemeentes sien toe dat eiendomme teen vervangingswaarde verseker word en betaal premies stiptelik.**
- 2. Alexander Forbes word aangestel as makelaar.**
- 3. Gemeentes neem kennis dat eise-dokumentasie binne 30 dae na 'n voorval by Alexander Forbes ingehandig moet wees vir 'n geldige eis.**

BESLUIT

9.5 KOMITEE VIR STRATEGIESE BEPLANNING EN HERSTRUKTURERING

9.5.1 INLEIDING

Die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering, soos deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangewys, bestaan uit die volgende persone:

Ds APJ Beukes	(Voorsitter)	Dr SP Pretorius
Prof J Buitendag		<i>Personeel</i>
Ds RJ Coertze		Mnr E Struwig
Mnr JF Viljoen	(Sekretaris)	Mnr P Beukes

Die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering, soos wat die benaming weerspieël, is verantwoordelik om te verseker dat personeel, vakante poste, ensameer op gesonde besigheidsbeginsels bestuur word.

Een van die sake wat meermale na vore gekom het is die outonomie, al dan nie, van die Artikel 21 maatskappye wat deur die Kerk in die lewe geroep is.

Regstegnies is daar 'n saak uit te maak dat lede van die Artikel 21 maatskappy wel op bepaalde outonomie kan aanspraak maak, en daarom het die komitee besluit om die saak in perspektief te stel, naamlik:

Een van die "voertuie" wat die Kerk tans redelik vrylik gebruik is dié van Artikel 21 maatskappye. Een van die redes is om die insameling van fondse te fasiliteer, en ook ter wille van die belastingsituasie (OWO, OWA en Artikel 18A vrystellings) wat nie op 'n ander wyse hanteer kan word nie.

Daar sou ook ander metodes wees, soos byvoorbeeld Bk's, Trusts ensameer maar dit pas nie so goed in by die struktuur as juis 'n maatskappy nie.

Vanweë die feit dat al die diensorgane wat van die besondere voertuig gebruik maak, in die hart van die Kerk werk en die personeel hoofsaaklik onder die administratiewe toesig van die Administrateurskantoor ressorteer, is besluit om die volgende aan die vergadering voor te hou:

- * Reëls wat vir die Kerk geld met betrekking tot byvoorbeeld personeel-regulasies, sal netso ook geld ten opsigte van die maatskappye.
- * Die Kerk dryf dus die proses, en nie die Artikel 21 maatskappy nie.

Die direksies moet dus seker maak dat die bedryf in terme van die Kerk se reëls plaasvind byvoorbeeld Personeelregulasies moet in ooreenstemming wees met die Kerk se voorskrifte, tensy spesifieke uitsluitings met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering onderhandel is.

BESKRYWINGSPUNT 117: RAAD VAN FINANSIES REGLEMENTE ARTIKEL 21 MAATSKAPPYE

Die Reglemente ten opsigte van die Artikel 21 maatskappye word deurgaans, waar moontlik en van toepassing, aan die reëls en prosedure van die Kerk onderworpe gestel.

BESLUIT

9.5.2 WERKSAAMHEDE : 2003 - 2007

Die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering het byeengekom op 'n basis van soos en wanneer nodig. Soms is sake by die Raad van Finansies en/of Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hanteer, en die komitee is verbygegaan.

Die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering het aan verskeie sake aandag gegee. Die komitee werk nie in isolasie nie, maar ter wille van deursigtigheid en effektiwiteit, saam met die betrokke departemente, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ensomeer.

Die volgende sake het aandag geniet:

- * Bestuur van Sentik.
- * Aanstel van Fondswerwer.
- * Kommunikasiebestuurder.
- * Uitvoerende sekretaris – Apostolaat.
- * Ondersteuning aan predikante.

9.5.2.1 Bestuur van Sentik

Die saak het deurlopend aandag geniet sedert dr P de Beer om emeritaat aansoek gedoen het.

Verskeie modelle is beproef en uiteindelik is die saak finaal afgehandel met die aanstelling van dr W Kloppers as hoof van Sentik op 01/06/07.

9.5.2.2 Fondswerwing en Bemarking

Die saak het dringend aandag geniet en die proses is stap vir stap bestuur.

Uit 'n kortlys van ses persone word onderhoude op 07/06/05 gevoer en 'n aanbod is aan me M Ludick (nou Lee) gemaak.

Weens verskeie faktore kon sy nie die voltydse pos aanvaar nie en is sy op kontrakbasis aangestel. Later is die kontrak met DevCom aangegaan.

Die verdere verloop hiervan sal as deel van **to care**, hanteer word.

9.5.2.3 Kommunikasiebestuurder

In terme van die verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, is die opdrag aan dié pos verbonde, die volgende:

Om 'n koördinerende, adviserende, kritiese en kreatiewe rol in die kommunikasieprosesse van die Kerk te speel.

Intussen is die posbeskrywing en posgradering opgestel, die pos geadverteer en me Charmain Lines op 01/01/2006 aangestel.

Tans is die pos afgeskaal tot 'n 5/8 pos en die kontrak strek oor 24 maande.

9.5.2.4 **Sekretaris : Apostolaat**

Die pos wat ontruim word deur ds LJJ Nell word uitgebou en die volgende areas kan as rigtingwysers beskou word:

- * Navorsing en studiewerk
- * Toerusting en Opleiding
- * Missionêre projekte
- * Interaksie oor wye front
- * Administrasie (finansieel en andersins).

Die proses is bestuur in terme van die Kerk se beleid en 'n paneel is saamgestel om die aanstelling te finaliseer.

Die Administrateur het die formaliteite afgehandel en dr WA Dreyer is op 01/09/2005 as Sekretaris: Apostolaat aangestel.

9.5.2.5 **Ondersteuning aan predikante**

Die krisis in pastorieë het oor 'n relatief kort periode drasties toegeneem vanweë spanning en trauma wat predikante van die Kerk en hulle gesinne beleef.

Die Ondersteuningsraad het 'n vakante pos beskikbaar gemaak en ook die geld vanuit die poel van fondse vir die taak geoormerk. Mnr I Dreyer, dr JFP Engelbrecht en ds RJ Coertze het by die ondersteuningsproses betrokke geraak en sowat 65 predikante is oor 'n periode van 2 jaar intensief ondersteun.

Gedurende Oktober 2005 is die saak formeel ter tafel geneem en gesprekke is met mnr I Dreyer en dr JFP Engelbrecht gevoer.

Na bespreking van die agtergrond soos verskaf, blyk die volgende van belang te wees:

- * Die wenslikheid van die diens bestaan.
- * Onderzoek moet gedoen word om volhoubaarheid los van SANRA te bepaal.
- * 'n Eie fasiliteit kan oorweeg word.
- * Die Diensorgane van die Kerk in die saak geken word.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het reeds instemmend kennis geneem (goedkeuring verleen) en verwys steeds predikante vir ondersteuning.

- * Die Ondersteuningsraad sal, namens die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die prinsipaal wees en gereeld verslag doen.
- * Intussen het die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat 'n ondersoek geloods na 'n Welstandsprogram vir die Kerk en dié saak is daarin vervat.
- * Mnr I Dreyer bestuur die proses intussen tot en met sy aftrede aan die einde van Junie 2007, waarna die pos geherevalueer moet word.

9.5.2.6 **Ander sake**

- * *Werkslading Sekretaris : Kommissie van die Algemene Kerkvergadering*
Die saak is bevredigend hanteer en word as afgehandel beskou.
- * *Aftrede dr JFP Engelbrecht en mnr I Dreyer*
Die aftrede van mnr I Dreyer op 30/06/07 en dr JFP Engelbrecht op 31/07/07 word bevestig.
- * *Werkslading : Administrateurskantoor*
Die saak is bevredigend hanteer en word as afgehandel beskou.
- * *AIM*
Die vergadering het die saak met betrekking tot AIM, die personeelsituasie en befondsing bespreek.
Die bedryfsplan van AIM sal voorgelê word voor opname in die Agenda van die 68ste Algemene Kerkvergadering.
- * *Trauma hantering : Bejaardesorg en ander Diensorgane*
Die saak word gestol, totdat die nodige memoranda ter tafel geneem en goedgekeur is.
- * *Welstandsprogram*
Sien verslag Raad vir Pastoraat en Presbiteraat : Welsorgprogram vir Predikante.

BESKRYWINGSPUNT 118: RAAD VAN FINANSIES

KOMITEE STRATEGIESE BEPLANNING EN HERSTRUKTURERING

Die werksaamhede van die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering word gekontinueer.

BESLUIT

B GEMEENTELIKE AANGELEENTHEDE

9.6 GEMEENTES : OORSIG VAN DIE FINANSIËLE POSISIE VIR DIE JARE 2000-2006

9.6.1 INLEIDING

Gemeentes vind dit al moeiliker om finansiëel die mas op te kom. Dit is die boodskap wat die informele kommunikasiekanaal gedurig in die Kerk versprei. Die boodskap is ook op formele vlak aan byvoorbeeld die Taakspan, Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oorgedra.

Dit is daarom belangrik om die inligting te ontleed, die feite te stel en te probeer vasstel presies waar die nood hoog is en of daar iets aan te doen is.

Die Kerk, Sinodaal, is juis nou in 'n posisie om die breë prentjie te beskou en oor die langer termyn aandag aan die saak te gee, ook uit 'n finansiële perspektief.

Ten einde perspektief op die finansiële stand van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te kan plaas, is dit belangrik om die gemeentelike en sinodale situasie onder oë te neem.

Sinodaal het ons reeds die positiewe prentjie geskets, en ons konsentreer dus veral op die finansiële resultate van gemeentes vir die periodes vanaf Desember 2000 – 28 Februarie 2006.

9.6.2 FINANSIËLE RESULTATE : GEMEENTES

9.6.2.1 Inleiding

Aangesien sommige gemeentes se finansiële inligting en boeke ten opsigte van 28 Februarie 2006 ontbreek is dié 2004/5 inligting van die gemeentes, aangepas met bepaalde projeksies, as 2006 resultate getoon. Sodoende kan 'n geheelbeeld ten opsigte van 2006 gevorm word.

Die situasie sal dus kortliks, met onderstaande tabel as basis, ontleed word en die knelpunte sowel as positiewe punte sal beklemtoon word.

Balansstaat - Gemeentes

	31/12/2000	31/12/2001	31/12/2002	31/12/2003	28/02/2005	28/02/2006
Verpligtinge	187,784,364	202,233,697	215,017,669	231,955,801	253,729,968	281,409,627
Bankoortrekking	3,654,475	3,477,239	3,073,252	3,006,257	2,699,082	2,022,046
Krediteure	3,299,682	4,373,492	3,221,047	4,398,026	4,423,894	5,110,720
Langtermyn Verpligtinge	13,252,042	12,815,865	11,886,454	11,763,104	12,563,547	11,893,825
Opgehoopde Fondse	160,152,926	172,504,966	186,856,162	201,264,846	220,589,968	247,612,271
Spesifiekefondse	1,913,249	2,854,567	3,539,622	4,440,591	5,420,645	5,932,544
Trustfondse	5,511,990	6,207,568	6,441,132	7,082,976	8,029,829	8,822,222
Verlofvoorsiening				0	3,003	15,999

	31/12/2000	31/12/2001	31/12/2002	31/12/2003	28/02/2005	28/02/2006
Bates						
Boorgat en Toerusting	359,258	327,387	365,211	428,327	388,139	423,298
Debiteure en Lenings	4,283,866	4,354,315	4,596,033	4,368,183	3,924,421	4,581,425
Kontant	32,266,657	37,887,661	45,960,407	54,908,259	65,594,232	84,382,434
Meubels en Toerusting	10,680,498	11,999,100	13,097,497	13,976,827	15,031,754	16,365,871
Motorvoertuie	542,253	784,597	1,183,755	1,044,406	998,687	1,290,407
Orrel	3,385,776	3,632,850	3,811,989	3,994,332	4,081,567	4,180,402
Vaste Eiendom	135,614,943	142,096,542	144,975,778	152,356,217	162,755,385	169,283,696
Voorraad	651,112	1,151,245	1,026,999	879,251	955,783	902,095

Inkomstestaat – Gemeentes

	31/12/2000	31/12/2001	31/12/2002	31/12/2003	28/02/2005	28/02/2006
INKOMSTE	118,024,830	127,659,446	139,223,331	146,018,739	175,268,966	167,003,227
Algemene Inkomste	5,184,733	5,350,084	5,751,485	5,393,491	6,672,424	6,882,050
Deurkollekties	7,495,954	7,862,271	8,526,028	8,983,691	11,907,978	11,302,527
Erflatings en Skenkings	2,316,500	3,318,799	4,498,810	5,477,294	4,711,247	5,311,577
Fonds-insamelings	18,649,114	20,393,482	22,150,041	22,903,952	25,136,532	23,165,088
Offergawes	72,564,884	78,332,741	85,580,239	89,797,612	111,607,688	105,143,218
Rente Ontvang	3,040,079	3,405,809	3,387,774	4,095,705	4,125,255	4,232,556
Spesiale Bydrae	6,315,459	6,614,700	6,439,628	6,365,689	7,586,683	7,822,926
Subsidies	2,458,107	2,381,560	2,889,326	3,001,305	3,521,159	3,143,285
UITGAWES	112,587,176	121,221,209	127,939,257	139,078,352	169,560,077	160,979,116
Besteding tov Barmhartigheidsdiens en skenkings	2,514,178	2,708,993	2,927,414	3,348,352	3,396,589	3,298,429
Heffings	14,676,075	15,598,152	16,734,996	18,571,622	22,671,569	21,689,849
Kerklike publikasies en Tydskrifte	599,561	1,811,003	439,286	695,422	552,000	747,991
Kombinasie-bydrae						
Oorbetaal	937,982	941,174	1,094,589	1,047,982	1,123,613	1,004,493
Rente Betaal	1,405,687	1,388,537	1,370,683	1,212,880	1,100,701	917,273
Salarisse, Lone, Honoraria en Reiskoste	11,114,586	11,837,151	13,101,080	14,509,234	18,087,108	17,301,737
Standplaas-koste	60,976,923	64,234,480	67,618,416	72,505,349	89,459,390	84,626,339
Vaste Bedryfskoste	17,415,266	18,727,324	20,505,198	23,476,489	27,952,824	26,540,377
Waarde-vermindering	2,946,918	3,974,395	4,147,595	3,711,022	5,216,283	4,852,628
Oorskot / (Tekort)	5,437,654	6,438,237	11,284,074	6,940,387	5,708,889	6,024,111

9.6.2.2 **Inkomstestaat**

Die oorhoofse indruk uit die inkomstestaat, is dié van 'n positiewe, tog wel sywaartse tendens ten opsigte van netto oorskot.

Die verandering in die finansiële jaar (12 maande versus 14 maande) kompliseer 'n direkte vergelyking, maar tog is daar meer as voldoende inligting om 'n oorhoofse prentjie te kan vorm.

Wanneer die resultate van die afgelope 5 jaar van nader beskou word, is die volgende waarnemings insiggewend:

- * **Inkomste** het gegroei teen 'n gemiddelde koers van 8.3% per jaar.
- * **Uitgawes** het toegeneem teen 'n gemiddelde koers van 8.6% per jaar.
- * **Offergawes** het toegeneem teen ongeveer 9.1% per jaar en **deurkollekties** teen gemiddeld 10.1% per jaar.
- * **Fondsinsameling**, die **naas grootste** inkomstebron van die Kerk, groei teen 'n koers van ongeveer 4.8% per jaar, en maak in die jaar 2005/2006 13.9% van die totale inkomste uit.
- * **Standplaaskoste** groei teen ongeveer 7.76% per jaar terwyl vaste bedryfskoste toeneem teen 10.5% per jaar. Heffings (ring en sinodaal gesamentlik) groei teen ongeveer 9.6% per jaar. Honoraria en reiskoste groei teen 'n gemiddelde koers van 11.1% per jaar.
- * Die beduidende koste aan honoraria en reiskoste (vierde grootste uitgawe-item in (2005/2006) dui daarop dat gemeentes beduidend as werkgewer funksioneer, en behoort alle gemeentes te *verseker* dat die wetlike belasting-, werkloosheids- en ongevallevoorskrifte nagekom word.
- * Offergawes alleen is nie voldoende om beide standplaaskoste en vaste bedryfskoste te diens nie (tekort van ongeveer R6m).
- * Deurkollekties word vir 2006/2006 aangetoon as R11.3m, en die besteding aan Barmhartigheidsdiens gedurende die jaar beloop ongeveer R3.3m.

Gegewe dat hier met gemiddelde koerse gewerk word, dui die tendense aan dat die drie grootste bronne van inkomste (offergawes, fondsinsameling en deurkollekties) gesonde groei toon, en die uitgawe patroon goed ondersteun.

Dit word egter ook hieruit opgemerk dat die gemiddelde toename in totale uitgawes hoër is as die gemiddelde toename in totale inkomste (8.6% versus 8.3%).

Die groei in vaste bedryfskoste (10.5% per jaar) illustreer weer die kostedruk wat gemeentes dan ook ervaar.

Hierdie tendens kan teëgewerk word indien inkomste verhoog (deur byvoorbeeld fondsinsameling as sekondêre inkomstebron uit te bou) of koste (spesifiek vaste bedryfskoste) in te perk. As beide kan plaasvind sal dit die mees optimale resultaat lewer, en behoort deur alle gemeentes onderneem te word.

Enkele ander waarnemings uit die inkomstestaat is soos volg:

Drakoste ten opsigte van Standplaaskoste

	2000	2001	2002	2003	2004/5	2005/6
Offergawes	1.19	1.22	1.27	1.24	1.25	1.24
Fondsinsameling	0.31	0.32	0.33	0.32	0.28	0.28
Spesiale bydrae	0.10	0.10	0.10	0.09	0.08	0.09

Afleiding

- * Die verhouding van offergawes tot standplaaskoste (dit toon aan of gemeentes die predikant uit offergawes kan vergoed) het oor die bogenoemde tydperk van **1:1.19 in 2000** na **1:1.24 in 2006** verbeter. As 'n algemene reël kan predikante dus uit offergawes vergoed word.

- * Dit impliseer dat die befondsingswyse van standplaaskoste moontlik verskuif van fondsinsameling na offergawe-inkomste. 'n Moontlike rede hiervoor kan wees dat aangesien die offergawes (primêre inkomstebron) voldoende is om standplaaskoste te diens, daar minder klem op fondsinsameling geplaas word.

(i) **Inkomste**

Inkomste Ontleding	GEMIDDELDE INKOMSTE PER BELYDENDE LIDMAAT PER MAAND (Rc)					
	2000	2001	2002	2003	2004/5 *	2005/6
Belydende Lidmate	121,932	120,283	118,304	115,123	113,732	110,795
% Vermindering pj	-	1.35%	1.65%	2.69%	1.21%	2.58%
Offergawe	49.59	54.27	60.28	65.00	70.09	79.08
% Verandering pj	-	9.43%	11.08%	7.83%	7.84%	12.82%
Spesiale Bydrae en Deurkollekties	9.44	10.03	10.54	11.11	12.24	14.39
% Verandering pj	-	6.26%	5.10%	5.40%	10.19%	17.49%
Funksies	12.75	14.13	15.60	16.58	15.79	18.11
% Verandering pj	-	10.85%	10.43%	6.26%	-4.78%	14.74%
Totale Inkomste	71.78	78.43	86.43	92.69	98.12	111.58
% Verandering pj	-	9.26%	10.20%	7.25%	5.86%	13.71%
Inflasiekoers (VPI)	7.0%	4.6%	12.4%	0.3%	2.6%	3.9%

* Syfers verwys na 'n 14 maande boekjaar.

Afleiding

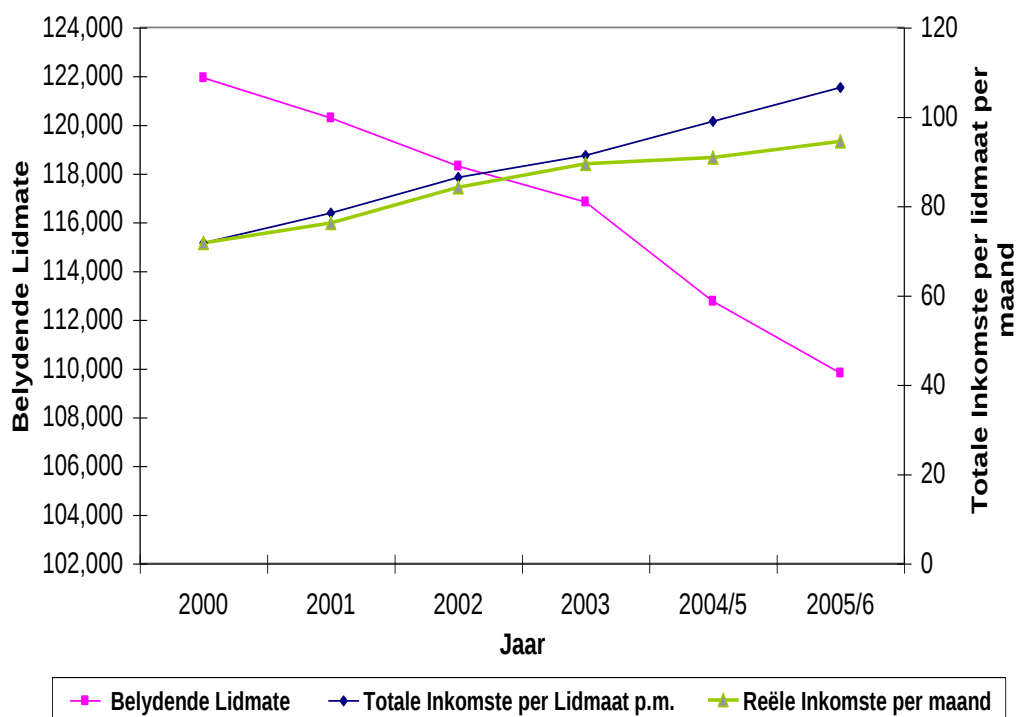
- * Die belydende lidmaatgetalle het vir die tydperk met 11,137 belydende lidmate **verminder**.
- * Die totale inkomste per belydende lidmaat **per maand** het vanaf R71.78 in 2000 tot R111.58 in 2006 verhoog.
- * Dit is 'n gemiddelde groei van 11.09% **per jaar** wat aansienlik hoër is as die gemiddelde inflasiekoers (VPI) vir dieselfde tydperk.

Ten spyte van die daling in belydende lidmate het die offervaardigheid van gemeentelêde oor die tydperk toegeneem. As al die gemeentes as 'n eenheid saamwerk sal daar genoegsame fondse wees om al die kerkwerk te kan behartig.

Kommentaar

Die vermindering van belydende lidmate is opvallend, maar dit word klaarblyklik deur die offervaardigheid van lidmate geneutraliseer. Dit dui op 'n bepaalde offergawe-ingesteldheid van lidmate oor die Kerk heen, en kan met dankbaarheid daarvan kennis geneem word.

Belydende lidmate vs Totale Inkomste per Lidmaat per maand

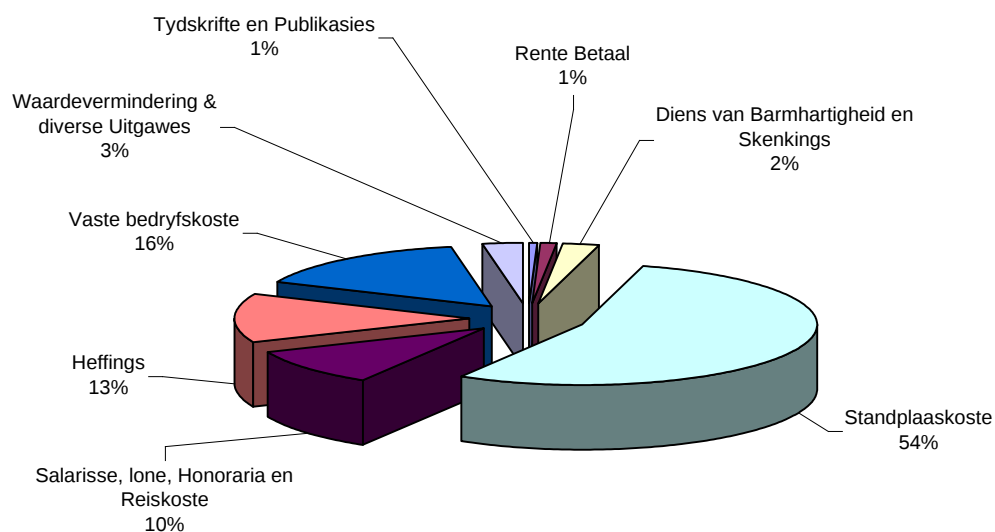

(ii)

Uitgawes**Inleiding**

Die jaarlikse netto oorskot wat gemeentes gesamentlik aanteken, beteken dat uitgawes binne die inkomstestroom bestuur word.

Die samestelling van gemeentelike uitgawes op 28 Februarie 2006 is soos volg:

Uitgawe Ontleding	GEMIDDELDE UITGAWES PER BELYDENDE LIDMAAT PER MAAND (Rc)					
	2000	2001	2002	2003	2004/5 *	2005/6
Belydende Lidmate	121,932	120,283	118,304	115,123	113,732	110,795
% Vermindering		1.35%	1.65%	2.69%	1.21%	2.58%
Standplaaskoste	41.67	44.50	47.63	52.48	56.18	63.65
% Verandering pj	-	6.79%	7.03%	10.19%	7.05%	13.29%
Salarisse en Lone en Honoraria en reiskoste	7.60	8.20	9.23	10.50	11.36	13.01
% Verandering pj	-	7.96%	12.53%	13.81%	8.16%	14.56%
Heffings	10.03	10.81	11.79	13.44	14.24	16.31
% Verandering pj	-	7.74%	9.08%	14.04%	5.92%	14.57%
Vaste bedryfskoste	11.90	12.97	14.44	16.99	17.56	19.96
% Verandering pj	-	9.01%	11.33%	17.65%	3.31%	13.71%
Diens van Barmhartigheid en Skenkings	1.72	1.88	2.06	2.42	2.13	2.48
% Verandering pj	-	9.23%	9.87%	17.54%	-11.99%	16.30%
Totale Uitgawe per Lidmaat p.m.	72.92	78.36	85.15	95.85	101.47	115.42
% Verandering pj	-	7.46%	8.67%	12.56%	5.87%	13.75%
Inflasiekoers (VPI)	7.0%	4.6%	12.4%	3.0%	2.6%	3.9%
* Syfers verwys na 'n 14 maande boekjaar						

Die volgende word beklemtoon:

- * Gemeentes belê gemiddeld meer as die helfte van die totale uitgawes in standplaaskoste en dit word as noodsaaklik geag aangesien die predikant in meeste gevalle die enigste permanente "werknemer" van die gemeente is, maar ook die persoon wat sentraal staan in die verwesenliking van die doel van Kerkwees in die wêreld.
- * Die totale uitgawes per lidmaat het gemiddeld, vir die bogenoemde tydperk, met 11.66% per jaar verhoog het.
- * Die risiko is dat die gemeentelike uitgawes per lidmaat vinniger as die gemiddelde inflasiekoers styg.
- * Alhoewel die inkomste van die gemeentes hoër is as die gemiddelde inflasie word gemeentes gemaan om hul uitgawes so te bestuur dat die gemiddelde uitgawes die inflasiekoers en potensiële inkomste in ag neem.

Samevattend - Inkomstestaat

Die finansiële posisie van gemeentes is tydens die periode onder oorsig, globaal beoordeel, uiters positief. Met die vooruitsig dat die Sinodale skuld binnekort afgelos sal wees kan nuwe horisonne nou beproef word.

Die feit dat die kleiner gemeentes sukkel om te oorleef en die verdere werklikheid dat gemeentes gesluit word en standplase ophef word, moet eenvoudig voor elkeen se eie drumpel geplaas word. Die rigiede wyse waarop sommige

gemeentes hulle eie beskerm, en nie wil deel nie, het iets hiermee te make. Die Kerk wat die beeld van God se liefde moet uitstraal doen soms te min om die liefde sigbaar te maak.

9.6.2.3 Balansstaat

Die gekonsolideerde balansstaat van gemeentes toon 'n gemiddelde verbetering van ongeveer R93.6m oor 5 jaar of te wel gemiddeld R18.7m per jaar. Sonder om in al die detail te verval, word die *mees beduidende* komponente wat daartoe bygedra het, hieronder verskaf:

- * Kontant: Toename van R52.1m oor 5 jaar met ander woorde gemiddeld R10.4m per jaar.
- * Vaste bates: Toename van R7.3m oor 5 jaar of te wel gemiddeld R1.46m per jaar.
- * Vaste eiendom: Toename van R33.7m oor 5 jaar of te wel gemiddeld R6.74m per jaar.

Die stand van totale bates tot totale laste vir die tydperk, is soos volg:

	TOTALE BATES - GEMEENTES			
Totale Bates	2000	2005/6	Verhoging	
	R. Miljoen	R. Miljoen	R. Miljoen	% Gemiddeld per jaar
Vaste Bates	139.0	173.5	34.5	4.96%
Meubels, Boorgat en Toerusting	11.0	16.8	5.8	10.42%
Kontant	32.3	84.4	52.1	32.30%
Motorvoertuie	0.5	1.3	0.8	27.59%
Debiteure en Lenings	4.3	4.6	0.3	1.39%
Voorraad	0.7	0.9	0.2	7.71%
TOTAAL	187.8	281.5	93.6	9.98%

- * Die vaste bates van gemeentes het met R34.5m of 'n gemiddeld van 4.96% per jaar oor die ondergenoemde tydperk verhoog.
- * Die verhoging in kontant is hoofsaaklik as gevolg van vaste bates wat gedurende die tydperk verkoop is asook die surplus inkomste bo uitgawes wat in die opgehoopte fondse neerslag vind. Nieteenstaande die feit dat eiendomme gedurende die jaar verkoop is, het die kosprys van vaste bates oor die tydperk met $\pm 5\%$ per jaar toegeneem. Gemeentes vervreem soms vaste bates vanweë finansiële drukte en bring nie die sekuriteit wat vaste eiendom bied in berekening nie.

	TOTALE LASTE - GEMEENTES			
Totale Laste	2000	2005/6	Verhoging / (Vermindering)	
	R. Miljoen	R. Miljoen	R. Miljoen	% Gemiddeld per jaar
Bankoortrekkings	3.7	2.0	(1.7)	(8.93%)
Krediteure	3.3	5.1	1.8	11.07%
Lenings	13.3	11.9	(1.4)	(2.05%)
Trustfondse	5.5	8.8	3.3	12.01%
Spesifiekefondse	1.9	5.9	4.0	42.02%
TOTAAL	27.7	33.7	6.0	4.33%

Vir die ooreenstemmende tyd het die laste soos volg verander:-

- * Totale laste het oor die bogenoemde tydperk met R6,0m verhoog.
- * Bankoortrekking en langtermyn verpligtinge het oor die tydperk met R3,1m verminder.

Afleiding

Gemeentes was oor die termyn daartoe in staat om rentedraende skuld te verminder, wat positief op die inkomstestaat inwerk.

Die toename in Trust- en Spesifieke fondse negeer hierdie skuldvermindering. In die praktyk blyk dit dat gemeentes gebruik maak van trust- en spesifieke fondse om kontantvloei te ondersteun, en dit is nie 'n gesonde situasie nie.

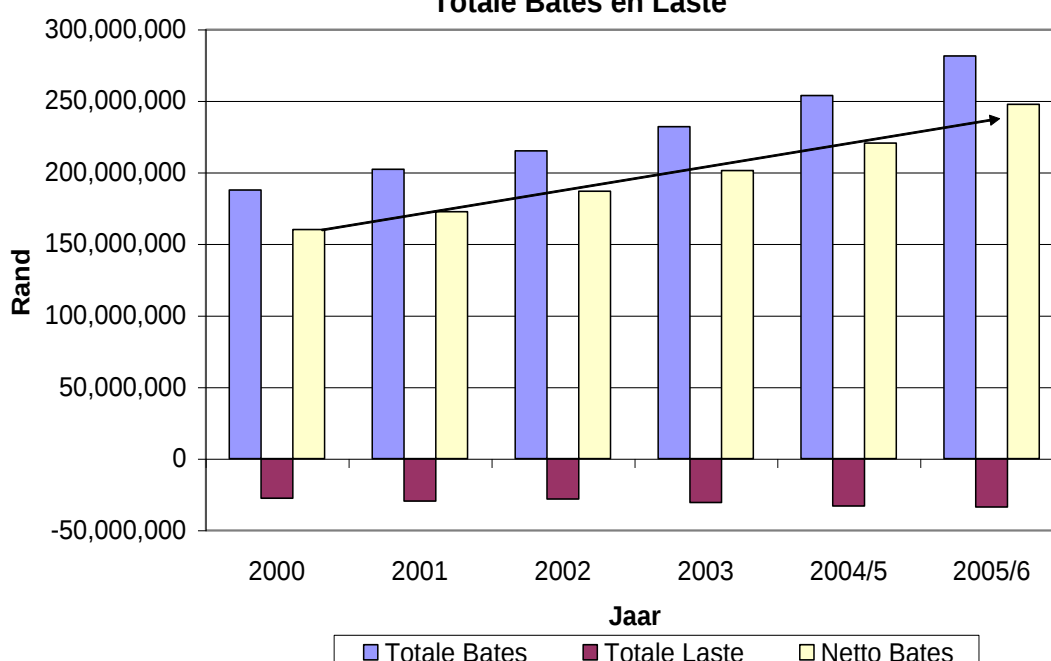
Gemeentes moet bly waak teen die aanwending van Trustfondse vir die befondsing van bedryfsuitgawes, en dit eerder aanwend vir die doel waarvoor dit gegenereer is. Indien dit nie reg bestuur word nie, kan die nie-beskikbaarheid van fondse demotiverend inwerk op die werkgroepe wat fondse vir 'n spesifieke gemeentelike saak insamel.

Solvensie	NETTO BATES EM LASTE			
	2000	2005/6	Verhoging / (Vermindering)	
	R. Miljoen	R. Miljoen	R. Miljoen	% Gemiddeld per jaar
Totale bates	177.6	280.7	103.1	11.60%
Totale laste	(28.2)	(33.7)	(5.5)	3.87%
Netto bates	149.4	247.0	97.6	13.06%

Gemeentes is in 'n uiters bevoorregtes posisie – R247,0m surplus bates.

Wat dit nog meer waardevol maak, is die feit dat vaste eiendom teen kosprys in die state getoon word.

**Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk
Totale Bates en Laste**

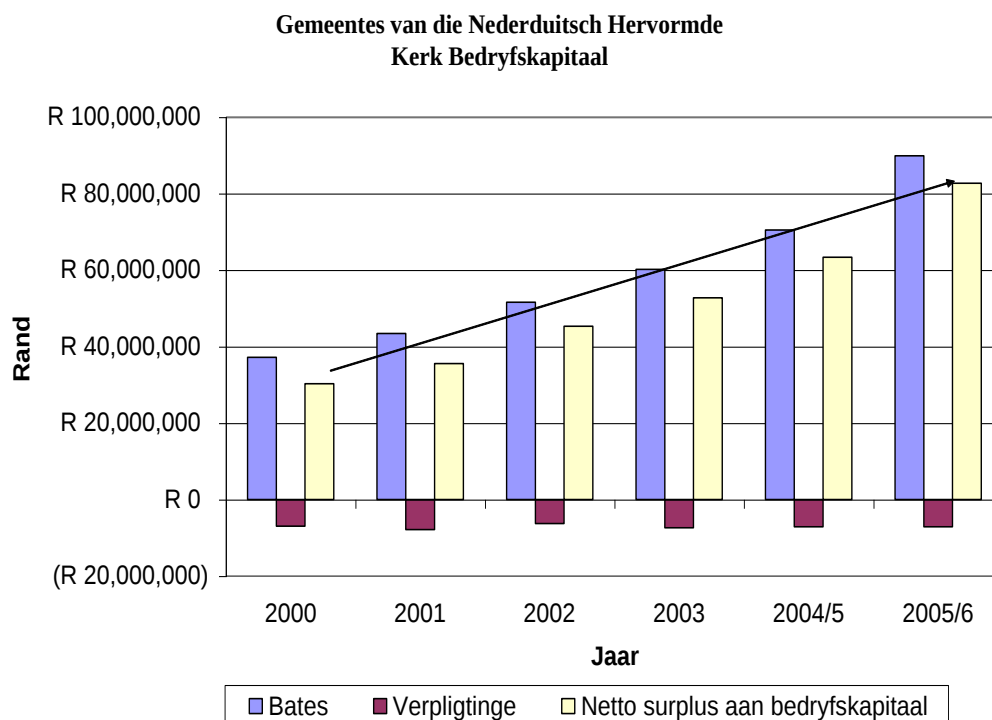

- * Die tendense wat in die grafiek waargeneem kan word, is dat 'n gemiddelde groei van 11.60% in totale bates vir die tydperk verkry is.
- * Gemeentes sluit die finansiële jaar 28 Februarie 2006 af met 'n surplus van R247,0m van totale bates oor totale laste. Die mees verblydende tendens is die deurlopende groei in bates sowel as netto bates.
- * Terwyl die genoemde grafiek die solvensievlak van gemeentes aandui, is die bedryfskapitaalverhouding van gemeentes 'n aanduiding van 'n vermoë om korttermyn verpligtinge met korttermyn bates na te kom.

(i) **Bedryfskapitaal verhouding**

Likiditeit	Netto bedryfsbates-en laste			
	2000	2005/6	Verhoging / (Vermindering)	
	R. Miljoen	R. Miljoen	R. Miljoen	% Gemiddeld per jaar
Bedryfsbate	32.9	88.9	56.0	34.04%
Bedryfslaste	(7.8)	(7.1)	0.7	(1.79%)
Netto bedryfsbates	25.1	81.8	56.7	45.18%

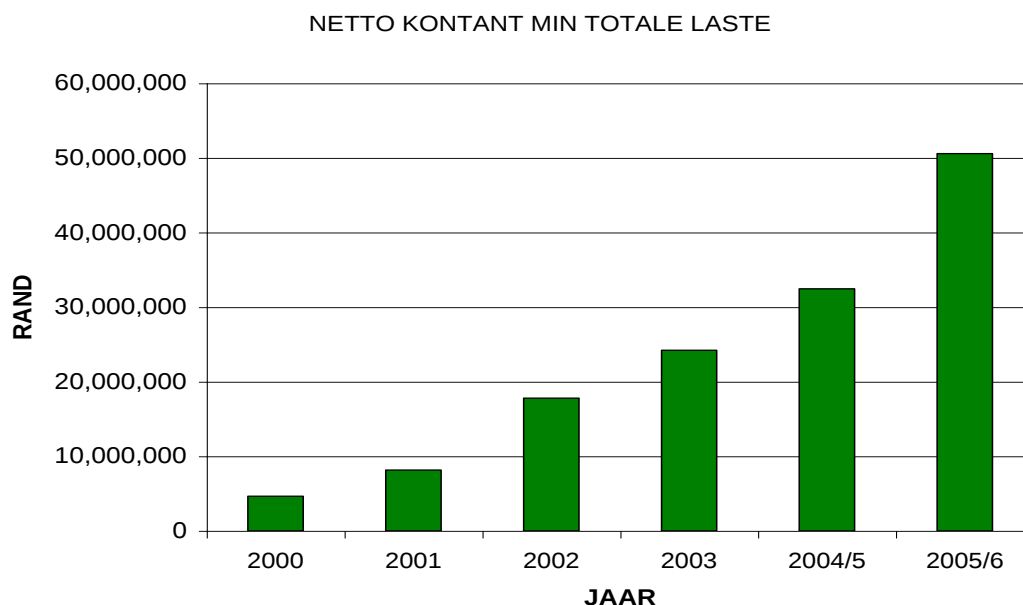
Gemeentes is, ook ten opsigte van bedryfskapitaal, in 'n uiters bevoorregte posisie.

Die tendense wat in die bogenoemde grafiek weerspieël word, stem die Kerk tot groot dankbaarheid. Met die afsluiting van die finansiële jaar op 28/02/2006 was die netto bedryfskapitaal surplus R81,8m.

(ii) **Kontant op hande (Netto) in Rand**

	2000	2001	2002	2003	2004/5	2005/6
Kontant	28,657,448	32,266,657	45,960,407	54,908,259	65,594,232	84,382,434
Totale laste	(28,237,674)	(27,631,438)	(28,161,507)	(30,690,955)	(33,140,000)	(33,702,343)
Netto Kontant op hande	419,774	4,635,219	17,798,900	24,217,304	32,454,232	50,680,091

Bogenoemde grafiek toon dat die kontant komponent volgens die balansstaat die totale laste uitpresteer het. Dit dui daarop dat die totale laste (lang- en bedryfslaste) slegs uit die kontant komponent vereffen kan word en daar nog ± R50,6 miljoen se kontant, hetsy in die lopende rekening of in beleggings, beskikbaar was.

Hierdie is 'n geleentheid wat ontgin moet word want ons kan, sonder 'n Sinodale ingrype, mekaar se skuldalas **ten volle** aflos met steeds 'n kontantsurplus van ± R50,6 miljoen.

BESKRYWINGSPUNT 119: RAAD VAN FINANSIES**GEMEENTELIKE FINANSIES**

1. Daar word met dank teenoor alle rolspelers kennis geneem van die positiewe resultate wat bereik is met harde werk en deursettingsvermoë.
2. Ter beskerming van die Kerk se batestruktuur word 'n reg van eerste weiering ten opsigte van alle gemeentelike eiendomme aan die Raad van Finansies verleen.
3. Gemeentes word by herhaling bemoedig om steeds in die geloof die werk van die Kerk te doen.

BESLUIT

9.6.3 FINANSIËLE POSISIE VAN GEMEENTES – VAN NADER BEKYK

9.6.3.1 Inleiding

Die matriks het ten doel om die finansiële posisie van verskillende grootte gemeentes weer te gee ten einde 'n geheelbeeld voor te hou met kleinere eenhede as boublokke. Hieruit sou bepaalde afleidings gemaak kan word wat die Kerk in staat sal stel om te fokus op die kritiese areas. (*Lidmaattal = belydende lidmate in matriks*).

FINANSIËLE POSISIE VAN GEMEENTES									
Lidmaattal Aantal Gemeentes	0-100 43	101-200 49	201-300 46	301-500 82	501-700 55	701-900 17	901-1100 6	>1100 5	Totaal 303

Debiteure en Lenings	-21,116	2,023,252	310,739	1,641,900	282,069	242,586	95,113	6,882	4,581,425
Kontant	6,877,487	5,922,401	8,126,161	29,135,806	19,902,716	10,060,843	2,336,164	2,020,856	84,382,434
Bedryfsbates	6,856,371	7,945,653	8,436,900	30,777,706	20,184,785	10,303,429	2,431,277	2,027,738	88,963,859

Bankoortrek- king	74,102	180,621	665,645	887,958	75,430	61,619	12,124	59,626	2,017,125
Krediteure	141,772	476,491	796,961	1,925,905	750,528	898,678	72,985	47,400	5,110,720
Verlof- voorsiening	-	-	-	-	15,999	-	-	-	15,999
Bedryfslaste	215,874	657,112	1,462,606	2,813,863	841,957	960,297	85,109	107,026	7,143,844

Netto Bedryfsbates	6,640,497	7,288,541	6,974,294	27,963,843	19,342,828	9,343,132	2,346,168	1,920,712	81,820,015
-----------------------	-----------	-----------	-----------	------------	------------	-----------	-----------	-----------	------------

Min

Langtermyn Laste	104,000	1,166,851	1,451,012	7,948,400	1,203,397	13,065	7,100	-	11,893,825
---------------------	---------	-----------	-----------	-----------	-----------	--------	-------	---	------------

Trustfondse	399,409	868,400	1,483,305	2,713,335	1,786,978	942,062	318,795	309,938	8,822,222
-------------	---------	---------	-----------	-----------	-----------	---------	---------	---------	-----------

Beskikbare Fondse	6,137,088	5,253,290	4,039,977	17,302,108	16,352,453	8,388,005	2,020,273	1,610,774	61,103,968
----------------------	-----------	-----------	-----------	------------	------------	-----------	-----------	-----------	------------

Surplusse / Tekorte

Tekorte

Randwaarde	-294,572	-1,116,621	-803,394	-1,545,487	-593,142	-156,840	-158,034	-68,145	-4,736,235
Aantal Gemeentes	19	21	19	38	16	2	3	1	119

Surplusse

Randwaarde	454,205	985,184	1,483,206	2,615,568	3,256,608	1,607,429	245,794	112,352	10,760,346
Aantal Gemeentes	24	28	27	44	39	15	3	4	184

Netto Surplus / Tekort	159,633	-131,437	679,812	1,070,081	2,663,466	1,450,589	87,760	44,207	6,024,111
---------------------------	---------	----------	---------	-----------	-----------	-----------	--------	--------	-----------

Enkele kort opmerkings:

- * Met die uitsondering van gemeentes met belydende lidmate van tussen 101 en 200 wat 'n netto tekort van R131 437 aangeteken het, maak alle ander groepe 'n netto surplus.

9.6.3.2 Netto oorskot : bates en laste

Netto oorskot bates oor laste	
Bedryfsbates	R 88 963 859
<i>Min</i> Bedryfslaste	R 7 143 844
Netto Bedryfsbates	R 81 820 015
<i>Min</i> Langtermyn Laste	R 11 893 825
<i>Min</i> Trustfondse	R 8 822 222
Netto oorskot bates	R6 1 103 968

Met ander woorde as al die skuld van gemeentes vereffen is, bly daar steeds R61m oor om Kerkwerk mee te doen. Die enigste saak wat hier kort is dat ons moet leer en 'n manier vind om mekaar se laste te dra.

9.6.4 EIENDOMSBELASTING

Wetgewing met betrekking tot belasting op kerklike eiendom

Die Wet, Wet 6 van 2004, maak voorsiening daarvoor dat alle kerkgrond, pastorieë ingesluit, vrygestel is van munisipale grondbelasting. Artikel 17(1)(i) spel die voorwaardes uit waaronder 'n gemeente nie munisipale belasting hoef te betaal nie.

Dit lees soos volg:

"on a property registered in the name of and used primarily as 'n place of public worship by a religious community, including an official residence registered in the name of the community which is occupied by an office-bearer of the community who officiates at services at that place"

Gemeentes moet seker maak dat hulle nie belas word op hulle grond wat voldoen aan bogenoemde omskrywing nie.

BESKRYWINGSPUNT 120: RAAD VAN FINANSIES

GEMEENTES : EIENDOMSBELASTING

Indien gemeentes wel belas word, nader hulle die plaaslike munisipaliteite met die versoek om daarmee te staak en reeds verhaalde belasting terug te betaal.

BESLUIT

9.7 ONDERSTEUNINGSPROGRAM

9.7.1 TAAKSPAN (BESTAANDE UIT MODERAMEN EN LEDE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES)

9.7.1.1 Samestelling

nms Moderamen

Dr JC van der Merwe	-	Voorsitter: Taakspan
		Vise-voorsitter: Kommissie van die AKV
Dr WA Dreyer	-	Skriba: Kommissie van die AKV
Ds AC Kuyper	-	Lid: Kommissie van die AKV
Prof E van Eck	-	Vise-skriba : Kommissie van die AKV
Dr SP Pretorius	-	Sekretaris: Kommissie van die AKV

nms Raad van Finansies

Ds APJ Beukes	-	Voorsitter: Raad van Finansies
Mnr T Roelofsz	-	Lid: Raad van Finansies
Mnr JF Viljoen	-	Administrateur (sekretaris)
Mnr E Struwig	-	Hoofrekenmeester - (Adviserend)
Mnr P Beukes	-	Mannekragbestuurder
Dr J Oberholzer	-	Hulp-sekretaris

9.7.1.2 Werksaamhede

In sy werk het die Taakspan:

- * ondersoekend
- * evaluerend
- * informatief
- * pastoraal en
- * begeleidend.

opgetree en swaarder geleun op Ringskommissies vir:

- * evaluering
- * opsig en
- * nasorg.

Goeie wisselwerking tussen die Taakspan en die Ringskommissies het in verskeie ringe ontstaan en 'n vertrouensverhouding het begin groei. Die Taakspan funksioneer as 'n Komitee van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en vanuit dié rol wat hy die afgelope termyn in hierdie opsig kon vervul, het hy groot waardering vir samewerking en ondersteuning wat sy taak makliker gemaak het. Enkele beskrywingspunte is voorgehou en hierdie voorstelle is opgeneem in die agenda.

Die Taakspan het besoek gebring aan agt ringe en het 13 keer vergader. 'n Totaal van 111 situasies in gemeentes is hanteer. Die vernaamste sake wat hanteer is, word soos volg saamgevat:

- * Finansiële gedrewe navrae en situasies.
- * Bestuursaspekte en voorkomende werk.
- * Kerkordelike sake.
- * Pro-aktiewe gesprekke met betrekking tot potensiële toekomstige probleme.

Pro-aktiewe voorkomende toenadering tot die Taakspan het voorgekom met die ringe van Makwassie, Noordelike Natal en Zeerust. Hierdie tendens is verblydend en wys op 'n vertroue in die strukture wat die Kerk daarstel om gemeentes en ringe by te staan.

Benewens situasies in gemeentes/ringe het die Taakspan aandag gegee aan sake soos:

*** Uitkoop van dienste by gemeentes**

Waar 'n predikant in 'n gemeentestandplaas aangewend word vir ander take in die Kerk is daar, in oorleg met die plaaslike kerkraad, aan die verskillende partye met advies bedien oor die vergoeding aan die gemeente en hantering van die saak.

*** Definisie van belydende lidmaat is nagevors**

Vrae het hieroor in die praktyk ontstaan en die saak is hanteer in oorleg met die Raad vir Regsadvies, maar is nog nie bevredigend afgehandel nie – veral met betrekking tot die insluit al dan van lidmate in die register vir heffings-doeleindes.

*** Langtermyn beplanning**

Veral gemeentes wat gewikkel is in 'n oorlewingstryd toon die tendense van 'n korttermyn visie in plaas van om die probleem te ontleed en daarvolgens te handel. Leiding in hierdie opsig het uitgeloop in 'n vraeboek vir voltooiing deur gemeentes en 'n strategie om vir die medium- tot langtermyn te beplan.

*** Rekenaar pakket – Infokerk**

Hierdie program is gepropageer en is wyd deur die Kerk geïmplementeer met positiewe gevolge.

*** Beraad oor toekomstige bediening**

Die Taakspan het pro-aktief opgetree om sake wat die Kerk op die medium- tot langtermyn kan raak te ontleed en sal aanbevelings wat hieruit voortspruit aan die Kerk voorhou. Die implementering daarvan word oorgedra aan die volgende Taakspan (verwys beskrywingspunt).

Die Taakspan werk aan 'n aangepaste vraelys wat saamgestel word vir gemeentes om hulself te evalueer en die inhoud van hierdie verslag sowel as tegnieke soos voorgestel deur lede van die Taakspan word hierin vermeld.

*** Optredes teen leraars**

Waar die hantering van sake met gemeentes en ringe aangedui het dat optredes van ampsdraers voorkom wat onder die opsig hanteer moet word, is die gevalle verwys na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

BESKRYWINGSPUNT 121: RAAD VAN FINANSIES

TAAKSPAN

1. Aangesien die werkwyse van die Taakspan suksesvol en gevestig is en positiewe resultate oplewer, word die opdrag gekontinueer.
2. Dank word uitgespreek aan die Taakspan, onder leiding van dr JC van der Merwe, vir die werk die laaste drie jaar vermag.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 122: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

BEROEPSPROSES DEUR GEMEENTES

1. Die vergadering besin oor die volgende:
 - * Skep van nuwe standplase.
 - * Samesmelting van standplase binne 'n ring.
 - * Samesmelting van standplase oor ringsgrense.
 - * Samewerking tussen standplase.
2. Studiewerk en ondersoek word gedoen en aanbevelings aan die 69ste Algemene Kerkvergadering voorgehou vir besluitneming.

Motivering

Die Taakspan het by verskeie geleenthede tot die gevolgtrekking gekom dat, veral in die geval van gemeentes wat probleme ondervind met onderstaande sake, 'n bepaalde proses gevolg moet word.

- * Finansies
- * Dalende lidmaatgetalle
- * Beskouing oor bediening
- * Negatiewe demografiese verwickelinge

Wanneer 'n standplaas vakant raak bied dit dikwels 'n situasie en/of geleentheid waarby ander gemeentes in dieselfde ring en die Kerk kan baat indien hulle ook betrek kan word in besluitneming voor die uitbring van 'n beroep. Die Kerkorde reël egter dat 'n kerkraad die besluit neem oor die beroepsproses. Geen voorsiening word gemaak dat faktore, opinies en standpunte wat in belang van die ring en die Kerk oorweeg kan word, met die kerkraad gekommunikeer word nie. Waar die Nederduitsch Hervormde Kerk die afgelope 165 jaar groei in lidmate en die afstigting van gemeentes beleef het, het die situasie van groei reeds begin omdraai. Weens demografiese veranderings en verskeie ander faktore is spontane terugstigting nie noodwendig die beste oplossing nie en gaan hierdie situasie die Nederduitsch Hervormde Kerk se funksionering nadelig beïnvloed.

Kerkrade is nie noodwendig op hoogte van al die gevolge van 'n besluit nie, terwyl die Kerkorde nie voldoende voorsiening maak vir die ringskommissies en selfs die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om 'n afdwingbare (positiewe) bydrae te lewer nie.

Dr JC van der Merwe stel die beskrywingspunt

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 123: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

DEMOGRAFIESE VERSKUIWING

Die Kerk neem met sorg kennis van die demografiese verskuiwings, veral op die platteland, en herbesin oor haar bedieningsbeskouing.

Motivering

Die afgelope dekade (of seker meer) werk komitees in die Kerk aan die verminderde lidmaattal, veranderde bedieningstrukture, uitdagings van verstedeliking en al die veranderlikes waarmee daar rekening gehou moet word.

Nadere ondersoek bring interessante tendense na vore wat die gedrag van lidmate in Kerk probeer peil. Daar is voorbeelde in die Afrikaanse susterskerke waar lidmate na charismatiese bewegings oorloop, 'n ander deel na 'n konserwatiewe omgewing en 'n groep na byvoorbeeld die Nederduitsch Hervormde Kerk.

*** Fokus**

Ten einde 'n probleem aan te spreek, is eerstehandse (beste) kennis nodig en dit moet versamel en verwerk word.

Die gedagte is om aanvanklik op die platteland (ook genoem die koskas van die land, of die boustene en voedingsbron van die stede) te konsentreer ten einde die problematiek te probeer peil en dan later verder uit te brei.

In hoofsaak lyk dit asof baie gemeentes 'n onvermoë openbaar om al die aanslae die hoof te bied, dalk vanweë sogenaamde geestelike asma wat verarming of versmoring oor tyd tipeer.

* ***Alternatiewe***

Die Taakspanlede het gedagtes gewissel en so op 'n konsensusbasis besluit om pro-aktief aandag aan die situasie te skenk.

Stappe word dringend geneem om die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sodanig te posisioneer dat ons teen die 68ste Algemene Kerkvergadering reeds positiewe vordering met die proses toon en daarom is besluit op 'n intensiewe vraeboom wat ons in staat sal stel om leemtes te kan identifiseer en hulp te verleen. Wat wel vas staan is dat die Kerk (predikante en gemeentes) oor 'n wye front swaarkry en nie altyd weet hoe om die situasie te hanteer nie. Gegewe die tydsraamwerk sal die vraeboom gedurende Augustus 2007 gefinaliseer en aan ringe gestuur word en sal saamgevatte terugvoer aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voorgehou word, indien beskikbaar.

* ***Kritiese Vertrekpunt***

As vertrekpunt word gepoog om ten minste die areas wat aandag verdien te "ontdek", die data om te sit in inligting en te interpreteer ten einde te kan besluit watter leemtes werklik bestaan.

Enkele belangrike areas wat as vertrekpunt kan dien is die volgende:

** Lidmaatgetalle

- * Toename/afname
- * Ouderdomsverspreiding
- * Ekonomiese aktiwiteit

** Demografie

- * Beweging
- * Samestelling
- * Vooruitskouing

** Bedieningspatroon (tans)

** Geleenthede en bedreigings.

* ***Potensiële Resultate – Funksionering van gemeentes***

** *Taakspan en Rade van die Kerk*

Die oefening en veral die pad vorentoe, indien die proses formeel bestuur moet word, lê op die pad van die Rade van die Kerk. Vraag is of die taak geïmplementeer en bestuur kan word sonder uitbreiding van hulpbronne. Die Kerk sal ernstig aandag aan die situasie moet gee.

**** Hervormde Teologiese Kollege**

Die Kollege sal 'n sleutelrol moet speel en byvoorbeeld toerusting ontwikkel wat op die uitkoms toegespits is sodat predikante en kerkrade toegerus kan word. Spesialiskennis sal ingekoop moet word om predikante wat reeds sukses in sekere areas behaal het te betrek byvoorbeeld:

- ** Jeugbediening
- ** Gemeente-ontwikkeling
- ** Missionêre bediening

Die predikante en kerkrade sal bepaalde aanpassings moet maak om die gesegde van "predikante word opgelei vir 'n Kerk wat nie *meer* bestaan nie", die nek in te slaan deur aandag aan die saak te gee.

*** Tydsraamwerk**

Die Taakspan beplan om inligting van Ringskommissies te versamel sodat daar tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering moontlik meerdere inligting beskikbaar is.

Dr JC van der Merwe stel die beskrywingspunt

BESLUIT

9.7.2 REIS- EN VERHUISINGKOSTE

9.7.2.1 Verhuisingkoste : Emeriti

Die 67ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

"Die Raad van Finansies en die Pensioenraad doen ondersoek na die vestiging van 'n struktuur, waardeur voorsiening gemaak kan word vir die verhuisingkoste van predikante wanneer hulle emeriteer of op siekte-emeritaat gaan."

Nota: Die saak lê nie op die terrein van die Pensioenraad nie en daarom is dit na die Raad van Finansies verwys.

Kommentaar

Die volgende moontlikhede mag van toepassing wees:

- * Predikant woon in eie huis.
- * Predikant woon in pastorie.
- * Predikant woon in eie huis, maar wil dadelik, of na 'n tydperk van 1 of meer jare verhuis na 'n ander woonplek of ander dorp.

- * Predikant woon in pastorie en moet ontruim. Hy trek (tydelik) na 'n plek om intussen voorsiening te maak vir 'n permanente woonplek en trek dan uit die omgewing uit, of skuif binne die onmiddellike omgewing, ensomeer.

Die moontlikhede laat dus 'n paar unieke gapings, elkeen met 'n eie koste per geleentheid.

Waarskynlik sou die oplossing daarin lê dat die gemeentes voorsienings begin skep vir sodanige verhuising, en terselfdertyd ook vir die verlofuitbetaling aan die predikant. Die fondse kan op 'n aparte belegging gehou word en met 'n relatief klein premie gevoed word.

Die Raad van Finansies kan vir 'n bepaalde subsidie instaan wat òf 'n vaste bedrag kan wees òf byvoorbeeld 50% van die verhuisingskoste. Die betrokke gemeente en ringskommissie nader die Raad van Finansies vir hulp soos en wanneer nodig.

BESKRYWINGSPUNT 124: RAAD VAN FINANSIES

VERHUISINGSKOSTE EMERITI

1. Gemeentes stig 'n fonds om die verhuisingskoste van emeriti (ten volle of gedeeltelik) te absorbeer.
2. Die Raad van Finansies oorweeg aansoeke om finansiële hulp op meriete.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 125: RING VAN SWELLENDAM

EENVORMIGE REISKOSTE NA VERGADERINGS IN PRETORIA

Die Algemene Kerkvergadering word versoek om dieselfde bedrag reiskoste na vergaderings in Pretoria vir predikante en ander ampsdraers te vorder en *pro rata* aan gemeentes terug te betaal volgens die afstand wat gereis is.

Motivering

- * Vergaderings soos die Algemene Kerkvergadering, Inligting- en Besprekingsvergaderings, VTT, ens. word bedoel.
- * Die gemeentes die verste van Pretoria (Gauteng) is in die meeste gevalle die

kleiner gemeentes van die Kerk, wat reeds swaarkry om standplase in stand te hou. Hulle afgevaardigdes moet ver reis, op pad oorslaap en in Pretoria vir huisvesting betaal. Op dié manier kan gemeentes wat altyd die voordeel van geen tot min reiskoste na Pretoria het, help om 'n deel van die las van dié wat altyd ver moet reis, te dra.

- * Die NHSV het so 'n stelsel (gehad) vir hulle nasionale kongres.

Kommentaar Raad van Finansies

Die saak wat gestel word is geldig, maar die oplossing net gedeeltelik van toepassing.

Daar is ook gemeentes wat naby of selfs in Pretoria gevestig is wat eweneens baie swaarkry en nie die addisionele koste sal kan bybring nie.

Die oplossing lê waarskynlik by die Fonds vir Gemeente Opbou.

Gemeentes kan teen Augustus/September van 'n jaar 'n begroting en motivering ten opsigte van die volgende jaar indien, en die Raad van Finansies sal poog om 'n bedrag beskikbaar te maak. Ad hoc-versoeke sal ook oorweeg kan word.

So sal kleiner en sukkelende gemeentes glad nie gepeenaliseer word nie.

BESLUIT

C PREDIKANTE AANGELEENTHEDE

9.8 VERSORGING VAN PREDIKANTE

9.8.1 VERVOER VAN PREDIKANTE

Tydens 'n vorige Algemene Kerkvergadering is besluit om die vervoertoelaag te bereken aan die hand van 'n riglynvoertuig. Daar is toe besluit op 'n Toyota Condor aangesien dit 'n bekostigbare en ekonomiese, maar tog ruim, voertuig is. Toyota het nou besluit om die voertuig aan die mark te onttrek. Dit laat die Kerk nou weer met 'n probleem.

Daar is dus nou twee voor die handliggende opsies, naamlik :

- * Neem die laaste prys van die Toyota Condor en pas dit jaarliks aan met die motorinflasie soos verstrekk deur die Suid-Afrikaanse Statistiekdiens. Die laaste prys van die Toyota Condor was R189 975 en die motorinflasie, met die opstel van die verslag, was 1.6%. Dit bring dus die waarde op

R193 015. Die opsie ignoreer egter spesifieke aanpassings deur vervaardigers en verspreiders van voertuie.

- * Die tweede opsie is om 'n ander voertuig, byvoorbeeld die Toyota Corolla 180i CSX te neem as die riglynvoertuig. Die voertuig se prys, met die opstel van die verslag, was R195 300. Die voertuig is geskik om as riglynvoertuig te dien, vanweë onder andere betroubaarheid, wydverspreide diensverskaffer agentskappe, ensomeer.

Die Raad van Finansies oordeel dat die Toyota Corolla 180i CSX as riglyn voertuig gebruik moet word.

BESKRYWINGSPUNT 126: RAAD VAN FINANSIES

BEREKENING VAN VERVOERTOELAE PREDIKANTE

Die Toyota Corolla 180i CSX word as riglynvoertuig gebruik by die bepaling van vervoerkoste vir predikante.

BESLUIT

9.8.2 WONINGVOORSIENING AAN PREDIKANTE

Die probleem om huisvesting aan predikante te verskaf is ook tydens die vorige Algemene Kerkvergadering bespreek. Die probleem is en bly krities vir wanneer 'n predikant emeriteer. Die enkelbedrag uit die pensioenfonds is nie meer genoegsaam om 'n woning of verblyfreg in 'n aftree-oord te befonds nie.

Uit bogenoemde is dit dus duidelik dat predikante aangemoedig moet word om eiendom aan te skaf wat dit vir hulle moontlik sal maak om by emeritaat 'n plekkie van hul eie te hê. Hierdie beginsel is ook tydens die vorige Predikantevergadering, in September 2006, beklemtoon. Die predikante is aangemoedig om ook self bykomende voorsiening vir emeritaat te maak. Dit is 'n prioriteit by die Pensioenraad om die fonds se voordele meer markverwant te kry en die voordele is inderdaad weer verbeter in Maart 2007. Dit los egter nie die situasie van 'n eie woonhuis op nie.

Die Algemene Kerkvergadering het by 'n vorige vergadering besluit dat predikante wel 'n eie woning mag bewoon en 'n subsidie van die gemeente ontvang, in plaas van 'n pastorie. Die beginsel was egter dat die gemeente nie slegter daaraan toe sal wees as wanneer 'n pastorie aan die predikant verskaf word nie. Dit is ook nie wys om die pastorie te vervreem nie, want dan verbeur die gemeente kapitaalgroei en die gemeente is besig met batestropping.

Indien 'n predikant wel sy eie huis wil bewoon moet dit **vooraf** met die kerkraad, gemeente en ringskommissie uitgeklaar word. Die aansoek/versoek moet ook aan die Raad van Finansies voorgelê word vir kommentaar.

BESKRYWINGSPUNT 127: RAAD VAN FINANSIES**WONINGVOORSIENING VIR PREDIKANTE**

1. **Bestaande riglyne oor woningvoorsiening word gehandhaaf.**
2. **Ringskommissies en die Raad van Finansies sien toe dat aansoeke van predikante om 'n eie woning aan te skaf nie die gemeente benadeel nie, maar dat predikante steeds aangemoedig word om eie wonings aan te skaf.**

BESLUIT

9.8.3 SENTRALEVERGOEDING VIR DIENSDOENENDE PREDIKANTE VAN DIE KERK

Tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering het die volgende besprekingspunt gedien:

"Die Raad van Finansies skenk onverwyld dringende en daadwerklike aandag aan die infasering van die mees effektiewe wyse waarop diensdoenende predikante van die Kerk deur middel van (vanuit) 'n sentrale fonds vergoed sal word".

Die saak is deur die Algemene Kerkvergadering bespreek en daar is besluit om nie die besprekingspunt te aanvaar nie maar om dit aan die Moderamen en Raad van Finansies te verwys vir ondersoek en rapportering aan die Algemene Kerkvergadering.

Die Moderamen en Raad van Finansies het 'n komitee gevorm bestaande uit die volgende lede:

Di APJ Beukes	-	Voorsitter van die Raad van Finansies
RJ Coertzer	-	Lid van die Moderamen
BM Dupper	-	Predikant – NHG Bloemhof/Christiana
AM Nel	-	Predikant – NHG Witpoortjie
M Bacon	-	Predikant – NHG El-Flora
Dr BJ van Wyk	-	Voorsitter van die Raad vir Regsadvies
Adv JD Fourie	-	Lid van die Raad vir Regsadvies
Mnre JF Viljoen	-	Administrateur
AE Struwig	-	Hoofrekenmeester
P Beukes	-	Bestuurder Mannekrag

Die komitee het drie keer vergader om die saak te bespreek.

Tydens die eerste vergadering is verskeie voor- en nadele geopper. Dr BJ van Wyk het daarop gewys dat die Kerk, in totaliteit, oor genoegsame fondse beskik om so 'n stelsel te kan laat werk. Hy meen ook dat daar teologies geen probleem met so 'n stelsel is nie, aangesien dit in werklikheid beteken dat gemeentes mekaar se laste dra.

Die vergadering is dit egter eens dat so 'n stelsel 'n hele paar voetangels het soos byvoorbeeld: wie is die werkgewer? Dit kan ook daartoe lei dat gemeentes hulle outonomie deels prysgee. Predikante sal stiptelik (maandeliks) hulle traktement moet ontvang, ongeag of die Raad van Finansies die fondse by die gemeente kan verhaal. Dit sou 'n verdere verhoging in debiteure tot gevolg hê.

Die vergadering het soos volg ooreengekom:

- * 'n Sentralevergoedingstelsel word nie in plek gestel nie.
- * Meer finansiële ondersteuning word gekontroleerd aan gemeentes, beskikbaar gestel word.
- * Onderzoek word gedoen na die verspreiding van predikante se traktement.
- * Traktement word volledig gekwantifiseer vir studiedoeleindes.
- * Daar word voorgestel wat die impak op die heffing sal wees indien meer hulp aan gemeentes beskikbaar gestel word.
- * Riglyn moet daargestel word oor "waar en wanneer" daar gemeentes moet wees en wat die status van die standplaas sal wees.
- * n Bewusmaking oor die nood in die Kerk moet geïnisieer word.
- * Dr BJ van Wyk stel 'n studiestuk saam waarin gestel word waarom daar uiteindelik teen die instelling van die sentralevergoedingstelsel besluit is.

Tydens 'n vergadering is dr BJ van Wyk se studiestuk bespreek. Hierdie stuk volg verdaan, vir u insae. Alhoewel almal nie ten volle saamgestem het met die redes in die stuk nie, was almal dit eens dat daar te veel tegniese probleme met 'n stelsel van sentralevergoeding kan ontstaan.

Die vergadering was dit eens dat die Fonds vir Gemeente Opbou (FGO) eerder uitgebrei moet word om sodoende gemeentes te help om predikante te kan bekostig.

Ds APJ Beukes het di AM Nel en M Bacon versoek om tydens die volgende vergadering redes aan te voer waarom 'n sentralevergoedingstelsel ingevoer behoort te word. Hy het die besprekings soos volg saamgevat:

- * Die heffing (bydraes) vir die Fonds vir Gemeente Opbou moet substansieel verhoog word sodat gemeentes wat sukkel om hulle standplaas in stand te hou, daaruit gehelp kan word.

- * Daar moet kriteria opgestel word waaraan 'n gemeente moet voldoen om vir hulp uit die Fonds vir Gemeente Opbou te kwalifiseer.
- * Gemeentes kan nie ten alle koste 'n standplaas instandhou nie. Afstande na die naaste ander gemeente en die aantal lidmate sal 'n rol speel in die bepaling of 'n standplaas haalbaar is of nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal 'n leidende rol in die besluitneming speel.

Tydens die derde, en laaste, vergadering van die komitee was almal dit eens oor die beginsel dat die instelling van die sentralevergoeding te veel verskuilde probleme inhou. Die gedagte dat die Fonds vir Gemeente Opbou uitgebrei word het die meeste byval gevind.

Ds APJ Beukes se voorstel om 'n gedeelte van die huidige rentefondsheffing te kanaliseer na die Fonds vir Gemeente Opbou is sterk ondersteun. Hy beveel aan dat ten minste 25% van die sowat R35 per jaar per lidmaat aangewend word om die Fonds vir Gemeente Opbou te versterk om sodoende gemeentes te ondersteun.

9.8.4 SENTRALE VERGOEDING : NIE ONDERSTEUN

9.8.4.1 **Sentrale vergoeding van diensdoende predikante van die Kerk: dr BJ van Wyk**

Tydens die sewe en sestigste Algemene Kerkvergadering is 'n beskrywingspunt ingedien deur die kombinasie gemeentes van Bloemhof en Christiana in die ring van Maquassi, asook die ring van Vereeniging wat soos volg in die besluitebundel (2004: 203) geformuleer is:

Die Raad van Finansies skenk onverwyld dringende en daadwerklike aandag aan die infasering van die mees effektiewe wyse waarop diensdoende predikante van die Kerk deur middel van (vanuit) 'n sentrale fonds vergoed sal word.

'n Beskrywingspunt met dieselfde strekking is ook deur die ring van Vereeniging ingedien. Beide beskrywingspunte is nie deur die Algemene Kerkvergadering aanvaar nie hoewel na aanleiding van die beskrywingspunt van Maquassie bygevoeg is dat die saak verder aan die Moderamen en die Raad van Finansies oorgelaat word.

'n Vergadering om die moontlikhede van die saak te ondersoek het derhalwe op 30 Mei 2006 plaasgevind waarby die volgende persone teenwoordig was:

Ds APJ Beukes
Ds M Bacon
Ds AM Nel
Dr BJ van Wyk
Mnr AE Struwig, en
Mnr P Beukes.

(i) ***Inleidend***

Dit is nodig om in die diskussie bepaalde kerkregtelike agtergronde na vore te bring wat ter sprake kom in die nadenke oor die moontlikheid van sentrale vergoeding. Die mees voor die hand liggende is die verhouding tussen gemeente en die kerk as gehaal wat nader omskryf kan word as die verhouding tussen plaaslike gemeente en sinode. Die verhouding tussen kerkraads- en sinodale vergadering is 'n verhouding wat ter sprake gekom het in die eerste kerkorde van Reformatoriese oorsprong naamlik, die Discipline Ecclésiastique 1559, as kerkorde in Parys wat die verhouding tussen die twee en sewentig Franse gemeentes moes reël en vasgestel is op die vergadering van 25 of 26 Mei 1559 onder voorsitterskap van Francois de Morel.

Die verhouding tussen kerkraad (of plaaslike gemeente) en sinode het sedertdien 'n sensitiewe verhouding gebly omdat die debat pendel tussen die plaaslike gemeente as volledig selfstandige entiteit enersyds, en andersyds na 'n situasie waar die plaaslike gemeente selfstandig is maar nie so selfstandig dat sinodale verbande irrelevant word nie. Die ander uiterste in die verband is 'n volledig hiërgargiese struktuur waar gemeentes onderdele van die geheel is wat uit die topstruktuur beheer word. Die rede waarom sinodale verbande na vore kom is as gevolg van die feit dat die plaaslike gemeente nie oor alle sake alleen kan besluit en afhandel nie, of bepaalde sake van gemeenskaplike belang byvoorbeeld die liturgie of belydenis, onder andere, saam met ander gemeentes moet hanteer.

In Suid-Afrika kan die Gereformeerde Kerke as voorbeeld genoem word waar die plaaslike gemeente so selfstandig is dat hy as volledige kerk tipeer word, en gevolglik 'n kerkverband in die lewe geroep word wat as akkoord van gemeenskap funksioneer waar al die plaaslike kerke op grond van die belydenis toetree. Daarteenoor kan die eie Kerk as voorbeeld dien waar die plaaslike gemeente ook selfstandig is (*ecclesia completa*) maar nie daarin opgaan nie en derhalwe ook *ecclesia incompleta* is. Verder beteken dit ook dat die plaaslike gemeente die primêre verskyningsvorm van die kerk is en meerdere of bykomende vergaderings as organe van bystand gesien word as hulp vir die plaaslike gemeente om sy werk nog beter te doen. Sinodes is in die eerste moontlikheid vergaderings waar plaaslike gemeentes verteenwoordig word, terwyl in die tweede moontlikheid sprake is van verteenwoordigers van die amp om oor sake te besin en bindende besluite te neem wat die hele kerk raak. Aangesien besluite in die kerkraad en die sinode geneem word op grond van die Skrif onder leiding van die Gees van God, is rings- en sinodale vergaderinge nie hoër- maar meerdere of bykomende vergaderings.

(ii) ***Die verhouding kerk en gemeente in die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk met besondere verwysing na stoflike aangeleenthede***

Nader besien, veral met besondere verwysing na die stoflike dimensie van die eie kerklike lewe, is dit so dat die eiendom van 'n gemeente in die naam van die gemeente getransporteer is wat daarvoor beskik en kan vervreem na goëddunke [Ordinansie 4.4.2 (viii)]. Hoewel hier sprake is van die inwin van advies van die ringsvergadering en die Raad van Finansies [Ordinansie 3.3.2 (xvii); Ordinansie 9.2.2.4 (iv)] wanneer oorweging geskenk word aan die voorneme om eiendom te bekom of te vervreem, berus die beheer oor gemeentelike eiendom in die

regspersoon van die gemeente (Ordinansie 4.1.16). Dit geld nie alleen vir die beheer van vaste eiendom nie, maar ook oor roerende eiendom en kontant wat deur die kerkraad beheer word [Ordinansie 3.3.2 (ix)]. Dit beteken dat gemeentes ook verantwoordelikheid aanvaar vir die onderhoud van die standplaas [Ordinansie 3.3.2 (i)] wat bestaan in die traktement, huisvesting en vervoer van die predikant om die belangrikste te noem.

Naas die beheer oor stoflike belange van die plaaslike gemeente het die Kerk ook sinodale belange in die vorm van fondse, vaste eiendom, en ander bates van die Algemene Kerkvergadering (Ordinansie 9.2.2.1), wat deur die Raad van Finansies beheer word. Hulle is ook 'n regspersoon wat met toestemming van die Algemene Kerkvergadering vaste eiendom verkry, vervreem en beswaar, skuld aangaan, lenings verkry en sekuriteit daarvoor verskaf, asook lenings toestaan en fondse belê (Ordinansie 9.2.2.4). Die Kerk het sinodaal bepaal dat alle surplusfondse van gemeentes by die Raad van Finansies belê moet word [Ordinansie 3.3.2 (ix) (f)], en verder word verskillende fondse aan die Raad van Finansies oorbetal vanweë verskeie algemene dienste wat sinodaal hanteer word byvoorbeeld, pensioen, medies, heffings, asook bepaalde trustgelde [Ordinansie 3.3.2 (ix) (d), (f)]. Een van die dienste is ook die afdeling vir interne oudit wat alle finansiële boeke van gemeentes en verenigings en kerklike instansies jaarliks ouditeer.

Naas laasgenoemde algemene dienste waarvoor gemeentes gelde sinodaal oorbetal, bestaan daar ook ander funksies wat sinodaal bedryf word soos apostolaat, teologiese opleiding, studentebearbeiding, geboue, administrasiekoste, onder andere (kyk Notule Algemene Kerkvergadering 2004: 525), waarvoor die Administrateur 'n begroting saamstel wat deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur en jaarliks aangepas word waaruit bogenoemde uitgawes finansier word. Dit staan bekend as die stelsel van sinodale heffing wat jare in die Kerk reeds bedryf word, en daarop neerkom dat die totale sinodale uitgawes bekostig word deur die totaal as 'n heffing per lidmaat van die totale aantal lidmate van die Kerk as geheel uit te druk, waardeur die verpligting per gemeente die somtotaal is van dié syfer, vermenigvuldig met die aantal lidmate per gemeente.

Oor jare is verskillende male gepoog om 'n ander basis vir die vasstelling vir heffing as die verpligting per lidmaat te vind, byvoorbeeld 'n stelsel van proporsionele heffing, maar dit is telkens afgewys met die klaarblyklike motivering dat die verpligting per lidmaat steeds as die mees regverdige sisteem beskou word.

Die onderhawige ondersoek het in gedagte dat die verantwoordelikheid vir die traktemente van predikante as verpligting van gemeentes, verskuif word na die sinodale kantoor, sodat predikante uit dié sentrale bron vergoed word. Die onmiddellike voordeel is waarskynlik dat alle predikante volgens sinodale skaal vergoed sal word, met die voordeel dat deelsorg- en deeltydse standplase uitfaseer kan word. In die lig van die besluit dat die sinodale skale as norm beskou word (Besluitebundel 2004: 35), mag dit daarop uitloop dat vir predikante wie se gemeentes hulle tans bokant skaal vergoed, sentrale vergoeding kan meebring dat alle predikante slegs volgens sinodale skaal getrakteer word, tensy gemeentes self

die surplus tussen sinodale skaal en wat die gemeente bereid is om daarin te belê bekostig.

Volgens finansiële state wat in die Notule van die sewe en sestigste Algemene Kerkvergadering opgeneem is, was die totale inkomste van al die gemeentes van die Kerk gedurende 2002 R140,017,059, met 'n totale uitgawe van R128,824,045, en 'n surplus van inkomste bo uitgawe van R11,193,014 (Notule 2004: 566). Verder word ook aangedui dat standplaas en verwante uitgawes die grootste uitgawe komponent van gemeentes vorm naamlik, 52,5% (Notule 2004: 569). Ook is aangedui dat beleggings van gemeentes by die Raad van Finansies in die kerkgeld vir kerkwerk skema op 31 Desember 2003 R79,899,374 beloop het (Notule 2004: 502).

Sonder om 'n akkurate berekening te doen na die finansiële implikasie as sou alle predikante sentraal volgens skaal vergoed word, bestaan die mening op grond van bogenoemde gegewens oor die finansiële posisie van gemeentes in die algemeen, dat sentrale vergoeding in die Kerk bekostigbaar is, indien alle fondse in die Kerk daarvoor aangewend sou kon word.

Wanneer dit gestel word is dit meteen ook duidelik dat die bestaande heffingstelsel vervang sal moet word soos reeds geïmpliseer is (Notule 2004: 537), met 'n stelsel wat waarskynlik proporsioneel bepaal sal word, en effektief daarop sal neerkom dat gemeentes wat finansiële welvarend is meer per lidmaat sal moet betaal as ander gemeentes wat tans net deelsorg standplase kan bekostig. Die teologiese argument sou hier kon geld dat deelgenote mekaar se laste moet help dra wat deur die Raad van Finansies tydens die ses en sestigste Algemene Kerkvergadering as tema gebruik is.

(iii) ***Waarom nie sentrale vergoeding nie?***

Daarteenoor word die volgende besware geboekstaaf. Sinodale heffings as metode om bepaalde dienste in die Kerk as geheel moontlik te maak, kan moeilik vervang word, maar het die nadeel dat betrokkenheid en entoesiasme vir 'n saak vereng tot 'n syfer in die gemeente se begroting.

Een van die mees besondere nadele in die verband is dat die Kerk se werk sodoende veel sterker gesentraliseer en beperk word tot die sinodale kantoor wat buite die ruimte van vergaderings van die ampte oor die vergoeding van predikante, waar en of 'n standplaas mag bestaan, op watter skaal 'n gemeente mag beroep, en dies meer besluit (Notule 2004: 540). Dit is sake soos hierdie wat in die hande van sinodale funksionaries gaan setel wat nie noodwendig ampsdraers is, en nie deel uitmaak van die vergaderings van die ampte nie.

Die selfstandigheid van die plaaslike gemeente gaan sodoende beperk en teruggerol word tot 'n groep lidmate wat die voorreg het om te betaal, alternatiewelik die dienste van 'n predikant te ontbeer. Die Kerk het nie behoefte aan verdere sentralisering en 'n swaarder sinodale struktuur, wat effektief gaan sentreer rondom die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of een van sy rade nie.

Sentrale vergoeding neem die betrokkenheid uit die hande van die plaaslike gemeente om hulle predikant te vergoed. Die kerklike lewe wys daarop dat die goeie verloop van die stoflike welsyn van gemeentes nie noodwendig direk eweredig is met die grootte van die gemeente, stoflike welsyn van gemeentelede, of sosiale stand nie. Dit is dikwels 'n situasie waar gewone mense die buitengewone vermag omdat hulle die dinamika van kerk van die Woord te wees, ontdek het.

Sommige gemeentes mag die reëling ook krities beleef aangesien dit daarop kan neerkom dat gemeentes waar hard gewerk word ander gemeentes wat om verskeie redes nie noodwendig dieselfde vlak van meelewing vertoon nie, moet subsidieer. Dieselfde parallel kan ook getrek word tussen die dienswerk van een predikant (en sy vrou) in 'n gemeente teenoor 'n predikant in 'n ander gemeente. Dit is derhalwe belangrik dat predikante steeds sal besef dat daar 'n verband bestaan tussen sy dienswerk en gesindheid, en die stoflike voorspoed in die gemeente.

Hiermee word nie gevoelloos verby gegaan by gemeentes wat werklik swaar leef om verskeie omstandighede buite hulle beheer, of predikante wat geroepe voel om predikant te wees en selfs bereid is om tydelik een of ander verdienste buite die Kerk te aanvaar vir oorlewing nie. Tydens twee agtereenvolgende Algemene Kerkvergaderings het dit geblyk hoe oop die hand van gemeentes kan wees as 'n saak aan hulle voorgehou word waarmee hulle kan identifiseer, omdat hulle oortuig is dat dit die kerklike weg is. In die sake was kennelik meer entoesiasme as wanneer die sinodale heffing telkens bepaal moet word.

(iv) **'n Ander voorstel**

Daarom word voorgestel dat oorweging geskenk word aan die moontlikheid om addisionele fondse te bekom, al is dit dan deur addisionele heffing, om gemeentes by te staan wat dit nodig het. Trouens, dit bestaan reeds in ringe waar gemeentes spontaan 'n helpende hand reik aan ander gemeentes in hulle eie ring sonder dat dit per sinodale besluit moet gebeur wat administratief soos een of ander wêreldlike instansie hanteer moet word. Dit los die probleem wat sentrale vergoeding wil aanspreek op kerklike wyse op, en behou die selfstandigheid van die plaaslike gemeente as die terrein waar die kerk se werk eintlik gedoen word. Dit bevestig ook dat gemeentes erns maak met die dra van mekaar se laste, maar dat dit nie beteken hulle word daartoe verplig om soos vir hulle bepaal word, daaraan mee te doen as onderdele uit 'n hiërargies bepaalde geheel uit die sinodale kantoor, synde die bokant van die kerk nie (sic)!

BESKRYWINGSPUNT 128: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

SENTRALEVERGOEDINGSTELSEL

1. Die komitee beveel aan dat

1.1 die Sentralevergoedingstelsel nie ondersteun word nie

1.2 'n Algemene kapitaalreserwefonds gevestig word en befonds met R11 per lidmaat per jaar wat verkry word uit die rentefonds-heffing wat wegval

- 1.3 * kriteria deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgestel word waaraan 'n gemeente moet voldoen om vir hulp uit hierdie Reserwefonds te kwalifiseer**
- 1.4 * die algemene Reserwefonds ook wyer aangewend kan word.**

BESLUIT

9.9 PENSIOENFONDS

Die fonds word bestuur in terme van Ordinansie 9.3 van die Kerkorde.

9.9.1 SAMESTELLING VAN DIE PENSIOENRAAD

Die Pensioenraad bestaan tans uit die volgende lede:

Ds FJ Labuschagne	-	Voorsitter
Ds CL Badenhorst	-	Lidverteenwoordiger
Ds HN Botha	-	Lidverteenwoordiger
Mnr HPJ van Nieuwenhuizen	-	Werkgewerverteenwoordiger
Mnr AJF Struwig	-	Werkgewerverteenwoordiger
Mnr JF Viljoen	-	Administrateur

Verteenwoordigers word vir 'n periode van ses jaar verkies en is herkiesbaar. Die bestaande werkgewerslede is in 2004 verkies en het dus nog sitting tot 2010. Die Lidverteenwoordiger is in 2001 verkies en moet dus in 2007 weer aangewys word. Kennis sal vooraf aan alle lede gegee word van die datum en plek van die volgende ledevergadering waar Lidverteenwoordigers verkies moet word.

9.9.2 DOELWITTE VAN DIE PENSIOENRAAD

Die Pensioenraad streef hoofsaaklik twee hoofdoelwitte na:

- * om die befondsingsvlak op 100% te handhaaf ; en
- * om markverwante pensioenvoordele aan te bied.

9.9.2.1 Befondsingsvlak

Die Pensioenraad se eerste doelwit is om die fonds se befondsingsvlak tot 'n vlak van 100% te bestuur en sodoende die fonds in 'n finansiële gesonde posisie te plaas. Hoe gesonder die befondsingsvlak hoe beter kan die voordele wees wat lede gebied word en hoe beter verhogings kan aan emeriti toegestaan word.

Die befondsingsvlak het vanaf 'n lae 38% in 1989 toegeneem tot 102,8% in 2001. Die verbetering van voordele, met 15% in 2001, het die befondsingsvlak weer laat daal na 91.4%. Die vooruitskatting soos op 28 Februarie 2007 beloop $\pm 107\%$.

9.9.2.2 **Verbetering van voordele**

Die Pensioenraad se tweede prioriteit is om die voordele wat die fonds bied markverwant te kry. Om enigsins voordele te verbeter is 'n 100% befondsingsvlak 'n voorvereiste.

Aangesien die befondsingsvlak nou weer 100% oorskry, het die Pensioenraad besluit om die voordele weereens te verbeter sodat dit meer markverwant kan wees.

Die pensioenfaktor is met 12,12% tot 1,85% vir elke voltooide jaar diens verhoog. Dit beteken dat 'n predikant na 40 jaar diens met gemiddeld van 74% van die versorgingsvoordeel emeriteer. Verder word bestaande emeriti en weduwees se pensioen ook met 12,12% verbeter. Hierdie verbeteringe plaas weer groot druk op die finansiële reserwes van die fonds. Dit veroorsaak dat die fonds weer sowat 90%-92% befonds is. Die tekort sal uitgewis word by wyse van die surplus werkgewersbydrae wat reeds ingebou is. Verwys ook na die paragraaf in die oorsig wat aantoon dat daar ongeveer R6 per belydende lidmaat per jaar addisioneel in die fonds gestort sal word.

Die raad besef egter dat die voordele nog nie ten volle markverwant is nie maar verseker die lede dat dit die raad se strewe is om so 'n punt te bereik.

9.9.2.3 **Pensioene aan emeriti en weduwees**

BESKRYWINGSPUNT 129: RING VAN JOHANNESBURG

ONDERSOEK NA VERBETERING VAN VOORDELE VIR WEDUWEES VAN PREDIKANTE

Dringende ondersoek word ingestel na die verbetering van voordele vir weduwees van predikante.

Motivering

- * Weduwees word in 'n finansiële krisis gedompel na afsterwe van hulle mans.
- * In die praktyk werk dit tans so dat predikante wat emeriteer 'n eenmalige uitbetalingsbedrag van een derde en dan 1.65% vir elke jaar diens maal versorgingsvoordeel vir die res van sy lewe per maand ontvang.
- * Wanneer hy te sterwe kom ontvang sy weduwee slegs 60% van 'n lid se pensioen.
- * Gegewe die huidige lewenskoste is dit bykans onmoontlik vir weduwees om te oorleef, veral omdat die afsterwe van die man nie veel verandering bring in die kostestruktuur van die vrou se lewe nie.

Ds CJA Simpson stel die beskrywingspunt

Emeriti en Weduwees kommentaar van Pensioenraad

Die Pensioenraad is bewus dat daar nood onder die bestaande emeriti en weduwees is vanweë die feit dat sommige predikante baie jare gelede al geëmeriteer het. Dit veroorsaak dat die koopkrag van die pensioene stadig maar seker verswak. Alhoewel dit vir die pensioenraad 'n prioriteitsaak is, word pensioene slegs verhoog in soverre die fonds dit kan bekostig. Die fonds poog om die pensioene met ten minste 50% van die amptelike inflasiekoers te verhoog. Die Pensioenraad het gedurende die laaste 4 jaar die volgende verhogings aan emeriti en weduwees toegestaan:

Jaar	% Verhoging	Amptelike inflasiekoers
2004	8.33	0.40
2005	3.50	3.00
2006	9.50	3.40
2007	6.00	6.10

Die Pensioenraad het, in samewerking met die Raad van Finansies, 'n ondersoek geloods om 'n manier te vind om emeriti beter te versorg.

Na samesprekings is daar besluit om die volgende voorstel aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê vir goedkeuring:

Dat 'n gedeelte van die besparing op die rentefondsheffing na 'n fonds gekanaliseer word om emeriti se mediesefondspremies te subsidieer. Die volle besparing op die rentefondsheffing behoort ongeveer R35 per lidmaat per jaar te wees. 'n Bedrag van R6 per lidmaat per jaar moet in die fonds gestort word sodat die subsidie verhoog kan word.

'n Verdere R6 per lidmaat per jaar moet in die pensioenfonds gestort word om die voordele gouer markverwant te kry.

Verwys ook na die paragraaf in die oorsig, "Toekomsblik".

BESLUIT

9.9.3 OMSKAKELING VAN DIE PREDIKANTE, WEDUWEE- EN WESE-FONDS VAN 'N VASTE VOORDEELFONDS NA 'N VASTE BYDRAEFONDS

Tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering het 'n beskrywingspunt gedien waarin versoek word dat die pensioenfonds omgeskakel word na 'n vaste bydraefonds.

Die vergadering het die volgende besluite geneem:

- * ***Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.***
- * ***Die Pensioenraad moet 'n ondersoek loods en die resultaat moet aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voorgelê word.***

Uit die bespreking, tydens die vergadering, het dit duidelik geword dat die omskakeling geen geringe besluit kon wees nie. Die ondersoek moes deur die Pensioenraad aangevoer word maar 'n aktuaris sou die werklike berekeninge moes doen sodat daar 'n duidelike beeld was van hoe die omskakeling elke aktiewe lid van die fonds, maar ook elke emerituslid, sou raak.

Die Pensioenraad het die opdrag van die 67ste Algemene Kerkvergadering uitgevoer en berig soos volg oor die ondersoek:

9.9.3.1 Inleiding

Ten einde die verskille tussen die twee modelle duidelik te maak word dit weer in die onderstaande tabel weergegee.

Die verskil tussen 'n vastevoordeel en vastebydraeskema kan soos volg saamgevat word:

Vergelykingspunt	Vastebydrae	Vastevoordeel
Lidbydrae	Vaste persentasie van salaris	Vaste persentasie van traktement
Werkgewerbydrae	Vaste persentasie van salaris van elke lid	Veranderlike persentasie van totale salarisse
Aftreevoordeel	Opgelope bydraes plus beleggingsgroeï	Vooraf vasgestelde persentasie van versorgingsvoordele by aftrede
Voorspelbaarheid van aftreevoordele	Akkurate voorspelling nie moontlik nie	Akkurate voorspelling moontlik
Beleggingsrisiko	Gedra deur lid	Gedra deur werkgever
Risiko verbonde aan gewysigde risikovoordeel tariewe	Gedra deur lid of werkgever	Gedra deur werkgever
Kruissubsidiëring tussen lede	Beperk tot koste van risikovoordele indien lid risiko dra	Geskied van jonger lede na ouer lede

Hierdie eerste gedeelte van die verslag fokus op die tegniese sy van die omskakeling en handel nie met morele aspekte soos die "verpligting" van die werkgever teenoor die werknemer nie. Dit is egter 'n baie belangrike aspek wat nie uit die oog verloor moet word nie maar kan later bespreek word.

9.9.3.2 Die ondersoek

Die resultaat van die ondersoek word as Bylae K aangeheg

Die aktuaris het al die aktiewe lede se aktuariëlebelang soos op 28/02/2007 bereken, gebaseer op die aanbevole versorgingsvoordeel van R252 969 en 'n befondsingsvlak van 100%. Hierdie berekende belang is dan met toekomstige bydraes vermeerder plus 'n opbrengskoers van 2% en 4% bokant inflasie onderskeidelik tot normale emeritaatsdatum. Hierdie voordeel is dan vergelyk met die voordele wat 'n lid sou ontvang onder die vastevoordeelstruktuur.

Daar moet ingedagte gehou word dat hierdie vergelyking nie moontlike toekomstige voordeelverbeteringe in ag geneem het nie. Dit is ook so dat die Raad van Finansies die versorgingsvoordeel met 7% verhoog het en die versorgingsvoordeel is tans R255 355 teenoor R252 969 soos in ag geneem met die berekeninge. Dit bring mee dat die berekeninge reeds aangepas sal moet word. Voordeelverbeteringe is een van die voorste prioriteite van die Pensioenraad en surplusbydraes van die werkgewer word aangewend ten einde die voordele van lede te verbeter.

'n Verdere probleem met die omskakeling wat nie in ag geneem word nie is die feit dat die fonds se voordele nie markverwant is nie. Die pensioenfaktor van 1.65% is tussen 22% en 51% onder die mark wat tussen 2% en 2.5% is. Hiermee saam gaan die versorgingsvoordeel wat nie verteenwoordigend is van predikante se traktemente en byvoordele nie.

9.9.3.3 **Aannames**

(i) ***Surplusbydraes***

Die werkgewer dra tans 'n addisionele 6.3% van die versorgingsvoordeel by tot die fonds. Hierdie addisionele bydraes is in die verlede gebruik om die voordele onder die fonds te verbeter. Aangesien hierdie bydraes nie "nodig" sal wees onder die vastebydrae fonds nie sal die werkgewer moet besluit of dit nog bygedra behoort te word.

Vir die berekeninge is die surplus bydraes ingesluit by die resultaat.

(ii) ***Reële opbrengs***

Dit is die werklike opbrengs van die fonds bo inflasie. Hierdie opbrengs is die verwagting van die fonds oor die hele periode wat 'n lid in die fonds sal wees tot en met emeritaat en moet nie verwar word met korttermyn opbrengste wat heelwat hoër kan wees nie. As die reële koers dus meer is as wat die aanname veronderstel sal die lid beter af wees en netso sal die lid slegter af wees indien die reële opbrengs laer is as die aanname.

Vir doeleindes van die oefening is op 'n 2% en 4% reële opbrengskoers gewerk.

(iii) ***Toekomstige bydraes***

Daar is van die veronderstelling af uitgegaan dat die netto bydraekoers, van 17.6%, onveranderd sal bly in die toekoms. Indien die koste van streftevoordele en/of administrasiekoste in die toekoms styg kan dit 'n wesenlike uitwerking op die voordele van lede hê.

(iv) ***Interpretasie van die resultate***

Die doel van die oefening was om te bepaal hoeveel lede sal oorskakel na 'n vastebydraefonds indien die aannames soos reeds genoem verwesentlik word.

Daar is dus aanvaar dat indien 'n lid se voordele beter sal wees onder die vastebydraefonds die betrokke lid sal omskakel.

* *Omskakeling sonder inagneming van surplusbydraes*

Indien die surplusbydraes van die werkgewer buite rekening gelaat word is slegs 2 lede met 'n reële koers van 2% beter daaraan toe onder die vastebydraefonds. Indien 'n 4% reële koers veronderstel word is 264 lede beter daaraan toe.

* *Omskakeling met inagneming van surplusbydraes*

Indien die surplusbydraes van die werkgewer in ag geneem word is 230 lede met 'n reëlekoers van 2% beter daaraan toe onder die vastebydraefonds. Indien 'n 4% reëlekoers veronderstel word is 291 lede beter daaraan toe.

* *Omskakeling dat almal beter daaraan toe is*

Indien die werkgewer toestem dat die omskakeling geskied en dat alle lede beter daaraan toe moet wees moet die werkgewer met 'n 2% reële koers 'n addisionele R2,825 miljoen in die fonds stort en met 'n 4% reële koers sowat R3.3 miljoen.

* *Emeriti*

Die Pensioenraad het in die verlede gepoog om ook die pensioene van emeriti te laat tred hou met inflasie of beter as inflasie. Hierdie verhogings is dan ook toegestaan uit die surplusfondse wat van tyd tot tyd in die fonds ontstaan het hoofsaaklik weens die surplusbydraes van die werkgewer. Sodra die omskakeling plaasvind sal hierdie surplusse nie meer ontstaan nie en sal daar nie addisionele fondse wees om die emeriti se pensioene bokant die verskil van die werklike opbrengskoers en die na-aftrede rentekoers te verhoog nie.

* *Koste van omskakeling*

Ten einde al die lede dieselfde voordeel te bied sal die werkgewer die volgende addisionele bydrae moet maak vir die omskakeling:

@ 2%	-	R6,925 miljoen
@ 4%	-	R4,133 miljoen

Die Pensioenraad het die saak volledig bespreek met die konsultante en die aktuaris wat die berekeninge gedoen het. Die Pensioenraad stel graag die onderstaande beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 130: PENSIOENRAAD

AFWYSING VAN OMSKAKELING NA VASTE BYDRAEFONDS

Die omskakeling geskied nie op hierdie stadium nie maar dit bly steeds 'n opdrag van die Pensioenraad.

Motivering

- * Aangesien die Fonds se voordele in terme van die jaargeld (1.85% per jaar x versorgingsvoordeel) nie markverwant is nie, moet daar eers toegesien word dat die voordele verbeter word, anders bring dit mee dat die omskakeling gedoen word op voordeelstrukture wat nie markverwant is nie. (Markverwante jaargeld word gereken op 'n minimum van 2.0% en maksimum van 2.5%).
- *. Die versorgingsvoordeel is ook nie markverwant nie. Dit bring mee dat die omskakeling gedoen word op 'n verminderde voordeel wat nooit weer in die toekoms ingehaal kan word nie. (Verwys verskil in pakette en versorgingsvoordeel).
- * Aangesien emeriti ge-emeriteer het met voordele wat nie markverwant is nie sal hulle pensioen nie in die toekoms verbeter kan word met meer as die prestasie bo die na-aftredekoers nie.
- * Die omskakeling kan nie geskied indien die fonds nie 100% befonds is nie. Na raming sou 'n veilige batebefondsingsvlak ongeveer 130% moet wees om 'n omskakeling te kan fasiliteer. Die befondsingsvlak is nie voldoende om omskakeling te buffer nie.
- * Aangesien dit die Pensioenraad se doelwit is om die voordele en die versorgingsvoordeel markverwant te kry is daar weereens voordeelverbeterings ingestel wat vanaf 1 Maart 2007 in werking tree. Dit het tot gevolg dat die fonds weereens in 'n bestuurde onderbefondsde posisie is.

BESLUIT

D FONDSWERWING

9.10. TO CARE FOUNDATION

9.10.1 INLEIDING

Tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering is besluit dat die Kerk behoefte het aan 'n gekoördineerde geformaliseerde fondsinsamelingstrategie.

Die besluit het onder meer die volgende ingesluit:

- * 'n Fondsinsamelingskantoor moet gevestig word en met ingang 1 Januarie 2005 funksioneer.
- * 'n Bestuurder moet aangestel word op 'n kontrakbasis vir drie jaar.
- * Addisionele fondswerwers kan op 'n kommissiebasis aangestel word.
- * Die sinodalebegroting sal R300 000 insluit vir befondsing van die pos.

9.10.2 VERLOOP SEDERT DIE 67STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die beplanning van so 'n aanstelling het stadiger gevorder as wat voorsien is aangesien daar eers 'n volledige ontleding van die Kerk se behoeftes gedoen moes word. Verder is alle rolspelers, in die Kerk, ook betrek om insette te lewer, waarna die pos geadverteer is en onderhoude gevoer is. Me Mari Lee het nie die aanbod as fondsinsamelaar aanvaar nie.

Na verdere gesprekke en konsultasie het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om intussen 'n konsultantmaatskappy aan te stel, aangesien dit bepaalde voordele vir die Kerk inhou. Indien die Kerk nie tevredenheid kry nie, kon daar aan die einde van die kontrak oorgeskakel word na 'n ander diensverskaffer.

Die proses om almal aan boord te neem is steeds 'n langsame proses vanweë vrae wat ontstaan en kapasiteit wat ontbreek.

9.10.3 AANSTELLING

'n Ontleding van die Kerk se behoeftes, wat 'n kommunikasie audit ingesluit het, is deur Nicdam oor 'n lang tyd gedoen en me Mari Lee was 'n lid van die span. Op grond van haar agtergrond, kennis van die Kerk, opleiding en ondervinding is Devcom aangestel om die fondsinsamelingstrategie vir die Kerk te inisieer en te implementeer. Me Mari Lee is 'n direkteur van Devcom. Die kontrak was vir 'n tydperk van twaalf maande met duidelik meetbare doelwitte. Een van die voorwaardes was dat die Kerk bemaatig moet word om sy eie strategie te kan bestuur.

9.10.4 VORDERING

Devcom se eerste taak was om 'n strategie op die tafel te plaas waarmee gepoog sou word om fondse buite die Kerk se strukture te werf. Korporatiewe entiteite gee eenvoudig nie sondermeer geld aan kerke nie, maar wel vir projekte.

Die voertuig wat ter tafel gekom het is **to care** en dit word beskou as 'n unieke konsep waarop die Kerk baie trots is. Dit is 'n Artikel 21 maatskappy sonder winsbejag en word bestuur deur 'n Raad van Direkteure wat meestal uit die Kerk se strukture afkomstig is. Dit bly dus 'n maatskappy wat deur die Kerk bestuur word.

Daar is ook begin om 'n databasis (maximiser) van donateurs saam te stel om hierdie persone/instansies op hoogte te hou van projekte en ons dank te betuig aan skenkers vir hulle bydraes. 'n Gesonde aktiewe databasis word beskou as die hart van fondsinsameling.

Die bestaande Diensorgane van die Kerk gaan nie nou verdwyn nie maar daar gaan gepoog word om fondswerwing meer vaartbelyn en vanaf 'n verenigde front aan te pak. Dit sal ook daartoe lei dat daar langtermynverhoudings gebou kan word. Struikelblokke is steeds in die pad, maar word stelselmatig verwyder.

Tot en met Januarie 2007 is die opdrag van die 67ste AKV bestuur deur 'n komitee bestaande uit verteenwoordigers van die Kommissie van die Algemene

Kerkvergadering, die Kommissie van die ADV, die Administrateur en die Raad van Finansies. Die **to care foundation** is op 9 Februarie 2007 as maatskappy sonder winsbejag (Artikel 21 maatskappy) geregistreer met die doel om uitvoering te gee aan die besluite van die 66ste en 67ste Algemene Kerkvergadering naamlik "om 'n strategie vir fondswerwing ten bate van die hele Kerk daar te stel." Op kundige advies is die Engelse benaming **to care** gekies spesifiek met die oog op bemarking en fondswerwing in die korporatiewe wêreld.

to care is geposisioneer as 'n stigting wat, op die terrein van fondsinsameling, al die diensorgane van die Kerk verteenwoordig wat op die een of ander wyse betrokke is by gemeenskapswerk, sowel as projekte buite die Kerk waarby die Kerk betrokke is. In hierdie opsig vervul **to care** 'n adviserende en koördinerende funksie ten opsigte van die bestaande fondswerwingsaksies sowel as 'n identifiserings- en inisiëringsfunksie ten opsigte van nuwe projekte. Vanweë die breë spektrum van dienste waarvoor befondsing verkry moet word, is verteenwoordigers van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die Kommissie van die ADV, die Raad van Finansies, Die Ondersteuningsraad, Bejaardesorg, die Kinderhuise, die Afrika Instituut vir Missiologie, en die Maranatha Reformed Church of Christ betrek. Laasgenoemde omdat hulle ook baat kan vind by die fondswerwing waarvoor **to care** gestig is

Die **to care** maatskappy het in Januarie 2007 gekonstitueer.

By die geleentheid is ds JLJ Smit verkies tot voorsitter van die direksie met die opdrag om, op deeltydse basis, die nuwe maatskappy so gou moontlik operasioneel te kry en fondse te begin werf. Tot op die verslagdatum is daar aandag gegee aan die vestiging van 'n maatskappystruktuur om die nodige kapasiteit te skep ten einde fondswerwing te begin doen. Dit het onder andere ook die ondersteuning van bestaande projekte en die identifisering van nuwe projekte behels.

'n Gestruktureerde bekendstellings- en bewusmakingsveldtog van **to care** as die Kerk se fondswerwingsarm wat hoofsaaklik na buite die Kerk gaan fokus, is geloods met besoeke aan gemeentes, rings- en ringsdiakensvergaderings asook blootstelling in die kerklike en sekulêre media. Hierdie werk is tot dusver gedoen teen die agtergrond van bepaalde persepsies wat daar om verskillende redes rondom **to care** ontstaan het. Die direksie kan egter met vertroue rapporteer dat hierdie persepsies met verloop van tyd en met gesprek grotendeels verander het.

9.10.5 RESULTATE BEHAAL

In die praktyk van fondswerwing is dit bekend dat, om verskeie faktore, veral die eerste twee jaar se voorleggings vir fondswerwing meerendeels onsuksesvol is. **to care** sal dus ook tyd neem om homself as 'n geloofwaardige fondswerwingsstigting te posisioneer. Desnieteenstaande het **to care** in sy eerste ses maande van bestaan sowat R110 000 in kontant geïen, sowel as borgskap ten opsigte van verblyf en die gebruik van voertuie. Daarby is daar begin met die ondersteuning van projekte wat op inisiatief van gemeentes en ringe geloods is.

Prosedures en die chronologiese verloop van prosedures om 'n maatskappy op te rig en te posisioneer vir fondsinsameling word deur wetgewing voorgeskryf en die uitvoering van hierdie voorskrifte gaan gebuk onder verskeie remmings-faktore buite ons beheer. Ongeveer R200 000 aan donasies is sodoende verbeur omdat die nodige administratiewe infrastruktuur in terme van bankrekening, NWO nommer en SAID-sertifisering (Artikel 18A belastingvrystelling) nog nie in plek was toe donateurs hulself bereid verklaar het om fondse aan **to care** te skenk nie.

9.10.6 BEPLANNING VIR DIE TOEKOMS

Benewens die tydsverloop wat **to care** as nuweling benodig om homself doeltreffend te posisioneer in 'n baie mededingende wêreld, is die voorbereiding van voorleggings aan maatskappye ook hoogs gespesialiseerd. Die direksie van **to care** het daarom besluit om vir die jaar 2007 met DevCom, 'n onafhanklike fondswerwingsagentskap, te kontrakteer om in die tussentyd fondswerwings-voorleggings by maatskappye te doen terwyl daaraan gewerk word om die eie kapasiteit en kundigheid op te bou. Daar word doelgerig aan gewerk om teen die begin van 2008 oor voldoende eie kapasiteit te beskik om die fondswerwingsveld met vertroue te kan betree.

Alhoewel dit die beste deel van twee jaar geneem het om die punt te bereik waar inkomste gegenereer word, voel die direksie positief dat ons hier die verwesenliking sien van dit wat deur die vorige Algemene Kerkvergaderings in die vooruitsig gestel is. Met minder as 'n jaar se bestaan is **to care** egter nog nie op die punt van selfbefondsing nie en daarom word die vergadering versoek om die befondsing van die maatskappy met 'n verdere drie jaar te verleng.

BESKRYWINGSPUNT 131: RAAD VAN FINANSIES

TO CARE FOUNDATION

1. In die lig van die Kerk se behoefte aan die befondsing van verskeie van sy werkterreine en die noodsaak van korporatiewe kommunikasie en gekoördineerde bemaking ten einde sulke fondse te genereer en teen die agtergrond van dit wat reeds gevestig is, besluit die vergadering om die **to care foundation** vir 'n verdere drie jaar te befonds teen R360 000 per jaar.
2. **To care** het ook ten doel om, bo en behalwe fondswerwing vir bestaande projekte, ook nuwe horisonne vir die Kerk te open met betrekking tot nuwe projekte wat geïmplementeer kan word – met ander woorde uitbreiding van die dienswerk van die Kerk.
3. Die stigting moet binne twee jaar, met ander woorde 2009, selfbefondsing wees en teen die volgende Algemene Kerkvergadering 'n netto inkomste toon. Geprojekteerde inkomste is:
 - * R250 000 vir die eerste jaar (2008).
 - * R400 000 vir die tweede jaar (2009).
 - * R600 000 vir die derde jaar (2010).

Ds JJJ Smit stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

---o0o---

Hoofstuk

10

Kerkorde

10. KERKORDE

10.1 WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES

Die Raad vir Regsadvies beskou homself as 'n statutêre raad wat deur die Algemene Kerkvergadering aangewys is om aan die Kerk in die breë en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering advies en diens te lewer.

In die Almanak word die raad se taak soos volg omskryf:

Die raad bedien die Algemene Kerkvergadering, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en vergaderings van organe van bystand wat daarom vra, van advies, en help lidmate en ampsdraers wat om hulp vra oor kerkregtelike aangeleenthede.

Soos die ander statutêre rade wil die raad daarom graag van sy werksaamhede verslag lewer aan die Algemene Kerkvergadering. Benewens hierdie verslag sal die werk van die raad ook aan die orde kom by verskeie sake wat in die agenda behandel word.

Die belangrikste aangeleenthede waaroor gehandel is en wat die raad graag wil vermeld is die volgende:

- * Die finalisering van wysigings aan die Kerkorde soos deur die 67ste Algemene Kerkvergadering goedgekeur, is afgehandel.
- * Die wysigings aan die Ordinansies en Reglement wat die opsig en tug raak, is aangepak, maar die taak kon uiteindelik nie afgehandel word nie. Slegs enkele wysigings word voorgestel. Die nuwe raad sal die taak moet voortsit.
- * Die interpretasie van Ordinansie 8.2.7(iii) wat vanaf die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangevra is, is deur die raad deurgegee, maar nie deur die Kommissie aanvaar nie. Die raad was daarvan oortuig dat slegs die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering tugbevoegdheid oor predikante het. Onsekerheid het dus ontstaan daar die woord "beklagings" wat in die ou Kerkwet met betrekking tot opsig gebruik is, nie in die nuwe Kerkorde voorkom nie, maar deur die woord "klag" vervang is wat onder opsig én tug gebruik word.

Die Kommissie het geoordeel dat die bepaalde Ordinansie wel so verstaan kan word dat klagtes teen predikante in alle gevalle eers die weg na die ouderlingevergadering en ringskommissie moet loop. Eers as dié liggame die klagtes nie onder die opsig kon afhandel nie, word dit na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir afhandeling. Die Kommissie het daarom klagtes wat teen predikante ontvang is, so hanteer.

Alhoewel die raad verskil het met die Kommissie, het hy hom by die Kommissie se interpretasie neergelê en saamgewerk.

- * Verskeie navrae van die Algemene Diakensvergadering is gedurende die verslagtydperk hanteer onder meer die kerkregtelike posisie van die nuutaangestelde sekretaris van die Algemene Diakensvergadering en sy verteenwoordiging by Die Ondersteuningsraad [Ordinansie 3.13.1(iii)(f)].
- * Kennis is geneem van kritiese opmerkings oor die Kerkorde van 'n lidmaat van die Kerk, mnr Kobus Badenhorst. Die raad het nie daarop reageer nie.
- * Die besluit van die 67ste Algemene Kerkvergadering dat riglyne daargestel moet word oor die toepassing van Ordinansie 4.5.1(iii) in verband met gemeentegrense, is deur die Kommissie aan die Rade vir Regsadvies en Pastoraat en Presbiteraat opgedra. Memoranda oor die saak is deur die twee rade en die Kommissie op die tafel geplaas. Duidelike verskille het opgeduik. Die Kommissie het besluit om die saak verder self te hanteer.
- * Die raad is ook deur die Kommissie betrek by die ondersoek oor 'n sentrale vergoedingstelsel vir predikante van die Kerk. Dr BJ van Wyk is benoem om namens die raad op die Onderzoekliggaam sitting te neem. Die Onderzoekliggaam het sy taak afgehandel en die resultaat van die ondersoek is opgeneem in die agenda.
- * Die Reglement vir Kerklike Goedere soos opgestel deur die Administrateur, is deur die raad behandel en aanbeveel vir goedkeuring.
- * Op versoek van die Kommissie het die raad kommentaar gelewer oor die nuwe Kerkorde van die HKSA (MRCC).
- * Die raad het 'n voorlegging aan die Kommissie gedoen oor 'n hermeneutiese sleutel wat as hulpmiddel kan dien by die lees van die Kerkorde. Dit word in die agenda by wysigings aan die Kerkorde aangebied.
- * Die raad het op versoek van die Kommissie aandag gegee aan 'n vrywaringsklousule in die Kerkorde wat op die bladsye van sy agendas, notules, skrywes en ander dokumentasie gebruik kan word ten einde regsvervolgning te voorkom.

Die raad was van oordeel dat 'n vrywaringsklousule nie die Kommissie werklik van regsvervolgning sal vrywaar nie. Die Kommissie moet steeds versigtig wees met sy uitsprake en formuleringe. Die formulering wat aangebring word op skrywes van die Kommissie wat per e-pos gestuur word, moet veral in die verband aandag kry.

Die Kommissie het prof E van Eck versoek om 'n voorlegging aan hom te maak oor die aangeleentheid.

- * Advies is aan die Kommissie gelewer oor die aanvaarbaarheid van 'n drukgroep in die Kerk. Die advies was nie vir die Kommissie aanvaarbaar nie. Die saak is uiteindelik daar gelaat.
- * Die raad het op versoek van die Kommissie aandag gegee aan die formule-

ring van 'n Ordinansie in die Kerkorde om die uitbring van 'n beroep(e) in 'n ringsgemeente(s) te stuit in gevalle van strategiese beplanning. Die formulering is opgeneem by wysigings van die Kerkorde.

- * Advies is gelewer oor wat die Ordinansie van die Kerkorde bedoel met "bystand aan 'n klaer of aangeklaagde" tydens die ondersoek van 'n klag. Die advies is deur die Kommissie aanvaar.
- * Die raad was saam met die Kommissie van oordeel dat die Algemene Kerkvergadering nie as appèlligzaam behoort te funksioneer nie. Aandag is gegee aan die inbou van 'n liggaam tussen die Kommissie en die Algemene Kerkvergadering wat appèlle kan hanteer. Daar is oor 'n lang tydperk oor die saak nagedink en studie gedoen. Die gedagte was redelik algemeen dat die Algemene Kerkvergadering nie die appèlligzaam behoort te wees nie, maar die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, behalwe in leertuggevalle. Die probleem het ontstaan oor wie dan klagtes teen predikante ondersoek en dus in 'n sekere opsig die tugbevoegdheid van die Kommissie oorneem. Die raad het die gedagte van die sekondilede van die Kommissie oorweeg. Die saak geniet steeds aandag.
- * 'n Ander saak vir ondersoek in dié verband was die versoek van 'n lidmaat dat 'n kleiner liggaam benoem word om klagsake teen predikante te ondersoek. Dit gebeur soms dat 'n klaer met al sy getuies oor 'n groot afstand moet reis omdat 'n betrokke klagsaak net in Pretoria ondersoek kan word. Vanweë die koste kan baie getuies gewoonlik nie die ondersoek bywoon nie. In sulke gevalle behoort die Onderzoekliggaam die klag ter plaatse te gaan ondersoek.
- * Die raad kon vanweë gebrek aan tyd nie aandag verleen aan die versoek om die daarstel van 'n onderwerpregister vir die Kerkorde nie.
- * Die Kommissie het die raad betrek by sy ondersoek na die uitkoop van tyd van voltydse predikante aangesien daar bepaalde probleme in die verband ontstaan het. Die raad het saam met die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat aandag aan die saak gegee. Die resultaat van die werk van die twee rade is in die agenda opgeneem.
- * Die versoek van die Kommissie dat die raad aandag gee aan die skryf van 'n Grondwet vir die Kerk wat gewoonlik deur finansiële- en ander instellings van gemeentes aangevra word, is aan voldoen. Adv LJ Pienaar het 'n konsepdokument opgestel wat deur adv J Fourie gefinaliseer is.
- * Mnr FJ Louw, 'n lidmaat van die Kerk, het besluit om hom op die 68ste Algemene Kerkvergadering te beroep teen 'n beslissing van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Oor 'n lang tydperk is advies aan mnr. Louw en aan die Kommissie gegee oor die aangeleentheid. Mnr Louw het uiteindelik nie met sy beroep voortgegaan nie.
- * Oudl MJ Basson het ook verskeie navrae na die raad gerig in verband met 'n tugproses en later oor 'n moontlike beroep teen die beslissing van die Kom-

missie. Ook hy het besluit om nie met sy beroep voort te gaan nie.

- * Die raad het studie gedoen en gesprek gevoer oor deeltydse en benoemingstandplase wanneer een predikant in meer as een van sulke standplase werk-saam wil wees. Die advies is in die agenda opgeneem.
- * Die raad het die volgende advies aan die Kommissie gelever oor die moontlike toekenning van proponentsvoorreg in plaas van volle ampsvoor-reg aan predikante wat permanent na die buiteland vertrek:
 - ** Die Raad vir Regsadvies het die versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat 'n moontlike wysiging van Ordinansie 2.1.13.1 aan hom voorgelê moet word, indringend bespreek.
 - ** In sy bespreking het die raad aanvanklik geoordeel dat dit oor 'n beginselsaak gaan, maar het later geoordeel dat dit oor die proses kan handel. Die raad is huiwerig om aan te beveel dat ampsvoorreg 'n predikant ontnem mag word sonder dat daar volgens die Kerkorde 'n behoorlike proses gevolg is.
 - ** Die raad is van mening dat dit nie nodig is om die Ordinansie te wysig nie. Ordinansie 2.1.13.1 bepaal reeds dat predikante in die buiteland jaarliks aansoek moet doen om behoud van ampsvoorreg. Die aansoek word op meriete hanteer (Ord 2.1.13.1) wat insluit dat onder meer antwoorde verstrekk moet word oor kerklike meelewing, werk in 'n gemeente en/of 'n kerk; die begeerte om steeds volledig predikant te wees, edm.
 - ** Die Kommissie is by magte om in gevalle waar hy nie tevrede is nie, na korrespondensie/gesprek/navraag 'n predikant sy ampsvoorreg te ontnem (Akte van Losmaking by Emigrasie, laaste paragraaf).
- * Aangesien daar steeds baie onduidelikhede is oor stappe wat gevolg moet word by die samesmelting van gemeentes, het die raad ook aandag aan die saak gegee. Dr JJ Steenkamp het veral die formulering ter hand geneem en dit is deur die raad verwerk en opgeneem in die agenda by wysiging van die Kerkorde.
- * Die raad se advies aan die Kommissie oor die hersiening van Ordinansie 2.1.17.1 oor predikante wat teologie doseer, is nie aanvaar nie. Die raad het volgens die navraag geoordeel dat die Kommissie se gedagtes rondom die wysiging van die Ordinansie daarop neerkom dat daar nie in die toekoms noodwendig 'n gepromoveerde predikant in 'n vakature by die teologiese fakulteit benoem hoef te word nie. Dit kan ook 'n predikant wees met 'n meestersgraad of self net een wat besig is met verdere teologiese studies. Die saak is tydens 'n vergadering volledig met prof PM Venter, sekretaris van die Dosentevergadering, bespreek.

Die raad het geoordeel dat die Ordinansie nie gewysig moet word nie aangesien die Kerk nie sy standaard ten opsigte van die benoeming van dosente by die Universiteit moet verlaag nie. Daar is wel begrip daarvoor dat 'n predikant wat byvoorbeeld net as lektor aangestel word 'n veel kleiner salaris sal ontvang. Net soos by enige ander beroep moet die predikant oor

die aanbod besluit. Die Kerk moet poog om voorsiening te maak dat daar in so 'n geval 'n finansiële bybetaling gemaak word sodat die betrokke predikant minstens finansiële nie slegter daaraan toe is nie.

Die raad het verder geoordeel dat meer inligting nodig is en dat die Algemene Kerkvergadering hom oor die saak moet uitspreek aangesien hier 'n beginselsaak betrokke is. Konsensus is uiteindelik soos volg bereik deur die raad:

Die Kuratorium word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om 'n voorlegging in die verband aan die 68ste Algemene Kerkvergadering te maak. Die gedagte dat dit die verantwoordelikheid van die Kerk is om die bes gekwalifiseerde predikant vir 'n betrokke vakature by die teologiese fakulteit te benoem en dat die Kerk moet instaan vir enige moontlike salaris tekort, moet in die voorlegging vervat wees.

Die Kommissie het besluit om nie die advies te aanvaar nie, maar self 'n Ordinarsiewysiging voor te stel. Dit is opgeneem in die agenda.

- * Die raad het advies gelewer oor Ordinarsie 2.1.15(iii) en (viii). Indien 'n beroepafwagtende predikant versuim om elke jaar op 31 Oktober aansoek te doen om behoud van sy/haar ampsvoorreg, word dit outomaties verbeur op 1 Januarie van die volgende jaar. Die predikant word as't ware uit die amp onthef en moet weer aansoek doen om hertoelating tot die evangeliebediening. Die raad wil beroepafwagtende predikante op die Ordinarsie wys. Dit is die verpligting van die beroepafwagtende en geen verantwoordelikheid word op die Kommissie geplaas nie. Die Kommissie hoef dus nie beroepafwagendes aan die aansoek te herinner nie.

Die advies van die raad was soos volg:

Die vergadering is dit eens dat indien 'n predikant versuim om aansoek te doen om behoud van ampsvoorreg of preekvergunning, hy/sy as't ware uit die amp onthef word en weer van vooraf aansoek sal moet doen om toegelaat te word tot die evangeliebediening.

- * Besondere advies is ook gelewer oor die opsighoudende hoedanigheid van die Ledevergadering van die Kinderhuise (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering). Die raad was oortuig dat die werk rondom die Kinderhuise by die Algemene Diakensvergadering berus en dus behartig moet word. Maar omdat die raad dit nie as kerkordelike probleem beleef het nie, is die Kommissie geadviseer om self, soos hy goed dink, daaroor te besluit.
- * Die raad het met die hulp van adv J Fourie die hele Ordinarsie oor losmaking van 'n standplaas geherformuleer. Die formulering is deur die agendakommissie onttrek aangesien daar te veel onduidelikhede was. Die nuutverkose raad sal die saak verder hanteer.
- * Die raad is deur die Kommissie versoek om dit Kerkordelik in te rig dat alle

teologiese kandidate wat toegelaat word tot die evangeliebediening 'n dokument onderteken dat besluite van die Kerk wat betrekking het op die predikantsamp ten volle aanvaar en eerbiedig word.

Die raad het die aangeleentheid bespreek en tot die slotsom gekom dat die Proponentsformule alle predikante met betrekking tot die belydenisskrifte, Kerkorde en besluite van die Kerk bind. Daarmee saam kan Ordereël en Ordinansie 10 gelees word.

Die Kommissie is soos volg te geantwoord:

- ** Na bespreking oordeel die raad dat die Proponentsformule alle predikante ten volle bind tot gehoorsaamheid aan die belydenisskrifte, die Kerkorde en besluite van die Kerk.
- ** Ordereël 10 en Ordinansie 10 bevestig die binding tot gehoorsaamheid.

Die Kommissie het nie die advies aanvaar nie en besluit om self 'n voorlegging in die verband te maak.

Slotopmerkings

- * Die raad het 'n baie aangename werktydperk beleef en bedank die Algemene Kerkvergadering vir die geleentheid wat hom gebied is om die werk in belang van die Kerk te doen.
- * Lede van die raad het hartlik saamgewerk. Vergaderings is bykans deurgaans voltallig bygewoon. Die raad vergader vanaf 17.00 en vergaderings het soms tot laatnag geduur. Daarom is daar veral dank teenoor die regslui wat direk na 'n dag se harde werk die vergaderings getrou bygewoon het. Advokate Fourie, Pienaar en Geyser het baie werk gedoen en gewaardeerde advies gelewer veral by aangeleenthede wat regsimplikasies ingehou het. Baie dank is aan hulle verskuldig vir ure se harde werk.

Die voorsitter, dr BJ van Wyk, se werk verdien ook besondere vermelding. Hy het talle studiestukke en adviese geskryf, die meeste van die tyd met groot spoed. Dit was nie vreemd om vandag aan hom 'n vraag te stel en die volgende dag per e-pos 'n netjies uitgewerkte advies of memorandum, wat bladsye beslaan, te ontvang nie. Sy werk in die gemeentes Tsumeb en Grootfontein en sedert 2007 in Springs, het onverpoosd voortgegaan en dit was altyd op datum. Dank moet ook aan veral Tsumeb gemeente betuig word wat by elke vergadering ingestaan het vir die reiskoste van dr van Wyk vanaf Tsumeb tot by die lughawe in Windhoek en terug. Dit het baie duisende rande beloop.

Elke ander lid van die vergadering het sy deel gedoen en elkeen word van harte bedank.

Die drie regsgeleerdes is weer beskikbaar om met hulle werk voort te gaan indien die vergadering hulle sou verkies. Proff SJ Botha en IWC van Wyk

het versoek om nou uit te tree. Die ander predikantslede is steeds beskikbaar.

Dankwoord

Die vergadering betuig in die besonder sy dank en waardering vir die werk van die volgende lede van die Raad vir Regsadvies:

- * Prof SJ Botha wat vir 28 jaar lid van die raad was waarvan 16 jaar as voorsitter van die raad. Hy was ook voorsitter van die Komitee vir die Herskrywing van die Kerkwet.
- * Prof IWC van Wyk wat vir drie termyne op die raad gedien het en ook lid was van die Komitee vir die Herskrywing van die Kerkwet, vir waardevolle insette wat hy oor die 9 jaar gelewer het.
- * Die regslui, advokate LJ Pienaar, JD Fourie en JG Geyser vir hulle besondere insette.
- * Die ander lede van die raad wat elkeen sy plig gedoen het.

VERKIESING VAN RAAD VIR REGSADVIES

Die vergadering verkies volgens Ordinansie 3.8.3(x)(c) sewe persone op die Raad vir Regsadvies.

10.2 WERKSAAMHEDE VAN DIE KOMITEE VIR DIE HERBESINNING OOR DIE AMP

Die komitee doen navorsing, voer bespreking en besin oor die Kerk se ampsbegrip binne die konteks van die kerkordelike problematiek in die huidige tydsgewrig.

Die komitee konsentreer op die volgende:

- * Hernude navorsing oor die amp binne die Bybelse getuienisse, die geskiedenis van die teologie en die eietydse ekumeniese teologie in die lig van heersende denke oor die amp in die Kerk.
- * Nadenke hoe daar uit die huidige impasse tussen kerkordelike tradisie en nuwe (teologies-aanvaarbare) denke oor die amp gekom kan word.
- * Die moontlikheid om ons bestaande ampsbegrip te verbreed en die kerkordelike ondersteuning van so 'n ampsbegrip.

Die Komitee voorsien dat daar 'n paar jaar aan hierdie opdrag gewerk sal word.

Die komitee het (minstens) die volgende sake, probleme en temas geïdentifiseer waaraan aandag gegee moet word:

Die gebrek aan beroepe

- * Te veel studente is opgelei.
- * Te min gemeentes.
- * Gebrek aan groei in gemeentes.
- * Negatiewe bevolkingsgroei.
- * Emigrasie.
- * Buitekerklikheid.
- * Die kerkordelike tradisie leer ons om te fokus op die beroep van predikante om binne-kerklike verantwoordelikhede (en verkieslik op 'n holistiese wyse) na te kom.

Gemeentes kan predikante nie meer volledig versorg nie

- * Gemeentes is te klein.
- * Gemeentegetalle daal/neem nie toe nie.
- * Offergawes van lidmate is te klein.
- * Waarde van Rand het gedaal.
- * Die kerkordelike tradisie het ons geleer dat die gemeente verantwoordelik is vir die versorging van die predikant.
- * Die aangepaste kerkordelike denke bepaal tans dat 'n predikant ook 'n eie inkomste kan genereer (ten spyte daarvan dat diegene wat boer dat al lankal doen).
- * Die Algemene Kerkvergadering het "deeltydse bediening" (iemand kan 'n sekulêre beroep gaan beoefen en deels ampswerk verrig) goedgekeur. Die "kerkordelike gevoel" is dat dit 'n verkeerde besluit was (ten spyte daarvan dat ons alreeds 'n tradisie in hierdie saak opgebou het met dosente in filosofie, Grieks en Hebreeus).

Predikante sien die bediening as 'n finansiële risiko

- * Predikante wil 'n goeie burgerlike bestaan versoen met die bediening.
- * Predikante wil deeltyds gaan werk om salaris aan te vul.
- * Die kerkordelike oplossings word gesien in deelsorg- en "deeltydse bediening".

Die oplossings van deelsorg- en deeltydse predikante het talle haakplekke

- * Volle aandag word nie aan die bediening gegee nie.
- * Gemeentelike verwagtings bots met dit wat predikante kan bied.

- * Daar word aan slegs 'n paar basiese gemeentelike take aandag gegee. Aspekte soos die apostolaat kry weinig of geen aandag nie.
- * In sommige gevalle word hierdie kategorie van predikante uitgebuit.

Predikante beskou nie die apostolaatsopdrag as deel van hulle roeping nie

- * Predikante is nie voorberei op 'n situasie van massa kerkvervreemding nie.
- * Die verstaan van die amp is beperk tot die binne-gemeentelike verantwoordelikhede.
- * Ten spyte van 'n duidelike kerkordelike uitspel van hierdie opdrag, is daar veral by ouer predikante net 'n ignorering van hierdie saak.

Die gebrek aan 'n "pastor vir die pastors / herder vir die herders" word wyd gevoel

- * Die feit dat ons nie oor "biskoppe" beskik nie, beteken dat predikante op hulle self aangewese is.
- * Die edel ideaal van kollegialiteit het in talle ringe verbrokkel.
- * Dit het nodig geword dat predikante in verwarrende en onsekere tye die nodige *teologiese* leiding ontvang van 'n persoon wat vertrouwe inboesem.

Die predikant as geroepe dienaar binne die sfeer van die arbeidswetgewing

- * Die verhouding tussen die moraliteit van 'n geroepe predikant en die reg van die predikant as 'n staatsburger het problematies geraak.
- * Fundamentele vraagstellings soos die volgende moet uitgeklaar word: Die reg om aan 'n vakbond te behoort en die onderworpenheid aan die kerklike tug – met al die konsekwensies daaraan verbonde.

Die amp van predikant in die huidige kultuurwêreld

- * Die rol van die predikant het baie verander gedurende die laaste dekade of wat.
- * Dit is onduidelik wat vandag onder "roepingsbesef" verstaan sal word.
- * Daar bestaan nie meer konsensus oor wat die "evangelie" is wat verkondig moet word nie.
- * Die "aansien" van predikante in die samelewing het verander.
- * Talle ander sake kan nog genoem word.

Die samestelling van die komitee het meegebring dat daar nie so ver gevorder kon

word as wat aanvanklik gehoop is nie. Die persone betrokke by die komitee het gedurende die termyn té veel ander verpligtinge gehad. Daar is nietemin 'n goeie begin gemaak met 'n ondersoek wat nog baie jare gaan duur. 'n Soortgelyke ondersoek in die Nederlandse Hervormde Kerk het meer as 'n dekade geduur.

Verskeie lede van die komitee het verskeie memoranda opgestel wat krities bespreek is.

Die komitee lê die volgende memoranda voor wat alreeds besluite van die vergadering vra: Die priesterskap van die gedooptes, die "amp van herder vir die herders", die predikant en die apostolaatsopdrag asook die "funksionele" ampsbeskouing (Vergelyk **BYLAE L**).

BESKRYWINGSPUNT 132: RAAD VIR REGSADVIES

WERKSAAMHEDE VAN DIE KOMITEE: HERBESINNING OOR DIE AMP

Die vergadering oorweeg die volgende rondom die werk van die komitee:

Algemeen

- 1. Die opdrag van die komitee kontinueer.**
- 2. 'n Vorderingsverslag en verdere aanbevelings word aan die 69e Algemene Kerkvergadering voorgelê.**
- 3. Die komitee poog om met daadwerklike oplossings na vore te kom rakende die fundamentele probleme met betrekking tot die amp van predikant.**

Priesterskap van die gedooptes

- 1. Die lidmate van die Kerk word opgeroep om hulle priesterskap as gedooptes uit te lewe. Dit behels minstens die volgende:**
 - 1.1. Om die evangelie met mekaar te deel.**
 - 1.2. Om die evangelie met mense buite die kerk te deel.**
 - 1.3. Om mekaar pastoraal te ondersteun.**
 - 1.4. Om by mekaar te bieg.**
 - 1.5. Om die leer van die lidmate, ampsdraers en dosente, in die lig van die evangelie, te beoordeel en te veroordeel indien nodig.**
 - 1.6. Predikante word opgeroep om hulle besondere amp met oorgawe uit te lewe. Daar moet nie van lidmate verwag word om hulle ampswerk vir hulle te doen nie. Dat lidmate egter in talle sake kan en moet help, word as vanselfsprekend aanvaar.**
 - 1.7. Lidmate word gevra om hulle getuienistaak as gelowiges noulettend uit te lewe.**
 - 1.8. Die vergadering versoek die Komitee vir die Herbesinning oor die**

Amp om 'n uitgebreide Ordereël en Ordinansie oor die Amp van die Gemeentelid aan die 69e Algemene Kerkvergadering voor te lê vir oorweging.

- 1.9 Die komitee voorsien die vergadering van 'n volledige memorandum waarin die voorstel gemotiveer, verduidelik en begrond word.

Die "amp van die herder vir die herders"

1. Die vergadering betuig sy instemming dat die gedagte van 'n "herder vir die herders" of "pastor vir die pastors" verder nagevors moet word.
2. Die vergadering gee aan die Komitee vir die Herbesinning oor die Amp opdrag om 'n volledig uitgewerkte Ordereël en Ordinansie oor hierdie saak aan die 69e Algemene Kerkvergadering voor te lê vir oorweging.
3. Die komitee voorsien die vergadering van 'n volledige memorandum waarin die voorstel gemotiveer, verduidelik en begrond word.

Die predikant en die apostolaatsopdrag

1. Die vergadering herbevestig die oortuiging dat missionêre arbeid 'n wesenlike deel van die taak van 'n predikant is.
2. Kerkrade sien toe dat elke predikant genoegsame tyd afstaan aan die apostolaatsaak.
3. Predikante besin en doen voortdurend navorsing oor die beste wyses om die Woord in die wêreld te verkondig.
4. Predikante rus lidmate voortdurend toe om geloofwaardige getuies van die evangelie in die wêreld te wees.
5. Die vergadering gee opdrag dat die Kerkorde sodanig verbeter word, dat die missionêre potensiaal van die Kerk, innoverend, maar verantwoordelik, ontsluit sal word.

Die "funksionele" ampsbeskouing

1. Die vergadering neem kennis van die verskillende interpretasies en verstaan van 'n "funksionele" ampsbeskouing. Die Vergadering versoek die komitee om voort te gaan met navorsing en debat sodat daar aan die 69ste Algemene Kerkvergadering duideliker leiding gegee kan word.

BESLUIT

10.3 **VOORGESTELDE WYSIGING VAN ORDEREËLS 1 EN 4****VOORSTEL TOT WYSIGING VAN ORDEREËL 1 EN ORDEREËL 4:
KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK VERGADERING****Voorstel**

Aangesien die Kerkorde (Ordereël 10.1) bepaal dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering minstens een jaar voor die volgende Algemene Kerkvergadering 'n voorstel ter wysiging van 'n Ordereël van die Kerkorde aan al die betrokke rade, ouderlinge- en ringsvergaderings moet voorlê vir kommentaar, en aangesien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op syvergadering van 7 September 2006, ná voorafgaande studie en besprekings, besluit het om in die Kerkorde na die NHKA en die Kerk se gemeentes alleen in die gees van die Woord van God en die kerklike belydenis te verwys, en sosiale terme – soos "volk" – wat nie noodwendig op gelowiges dui nie, te vermy, en aangesien dit implikasies vir Ordereël 4 van die Kerkorde het, en aangesien die voorstel behels dat ook Ordereël 1 van die Kerkorde geraak word, word nou derhalwe deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgestel dat die eerste paragraaf van Ordereël 1 die laaste paragraaf van Ordereël 4 van die Kerkorde sal vervang en wel met twee gepaardgaande veranderinge, te wete dat die woord "kerk" in Ordereël 4 met 'n hoofletter geskrywe word en dat die woord "volk", soos tans in Ordereël 1, gekwalifiseer word deur die Bybelteks 1 Petrus 2:9 tussen hakies daar-naas te plaas. Dit beteken dat die betrokke twee Ordereëls soos volg sal lees:

Ordereël 1

Ons, die NHKA, bely in gemeenskap met die kerk van alle eeue ons geloof in die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees wat Hom en alles wat vir ons verlossing nodig is, duidelik en voldoende deur sy Woord, die Bybel, bekend maak. Ons belydenis is in die drie ekumeniese belydenisse verwoord, naamlik die Apostoliese Geloofsbelydenis, die Geloofsbelydenis van Nicéa en die Geloofsbelydenis genoem na Atanasius; asook in drie Reformatoriese belydenisskrifte, die drie formuliere van eenheid, te wete: die Nederlandse Geloofsbelydenis, die Heidelbergse Kategismus en die Dordtse Leerreëls.

Ordereël 4

'n Gemeente is

- * 'n gemeenskap van gelowiges wat selfstandig georganiseer is en deur die eenheid in geloof en belydenis saam met al die ander gemeentes die Kerk is
- * die wyse waarop die Kerk op 'n bepaalde plek bestaan.

Die Kerk is

- * 'n gemeenskap van gelowiges wat God deur sy versoening in Christus tot stand bring en in stand hou deurdat Hy mense in Jesus Christus in genade uitkies en deur die werk van die Heilige Gees saambring om deur die Woord en sakramente 'n heilige volk (1 Petrus 2:9) te wees en dienswerk in die wêreld te verrig.

Motivering vir die vervanging van die begrip "volkskerk" met "heilige volk" (1 Petrus 2:9) in die Kerkorde.

Inleidend

Die begrip "volkskerk" het byna sinoniem met die NHKA geraak. Dit is 'n tradisie wat reeds uit die negentiende eeu dateer. Vir baie jare al het Christene van ander kerke – in Suid-Afrika en ook in die res van die wêreld – egter as gevolg hiervan 'n persepsie oor die NHKA gevorm wat vir die Kerk nie goed is nie. Weliswaar het die Kerk dit in die verlede beklemtoon dat die Hervormde Kerk die volkskerk anders verstaan; dat kerk *vir* die volk en nooit kerk *van* die volk is nie. Hierdie argument het egter nie genoemde persepsie oor die Hervormde Kerk verander nie, omdat dit nie genoegsaam die gevaar verreken het dat mense – ook lidmate van die Hervormde Kerk self – die grense van kerk en volk met mekaar laat saamval nie. Ons het dus nie daarin geslaag om aan te toon dat die begrip "volkskerk" vir die Kerk 'n praktiese aangeleentheid is en wat ons nooit bedoel het om Skriftuurlik en teologies te begrond nie. Grondige teologiese argumente, gefundeer op die evangelie en ons Reformatoriese erfenis, eis van ons vandag om genoemde persepsie ernstig te neem. In talle publikasies het sekere Hervormde teoloë inderdaad op die teologiese problematiek van 'n kerkbegrip gewys wat geformuleer word in terme van 'n natuurlike kategorie soos "volk" en nie in terme van 'n Bybelse kategorie soos "volk van God" (in 1 Petrus 2:9 genoem "heilige volk") nie. In die besinning oor ons verstaan van die kerk, kan ons as 'n kerk wat graag na ons teologie verwys as Bybels-Reformatories, dit ook nie anders doen as deur te luister na die Woord van God alléén nie. Tiperend van hierdie teologiese denkwysie is dat ons, in die gees van die Reformasie, ook nie anders oor kerk kan dink as in terme van God se *genade alléén* nie. In kort, dit is hierdie grondslag en erfenis wat die Kommissie daartoe gebring het om bogenoemde beskrywingspunt aan die Kerk vir besinning en besluit voor te lê.

Onderstaande motivering bevat besinning oor (a) die herkoms van die begrip "volkskerk" in Europa en die kritiek daarop; (b) die voorkoms daarvan in Suid-Afrika; (c) Bybels-teologiese perspektiewe en (d) 'n slotsom.

Herkoms in Europa

1. Die negentiende en die twintigste eeu was die tyd toe humanisme in Europa die kerk en die wêreld direk beïnvloed het. Menswees was met ander woorde nie vanuit die genade alléén verstaan nie, maar wel vanuit die feilbaarheid van die natuur. Hierdie siening het ook bygedra tot die verwêreldliking van die kerklike lewe. In Nederland was die bedoeling van die "volkskerkteologie" weliswaar die "ver-Christeliking" van kultuur. Wat egter op grond van die hoogbloei van humanisme daarop gevolg het, was 'n "burgerlike teologie" en 'n "kultuurpropaganda" in die naam van sending. Die Protes-

tantse teoloog, Karl Barth, het hierdie "verburgerliking van die evangelie" toe ook baie duidelik uitgewys. Hy het wel erkenning gegee aan die implikasies dat die kerk *in* die wêreld bestaan en daarom bepaalde kultuurvorme vertoon, maar sonder dat kultuurbehoud as sodanig die opdrag van die kerk word of die grense van die kerk durf bepaal. Evangelies gesien, mag die kerk, soos die koninkryk van God, egter nie as *van* die wêreld beskou word nie. Volgens hierdie Bybels-Reformatoriese teologie is 'n kerk nie die ruimte waar die waardes *van die wêreld* verwerklik behoort te word nie, maar in gehoorsaamheid aan die bedoeling van die Woord van God, moet die waardes *van die koninkryk* van God in die kerk uitgeleef word. Die Protestantse kerke in Nederland en Duitsland het daarom bewustelik van hierdie tipe kerkwees en sendingwerkwyse afskeid geneem – onder andere ook bewus van die gevolge van kolonialisme en nasionaalsosialisme.

2. Kerk en teologie het dus op grond van die evangelie, in die lig van die geskiedenis in Duitsland, die etnies meerderwaardige en humanistiese gebruik van die term "volk" in nasionaal-sosiale terme, destyds as 'n sondige verskynsel ontmasker. Selfs die gebruik van die term "volk" as liberaal-demokratiese ideaal waar "gelyke geleenthede" vir alle mense beklemtoon is, is niks anders as net nog 'n humanistiese ideologie nie. Teenoor humanisme beklemtoon die Bybels-Reformatoriese teologie God se versoening, geregtigheid en barmhartigheid.
3. Die kerkorde van 'n Protestantse kerk verwoord nie 'n hiërargiese orde nie. Dit verwoord selfs ook nie die ideale van die demokrasie nie en sien nie hierdie ideale as die evangeliese norm vir kerkwees nie. Kerkregering is diensbaar aan Christus as Hoof van kerk en wêreld. Volgens die evangelie bestaan die "wet van Christus" uit God se onbegrensde liefde. Een van die teologiese verleidings van die liberale demokrasie was juis dat die "stem van die volk" in kerkordelike terme met die "stem van God" (die werk van die Heilige Gees) verwar is. In "kerkregering" geld nie die meerderheidstem soos in die demokrasie nie, maar wel die "wet van Christus".
4. In Nederlands het die term "volkskerk" semanties die begrip "volk" as die breë samelewing van die hele Nederland ingehou. "Kerk" is daarom wyer verstaan as alleen die verbond van gelowiges terwyl die doop die latere wedergeboorte veronderstel het. Die term "volkskerk" het gevolglik daartoe gelei dat in werklikheid teruggekeer word na die voor-Christelike idee van 'n "natuurlike volk" waarvan lidmaatskap bloot deur die besnydenis aangedui word.

Voorkoms in Suid-Afrika

5. Die geskiedenis van die begrip "volkskerk" in Suid-Afrika toon dat die aanvanklike bedoeling van die gebruik in die NHKA verander het. Sekere Nederlandse teoloë (byvoorbeeld Hoedemaker) was in die vorige eeu van mening dat die genadeverbond die grondslag vir die volk vorm en Duitse teoloë (byvoorbeeld Warneck) dat die term "volkskerk" die beste uitdrukking gee aan die kerk se apostolaat. Daarmee is, *sosiologies gesien*, enersyds die Nederlandse volk as sodanig bedoel met die teologiese bedoeling dat die

kerk 'n Christelike waarde tot die volk se kulturele lewe sal toevoeg. Ander syds, *teologies gesien*, is daar weer gedink dat kerkvorming op volks-matige wyse deur sending behoort plaas te vind. Beide hierdie twee sake (hierdie kerkbegrip in Nederland en sending-werkwyse in Duitsland) het die Hervormde Kerk se teologie in Suid-Afrika beslissend beïnvloed.

6. In die lig van die voorafgaande is die agtergrond van die oorsprong en gebruik van die begrip "volkskerk" in die NHKA duidelik. Die begrip kom uit die politieke en kulturele aspirasies van die Afrikaner sedert die 19e eeu. Dit dateer uit die ou ZAR-grondwet wat onder andere op die Franse en Amerikaanse vryheidsmanifeste gesteun het. Hierdie "republikeinse" ideaal het die wil van die volk (demokrasie) bó dié van die monargie (aristokrasie) geplaas. Ten spyte daarvan dat hierdie ver-wikkeling positief gewaardeer kan word, neem dit nie weg dat dit 'n produk van die humanisme is nie.
7. Ons het begrip daarvoor dat die politieke beleid van "afsonderlike ontwikkeling" in Suid-Afrika positief gesien is en dat daar 'n tyd was, ook in die NHKA, dat daar met goeie bedoelings probeer is om dit teologies te regverdig. In die lig van ons insigte vandag erken ons egter dat humanistiese ideale nie in 'n Kerkorde tuishoort nie, maar slegs evangeliese waardes. Ons besef ook dat die begrip "volkskerk" in Suid-Afrika se meervolkige samelewing, om die minste daaroor te sê, problematies is. Daar is nie net een volk in Suid-Afrika nie en die Hervormde Kerk is kwalik 5% van diegene wat hulleself Afrikaners noem. In die veranderende sosio-godsdienstige klimaat van ons dag, dien die begrip "volkskerk" nie meer die kerk se apostolaat nie. Ons sien Karl Barth se oortuiging in dat hierdie (en ander humanistiese) kwalifikasies van kerkwees die versoeking bevat dat die merktekens van die kerk, soos uitgedruk in die kerklike belydenis – te wete eenheid, algemeenheid en heiligheid – ontkrachtig kan word.
8. Hoe humanisme die kerklike belydenis van die eenheid, algemeenheid en heiligheid van die kerk in gedrang gebring het, kan onder andere gesien word in die feit dat die ZAR-grondwet bepaal het dat inheemse stamme geen gelyke regte in kerk en staat sou hê nie. Hier het dit duidelik oor sosiale waardes soos onder andere "gelykheid" gegaan. Na die beëindiging van die bestaan van die ZAR in 1902 het die NHKA in 1904 besluit om 'n artikel 2 (later artikel 3) in die destydse Kerkwet op te neem wat bepaal het dat slegs blanke persone aan die Kerk kon behoort. Hierdie politieke motief het mettertyd met die opbloei van nasionalisme sterker geword en 'n "teologiese" legitimering daarvan in die NHKA was toe die gevolg. In byvoorbeeld die Herderlike Skrywe van 1973 word kommer uitgespreek oor die moontlike oorheersing van een groep (Swartes) oor 'n ander (Wittes). Hierdie skrywe het ook gedien as verdediging van die destydse Artikel 3 van die Kerkwet. Rasvermenging en afsonderlike kerkvorming in "volksmatige" sin – in ooreenstemming met 'n politieke beleid van "afsonderlike ontwikkeling" – is deur middel van Artikel 3 gesien as 'n "blywende en onveranderlike beginsel wat Skriftuurlik gefundeerd" (onderstreeping oorspronklik). In die lig van die evangelie en die kerklike belydenis erken ons vandag dat so 'n uitgangspunt nie ons kerkwees mag bepaal nie. Hierdie erkenning ontnem egter nie ons ideaal om steeds die kulturele lewe met evangeliese waardes te deursuur nie.

Bybels-teologiese perspektiewe

9. JP Oberholzer het in 1999 reeds uitgewys dat Ordereël 4 sowel 'n logiese as 'n teologiese teenstrydigheid bevat. Enersyds wil dit die evangelie primêr aan die "Afrikanervolk" verkondig, maar andersyds tegelyk ook aan "alle mense". Aangesien dit as 'n ordereël verskans word (kyk Ordereël 10.1), dui dit verder daarop dat die volkskerkbegrip 'n prinsipiële aangeleentheid is en nie bloot 'n praktiese maatreël soos dikwels in die verlede betoog is nie. Hiermee word die verskeidenheid in die skepping op dieselfde vlak as die eenheid van die liggaam van Christus geplaas.
10. Die skeur van die voorhangsel in die tempel na aanleiding van Jesus Christus se sterwe en opstanding, dui op God se onvoorwaardelike aanvaarding van alle mense in die geloofsgemeenskap. Ook Efesiërs 2:14-16 beklemtoon dat Christus die "*muur van skeiding*" tussen mense in die kerk afgebreek het. Hierdie boodskap van "verskeidenheid in eenheid" word kragtig in Efesiërs 4, soos ook in onder andere 1 Korintiërs 12 en Romeine 12, verkondig. Die "sosiologiese" onmoontlikheid het deur Christus 'n "teologiese" moontlikheid geword (Hoekendijk). Volgens ons belydenis raak die eenheid van die kerk die wese van kerkwees. Verskeidenheid dui hoogstens op die "welwese" van die kerk, maar nie op die kerk se "wese" nie. Soos ander dinge in die sosiale geskape wêreld, word verskeidenheid *waargeneem*; eenheid word egter *geglo en bely*. Eersgenoemde is 'n *skeppingsaangeleentheid*, laasgenoemde 'n *herskeppingsaangeleentheid*. Die wêreld moet weet dat soos Jesus en die Vader één is, gelowiges ook één moet wees, sodat die wêreld kan glo dat Jesus God se gestuurde is (Johannes 17:21).
11. Dit behoort duidelik te word dat die begrip "volk" in "volkskerk" juis meebring dat 'n natuurkategorie konstitutief tot 'n kerkbegrip gereken word. Vroeër is die bestaan van verskillende volke as 'n Goddelike skeppingsordening gesien. Vorige studies in opdrag van Algemene Kerkvergaderings het eksegeties reeds onder andere aangetoon dat Psalm 74:17 nie die ondersteuning vir 'n bepaalde verstaan van Handeling 17:26 bied om te meen dat God die grense tussen volke ewig vasgestel het nie. Die psalmis wou bloot die grense tussen grond en see aantoon en daarmee dus die plek waar die nasies sal woon (te wete die land). Die boodskap van Handeling 17 is buitendien duidelik, naamlik dat dit 'n kerklike opdrag is dat die apostels mense van verskillende kulture en natuurlike agtergronde, ten spyte en te midde van menslike teenkating en kulturele konflik, in die kerk moet insluit. Dit is boonop ook duidelik dat die spraakverwarring van Genesis 11 nie in die gees van 'n positiewe skeppingsordening geskied het nie, maar in die gees van 'n negatiewe strafmaatreël. Die mense was ongehoorsaam aan God se wil en vandaar die ingrype van God.
12. Die huidige Ordereël 4 lei onmiskenbaar tot die persepsie dat die NHKA eksklusiwiteit voorstaan en sodoende die belydenis van die eenheid, algemeenheid en heiligheid van die kerk in gedrang bring. Die boodskap van die Skrif is dat die evangelie ook – en veral – gerig is op die geringstes van die samelewing. Almal is in die koninkryk van God welkom en alle gelowiges

moet daarom tuiste in die kerk as geloofsgemeenskap vind, selfs teen alle konvensies in. Hierdie opdrag tot eenheid van geloof, ook in die plaaslike gemeente, is nie net 'n transendente geloofswerklikheid wat slegs in die hemel moontlik is nie. Markus 10 en Matteus 19 en 20, onder andere, toon hoe Jesus juis ruimte aan die geringes van destyds gee – veral vroue, armes, kinders en vreemdelinge. Matteus 28:19 is ook allermins 'n kerklike opdrag tot kulturele volksbehoud, kultuurpropaganda of selfs die "ver-Christeliking van die kultuur". Die groot sendingopdrag in Matteus 28:16-20 (wat in die vorige Kerkwet as Skriftuurlike onderbou van Artikel 3 gedien het) bevat die opdrag dat die ganse menslike geslag dissipels van Jesus Christus gemaak en gedoop moet word en dat sy liefde in woord en daad deur gedooptes uitgeleef moet word. Die argument van die verlede dat volkskerk in terme van die apostolêre gerigtheid van die NHKA verstaan moet word, is Skriftuurlik gesien, agterhaal.

Slotsom

13. In die begrip "volkskerk" word twee "soorte" (*genera*) met mekaar vermeng, wat teologies 'n kategoriale onsuiverheid bevat. Kerk word in Ordereël 4 tegelyk "van bo" (genade) en "van onder" (natuur) verstaan. Dit veronderstel dat die raakvlak tussen God en mens nie 'n saak van die geloof is nie, maar van die natuur. God praat met ons alleen deur Woord en Gees en Jesus Christus is die vleesgeworde Woord van God. 'n Natuurlike teologie wat dít uitsluit, is vir ons onaanvaarbaar omdat dit die geregtigheid van God op die natuur bou en nie op die evangelie nie. Soos hierbo uitgewys is, het Karl Barth dit as 'n "verburgerliking" van die evangelie beskryf en dit selfs 'n "domestisering" van die openbaring van God in Christus genoem. Volgens die HK 54 en die NGB 27 is alléén *geloof* in Christus konstitutief vir lidmaatskap aan die kerk. Ook Calvyn beklemtoon dat geen biologiese (dus per implikasie ook etniese) verbande die deelkry aan die kerk bepaal nie.
14. Met ander woorde, gedurende die afgelope dekades het dit toenemend duidelik geword dat etniese eksklusiwiteit (ook bedoel as die ideaal van die bevordering van gelyke geleenthede vir alle mense) en die teologiese substansiëring daarvan die produk van Eurosentryse humanisme is. Dit het veral in Suid-Afrika gebeur dat hierdie ideologie eenduidig teen hulle wil op ander mense afgedwing is. Reeds in vorige belydenisse van die NHKA het ons op sinodale vlak erken dat rassisme 'n dehumaniserende en traumatiese uitwerking op ander mense het. Vandag sien ons in dat die volkskerkidee 'n res van hierdie humanistiese ideologie in die bestaande Kerkorde is.
15. Ten slotte, die NHKA is waarskynlik die enigste kerk in die wêreld wat nog formeel 'n volkskerkidee vir kerkwees voorstaan. Die ekumeniese wêreld toon sedert die vroegste byeenkomste aan dat dit 'n onhoudbare begrip en teenstrydig is met die evangelie. So het ekumeniese liggame soos byvoorbeeld die Wêreldbond van Gereformeerde Kerke onafgebroke onder andere by Frankfurt (1964), Nairobi (1970), Ottawa (1982), Seoul (1989) en Athene (1992) ons reeds daarop gewys dat dit teologies onaanvaarbaar is om kerk en volk met mekaar te vermeng.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan nie anders as om in die lig van die evangelie en die kerklike belydenis – hiermee saam te stem nie. Ons versoek derhalwe die Algemene Kerkvergadering van die NHKA om aan die evangelie en die kerklike belydenis gehoorsaam te wees en daarom Ordereël 4 (asook Ordereël 1) van die huidige Kerkorde te wysig.

Kommentaar wat van ringsvergaderings en ouderlingevergaderings ontvang is, is opgeneem in 'n afsonderlike dokument.

10.4 TEOLOGIESE ADVIES VAN DIE HERVORMDE DOSENTEVERGADERING AAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING: APARTHEID, VOLKSKERK EN SKULDBELYDENIS - 'N BYBEL-TEOLOGIESE VERANTWOORDING VAN EIETYDSE MORALITEIT

10.4.1 INLEIDING

Die Hervormde Dosentevergadering van die Fakulteit Teologie (UP) oordeel dat, in die lig van die funksie wat die Kerkorde aan die teologiese dosente verleen, die dosente die verantwoordelikheid het om onder andere teologiese advies aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering uit te bring, veral teen die agtergrond van huidige konflikterende opinies in die NHKA. Hierdie advies word in volledige konsensus uitgebring deur proff J Buitendag, TFJ Dreyer, Y Dreyer, P A Geyser (emeritus), AG van Aarde (emeritus), E van Eck en PM Venter.

10.4.2 ADVIES

10.4.2.1 Ons wil met hierdie advies kommentaar lewer na aanleiding van die Kommissie van die 67ste Algemene Kerkvergadering se beskrywingspunt dat die 68ste Algemene Kerkvergadering die begrip "volkskerk" uit die Kerkorde (Ordereël 4) haal. Ons reken dat die teologiese regverdiging van die beskrywingspunt verband hou met die oortuiging dat enige politieke model wat teen mense diskrimineer en hulle menswaardigheid aantast, soos onder andere Apartheid, nie Bybels-teologies en moreel begrond kan word nie. Ons meen dat, soos ons en ander Christene wêreldwyd in die ontwikkelde lande, ook die NHKA mede-verantwoordelikheid behoort te erken dat gelowiges van nie-Europese oorsprong in Suid-Afrika en wêreldwyd trauma beleef het as gevolg van 'n verwronge en minderwaardige selfbeeld, veroorsaak deur eksterne faktore soos etnies gedrewe skeiding wat teen hulle wil en menswaardigheid – konstitusioneel en in alledaagse lewenspraktyk – afgedwing is.

10.4.2.2 Wat die beskrywingspunt oor die wysiging van die Kerkorde tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering betref, versoek ons die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om ernstig aandag te gee aan die kommentaar van prof IWC van Wyk. Die dosente versoek dat sy kommentaar om net Ordereël 4 te wysig en nie ook Ordereël 1 nie, as die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se voorstel in die agenda van die 68ste AKV opgeneem moet word. Volgens hierdie voorstel sal Ordereël 4 se laaste paragraaf dan verander na: "Die Kerk is geroepe tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan alle mense".

- 10.4.2.3 Die dosente gee saam met die Kommissie van die 67ste Algemene Kerkvergadering erkenning daaraan dat daar in die verlede mense in die Kerk was wat die liefde van God aan mense van nie-Europese oorsprong in Suid-Afrika wou betoon deur middel van volkskerklike sending en kerkvorming.¹ Ons stem egter met die Kommissie van die 67ste Algemene Kerkvergadering heelhartig saam dat die NHKA op grond van eie teologiese worsteling en nadenke in die jongste tyd op sinodale wyse behoort te erken dat (1) 'n Bybels-teologiese regverdiging van 'n politieke ideologie soos Apartheid nie aanvaar kan word nie en (2) die begrip volkskerk in eietydse apostolaat en kerkwees agterhaal is. Hiermee word die opregte bedoelings van voorgangers nie ontken nie.
- 10.4.2.4 Ons handhaaf die Hervormde tradisie van kritiese teologiebeoefening. Kritiese teologie met 'n dialektiese idioom funksioneer soos 'n tweesnydende swaard: selfkritiek (na binne) en kerk- en samelewingskritiek (na buite). Ons wil daarom selfkritiek wees oor hoe en hoekom ons die NHKA tans in die Kerkorde tipeer as "volkskerk". Hierdie begrip het nie oor tyd heen dieselfde betekenis gehad nie. Op grond van teologiese kritiek is die begrip telkens "gerehabiliteer" en nuwe inhoud gegee. Die kritiek was onder andere dat volkskerk niks anders is nie as 'n "massakerk", "landskerk" of "staatskerk". Van hierdie kritiek was redelik en billik. Hiermee betoon ons egter nie instemming met al die teologiese en ideologiese vooronderstellings van die kritici, soos byvoorbeeld dié van Abraham Kuyper, nie. Ons is wel bewus dat teoloë wat voorstanders was en is van die volkskerk, hulle telkens teen die kritiek verweer het.² Hierdie reaksie het gelei tot herhaaldelike herdefiniëerings van wat teologies onder die begrip "volkskerk" verstaan behoort te word. Op grond van hierdie geskiedenis in Europa het die begrip "volkskerk" vir die NHKA soos volg uitgekristalliseer:
- (i) volkskerk veronderstel 'n verbondsmatige ekklesiologie wat geen onderskeid tussen Ou Testament en Nuwe Testament tref nie;
 - (ii) dit het nie rassisme as grondslag nie – rassisme is eerder te vinde by A Kuyper se "vrye kerk"-idee;
 - (iii) volkskerk beklemtoon die teokrasie op Calvyn-wyse – die staat meng nie in die kerk se sake in nie;
 - (iv) volkskerk is Christus-belydend van aard;
 - (v) volkskerk het 'n positiewe ver-Christelikende beïnvloeding van die kultuurlêwe in die oog;
 - (vi) volkskerk is in die bestaande politieke en sosiale konteks in Suid-Afrika wenslik vir die sending/apostolaat.

¹ Vergelyk onder andere die Besluitebundel van die 66ste Algemene Kerkvergadering; asook [Velthuysen, G C] (red) 1985. *Kerk en wêreld 2000*. Pretoria: Kital.

² Vergelyk onder andere Dreyer, Joh 1970. 'n Verouderde volkskerkidee. *Die Hervormer* 61(2), bls 1 en 2; Haitjema, Th L 1938. *Het Erfgoed der Hervorming*. Wageningen; Van Ruler, A A 1958. *Heeft het nog zijn, van "volkskerk" te spreken*. Wageningen.

- 10.4.2.5 Reeds in vorige dekades het teoloë³ uitgewys dat *sosiologiese* – en nie *teologiese* nie – voorkeure (soos die belang van die "familie" in die Duitse sendingwetenskap) die toon aangegee het in die teologiese regverdiging van die volkskerkidee. Net so is ons vandag daarvan bewus dat die interpretasie van die Ou Testament in die Nederlandse sendingwetenskap nie aan die eksegetiese insigte oor die evangeliese korrektief op "heilige skeppingsordeninge" reg laat geskied het nie. Die sakralisering van die natuur- en volkslewe is reeds skerp deur onder ander die profete in die Ou Testament gekritiseer. In die Nuwe Testament is hierdie profetiese kritiek in onder andere die Evangeliste se verkondiging van die evangelie van Jesus Christus en in die briewe van die apostel Paulus herhaal. Sekere sendingteorieë wat as onderbou van die volkskerkidee aangebied was (in Nederland⁴ en in Suid-Afrika⁵), is nie van hierdie kritiek vry te spreek nie, veral waar die taak van die kerk beskryf word as hoofsaaklik die beskerming van volksbehoud en volksgebondenheid of selfs die ver-Christeliking van kultuur. Die volkskerkbegrip is in die ekklesiologie in Europa vandag dood⁶. Dit is veral deur Karl Barth uitgewys as "verburgerlikte natuurlike teologie". Ook volgens ons insigte vandag, is die tendens wat voorheen in ons teologie voorgekom het, naamlik dat die kerk 'n *aardse* bedeling is wat geskei moet word van die *hemelse* koninkryk van God, Bybels-teologies problematies. Die kerk behoort ons insiens die sigbare keersy van God se koninkryk op aarde te wees. Op grond van die kerk se verkondiging van die gekruisigde Christus wat uit die dood opgestaan het (1 Korintiërs 1:23), verkondig die kerk dat mense geestelik weergebore word, ongeag die aard en gevolge van hulle menslike geboorte (Johannes 3:3; Filippense 3:3-11) – en dat hulle as gedoopte gelowiges deel is van die kerk en aan God se koninkryk behoort (vergelyk onder andere Matteus 5:3). Volgens ons Bybels-teologiese insigte behoort ons niks wat menslik feilbaar is – óf dit ons deelwees is aan 'n nasie/volk, óf die taal wat ons praat, óf die kultuurgebruike wat vir ons kosbaar is, óf enigiets van die verganklike skepping – as "heilige ordeninge" te reken nie, behalwe ons redding en verlossing van sonde deur die genade van God op grond van Jesus Christus se versoeningsdood en opstanding.
- 10.4.2.6 Ons is oortuig daarvan dat die maniere waarop die volkskerkidee verstaan en gebruik is (en word), veroorsaak dat dit nie meer Bybels-teologies in vandag se konteks gerehabiliteer kan word nie. In die huidige konteks waarin die NHKA tans kerk wil wees, is die begrip so ideologies verswaar dat dit nie meer prakties

³ Onder andere Hoekendijk, J C [1948]. *Kerk en volk in die Duitse zendingwetenskap*. [Utrecht]. Hoekendijk het die volkskerkgedagte as 'n uitgediende begrip beskryf. Vergelyk ook Dürr, J 1947. *Sendende und werdende Kirche in der Missionstheologie Gustavs Warnecks*. Bern: Buchdruckerei F Graf-Lehman.

⁴ Soos byvoorbeeld deur PJC Hoedemaker (1839-1910) (kyk veral Botha, S J 1973. *Die volkskerk*, bls 28-48. Pretoria: HAUM; Scheers, G Ph 1939. *Philippus Jacobus Hoedemaker*, bls 256 e v. Wageningen).

⁵ Soos byvoorbeeld deur Dreyer, P S 1978. Die ontwerp van 'n sendingbeleid in die huidige situasie, in Van Wyk, DJC snr (red), *Stemme uit die verlede, I: Volkereverhoudings in Suid-Afrika*, bls 164-175. Pretoria: HAUM; Vergelyk ook Van der Westhuizen, HG [1978]. Studie oor Art III, in *Lidmaatskap in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika: Studie oor Artikel III van die Kerkwet*. s l: "Die (sending-)opdrag in Matteus 28:19 sê: Maak dissipels van al die nasies. Nasies beteken wel iets omvattends...maar dit veronderstel ook volksgebondenheid en volksbehoud" (kursivering deur HG vd W).

⁶ Kyk o a Kees de Groot 2005. Pleitdooi voor een uitnodigende kerk, *Theologisch* 2(3), 11-19, veral bl 15-16. Prof de Groot toon aan dat die idee onaanvaarbaar in Europa geword het, veral as gevolg van die invloed van die dialektiese teologie, naamlik dat die kerk gesien moet word as 'n "diensverleningsorganisasie" (soos o a Hoedemaker se volkskerkgedagte idealiseer). Bybels-teologies gesien, is dit nie die taak van die kerk om mense bewustelik in een bepaalde kultuur te sosialiseer nie.

bruikbaar is nie. Die rede hiervoor is die etnosentriese geladenheid van die volkskerkidee, sowel in die *resepsie* as die *gebruik* daarvan (kyk byvoorbeeld korrespondensie en artikels in kerklike en sekulêre media wat die volkskerk-gedagte so inspan dat die Kerk tot diens is van hoofsaaklik die behoud van Afrikaners en ons kulturele tradisies)⁷. Die dosente stem met die Kommissie van die 67ste Algemene Kerkvergadering saam dat hierdie persepsie van 'n eksklusiewe kerk nie net te veel skade aan die NHKA doen nie, maar dat so 'n kerkbegrip ook nie Bybels-teologies regverdig kan word nie.

- 10.4.2.7 Ons erken ook dat die politieke beleid van Apartheid/Afsonderlike ontwikkeling, hoe goed ook al deur opregtes bedoel, tot hierdie persepsie bygedra het. Dokumentasie hieroor kan aangetoon word.⁸ Selfs waar die begrip "Christus belydende volkskerk" verdedig word, word *etniese skeiding* in die apostolêre werk van die NHKA bepleit.⁹ Hierdie skeiding kan nie ekklesiologies regverdig word nie. Volgens Bybels-teologiese insigte behoort die Kerk eerder in terme van versoennende verskeidenheid hieroor te praat (kyk o a die beskrywingspunt oor "versoennende verskeidenheid" aan die 68ste Algemene Kerkvergadering deur AG van Aarde en WA Dreyer). Hierbenewens is daar uitgesproke etnosentrisme aanduibaar in dokumente binne die kring van die NHKA waar Artikel III van die ou Kerkwet met behulp van die politieke beleid van Apartheid teologies geregverdig is. Bybels-teologiese regverdiging van Apartheid is 'n dwaling. Mense het dit ervaar dat hulle waardigheid voor God en medemens aangetas is. Mense het gely. Die feit is dat mense getraumatiseer is. Mense is "Woord- en Tafelge-meenskap" ontsê. Ons oordeel dat die NHKA nie anders kan as om opnuut, soos in 2001, skuld te bely nie.
- 10.4.2.8 Hierdie skuldbesef geld ook die onbetrokkenheid van baie lidmate in die NHKA ten opsigte van die apostolaat. In die verlede en hede was daar mense in die NHKA wat nie 'n passie gehad het vir die apostolaat van die kerk nie. Rede hiervoor kan óf rassisme wees, óf 'n louheid om die evangelie in die wêreld uit te dra. Ons bid dat God ons die krag sal gee om ons tot God te bekeer, sodat die NHKA werklik die lig vir die nasies sal wees. 'n Kerk wat apostolêr dink, kan nie anders as om ekumenies te wees nie. Daarom roep ons die NHKA op om toene-mend algemene kerk, apostoliese kerk, heilig en één te wees, soos ons bely. Indien die wêreld hierdie belydenis van die kerk kan sien, sal hulle kan *glo*.

⁷ Vergelyk Breytenbach, A P B 1986. Die gebruik van die OT in die begronding van die kerk se kultuurtaak – 'n hermeneutiese probleem. *HTS* 45(4), 693-714.

⁸ Onder andere: Wolmarans, H P 1953. Die Christelike plig van die blankes teenoor die nie-blankes in S.A. *HKA*, 100-112; Wolmarans, H P 1960. Artikel 3 van die Kerkwet van die Ned. Herv. Kerk van Afrika. *HTS* 16(3), 231-239; Wolmarans, H P 1962. Menswaardigheid en menslike regte na aanleiding van die Skrif. *HTS* 18(3), 83-89; De Wet, J I & Pont, A D 1964. Die vraekompleks rondom Artikel 3 van die Kerkwet. *HTS* 19, 103-137, veral bls 103 e v; Vergelyk ook Oberholzer, J P 1969. Die kerk en die staatkundig-kulturele vlak van die volkslewe: 'n Oorsig van die afgelope dekade. *HTS* 25(3&4), 219-228 [teenoor Oberholzer, J P 1999. Terug op die pad, in Van Wyk, D J C snr (red), *20ste eeu Hervormde teologie*, 449-461. Pretoria: Sentik Uitgewers en Pelser, G M M 1994. Enkele opmerkings oor die wese van die kerk. *HTS* 50, 311-329]; Pont, A D 1969. Kerk en volk. *HTS* 25(3&4), 202-218. Die HCM Fourie-Stigting beskryf in *Die Hervormer* van 15 Februarie 2007 dat die skeiding van land, toegepas op etniese groeperinge in Suid-Afrika, nie net Bybels-teologies regverdig kan word nie, maar die saak is waarop sowel Artikel III van die ou Kerkwet as die volkskerkidee sentreer. Vir 'n 'n meer volledige bespreking van sulke oortuigings wat in die verlede in die NHKA aangetref is, kyk Wolff, E 2006. Anatomie van 'n teologiese ideologie: Die Hervormde Kerk se steun aan die Apartheid ideologie. *Historia* 51(1), 141-162.

⁹ Kyk Botha, S J 1973. *Die volkskerk*, bl 60. Pretoria: HAUM

- 10.4.2.9 As lidmate van die NHKA oordeel ons dat die Kerk die huidige tyd as 'n geleentheid behoort te sien om waarlik kerk te wees. Dit beteken ook dat die Kerk nie in isolasie mag terugtrek nie. Ekumeniese gesprek help ons om die Kerk se roeping in die huidige tyd beter uit te leef. Ons beklemtoon die Kerk se belydenis dat die toekoms van die Kerk in God se hande is.
- 10.4.2.10 Ons staan egter nie totaal onkrities teenoor bepaalde tendense in die ekumene nie. In die geskiedenis het ekumeniese liggame soms so met sosiale en humanistiese vraagstukke omgegaan dat hulle in die vaarwaters van politieke magsvorming beland het. Dit is Bybels-teologies onaanvaarbaar. Ons behoort egter ook te erken dat daar gedurende die afgelope twee dekades 'n verandering gekom het in die fokus van ekumeniese liggame – of dit nou SACC of REC, WARC of WCC is. Die rol wat die ekumeniese liggame in Zimbabwe speel, is onder andere 'n voorbeeld hiervan, asook wat die REC se programme in Suid-Afrika betref. Hulle is tans baie meer gefokus op geestelike toerusting en die opheffing van mense op kerklike wyse.
- 10.4.2.11 Ons is daarvan oortuig dat 'n kerk in die na-moderne plurale wêreld nie anders kan as om ekumenies betrokke te wees nie. Ekumene is bowendien 'n wesenlike aspek van die katolisiteit van die kerk. Negatiwiteit teenoor ekumeniese betrokkenheid bring die geloofwaardigheid van die kerk in gedrang. Dit gebeur ook indien die kerk of 'n ekumeniese liggaam soos 'n politieke party optree en manipuleer. Die bedoeling van die ekumene is dat die kerk in die na-moderne plurale wêreld as 'n versoenende verskeidenheid van denominasies met mekaar sal saamlê en -werk. Dit sal altyd 'n eenheid te midde en ten spyte van diversiteit wees. Eenheid het nie een superkerk in die oog nie. Die wedersydse betrokkenheid gaan daaroor dat ons deur mekaar verryk sal word, nie deur mekaar geabsorbeer of veroordeel sal word nie. Ons meen dat, indien die NHKA oortuig is dat die Kerk in SA 'n rol te speel het, dit die aangewese weg is om die Kerk se stem via die weg van 'n ekumeniese liggaam te laat hoor. Ons het daarom waardering daarvoor dat die Kommissie van die 67ste Algemene Kerkvergadering WARC opgeroep het om die NHKA nie net te veroordeel nie, maar in liefde in hierdie Reformatoriese gemeenskap van miljoene mede-gelowiges terug te ontvang. Ons het die vertroue dat WARC dit so sal doen.
- 10.4.2.12 Die verband tussen "volkskerk", "ekumene" en "skuldbelydenis oor die Bybels-teologiese regverdiging van Apartheid" kan in die huidige periode van die NHKA se geskiedenis tereg 'n moraliteitsprobleem genoem word. Dit is veral vanweë die uitgesproke strewe van die HCM Fourie-Stigting om Apartheid en gedwonge geskeide leefwyse tussen mense van verskillende etnisiteite as kerklike model vir die NHKA te propageer deur dit te koppel aan 'n herlewing van die ideale van Artikel III van die ou Kerkwet. In hierdie strewe word die begrip "volkskerk" uitdruklik as die kontinuering van Artikel III gesien. Ons is oortuig daarvan dat die NHKA reeds van so 'n model afskeid geneem het en beskou dit as immoreel om gelowiges op gedwonge wyse van mekaar in die kerk op grond van etniese oorwegings te skei.
- 10.4.2.13 Karl Barth wys op die *verleiding* van "verburgerlikte natuurlike teologie", naamlik die gevaar om iets wat belangrik vir 'n mens self is, te verhef tot 'n "Goddelike verordening" en so, ongemerk, die belange van ander en God se liefde vir hulle,

minder te ag. Let byvoorbeeld op die verleiding en die uitdaging om die verleiding raak te sien in die volgende aanhaling uit 'n invloedryke teologiese ensiklopedie: "Gesien vanuit ons ekumeniese roeping vandag, word 'n volkskerk voor die volgende uitdaging gestel: Om nie ten koste van ander Christelike gemeenskappe aan die eie historiese kosbaarhede só vas te hou nie, maar eerder die eenheid van die liggaam van Christus te midde van die veelheid van belydenisse te manifesteer."¹⁰

- 10.4.2.14 Ons sluit daarom hierdie advies af met die woorde van Karl Barth (wat ook in gemelde beskrywingspunt oor "versoenende verskeidenheid" voorkom): Die verbintenis met 'n volk, 'n staat of 'n kultuur mag nooit veroorsaak dat die Kerk hierdie *catholica* [algemeenheid] verloën nie. Alleen dáár waar die kerk in essensie én in beslissende bereidwilligheid, *catholica* [algemeen] is, is dit *sancta* [heilig] – is dit *ecclesia* [kerk]. Enige ander instelling – volkskerk, nasionale kerk, staatskerk, vrye kerk of wat ook al – wat die Kerk nog sou of wou wees, moet *fundamenteel* [in Duits "grundsätzlich"] as van tweede belang geag word. Indien die kerk hierdie vorme aanneem, is die vraag wat ernstig aan die kerk gestel moet word: is die kerk nog algemeen en derhalwe heilig?¹¹

10.5 **GEWYSIGDE VOORSTEL VAN KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING OOR ORDEREËL 4**

Die Kommissie wil graag in die lig van die kommentaar wat ontvang is, sy voorstel soos volg wysig:

BESKRYWINGSPUNT 133: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

WYSIGING VAN ORDEREËL 4

Ordereël 4 word gewysig om soos volg te lees:

'n Gemeente is

'n gemeenskap van gelowiges wat selfstandig georganiseer is en deur die eenheid in geloof en belydenis saam met al die ander gemeentes die Kerk is

die wyse waarop die Kerk op 'n bepaalde plek bestaan

Die Kerk is geroepe tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan alle mense.

¹⁰ H-R Müller-Scheffe 1962. s v "Volkskirche", in Galling, K (Hrsg), *Die Religion in Geschichte und Gegenwart* (RGG), VI. Band, 3. Auflage. Tübingen: Mohr, bl 1459 (eie vertaling in Afrikaans) (kyk ook beskrywingspunt oor versoenende verskeidenheid).

¹¹ Vertaal in Afrikaans, maar beklemtoning deur Karl Barth [1935] 1964. *Credo: Hauptprobleme der Dogmatik dargestellt im Anschluß an das Apostolische Glaubensbekenntnis*. 16 Vorlesungen, gehalten an der Universität Utrecht im Februar und März 1935. Dritte Auflage. München: Chr Kaiser Verlag, bl 121.

Motivering

- * Ordereël 1 bly onveranderd.
- * Die motivering bly onveranderd.

BESLUIT

10.6 **VOORGESTELDE WYSIGINGS VAN ORDINANSIES VAN DIE KERK-ORDE: KOMMISSIE VAN DIE AKV**

Die Kommissie van die AKV stel die onderstaande wysigings voor. Dit word nie as beskrywingspunte aangebied nie. Slegs die voorgestelde wysigings van ringsvergaderings dien as beskrywingspunte. Voorgestelde wysigings word kursief en in vetdruk aangedui.

In gevalle waar die voorstelle vanaf ringsvergaderings kom, word dit aangedui.

2. **AMPTE**

2.1 **DIENAARS VAN DIE WOORD**

2.1.1.3 **Toelating as dienaar van die Woord**

(iii) Mondelinge eksaminering

(a) Voor die mondelinge eksaminering word die volgende stukke by die skriba van die Kuratorium ingedien:

- * diploma in praktiese opleiding.
- * ***Diploma in Kerklike Bediening verwerf aan die Hervormde Teologiese Kollege.***

Motivering

Die HTK bied nie 'n diploma in praktiese opleiding aan nie, maar 'n Diploma in Kerklike Bediening.

BESLUIT

2.1.1.3 **Toelating as dienaar van die Woord**

(iv) *Afwysing van kandidaat*

(b) 'n Student kan 'n beroep doen op die Kommissie van die Algemene Kerkverga-

dering en versoek dat die beslissing van die Kuratorium heroorweeg word. ***Die beslissing van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is finaal.***

Motivering

In lyn met die gedagte dat slegs een appélgeleentheid toegestaan word, word die wysiging voorgestel.

BESLUIT

2.1.2 PREDIKANTSTANDPLAAS

2.1.2.1 Skepping en wysiging van 'n standplaas

- (i) In 'n gemeente kan 'n standplaas met volle versorging, gedeeltelike versorging, deeltydse bediening ***of benoeming vir 'n besondere opdrag*** geskep word.

Motivering

Die skep van 'n standplaas vir die benoeming vir 'n besondere opdrag is tans nie in die Kerkorde vervat nie.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 134: PROF JD GERICKE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.2.1 (iii)

Ordinansie 2.1.2.1 (iii) word gewysig om soos volg te lees:

Aan 'n standplaas met deeltydse bediening is gedeeltelike versorging verbonde. 'n Predikant in 'n standplaas met deeltydse bediening is geregtig om in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ook 'n ander beroep te boefen om sy inkomste aan te vul.

Motivering

- * 'n Predikant wat na 'n standplaas met deeltydse bediening beroep word, verrig dienswerk soos met die kerkraad ooreengekom en is derhalwe geregtig op

vergoeding ten einde uitvoering daaraan te gee.

- * Kerkrade is ten minste vir die vervoerkoste van 'n deeltydse predikant verantwoordelik.
- * Die praktyk het bewys dat alhoewel 'n predikant wat na 'n deeltydse standplaas beroep is, aanvanklik ingestem het om op 'n nul traktement beroep te word, dit mettertyd finansiële druk op die predikante plaas.
- * Dit het gebeur dat die beroepende kerkraad "geen versorging" geïnterpreteer het dat 'n predikant hoegenaamd geen vergoeding ontvang nie – ook nie 'n vervoertoelaag nie.
- * Sodanige interpretasie skep spanning tussen kerkraad en predikant wat nadelige gevolge vir die gemeente kan hê.

Prof JD Gericke stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

2.1.3 BEROEP VAN PREDIKANT OF PROPONENT

- (ii) Ordinansie 2.1.3(iii) word geskuif na 2.1.3(ii); 2.1.3(ii) word 2.1.3. 'n Nuwe punt (iv) word ingevoeg en die nommering word verder aangepas. Die nuwe punt (iv) lees soos volg:

- (iv) ***Die ringskommissie kan na oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die betrokke kerkraad(e) besluit dat die gemeente(s) vir hoogstens 90 dae nie met beroepswerksaamhede mag voortgaan nie, sodat strategiese beplanning van ringsgemeentes gedoen kan word, wat as riglyn vir die gemeente(s) kan dien wanneer die gemeente(s) beroep.***

Motivering

Dit gebeur dikwels dat 'n ringskommissie na oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering strategiese beplanning wil doen in 'n ring wanneer een of meer gemeentes se standplase vakant is. Die samewerking van die vakante gemeente(s) word dikwels nie verkry nie en al die beplanning wat gedoen is, gaan tot niet. Geen gemeente word gedwing om met die resultate van die strategiese beplanning verlief te neem nie. Dit gaan oor die belang van die ringsgemeentes en die belang van die Kerk.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 135: RING VAN BOTHAVILLE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3

Ordinansie 2.1.3 word gewysig om soos volg te lees:

2.1.3 BEROEP VAN PREDIKANT OF PROPONENT

- (i) Binne 'n maand nadat 'n standplaas geskep is of vakant geraak het, word beroep.
- (ii) Die ringskommissie kan op versoek van die kerkraad verlof gee om vir hoogstens drie maande nie te beroep nie en enige verdere uitstel om te beroep geskied in oorleg en met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- (iii) Alle predikante en proponente is beroepbaar.
(huidige punt (iv) word geskrap)
- (iv) 'n Predikant in 'n volledig versorgde standplaas kan 'n beroep na 'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deeltydse bediening aanvaar.
- (v) Die gebruiklike beroepsprosedure word gevolg of 'n kerkraad mag besluit om
(Huidige punt (a) verval).
- (a) *van 'n beroepskommissie gebruik te maak wat kandidate identifiseer volgens die profiel wat die kerkraad vasgestel het. 'n Beroepslys word saamgestel uit die lys van predikante wat by hierdie profiel pas.*
- (b) *by die beroepsvergadering te volstaan met die beroepslys wat deur die beroepskommissie daargestel is of om geleentheid te gee vir die uitbreiding daarvan*
- (c) *met vooraf geïdentifiseerde kandidate gesprek te voer, eredienste te gaan bywoon, maar die kerkraad neem die verantwoordelikheid om die erediens en gesprek in die predikant se gemeente by te woon of om slegs 'n gesprek op 'n neutrale plek te voer en waar van toepassing, reiskoste te betaal*
- (d) *indien proponente ter sprake is kan hulle wel na die beroepende gemeentes genooi word vir eredienste en gespekvoering. Waar van toepassing word die reiskoste daaraan verbonde deur die betrokke kerkraad betaal*

- (vi) 'n Beroepsvergadering word gelei deur die konsulent of 'n ander diensdoende predikant met skriftelike toestemming van die konsulent.
- (vii) 'n Predikant of proponent wat 'n vakature laat ontstaan deur 'n beroep te aanvaar, of wat 'n vakature laat voortduur deur 'n beroep te bedank, is nie weer na daardie vakante standplaas beroepbaar nie.

Motivering

- * Met bogenoemde wysigings word die verantwoordelikheid direk op die kerkraad geplaas om iemand te soek en te beroep wat die gemeente se profiel pas.
- * Geen predikant het nodig om 'n skouperd te wees nie. Dit plaas die klem terug op die interne en ekstene roeping van predikant wees.

Ds A Hattingh stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

2.1.3 BEROEP VAN PREDIKANT OF PROPONENT

- (viii) 'n Predikant of proponent wat 'n vakature laat ontstaan deur 'n beroep te aanvaar, of wat 'n vakature laat voortduur deur 'n beroep te bedank, is nie weer na daardie **selfde vakature** beroepbaar nie.

Motivering

Die bewoording tans dui daarop dat 'n predikant nooit weer na 'n standplaas beroep kan word indien hy voorheen 'n beroep daarheen bedank het nie. By die skryf van die Kerkorde was dit die gedagte dat 'n predikant nie direk weer beroep kan word indien hy 'n beroep bedank het nie. Na 'n volgende vakature sou dit wel kon geskied.

BESLUIT

2.1.3.1 Beroepsvergadering

- (ii) Die voorsitter **kan** besonderhede oor die kandidate op die beroepslys se diensjare, ouderdom en gemeentes waar bediening plaasgevind het, aan die vergadering meedeel. Die besonderhede raak nie die kandidaat se persoon, lewe of bediening nie.

Motivering

Die woord **moet** in die huidige bewoording dui op 'n verpligting.

BESLUIT**2.1.3.3 Prosedure by ontvangs van beroep**

(iv) Wanneer 'n proponent 'n beroep aanneem, word die volgende dokumente aan die ringskommissie van die beroepende kerkraad voorgelê:

- (a) ***'n Verklaring dat die beroep aanvaar is.***
- (b) ***die huidige punt (b) verval.***

Motivering

- (a) Daar is tevore verkeerdelik bepaal dat 'n afskrif van die verklaring gestuur moet word. Die oorspronklike skrywe word gestuur.
- (b) Die skriba ontvang 'n afskrif van die beroepsbrief vanaf die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die verklaring waarvan punt (a) praat, is onderteken en dui aan dat die predikant die beroep aanvaar het. Die gewaarmerkte afskrif van die ondertekende beroepsbrief is dus onnodig.

BESLUIT**2.1.3.4 Afkondiging van beroep en verklarings**

Punt (v) en (vi) word gekombineer en lees soos volg:

- (iv) ***Die ringskriba stuur binne sewe dae na ontvangs van die dokumente die Akte van Goedkeuring van die Beroep aan die beroepende kerkraad en gee daarmee toestemming dat die predikant bevestig of die proponent georden mag word.***

Die nommering word aangepas.

Motivering

Die Akte van Goedkeuring van die beroep is genoegsaam aangesien die beroepene nie meer 'n ondertekende beroepsbrief aan die ringskriba stuur nie, maar slegs die ondertekende verklaring dat die beroep aanvaar is.

BESLUIT

2.1.5 PREDIKANTE IN GEMEENTES

(ii) besoek jaarliks al die lidmate van die gemeente soos met die ouderlingevergadering ooreengekom.

(ii) ***besoek lidmate in ooreenstemming met die gemeentelike bedieningsplan.***

Motivering

Die praktyk wys dat dit nie in alle gemeentes moontlik is dat die predikant jaarliks alle lidmate besoek nie. Die verandering wil die verantwoordelikheid op die ouderlingevergadering plaas om saam met die predikant te kyk na 'n omvattende bedieningsplan, waarbinne huisbesoek een onderdeel vorm.

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 136: RING VAN SWELLENDAM****VERPLIGTE JAARLIKSE HUISBESOEK VAN PREDIKANTE**

Predikante word nie verplig om jaarliks by alle lidmate huisbesoek te doen nie. Ouderlingevergaderings besluit op welke manier die saak in terme van die bedieningsplan van die gemeente hanteer sal word. Die Kerkorde word dienoooreenkomstig gewysig.

Motivering

Vanweë hoë ladings van krisispastoraat, die veiligheidsituasie en die nie-besikbaarheid van lidmate, is die verpligte jaarlikse huisbesoek by alle lidmate nie altyd meer vir predikante haalbaar nie (Ord. 2.1.5.ii kan met byvoeging van "of" voor die frase "soos met die ouderlingevergadering ooreengekom...", hierdie bedoeling verwoord).

Dr GJ Malan stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

2.1.5 PREDIKANTE IN GEMEENTES

(ix) neem leiding in die gemeente met die bestudering van die Bybel.

(ix) ***rus lidmate toe tydens Bybelstudie vir hulle dienswerk in die wêreld.***

Motivering

Dit is belangrik dat lidmate nie net die Bybel leer ken nie, maar daardeur ook diensbaar word in die Kerk en in die wêreld. Bybelstudie verkry dus onder andere 'n missionêre dimensie.

BESLUIT

2.1.5 PREDIKANTE IN GEMEENTES

(xi) rus ampsdraers en lidmate toe vir hulle sending- en evangelisasietaak en doen dit ook self.

(xi) ***neem leiding met die missionêre arbeid van die gemeente, rus ampsdraers en lidmate daarvoor toe en bearbei buitekerklikes en ongelowiges in ooreenstemming met die gemeentelike bedieningsplan.***

Motivering

Dit is belangrik dat predikante se taak en funksie in die gemeente 'n baie pertinente missionêre dimensie verkry. Dit behoort deel van elke predikant se ooreenkoms met die ouderlingevergadering wees dat hy/sy 'n sekere deel van sy tyd aan nie-lidmate spandeer. Dit alles veronderstel 'n uitgewerkte bedieningsplan.

BESLUIT

2.1.5 PREDIKANTE IN GEMEENTES

(xvi) hou saam met die kerkraad toesig oor die stoflike ***en administratiewe*** belange van die gemeente.

Motivering

Die Kerkorde moet aandui dat 'n predikant medeverantwoordelik is vir die administratiewe belange van die gemeente.

BESLUIT

BESKRYWINGSPUNT 137: PROF JD GERICKE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.9 (ii) en (iii):

Ordinansie 2.1.9 (ii) word gewysig om soos volg te lees:

Emeritaat kan op versoek van 'n predikant verleen word na

**25 jaar diens, of
bereiking van die ouderdom van 55 jaar, of
bereiking van 65 jaar.**

Ordinansie 2.1.9 (iii) word gewysig om soos volg te lees:

Emeritaat moet verleen word aan die einde van die maand waarin die predikant 70 jaar oud geword het.

Motivering

- * Predikante van ander kerke tree later as 65 jaar uit die bediening.
- * Oor die algemeen kan predikant op 65 jaar nog liggaamlik en geestelik goed funksioneer.
- * Die bykomende vyf jaar diens sal bydra tot beter mediese- en pensioenvoordele vir die predikant.

Beoordeling van beskrywingspunt deur ringsvergadering

Die ringsvergadering oordeel dat die Ordinansies onveranderd moet bly.

Prof JD Gericke stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

2.1.13 LOSMAKING

2.1.13.1 Losmaking van predikante wat die land verlaat

'n Predikant wat die land verlaat nadat 'n beroep uit die buiteland ontvang is, of wat met bediening in die buiteland wil voortgaan, ontvang van die kerkraad in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n Akte van Losmaking. Nadat die predikant die Akte van Losmaking ontvang het, verval sy ampsvoorreg as geordende predikant en word **proponentsvoorreg** deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op meriete verleen en jaarliks oorweeg **nadat 'n aansoek van die betrokke proponent ontvang is** volgens die Kerkorde.

Motivering

Die toekenning van proponentsvoorreg aan predikante wat die land verlaat, is 'n vergunning en oorgangsmaatreël. Die veronderstelling is dat sodanige proponent so gou as moontlik in die buiteland by 'n kerk betrokke sal raak, in welke geval die proponentsvoorreg in die Kerk verval. Proponentsvoorreg sal ook net behou word indien die proponent in beginsel beroepbaar is na 'n gemeente in die RSA, in die NHKA.

BESLUIT

2.1.13.5 Onbekwaamheid

- (i) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan 'n predikant onthef van ampsvoorreg indien dit blyk dat die predikant onbekwaam is om die dienswerk, soos bepaal in die Kerkorde en beroepsbrief, te verrig.
- (i) ***Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan 'n predikant sonder tughandeling onthef van ampsvoorreg of losmaak van 'n standplaas indien dit blyk dat die predikant vanweë mediese of ander redes onbekwaam is om die dienswerk, soos bepaal in die Kerkorde en beroepsbrief, te verrig.***

Motivering

'n Situatie kan ontstaan waar 'n predikant (byvoorbeeld) as gevolg van akute depressie, emosionele versteuring of alkoholisme vir lang tydperke ongeskik raak vir dienswerk in 'n gemeente. Indien dit blyk dat dit tot voordeel van die Kerk, die gemeente en die predikant is, kan so 'n persoon sonder tughandeling uit die amp onthef word. Dit is tog onchristelik om iemand wat aan akute depressie lei en gevolglik nie meer in 'n gemeente kan funksioneer nie, te onderwerp aan 'n tugverhoor. In situasies waar daar sprake van wangedrag is, word die normale tugprosedure gevolg.

BESLUIT

2.1.14 HERTOELATING

BESKRYWINGSPUNT 138: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT**WYSIGING VAN ORDINANSIES 2.1.14(ii): BETROKKENHEID VAN OUDERLINGE BY AANSOEKE VAN PREDIKANTE OM HERTOELATING TOT DIE EVANGELIEBEDIENING**

Twee opsies word voorgestel:

Opsie 1

Ordinansie 2.1.14(ii)(b) word gewysig om soos volg te lees:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering doen navraag by kerkrade onder wie se opsig die aansoeker was en is.

Hierdie wysiging het ten doel om te verseker dat ten minste al die kerkrade wat met die aansoeker te doen gehad het pertinent geleentheid kry om kommentaar te lewer.

Ordinansie 2.1.14 (ii)(c) word gewysig om soos volg te lees:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vra advies van ringskommissies oor die aansoek nadat al die gemeentes in die ring versoek is om die saak op die agenda van die eersvolgende ouderlingevergadering te plaas met terugvoering aan die ring. Hierdie wysiging het ten doel om soveel ouderlinge as moontlik te betrek by die aansoek.

Dit kan beteken dat die bogenoemde wysigings tot gevolg het dat daar 'n duplisering by sommige gemeentes kan plaasvind, terwyl gewese ouderlinge en predikante moontlik oorgeslaan kan word.

Opsie 2

Ordinansie 2.1.14 (ii)(b) word gewysig om soos volg te lees:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek kerkrade om vir ten minste drie Sondae by wyse van 'n gemeentlike afkondiging lidmate te versoek om kommentaar te lewer op die moontlike hertoelating van die aansoeker, met terugvoering na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Op hierdie wyse word die hele Kerk betrek aangesien die hele Kerk belang het by so 'n aansoek en is die wydste moontlike konsultasie op hierdie manier moontlik. Dit dien terselfdertyd as kommunikasie dat 'n bepaalde persoon aansoek gedoen het om hertoelating. Die gedagte is dat elke gemeente wat kommentaar ontvang self die kommentaar na die Kommissie

sal deurstuur hetsy goed of sleg.

Ordinansie 2.1.14 (ii)(c) word geskrap omdat elke ringskommissielid by sy eie gemeente kommentaar kan lewer en die punt dan oorbodig word. Die nommering word verder aangepas.

Motivering

Voormalige predikante van die Kerk wat om een of ander rede ampsvoorreg verloor het (baie keer as gevolg van wangedrag) of bedank het weens dreigende tugmaatreels, doen baie keer na 'n paar jaar weer aansoek om hertoelating. Dit kon gebeur het dat die omstandighede tydens sy verlies aan ampsvoorreg nie behoorlik aandag gekry het nie en dat die Kerk die gevaar loop om nie die volle storie te hoor nie en dat sulke persone weer toegelaat kan word met die risiko van 'n herhaling van die probleem. Die voorgestelde werkswyse het ten doel om hierdie probleem aan te spreek.

Dit kan gebeur dat in die bestaande werkswyse, persone wat intieme kennis oor die omstandighede het, verbygegaan word omdat hulle nie meer in die betrokke gemeente is nie of omdat hulle nie meer op die kerkraad is nie. Die voorgestelde wysiging het ten doel om hierdie risiko aan te spreek.

Dr HT van Deventer stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

2.1.15 BEROEPAFWAGTENDES

- (i) Beroepafwagtendes is proponente en predikante wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beroepbaar gestel, of beroepafwagkend verklaar is.
- (ii) ***Persone wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering toegelaat is tot die evangeliebediening, of predikante wat losgemaak is van hulle standplase, het slegs proponentsvoorreg en is beroepbaar in die Kerk.***

Motivering

Sien die motivering soos bo by 2.1.13.2.

BESLUIT

2.1.15 BEROEPAPFAGTENDES

- (i) Beroepafwagtende predikante en proponente doen jaarliks teen 31 Oktober by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aansoek om behoud van ampsvoorreg en preekvergunning onderskeidelik.
- (ii) ***Proponente doen jaarliks teen 31 Oktober by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aansoek om behoud van ampsvoorreg en preekvergunning onderskeidelik.***

Motivering

Die voorstel behels dat predikante wat nie aan gemeentes verbind is nie, net proponentsvoorreg het.

BESLUIT

2.1.16 KONSULENTSWERK

- (iv) 'n Konsulent kan aan 'n ander predikant toestemming gee om van sy pligte na te kom. ***Emeriti, beroepafwagtende predikante en proponente wat tydelik met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 'n gemeente werksaam is, tree nie as konsulent in 'n ringsgemeente op nie.***

Motivering

Emeriti (brugpredikante) wat tydelik in gemeentes werk tree soms as konsulent op by die hantering van probleme en krisisse in ringsgementes. Die optrede is nie wettig nie en moet voorkom word.

BESLUIT2.1.17.1 **Predikante wat teologie doseer**

- (i) Teologiese dosente word deur die Kuratorium vir 'n bepaalde vakopdrag en opleidingsentrum benoem uit predikante van die Kerk wat reeds in die teologie gepromoveer het.
- (i) ***Teologiese dosente word deur die Kuratorium vir bepaalde vakopdragte en opleidingsentra benoem uit predikante van die Kerk wat reeds in die teologie gepromoveer het of besig is met doktorsale studies.***

Motivering

Die situasie aan die Universiteit van Pretoria het dermate verander, dat predikante met doktorsgrade nie noodwendig meer in aanmerking kom vir 'n professoraat nie. Dit maak dat senior predikante nie 'n aanstelling by die Universiteit kan oorweeg nie, omdat dit nie finansieel haalbaar is nie. Die ruimte moet dus gebied word aan 'n jonger persoon, wat reeds besig is met verdere studies, om as lektor aangestel te word en in te groei in 'n bepaalde pos.

BESLUIT

2.1.17.2 **Predikante met opdrag van die Algemene Kerkvergadering, 'n ringsvergadering of kerkraadsvergadering**

Voeg nuwe punt (iii) by:

- (i) ***'n Benoemde predikant/proponent word nie noodwendig in die standplaas bevestig nie.***

Motivering

Die saak moet duidelik in die Kerkorde gestel word. Dit beteken ook dat 'n proponent benoem kan word sonder dat die proponent georden hoef te word. Soms geld 'n benoeming net vir enkele maande.

BESLUIT

2.3 **OUERLINGE**

Ouderlinge

- 2.3.1 doen hulle dienswerk in ooreenstemming met die beloftes afgelê by bevestiging en soos bepaal in die Kerkorde.

- 2.3.1 ***doen hulle dienswerk in ooreenstemming met die beloftes afgelê by bevestiging, in ooreenstemming met die gemeentelike bedieningsplan en soos bepaal in die Kerkorde.***

Motivering

Dit is nodig dat elke gemeente van die Kerk na gelang van plaaslike omstandighede 'n eiesoortige bediening ontwikkel. Die ouderlingevergadering moet deel wees van die proses van gemeente ontwikkeling en bediening. Ouderlinge moet

toegerus word om met bogenoemde in gedagte, hulle dienswerk te lewer.

(Die wysiging word deur die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat aanbeveel en ondersteun).

BESLUIT

2.3 OUDERLINGE

Ouderlinge

- 2.3.3 besoek **gereeld** al die gesinne, lidmate en ampsdraers in die bepaalde wyke **in ooreenstemming met die gemeentelike bedieningsplan** waartydens die Bybel gelees, gebed en 'n kerklike gesprek gevoer word.

Motivering

Die woord minstens en voor nagmaal moet vervang word. Dit gaan nie om die afskaling van die werk van die ouderling nie, maar omdat dit net nie meer altyd haalbaar is dat 'n ouderling minstens *vierkeer per jaar voor nagmaal* alle gesinne kan besoek nie. Talle kerkrade ervaar dat ouderlinge bedank en nie meer kans sien vir die verpligting nie.

(Die wysiging word deur die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat aanbeveel en ondersteun).

BESLUIT

2.3 OUDERLINGE

- 2.3.4 besoek saam met die predikant die gesinne en lidmate **in ooreenstemming met die gemeentelike bedieningsplan**.

Motivering

Die twee woorde "jaarliks" en "al" ten opsigte van die werk van die ouderling, behoort geskrap te word. Dit is nie altyd moontlik dat die besoek *jaarliks* en by *al* die lidmate kan geskied nie. Die ouderling se werk geskied volgens die bedieningsplan in die gemeente.

(Die wysiging word deur die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat aanbeveel en ondersteun).

BESLUIT**BESKRYWINGSPUNT 139: RING VAN SWELLENDAM****OUDERLINGE SE BESOEKE VOOR NAGMAAL**

Daar word nie van ouderlinge verwag om lidmate in die wyk voor elke nagmaal te besoek nie. Ouderlingevergaderings besluit op welke manier die saak in terme van die gemeente se bedieningsplan deur ouderlinge hanteer sal word.

Die Kerkorde word dienoooreenkomstig gewysig.

Motivering

Omstandighede soos werkende ouderlinge se hoë werkslading, hulle fisiese veiligheid, beperkte beskikbaarheid van lidmate en die toename in bedankings van ouderlinge wat nie by die verwagting kom nie, dui aan die hierdie sestiende eeuse gebruik by die omstandighede en behoeftes van die tyd aangepas moet word (Ord. 2.2.4.4 hoef nie gewysig te word nie, maar wel Ord. 2.3.3).

Dr GJ Malan stel die beskrywingspunt.

BESLUIT**2.4 DIAKENS**

Diakens

2.4.1 doen hulle dienswerk in ooreenstemming met die beloftes afgelê by bevestiging, en soos bepaal deur die Kerkorde.

2.4.1 ***doen hulle dienswerk in ooreenstemming met die beloftes afgelê by bevestiging, in ooreenstemming met die gemeentelike bedieningsplan en soos bepaal deur die Kerkorde.***

Motivering

Dit is nodig dat elke gemeente van die Kerk na gelang van plaaslike omstan-

dighede 'n eiesoortige bediening ontwikkel. Die diakensvergadering moet deel wees van die proses van gemeente ontwikkeling en bediening. Diakens moet tegegerus word om met bogenoemde in gedagte, hulle dienswerk te lewer.

BESLUIT

2.4 DIAKENS

Diakens

2.4.3 besoek maandeliks, of soos die kerkraad bepaal, die gesinne en lidmate in die bepaalde wyke en samel offergawes in.

2.4.3 ***besoek in ooreenstemming met die gemeentelike bedieningsplan gesinne en lidmate in die wyke en samel offergawes in.***

Motivering

Dit is nie meer haalbaar vir diakens om *al* die gesinne *maandeliks* te besoek nie.

BESLUIT

3. VERGADERINGS VAN AMPTE

3.1 OUDERLINGEVERGADERING

3.1.2 WERKOPDRAG

Die ouderlingevergadering
(vi) sorg dat die diensordes van die Kerkboek nagevolg word.

(vi) ***sorg dat die erediens so ingerig word dat dit die etos van die Kerk weerspieël.***

Motivering

Die vorige Algemene Kerkvergadering het duidelike riglyne neergelê waarvolgens die erediens ingerig kan word. Dit maak die verwysing na vaste diensordes onnodig. Die liturg het dus groter vryheid, maar ook groter verantwoordelikheid om in lyn met die Algemene Kerkvergadering se besluite die erediens in te rig.

BESLUIT

3.1 OUDERLINGEVERGADERING

3.1.2 WERKOPDRAG

Die ouderlingevergadering

(xvi) hou opsig oor die uitvoering van die apostolaatsopdrag.

(xvi) ***hou opsig oor die uitvoering van die apostolaatsopdrag en sien toe dat lidmate toegerus word sodat die gemeente 'n missionêre gerigtheid kan handhaaf.***

Motivering

Die groot opdrag van die Here aan sy Kerk, is dat die evangelie na alle mense uitgedra moet word. Daarom is dit die roeping van die ouderlinge om noukeurig daarvoor te waak dat hierdie opdrag uitgevoer word. Die nuutste navorsing wêreldwyd toon aan dat die apostolaat van die Kerk nie die werk van enkele individue is nie, maar die verantwoordelikheid van elke lidmaat en gemeente as geheel. Slegs waar gemeentes daarin slaag om met entoesiasme die evangelie in die wêreld uit te dra, sal die Kerk en koninkryk groei en uitbrei. Daarom sal ouderlinge verantwoordelikheid moet aanvaar om saam met die predikant 'n bedieningsplan op te stel wat die gemeente missionêr laat leef en bestaan.

BESLUIT

3.4 RINGSVERGADERING

3.4.2.1 WERKOPDRAG

3.4.2.2 'n Nuwe punt (vi) word ingevoeg. Die nommering word verder aangepas.

Die ringsvergadering

(vi) ***hanteer die skep en wysiging van standplase en losmaking van predikante uit standplase in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.***

Motivering

Dit is 'n nuwe noodsaaklike toevoeging. In praktyk geskied dit reeds so.

BESLUIT

3.4 RINGSVERGADERING

3.4.3 WERKWYSE

Die ringsvergadering

- (xix) gee opdrag aan die skriba van die ringsvergadering om
 - (a) binne drie weke na afloop van die ringsvergadering die notule af te handel en na kerkrade deur te stuur vir behandeling en kommentaar oor die korrektheid daarvan.
 - (b) ***binne een maand na afloop van die ringsvergadering*** aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag te lewer oor die werksaamhede en besluite van die ringsvergadering.

Motivering

Alhoewel ringe versoek word om op 'n bepaalde datum ringsverslae by die skriba te besorg, word jaarliks probleme in die verband ervaar. Die bepaling in die Kerkorde kan dalk die saak regstel.

BESLUIT

3.8 ALGEMENE KERKVERGADERING

3.8.1 SAMESTELLING

Die Algemene Kerkvergadering word saamgestel uit

- (i) diensdoende predikante in gemeentes, predikante met 'n besondere opdrag, beroepafwagtende predikante en teologiese dosente.
- (i) ***vier diensdoende predikante en vier ouderlinge uit elke ring uit die lede wat sitting geneem het op die laaste gewone ringsvergadering.***

Motivering

Oor etlike jare is die Kerk besig om te kyk na die moontlike verkleining van die Algemene Kerkvergadering asook kostebesparings. 'n Eenvoudige model is om die afvaardiging te beperk tot 'n getal predikante en ouderlinge per ring. Dit sal aansienlike koste bespaar, veral vir gemeentes wat meer as een predikant moet afvaardig. Daarbenewens sal dit die balans tussen die ouderlinge en predikante se getalle in die Algemene Kerkvergadering herstel. Die implikasie is dat beroepafwagtende predikante of deeltydse predikante wat voltyds in ander werke staan, nie onder die verpligting is om die vergadering by te woon nie. Daarbenewens is eni-

ge predikant of proponent wat nie afgevaardig word nie, welkom om (op eie koste) enige sitting waarby hulle belang het by te woon.

BESLUIT

3.8 ALGEMENE KERKVERGADERING

3.8.1 SAMESTELLING

- (iv) *die Administrateur, sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, teologiese dosente en predikante in sinodale diens met 'n besondere opdrag met stemreg*

Motivering

Indien die wysiging by 3.8.1 goedgekeur word moet die voorgestelde wysiging ook aandag geniet.

As gevolg van die feit dat dosente en predikante in sinodale direk betrokke is by talle sake wat in die agenda opgeneem is, is dit noodsaaklik dat die ander genoemde persone as adviserende lede sitting neem, net soos die Administrateur.

Indien die wysiging by 3.8.1 nie goedgekeur word nie, word 3.8.1(i) beroepafwag-tende predikante vervang met proponente.

BESLUIT

3.8.1 BESKRYWINGSPUNT: SAMESTELLING VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

BESKRYWINGSPUNT 140: RING VAN BOTHAVILLE

SAMESTELLING VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 3.8.1 word gewysig om soos volg te lees:

Die Algemene Kerkvergadering word soos volg saamgestel:

(i) Lede met volle stemreg

(a) Predikante wat in gemeentelike standplase bevestig is

(b) Een ouderling afgevaardig deur elke kerkraad en waar daar meer as een standplaas in 'n gemeente is, word 'n ouderling per standplaas afgevaardig

(ii) Lede met adviserende stem

- (a) Teologiese dosente
- (b) Predikante met besondere opdrag
- (c) Die Administrateur

Adviserende lede neem op uitnodiging sitting

(iii) Lede met spreekreg

- (a) Beroepafwagtende predikante
- (b) Emeriti
- (c) Proponente

Lede met spreekreg neem op uitnodiging sitting.

Hiermee saam word Ordinansie 3.8.3(vi) gewysig om soos volg te lees:

(vi) kies na afloop van die bespreking van die openingsrede met in agneming van die beginsel dat geen ampsdraer vir langer as twee opeenvolgende termyne op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies word nie

(a) uit die aanwesige predikante *met volle stemreg*

- * 'n voorsitter en skriba waarna die vergadering met sy werksaamhede begin
- * 'n visevoorsitter, viseskriba, twee verdere lede en 'n sekonduslid vir elke predikantslid

(b) uit die aanwesige ouderlinge *met volle stemreg*

- * nege lede
- * nege sekundi wat om die beurt gebruik kan word.

Punte (vii) en (viii) van dié Ordinansie verval en die nommering word aangepas.

Motivering

Hierdie verandering aan die samestelling van die Algemene Kerkvergadering is noodsaaklik om die volgende redes:

- * Die balans tussen die regerende- en lerende ouderlinge in terme van die struktuur van die Presbiteraal-Sinodale-Kerkregering word herstel en so ook verskans.
- * Die NHKA sê oor haarself in die Kerkorde (gedeelte uit die aanhef van Ordereël 4) die volgende:
'n Gemeente is
 - ** 'n gemeenskap van gelowiges wat selfstandig georganiseer is en deur die eenheid in geloof en belydenis saam met al die ander gemeentes die Kerk is.
 - ** die wyse waarop die Kerk op 'n bepaalde plek bestaan.
- * Die Algemene Kerkvergadering kan dus nie anders saamgestel word as vanuit al sy gemeentes nie (trapsgewyse afvaardiging en samestelling staan in teenstelling hiermee).

Ds CH du Plessis stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

3.8 ALGEMENE KERKVERGADERING

3.8.2 WERKOPDRAG

Die Algemene Kerkvergadering

- (i) se opdrag behels die ordelike toerusting, opbouing, versorging en beskerming van die ringsvergaderings, die gemeentelike vergaderings van die ampte, en die gemeentes van die Kerk.
- (i) ***se opdrag behels die ordelike opbou van die Kerk deur, onder leiding van die Woord en Gees, besluite te neem oor beskrywingspunte wat ingedien is.***

Motivering

Dit is nie die taak van 'n sinodale vergadering om byvoorbeeld toerusting te doen nie. In die Algemene Kerkvergadering gaan dit om besluitneming oor bepaalde beskrywingspunte.

BESLUIT

3.8 ALGEMENE KERKVERGADERING

BESKRYWINGSPUNT 141: RING VAN SWELLENDAM

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.8.3(ii)

Ordinansie 3.8.3 (ii) word gewysig om soos volg te lees:

Die Algemene Kerkvergadering

(i) vergader een keer in vyf jaar.

Motivering

- * Die 67ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat ouderlinge-, ringsvergaderings en rade meer tyd beskikbaar moet hê om studiewerk te doen en studiestukke te bestudeer. Effektief het rade en ringsvergaderings hoogstens twee jaar en drie maande werktyd voordat verslag gedoen moet word aan die volgende Algemene Kerkvergadering.
- * Alle studiewerk moet dus binne 18 maande afgehandel word. Omdat dit nie in alle gevalle moontlik is nie, moet studiewerk voortdurend kontinueer.
- * Meer tyd tot beskikking kan daartoe lei dat studiewerk, beskrywingspunte en verslae van rade beter verwerk kan word om in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem te word.
- * Die koste van 'n Algemene Kerkvergadering is baie hoog en kleiner gemeentes kan dit nie dra nie.

Dr GJ Malan stel die beskrywingspunt.

BESLUIT

3.8.3 WERKWYSE

Die Algemene Kerkvergadering

(iii) behandel memoranda, studiestukke, voorstelle, versoekskrifte en beskrywingspunte wat ingedien word deur

(iii) ***behandel beskrywingspunte wat ingedien word deur***

Motivering

Die Algemene Kerkvergadering behoort geen stuk ter tafel te neem wat nie ge-

paardgaan met 'n beskrywingspunt nie. Alle memoranda en studiestukke sal dus deel vorm van 'n beskrywingspunt.

BESLUIT

3.8.3.1 WERKWYSE

Ordinansie 3.8.3 word uitgebrei met 'n nuwe punt wat soos volg lui:

- (vi) ***handel die agenda af onder leiding van die bestaande Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.***

Nommering word aangepas.

Die huidige punt (vi) word (vii) en gewysig om soos volg te lees:

- (vii) ***Kies deur die loop van die vergadering met in ag neming van die beginsel dat geen ampsdraer vir langer as twee opeenvolgende termyne op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies word nie.***

BESLUIT

3.8.3 WERKWYSE

- (vi) kies na afloop van die bespreking van die openingsrede met in agneming van die beginsel dat geen ampsdraer vir langer as twee opeenvolgende termyne op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies word nie

- (a) uit die aanwesige predikante.

- (a) ***uit die aanwesige predikante, teologiese dosente of predikante in sinodale diens.***

Motivering

Indien die verkleiningsvoorstel van die Algemene Kerkvergadering aanvaar word soos voorgestel by Ordinansie 3.8.1, sal dit nodig wees om die punt te wysig. Andersins verval die voorstel.

BESLUIT

3.10 KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.10.1 SAMESTELLING

'n Nuwe punt (iv) word ingevoeg. Nommering word verder aangepas.

- (iv) ***Die Administrateur, sekretaris van die kantoor van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en kommunikasiebestuurder met adviserende stem.***

Motivering

Die Kerkorde maak tans nie voorsiening dat die Administrateur en sekretaris sitting op die vergaderings van die Kommissie mag neem nie.

BESLUIT

3.10 KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.10.1 SAMESTELLING

'n Nuwe punt (v) word ingevoeg. Die nommering word aangepas.

- (v) ***Die Kommissie kan enige amptenaar, ampsdraer of lidmaat nooit om 'n vergadering(s) by te woon met spreekstem.***

Motivering

Die saak spreek vir sigself.

BESLUIT

3.10.4 MODERAMEN

3.10.4.1 Samestelling

'n Nuwe punt (f) word ingevoeg.

- (i) Die moderamen bestaan uit die
- (f) ***die Administrateur en sekretaris van die kantoor van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met adviserende stem.***

Motivering

Die saak behoort Kerkordelik ingeskryf te word.

BESLUIT**10.7 VOORGESTELDE WYSIGINGS: ALGEMENE DIAKENSVERGADE-
RING****3.6 RINGSDIAKENSVERGADERINGS****3.6.2 WERKOPDRAG**

- (xi) ***Vaardig twee diakens af wat die Ringsdiakensvergadering bygewoon het om sitting te neem op die Algemene Diakensvergadering.***

Motivering

Dit is belangrik om op die volgende te let:

Die ampsdraers wat vanaf die Ringsdiakensvergadering afgevaardig word moet diakens wees.

Hierdie twee diakens moes ook deur hulle onderskeie diakensvergaderings afgevaardig gewees het na die Ringsdiakensvergadering.

Slegs diakens kan met stemreg afgevaardig word na die Algemene Diakensvergadering.

BESLUIT**3.8 ALGEMENE KERKVERGADERING****3.8.1 SAMESTELLING**

'n Nuwe punt (iv) word bygevoeg by die samestelling van die Algemene Kerkvergadering om soos volg te lees:

- (iv) ***twee afgevaardigde diakens van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering met adviserende stem.***

Motivering

Hierdie byvoeging word gevra in die lig van Ordinansie 3.11.1(c) waar die Algemene Diakensvergadering saamgestel word uit onder andere twee afgevaar-

digdes van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Dit sal ook meehelp dat die kommunikasie tussen die twee vergaderings van die ampte meer vaartbelyn gemaak word.

BESLUIT

WYSIGING VAN ORDINANSIES 3.11.1, 3.13.1 EN 3.14.1

Die kerkordelike posisie van die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering

Om die posisie van die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering uit te klaar sal die volgende wysigings aan die Kerkorde gemaak moet word:

Ordinansie 3.11.1 wat handel oor die samestelling van die Algemene Diakensvergadering moet daar weer gekyk word na punt (i)(c). Die volgende moet bygevoeg word: en die administrateur, **en die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering**, met adviserende stem.

Ordinansie 3.13.1 wat handel oor die samestelling van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering moet daar weer gekyk word na punt (iii)(f). Die volgende moet bygevoeg word: en twee verteenwoordigers deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangewys, **en die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering**, met adviserende stem.

Ordinansie 3.14.1 wat handel oor die samestelling van die Dagbestuur van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering moet daar weer gekyk word na punt (i). Die volgende moet bygevoeg word: (f) **en die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering**, met adviserende stem.

BESLUIT

3.11 ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

3.11.3.1 Werkwyse

Ordinansie 3.11.3.1(xii) word gewysig om soos volg te lees:

- (xii) sien toe dat die Kommissie van die Algemene **Diakensvergadering** vakatures op die Kommissie aanvul uit afgevaardigdes wat die Algemene Diakensvergadering bygewoon het.

Motivering

Dit gaan bloot oor die herstel van 'n vorige tikfout.

BESLUIT

3.11 ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

3.11.3.1 Werkwyse

Ordinansie 3.11.3.1 word uitgebrei met 'n nuwe punt (xii) wat soos volg lees:

- (xii) ***Kies 10 sekundi uit die aanwesige diakens vir die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering wat om die beurt gebruik kan word.***

Die nommering word aangepas.

Motivering

Dit vergemaklik net die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering se werksaamhede as sekondilede ook om die beurt gebruik kan word om vergaderings van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering by te woon ingeval een van die verkose lede nie 'n vergadering kan bywoon nie.

Dit sal verder ook die proses vergemaklik om nuwe lede op die Kommissie te benoem indien een van die verkose lede sou bedank.

BESLUIT

3.13 KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

3.13.1 SAMESTELLING

Ordinansie 3.13.1 word uitgebrei met 'n nuwe punt (v) wat soos volg lees:

- (v) ***Wanneer vakatures vir die voorsitter of skriba ontstaan, word die vakatures onderskeidelik deur die visevoorsitter en viseskriba gevul.***

Nommering word aangepas.

Motivering

Hierdie reëling sal net die werksaamhede van die Kommissie van die Algemene

Diakensvergadering meer vaartbelyn maak. Word in lyn gebruik met die Algemene Kerkvergadering [Ord. 3.10.1(v)].

BESLUIT

3.6 RINGSDIAKENSVERGADERINGS

3.6.3 WERKWYSE

- (b) die predikant of predikante wat deur die ringsvergadering benoem is met advise-rende stem.

Ordinansie 3.6.3(xi) is in stryd met Ordinansie 3.6.1(i)(b) wat soos volg lees:

Die kursiefgedrukte woorde word geskrap.

kies tydens die sitting drie bykomende lede uit die stemgeregtigde afgevaardigdes om saam met die voorsitter en skriba, om die kommissie van die ringsdiakensvergadering te vorm, met inagneming van die beginsel dat niemand vir meer as drie jaar na mekaar gekies sal word nie, *en dat slegs twee predikante mag wees.*

Motivering

Die gedeelte wat in kursief gedruk is, is in stryd met Ordereël 3.6.1(b) waar 'n predikant wat deur die ring afgevaardig is, slegs 'n adviserende stem het. 'n Afgevaardigde met adviserende stem is nie verkiesbaar tot 'n kommissie nie.

BESLUIT

4.4 GEMEENTEVERGADERING

4.4.1.1 SAMESTELLING

Die Ordinansie 4.4.1 word gewysig om soos volg te lees:

Die gemeentevergadering is 'n vergadering van die aanwesige belydende lidmate van die gemeente wat nie onder sensuur is nie *wat onder voorsitterskap van die predikant(e) of konsulent van die gemeente vergader.*

Motivering

Daar ontstaan dikwels probleme en onsekerheid omdat die Kerkorde nie duidelik die voorsitterskap van 'n gemeentevergadering bepaal nie.

BESLUIT**4.7 SAMESMELTING VAN GEMEENTES**

Ordinansie 4.8.4(vii) en (viii) word soos volg gewysig:

- (vii) ***Die voorsitter en skriba van die gemeentevergadering wat besluit om teontbind, is verantwoordelik vir die ondertekening van notules.***
- (viii) ***Die konsulent van die ringsvoorsitter is, na oorleg met die ringskommissie verantwoordelik vir die teken van dokumente met betrekking tot die vervreemding van bates van die ontbinde gemeente.***

Ordinasie 4.7.2 (iii) word verander om te lees:

- (iii) ***Die lidmate van die gemeente wat ontbind het, word opgeneem in een of meer gemeentes.***

Ordinansie 4.7.8 (ii) word verander om soos volg te lees:

- (ii) ***Die datum waarop die gemeente wat ontbind het, saamsmelt of deel van een of meer gemeentes word.***

Ordinasie 4.8.7 word gewysig om soos volg te lees:

Die ringskommissie gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Administrateur kennis van die ontbinding van 'n gemeente.

BESLUIT**4.8 ONTBINDING VAN 'N GEMEENTE**

4.8.4 Indien die gemeentevergadering besluit om die gemeente te ontbind, word besluite geneem wat onder meer die volgende insluit:

'n Nuwe punt (iv) word ingevoeg. Die nommering word aangepas.

- (iv) ***die aanwys van persone om dokumente te onderteken.***

Motivering

Die saak ontbreek tans in die Kerkorde.

BESLUIT**4.8 ONTBINDING VAN 'N GEMEENTE**

- 4.8.6 Waar 'n gemeente verdwyn sonder 'n gemeentevergadering wat tot ontbinding kan besluit, ontbind die ringskommissie die gemeente. ***Die ringskommissie het in hierdie geval dieselfde bevoegdheid as 'n gemeentevergadering.***

Motivering

Dit is nodig om die bevoegdheid aan die ringskommissie te ge en duidelik te stel dat die ringskommissie met die uitvoer van so 'n besluit die bevoegdheid daartoe het.

BESLUIT**4.8 ONTBINDING VAN 'N GEMEENTE**

'n Nuwe punt 4.8.8 word toegevoeg wat soos volg lees:

- 4.8.8 ***Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gee kennis aan die Administrateur van die ontbinding van 'n gemeente.***

Motivering

Die toevoeging is noodsaaklik.

BESLUIT

10.8 WYSIGING VAN ORDINANSIE 8: VOORSTELLE DEUR DIE RAAD VIR REGSADVIES EN KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Raad vir Regsadvies het vir bykans twee jaar gewerk aan die herformulering van Ordinasie 8. Nadat dit geformuleer is en reeds deur die Kommissie onder oë geneem is, het adv J Fourie die Tugreglement hersien. Hy het weer soveel probleme in die formulering van die raad ontdek dat die raad genoodsaak is om sy voorstelle oor die wysiging van Ordinasie 8 terug te trek en vir eers die huidige formulering te aanvaar met slegs enkele voorgestelde wysigings by die sake waar daar probleme bestaan het. Die hersiene Tugreglement word ook teruggetrek

aangesien die tyd ontbreek om dit te finaliseer.

Tyd het egter ontbreek om die saak met die Kommissie te bespreek.

8.1 OPSIG

Wysiging van Ordinsie 8.1.3 (Raad vir Regsadvies)

Ordinsie 8.1.3 word gewysig om soos volg te lees:

Die bevoegde opsighoudende vergadering bepaal na of sonder advies die wyse waarop die opsiggesprek sal plaasvind.

Motivering

Daar is die misverstand dat 'n lidmaat of amsdraer wat 'n opsiggesprek byvoorbeeld met 'n opsighoudende liggaam aanvra, oordeel hy/sy kan die wyse bepaal waarop die opsiggesprek plaasvind. So sou die persoon selfs 'n ringskommissie of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan versoek om 'n gesprek te kom voer op die dorp waar hy/sy woon. Vir duidelikheid moet die wysiging aangebring word.

BESLUIT

BEVOEGDHEDE VAN OPSIGHOUERS

Wysiging van Ordinsie 8.2.7 (Raad vir Regsadvies)

Ordinsie 8.2.7 word gewysig om soos volg te lees:

- 8.2.7 'n **Beswaar** teen 'n lidmaat of amsdraer word by die ouderlingevergadering ingedien.
- (i) 'n **Beswaar** teen 'n lidmaat word deur die ouderlingevergadering afgehandel.
 - (ii) Indien 'n **beswaar** teen 'n ouderling of diaken nie deur die ouderlingevergadering onder die opsig afgehandel kan word nie, word dit na die ringsvergadering verwys vir afhandeling.
 - (iii) Indien 'n **beswaar** teen 'n predikant nie deur die ouderlinge- en ringsvergadering onder die opsig afgehandel kan word nie, word dit na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir afhandeling.

Motivering

Die raad is daarvan oortuig dat die misverstand en verskil in interpretasie oor die

hantering van 'n klag ontstaan het omdat die woord "beklaging" wat in die Kerkwet gebruik was, verval het. Dit gaan in Ordinansie 8.2.7 om die opsig. Die woord **beswaar** behoort die probleem op te los.

BESLUIT

8.3.3 INDIENING VAN KLAGSKRIF

Wysiging van Ordinansie 8.3.3 (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)

'n Nuwe punt 8.3.3.3 word ingevoeg wat soos volg lui:

Die voorsitter en die skriba van die betrokke vergadering bepaal of 'n klagskrif voldoen aan die vereistes soos bepaal in die Kerkorde en verklaar die substansie van die klagskrif ontvanklik al dan nie.

Die nommering word aangepas.

BESLUIT

8.3.7 TUGHANDELING

Uitbreiding van Ordinansie 8.3.7 (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)

Ordinansie 8.3.7 word uitgebrei met 'n nuwe punt (x) en (xi) wat soos volg te lees:

- (x) ***In gepaste gevalle kan die tughandelinge en voorwaardes, hierna genoem, gekombineer word.***
- (xi) ***Indien 'n ouderlingevergadering, ringskommissie of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na 'n tugverhoor die tugklag gegrond bevind, kan die tughandeling vir 'n tydperk van hoogstens drie jaar uitgestel of opgeskort word met of sonder voorwaardes wat verband hou met die volgende***
 - (a) ***Onderwerping aan opleiding en berading***
 - (b) ***Onderwerping aan toesig of beheer***
 - (c) ***Verpligte bywoning of inwoning by een of ander bepaalde sentrum vir 'n bepaalde doel***
 - (d) ***Goeie gedrag***
 - (e) ***Enige ander gepaste aangeleentheid.***

Die nommering word aangepas.

BESLUIT

8.3.7 Wysiging van Ordinansie 8.3.7(ix) (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)

Ordinansie 8.3.7(ix) word uitgebrei met 'n nuwe punt (x) wat soos volg te lees:

- (x) *Wanneer punt (a) of (c) van (vii) toegepas word, kan die Kommissie wanneer dit in belang van die gemeente geag word die aangeklaagde in oorleg met die kerkraad en ringskommissie van sy standplaas losmaak met behoud van ampsvoorreg.*

Die nommering word aangepas.

Motivering

Die Kommissie kom dikwels voor die probleem te staan dat die gemeente en/of die predikant wat aangekla, skuldig bevind en vir 'n tydperk sy ampsvoorreg ontsê is, oordeel dat dit nie in die belang van die gemeente en/of die predikant is om verder in die gemeente werksaam te wees nie aangesien die vertrouensverhouding geskend is. Die bogenoemde Ordinansie kan dan in sulke gevalle gebruik word om aan die betrokke predikant die geleentheid te gee om na die hersteltydperk weer beroepbaar te wees en 'n nuwe begin in 'n ander gemeente te maak.

BESLUIT

8.3.8 BEROEP OP 'n BYKOMENDE VERGADERING (VOORSTEL VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES)

Ordinansie 8.3.8 word gewysig om soos volg te lees:

- (i) *'n Lidmaat kan 'n beroep doen op*
 - (a) *'n ringskommissie teen die bevinding van 'n ouderlingevergadering*
 - (b) *'n ringsvergadering teen die bevinding van die ringskommissie*
- (ii) *Ouderlinge en diakens kan 'n beroep doen op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering teen 'n bevinding van 'n ringsvergadering.*
- (iii) *'n Predikant, vergaderings van die ampte van 'n ring en vergaderings van rade, kommissies en komitees van die Algemene Kerkvergadering kan 'n beroep doen*

op die Algemene Kerkvergadering teen 'n bevinding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

- (iv) *Ongeag die voorafgaande kan 'n lidmaat, indien hy of sy nie tevrede is met die besluit van 'n ringsvergadering nie en indien 'n ouderling of diaken nie tevrede is met die besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie, hom of haar beroep op die Algemene Kerkvergadering indien die Kommissie van die Algemene Vergadering oortuig is dat die tugklag handel oor 'n leeraangeleentheid en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, in die geval van 'n lidmaat, die tugklag tot bevrediging van die lidmaat kan afhandel nie.*

BESLUIT

8.3.8 BEROEP OP 'N BYKOMENDE VERGADERING (VOORSTEL VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING)

- (i) 'n Lidmaat of ampsdraer kan 'n beroep doen op
- (i) *'n Lidmaat of ampsdraer kan 'n beroep doen op slegs een bykomende vergadering, te wete die*

Motivering

In die verlede het lidmate wat deur die ouderlingevergadering gesensuur is, hulle beroep op die ringsvergadering, daarna op die Algemene Kommissie en die saak uiteindelik na die Algemene Kerkvergadering wil neem. Dit is uiteraard 'n onmoontlike situasie as iemand onbepaald kan aanhou appelleer. Die voorstel is dus dat 'n persoon slegs een geleentheid het om na 'n bykomende vergadering te appelleer.

BESLUIT

8.3.8 BEROEP OP 'N BYKOMENDE VERGADERING (VOORSTEL VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING)

- Ordinansie 8.3.8(i)(d) word gewysig om soos volg te lees:
- (d) die Algemene Kerkvergadering teen 'n bevinding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
- (d) die Algemene Kerkvergadering teen 'n bevinding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, *in die geval van 'n leerklag*

'n Nuwe punt (e) word bygevoeg wat soos volg lui:

- (e) *die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, na afloop van die Algemene Kerkvergadering; indien lede van die vorige Kommissie herkies word, neem hulle sekundi sitting tydens die aanhoor van die appèl.*

of

- (e) *die sekundi van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.*

BESLUIT

10.9 WYSIGING VAN ORDINANSIE 10: INTERPRETASIE VAN DIE KERK-ORDE: RAAD VIR REGSADVIES

Ordinansie 10.3 word uitgebrei met 'n nuwe punt (iii)om soos volg te lees:

Hierdie Kerkorde moet te alle tye uitgelê word aan die hand van die Skrif, die belydenis van die Kerk soos na verwys in Ordereël 1 en met inagneming van die besluite en gebruike van die Kerk.

BESLUIT

---oOo---

AFSLUITING

Dankbetuigings

Formele afsluiting

Die voorsitter sluit die vergadering af met Skriflesing, oordenking, samesang en gebed.

---oOo---

BYLAE

**Verslag van Komitee vir
Studie en Gesprek oor
Homoseksualiteit**

HOMOSEKSUALITEIT: 'N ROETEKAAART VIR 'N PROTESTANTSE KERK STUDIEKOMITEE OOR HOMOSEKSUALITEIT

SLEUTELWOORDE

Die volgende terme word deur die komitee in die verslag gebruik. Ter wille van opheldering word kortliks 'n begripsverklaring gegee.

* **Homoseksualiteit**

Die term "homoseksualiteit" is vreemd aan die Bybel se taalgebruik. Dit kom nêrens in die Bybel of wêreld van die Bybel voor nie. Die term "homoseksueel" is uit die Duits in Engels oorgeneem in 1892. Dit kom nie van die Latyn *homo* (mens) nie, maar van die Grieks *homoios*¹ ("soos" of "dieselfde"). Dit het te doen met seksuele oriëntasie op dieselfde geslag.

* **Homofobie**

Die term is die eerste keer gebruik deur die sosioloog G Weinberg (1972). Fobie dui op 'n irrasionele vrees en "homo" op "enersheid". Homofobie word gedefinieer as die irrasionele veroordeling van homoseksuele individue wat geweld, ontneming en vervreemding tot gevolg het.

* **Heteroseksisme**

Vir sommige mense fokus die term "homofobie" nie genoegsaam op die onderdrukking van mense op grond van hulle seksuele identiteit nie. Homofobie is meer as vrees. Dit is vooroordeel en lê op dieselfde vlak as rassisme en seksisme. Daarom word alternatiewe terme soos byvoorbeeld *gayhaat* of *heteroseksisme* eerder voorgestel as 'n beskrywing van die verskynsel.

* **Heteronormatiwiteit (hetero-hegemonie)**

Heteronormatiwiteit is die oortuiging van die intrinsieke meerderwaardigheid van een manier van liefhê bo alle ander en wat aan die een die reg gee om die ander te onderdruk of te oorheers. Hierdie dominansie word "hegemonie" (of "uitsluitende onverdraagsaamheid") genoem. As hetero die "norm" is, is "homo" die afwyking (abnormaal).

* **Seksuele minderhede**

Alle persone wat nie voldoen aan die "hetero" norm nie, word gemarginaliseer. Dit geld vir gay en lesbiese, asook vir onder andere bi-seksuele en transseksuele² persone.

¹ Nota by transkripsie: As die bywoord gebruik word, is die woord *homoios* (met 2de "o" as omega), of, as die byvoeglike naamwoord gebruik word, is die woord *homoios* (met 2de "o" as omicron).

² Ter wille van verdere duidelikheid, word die volgende genderterme hier uitgespel:

"Seksuele minderhede" is 'n meer omvattende term om na nie-hetero persone te verwys as "homoseksuele". In opdrag van die Algemene Kerkvergadering fokus hierdie ondersoek egter op homoseksualiteit as sodanig (gay en lesbiese persone).

* **Promiskuiteit**

Normlose seksuele aktiwiteite wat fokus op die selfsugtige bevrediging van eie drange en die ander onteer en verobjektiveer.

VOORGESTELDE ROETEKART

Die Komitee se verslag en werksaamhede bou voort op die besluit van die vorige (67ste) Algemene Kerkvergadering, wat soos volg genotuleer is:

BESLUIT 67STE ALGEMENE KERKVERGADERING

- * Die kerk weet dat die Bybel negatiewe kultuur-bepaalde uitsprake oor wat vertaal word met "homoseksuele gedrag", bevat. Volgens die breër boodskap van die evangelie maak God se Gees dit vir mense moontlik om met hulle volle menswees in God se teenwoordigheid te lewe.
- * Die kerk wil aan alle gelowige lidmate, ook homoseksuele persone, pastorale sorg en morele leiding vir hulle Geesge vulde lewe verleen.
- * Die kerk glo dat alle gelowiges, ongeag hulle seksuele oriëntasie, lede is van die liggaam van Christus. Die eenheid van die kerk as liggaam van Christus is 'n evangeliese eis. Daarom is gays welkom in die geloofsgemeenskap.
- * Ons moet in die hantering van die omvattende geheel van die "seksuele" verskynsel steeds as prioriteit die heteroseksuele huwelik koester en beskerm. Dit is die enigste ruimte volgens die Skrif waarbinne seksuele aktiwiteite en familie bou en gesins groei kan voorkom. God het man en vrou gemaak om bymekaar te pas vir dié doel.

In kritiese aansluiting by en verruiming van bogenoemde besluit van die 67ste Algemene Kerkvergadering en in die lig van die voortgaande Bybels-teologiese navorsing (ondersteun deur filosofie, antropologie, sosiologie, psigologie, psigiatrie en genetika) kan die volgende insigte as roetekaart vir 'n Protestantse kerk dien:

- * Die wetenskap van die hermeneutiek (die teorie van verstaan) help om die Bybel, wat 'n premoderne geskrif is, vir mense van vandag te "vertaal" of te interpreteer. Die Bybel

-
- 'n *Transman* se gekose gender is manlik, maar hy word gebore in 'n vrou se liggaam.
 - *MTV* (Man tot Vrou): Gebore in die manlike liggaam, maar gender-identiteit is vroulik.
 - 'n *Transvrou* se gekose geslag is vroulik, maar sy is gebore in 'n man se liggaam.
 - *Transgender* mense is individue wie se gender-uitdrukking en/of gender-identiteit verskil van wat tradisionele verwagtinge is van die geslag waarin hulle gebore is. Dit sluit subgroepe in soos transseksuele, transvestiete en *androgene* (mense wat doelbewus geslagloos lyk).
 - 'n *Interseks* dui op 'n persoon wat gebore is met chromosoom-afwykings, met vroulike én manlike genitalieë. Dokters besluit gewoonlik kort na geboorte op 'n geslag vir die kind.
 - 'n *Transvestiet* is iemand wat kleredrag van 'n ander geslag as dié van die eie geslag dra. Gewoonlik wil hulle nie hulle biologiese gender verander nie. Hulle is ook nie noodwendig gay nie.

bevat weliswaar negatiewe kultuur-bepaalde uitsprake oor wat soms vertaal word met "homoseksuele gedrag". Die bedoeling van die Skrif is egter nie om kultuur normatief te maak nie. Die norm van die Skrif is dat *alle* gelowiges uit die evangelieboodskap leef. In die Protestantse kerk is die vertrekpunt dat redding berus op geloof alléén. Niks vanuit die menslike natuur kan hierdie versoening bewerkstellig nie. God se Gees maak dit vir alle gelowiges moontlik om hulle hele lewe (ook die liggaam) in God se diens te stel.

- * Seksuele minderhede bestaan. Van hulle is lidmate van die kerk. Hierdie gelowiges, soos alle ander, ontvang van die kerk pastorale sorg en begeleiding tot 'n Gees-gevulde lewe.
- * Die kerk glo dat alle gedooptes, alle gelowiges, lede van die liggaam van Christus is. Die eenheid van die kerk as liggaam van Christus is 'n evangeliese eis. Derhalwe is mense wat tot seksuele minderheidsgroepe (of tot watter minderheidsgroepe ook al) behoort, soos alle ander lidmate, welkom in die Christelike geloofsgemeenskap. In die lig van ons verstaan van die Woord van God, verseker die kerk hulle met woord en optrede van die liefde van God en van medegelowiges.
- * In die huidige kerklike praktyk word daar slegs voorsiening gemaak vir heteroseksuele lewensverbintenisse. Die kerk staan voor die uitdaging om ruimte te maak vir betekenisvolle verhoudings vir alle mense.

MOTIVERING VIR DIE ROETEKAART

1. Die probleem

In die kerk word debat gevoer oor homoseksualiteit. Hierdie debat raak egter alle seksuele minderhede. In die debat word twee stemme gehoor: dié van seksuele minderhede wat vanuit die ervaring van wie hulle is en vanuit hulle geloof, soek na "wat reg is" en dié van die meerderheid, heteroseksuele persone, wat ook as gelowiges soek na "wat reg is". Hierdie verskillende stemme wat gehoor word, bring almal voor die vraag "wat reg is" in die lig van die Woord van God vir jouself en vir ander. Die debat plaas ook die tradisionele verstaan van die huwelik onder die loep.

Hierdie soeke is 'n omvattende proses. 'n Mens se hele menswees is daarby betrokke:

- * op *rasionele* vlak word geredeneer oor die interpretasie van Bybelse kontekste en uitsprake
- * op *geestelike* vlak word gevra na die wil van God vir mense se lewens
- * op *psigies-emosionele* vlak speel mense se persoonlikheid, ervaring, empatiese vermoë, houdings en vrese 'n rol.

Die verskynsel van seksuele minderhede kan nie direk en alleen uit die Bybel verstaan word nie, omdat die Bybel nie 'n "wetenskaplike" handboek is nie. Net so min as wat die bydrae van die wetenskap³ op ander terreine (bv die ontstaan van die heelal)

³ Hiermee word verwys na die natuur-, mens- en gedragswetenskappe.

geïgnoreer kan word, kan dit hier oor die hoof gesien word. Dit is ook die taak van die teologie om Bybelinterpretasie en wetenskap in 'n sinvolle dialoog te bring.

2. Wat sê die Bybel oor "homoseksualiteit"?

2.1 Konteks en hermeneutiek

Die tradisionele interpretasie van die Bybel is dat God net een moontlikheid vir geslagsverkeer toelaat, naamlik binne die heteroseksuele huwelik. Enige alternatief is verbode. Homoseksuele praktyke word daarom as inherent immoreel geag, ongeag die *inhoud* van hierdie verhouding. Volgens hierdie siening is 'n verhouding van liefde en trou tussen homoseksuele persone net so immoreel soos promiskuiteit of die misbruik van 'n ander. As die *vorm* dus nie reg is nie, is dit sonde.

Hierdie tradisionele standpunt neem nie in ag dat huweliksvorme en die verstaan van seksualiteit saam met kulture verander nie (ook in die Bybel). Een benadering wat die Bybel én die konteks ernstig wil neem, is dat die Nuwe-Testamentiese gedeeltes wat "homoseksuele" gedrag afwys, na pederastie, prostitusie of heteroseksuele perversiteit (of 'n kombinasie van die drie) verwys. Eksplisiete verwysings na liefdevolle seksuele verhoudings tussen mense van dieselfde geslag, kom nie in die Bybel voor nie⁴. Hierdie benadering beklemtoon dat nie alles in die Bybel "eties korrek" is nie. 'n Letterlike verstaan van die Bybel kan byvoorbeeld gebruik word om slawerny en die uitsluiting van vroue uit die ampte te regverdig. Die Hervormde Kerk het hierby verby beweeg. Ons behoort ook verby 'n blote letterlike interpretasie van die Bybel te beweeg op grond waarvan mede-gelowiges wat tot seksuele minderheidsgroepe behoort, verwerp en beskadig word. Die komitee is daarvan bewus dat sommige lede van die komitee en sommige lidmate van die kerk op sekere punte steeds die tradisionele siening handhaaf.⁵

2.2 Die Ou Testament

"Homoseksualiteit" behoort nie vandag eties veroordeel te word op grond van Ou-Testamentiese getuigenis nie. Die *kulturele* agtergrond waarteen hierdie uitsprake verstaan moet word, het radikaal verander:

- * In die Ou-Testamentiese wetstekste is reinheid 'n belangrike kultureel-godsdienslike kategorie. Homoseksuele daade maak mense onrein. Onrein mense word uitgesluit van interaksie met God en ander. Die straf vir "homoseksuele" daade is om met klippe doodgegooi te word (Levitikus 20:11).
- * Enige iets wat verhinder dat manlike erfgename voortgebring word (insluitend "homoseksuele" gedrag), is 'n vermorsing van sperm (die voorkoming van die uitbreiding van Israel) en dus onaanvaarbaar.
- * Die manlike geslagsorgaan dra die teken van die besnydenis (simbool van wie aan God se volk behoort en wie nie – wie uitgesluit is van die kinders van Abraham). Om met hierdie geslagsorgaan 'n "onrein daad" te pleeg, is die optrede van 'n

⁴ Sien die studieverslag van die vorige studiekomitee, soos opgeneem in die notule van die 67ste Algemene Kerkvergadering, vir die breedvoerige eksegetiese uiteensetting en verduideliking van hierdie stelling.

⁵ Sien ter illustrasie die strekking van die argumentvoering in die minderheidsrapport van Drr A J P Burger & J F P Engelbrecht, soos opgeneem in Aanhangsel A.

onbesnede heiden (Levitikus 18:3, 24, 27). Die etiek van Ou-Testamentiese Israel is 'n gender-etiek, in 'n sekere sin "'n etiek van genitalië".

- * In 'n patriargale samelewing soos dié van die Bybel, tas "homoseksuele" gedrag ook manlike eer aan omdat 'n man toelaat dat hy die passiewe ontvangende rol van 'n vrou inneem.

Indien die Ou-Testamentiese getuienis gebruik word om homoseksualiteit vandag te veroordeel, word die Christelike uitgangspunt bepaal deur 'n "etiek van genitalië" en patriargie. Die reinheidsetiek van Israel is 'n gender-etiek.

2.3 Die Nuwe Testament

In Markus 7 kritiseer die Fariseërs Jesus omdat die dissipels met onrein hande eet. Vir Jesus is *die hart* die sentrum van die verhouding tot God. Nie liggaamlike onreinheid nie, maar 'n verkeerde *gesindheid* bederf die verhouding. Volgens Markus herinterpreteer Jesus Ou-Testamentiese onreinheid. Voorheen is *dade* gesien as die oorsaak van onreinheid. Nou is dit die bedoeling en gesindheid, die *hart*.

In die Nuwe-Testamentiese tyd het "homoseksuele" praktyke dikwels gepaardgegaan met heidense rituele, waardeur mense gepoog het om hulle gode te dien. Teen hierdie agtergrond moet ons Paulus se afwysende uitsprake oor homoseksualiteit verstaan. Wanneer hy "homoseksualiteit" dus veroordeel, bedoel hy daarmee deelname aan afgodery. Dit dui daarop dat iemand nie vanuit *geloof alleen* lewe nie, maar vanuit die menslike natuur.

Vir ons is dit nie Paulus se gender-kultuur wat die norm is nie, maar sy boodskap oor God se genade wat vir *alle* mense beskikbaar is.

3. Die "body-fit" natuurteologie

Sommige mense vergelyk homoseksualiteit met iets soos alkoholisme. Iemand kan 'n alkoholis wees maar nie drink nie, omdat dit skadelik is. So kan skadelike ("pervers" – veral gebaseer op die Grieks *para fusin* in Rom 1:26) homoseksuele gedrag ook vermy word. Hedendaagse sosio-psigologiese insigte toon egter dat homoseksuele gedrag as sodanig nie skadelik is nie. Promiskue gedrag en waar mense misbruik word (homo- én heteroseksueel), is egter wel skadelik.

'n Verdere tradisionele argument is dat homoseksuele gedrag teen die natuur is. Die "natuurlike" is hoe die manlike penis in die vroulike vagina pas. Seks tussen mense van dieselfde geslag gaan in teen die "natuurlike andersheid" wat deel is van God se ontwerp. Hierdie siening word die "body fit" argument genoem. Dit is 'n uitloper van Mediterreense kulturele reinheidsmaatreëls waarvolgens alles wat "uit plek" is, onrein is.

Hierdie reinheidsideologie is oorstyg in die Nuwe Testament. Die kerk kan nie vandag op grond van die "body fit" argument beswaar hê teen homoseksuele gedrag, maar dan nie 'n probleem hê met nie-vaginale heteroseksuele aktiwiteite nie. As die "body fit" argument gebruik wil word, moet dit in die konteks van die reinheidsideologie verstaan word en sou dit vir beide heteroseksuele en homoseksuele geldig moes wees.

4. Wat sê die wetenskap oor homoseksualiteit en die samelewing?

4.1 Oorsake van homoseksuele oriëntasie

Op grond van genetiese navorsing en die studie van hormone word deesdae gemeen dat mense homoseksueel of heteroseksueel is soos wat hulle linkshandig of regshandig is. Alles kan egter nie aan biologies-genetiese oorsake toegeskryf word nie⁶. Sosio-genetiese navorsing vestig die aandag daarop dat die omgewing ook 'n belangrike rol kan speel in die vorming van seksuele oriëntasie.

In 1992 reik die *American Psychiatric Association* 'n verklaring uit dat homoseksualiteit nie 'n invloed het op mense se oordeelsvermoë, stabiliteit, betroubaarheid of sosiale- en beroepsvermoëns nie. 'n Beroep word gedoen op internasionale gesondheidsorganisasies om wetgewing wat homoseksuele gedrag (in die private sfeer deur instemmende volwassenes) straf, te verander en die stigma verbonde aan homoseksualiteit teen te werk (vergelyk ook RSA grondwet).

Volgens die APA is homoseksualiteit 'n manier waarop 'n minderheidsgroep menslike liefde en seksualiteit uitdruk. Dit is nie 'n "keuse" nie – net so min as wat mense kies om heteroseksueel te wees. Die homoseksuele oriëntasie word vroeg reeds aangetref, moontlik voorgeboortelik. Dit raak ongeveer 10% van die bevolking – 'n persentasie wat konstant bly oor tye en kulture heen, ten spyte van hoe morele waardes mag verander: homoseksualiteit neem nie toe (of af) wanneer morele kodes of sosiale norme verander nie.

Dit is nie die kerk se taak om daarop aan te dring dat iets so inherent soos 'n seksuele oriëntasie moet verander nie, omdat dit mense kan beskadig⁷.

4.2 Sosiaal-psigologiese insigte

Homoseksuele oriëntasie en gedrag wek 'n reaksie van weersin en selfs haat by sommige mense. Hierdie reaksie word in die omgang "homofobie" genoem. Dit veroorsaak dat homoseksuele persone wat aanvaarbaar wil wees vir ander, hulle menswees probeer onderdruk. Dit gee aanleiding tot neuroses en identiteitsverwarring. Die skadelike gevolge van homofobie het daartoe gelei dat die benadering in mediese en psigiatriese kringe grootliks verander het. Homoseksualiteit word nou nie meer beskou as 'n "probleem" of 'n "abnormaliteit" nie. Sodanige stereotipering werk skadelik in op homoseksuele mense.

Gesosialiseerde norme verander nie maklik nie. Norme wat magsbelange dien, verander nog stadiger omdat magsbelange beskerm word. Mense word gesosialiseer om sekere norme as gesagvol te aanvaar en sekere situasies as "normaal" en vanselfsprekend te beskou. Sosiale rolle word dikwels deur gelowiges in verskeie godsdienste (veral binne sekere kulture, soos dié van die Midde-Ooste en Afrika) gesien as "God-gegewe". In werklikheid is dit egter sosiale konstrakte wat teologies geleitimeer word. (Voorbeelde

6 Sien die opsomming van die studiestuk van Prof J Buitendag oor Genetiese Predisposisie en Homoseksualiteit, wat grootliks ook deel uitgemaak het van die verslag voor die 67ste Algemene Kerkvergadering, in Aanhangsel B.

7 Sien hierby die opsomming van die navorsing van Dr C J Beukes en die komitee se afwysing van die "patologisering van homoseksualiteit", in Aanhangsel C.

hiervan in die verlede is sake soos slawerny, rassisme en die uitsluiting van vroue uit die kerklike ampte.)

4.3 Kultureelhistoriese insigte

In die Grieks-Romeinse wêreld was seksuele verhoudings tussen dieselfde geslag nie ongewoon nie. Vroue was nodig vir prokreasie, maar verhoudings tussen mans is gesien as die "hoogste vorm van liefde". Die fokus het in die tyd eerder geval op hoe passief of aktief die deelnemers was, as op hulle "oriëntasie". Die persoon met die hoogste status in die samelewing sou die aktiewe een wees, hetsy in 'n verhouding met 'n ander man of met 'n vrou. Om die passiewe een te wees, het beteken dat die persoon hom- of haarself ondergeskik stel aan die gesag van die ander. In oorlogssituasies het mans byvoorbeeld ander mans verkrag om hulle mag te vertoon. Die penis was 'n magsinstrument.

Die modernistiese siening van seksualiteit is dat man-wees en vrou-wees sekere wesenkenmerke bevat wat in alle kulture en oor alle tye heen aangetref word (dit staan bekend as "essensialisme"). Die verwêreldliking van die kerk (sekularisasie) het meegebring dat tradisionele idees soos "die huwelik as verbond" geleidelik weggekalwe is. In die Romantiek sedert die 18e eeu is die bedoeling van seksualiteit dat dit emosionele bande, intimiteit en vriendskap sal versterk. Vir die vrysinniges (libertyne) vanuit daardie periode het seksuele plesier egter waarde in sigself en behoort nie beperk te word tot bestaande verhoudings waar daar reeds emosionele bande is nie. Die enigste "norm" is wedersydse instemming. Hierdie vrysinnige idees is deur geloofsgemeenskappe verwerp.

Hoewel die tradisionele en Romantiese sienings in wese teenoorstaande is, het beide geloofsgemeenskappe beïnvloed. Die tradisionele en Romantiese sienings reduceer seksualiteit. Dit fokus op sekere *waardes*, maar die *bedoeling* van die deelnemers en die gevolge van die dae word buite rekening gelaat. Byvoorbeeld: seks is *goed* (inherente waarde) indien dit beoefen word binne die *huwelik* (tradisionele waarde) waar dit bestaande *emosionele bande* versterk (Romantiese waarde), ongeag of die vrou met seks manipuleer en/of die man daarmee domineer (bedoeling en gevolg).

In kritiese reaksie op bogenoemde drie benaderings, beklemtoon hedendaagse seksuele etiek *pluraliteit*, *diversiteit* en *konteks*. Hierdie modernkritiese benadering is nie normloos nie, maar erken wel dat norme en waardes verander oor tyd en kulture heen. Hierdie benadering beskou seksualiteit en seksuele gedrag nie as iets wesenliks nie. Dit word deur die heersende kultuur gevorm en beïnvloed. Om hierdie redes is dit onmoontlik om vir alle tye "die korrekte plek" aan seksualiteit toe te ken op grond van wat veronderstel is om "natuurlik" en "wesenlik" te wees.

Verder wys hierdie postmoderne insigte uit dat geen mens absoluut "objektief" kan wees en 'n saak kan benader sonder *vooronderstellings* nie. Dit beteken dat mense alles wat hulle teenkom in die wêreld interpreteer teen die agtergrond van hulle geskiedenis, verwysingsraamwerk, ervaring en persoonlikheid, wat lei tot waarde-oordele. *Vooroordeel* (*prejudice*) is egter iets anders. Dit is skadelike houdings en gevoelens teenoor ander. Uit 'n etiese en 'n teologiese hoek gesien, is vooroordeel onverskoonbaar. Mense gebruik soms die Bybel om hulle vooroordeel (wat hulle as "objektiewe waarheid" beskou), te legitimeer. Die "objektiewe werklikheid" word

passief ontvang. Die argument is: hulle "kan nie help" as hulle "objektiewe waarheid" ander seermaak nie – "die Bybel sê so." Die Hervormde Kerk het nooit so 'n Skrifbeskouing gehuldig nie.

In die Hervormde Kerk verkies ons om die Bybel so te gebruik dat mense saam soek na en saam skep aan die waarheid wat op die evangelie (nie op kultuur nie) gegrond is. Daarom is ons verantwoordelik vir ons "waarhede" en houdings wat ander kan seermaak of skade aandoen.

5. Heteronormatiewiteit

Die "waarheid" oor seksualiteit en die waardes en norme wat daarmee gepaard gaan, is sosiaal-godsdienstige konstruksies. Sosiaal-godsdienstige konstruksies lei tot norme wat konflik kan veroorsaak. Dit gee dikwels aanleiding tot die etikettering van die wat nie konformeer nie. Die stigmatisering van seksuele minderhede is gewortel in die vooroordeel van homofobie wat weer deur heteronormatiewiteit (hetero as die norm) gevoed word. Volgens die modernistiese vooroordeel is heteroseksualiteit die norm, natuurlik en gesond. Wat daarvan verskil, is verkeerd, afwykend en siek. Seksuele minderhede word getipeer as "anders". Hulle kan nie aanspraak maak op privaatheid met betrekking tot hulle seksualiteit nie – iets wat heteroseksuele mense as 'n vanselfsprekende reg beskou. Die seksualiteit van minderheidsgroepe word ingebring in die publieke domein waar hulle geëtiketteer word, diskriminasie ervaar, verneder word en soms slagoffers word van geweld. Vooroordeel en homofobie is destruktiewe kragte binne die samelewing.

Die kerk en die teologie het die etiese opdrag om die onderliggende vrese van mense in die Bybelse en hedendaagse kulture te ondersoek. Sosiale meganismes wat skadelik vir ander is, sal ontbloot moet word. Godsdienste en kerke sal hulle aandeel hierin eerlik moet erken. Die *Encyclopedia of Homosexuality* sê dit reguit: "For homosexuals the Judeo-Christian tradition has meant nothing but ostracism and punishment, exile and death" 'n Hetero-hegemoniese benadering het daartoe gelei dat kerke hierdie heteroseksuele eis aan alle lidmate stel, ook dié lidmate wat nie heteroseksueel is nie⁹.

6. Homofobie

Die term "homofobie" is reeds in 1972 deur die sosioloog G Weinberg gebruik. Dit dui op die irrasionele veroordeling van homoseksuele, wat geweld, onderdrukking en vervreemding tot gevolg het. Homofobie is egter meer as vrees. Dit is vooroordeel, wat lei tot diskriminerende en gewelddadige optrede. *Homo* wat dui op enersheid, plaas die klem op die onderdrukke in plaas van op die onderdrukker. Ander moontlike terme wat voorgestel word om hierdie verskynsel te beskryf, is *die haat van lesbiese en gay persone* of *heteroseksisme* (soortgelyk aan rassisme en seksisme).

Heteroseksisme word tweeledig gedefinieer. Dit is enersyds die idee dat heteroseksualiteit die enigste aanvaarbare seksuele oriëntasie is. Dit verwys andersyds na die

8 Hierdie faset vra om verdere studie en 'n volgende studiekeomitee behoort daaraan aandag te gee.

9 Hierby word veronderstel dat daar 'n wye spektrum van "saamwoon-verhoudinge" kan wees, wat nie noodwendig op seksuele aktiwiteit hoef te dui nie. Hegemonie word dikwels gevoed deur homofobie, wat die kerk nie kan kondoneer nie. Ook dit is 'n saak wat deur 'n volgende studiekeomitee verder nagevors behoort te word.

vrees vir en haat van almal wat mense van dieselfde geslag liefkry en seksueel begeer. Heteroseksisme lei tot vooroordeel, diskriminasie, teistering en geweld. Dit is gedrewe deur vrees en haat. Die term *heteroseksisme* verwys na beide die kulturele dominansie van heteroseksualiteit en na wat algemeen beskryf word as "homofobie". Hoewel "heteroseksisme" die verskynsel waarskynlik beter beskryf, verkies baie om die term homofobie te behou omdat dit al so ingeburgerd geraak het.

Homofobie funksioneer op vier vlakke:

- * *Persoonlike homofobie*: seksuele minderhede moet bejammer word omdat hulle niks kan doen aan hoe hulle is nie. Hierdie houding loop uit op "pastorale bewoëheid" vir die *mense* en terselfdertyd 'n veroordeling van *homoseksualiteit*. Ander is uitgesproke daaroor dat seksuele minderhede "afwykend" is en daarom verwerp behoort te word (gelegitimeer deur die Bybel), want hulle behoeftes en begeertes gaan in teen die natuur. Hulle is immoreel, sondig en walglik.
- * *Interpersoonlike homofobie* bepaal die interaksie tussen mense. Dit kan lei tot verwerping deur die familie, diskriminasie, etikettering, grappies ten koste van sekere groepe, verbale of fisiese teistering, wat kan oorgaan tot geweld.
- * *Institusionele homofobie* kom voor in instellings soos die regering, die sakewêreld, opvoedkundige en godsdienstige instellings en professionele organisasies wat diskrimineer teen mense op grond van hulle seksuele oriëntasie. Hierdie soort diskriminasie word dikwels gekodifiseer in wette of beleid. Sommige kerke preek aktief teen homoseksualiteit terwyl ander homoseksuele mense uitsluit uit sekere ampte binne die institusie.
- * *Kulturele homofobie* word uitgedruk in sosiale norme en gedragskodes. Seksuele minderhede word "onsigbaar" gehou deur die kultuur. Daardeur word hulle hulle geskiedenis, rolmodelle en die vryheid en ruimte om te wees wie hulle is binne die breër samelewing, ontnem. Sosiale beheer word dikwels uitgeoefen deur middel van etikettering.

Dit word onmoontlik vir 'n gay persoon om 'n aanvaarbare lewenstyl te vind. Gay en lesbiese persone ervaar 'n verhouding waarbinne hulle liefde kan gee en ontvang, as teenstrydig. Aan die een kant het hulle, soos alle mense, 'n behoefte aan liefde en daardie behoefte dryf hulle daartoe om liefde en 'n verhouding te soek. Maar hulle negatiewe gevoelens ten opsigte van hulle seksualiteit, wat hulle geïnternaliseer het op grond van die samelewing se houdings, maak dat hulle nie wil uitdrukking gee aan hulle "walglike" seksualiteit nie (dit is, *geïnternaliseerde* homofobie). As hulle liefde vind, ervaar hulle innerlike konflik. As die pyn hiervan ondraaglik word, kan dit uitloop op selfmoord – 'n poging om finaal van die oorsaak van die pyn ontslae te raak.

Homofobie is skadelik vir *alle* mense. Op grond van essensialistiese denke en fundamentalistiese Bybelgebruik word tradisionele geslagsrolle verabsoluteer.

SLOTPARAGRAAF: DIE EVANGELIESE WAARDES WAARVOOR ONS GESTEL WORD

Homofobie gaan oor haat, skade en geweld. Wie begaan is oor die welsyn van mense, behoort krities te wees teenoor skadelike sosiale vorme, terwyl individuele mense beskerm word. Dit beteken nie dat sosiale waardes oorboord gegooi word nie. Waardes is egter nooit

absoluut nie en kan nie op dieselfde manier op alle mense in alle tye toegepas word nie. In die lig van die evangelie kan vooroordeel nie binne die geloofsgemeenskap aanvaar word nie. Alles wat bydra tot die marginalisering van mense, behoort ontmasker te word. Die Christelike geloofsgemeenskap het van die begin af gemarginaliseerdes ingenooi en as gelykes beskou. Liefde was die norm en Christene het vir mekaar gesorg. Die doel was om 'n nuwe morele klimaat in die samelewing te skep, gebaseer op waardes soos barmhartigheid. Omdat God mense liefhet, kan mense God nie dien tensy hulle mekaar liefhet nie. Jesus het vir almal die hoop gebring dat hulle in God se teenwoordigheid kan lewe – onvoorwaardelik. Die inklusiewe evangelieboodskap beklemtoon God se genade. Alle mense is gelyk voor God. Niemand mag verhinder word om God te dien en deel te word van die geloofs familie nie.

Die komitee lê, in die lig van die voorafgaande motivering, hierdie roetekaart aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voor vir aanvaarding:

- * Die wetenskap van die hermeneutiek (die teorie van verstaan) help om die Bybel wat 'n premoderne geskrif is, vir mense van vandag te "vertaal" of te interpreteer. Die Bybel bevat weliswaar negatiewe kultuur-bepaalde uitsprake oor wat soms vertaal word met "homoseksuele gedrag". Die bedoeling van die Skrif is egter nie om kultuur normatief te maak nie. Die norm van die Skrif is dat *alle* gelowiges uit die evangelieboodskap leef. In die Protestantse kerk is die vertrekpunt dat redding berus op geloof alléén. Niks vanuit die menslike natuur kan hierdie versoening bewerkstellig nie. God se Gees maak dit vir alle gelowiges moontlik om hulle hele lewe (ook die liggaam) in God se diens te stel.
- * Seksuele minderhede bestaan. Van hulle is lidmate van die kerk. Hierdie gelowiges, soos alle ander, ontvang van die kerk pastorale sorg en begeleiding tot 'n Gees-gevulde lewe.
- * Die kerk glo dat alle gedooptes, alle gelowiges, lede van die liggaam van Christus is. Die eenheid van die kerk as liggaam van Christus is 'n evangeliese eis. Derhalwe is mense wat tot seksuele minderheidsgroepe (of tot watter minderheidsgroepe ook al) behoort, soos alle ander lidmate, welkom in die Christelike geloofsgemeenskap. In die lig van ons verstaan van die Woord van God, verseker die kerk hulle met woord en optrede van die liefde van God en van medegelowiges.
- * In die huidige kerklike praktyk word daar slegs voorsiening gemaak vir heteroseksuele lewensverbintenisse. Die kerk word versoek tot voortgesette navorsing oor *betekenisvolle verhoudingsmoontlikhede vir alle mense*.

Motivering vir versoek tot voortgesette navorsing oor betekenisvolle verhoudingsmoontlikhede vir alle mense

Die Komitee doen dus 'n beroep op die Algemene Kerkvergadering om opdrag te gee dat verdere studie gedoen word oor 'n aantal sake, ten einde in besonder die laaste punt in bogenoemde roetekaart tot reg te laat kom: 'n Studie oor die huwelik en alternatiewe lewensverbintenisse, asook die waardes grondliggend aan die uitlewing van seksualiteit.

Daar bestaan tans *twee standpunte* oor die huwelik wat in die kerk (en ook in die bestaande komitee) gehuldig word, wat vanweë die vrae wat beide standpunte oproep, die kerk dwing

tot voortgaande navorsing.

Die *tradisionele perspektief* oor die huwelik hou onder meer die volgende in: Alhoewel verskillende vorme van die huwelik in die Bybel en kerklike tradisie voorkom, beteken dit nie dat die saak van die huwelik as gevolg daarvan irrelevant is nie. Binne ons kerklike tradisie het die huwelik teologies en sosiologies neerslag gevind in 'n heteroseksuele verhouding tussen een man en een vrou in 'n verhouding van wedersydse liefde en trou. Die huwelik is 'n permanente verhouding waartoe gelowiges hulle deur hulle beloftes voor God en voor getuies verbind. Binne die intimiteit van die huwelik kom heteroseksuele verhoudings as rekreasie en prokreasie tot vervulling. Die huwelik is vir die kerk die ruimte waarbinne kinders gebore en tot volwassenheid begelei word. Die argumente oor heteronormatiewiteit moet die kerk sensitief maak om nie vanuit 'n hetero-perspektief mense as minderwaardig te beskou nie. Die misbruike vanuit die perspektief van heteronormatiewiteit, kan egter nie gebruik word om die uniekheid van die heteroseksuele huwelik te relativer nie.

Na analogie van die teoloog Peter Berger se opvatting van "sacred canopies" is daar 'n verskeidenheid van geloofsgemeenskappe wat as uitvloeisel van hulle onderskeie teologiese tradisies sekere unieke kenmerke vertoon t.o.v. spiritualiteit, liturgiese vormgewing en lewenswaardes. 'n Kerk se teologiese keuse vir kinderdoop, of die volwasse bekeringsdoop, kan as voorbeeld dien. Hierdie keuses van 'n bepaalde geloofsgemeenskap sluit nie die moontlikheid uit dat ander geloofsgemeenskappe ander standpunte kan huldig nie. Dit beklemtoon juis die eenheid in verskeidenheid. Indien 'n geloofsgemeenskap, op grond van hulle teologiese refleksie, 'n hoë premie plaas op die uniekheid van die heteroseksuele huwelik en daarom nie alternatiewe vorme van die huwelik wil instel nie, hoef dit nie as diskriminerend afgewys te word nie. Ander geloofsgemeenskappe kan anders daaroor dink.

'n *Kultuurkritiese perspektief* vertrek egter vanuit die standpunt dat bogenoemde tradisionele huweliksbeskouing nie sonder probleme is nie en dat verdere navorsing gedoen moet word om ons verstaan van die huwelik te verdiep. 'n Probleem wat geïdentifiseer is en telkens na vore tree in die gesprek oor sowel homo- as heteroseksualiteit, is dat die verabsoluttering van net die *een* moontlikheid vir verhoudings en seksualiteit, naamlik die heteroseksuele huwelik, nie ruimte bied vir die kompleksiteit van menslike lewe en seksualiteit nie.

Bogenoemde tradisionele perspektief op die huwelik kan geïnterpreteer word as sou dit neerkom op 'n verabsoluttering van die heteroseksuele huwelik, veral as dit in die Kerkorde en sinodale besluite "verskans" word, wat weer dui op 'n "sakramentalisering" van die huwelik – wat glad nie 'n Protestantse perspektief is nie. Martin Luther (juis die "hervormer van die huwelik") het in sy ontsakramentalisering van beide die selibaat vir kerklike priesters en die huwelik van leke teologies en Skriftuurlik geargumenteer dat die huwelik nie kerkordelik gereguleer behoort te word nie. Indien die heteroseksuele huwelik (en die Christelike etiek wat hiermee verband hou) oorgedra sou word op homoseksualiteit, kom dit neer op hetero-hegemonie. Daarom behoort daar volgens hierdie perspektief geen verwysing na die huwelik in die kerk se besluitneming oor homoseksualiteit te wees nie.

Wanneer die kerk iets te sê het oor die huwelik en ander intieme seksuele relasies hoort dit op 'n ander plek, soos byvoorbeeld in die konteks van pastoraat en herderlike sorg, en nie in die konteks van homoseksualiteit nie. Ironies genoeg word juis families en familiewaardes wat deur homofobiese houdings beskerm wil word, nadelig getref deur hetero-hegemonie. Kommunikasie lei skade in families waar homoseksuele mense nie geakkommodeer kan word nie. Homofobie lei tot stigmatisering en isolasie. Heksejagte word op tou gesit – nie net

op die wat "anders" is nie, maar ook op diegene wat 'n positiewe (Christelike) houding en nie-skadelike gedrag teenoor sulke persone voorstaan.

In die lig van hierdie twee uiteenlopende standpunte, word die Algemene Kerkvergadering versoek om opdrag tot voortgaande studie in hierdie verband te gee. 'n Volgende studiekomitee behoort ook die aanbevelings ten aansien van verdere studie wat eksplisiet met voetnotas 9 en 10 in hierdie verslag aangedui is, op te volg.

Geraadpleegde literatuur

- Allport, G W 1958. *The nature of prejudice*. Abridged. Garden City, NY: Doubleday. (Anchor Books.)
- American Psychiatric Association 2000. *Fact sheet of the American Psychiatric Association*, revised May 2000.
- Baird, R M & Rosenbaum (ed) 2004. *Same-sex marriage: The moral and legal debate*. Second edition. Amherst, NY: Prometheus Books.
- Bellis, A O & Hufford T L 2002. *Science, Scripture and homosexuality*. Cleveland, OH: The Pilgrim Press.
- Bird P A 2000. The Bible in Christian Ethical deliberations concerning homosexuality: Old Testament contributions, in Balch, D (ed), *Homosexuality, science, and the "plain sense" of Scripture*, 142-176. Grand Rapids, MI: Eerdmans.
- Blumenfeld, W J 1992. *Homophobia: How we all pay the price*. Boston, MA: Beacon Press.
- Cullen, J M, Wright, L W & Alessandri, M 2002. The personality variable openness to experience as it relates to homophobia. *Journal of Homosexuality* 42(4), 119-134.
- Currie, M R, Cunningham, E G & Findlay, B 2004. The short internalized homonegativity scale: Examination of the factorial structure of a new measure of internalized homophobia. *Educational and Psychological Measurement* 64(6), 1053-1067.
- Doe, M 2000. *Seeking the truth in love: The church and homosexuality*. London: Darton, Longman & Todd.
- Foucault, M [1976] 1978. *The history of sexuality, Vol 1: An introduction*, tr by R Hurley. New York: Random House.
- Germond, P 1997. Heterosexism, homosexuality and the Bible, in Germond, P & De Gruchy, S (eds), *Aliens in the household of God: Homosexuality and Christian faith in South Africa*, 188-232. Cape Town: David Philip.
- Geyser, P A 2002. Bybelse getuigenis oor homoseksualiteit – met ander oë gesien. *HTS* 58(4), 1655-1677.
- Garton, S 2004. *Histories of sexuality: Antiquity to sexual revolution*. London: Equinox Publishing. (Critical Histories of Subjectivity and Culture.)
- Hendrix, S 2004. Luther on marriage, in Wengert, T J (ed), *Harvesting Martin Luther's reflections on theology, ethics, and the church*, 169-184. Foreword by D C Steinmetz. Grand Rapids, MI: Eerdmans.
- Johansson, W 1990. s v Judeo-Christian tradition. *The Encyclopedia of Homosexuality*, Volume 1, 648-649, edited by W R Dynes. New York: Garland Publishing.
- Jones, S L & Yarhouse, M A 2000a. *Homosexuality: The use of scientific research in the church's moral debate*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press.
- Jones, S L & Yarhouse, M A 2000b. The use, misuse and abuse of science in the ecclesiastical homosexuality debates, in Balch, D (ed), *Homosexuality, science, and the "plain sense" of Scripture*, 73-120. Grand Rapids, MI: Eerdmans.
- Lewes, K 2003. Homosexuality, homophobia, and gay-friendly psychoanalysis, in Moss, D

- (ed), *Hating in the first person plural: Psychoanalytic essays on racism, homophobia, misogyny, and terror*. New York: Other Press.
- Lorde, A 1988. *A burst of light: Essays*. Ithaca, NY: Fireband Books.
- Martin, D B 1996. *Arsenokoitês and malakos*: Meanings and consequences, in Brawley, R L (ed), *Biblical ethics & homosexuality: Listening to Scripture*, 117-136. Louisville, KY: Westminster,
- Moss, D (ed), *Hating in the first person plural: Psychoanalytic essays on racism, homophobia, misogyny, and terror*. New York: Other Press.
- Oesterreich, H 2002. "Outing" social justice: Transforming civic education within the challenges of heteronormativity, heterosexism and homophobia. *Theory and Research in Social Education* 30(2), 287-301.
- Ray, J L 1988. Cognitive style as a predictor of authoritarianism, conservatism, and racism: A fantasy in many movements. *Political Psychology* 9, 303-316.
- Rogers, J 2006. *Jesus, the Bible and homosexuality: Explode the myths, heal the church*. Louisville, CT: Westminster.
- Schneider, L.C. 2000. Queer theory, in: *Handbook of postmodern biblical interpretation*. Edited by A K M. Adam. St Louis, MO:Chalice Press.
- Scroggs, R 1983. *The New Testament and homosexuality: Contextual background for contemporary debate*. Philadelphia, PA: Fortress.
- Simpson G E & Yinger, J M 1972. The personality functions of prejudice and discrimination, in *Racial and cultural minorities: An analysis of prejudice and discrimination*, 65-96. New York: Harper & Row.
- Stone, K 2000. Sexuality, in Adam, A K M (ed), *Handbook of postmodern biblical interpretation*. St Louis, MO:Chalice Press.
- Thorpe, J 1992. The social construction of homosexuality. *Phoenix* 46, 54-61.
- Via, D O 2003. The Bible, the church and homosexuality, in Via, D O & Gagnon, R A J (eds), *Homosexuality and the Bible: Two views*, 1-39. Minneapolis, MN: Fortress.
- Weinberg, G 1972. *Society and the healthy homosexual*. New York: St Martin's Press.
- Young-Bruehl, E 2003. Homophobias: A diagnostic and political manual, in Moss, D (ed), *Hating in the first person plural: Psychoanalytic essays on racism, homophobia, misogyny, and terror*. New York: Other Press.

---oOo---

BYLAE

**Minderheidsverslag:
Homoseksualiteit**

MINDERHEIDSVERSLAG VAN DR AJP BURGER (OUDERLING, MEDIËSE SPESIALIS) EN DR JFP ENGELBRECHT (DIREKTEUR: KINDERHUISE) OOR HOMOSEKSUALITEIT

1. INLEIDING

Homoseksualiteit is 'n verskynsel in ons samelewing wat tans wyd gedebatteer word. Onderskeie kerke is bekommerd oor die wye aksies in heelwat lande om aan homoseksualiteit deur die breë gemeenskap aanvaar te kry. Voorbeelde hiervan is onder andere:

- * Die Vatikaan gaan ondersoekers na Rooms-Katolieke kweekskole in Amerika stuur om verskuilde homoseksuele op te spoor om met hulle te handel.
- * Die Anglikaanse Kerk staan op die rand van skeuring as gevolg van huwelike tussen gay persone.
- * Aartsbiskop Edwin O'Brian van die Amerikaanse Weermag het gesê dat enige persoon wat betrokke was by of sterk homoseksuele neigings het, behoort nie tot die kweekskool toegelaat te word nie.
- * Aartsbiskoppe Peter Akinola (Nigerië) en Henry Orombi (Uganda) het standpunt teen die Britse Anglikaanse kerk se goedkeuring van verbintenisse tussen gay priesters ingeneem. Hierdie twee aartsbiskoppe se kerke het gesamentlik ± 26 miljoen lidmate.
- * Dr Rowan Williams (Aartsbiskop van Kantelberg) se aankondiging in Maart 2006 dat die kerk 'n ernstige skeuring onder sy 77 miljoen lidmate in die gesig staar, oor gay goedkeuring al dan nie, het Anglikane wêreldwyd geskud. Die skeuring het groot momentum verkry toe hoogerwaardige Gene Robinson, 'n homoseksueel wat saam met 'n man woon, ingeseën is as biskop in Amerika. Verder is twee homoseksuele persone (man en vrou) onder die vyf finaliste waaruit die bisdom van Kalifornië sy biskop moet verkies.
- * Die Joodse geloof, die Rooms Katolieke kerk asook Boeddhiste keur homoseks ten sterkste af.
- * Die NG Kerk asook die Nederduitsch Hervormde Kerk het laat blyk dat hul besig is met voortgesette studie en gesprekke oor homoseksualiteit.
- * Die AGS by monde van dr Isak Burger het hom sterk teen homoseksuele huwelike uitgespreek en gesê dit is nie toelaatbaar nie en dat dit "verwerplik en 'n beleëdiging vir Christene is".
- * Die Vereniging vir Christen-regslui is gekant teen homoseksuele huwelike.
- * Volgens Moulana Yusuf Patel, hoofsekretaris van die Verenigde Ulama-Raad van

Suid-Afrika, is die saak baie duidelik omdat huwelike tussen mense van dieselfde geslag deur die Koran verbied word.

Hoewel die Grondwet (Wet 108/96) diskriminasie op grond van geslag, ras, taal en ook seksuele oriëntasie verbied, maak dit verder tog ook voorsiening vir vryheid van godsdiens en wetgewing wat erkenning verleen aan huwelike wat aangegaan is kragtens enige tradisie of 'n stelsel van godsdiens. Daarom sal die verbod op diskriminasie nie kan beteken dat vroue by 'n hof kan kla omdat die Rooms Katolieke Kerk net mans as priesters het of dat slegs mans Joodse rabbi's mag word nie. Die Kerk sou daarom 'n besluit oor homo-huwelike (homoseks) binne die raamwerk van sy verstaan van die Bybel kan neem, wat dit óf goed- óf afkeur.

Die Grondwet van Suid-Afrika met sy groot verdraagsaamheid jeens verskillende lewenswyses onder andere ook seksualiteit, het die pogings om homoseksualiteit aanvaar te kry, op alle vlakke laat herleef.

Die herlewing van die gesprek oor homoseksualiteit het die gebruik van veral sekere postmodernistiese standpunte sterk op die voorgrond geplaas om hierdie verskynsel te regverdig. Van die belangrikste van hierdie standpunte is:

- * Waarheid is *nooit* absoluut nie en daarom verkrummel vastighede.
- * Waardes soos *vaste oortuigings* en *konsekwentheid* moet plek maak vir 'n waarheid met verskillende fasette, afhangende hoe jy daarna kyk.
- * Elke mens kan *verskillende* en *uiteenlopende* "persoonlikhede" hê byvoorbeeld polities, professioneel, godsdienstig, seksueel. Daarom kan dieselfde persoon meer as een rol vertolk – hy kan Saterdag 'n sedelose lewe lei en Sondag ewe vroom sonder gewetenswroeging in die kerk wees.
- * Godsdienstige oortuiginge en die waardes daaraan gekoppel is 'n kwessie van *eie keuse*.
- * Geen godsdienstige beskouing kan hom as die enigste *ware godsdiens* aanmatig nie. Die postmoderne godsdiens en Christenskap vra nie meer *wat is waar nie*, maar wat wil *ek* hê moet waar wees.
- * Postmodernisme is opsoek na *belewing* eerder as *waarheid*. Dus emosies, intuïsie, aanvoeling en liggaamlikheid is van die uiterste belang.
- * Elke mens het die *reg* om sy eie morele waardes te kies wat lei tot 'n oormatige verdraagsaamheid.
- * Pluraliteit is 'n uitstaande kenmerk en ons word daagliks aan uiteenlopende standpunte, sienings, waardestelsels en gelowe blootgestel.
- * Die seksuele moraal verander en mense begin hul losmaak van die Bybelse beginsels oor seksualiteit.

2. WOORDOMSKRYWING

2.1 Seksuele oriëntering

Die Amerikaanse Sielkundige Vereniging het die volgende omskrywing van seksuele oriëntering gegee (1999): "Sexual orientation is an enduring emotional, romantic, sexual or affectional attraction to another person Sexual orientation exists along a continuum that ranges from exclusive heterosexuality and includes various forms of bisexuality. Bisexual persons can experience sexual, emotional and affectional attraction to both their own sex and the opposite sex. Persons with a homosexual orientation are sometimes referred to as gay (both men and women) or as lesbian (women only). *Sexual orientation* is different from *sexual behavior* because it refers to feelings and self-concept. Persons may or may not express their sexual orientation in their behaviors".

2.2 Homoseksualiteit

- * Homoseksualiteit is 'n term wat eers laat in die 19de eeu deur die gedragswetenskappe gedefinieer is om te verwys na 'n bepaalde seksuele oriëntasie wat uiting vind tussen twee persone van dieselfde geslag. Die woord homo is 'n voorvoegsel wat beteken *soortgelyk dieselfde* of van *dieselfde soort* (Psigologie Woordeboek p. 123).
- * *Homoseksualiteit* is seksuele aangetrokkenheid tot lede van dieselfde geslag. Dit verwys ook na geslagsverkeer (homoseks) tussen lede van dieselfde geslag (Psigologiese Woordeboek p. 123).
- * Die term *homoseksualiteit* verwys dus na die fisiese- psigies-emosionele- en seksuele aangetrokkenheid tussen mense van dieselfde geslag (Du Plessis 1991:1). Dit word dus onderskei van heteroseksualiteit wat verwys na fisiese-, psigies-emosionele- en seksuele aangetrokkenheid tussen persone van die teenoorgestelde geslag.
- * Nie alle homoseksueel georiënteerde persone beoefen homoseks nie wat dan beteken dat hulle selibaat lewe.

Homoseksualiteit kan onderskei word in verskillende vorme byvoorbeeld:

- * *Egte* homoseksualiteit
- * *Pseudo-homoseksualiteit* byvoorbeeld nood homoseksualiteit onder gevangenes en matrose
- * *Mode-homoseksualiteit* met die oog op aanvaarding binne 'n bepaalde groep
- * *Homoseksuele prostitusie* wat dikwels deur heteroseksuele persone vir die geldelike gewin daarvan bedryf word.
- * Die term *gay* word toenemend onder homoseksuele persone gebruik terwyl homoseksuele vroue dikwels na hulself as *lesbies* verwys.

- * Homoseksuele persone kom meestal uit die *gegoede en selfs bo-gemiddelde* deel van die samelewing. In Amerika het 'n studie in 1994 uitgewys dat homoseksuele persone se gemiddelde inkomste \$55,430 is teenoor die nasionale gemiddeld van \$32,286. Soveel soos 60% is tersiër gekwalifiseer terwyl die nasionale syfer slegs 18% is. Verder bekleë 49% van hulle professionele poste of bestuursposte terwyl die nasionale syfer slegs 16% is.

2.3 Afwyking

- * Dit is enigiets wat (gewoonlik drasties) van die normale, tipiese of algemeen aanvaarde norm verskil (Psigologie Woordeboek: Gouws, Meyer, Louw, Plug; 1981, McGraw Hill Boeke Maatskappy, Johannesburg). (1)
- * Homoseksualiteit is 'n verskynsel wat volgens onderskeie ondersoekers bevind is, by hoogstens 3% van 'n bevolking voorkom. Verder het 'n ondersoek aangetoon dat 84% van die wêreldbevolking homoseksualiteit afkeur en as afwykend bestempel. Gemeet aan die 3% voorkoms en die 84% afkeur daaraan, kwalifiseer homoseksualiteit per definisie as 'n afwyking.
- * Die bevindinge dat die meeste homoseksuele persone hul situasie op sowel fisiese as psigiese vlak met *ongemak* beleef, bevestig ook die afwykende element van homoseksualiteit.
- * Spitzer, 'n psigiater en homo-aktivis wat ook 'n prominente rol gespeel het om in 1973 die patologisering van homoseksualiteit vanaf die psigiatriese woordeskat te laat verwyder, het 'n ondersoek by 57 vroue en 143 gay mans gedoen. Hierdie persone is intensiewe terapie gegee om hul seksuele oriëntering vanaf homo- na heteroseksueel te verander. Van die resultate hiervan word soos volg saamgevat: "Although examples of complete change in orientation were not common, the majority of participants did report change from a predominantly exclusively homosexual orientation before therapy to a predominantly or exclusively heterosexual orientation in the past year as a result of reparative therapy. Some of the findings of the Spitzer study, particularly regarding motivations for change, included that *the majority of respondents (85% male, 70% female) did not find the homosexual lifestyle to be emotionally satisfying*. 79% of both genders said homosexuality conflicted with their religious beliefs, with 67% of men and 35% women stated that gay life was an obstacle to their desires either to marry or remain married."
- * *Die Komitee is van mening dat die woord "afwyking" nie ten opsigte van homoseksueel georiënteerde persone gebruik moet word nie. Hiermee stem ons nie saam nie. Homoseksualiteit is 'n afwyking. Vergelyk ook die Komitee se begrip "hegemonie" soos op bladsy 2 en Aanhangsel C ten opsigte van die "afwysing van die patologisering van homoseksualiteit" in die Komitee se verslag.*

2.4 Homofobie

Die woord homofobie het die eerste keer in 1972 in geskrewe (gepubliseerde) vorm verskyn. Dr George Weinberg het hierdie term in sy boek "Society and the Healthy Homosexual", gebruik. Hierdie term word omskryf as ".... aversion to gay or homo-

sexual people or their lifestyle or "culture" and "behavior" or an act based on this aversion." Die woord homofobie is in dié tyd gebruik om heteroseksuele persone se vrees dat ander mag dink hulle is gay, te besweer. Dr Herek sê egter dat homofobie te sterk met vrees en psigopatologie verbind word en daarom "... suggests that psychiatrists and psychologists adopt three new terms to describe hostility towards homosexuality: "sexual prejudice", "sexual stigma" and "hetero-sexism" (www.narth.com/does/creates.html p. 1).

Dat ons as Christenmense en inderdaad ook as kerkgemeenskap ons aan sekere elemente van homofobie skuldig maak, is nie te betwyfel nie. Waaraan sommige lidmate skuldig is, is dat ons somtyds teen homoseksuele mense diskrimineer, hulle verneder, beledig en selfs verwerp. Wat egter ook beklemtoon moet word is dat daar baie predikante en lidmate is wat hierdie persone met respek hanteer en op alle vlakke ondersteun. As Kerk het ons die verantwoordelikheid om enige vorm van homofobie of gay-haat te veroordeel.

Skadelike houdings en gedrag teenoor ons naaste kan nie goedgepraat word nie, maar daarmee saam kan gedrag soos homoseks, ook nie goedgepraat word nie.

Homofobie mag egter nie, soos tans die geval is deur die voorstanders vir homoseksualiteit, as 'n verdedigingsmeganisme aangewend word nie. Word dit gedoen dan sal ook ander gedragspatrone hiervoor moet kan kwalifiseer soos "alkoholfobie", "pedofielfobie", ensomeer. Voorstanders van homoseksualiteit probeer ook om te verklaar dat sekere persoonlikheidstipes (byvoorbeeld outoritêre persoonlikhede) meer geneig is tot vooroordeel, vyandigheid en aggressie teenoor homoseksualiteit – inteen-deel dit word selfs met die verskynsel van rassisme vergelyk. Hierdie argument hou egter nie water nie omdat homoseksualiteit 'n gedragspatroon is wat in elk geval nie goedkeuring van die breë gemeenskap ontvang nie en daarom kan die afwysing daarvan nie aan persoonlikheidstipes as sodanig toegedig word nie.

Die Bybel span grense om seksualiteit deurdat dit slegs binne die heteroseksuele huwelik, dus 'n huwelik tussen een man en een vrou, beoefen mag word. Aktiwiteite soos seks met familieledede, egbreuk en homoseks word afgekeur. As homoseksualiteit egter in die lig van die oorkoepelende liefdesgebot toegelaat word, sou hierdie ander verbode vorms vervolgens ook toegelaat kan word. Die afkeur van homoseks asook sekere ander vorme van seksualiteit kan egter nie noodwendig aan 'n fobie gekoppel word nie. Dus: om homoseks af te keur beteken nie dat so 'n afkeur noodwendig aan homofobie of "gay-haat" gekoppel kan word nie.

Die siening van die Komitee op bladsye 9 – 10 van die Komitee se verslag dui daarop dat afkeur aan homo-verhoudinge en/of homoseks noodwendig dui op homofobie, wat nie as sodanig waar is nie. Ons verskil van daardie opvatting.

Dat ons, niesteenstaande die afkeur van homoseks, teenoor homoseksuele persone die nodige respek, deernis, ondersteuning en verdraagsaamheid moet openbaar mag nie net woorde wees nie, maar moet in ons alledaagse uitleef van ons Christenskap ook gestalte kry. Dit sal ook verhoed dat die kerk(e) beskuldig word dat hy homofobiese houdings of gedrag goedkeur.

3. DIE BYBEL SE UITSPRAKE OOR HOMOSEKSUALITEIT

3.1 Agtergrond

Onderskeie kerke en die Christelike gemeenskap is tans met die debat oor homoseksualiteit besig. Vanuit standpunte van verskillende teoloë, internasionaal en plaaslik, is dit duidelik dat daar in die breë twee standpunte oor homoseksualiteit is:

- * *Eerstens*, diegene wat die verskynsel van homoseksualiteit as sodanig nie afkeur nie, *maar wel homoseks afkeur*. Dus as 'n persoon homoseksueel georiënteerd is en *selibaat lewe*, is dit aanvaarbaar.
- * *Tweedens*, diegene wat homoseksualiteit met sy volle konsekwensies van onderlinge liefde, deernis en *dus ook homoseks goedkeur*.

Die Bybel is 'n mensgeskrewe boek met die implikasie dat die Bybelse geskrifte met inagneming van sy konteks, asook die historiese en kulturele gesitueerdheid daarvan bestudeer moet word. Daar is egter ook 'n bepaalde identiteit tussen hierdie menslik geskrewe woord en die Woord van God wat beteken dat die Bybel volledig deur God in gebruik gestel word as Sy heilvolle kommunikasie met mense. Daarom moet daar met die hermeneutiek met groot verantwoordelikheid omgegaan word en daarteen gewaak word om nie eietydse verskynsels wat *teenstrydig* met God se woord is as heilvol voor te hou nie.

Vanuit sommige Protestantse kringe word onderskeid getref tussen die sentrum (kern) en die periferie van die Bybel. Calvyn wys daarop dat daar "hoofsake" van die leer is wat as vas moet bly staan, maar daar is ook ander sake waaroor daar verskil tussen die kerke/teoloë is, maar wat tog nie die eenheid van die geloof verskeur nie – hierdie is middelmatige sake. 'n Voorbeeld in ons Kerk was die debat oor die gebruik van die nagmaalsbeker en/of kelkies wat juis 'n saak van middelmatige belang was.

God se openbaring in en deur Jesus Christus is die sentrum (primêre) waaruit die geheel en die onderdele van die Bybel verstaan moet word. God se handeling met die mens word in en deur Jesus Christus ontsluit.

Waar dit gaan oor Skrifberoep in die etiek, is die onderskeid tussen sentrum en periferie van besondere belang. Die hoofsaak van waaruit etiese beslissings moet geskied, gaan nie net oor wetsbeslissings wat in die Bybel opgeteken is nie, maar juis oor die dubbele liefdesgebot wat deur Jesus Christus self as sentrum van die Wet aangedui het (Matteus 22:37-40). Daarom moet die homoseksuele persone selfs al word die verskynsel veroordeel/verwerp, steeds met hierdie liefde aanvaar en hanteer word.

Een van die sentrale kenmerke van Jesus se wandel op aarde is die wyse waarop Hy uitgereik het na die mense wat in die destydse samelewing gemarginaliseer (insluiting/uitsluiting) is, en hulle ingesluit het by die nuwe gemeenskap wat rondom Hom tot stand gekom het. *In sy ontmoeting met mense wat deur bepaalde kategorieë van uitsluiting geraak is, het Jesus telkens met daardie mense bemoeienis gemaak en in die proses opgehef.* Die agtergrond waarteen hierdie optrede van Jesus gesien moet word, is die Joodse religieuse sisteem van destyds wat gebou was op 'n streng geregleerde stelsel van rituele reinheid met daarmee gepaardgaande kategorieë van uitslui-

ting en insluiting. Die resultaat van hierdie sisteem was verskeie groepe en persone aan wie volle deelname aan die sosiale en godsdienstige lewe van die samelewing ontsê is. Dit is juis hierdie gemarginaliseerdes met wie Jesus hom telkens vereenselwig en in die proses in botsing kom met die Joodse establishment van sy tyd. Talle voorbeelde hiervan kan opgenoem word: in Markus 1:40-44 word vertel van 'n melaatse met wie Jesus te doen gekry het en na wie toe Hy sy hand uitgesteek het en hom aangeraak het ten spyte van die feit dat Hy volgens die rituele bepalings daardeur verontreinig is (vergelyk ook Matteus 8: 1-4; Lukas 17: 11-19); in Matteus 9:20-22 tref ons die verhaal van die vrou wat aan bloedvloeiing gely het en daarom as onrein beskou is; ten spyte daarvan dat enige fisiese kontak met haar vermy moes word as gevolg van haar rituele onreinheid, laat Jesus haar toe om Hom aan te raak (vergelyk ook Markus 5: 24-34; Lukas 5: 42-48); Markus 10: 46-52 is die berig van die blinde Bartimeus wat deur mense eenkant toe geskuif word omdat hy as gevolg van sy blindheid nie kwalifiseer vir volle deelname aan die Joodse godsdienstige lewe nie; Jesus roep hom egter nader en skenk aan hom genesing as teken van God se ontferming (vergelyk ook Matteus 20: 29-34; Lukas 18: 35-43). In al hierdie (en talle ander) gevalle word mense wat op grond van die rituele vereistes van die Ou Testamentiese seremoniële wet uitgesluit is, deur Jesus ingesluit wanneer Hy in die naam van God na mense uitreik. Daar sou in al hierdie gevalle geredeneer kon word dat Jesus al hierdie persone se onreinheid weggeneem het sonder om daarmee die sisteem van rituele reinheid ongedaan te maak. Die kerk het dit egter nog altyd so verstaan dat die genesing van enkele melaatses, blindes ens. nie beteken dat alleen diegene wat genees is, welkom is in die Christelike gemeenskap nie, maar dat alle melaatses, blindes ens welkom is. Genesing word nêrens in die Skrif as 'n vanselfsprekende gevolg van die verlossingswerk van Christus gesien nie, maar die genesings wat wel plaasgevind het, dra 'n tekenkarakter en herinner aan die koninkryk van God wat naby gekom het. Een van die mees opvallende aanduidings dat Jesus Hom verset teen die sisteem van insluiting vs uitsluiting, is die gereelde verwysings in die evangelies na sy bemoeienis met tollenaars en sondaars. Jesus se vereenselwiging met die randfigure en die slagoffers van die samelewing geskied met die wete dat Hy self in die proses 'n slagoffer kan word.

Die feit dat Hy desnieteenstaande bereid was om voort te gaan met hierdie soort optrede en uiteindelik wel 'n slagoffer van sy tyd geword het, dui daarop dat ons hier te doen het met 'n kernaspek van Jesus se bediening. *Juis daarom stem ons wel hier met die standpunt van die breër Komitee saam: Ons kan en mag nie homoseksuele persone uit die gemeenskap van die gelowiges uitsluit nie.*

Jesus self het die dubbele liefdesgebod (liefde vir God en liefde vir die naaste) tot die beslissende norm vir die beoordeling van tussenmenslike verhoudings verhef (Matteus 22: 37-40; Markus 12: 30-31; Lukas 10: 27). Terselfdertyd het Hy die definisie van die naaste en daarmee die draagwydte van die liefdesgebod verbreed om alle mense sonder uitsondering in te sluit (Lukas 10: 29-37; Matteus 5: 43-48). Die implikasie hiervan is dat die toepassing van die liefdesgebod nie afhanklik is van enige kwaliteit of verdienste aan die kant van die ander persoon nie, maar alleen bepaal word deur die menswees van die persoon. *Toegepas op die homoseksuele naaste beteken dit dat hy/sy sonder inagneming van sy/haar seksuele oriëntasie aanspraak kan maak op die onvoorwaardelike liefde van die Christelike geloofsgemeenskap.*

Die liefdesgebod se bedoeling is egter nie om alle menslike gedrag goed te keur en daarom mense van hul basiese verantwoordelikhede vir die maak van keuses en die

luister na die Skrif en dus hul gewete, te ontnem nie. Laasgenoemde plaas die noodsaaklikheid van pastorale versorging van ook homoseksuele persone sterk op die voorgrond.

Die gedeeltes uit die Bybel wat oor die algemeen in die debat oor homoseksualiteit gebruik word, is:

- * Genesis 1: 27-28
- * Genesis 2: 18-25
- * Genesis 19: 1-29
- * Levitikus 18: 22
- * Levitikus 20: 13
- * Romeine 1: 18-32
- * 1 Korintiërs 6: 9
- * 1 Timoteus 1: 10

Hierdie tekste word verskillend deur teoloë van ons kerk asook deur teoloë regdeur die wêreld verstaan en geïnterpreteer: Aan die een kant is daar die wat dit sien as sterk afwysend en dat die Bybel dus homoseksualiteit veroordeel. Aan die ander kant is daar diegene wat dieselfde tekste beskou as: "... verwysings na spesifieke geperverteerde vorme van homoseksualiteit (byvoorbeeld verkragting, tempelprostitusie, afgodery en pederastie) en op grond daarvan aanvaar dat dit nie as veroordeling van homoseksualiteit as sodanig beskou kan word nie" (Homoseksualiteit: Verslag Algemene Sinode NG Kerk 2004 p. 3).

Hierdie debat het ons kerk ook reeds gevoer en as die besluit van die 67ste Algemene Kerkvergadering reg verstaan word, is daar besluit dat die Bybel nie spesifieke uitsprake oor vaste homoseksuele verbintenisse waar daar onderlinge liefde aanwesig is, gee nie. *Andersyds gee die Bybel ook nêrens 'n aanduiding dat selfs liefdevolle homoseksuele verhoudings/verbintenisse goedgekeur word nie.* Daarom blyk dit dat die instelling en die wese van die heteroseksuele huwelik soos deur God daargestel, juis die afkeur aan homoseksuele huwelike en/of homoseks gee.

3.2 Die huwelik

Nêrens in die Bybel word daar verwys na enige vorm van verbintenis, soos die huwelik, tussen persone van dieselfde geslag nie.

Daarom kan ons as Kerk ons dus wel beroep op die Bybelse verhaal waar God *man en vrou* geskape het en vanuit hierdie skepping die huwelik ingestel het.

Genesis 1: 27-28 : "God het die mens geskep as sy verteenwoordiger, as beeld van God het Hy die mens geskep, man en vrou het Hy hulle geskep. Toe het God hulle geseën en

vir hulle gesê: "Wees vrugbaar, word baie, bewoon die aarde en bewerk dit. Heers oor die vis in die see, oor die voëls in die lug, oor al die diere van die aarde".

Die skepping van die mens in hierdie gedeelte word beskou as die totstandkoming van 'n bepaalde verhouding. God het die mens as man en vrou geskape (vs 27) en aan hulle die opdrag gegee tot voortplanting (vs 28). *Dit moet gesien word as uitdrukking van God se ewig geldende wil en daarom as norm vir menslike seksuele omgang in die samelewing.* Dit is egter belangrik om daarop te wys dat die huwelik soos deur God daargestel, *nie net 'n voortplantingsdoel het nie, maar net so belangrik dat man en vrou mekaar ook op geestelike, stoflike en psigies-emosionele vlak sal ondersteun.* In die lig van die feit dat homoseksualiteit nie beantwoord aan onder andere die moontlikheid van die voortplantingsdoel waarmee God die mens geskep het nie, moet dit beskou word as 'n afwyking van die God-gewilde verhouding tussen man en vrou. Op grond van hierdie interpretasie van Gen. 1: 27-28 is daar tot 'n groot mate in die Joods-Christelike tradisie die opvatting dat daar geen ander verhouding is waarbinne die seksuele verhouding gereël word as dié tussen man en vrou waarbinne kinders gebore kan word en opgevoed word nie.

Genesis 2: 18-25:

Verder het die Here God gesê: "Dit is nie goed dat die mens alleen is nie. Ek sal vir hom iemand maak wat hom kan help, sy gelyke".

Die Here God het toe uit grond al die wilde diere en al die voëls gevorm en na die mens toe gebring om vas te stel hoe hy elkeen sou noem; en wat die mens elke lewende wese sou noem, dit sou sy naam wees.

Die mens gee toe name vir al die mak diere, die voëls en die wilde diere, maar vir homself het hy nie 'n helper, 'n gelyke gekry nie. Toe het die Here God 'n diep slaap oor die mens laat kom, sodat hy vas geslaap het. Die Here God neem toe 'n ribbebeen uit die mens, vul die plek met vleis op, en die ribbebeen wat Hy uit die mens geneem het, bou Hy om tot 'n vrou en bring haar na die mens toe.

Toe sê die mens: "Hierdie keer is dit een uit myself, een soos ek. Daarom sal sy "vrou" genoem word; sy is uit die man geneem.

Daarom sal 'n man sy vader en moeder verlaat en saam met sy vrou lewe, en hulle sal een word.

Hulle twee, die mens en sy vrou, was kaal, maar hulle was nie skaam nie."

Die skepping van man en vrou in hierdie tweede skeppingsverhaal, soos in die geval van die verhaal in Genesis 1, word gesien as die *totstandkoming van die heteroseksuele man-vrou-verhouding as 'n universeel geldende verhouding.* God het man en vrou as aanvulling vir mekaar geskep en hierdie skeppingsdoel van God kan slegs verwesenlik word wanneer man en vrou in 'n verhouding van wedersydse aangetrokkenheid saamgroeï tot een. *Hieruit is dit duidelik dat waar geslagsgemeenskap losgemaak word van die verhouding tussen man en vrou, sedelike ontaarding plaasvind.*

Die "body-fit" natuurteologie argumente word dikwels – ook deur die meerderheid lede

van die bestaande Komitee - so voorgehou dat die kerk nie vandag op grond van die "body-fit" argument beswaar teen homoseksuele gedrag mag hê, maar dan nie ook 'n probleem met nie-vaginale heteroseksuele aktiwiteite hê nie. Die gebruik van hierdie argument oortuig egter geensins nie want as een dwaling ter sprake is, kan dit tog nie gebruik word om 'n ander moontlike dwaling goed te maak nie.

Ons stem dus nie saam met die body-fit argument van die Komitee nie (kyk bladsy 7, punt 3, van die Komitee se verslag).

Vanuit voorgenoemde kan volledig met prof Theuns Dreyer, Hoof van die Hervormde Teologiese Kollege, se siening en beredenering van die huwelik saamgestem word as hy sê (volgens die sogenaamde "tradisionele perspektief" in die Komitee se verslag, bladsy 15):

"Die tradisionele perspektief oor die huwelik hou onder meer die volgende in: Alhoewel verskillende vorme van die huwelik in die Bybel en kerklike tradisie voorkom, beteken dit nie dat die saak van die huwelik as gevolg daarvan irrelevant is nie. Binne ons kerklike tradisie het die huwelik teologies en sosiologies neerslag gevind in 'n heteroseksuele verhouding tussen een man en een vrou in 'n verhouding van wedersydse liefde en trou. Die huwelik is 'n permanente verhouding waartoe gelowiges hulle deur hulle beloftes voor God en voor getuies verbind. Binne die intimiteit van die huwelik kom heteroseksuele verhoudings as rekreasie en prokreasie tot vervulling. Die huwelik is vir die kerk die ruimte waarbinne kinders gebore en tot volwassenheid begelei word. Die argumente oor heteronormatiwiteit moet die kerk sensitief maak om nie vanuit 'n hetero perspektief mense as minderwaardig te beskou nie. Die misbruike vanuit die perspektief van heteronormatiwiteit, kan egter nie gebruik word om die uniekheid van die heteroseksuele huwelik te relativeer nie.

Na analogie van teoloog Peter Berger se opvatting van *sacred canopies* is daar 'n verskeidenheid van geloofsgemeenskappe wat as uitvloeisel van hulle onderskeie teologiese tradisies sekere unieke kenmerke vertoon ten opsigte van spiritualiteit, liturgiese vormgewing en lewenswaardes. 'n Kerk se teologiese keuse vir kinderdoop, of die volwasse bekeringsdoop, kan as voorbeeld dien. Hierdie keuses van 'n bepaalde geloofsgemeenskap sluit nie die moontlikheid uit dat ander geloofs-gemeenskappe ander standpunte kan huldig nie. Dit beklemtoon juis die eenheid in verskeidenheid. Indien 'n geloofsgemeenskap, op grond van hulle teologiese refleksie, 'n hoë premie plaas op die uniekheid van die heteroseksuele huwelik en daarom nie alternatiewe vorme van die huwelik wil instel nie, hoef dit nie as diskriminerend afgewys te word nie. Ander geloofsgemeenskappe kan anders daaroor dink."

Die 67ste Algemene Kerkvergadering van 2004 het tereg ook die volgende besluit oor die huwelik geneem:

"Alhoewel die opvatting en inhoud van die huwelik deur die eeue verander het, beskou die Kerk die huwelik as 'n lewensverbintenis wat man en vrou aan mekaar maak. Hierdie verbintenis geld ten opsigte van alle vlakke van die huweliksverhouding. Vir die Kerk is die huwelik die enigste wyse waarop man en vrou in gehoorsaamheid aan die Woord van God saamlewe. Daarbenewens is die Kerk vanuit die Heilige Skrif oortuig dat seksualiteit tussen man en vrou slegs binne die huwelik beoefen behoort te word."

Met hierdie siening van die huwelik, is die verskynsel van heteronormatiewe (hetero-hegemonie) nie ter sprake nie. Die Komitee sê: "Heteronormatiewe is die oortuiging van die intrinsieke meerderwaardigheid van een manier van liefhê bo alle ander wat aan die een die reg gee om die ander te onderdruk of te oorheers" (Bladsy 11, punt 5). *Die Komitee se verslag oor heteronormatiewe soos op bladsy 11, punt 5 van die Komitee se verslag, word dus nie deur ons onderskryf nie.*

Dus, as God se instelling van die huwelik 'n verbintenis is tussen een man met een vrou, dan bepaal dit juis die *norm* en geld die sogenaamde norm van 'n huweliksverbintenis tussen persone van dieselfde geslag glad nie. Intendeel, die norm bepaal dan die afwyking van daardie verhoudinge wat buite die raamwerk van die ingestelde huwelik tussen man en vrou as die enigste geldende huwelik is. *Daarom word die term heteronormatiewe deur die voorstanders van homoseksualiteit op 'n gemanipuleerde wyse aangewend om hul doel te bereik.*

Persone en die kerkgemeenskappe wat homoseksuele verhoudinge/verbintenisse/huwelike goedgekeur wil kry het gewoonlik drie primêre areas waarbinne veranderinge moet plaasvind ten einde in die doel te slaag;

- * Eerstens, die veranderde *teologiese denke en siening van seksualiteit*. Binne die raamwerk van hierdie "gay teologie" staan dit vas dat *gay persone so geskape is (geneties bepaal)* en dat genesing nie 'n opsie is nie en in elk geval nie moontlik is nie. Bayer sê: "The teaching that only male-female sexual activity within the bounds and constraints of marriage is the only acceptable form should be reason enough for any homosexual to denounce the Christian religion".
- * Tweedens, verandering in die *teologiese denke en siening van die huwelik*. Mark Olsen som hierdie verandering so op as hy sê: "..... I have seen God blessing and using homosexual Christians who have united with each other in loving sexual relationships. In faithful, committed relationships, gay and lesbian Christians find God at work. We must not be so attached to a few verses of Scripture – or our own interpretations of them – that we miss this witness of God's Spirit" (Artikel: "Untangling the Web" 1994). Paula Ettelbrick sê in aansluiting hierby dat: "Being queer is more than setting up house, sleeping with a person of the same gender, and seeking state approval for doing so... Being queer means pushing the parameters of sex, sexuality, and family, and in the process transforming the very fabric of society" (p. 399).
- * Derdens, die verandering van die *teologiese siening oor die gesin*. Rev Robert Wood sê in die verband: "Homosexuality is the God-created way of protecting the human race on this planet from the suicide of overpopulation and we should pause to give God thanks for the presence of homosexuality and its adverse effect on the birth rate" (Batchelor 1982, "Homosexuality and ethics pp 165-166). Pous Johannes Paulus II som die belangrikheid van die gesin soos volg op: "The family has vital and organic links with society since it is its foundation and nourishes it continually through its role of service to life: It is from the family that citizens come to birth and it is within the family that they find the first school of the social virtues that are the animating principle of the existence and development of society itself".

Word daarin geslaag om in een of meer van bogenoemde drie areas teologiese veranderinge te laat plaasvind, is daar reeds ver gevorder dat die kerk vir meerdere verskynsels as net homoseksualiteit, goedkeuring sal moet verleen.

4. DIE ANTROPOLOGIE EN HOMOSEKSUALITEIT (STUDIE VAN DIE MENS)

4.1 Veroorsakende faktore

Die Komitee maak op bladsy 4 van sy verslag die volgende belangrike uitspraak:

Die verskynsel van seksuele minderhede kan nie direk en alleen uit die Bybel verstaan word nie, omdat die Bybel nie 'n "wetenskaplike" handboek is nie. Net so min as wat die bydrae van die wetenskap op ander terreine (byvoorbeeld die ontstaan van die heelal) geïgnoreer kan word, kan dit hier oor die hoof gesien word. Dit is ook die taak van die teologie om Bybelinterpretasie en wetenskap in 'n sinvolle dialoog te bring."

Met laasgenoemde in gedagte word hieronder gepoog om vanuit die gedragswetenskappe kortliks na die oorsake en behandelingsmoontlikhede (terapie) van homoseksualiteit te kyk.

4.1.1 Aangebore (genetiese faktore)

Die verband tussen genetika en homoseksualiteit is vir dekades al baie omstrede. Verskeie wetenskaplikes het en is steeds besig om na *gene te soek wat 'n mens vermoedelik homo- of heteroseksueel maak. Tot nou toe kon hierin nie met enige sekerheid geslaag word nie.*

Enkele voorbeelde van sodanige ondersoeke is:

- * Op 14 April 2003 is die "International Human Genome Consortium" projek afgehandel en is sy bevindinge bekend gemaak. Een van die langverwagte uitkomstes van die projek was dat daar 'n "gay gene" ontdek of bevestig kon word – *hierin kon hierdie projek egter nie slaag nie.*
- * Dean Hamer wat met sy studie die bestaan van gene wou bewys wat homoseksualiteit as oorerwing bewys, kon ook nie hierin slaag nie. In die verband sê Browse: "Homosexuality is not a genetically encoded condition. Contrary to media hype, *there is no conclusive or compelling empirical evidence showing any absolute biological, genetic or hormonal causation for homosexuality.* Homosexuality activist and molecular biologist, Dean Hamer's study claiming the existence of a homosexual gene has been scientifically discredited. Studies that claim to prove homosexuality is genetic have been purposefully designed from a homosexual advocacy perspective and seek to convince society that homosexuality is innate, psychologically normal and thus socially desirable."
- * Ankerberg en Weldon wys ook daarop dat oor 'n tydperk van byna 100 jaar se navorsing om 'n biologiese oorsaak vir homoseksualiteit vas te stel, geen wetenskaplike bewyse opgelewer het nie. Dieselfde skrywers wys daarop dat Dennis Altman ("homo-aktivis") sê dat hy en ander tydsgenote is beïndruk met die baie

pogings (sonder sukses) van bioloë en sielkundiges om 'n biologiese basis as oorsaak vir homoseksualiteit te bewys, maar gaan hy verder: "Ek is meer beïndruk deur die onvermoë van navorsing oor baie jare heen om met iets beters as teorie of voorstelle vorendag te kom" (Ankerberg en Welden p. 29).

- * Alfred Kinsey (vertaling deur Ankerberg en Welden p. 45) sê: "Ek het tot die gevolgtrekking gekom dat homoseksualiteit grootliks 'n kwessie van kondisionering is".
- * Masters en Johnson (Ankerberg en Welden p. 45) wys ook daarop dat dit baie belangrik is dat alle professionele mense op die terrein van geestesgesondheid in gedagte sal hou dat 'n homoseksuele man of vrou basies deur genetiese determinansie 'n man of vrou is en homoseksualiteit dus deur aangeleerde voorkeur (omgewingsfaktore) gevestig word.

As homoseksualiteit slegs geneties bepaal sou word dan

- * het 'n persoon *geen verantwoordelikheid* teenoor die feit dat hy homoseksueel is nie en moet hy en die samelewing dit ten volle so aanvaar
- * *verhoed dit enige vorm van sukses* wat met behandeling/terapie behaal kan word
- * is enige *terapie* uit die aard van die saak *onvanpas*.

Indien homoseksualiteit egter ook of uitsluitlik deur aangeleerde/omgewings- faktore bepaal word dan

- * *kan* dit behandel word
- * het die persoon 'n *verantwoordelikheid* ten opsigte van sy toestand en kan hy sekere keuses (wilsbesluite) oor sy toestand neem.

4.1.2 *Psigo-Sosiale faktore*

Moontlike oorsake van homoseksualiteit hier ter sprake is onder andere:

- * *Gesinsdinamika* (dominante moeders en afwesige vaders). Sigmund Freud beklemtoon veral die afwesige of ondoeltreffende rol van die vader. Die primêre fokus is hier op die ouer-kind verhouding. Manlike homoseksuele persone het dikwels 'n dominante maar ondersteunende moeder en 'n vader wat swak maar baie vyandig voorkom. Lesbiese kinders het gewoonlik 'n disfunksionele moeder-dogter verhouding. Moberley beweer dat homoseksualiteit die resultaat is van 'n onbevredigde liefdesverhouding tussen 'n kind en dié se ouer van dieselfde geslag. Dood en egskedding kan ook 'n rol in homoseksualiteit speel. Saghir en Robins het bevind dat 18% homoseksuele mans en 35% lesbiese vroue het hul vaders op grond van afsterwe of egskedding voor hul tiende verjaarsdag verloor. Dieselfde syfers vir heteroseksuele persone was 9% en 4% onderskeidelik. (vergelyk ook Bell A 1981 en Moberley E 1980).
- * *Opvoedingspatrone* (seuns word soos dogters en omgekeerd grootgemaak)

(Bancroft 1994).

- * *Verleiding* van kinders deur volwassenes.
- * *Blootstelling* van kinders aan homoseksuele persone. Tosker en Golombok het bevind dat 12% van kinders in 'n gesin met lesbiese verhoudings aktiewe lesbiërs geword het, 'n voorkomssyfer wat vier keer hoër is as lesbianisme in die volwasse vroulike deel van die populasie. Verder het 64% adolessente wat deur lesbiërs grootgemaak word, aangedui dat hulle homoseksuele verhoudinge oorweeg.
- * *Persoonlike keuse* – sommige persone argumenteer dat homoseksualiteit is eenvoudig 'n keuse wat 'n mens maak.
- * *Portuurgroep* beïnvloeding.
- * Die *morele omgewing* wat ook in Suid-Afrika daarop dui dat homoseksualiteit nou makliker in die openbaar bespreek word en selfs betogings oor gehou word, wat die uitleef daarvan oënskynlik makliker maak.
- * Bancroft (1994) benadruk ook dat: "It is difficult, on scientific grounds, to avoid the conclusion that the uniquely human phenomenon of sexual orientation is a *consequence of a multi factorial developmental process* in which biological factors play a part *but in which psychosocial factors remain crucially important*". Hiermee stem Goldberg saam as hy sê: "I know of no one in the field who argues that *homosexuality can be explained without reference to environmental factors*".
- * Hoewel sommige navorsers die een of ander veroorsakende faktor aanhang, is homoseksualiteit nie 'n eenvoudige of enkelvoudige aangeleentheid nie en kan aanvaar word dat *onderskeie faktore in 'n sameloop van omstandighede* 'n bydrae daartoe lewer.
- * Navorsers soos Gordon, Stuart, Seidman en Reider wys ook daarop dat *homoseksuele persone net 1-3% van die totale bevolking uitmaak*. Verder is gevind dat in Amerika 2.3% mans tussen 20-39 jaar een of ander homoseksuele ervaring die afgelope 10 jaar gehad het. Net 1.1% van hulle is egter erkende homoseksuele persone.
- * Boswell (www.litnet.co.za/gay/boswell3asp p.4) wys daarop dat geen hedendaagse teorieë oor die etiologie (oorsaak/ontstaan) van homoseksualiteit aanvaar dat *maatskaplike verdraagsaamheid die voorkoms daarvan beïnvloed nie*. Ook suiwer biologiese teorieë aanvaar deur die bank dat homoseksualiteit 'n *minderheidsvoorkeur sal bly*, selfs onder die gunstigste omstandighede.

Dit kan wees dat ons nooit met absolute sekerheid sal weet of daar 'n enkele of 'n verskeidenheid oorsake vir homoseksualiteit is nie, maar onverantwoordelike optredes soos deur ouers, molestering en 'n *gebrek aan godsdienstige opvoeding* blyk steeds kern veroorsakende faktore te wees. Richards maak die volgende stelling: "Homosexuality is probably caused by multiple factors. Genetic and pre-natal hormonal influences may predispose or place people at greater risk for developing homosexual attractions. *However, current research indicates that post-natal environmental influences must also*

be present in order for the homosexual attractions to be manifested. Some environmental and psychological factors that may play a causal role in the development of homosexuality include:

- * cross-gender, effeminate behavior in childhood
- * gender-identity deficits
- * hostile, detached, or absent fathers (which leads to "defensive detachment" from the father and other males)
- * overly close, controlling or dominating mothers.

Die belangrike vraag wat sekerlik ook hier met reg gevra kan word is, hoekom is en sal homoseksualiteit in die hoogs beduidende minderheid bly, as dit dan veronderstel is om 'n normale en aanvaarde seksuele oriëntering te wees?

Opsommend kan dus met reg beweer word dat daar tot nog toe geen beduidende of bewese biologies/geneties/oorerflike faktore gevind is wat homoseksuele oriëntering bepaal nie.

Verder blyk dit dat omgewings en psigies-emosionele omstandighede wel 'n beduidende rol in 'n persoon se homoseksuele oriëntering speel. Dit bied juis die moontlikheid tot seksuele heroriëntering van homoseksuele persone, maar wel nie in die mate van 'n 100% sukses syfer nie.

Ingevolge alles wat voorafgaande in hierdie punt gestel is, kan ons nie met die Komitee se verslag (bl 8, punt 4.1) saamstem dat homoseksualiteit nie 'n keuse-element bevat nie.

5. BEHANDELING VAN HOMOSEKSUALITEIT

Enkele resultate van terapie wat ten opsigte van mense se seksuele her-oriëntering gedoen is, en die suksesse daarvan, sal hieronder aangetoon word.

- * "Reputable studies and decades of successful treatment show that homosexual behavior can be changed. Homosexual activists claim that homosexuality is an unchangeable condition and insist that therapy does not work. They attempt to justify their claim by defining success in absolute terms stipulating that: *before treatment a person must have never experienced opposite-sex attraction and never engaged in heterosexual relations.* After treatment the person must be *fully heterosexual in behavior and never have another same-sex thought or temptation for the rest of his/her life.* This would be the equivalent of saying that no diet program works unless the person never gains back one ounce and is never tempted to overeat again." (Myth and Reality about Homosexuality – Sexual Orientation Section, Guide to Family Issues, page 1).
- * Die "National Association for Research and Therapy of Homosexuality" in Amerika sê dit is onwaar dat homoseksualiteit nie omgekeer kan word nie.

- * Me Schutte van die NG Kerk Moreletapark wat een van die stigterslede van "Homosexuality To Overcome" (H²O) is, sê: "Homoseksualiteit is verseker nie 'n siekte nie – dit is 'n keuse."
- * Tussen 1966 en 1974 het oor die 1,000 artikels verskyn waarin aansprake op suksesse met die behandeling van homoseksualiteit gemaak word. In 2001 rapporteer die Universiteit van Colombia oor 'n studie waarin 200 homoseksuele mans en vrouens betrek is, en dat die oorgrote meerderheid in staat was om 'n verandering in hul seksuele oriëntasie te maak.
- * Tockmarton en Yardhouse (2002) merk in hul navorsing op dat: "Sexual orientation, once thought to be an unchanging sexual trait, is actually quite flexible for many people, changing as a result of therapy for some, ministry for others and spontaneously for still others. 30% of those who enter treatment for homosexuality with an experienced therapist are able to achieve a heterosexual adjustment. An additional 30% are able to control their homosexual behavior, although they do not develop a sexual attraction to females".
- * Swartz en Masters (Ankerberg en Weldon pp 52-53) maak aanspraak op 'n 79.9% suksessyfer in die behandeling van gays wat na heteroseksueel georiënteerd verander het – die opvolgsyfer ses jaar later was 71.6%. Van den Aardweg berig 'n suksessyfer van 65.0%. Selfs die liberale aktivis Phil Dohahue wat voorheen die biologiese teorie aangehang het, het vir gay mense wat hy behandel het gesê: "Julle kan verander as julle wil verander".
- * Spitzer, 'n psigiater en homo-aktivis, het 'n ondersoek by 57 lesbiese vroue en 143 gay mans gedoen. Hierdie persone is intensiewe terapie gegee om hul seksuele oriëntering vanaf homo- na heteroseksueel te verander. Hy vind dat 85% mans en 70% vrouens die homoseksuele leefwyse emosioneel totaal onbevredigend bevind het en 79% van hulle bevestig dat hul homoseksuele leefwyse in konflik is met hul geloofslewe. *Dr Spitzer beklemtoon dat nie alle homoseksueel georiënteerde persone 'n heroriëntering sal ondergaan nie.* In sy studie het 11% mans en 39% vroue wel so 'n totale verandering in hul seksuele oriëntering ondergaan.
- * Byrd, 'n professor in kliniese sielkunde aan die Universiteit van Utah wys onder andere na die leefwyse (leefstyl) van homoseksuele persone en druk dit kortliks soos volg uit: "Perhaps I should first describe the patient population that I have treated for more than 20 years. They primarily have been men between the ages of 30 and 45 who have spent significant time in the gay lifestyle and have been unhappy. Many describe the lifestyle as being unfulfilling, lonely, depressing, distracting and lacking in meaningful relationships". (www.narth.com/docs/byrd.html p. 1).

6. GEVOLGTREKKING

Die besinning oor homoseksualiteit bly steeds 'n moeilike maar ook 'n sensitiewe saak. Die volgende moet egter beklemtoon word:

- * Dat daar blyk nie gronde te wees dat homoseksualiteit oorgeërf of uitsluitlik geneties/biologies bepaal kan word nie.

- * Dat omgewings/sosiale faktore wel 'n belangrike rol in persone se homoseksuele oriëntering speel.
- * Dat religie en kultuur ten nouste met mekaar verweef is, staan nie los van mekaar nie en is ook nie in opposisie met mekaar nie. Inteendeel, religie maak 'n uiters belangrike deel van mense se kultuur uit.
- * Dat homoseksualiteit wel behandelbaar is, hoewel daar nie op 'n 100% suksessyfer staatgemaak kan word nie.
- * Dat homoseksuele persone tussen 1-3% van die bevolking uitmaak en dit ook kan aanvaar word dat dieselfde persentasie onder ons totale lidmaattal aanwesig sal wees.
- * Dat daar homoseksuele persone is wat selibaat lewe en dit ook so verkies.
- * 'n Wêreldwye studie dui daarop dat 84% van die wêreldbevolking aantoon dat 'n huwelik vir hulle 'n verbintenis van *een man met een vrou* is.
- * Dat die kerk te alle tye die nodige respek, deernis, ondersteuning, verdraagsaamheid en pastorale versorging teenoor homoseksuele persone sal betoon.
- * Dat die kerk homofobie of gay-haat ten sterkste sal veroordeel en teenwerk.

7. **VOORSTEL VIR BESLUITNEMING DEUR DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Vanuit voorafgaande verslag in Aanhangsel A, asook die vorige besluite van die 67ste Algemene Kerkvergadering, word onderstaande deur ons aan die 68ste Algemene Kerkvergadering vir oorweging en moontlike besluitneming voorgelê:

- * Volgens die breër boodskap van die evangelie maak God se Gees dit vir mense moontlik om met hulle volle menswees in God se teenwoordigheid te lewe. Laasgenoemde sluit ook homoseksuele persone in.
- * Die Kerk glo daarom dat alle gelowiges, ongeag hulle seksuele oriëntasie, lede is van die liggaam van Christus. Die eenheid van die kerk as liggaam van Christus is 'n evangeliese eis.
- * Die Kerk wil daarom homoseksuele persone in sy midde verwelkom, vertroue en ondersteun. Die Kerk sal vervolgens alles in sy vermoë doen om die verskynsels van homofobie, gay-haat en enige ander vorme van neerhalende optredes teenoor homoseksuele persone teen te werk.
- * Gevolglik wil die Kerk aan *alle gelowige lidmate*, dus ook homoseksuele persone, *pastorale sorg en morele leiding* vir 'n Geesge vulde lewe verleen.
- * Die Kerk moet in die hantering van die omvattende seksuele verskynsel *die heteroseksuele huwelik koester en beskerm as die enigste huweliksvorm soos deur God self ingestel. Dit is die enigste ruimte volgens die Skrif waarbinne seksuele*

aktiwiteite, familiebou en gesinsgroei kan voorkom. God het man en vrou geskape om vir die doel by mekaar te pas.

- * Die Kerk sal daarom basiese *beginseluitgangspunte en spesifieke riglyne* vir die pastorale versorging van homoseksuele persone opstel en aan alle predikante van ons kerk beskikbaar maak. Hierdie riglyne sal drieledig van aard wees.
- ** Eerstens, riglyne wat van toepassing is om homoseksueel georiënteerde persone tuis te laat voel in die kerk.
- ** Tweedens, riglyne soos van toepassing op homoseksueel georiënteerde persone wat homoseks beoefen.
- ** Derdens, riglyne om homofobie/gay-haat uit te skakel.

Literatuurlys

- Acosta, F 1975. Etiology and treatment of homosexuality: A review. *Archives of Sexual Behavior* 4, 9-29.
- Ankerberg, J & Weldon, J 2005. *Die Feite oor Homoseksualiteit*. Pretoria: Christelike Uitgewersmaatskappy.
- Bailey, J M 1999. Commentary: Homosexuality and mental illness. *Archives of General Psychiatry* 56, 876-880.
- Bailey, J & Pillard, R 1991. A genetic study of male sexual orientation. *Archives of General Psychiatry* 48, 1089 – 1096.
- Begelman, D 1977. Homosexuality and the ethics of behavioral intervention. *Journal of Homosexuality* 2 & 3, 213-218.
- Bell A, Weinberg, M & Hammersmith, S 1981. *Sexual Preference: Its development in Men and Women*. Bloomington, In: Indiana University Press, 41-62, 117-134.
- Bell, A & Weinberg, M 1978. *Homosexualities: A Study of Diversity Among Men and Women*. NY: Simon and Schuster.
- Berger, J 1994. The psychotherapeutic treatment of male homosexuality. *American Journal of Psychotherapy* 48/2, 251-261.
- Botha PH 2005. The Bible and Homosex.: Khanya Press Pty Ltd, Kranskop.
- Bradford J, 1994. National Lesbian Health Care Survey: Implications for Mental Health Care. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 62(2), 228-242.
- Bradley, S & Zucker, K 1997. Gender identity disorder: A review of the past 10 years. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry* 34/7, 872 – 232.
- Die Bybel
- Ettelbrick, P 1993: *Since when is marriage a path to Liberation? Lesbians, Gay men, and the Law*. NY: New York Press.
- Goetze, R 1997. *Homosexuality and the Possibility of Change: A Review of 17 Published Studies*. Toronto: New Directions for Life.
- Herrell, R *et al* 1999. Sexual orientation and suicidality: a co-twin control study in adult men. *Arch. Gen. Psychiatry* 56, 867-874.
- Island, D & Lettelier, P 1991. *Men who beat the men who love them: Battered gay men and domestic violence*. New York: Haworth Press.
- LeVay, S 1991: A Difference in Hypothalamic structure between heterosexual and homosexual men. *Science* 253, 1034-1037
- Lockhart L, 1994. Letting out the secret: Violence in lesbian relationships. *Journal of Interpersonal Violence* 9, 469-493.
- McGuire, T 1995. Is homosexuality genetic? A critical review and some suggestions.

Journal of Homosexuality 28, 1-2, 115-145.

Meyer-Balburg, H *et al* 1991. Sexual Risk Behavior, Sexual Functioning and HIV-Disease Progression in Gay men. *Journal of Sex Research* 28/1, 3-27.

Nederduitse Gereformeerde Kerk 2004: Homoseksualiteit: Verslag met besluite oor homoseksualiteit. Pretoria: Algemene Sinode NGK.

Paul II, John 1981: *Apostolic Exhortation, Familiaris Consortio, Dec 1981*, quoted by Robert H Knight, in *Gay Marriage: Hawaii's Assault on Matrimony*. Family Policy, February 1996, 5.

Rekers, George A 2004.: *Review of Research on Homosexual Parenting, Adoption, and Forster Parenting*. Caroline School of Medicine: Columbia.

Rogers, J 2006. *Jesus, The Bible, and Homosexuality*. Westminster: John Knox Press.

Rosik, C H 2003a. Motivational, ethical, and epistemological foundations in the clinical treatment of unwanted homoerotic attraction. *Journal of Marital and Family Therapy* 29, 13-28.

Rosik, C H. 2003b. When therapists do not acknowledge their moral values: Green's response as a case study. *Journal of Marital and Family Therapy* 29, 39-45.

Saghir, M T & Robins, E 1973. *Male and female homosexuality: A comprehensive investigation*. Baltimore: Williams Wilkins.

Shidlo, A & Schroeder, M 2001. Ethical issues in sexual orientation conversion therapies: An empirical study of consumers. *Journal of Gay and Lesbian Psychotherapy*, 5, 131-166.

Stuart, H, Seideman, P & O'Reider, R 1994. A Review of Sexual Behavior in the Unites States. *The American Journal of Psychiatry* 151, 330-339.

Stanton, Glenn T. En Maier, Bill 2005. *Die Huwelik in die Spervuur*, Christelike Uitgewersmaatskappy, Vereeniging.

Throckmorton, W & Yarhense, M A. 2002. Ethical Issues in attempts to ban Reorientation Therapies. *American Psychological Association - Professional Psychology - Research and Practice* 39/1, 66-75.

Turrell, A & Susan, C 2000. Descriptive Analysis of same-sex relationship violence for a diverse sample. *Journal of Family Violence* 13, 281-293.

Whitehead, N E & Whitehead, B K 1999. *My Genes Made Me Do It!* Lafayette, Louisiana: Huntington House.

www.cmf.org.uk/nucleus/nucoct97/cause.htm

www.friesian.com/discrim.htm

www.kidshealth.org/pagemanager.jsp?dn

www.narth.com/does/bornthatway.html

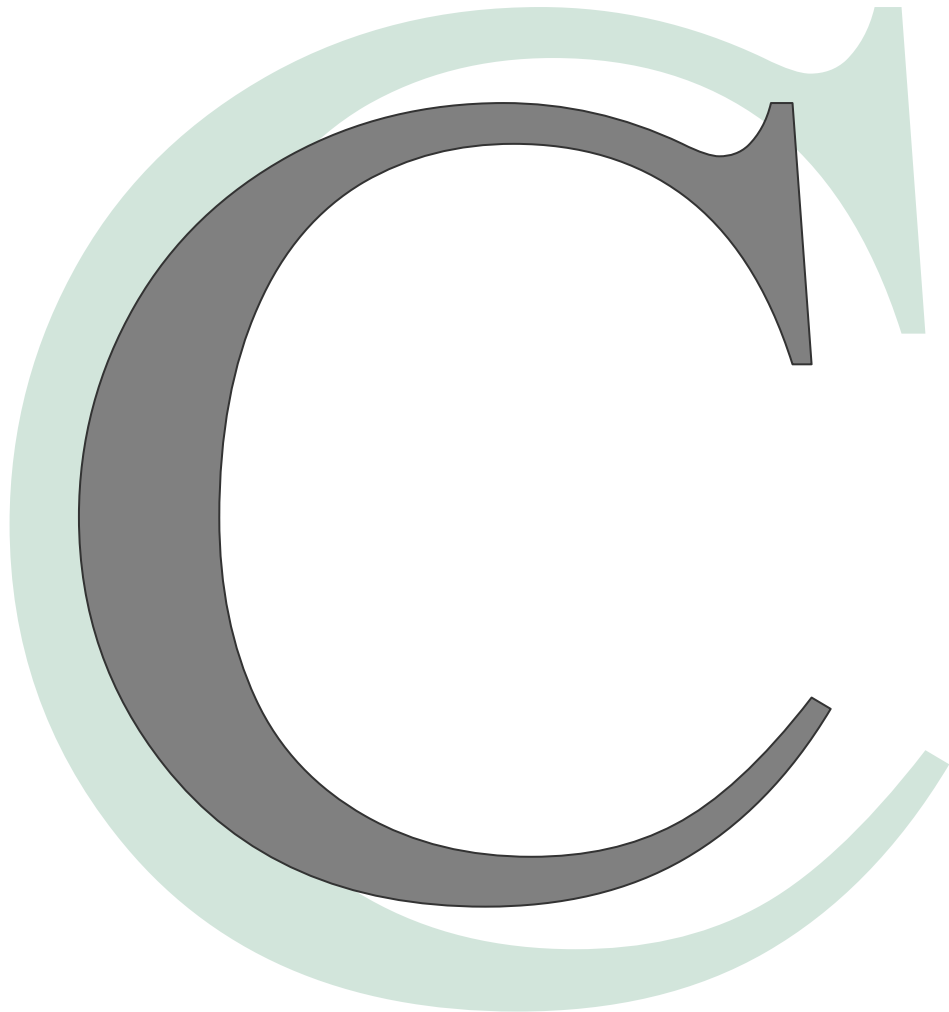
www.narth.com/does/creates.html

www.narth.com/docs/gettingstraight.html

www.psychology.ucdavis.edu/rainbow/html/prejdefn.htm

---oOo---

BYLAE

**Opsomming van
Studieverslag oor Genetiese
Predisposisie en
Homoseksualiteit**

OPSOMMING VAN STUDIEVERSLAG OOR GENETIESE PREDISPOSISIE EN HOMOSEKSUALITEIT, GEGROND OP DIE NAVORSING VAN PROF J BUITENDAG

STELLINGS

Genetika en molekulêre biologie het belangrike insigte bygebring in die bestudering van menslike gedrag wat met oorerflikheid gepaardgaan. Tog kan dit nooit los van sosiologiese en psigologiese faktore verstaan word nie. Dit gaan dus altyd om die omvang van die invloed van en die verhouding tussen *natuur en kultuur* (genes en memes). Biogenetiese wetenskappe kan ook nie uitsluitel oor etiese keuses gee nie. Die wetenskaplike feit bepaal immers lank nie die uitslag van 'n etiese beslissing nie. Die wetenskap plaas ons altyd voor keuses: gaan ons passief of aktief met die gegewe om? Eersgenoemde opsie kan ons wel terugneem na die kwessie van die oersonde van die skeppingsverhale en soos Adam, kan ons ook vandag sê, [die skuld lê by] "die vrou wat U my gegee het" (Gen 3:12) en die tweede opsie kan ons weer bewus maak van die mens se vrye wil waarmee God ons geskape het en daarmee saam die kennis van goed en kwaad. Menslike gedrag is altyd 'n funksie van oorerflikheid, omgewing én keuses.

Dit gaan ten diepste dus om 'n bepaalde werklikheidsverstaan. Ten einde enige moontlike vorm van reduksie te voorkom in die verstaan van die werklikheid (of van die mens), is 'n komprehensiewe benadering dus van die uiterste belang. Teologie is 'n "konteks-sensitiewe" dissipline aangesien sy inhoude altyd met kulturele inhoude moet korrespondeer. En omdat teologie met dieselfde werklikheid te doen het as die ander wetenskappe, is dit essensieel dat teologie deurgaans in gesprek met hierdie wetenskappe sal bly verkeer. Die taak van die teologie is dan o a om kennis van die natuurwetenskappe se relevante resultate te neem, dit te interpreteer en dan binne 'n bepaalde kulturele konteks te plaas. So kom koherensie eventueel tot stand.

Reduksionisme is 'n vanselfsprekende konsekwensie wanneer 'n liniêre oorsaaklikheidsverband van die DNS na gedrag gelê word. Mense begin hulleself nou verstaan as opgemaak uit *gene*, soos die aangetekende hofsake waarin beskuldigdes hulle verweer deur hulle op hulle genetiese predisposisie te beroep. Daarom word daar ook voortdurend verwys na die sogenaamde misdaad-geen, die geweld-geen, die alkoholis-geen, die gay-geen, die ras-geen, die geloof-geen en ander. Die genetiese kode vra egter om altyd binne 'n groter verband geplaas te word waarin oorsaaklikheid en uitkoms begryp kan word. En hiervoor is die natuurwetenskap alleen totaal ontoereikend. Die DNS-kode moet steeds gedekodeer word en dit verg interpretasie. Genetiese predisposisie het dus sy besliste grense¹.

1 Aan die mens se seksuele oriëntasie kan weinig gedoen word, aan jou geestelike tuiste wel. Kerkwees is die heilige koepel wat koms en wederkoms verbind; 'n koepel waaronder en waardeur die Christen gevorm word. Dit is die verhaal van mense wat deur God aangeraak is en wat hulle in die kragveld van die Gees bevind. Daarom moet die kerk ook altyd 'n warme gemeenskap van gelowiges daarstel waar mense tuis kan kom en sin van alles kan vind. Dit moet ook 'n onderdak kan bied vir die dakloses, 'n nis vir die randfigure van die samelewing. Natuurlik sal daar verskillende "sacred canopies" wees waarbinne mense tot hulle reg kan kom; die keuse lê immers eventueel by die individu om binne 'n bepaalde nis te eksisteer of nie. Die kerk het egter die sware verantwoordelikheid om voortdurend die korrelaat tussen Skrif en praksis te soek – want die liefdesgebed kan nooit gekompromiteer word nie. Kerk mag nié eksklusief wees nie.

AGTERGROND

Navorsing identifiseer sowel biologiese as kulturele faktore wat meewerk tot homoseksuele oriëntasie.

Mense soos Hamer en LeVay het in hulle navorsing oor genetiese predisposisie en homoseksualiteit gevind dat wel sekere genetiese littekens op die langbeentjie van die X-chromosoom in die omgewing van Xq28 by homoseksuele mans voorkom. Die navorsing het ook verder uitgewys dat die *moeder* hierdie bepaalde genetiese patroon oordra en dat dit slegs in die manlike nageslag van so 'n moeder manifesteer. Dit beteken dus gewis dat homoseksualiteit 'n biologiese substraat het.

Bem weer, is daarvan oortuig dat ervarings en kulturele faktore aan 'n persoon se seksuele oriëntasie meewerk. Sy sogenaamde *Exotic Becomes Erotic* -teorie (EBE) pretendeer dat die mens aangetrokke tot 'n ander persoon is (van watter geslag ook al) in die mate wat verskil en onderskeid gedurende die kinderjare met daardie geslag beleef is. Die seksuele ontwikkeling volg dan 'n bepaalde ketting: *biologiese veranderlikes* → *kinderjare temperament* → *geslagskonformiteit of nie* → *ervaring van anders wees ("exotic")* → *psigologiese aantrekking deur gelykes* → *seksuele hunkering na ander mense*. Aangesien in meeste kulture die een geslag die ander geslag as "eksoties" ervaar, word 'n evolusionêre proses van "eksoties-word-eroties" in die betrokkenes gevestig. Psigologiese aantrekkingskrag, ongeag die bron of aanleiding daartoe, lei dus na erotiese aantrekkingskrag.

Sedert die 1990's het neuro-, kognitiewe wetenskap en artifisiële intelligensie (AI) geweldige opgang gemaak. Daar word hoofsaaklik onderskei tussen die *brein*, die *bewussyn* en die *gees*. Eersgenoemde handel oor anatomiese, fisiologiese en chemiese data; die bewussyn weer betrek sake soos intensie, aksie, persepsie, gewete en verantwoordelikheid; en laasgenoemde kategorie betrek weer die godsdienstige dimensie. Hierdie klassifikasie wil dus stel dat werklikheid 'n dinamiese begrip is wat altyd *word* en dat daar 'n progressiewe evolusie van die laer vlakke na die hoër vlakke toe is. Murphey & Ellis onderskei hoofsaaklik tussen die vlakke van die selstruktuur (I), die organismestruktuur (II) en die gemeenskapstruktuur (III), én hulle verstaan *etiek* integraal deel van die werklikheid. Die sosiale wetenskappe is *per se* onvolledig tensy etiek dit dus kompleteer. Die sosiale wetenskappe het hierdie toegevoegde betekenisvlak daarom nodig ten einde die vraag na die uiteindelijke sin van alles te beantwoord.

Met die koms van *homo sapiens* het die biologiese evolusie sy kulturele dimensie bygekry. Die mens beskik nou gevolglik oor sowel 'n organiese as 'n superorganiese oorerflikheidsleer. Etiek is die resultaat van *kulturele* en nie van biologiese evolusie nie. Daar is met ander woorde geen isomorfisme tussen die gedrag wat deur biologiese impulse en die gedrag wat deur kulturele impulse plaasvind nie. Dit beteken dat die biologiese geneigdheid om waardeoordele te maak, eers tot etiese gedrag omgesit kan word wanneer dit deur 'n bepaalde moraal (nie-biologies dus) gekomplementeer word. Morele gedrag vind dus geensins sy korrelaat in die "altruïsme" van diere nie.

Die Franse filosoof Michel Foucault het ook baanbrekerswerk gedoen om seksualiteit binne so 'n sosio-kulturele raamwerk te plaas en die problematiek van seksualiteit as bloot 'n modernistiese uitvindsel aangetoon. Botha bou hierop voort en sê dat homoseksualiteit eers in die laaste kwart van die negentiende eeu binne biologiese en mediese kontekste gebruik is en dat die Bybel daarom gladnie praat van die gerigtheid of oriëntasie van seksualiteit nie. Die Bybel veroordeel slegs bepaalde seksuele *dade*. Menswees konstitueer daarom in terme van

verhoudings en die menslike persoon se keuses daarin. Eksistensie realiseer dus altyd binne 'n bepaalde sosiolinguistiese milieu waar bepaalde oortuigings en moraliteit geld. Menswees is dus 'n wisselwerking van enkeling en groep, tradisie en ervaring, en alleen binne hierdie netwerk – of *nexus*, soos Peter Berger dit in sy een boek ook noem – is die mens eers werklik méns. En hierbinne maak die mens keuses, assosiasies en ook dissosiasies.

Veral Paul Tillich het baie moeite gedoen om die mens juis ook binne 'n kulturele sfeer te verstaan. Sy bekende stelling in hierdie verband lui ook, "Religion is the substance of culture, culture is the form of religion." Elke subjek het dus 'n bepaalde omgewing waarin dit lewe. Die geheel gaan die onderdeel *ontologies* vooraf en bepaal daarom die karakter daarvan. Wanneer ek 'n besluit maak, sê Tillich, spreek die konkrete geheel mee en nie net bloot 'n geïsoleerde subjek nie. Die mens se persoonwees word dus basies gekonstitueer deur die simbiose van sowel *biologiese gene* as *kulturele meme*. Kultuur bring waardes en moraal voort en veronderstel 'n bepaalde vryheid.

Uit die genetiese navorsing kan die volgende insigte samevattend gestel word:

- * *Gene handel nooit geïsoleerd nie.* Die gene is altyd in wisselwerking nie net onderling nie, maar ook in 'n wyer konteks. Daar bestaan dus 'n multifaktoriale oorsaaklikheid.
- * *Gene se aktiwiteit is altyd indirek.* Die bloudruk van die genoom vra om – soos die planne van 'n gebou – altyd eers gelees en geïnterpreteer te word.
- * *Gene kan aan- en afgeskakel word.* Ten spyte van monosigotiese tweeling se identiese stel gene, is die ontwikkeling daarvan nietemin verskillend. Selle kan gekloon word, maar nie die mens nie.
- * *Gene handel slegs op bepaalde fases van ontwikkeling.* Alhoewel daar 'n bepaalde volgorde in die ontwikkeling van die embrio is, is dit tog merkwaardig dat gene ook uit die breinstam migreer en eenvoudig net wegraak.
- * *Gene en omgewing is altyd interaktief.* Dit word veral met byvoorbeeld in die geval van diabetes gesien. Alhoewel die genetiese predisposisie in 'n mate bestaan, is dit omgewingsfaktore en keuse-uitoefening wat dit laat of nie laat manifesteer nie.
- * *Gene tree binne 'n unieke konteks op.* Al bogenoemde aspekte spreek dus mee en dit alles bepaal die werking van die gene.

---oOo---

BYLAE

**Opsomming van
Studieverslag oor die
Patalogisering van
Homoseksualiteit**

OPSOMMING VAN STUDIEVERSLAG OOR DIE PATOLOGISERING VAN HOMOSEKSUALITEIT, GEGROND OP DIE NAVORSING VAN DR CJ BEUKES

STELLINGS

"Patologisering" beteken in hierdie konteks die modernistiese diagnosering van seksuele oriëntasie met behulp van die kategorieë wat die mediese wetenskap, in besonder die psigiatrie, sedert die einde van die 19e eeu tot en met die 1970's gebruik het, op grond waarvan gepoog is om homoseksualiteit te "genees". Daar bestaan vandag grootliks konsensus in die psigiatrie en sielkunde dat daar geen gronde bestaan om na 'n seksuele oriëntasie as "siek", "afwykend" of "pervers" te verwys nie. Die begrip "genesing" is in hierdie konteks daarom heeltemal onvanpas. Geen respektabele psigiater of sielkundige sal vandag poog om 'n homoseksueel te probeer "genees" nie. Die komitee wys dienooreenkomstig enige poging tot die patologisering van homoseksualiteit af, juis in ooreenstemming met die eietydse perspektief in die psigiatrie en psigologie.

MOTIVERING

Een van die opvallende kenmerke van die gesprek oor homoseksualiteit is die wyse waarop die homoseksuele kondisie stéeds deur sommige mense as diagnoseerbare, sistematiseerbare "tipe" daargestel word, op grond waarvan begrippe soos "afwyking", "siekte", "deviansie", "perversie" en so meer toegang vind tot die evaluering en/of verstaan van homoseksualiteit. Vandag is dit egter duidelik dat ons in die psigiatryse en psigologiese hantering van homoseksualiteit, in veral die eerste drie kwartale van die 20e eeu, meer leer van die ideologiese vooronderstellings wat in hierdie dissiplines aan die orde was, as wat ons iets sou kon leer van homoseksualiteit self.

So sou gewys kon word op die Franse denker Michel Foucault se blootlegging van die wyse waarop mediese kennis die afgelope 300 jaar institusionele magsbelange gedien het (veral in sy *Madness and Civilization*, *Birth of the Clinic* en *History of Sexuality 1-3*), asook die wyse waarop Thomas Szasz die "politiek van diagnose" blootgelê het in sy seminale selfkritiese werk, *Homosexuality and American Psychiatry: The Politics of Diagnosis* (New York: Basic Books, 1981). Szasz toon oortuigend aan dat die mees fundamentele konseptuele probleem in psigiatrie gedurende die eerste helfte van die 20e eeu die poging was om aanspraak daarop te maak dat enige afwyking van gedragskonvensies en sosio-kontekstuele *mores* 'n "siekte" daargestel het waarop terapieë ingegryp moes word. In 1973 is homoseksualiteit egter van die *American Psychiatric Association's Diagnostic and Statistic Manual of Mental Disorders* geskrap, nadat dit vir bykans 'n eeu konsekwent as 'n afwyking getipeer en "behandel" is (indien mensonterende praktyke soos aversieterapie en skokterapie as vorme van "behandeling" beskou kan word).

Die kerk leef vandag steeds in die nagloed van die modernistiese opvatting dat homoseksualiteit 'n siekte of geestesafwyking is, wat klinies gediagnoseer en behandel kan word (dus, gepatologiseer kan word). Hierdie persepsie moet baie duidelik in die samelewing en in die kerk reggestel word, in ooreenstemming met die insigte vanuit die hoofstroom uitgangspunte wat vandag in die psigiatrie en psigologie geld, naamlik dat homosek-

sualiteit bepaald nie 'n siekte of 'n afwyking is nie. Homoseksualiteit is *nié* 'n siekte of 'n afwyking of 'n perversie nie. Dit is trouens verstommend dat mense in die modernkritiese periode nog langs hierdie gemediseerde of andersins kriminele lyne oor 'n seksuele oriëntasie dink en nadink.

Die kerk moet begelei word om te begryp dat seksuele oriëntasie veel meer kompleks is as enige siekte, afgesien daarvan dat Bybelse tekste, eg-Hervormd, altyd met die nodige eerbied en aanvoeling vir kontekstualiteit gelees sal word.

---oOo---

BYLAE

**Motivering:
Beskrywingspunt van Ring
van Potchefstroom oor
homoseksualiteit**

MOTIVERING EN STUDIEMATERIAAL TER ONDERSTEUNING VAN DIE BESKRYWINGSPUNT VAN DIE RING VAN POTCHEFSTROOM OOR HOMOSEKSUALITEIT

1. Daar is tekste wat negatief staan teenoor homoseksuele daade.

Tekste soos 1 Korintiërs 6:9, 1 Timoteus 1:8, Rigters 19:22, Jesaja 3:9, Levitikus 18:22 en 23. Romeine 1:18 tot 32 stel volgens ons die volgende:

- * God straf omdat die waarheid onderdruk word.
- * God se straf is gewoon deur uit die mens se lewe te onttrek.
- * As die mens op sy eie sonder God lewe, omskep hy die natuurlike in die teen-natuurlike.
- * Homoseksualiteit wat deel uitmaak van die teen-natuurlike, word saam met baie ander sondes genoem.

2. Daarom is die homoseksuele daad sonde.

3. Die vergadering kon geen tekste vind wat homoseksuele daade in 'n positiewe lig stel nie.

4. Prof LA Gouws het aan die ringsvergadering van die Ring van Potchefstroom die volgende voorlegging geskryf waarin gestel word dat homoseksualiteit afwykende en abnormale gedrag is. 'n Voorlegging van die GKSA aan die Portefeulje-komitee van die Departement van Binnelandse Sake oor die wysiging van die Huwelikswet, word ook geplaas om te wys dat homoseksualiteit teen God se skeppingswil en natuurlike skeppingsorde indruis.

5. **Is homoseksualiteit afwykende en abnormale gedrag?**

- * **Definisies**

In die sielkunde word 'n afwyking gedefinieer as 'n gedragsverskynsel wat (gewoonlik drasties) van die normale, tipiese of algemeen-aanvaarde norm verskil.

In noue aansluiting hierby dui 'n abnormaliteit op dié eienskap wat bepaal dat iets betekenisvol van die tipiese, gebruikelike, aanvaarde of gemiddelde afwyk.

Hierdie konseptuele definisies slaan dus op gedragswyses wat nie as normaal of algemeen geldend in 'n sosio-kulturele konteks beskou word nie.

Waar homoseksualiteit beskryf word as seksuele aangetrokkenheid tot lede van dieselfde geslag en geslagsverkeer tussen lede van dieselfde geslag, kan hierdie gedrag aan die hand van die gebruikelike kriteria vir afwykende en abnormale gedrag getoets word.

* **Statistiese Afwyking**

Hierdie kriterium stel normaliteit gelyk aan daardie gedragswyses wat die mees algemeen in die gemeenskap voorkom. Abnormaliteit word dus gesien as die gedragswyses met die laagste frekwensies omdat die meeste persone net nie so optree nie. Die statistiese kriterium is nie net onderliggend aan die leek se evaluering van gedrag nie, maar is ook die kriterium wat die meeste in die Sielkunde gebruik word.

Met betrekking tot seksuele oriëntasie wys opnames byvoorbeeld dat tot 84% van kerklidmate homoseksualiteit afkeur en as afwykend beskou.

Uit die aard van die saak is presiese statistiese gegewens met betrekking tot die voorkoms van homoseksualiteit nie beskikbaar nie. Verskillende bronne stel die frekwensie tussen 1% en 10% van die bevolking. Indien 5% as 'n regverdigte syfer gereken word, dan spreek 'n diskrepansie van 5% teenoor 95% vir homself in die rigting van afwykende en abnormale gedrag.

* **Kulturele Perspektiewe**

Alle gedrag, normaal of abnormaal, groei uit 'n bepaalde kulturele konteks.

Vir ons doel sou kultuur beskryf kon word as gedeelde, aangeleerde gedrag wat van geslag tot geslag oorgedra word met die oog op individuele en gemeenskaps-groei en aanpassing.

Verder slaan kultuur ook op aspekte soos artefakte, rolvervulling, gelowe, houdings, waardes en biologiese funksionering.

Ek is nie van enige kultuur bewus waar homoseksualiteit figureer as 'n algemeen aanvaarde verskynsel in soverre dit die norme, waardes, rolvervulling en biologiese funksionering aangaan nie.

Homoseksuele persone voel in baie gevalle klaarblyklik nie tuis in die hoofstroom-kultuur nie. Dit word weerspieël deur die feit dat hulle "onttrek" in gay-klubs en saamtrekke en "veg" vir gay-regte.

Hierdie is dus duidelike tekens van 'n sub-kultuur – 'n verskynsel wat ook by dwelmverslaafdes sterk figureer.

* **Praktiese Kriteria**

Hierdie kriteria is gebaseer op pragmatiese of kliniese verskynsels wat te make het met die effek wat 'n gedragswyse het op die persoon wat dit openbaar, of op ander persone met wie hy/sy in aanraking kom.

* **Ongemak**

Ongemak slaan op sowel fisiese as sielkundige ongemak.

Sielkundige ongemak manifesteer gewoonlik in ekstreme of langdurige emosionele reaksies, waarvan angs en depressie die mees algemeenste is.

Die literatuur dui onteenseglik daarop dat die meerderheid homoseksueles sielkundige ongemak ervaar. Om net enkeles te noem: Swak verhoudings met homomaats; Meer afwykende en sosiaal-onaanvaarbare gedrag; $\pm 80\%$ van homoseksueles vind dié lewenstyl nie bevredigend nie; Talle homoseksueles is bang om "uit die kas te klim".

Daarby is homoseksueles die teiken van gure grappe, beledigings, en etikette soos "moffies".

Afwyking

As praktiese kriterium van abnormaliteit is afwyking baie nou verwant aan die statistiese kriterium. Hier slaan bizarre en ongewone gedrag op 'n afwyking van aanvaarde gedrag.

In 'n groot mate bepaal die gemeenskap of gedrag aanvaarbaar is of nie. Ten spyte van groter verdraagsaamheid beskou die meeste persone nie 'n homoseksuele verhouding as 'n normale liefdes- en seksuele verbintenis nie (dink maar aan "huweliksberading" vir 'n gay paar).

Disfunksie

Disfunksies in 'n persoon se biologiese, verstandelike en emosionele toestand manifesteer dikwels in rolvervulling. Die homoseksuele persoon vervul nie die rol van 'n ouer, minnaar en seksmaat soos dit algemeen in die natuur voorkom nie. Hier is geen sprake van voortplanting nie terwyl die geslagsdaad as sodanig fisiologies "onvanpas" en dus abnormaal is. Homoseksualiteit is dus nie 'n normale lewenstyl nie.

Gevolgtrekking

Gemeet aan die bostaande erkende kriteria is Homoseksualiteit afwykende en abnormale gedrag.

6. Die volgende kan ook, soos die GKSA se voorlegging aan die Portefeulje-komitee van die Departement van Binnelandse Sake oor die wysiging van die Huwelikswet, gesê word:

In die tyd en wêreld waarin Paulus geleef het, was homoseksualisme algemeen bekend. Om die waarheid te sê, die beoefening van homoseksualisme is op talle plekke geduld en selfs aangemoedig. Antieke geskrifte is vol van verwysings hierna.

Hoekom sou Paulus hom skerp uitspreek teen iets wat algemeen in sy wêreld beoefen is, tensy hy daarvan oortuig was dat dit teen die wil van die Here is? Om te sê dat hy hom slegs uitspreek teen algemene losbandigheid maar nie teen homoseksuele mense wat in 'n verhouding getrou aan mekaar is nie, is ook nie waar nie. Hoekom noem hy algemene losbandigheid by die naam, maar dan ook elke keer die beoefening van homoseksualisme daarby?

Die probleem met homoseksualisme is dat dit gaan oor die verandering van die natuurlike orde van die Here. Tydens die skepping van alle dinge het die Here die mens as man en vrou geskape - nie as man en man, of vrou en vrou nie.

Dit was die bedoeling van die Here dat die mens man en vrou moes wees. Daarom dat die Here bepaal het dat man en vrou mekaar sal aankleef en een word. As God bepaal het dat mans vir mans moet liefhê en vroue vir vrouens, dan het die mens en alle dierspesies lankal uitgesterf.

Homoseksuele gedrag is dus teen die skeppingswil van God en gaan in teen die diepste bedoeling van seksualiteit naamlik die geestelike "een word" tussen man en vrou in die huwelik.

Wanneer ons oor die beoefening van homoseksualiteit praat, dan is dit uiters belangrik om in te sien dat homoseksualiteit nie die enigste vorm van seksuele sonde is nie. Om enige vorm van geslagsomgang met iemand anders voor of buite die huwelik te beoefen, is sonde. Die probleem met die beoefening van homoseksualisme is dus tweeledig:

- * In die eerste plek is dit 'n seksuele aktiwiteit wat buite die huwelik beoefen word.
- * In die tweede plek is dit 'n seksuele aktiwiteit wat teen die skeppingsorde van die Here ingaan.

Maar nou word die bewering gemaak en die vraag gevra: Daar is bewyse dat mense met 'n homoseksuele gerigtheid gebore word. Kan sulke mense wat getrou aan mekaar is dan nie maar trou nie?

God het die huwelik ingestel tussen man en vrou. Dit is sy natuurlike skeppingsorde. Daarby is die godgegewe plek vir seksuele aktiwiteit die huwelik. Net soos 'n onge-troude persoon hom/haarself van omgang met 'n ander persoon moet weerhou, so moet 'n homoseksuele persoon hom/haarself van omgang met 'n ander persoon weerhou. Dit is die wil van God volgens God se Woord!

Word daar dan nie gediskrimineer teen mense met 'n homoseksuele gerigtheid nie?

Ons moet erken dat dit blyk dat sommige mense nie kies om 'n homoseksuele gerigtheid te hê nie. Omstandighede buite hulle beheer het hulle so gevorm. Dit blyk ook dat baie mense nie hierdie oriëntasie na 'n heteroseksuele oriëntasie kan verander nie. Máár, Romeine 1:26 en 27 leer ons dat God die mens nie met 'n homoseksuele gerigtheid geskape het nie. Hier leer ons dat 'n homoseksuele gerigtheid deel van die gevolge van die sondeval is - dit is deel van die verdorwenheid van die natuur. Dit is net so deel van die menslike afwykings wat die sondeval te weeg gebring het soos die geneigdheid tot pedofilie, woedeuitbarstings en ander afwykende gedragspatrone. Dit is 'n gedrags-patroon waarteen so 'n persoon sy hele lewe lank moet veg. Volgens die Bybel, God se Woord, kan ons dit nie goedpraat nie. Daarom dat mense wat hiermee worstel nie kan trou nie. Al verander ons regering die huwelikswet, sal so 'n verbintenis nie 'n huwelik kan wees nie. As Kerk kan ons dit dus nie goedkeur nie.

Teen hierdie agtergrond kan die volgende saamgevat word:

- * Homoseksualiteit is nie net soos Romeine 1 stel, teen-natuurlike gedrag nie, maar ook afwykende en abnormale gedrag.
- * Duidelik word 'n verbod op die beoefening van homoseksualisme in die Skrif geplaas. Vanweë die feit dat homoseksuele gedrag *contra naturam* is, kan die Christelike etiek en dus ook die kerk nie enige legitimiteit verleen aan 'n homoseksuele verhouding of 'n homoseksuele huwelik nie. God het die huwelik ingestel tussen man en vrou. Dit is sy natuurlike skeppingsorde.
- * Dit is verder ons mening dat die wetlike herdefiniëring van die huwelik tot 'n verbintenis wat mense van dieselfde geslag kan insluit, verreikende gevolge vir ons samelewing kan hê. Dit sal beteken dat homoseksuele egpare ook kinders wetlik mag aanneem en grootmaak. Volgens ons kan 'n homoseksuele huwelik nie 'n ruimte bied waarin kinders natuurlik opgevoed kan word nie, aangesien studies reeds bewys het dat kinders leiding van ouers van beide geslagte nodig het. Sodanige herdefiniëring van die huwelik sal eerder tot verdere abnormaliteite in ons samelewing lei, wat reeds swaar getref word deur die verbrekking van familie- en gesinsnetwerke. Verder sal 'n herdefinisie van die huwelik beteken dat die staat die reg op seksuele oriëntasie ingevolg artikel 9 van die Grondwet ongekwalifiseerd handhaaf, sonder om enige grense vir die uitoefening van die reg te stel. Dit sal volgens ons ruimte laat vir die toekomstige wettiging van poligamiese huwelike en ander verbintenisse.
- * Die kerk behoort met Christelike liefde en pastorale deernis die persoon met 'n homoseksuele oriëntasie te begelei.
- * Homofobiese gedrag en ook ander diskriminasie teen persone met 'n homoseksuele oriëntasie is egter strydig met die liefdesgebod en dus oneties. Die kerk en die owerheid moet alle vorme van homofobiese gedrag afwys.
- * Die gelowige persoon met 'n homoseksuele oriëntering, wat nie homoseksuele gedrag beoefen nie moet as volle lid van die kerk hanteer word en moet dieselfde regte as enige ander gelowige geniet. As landsburger moet die persoon met 'n homoseksuele oriëntasie alle regte van die grondwet geniet en mag daar op geen wyse teen so 'n persoon gediskrimineer word nie. Hierdie regte sluit egter nie die aangaan van 'n homoseksuele verhouding of huwelik in nie, omdat die huwelik 'n heteroseksuele verbintenis is. 'n Homoseksuele huwelik of wettige homoseksuele verbintenis word nie in die Christelike etiek as 'n fundamentele reg beskou nie.
- * Persone met 'n homoseksuele oriëntasie het dus die reg om volledig menslik behandel te word in die kerk en in die samelewing, maar het die verantwoordelikheid om hulle te weerhou van enige vorm van homoseksuele gedrag en kan nie aanspraak maak op die reg van 'n homoseksuele huwelik nie.
- * Net soos enkellopende heteroseksuele mense, geskeides, weduwees en wewenaars nie hulle seksuele begeertes in buite-egtelike verhoudinge mag uitleef nie, net so moet die persoon met die homoseksuele oriëntasie nie sy/haar seksuele begeerte uitleef in homoseksuele gedrag nie.

---oOo---

BYLAE

**Memorandum:
Welstandsprogram vir
Predikante**

WELSORGPROGRAM VIR PREDIKANTE

1. DIE OPDRAG

Die raad moet ondersoek doen na die welstand van die predikante van die Kerk en voorstelle aan die hand doen hoe aan die welstand van predikante aandag gegee kan word.

2. INLEIDENDE OPMERKINGS

Die **doel** van die verslag is om aan die Algemene Kerkvergadering voorstelle voor te lê, ten einde 'n besluit te neem oor wat die toekomstige pad binne die NHKA behoort te wees rakende die *welsorg* van haar waardevolste menslike hulpbron, nl. Predikante.

Die **huidige verliese** ten opsigte van uitdienststeding van predikante, gemeentes tydelik sonder predikantesorg, mediese ongeskiktheid, siekverlof en mediese- asook sielkundige behandelingskoste, is bloot die punt van die ysberg. Wat egter kommerwekkend is, is die emosionele skade wat predikante en hul gesinne binne die Kerk ervaar en soms permanente letsels laat. Hierdie is so in teenstelling met wat die NHKA se bedoeling is om gemeentes te voorsien van predikante wie se geestelike, emosionele en fisiese gesondheid van so aard is, dat hulle die beste moontlike bydra kan maak in elke gemeente en diensveld om sodoende die koninkryk van God uit te dra soos dit bedoel is.

Hoewel die **kosteberekening** nie in die NHKA gemaak is om die finansiële verliese te bepaal nie, is dit belangrik om kennis te neem daarvan dat in die laaste aantal jare, ernstige verliese plaasgevind het.

- 2.1 Verskeie predikante het die afgelope aantal jare voortydig uit die beroep getree, wat wanneer die opleidingskoste per predikant in ag geneem word, dit die Kerk derduisende rande kos tot en met datum dat 'n predikant gelegitimeer word.
- 2.2 Daar is tans 14 predikante met siekte emeritaat.
- 2.3 Weens die vertroulikheid daarvan kan die aantal predikante en gesinne wat terapieë ondersteun word, nie bekend gemaak word nie. 'n Belangrike aspek is natuurlik dat die predikante wat wel aangemeld het, nie die volle omvang verteenwoordig nie, aangesien predikante soms van ondersteuningsbronne anders as die wat tans in die Kerk bestaan, gebruik maak. Soms is predikante, uit vrees vir wat met hulle mag gebeur, onwillig om aan te meld. Sekere gevalle is – en nie naastenby die totale omvang nie)
- 2.4 Huidige behandelingsprogram vir predikante binne die Kerk het 'n koste implikasie van ongeveer R20 000.00 per maand

****Algemene statistiek in maatskappye word verskaf om as aanduiding te dien van die impak in 'n tipiese bedryfsomgewing:***

- 2.5 Siekverlof geneem: (*11-60% van siekverlof word gekoppel aan geestesgesondheid, stres en gesinsverantwoordelikhede.
- 2.6 Verlies aan konsentrasie as gevolg van finansiële stres (*15%), emosionele stres (*20%), angs en depressie (*20-35%).
- 2.7 Verlies aan tyd by die werk as gevolg van finansiële stres (*13%), emosionele stres (*12%) en angs en depressie (*14-25%)

Die aanspreek van die welsorg van predikante behels egter nie 'n eendimensionele oplossing nie. Die totale menswees van die predikant, sy leefwêreld, asook sy wêreld van werk en die sosiale konteks behoort aangespreek te word.

Ondersoeke na moontlike bestaande welsorgprogramme het gelei tot identifisering van bestaande noodsaaklike komponente van sodanige model, maar het nie volledige antwoorde verskaf wat dit vir die NHKA sou moontlik maak om Welsorg van predikante eenmalig te implementeer nie.

Aspekte wat volgens die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat wel deel uitmaak van 'n welsorgprogram word hieronder uiteengesit. Hoewel ons Kerk heelwat van die aspekte reeds aanspreek, word ander aspekte weer nie tans aangespreek nie. Dit word voorgestel dat **bestaande sisteme geëvalueer** behoort te word, ten einde die huidige doelwitte ook met die doelwitte van 'n welsorg program te belyn.

- * Welsorg Beleid
- * Organisasie Kultuur wat Welsorg ondersteun
- * Keuringsprosedures
- * Werksrealiteitsopleiding
- * Mentorskap
- * "Coaching"
- * Persoonlike ontwikkeling
- * Professionele ontwikkeling
- * Leierskap ontwikkeling
- * Loopbaan beplanning
- * Gefokusde Werk/Leef balans programme
- * Terapeutiese dienste

Die **wins wat voorsien word wat die Kerk kry** deur die implementering van 'n effektiewe Welsorgprogram binne die Kerk is dus:

****Studies in Maatskappye dui aan dat 70% van individue deur effektiewe intervensies 'n produksie verhoging kon kry van tussen 50-77%***

- * Dat predikantesorg wat tans op 80% terapeuties en 20% ontwikkeling fokus, verskuif kan word na 80 ontwikkeling en 20 terapeuties, asook:
 - ** Hoër vlak van motivering binne predikantekorps
 - ** Hoër vlak van gefokusheid in gemeentebediening
 - ** Hoër energievlakke beskikbaar vir gemeentebearbeiding
 - ** Hoër ontwikkeling van persoonlike, emosionele en professionele vaardig-

- hede wat effektiwiteit en koste-effektiwiteit verhoog
- ** Beperking van verliese van vroeë predikante uittredes of siekte-emeritaat
- ** Verlaging van mediese en terapeutiese kostes vir predikante
- ** Beperking van verlies van werksure as gevolg van siekte, emosionele stremming en siekverlof (*25-50% van siekverlof is ingekort as gevolg van intervensies).

Die opbrengs op belegging vir 'n welsorgprogram is op 'n traktement van 'n predikant van R165 776.00, bereken as R1.69 tot R7.91 vir elke R1.00 spandeer.

3. VOORSTEL VIR GOEDKEURING DEUR DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Dat 'n begroting beskikbaar gestel word vir die totstandbring en toets van 'n toepaslike Welsorgprogram binne die NHKA vir die tydperk van 1 jaar, wat verleng kan word na 3 jaar. Drie opsies word voorgestel, waarvan die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat die **3de opsie aanbeveel**. Die kosteberekening word per predikantsgesin aangedui per jaar, bereken op 'n totaal van 200 predikantgesinne.

- 3.1 'n Deeltydse konsultant wat aangestel word om 'n welsorg program te ontwikkel en implementeer en bestaande terapeutiese dienste **@ R3960per predikantsgesin per jaar**.
- 3.2 'n Spesialis pos binne die Kerk te implementeer wat die verantwoordelikheid van die totstandbring en bestuur van 'n Welsorgprogram kan neem en bestaande terapeutiese dienste **@ R4550per predikant gesin per jaar**.
- 3.3 'n Spesialis pos binne die Kerk aanstel wat die verantwoordelikheid van die totstandbring en bestuur van 'n welsorgprogram binne die Kerk neem, 50% van die beslaande terapeutiese dienste, plus 'n aanvullende werknemer ondersteuningsprogram **@ R3250 per predikant per jaar** (200 predikantgesinne).

Met die implementering van 'n effektiewe welsorg program, sal die Kerk nie net predikante sinvol kan ondersteun, ontwikkel en versorg nie, maar predikante ondersteun om effektiewer te funksioneer, asook die Kerk as werkgewer te beskerm teen moontlike wetike implikasies met betrekking tot swak ondersteuning van sy werknemers.

4. DOEL

Die opdrag aan die raad was om 'n werkbare, bekostigbare proses en/of program voor te stel, waarin predikante van die Kerk bygestaan en ondersteun sal kan word om hulle taak met geloof en entoesiasme te kan verrig. Derhalwe behoort lidmate en ampsdraers van die Kerk begeester te word om veral deur die entoesiastiese uitdra van die evangelie, liefdevolle ondersteuning en deurleefde prediking, die Nederduitsch Hervormde Kerk vandag in Suid-Afrika opnuut gestalte te laat kry.

Die aanvanklike opdrag is skraal geformuleer en fokus primêr op bipolêre affektiewe steurnis (BAS) onder predikante. Dit blyk dat daar wêreldwyd 'n geneigdheid is om al meer aandag te gee aan BAS as aanvaarbare gebruiksterm waar daar verwys word na persone wat aan depressie ly. Die gebruiksterme "major" en "minor" depressie vervaag

al meer. Die Komitee aanvaar hierdie ontwikkeling in die sielkunde en hou hom nie in sy nadenke hieroor verder besig nie. BAS staan teenoor kroniese uitbranding, wat gewoonlik daarop dui as stresreaksie in werksverband. Kroniese uitbranding kan wel oorloop na ander lewensdomeine en sou BAS tot gevolg kon hê. BAS is 'n bipolêre versteuring wat oor alle lewensdomeine gebeur. Aanduidings vanuit die VSA, is dat slegs sowat 1-3 % van 'n populasie aan BAS ly. Instrumente is egter nog nie in SA ontwikkel om die omvang van BAS plaaslik te bepaal nie. Daar behoort meer versigtig met die onderskeie terminologieë omgegaan te word. Vir die huidige behoort aanvaar te word dat BAS en uitbranding twee verskillende sake is, aangesien die simptome en domeine waarbinne dit manifesteer, van mekaar verskil. Die raad besluit om beide terme te handhaaf, aangesien dit duidelik blyk dat alle predikante tog nie slagoffers van BAS of uitbranding kan wees nie.

Die Komitee vir Pastoraat ontvang die opdrag om intussen te soek na interimriglyne waarin sorg aan predikante op 'n praktiese wyse gebied kan word en dus nie te wag op die volgende Algemene Kerkvergadering nie.

5. AGTERGROND

In die wêreld van werk is dit reeds lankal die gebruik dat organisasies op verskeie maniere aandag gee aan die fisieke, sosiale, materiële, en psigologiese aspekte van beroepsgesondheid. Toenemende stressore in die werks-, sowel as sosiale omgewing, tesame met verhoogde eise rondom prestasie, plaas die beroepsgesondheid van die individu voortdurend onder druk.

Hierdie gegewe veroorsaak toenemend die verlies van werksure as gevolg van allerlei vorms van ongesondheid (verreweg die meeste daarvan stresverwant), sowel as die verlies van kundigheid deur byvoorbeeld vroeë uittrede (bedankings/emeritaat/siekte-emeritaat). Predikante is blootgestel aan veeleisende werksomstandighede met unieke werksverwante stressore (soos oorlading, tydsdruk, lang werksure, rolkonflik en rol-onduidelikheid), maar ook unieke lidmaatverwante stressore (soos voortdurende kontak met probleemgevalle, gereelde kontak met chroniese siek, terminale of sterwende lidmate).

'n Predikant staan op die breeklyn tussen God en mense. Hy/sy is aan die een kant die draer van God se liefde en van God wat heelmaak, maar aan die anderkant staan hy/sy by mense in 'n stukkende wêreld. Dit bring spanning mee. Navorsing bevestig dat 20% van predikante 'n hoë mate van uitbranding ervaar; 'n syfer wat styg tot 50% vir predikante wat 10 jaar of langer in die bediening is. Die slytasie onder dominees is groot. Hulle verlaat die bediening met groot frustrasie en soms met permanente skade. Inligting vanuit die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering blyk dat die slytasie onder predikante die afgelope 10 jaar sowat 7% was. (Hierdie inligting is ontvang vanaf die vorige voorsitter van die Algemene Kerkvergadering, prof TFJ Dreyer).

Samevattend kan met betrekking tot die welwees van die Kerk se predikantekorps die volgende gestel word:

- * Predikante van die Kerk verkeer, as gevolg van verskeie faktore, onder toeneemende druk (stres), wat in sommige gevalle chronies van aard is.

- * Verskeie stressore kan in die werkomgewing van predikante onderskei word en sal volgens alle aanduidings in die toekoms in sowel hoeveelheid as intensiteit eerder toeneem as afneem:
 - ** aspekte inherent aan die sosiale konteks van die gemeente
 - ** persoonlikheidsaspekte van die predikant
 - ** onvoldoende sosiale ondersteuning
 - ** gebrek aan individuele-, bestuurs- en interpersoonlike vaardighede
 - ** roldubbelsinnigheid en –verwagtings
 - ** gebrek aan hulpbronne en administratiewe ondersteuning
 - ** weinig terugvoer of sigbare werksresultate (wederkerigheid)
 - ** geen skeiding tussen werks-, privaat- en gesinslewe
 - ** gebrekkige kontrole en onvoldoende outonomie of deelname aan besluite en bestuursaspekte
 - ** lae mobiliteit, onvoldoende wegbreekgeleenthede en eise wat beskikbare hulpbronne oorskry
 - ** finansiële- en loopbaansekuriteits aspekte
- * Dit wil voorkom of chroniese stres in die werkomgewing van predikante korreleer met predikantomset ("turnover" of slytasie), sowel as verskeie fisieke en psigologiese simptome van ongesondheid en wat 'n negatiewe invloed op die persoon van die bedienaar, sy/haar gesinslewe en bediening uitoefen.
- * Dit is duidelik dat die Kerk 'n ingreep met betrekking tot die welwees van predikante sal moet doen. Hierdie ingreep sal op organisasie-wye vlak (van student tot emeritus) moet geskied. Dit beteken waarskynlik die ontwikkeling en operasionalisering van 'n omvattende program ten einde welstand onder predikante te bevorder.

6. NOODSAAK

Die Kerk besef lankal die noodsaak van 'n omvattende program om op een of ander wyse aandag te gee aan die beroepsgesondheid van haar predikantekorps. Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het die opdrag om, vanuit die bewuste nood waarmee predikante die afgelope aantal jare gekonfronteer word, ondersoek te doen na wyses waarop effektiewe sorg aan predikante gebied sou kon word.

Hierdie opdrag het uiteindelik beslag gekry in verskeie vergaderings, ondersoeke, studiestukke, voorleggings en werkwinkels. Namate die onderskeie gesprekke ontwikkel en hulp van ander kundiges en belanghebbendes ingevorder is, word die besef groter dat sorg aan die predikante van die Kerk 'n omvattende aangeleentheid is wat ALLE fasette van die predikant, sy/haar gesin en ook die gemeente insluit.

Met verskeie inisiatiewe is ook gepoog om die breër Kerk te betrek, waaronder:

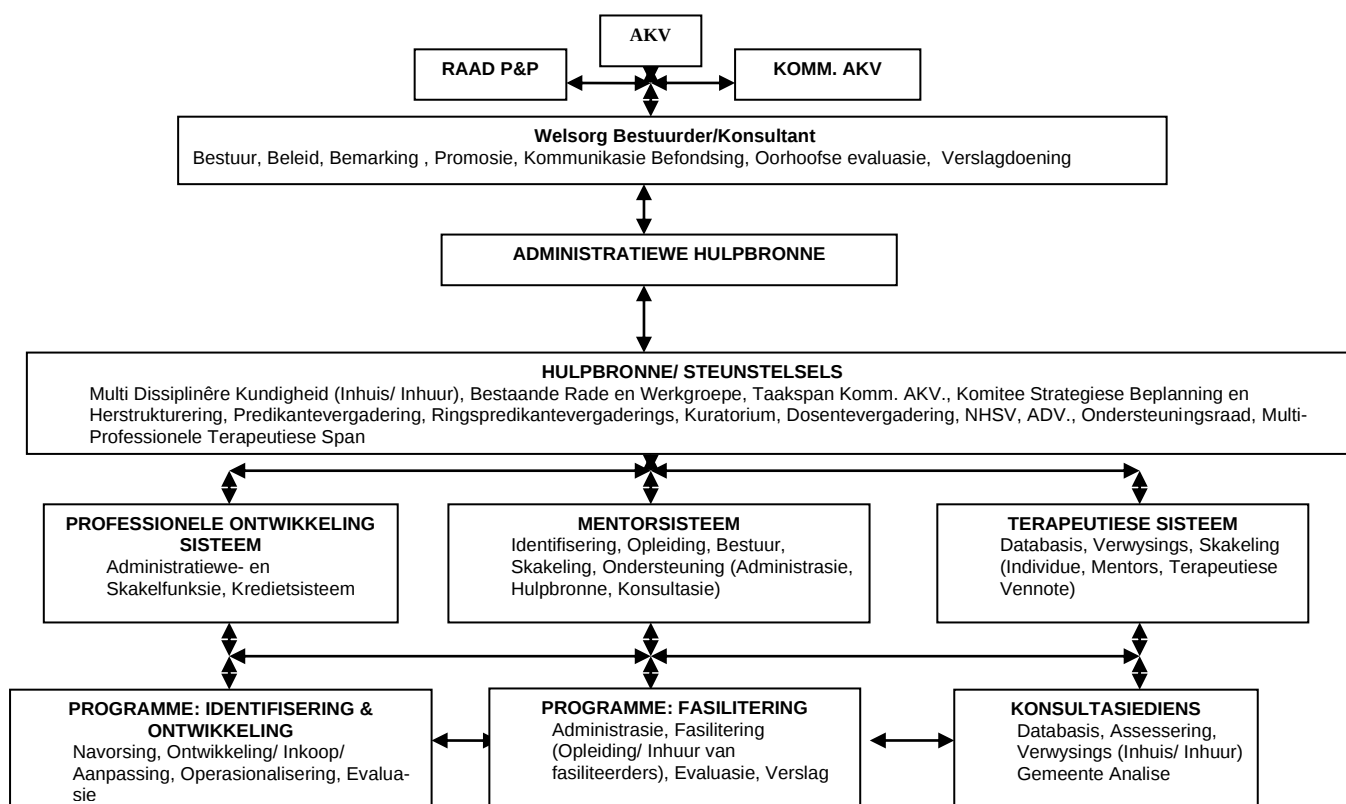
- * 'n werkwinkel oor predikantesorg: 27 April 2005
- * 'n stel voorleggings tydens die Predikantevergadering: 14 September 2005
- * 'n strategiese beplanningssessie met verskeie rolspelers uit die breër kerkstruktuur: 18 en 19 Augustus 2006

- * Besoek aan die NG Kerk om inligting te bekom van hulle welsorg en mentorskap programme November 2006.

Die Komitee vir Pastoraat het aan die hand van versamelde inligting en insette deur onderskeie persone gelewer 'n basisdokument ontwikkel. Die essensie van die dokument is dat elke predikant die verantwoordelikheid dra om na hom-/haarself om te sien. Die vraag is egter hoe sodanige plan prakties sou uitrol? Met die betrokkenheid van mev Annemie van Zyl (Bestuurs- en Ontwikkelingskonsultant met agtergrond van werknemerssorg programme), as raadgewer, is daar 'n voorlopige model of raamwerk ontwikkel om predikantesorg op omvattende wyse te bestuur.

Uiteraard behoort 'n beginselbesluit met betrekking tot die raad se voorlegging aan die Algemene Kerkvergadering nou geneem te word en waarop finale afrondingswerk kan volg. Die praxis-model behoort dus selfs na aanvaarding deur die Algemene Kerkvergadering by wyse van deelnemende navorsing verder ontwikkel te word.

7. VOORGESTELDE PROSES

7.1 VOORGESTELDE PROGRAM ONTWIKKELING

7.1.1 FISILOGIES

- * Welstandsondersoek
- * Dieet
- * Oefening (Biokinetiese Ondersteuning)
- * Ontspanning (Progressiewe Spierontspanning, Meditasie, "Flow" aktiwiteite)

7.1.2 PSIGOLOGIES

- * Stresgradering
 - ** ID Stressore
 - ** ID Fortigene kragte
 - ** Ontwikkelingsplan
- * Stresweerstandigheidsopleiding
 - ** Tydsbestuur
 - ** Balansering van lewenstyl
 - ** Visionering
 - ** Betekenisskepping
 - ** Assertiwiteitsopleiding

7.2 SOSIALE ONTWIKKELINGSPROGRAM

7.2.1 INTRAPERSONLIK

- * Visionering
- * Selfanalise
- * Betekenisskepping
- * Kognitiewe herwaardering

7.2.2 INTERPERSONLIK

- * Kommunikasievaardighede
- * Beradingsvaardighede
- * Verhoudingsvaardighede
- * Persoonlikheidstipes
- * Aggressiebestuur
- * Assertiwiteitsopleiding

7.3 LOOPBAANBESTUURPROGRAM

7.3.1 VAARDIGHEIDSANALISE

- * ID Potensiaal
- * ID Ontwikkelingsareas
- * ID Persoonlike Ontwikkelingsplan

7.4 OPLEIDING

- * Opleiding- en ontwikkelingsroete
- * Alternatiewe loopbaan
- * Spesialisrigting

7.5 RETREAT PROGRAM

7.5.1 LEIERSKAPONTWIKKELINGSPROGRAM

- * Behoeftanalyse
- * Bestuursopleiding

7.5.2 WERKREALITEITSOPLEIDINGSPROGRAM

- * Induksie
- * Sosialisering

(i) *Voordele van so 'n program*

Die suksesvolle ontwikkeling en operasionalisering van 'n welstandsprogram sal verskeie direkte, sowel as indirekte voordele vir die individu, sy/haar gesin, die breë Kerk sowel as individuele gemeentes kan inhou:

- * 'n Kultuur van gesondheid/welwees (salutogenese) word in die Kerk as geheel gekweek en kan verskeie voordele in terme van positiwiteit, kreatiwiteit en goed-gesindheid inhou.
- * By predikante en gemeentes ontstaan die persepsie dat die Kerk op positiewe, versorgende wyse na sy herders omsien, omdat hulle as individue vir die Kerk belangrik is.
- * Vaardighede rondom die menswees van predikante word op konstruktiewe wyse ontwikkel. Dit voeg waarde toe tot die individuele predikant se eie bediening maar het ook 'n positiewe impak op sy/haar gesin, gemeente en uiteindelik die Kerk.
- * Die identifisering en ontwikkeling van latente potensiaal by individue, in bv. 'n leierskapontwikkelingsprogram, kan waarde toevoeg tot die persoons-ontwikkeling van individue en ook groot voordele ten opsigte van die effektiewe bestuur en doelwitbereiking binne werkgroepe en kommittees. vir die Kerk as geheel inhou.
- * Die verwagte salutogeniese impak van die program op individuele gesondheid sowel as op interpersoonlike verhoudings behoort die kwalitatiewe sowel as kwantitatiewe uitsette van individue te verhoog.
- * Uitgawes rondom gesondheidsorg sowel as verlies aan werksure en kundigheid behoort te daal.
- * Die negatiewe effek van predikante wat die bediening met baie hartseer en pyn verlaat en wat 'n kumulatiewe, negatiewe, affektiewe invloed op die welweese van die Kerk as geheel het, behoort af te neem.
- * Predikante behoort beter toegerus te voel vir hul taak en wat op sy beurt self-vertroue en positiwiteit in die hand kan werk. Die wete dat die Kerk as saluto-

geniese werkgewer rugsteun bied en dat daar 'n adres is waar aangeklop kan word indien hulp benodig word, behoort ook hierdie selfvertroue en positiwiteit te ondersteun.

(ii) ***Kritiese suksesfaktore***

Die volgende faktore word as minimum vereiste gestel vir die Welsorgprogram om suksesvol te funksioneer:

- * Aktiewe ondersteuning van opinieleiers in die Kerk en van die Algemene Kerkvergadering.
- * Beleidsverklarings, waar die waarde van die welstand van predikante in die kerk aangedui word, asook die ondersteuning wat predikante sal kan verwag en sal ontvang ten opsigte van hul professionele ontwikkeling, persoonlike ontwikkeling en ondersteuning wat die gesinne sal ontvang (emosionele ondersteuning is hier van groter waarde as die moontlike finansiële bystand).
- * Die program moet wyd en met sorg bemark word om inkoop te kry ten opsigte van waarde van die projek vir predikante, hulle gesinne en die Kerk in die breë.
- * 'n "Voltydse" projekbestuurder wat kundig en vaardig is op die terrein, asook effektief bestuur word ten opsigte van doelwitte van die kontrak, verwagtinge van die Kerk en uitsette gelewer.
- * Integrering van die Projekbestuurder en die program in die Kerk deur die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat.

(iii) ***Voorgestelde beleidsaspekte***

(a) **Omskrywing van 'n welstandsprogram**

In die daarstel van 'n Welwees-/welstand- (wellness)/groei- /ontwikkelings-/ heelwees-program, behoort daar in die eerste plek kennis geneem te word dat daar selfs gestruikel word in die keuse van omskrywing. Dit dui daarop dat hierdie nie 'n maklike aangeleentheid is nie en dat die ontwerp van 'n geskikte model vir welsorg nie voor die handliggend is nie. Welwees/welstand is 'n holistiese term en beoog die totale welwees/heelwees van die predikant, sy/haar gesin en werksmilieu, in die gemeente, Kerk en gemeenskap. Hierdie proses sou reeds 'n aanvang kon neem waar 'n voornemende student aansoek doen om toelating tot die teologie en strek selfs tot na emeritaats-aanvaarding. Weelwees impliseer 'n heelwees na liggaam en gees, midde-in en ten spyte van die gebroke milieu waarbinne die predikant dien.

'n Program/model vir welsorg impliseer eweneens nie 'n finale nadenke en ontwerp nie. 'n Program kan nie staties wees nie en sal deurgaans ontwikkel en aangepas word na gelang van veranderende omstandighede. In die betrokke-wees by elke predikant en/of sy/haar gesin, sal daar volgens omstandighede en met meriete gewerk word. Betrokkenheid impliseer liefdevolle diens, deernis en daar-wees, soos gesien en ervaar in die lewe en persoon van die *diakonos* van mense, Jesus Christus.

(b) Beleidsverklarings

As 'n eerste stap in die bevestiging van die ernstige lig waarmee die Nederduitsch Hervormde Kerk die sorg aan haar predikante en hulle gesinne wil aanbied, word die volgende beleidsverklaring deur die Algemene Kerkvergadering voorgestel:

- * Alle predikante, hulle eggenote en kinders wat in die Kerk dien, is soos hulle medegelowiges, diensknegte van Jesus Christus.
- * Dit beteken dat alle mense die reg om met waardigheid, eerbied, respek en integriteit behandel te word.
- * Christengelowiges, wat in die Kerk van Jesus Christus dien, behoort deurgans opgeroep te word tot diens aan God en aan mekaar, ten einde sout van die aarde en lig vir die wêreld te wees.
- * Predikante is deur die gemeente van God en daarom deur God self geroep. Derhalwe kan en mag predikante van hulle onderskeie ouderlingevergaderings verwag wat in hulle beroepsbriewe en bevestigingsformulier vir predikante staan, naamlik dat daar deurgans aan hulle belowe word "... al die ondersteuning, agting en liefde wat 'n reggeaarde evangeliedienaar toekom".
- * Daarteenoor kan ouderlingevergaderings van hulle predikant/e verwag dat die predikant deurgans sal belowe dat sy/haar optrede sal getuig van dit wat 'n reggeaarde evangeliedienaar behoort te betoon. Die predikant sal aanhou om mense met die Woord van God te begelei en te bemagtig om in 'n stukkende en gebroke wêreld saam te soek na die aangesig van God.
- * Gesamentlik sal almal in die hoop en verwagting lewe dat Jesus Christus dít wat stukkend is, sal kom heelmaak. Waar mense struikel, sal hulle mekaar in 'n gees van sagmoedigheid en liefde reghelp en mekaar wys op Jesus, wat gekom het vir sondaars.
- * Waar mense mekaar nie in hierdie gees liefhet en die gesindheid van Christus openbaar nie, sal daar aan die hand van hierdie program, die etiese kode vir predikante en ook kerkordelik gesoek word na riglyne waarmee daar in die beste belang van alle betrokke partye gehandel kan word.
- * Gedurende die verloop van die program sal daar deurentyd met Bybelse riglyne omgegaan word, omdat die liefde vir Christus ons hart, siel en verstand is!

(c) Rigtinggewende beginsels

Die Nederduitsch Hervormde Kerk wil graag 'n werkomgewing vir haar predikante daarstel waarin die waardigheid van predikante gerespekteer word. 'n Klimaat behoort ook in die bedieningsterrein geskep te word waarbinne predikante nie die ervaring sal hê dat hulle geïgnoreer of hulle probleme geminimaliseer word nie. Predikante behoort nie bang wees om na rapportering geïktimiseer te word nie. Implementering van die volgende **riglyne** kan daartoe bydra dat hierdie doel bereik word:

- * Dit word van predikante verwag om te alle tye in die uitleef en voorleef van hulle geloof, hulle nie skuldig te maak aan gedrag wat 'n dienaar van die Woord van God nie waardig is nie.
- * Predikante het 'n rol om te speel in die vorming van mense se geloof en sodoende behoort hulle daartoe by te dra dat 'n geloofsruimte vir lidmate geskep word waarbinne elkeen voor die aangesig van God kan lewe.
- * Predikante se optrede behoort nie aanstoot te gee nie en hulle behoort onaanvaarbare gedrag deur ander te ontmoedig.
- * Die ouderlingevergadering/ringskommissie/Kommissie van die Algemene Kerkvergadering behoort seker te maak dat predikante en hulle gesinne nie blootgestel word aan emosionele teistering of enige vorm van magsmisbruik wat daar teen die predikant en sy/haar gesin mag wees nie. Sulke optrede kan as vertrouensbreuk ervaar word.
- * Dit word van predikante verwag om toepaslik en in ooreenstemming met **etiese gedragskode vir predikante** op te tree.
- * Waar predikante ly, om watter rede ookal, behoort hulle ten volle in liefde bygestaan te word. Die welsorgprogram het ten doel om riglyne te verskaf waardeur predikante bygestaan kan word.

(d) Prosedures

Die NHKA het in haar Kerkorde duidelike prosedures ontwikkel om met predikante en lidmate te handel waar omstandighede weens wangedrag nie in orde is nie. In gevalle waar predikante en hulle gesinne emosionele skade gely het, bied die welstandsprogram die nodige sorg aan hulle. Hierdie prosedures, sowel as die sorg wat gebied word, behoort te verseker dat die probleme op 'n sensitiewe en effektiewe wyse aangespreek, soos wat Jesus Christus medelye met mense in nood gehad het.

(e) Advies en hulp

Welsorg aan predikante is 'n sensitiewe aangeleentheid en 'n predikante mag dalk ervaar dat hulle nie weet hoe om ander kollegas en/of instansies binne of buite die Kerk te nader vir ondersteuning nie. In uiterse gevalle, waar omstandighede dit sou eis, behoort hulle selfs bygestaan te word om 'n formele klag in te dien, indien dit sou blyk dat hy/sy ly weens liefdelose daad/dade van ander. Om hierdie rede het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van die NHKA die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat aangewys as die liggaam om 'n model/program vir welsorg aan predikante daar te stel ten einde hulle te begelei tot persoonlike en vertroulike advies en/of terapie, en met heelwees te bemagtig.

(f) Opsies om probleme op te los

Predikante behoort ingelig te word dat daar twee opsies bestaan wanneer hulle krisis van watter aard ookal ervaar:

- * Daar kan of 'n poging aangewend word om die probleem informeel op te los, of 'n formele prosedure mag nodig wees.
- * Predikante behoort nie onder druk geplaas te word om enigeen van hierdie twee opsies uit te oefen nie.

(g) Informele procedure

- * Dit mag voldoende wees as die betrokke predikant die geleentheid kry om informeel met kollegas, vriende, familie of watter vertrouelinge ookal, hulle nood te deel en te verduidelik wat ongemaklik maak of inbreuk maak op hulle werk.
- * As die informele benadering nie 'n bevredigende oplossing gee nie, mag dit nodig wees om 'n meer formele prosedure te volg ten einde welsorg aan die predikant en sy/haar gesin te bied.

(h) Formele prosedure

Waar die formele prosedure verkies word, moet die volgende stappe geneem word:

- * Die predikant behoort die vrymoedigheid te hê en verseker te wees van die nodige beskerming en vertroulikheid wat aan sy/haar krisis verleen word.
- * Die aangeleentheid moet vinnig hanteer word. Om dié doel te bereik behoort so gou moontlik met die persone betrokke gesprek gevoer te word. Waar nodig behoort dissiplinêre ondersoek onmiddellik plaas te vind.
- * Sorg behoort gedra te word tydens enige ondersoek dat niemand benadeel word nie en dat die posisie van enige iemand betrokke nie bevooroordeel word as die aangeleentheid nie blyk goeie gronde te hê nie.
- * Sou dit blyk dat daar, na deeglike ondersoek, 'n klag geformuleer behoort te word, behoort 'n dissiplinêre verhoor gehou te word in ooreenstemming met die dissiplinêre kode, die etiese kode vir predikante en die Kerkorde.
- * Die gedragskode wat ontslag van predikante reguleer, maak voorsiening daarvoor dat 'n predikant ontslaan kan word vir ernstige wangedrag of vir herhaalde oortredings. Ernstige voorvalle na waarskuwings is oortredings wat kan lei tot ontslag.
- * Die dissipline wat toegepas kan word, word in die dissiplinêre kode (kerkorde) uiteengesit.

(i) Dispuutresolusie

Sou 'n predikant vermoed, of die ervaring hê dat sy/haar aangeleentheid nie binne dertig dae na aanmelding hanteer word nie, mag hy/sy hom/haar beroep op die leiding van die ouderlingevergadering/ringskommissie/Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

(j) Vertroulikheid

- * Die ouderlingevergadering/ringskommissie/Kommissie van die Algemene Kerkvergadering behoort seker te maak dat alle aangeleenthede en die ondersoek daarvan hanteer word op 'n wyse wat verseker dat hulle identiteit vertroulik gehou word.
- * In gevalle van sensitiewe aangeleenthede, mag slegs toepaslike lede van die terapispan, die aangeleentheid met die predikante en/of sy/haar gesin deurwerk.

(k) Addisionele siekteverlof

Waar 'n predikant se bestaande siekteverlof uitgeput is, sal die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oorweeg of addisionele siekteverlof toepaslik sal wees. Dit geld ook waar die predikant mediese advies of traumaberading nodig het.

(l) Verwante aspekte

- * Voorkomingstrategieë
- * Wetlike bepalings
- * Rigtinggewende beginsels en beleidsverklarings
- * Prosedure vir die hantering
- * Konfidensialiteit
- * Addisionele siekverlof
- * Inligting en opleiding
- * Gevolge van nie-behandeling (stres en post-traumatische ervarings)
- * Slagofferkwesbaarheid, vatbaarheid, aandadigheid
- * Medewerking
- * Strafbaarheid

(iv) **Aanbevelings**

- (a) 'n Deeltydse konsultant wat aangestel word om 'n welsorg program te ontwikkel en implementeer, met bestaande terapeutiese dienste **of** 'n 50% vervanging van terapeutiese dienste met 'n Werknemer Ondersteuningsprogram.
- (b) 'n Spesialis pos binne die Kerk wat die verantwoordelikheid van die totstandbring en bestuur van 'n Welsorg program kan neem.
- (c) 'n Begroting word beskikbaar gestel vir die totstandbring en toets van 'n toepaslike Welsorgprogram binne die NHKA vir die tydperk van 3 jaar.
- (d) Twee opsies word voorgestel, waarvan opsie 2de aanbeveel word.
- (e) Aanbevole spesialis pos: Welsorg bestuurder/Deeltydse konsultant.

Gegewe die sleutelrol van die Welsorg Bestuurder om die Welsorgprogram te ontwikkel en die implementering te fasiliteer, is dit nodig om in hierdie verslag aandag te gee aan die vereistes vir die pos en die persoon.

(f) Titel: Welsorg Bestuurder

(g) Doel: Die totstandbring van 'n tussentydse, werkbare geïntegreerde Welsorgprogram vir die NHKA wat leraars en hul gesinne sodanig kan ondersteun dat hulle met ywer en entoesiasme die kerk van die Heer kan uitbou en Sy wil kan leef.

(h) Posidentifikasie

Een jaar kontrak, met die opsie om met 'n verdere 2 jaar verleng te word.

(i) Fokus

(aa) Om 'n tussentydse welsorgprogram te ontwikkel, te toets, te bemark en te implementeer wat keurings-, voortgesette professionele ontwikkeling-, mentorskap-, terapeutiese- en nasorg programme insluit.

(bb) Om 'n bewysde, werkbare voorstel aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê in 2010.

(j) Rapporteringslyn

Met inagneming van en in samewerking met die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, ander kundiges binne die kerk asook spesialiste buite die kerk.

(Verwys: Strukturele Dimensies)

(k) Kritiese suksesareas

(aa) *Ontwikkeling/Definiëring (Jaar 1)*

- * Tussentydse strategie
- * Tussentydse beleid
- * Tussentydse administratiewe sisteem
- * Tussentydse prosesse
- * Tussentydse prosedures
- * Tussentydse bemarkingsplan
- * Tussentydse seleksie- en keuringsplan
- * Tussentydse mentorskapsisteem
- * Tussentydse terapeutiese sisteem

(bb) *Ontwikkeling (Jaar 2)*

- * Tussentydse voortgesette ontwikkelings-kredietsisteem

(cc) *Implementering*

- * Tussentydse bemarkingsplan in die totale NHK (jaar 1).
- * Opleiding van 20% van leraars in mentorskap (jaar 1 en 2).

- * Een kritiese persoonlike ontwikkelingsprogram volgens die 20/80 beginsel aan minimum 50% van leraars (jaar 2 en 3).
- * Mentorskapmodel binne die NHK (jaar 2 en 3).
- * Voortgesette ontwikkelings-kredietsisteem (jaar 3).

(l) Meting en verslagdoening

- * Behoeftebepaling binne die NHK (jaar 1 tot 3)
 - ** Evaluering van die ondergenoemde aspekte:(jaar 3)
 - ** Tussentydse strategie
 - ** Tussentydse beleid
 - ** Tussentydse administratiewe sisteem
 - ** Tussentydse prosesse
 - ** Tussentydse prosedures
 - ** Tussentydse bemarkingsplan
 - ** Tussentydse programvoorstelle
 - ** Tussentydse professionele ontwikkelings-kredietsisteem
 - ** Tussentydse terapeutiese sisteem
 - ** Sukses van tussentydse mentorskapprogram
 - ** Sukses van een tussentydse persoonlike ontwikkelingsprogram

Kwartaallikse terugvoer aan Raad van Pastoraat en Presbiteraat en Algemene Kommissie ten opsigte van doelwitte bereik, beplande aksiestappe, terugvoer van predikante en die Kerk in die breë (jaar 1 - 3).

- * Finansiële bestuur van die beskikbare fondse.
- * Bestuur van diensverskaffers, programaankope en fasiliteerders.

(m) Posvereistes

- * Toepaslike kwalifikasie in menslike gedrag/Wellness
- * Minimum 6-8 jaar ervaring in Ontwikkeling en Wellness omgewing
- * Strategiese denker
- * Projekbestuurvaardighede
- * Beïnvloedingsvaardighede
- * Resultaat gedrewe
- * Goeie mensverhoudinge.

(n) Aanbeveling

- * Fasiliteringsvaardighede

- * Netwerk vaardighede
- * Bestuursvaardighede
- * Mentor vaardighede
- * Effektiewe selfbestuur
- * Motiverings vaardighede
- * Leierskap vaardighede
- * Konflikhanteringvaardighede
- * Kommunikasie vaardighede.

(v) **Beraamde koste**

(a) Voorstel een

'n Konsultant wat kundigheid inkontrakteer soos nodig om doelwitte te bereik:

Voorgestelde kosteberaming vir die projek spandeer oor 'n 3 jaar tydperk	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Totaal
1. Konsultasie, navrae en verslag administratiewe sisteme	R48 000	R48 000	R48 000	R114 000
2. Admin sisteme (strategie, beleid, prosesse, programme, prosedures, bemarkingsplan)	R210 000	R15 000	R45 000	90 R270 000
3. Ontwikkeling van kredietsisteem		R60 000	R30 000	R90 000
4. Fasilitering	R30 000	R60 000	R120 000	R225 000
5. Program ontwikkeling/aankope	10 R30 000	70 R210 000	20 R60 000	100 R300 000
6. Bemarking	R210 000	R21 000	R120 000	R540 000
9. Administrasie (Assistent vir 40 uur per maand)	R24 000	R24 000	R24 000	R72 000
TOTAAL (Sonder reiskostes en terapeutiese dienste)	552 000	627 000	447 000	1626 000
8. Terapeutiese sisteem word tussentyds	R240 000	R240 000	R240 000	R920 000

op die bestaande sisteem bestuur(Die sub-sidie vanaf Die Ondersteuningsraad is egter nie meer beskikbaar nie)50% van hierdie dienste kan ook vervang word met 'n werknemer ondersteuningsprogram wat 'n besparing van R40 000pj kan meebring en 'n beduidende waardetoevoeging kan meebring				
TOTALE KOSTE (Soos bo, ingesluit terapeutiese dienste)	R792 000	R867 000	R687 000	R2 346 000

(verhoging in tariewe per jaar nie ingereken nie). [Kosteberaming @ R3000](#) per dag vir konsultasie, program ontwikkeling en fasilitering en R400 per dag vir administratiewe steun. R11 730 per predikantsgesin per jaar

(b) Voorstel twee

Voltydse predikant as spesialis en bestuurder	R 300 000 per jaar R 900 000 per 3 jaar
Begroting vir program ontwikkeling en implementering	R 370 000 per jaar R1400 000 per 3 jaar
Terapeutiese dienste	R 240 000 per jaar R 720 000 per 3 jaar
Beraamde kostes	R 910 000 per jaar R2 730 000 per 3 jaar

(c) Voorstel drie

Voltydse predikant as spesialis en bestuurder	R 300 000 per jaar R 900 000 per 3 jaar
Terapeutiese dienste	R 120 000 per jaar R 360 000 per 3 jaar
Werknemer Program vir 200 predikante @33.35 pp/pm	R 80 040 per jaar R 240 120 per 3 jaar
Begroting vir program ontwikkeling en implementering	R 150 000 per jaar R 500 000 per 3 jaar
Beraamde kostes	R 650 040 per jaar

R1 950 000 per 3 jaar

Die Werknemer Program sluit onder andere in:

- * Beleid ontwikkeling.
 - * Anonieme telefoon berading, mediese- en regsadvies.
 - * Een tot een berading sessies (ses per persoon per aanmeldingsprobleem).
 - * Verwysings na terapeute (Vir langtermyn behandeling) indien verkies.
 - * Bemaking van die werknemerprogram.
 - * Verslag ten opsigte van statistieke vir bestuur van welsorg van predikante om behoeftes ten opsigte van voorkomingsprogramme te bepaal.
-

**WELSTANDSPROGRAM: BEREKENING VAN DIE
ADMINISTRATEUR**

FINANSIËLE IMPLIKASIES

1. INLEIDING

Die daarstel van 'n welstandsprogram vir predikante van "student tot emeritus status" is omvattend en sal stap vir stap ontleed moet word ten einde 'n billike begroting daar te kan stel. So 'n program sal alle fasette van predikant wees, die gesin, en die gemeente moet verdiskonteer.

Afhangende van die scenario waarvoor daar gekies word, kan 'n finansiële model saam-gestel word.

Aangesien beredenering van sake soos kritiese prestasie areas, holistiese beskouing, uitgangspunte, ensameer die finansiële model moet voorafgaan, sal dit op dié stadium reeds verdiskonteer moet word. Dit is verder ook nie vanselfsprekend dat die Sinodale strukture die program finansiël moet bekostig nie. Gemeentes en predikante sal ook 'n bydrae moet maak.

2. PROJEKBESTUURDER

Verwys paragraaf 7

Volgens genoemde skedule is die koste verbonde aan die ontwikkeling van die model, oor 'n tydperk van 3 jaar ongeveer R1,6m, uitgesluit reiskoste en 'n terapeutiese sisteem.

3. BEFONDSINGSVOORSTELLE

3.1 Die model – Voorkomend

Die Kerk, as werkgewer, het slegs een bron van befondsing, naamlik die gemeentes. Sou predikante deurlopend "opgelei" en gemonitor word teen 'n gemiddelde koste van ongeveer R500 000 per jaar, kan die volgende van belang wees.

Koste per predikant bereken op 70% van die predikante (x 302) naamlik 211 predikante
= R2 369 per jaar per predikant.

of

koste per belydende lidmaat per jaar (111 799) = R4.47

3.2 **Terapeutiese dienste – Multiprofessionele benadering**

Sou die voorkomingsprogram slaag, sal die persone wat hier behandel moet word, vermoedelik baie min wees.

Vir volledigheid word die inligting verskaf, veral aangesien die resultate van 'n Welstandsprogram sekerlik eers oor die langtermyn resultate sal oplewer.

3.2.1 **Wisselende uitgawes ten opsigte van multiprofessionele span**

Totale koste, uitgesluit volledige geriewe byvoorbeeld gebou, kliniek ensomeer	R 36 000 pm
Per belydende lidmaat	R 3.90 pj
Totale koste (by benadering) per belydende lidmaat	<u>R 8.37 pj</u>

NOTAS

1. Die Kerk sal moet besin oor die moontlikheid van voorkomingsdienste, maar dit sal nie Sinodaal bekostig kan word nie.
2. Terapeutiese dienste sal ongeveer R3.90 per belydende lidmaat per jaar kos, indien alle ander direkte koste soos medikasie en opname in 'n eenheid vir die predikant se eie rekening moet wees.

---oOo---

BYLAE

**Memorandum: Huisbesoek
deur Predikante**

HUISBESOEK DEUR PREDIKANTE

1. AGTERGROND

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het, na aan leiding van 'n skrywe van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, opdrag gegee dat 'n memorandum voorberei moet word "...oor die tradisionele bediening van huisbesoek en riglyne te gee oor moontlike alternatiewe". Hierdie opdrag spruit voort uit navrae van gemeentes by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Die motivering vir sodanige versoek word soos volg in die skrywe van die Kommissie verwoord: "In sommige gemeenskappe is dit baie onveilig om saans rond te beweeg. Weens die toenemende sekuriteit by huise en behuisingskomplekse is dit ook moeilik om toegang tot lidmate se wonings te kry. Hierdie ondersoek behoort ook die Bybels-Reformatoriese fundering vir huisbesoek opnuut na te vors. Die vermoede is dat daar by predikante 'n onsekerheid is oor hoe daar, vanweë hierdie en nog ander praktiese reëlins, uitvoering gegee moet word aan die voorskrifte oor huisbesoek, soos vervat in die Ordinansies van die Kerkorde.

Die Kerkorde stel die volgende reëlins wat verband hou met die huisbesoek van die predikant:

2.1.5 Predikante in gemeentes

- (ii) besoek jaarliks al die lidmate van die gemeente soos met die ouderlingevergadering ooreengekom
- (iii) besoek nuwe intrekkers
- (xix) doen verslag aan die ouderlingvergadering oor sy ampswerk.

2.3 Ouderlinge

2.3.4 besoek jaarliks saam met die predikant al die gesinne en die lidmate, soos met die ouderlingevergadering ooreengekom.

3.1.2 Die ouderlingevergadering

- (vii) stel, met inagneming van die gemeente se behoeftes, in oorleg met die predikante(e), 'n bedieningsplan vir die gemeente op.

Die volgende komitee is aangewys om die ondersoek te doen en 'n memorandum voor te berei:

Prof TFJ Dreyer
Dr PJ van Zyl
Ds JM van Staden (Montana)

Die komitee het in die lig van die vraagstelling, sake geïdentifiseer wat in so 'n ondersoek van belang is en die onderskeie fasette aan komiteelede toegewys.

Prakties-teologiese teorievorming (Ds JM van Staden)

'n Bybels-Reformatoriese perspektief op huisbesoek (Dr PJ van Zyl)

Die plek van huisbesoek binne 'n prakties-teologiese ekklesiologie (Prof TFJ Dreyer)

Op grond van die resultate van bogenoemde ondersoek is daar gepoog om riglyne te bied vir die huisbesoekpraktyk.

1.2 PRAKTIES-TEOLOGIESE TEORIEVORMING

Die kerklike bedieningspraktyk is die neerslag van teorievorming wat gebaseer is op 'n interaksie tussen teologiese teorieë en die praxis waarbinne die kerk haarself bevind. Vir die doel van hierdie ondersoek is dit daarom van belang dat die dinamika van teorievorming verreken word.

Gerben Heitink se definisie van Praktiese teologie word as vertrekpunt geneem:

Praktiese teologie as handelingswetenskap word verstaan as die empiriesegeoriënteerde teologiese teorie van die bemiddeling van die christelike geloof in die praxis van die moderne samelewing.

1.2.1 WAT ONDER TEORIE VERSTAAN WORD

Onder *teorie* word verstaan 'n samehangende hermeneuties-teologiese teorie, wat die christelike tradisie betrek op en verbind met die ervaring, die lewe en handeling van die moderne mens (1993:149). Hierdie teorie is daarom altyd kontekstueel bepaald. Daar is geen suiwer teorie nie, net soos daar ook nie 'n teorielose praktyk is nie (hoewel dit soms onbewus kan plaasvind). In die praktiese teologie gaan dit dus om die wisselwerking tussen teorie en praktyk. Pieterse beskryf hierdie wisselwerking heel eenvoudig wanneer hy sê dat "daar dus nie net 'n eenrigting verkeer in die Bybelse openbaring van God na ons toe is nie, maar dat die mens ook 'n rol speel in die verstaan van God vir haar/sy geloofslewe in die werklikheid waarin hulle leef" (2001:5).

Wat Heitink wil beklemtoon met "hermeneuties-teologiese teorie" is dat 'n handelende persoon die intensie en motivering wat ten grondslag van 'n handeling lê, moet verstaan. Daarvoor is 'n grondige interpretasieteorie nodig. Hierdie teorie moet ook reg laat geskied aan die interpretasie van die Skrif: *Hoe kan die woorde van die Skrif, wat heilsaam was in die konteks van toé, deur mense in die konteks van vandag as vertroostend en bevrydend ervaar word en dien as inspirasiebron vir hulle handeling?* Hoe mense die Skrif verstaan en in hulle konkrete situasie toepas, het ook direk te doen met die *historiese konteks*, die *Wirkungsgeschichte* van die tradisievorming binne die groep waartoe hulle behoort, en hulle *eie persoon* (*eie verstaansmoontlikhede en lewensgeskiedenis*) (vergelyk. Pieterse 2001:5,9).

Waar die interpretasieteorie ten doel het om te **begryp** "waarom en waaroor" 'n handeling gaan, het 'n teorie in die tweede plek ten doel om handeling te **verklaar** in terme van "hoe en waartoe". Vervolgens is 'n **veranderingsteorie** nodig wat gerig is op die ontwikkelings van handelingsmodelle en –strategieë vir die verskillende hande-

lingsvelde binne die praktiese teologie, en beantwoord die vraag "waar en wanneer". Die laaste gryp altyd weer terug na die eerste twee, en is dus 'n voortdurende sirkulêre proses.

1.2.2 WAT ONDER PRAXIS VERSTAAN WORD

Onder *praxis* word verstaan die handeling van individue en groepe in die samelewing, sowel binne as buite die kerk, wat hulle lewe en samelewing wil laat inspireer deur die Christelike tradisie en hulle wil rig op die heil van die mens en wêreld (Heitink 1993:148; vergelyk. Nel 1994:23; Pieterse 2001:10). Die mens en sy werklikheid is medekonstituerende faktore vir die gebeure van die Woord van God (Heitink 1979:19).

Heitink onderskei tussen *praxis 1* en *praxis 2*. Hy bespreek die praktyk aan die hand van 'n tweeledige verstaan daarvan. Praxis 1 het te doen met die *oordrag en kontinuïteit van die Christelike geloof* in die lewe van mense en die kerk. Dit berus op die tradisie en die oordrag daarvan deur verskeie kanale (ouers na kinders; onderwysers/dosente na leerders/studente; pastor na gemeente; ook d.m.v. televisie, radio, boeke ens). Die praktiese teologie ondersoek en bestudeer die *manier van oordrag* en kyk hoe die strukture aangepas kan word vir meer effektiewe oordrag. Praxis 2 noem Heitink die *praxis van die moderne samelewing*. Hy dui die gemeenskap aan as 'n handelingsveld waar individue en groepe bepaalde keuses maak wat etiese implikasies het. Dit gebeur in alledaagse ervarings van verhoudings (soos die huwelik en familie), die werkplek, en binne politieke, ekonomiese en sosiale kontekste. Praxis 1 handel oor die bemiddeling van die Christelike geloof en praxis 2 behels die konteks waarbinne dit verkondig word en gestalte vind. Praxis 2 vorm nie die dekor waarteen praxis 1 afspeel nie, maar vorm die konteks waarin mense, gelowig of nie, as handelende mense verantwoordelikheid dra vir hul eie lewens, vir andere en die samelewing as geheel. Die moderne samelewing is nie slegs die 'adres' waar die Christelike geloof haar boodskap kwyd kan raak nie, sy is ook self 'afsender' van uiteenlopende boodskappe en daarmee dus gespreksvennoot. Praxis 1 kan in hierdie konteks 'n heilsame, krities korrigerende invloed uitoefen op praxis 2.

1.2.3 SAMEVATTING

Heitink pleit dat die verheuenheid van die teorie bo die praktyk, wat vir so lank geheers het binne die praktiese teologie, afgewys moet word. Wanneer dit gebeur onttek die teologie tot die veilige sfeer van die "spirituele wêreld". Ook moet die verheuenheid van die praktyk bo die teorie afgewys word. Dit lei weer tot bevestiging van die status quo binne die kerk en is 'n vorm van determinisme. Wat behoort te geld, is 'n bipolêre spanningsvolle eenheid tussen teorie en praktyk. Theron wys op die belangrikheid daarvan dat 'n gesonde afstand behou word tussen teorie en praktyk. Pieterse skryf dat "in elke tydsgewrig van die geskiedenis het die Christelike geloof kerklike en ander gestaltes gehad, het hulle die Bybel en hul tradisie geïnterpreteer sodat dit sin maak vir hulle werklikheidsverstaan en het hulle op sekere wyse hulle geloof gekommunikeer – geloofshandeling uitgevoer" (2001:8; vergelyk. 2001:10).

Vir die doel van die ondersoek oor huisbesoek beteken dit dat bestaande teologiese teorieë en die huidige praxis verdiskonteer moet word. Binne hierdie bipolêre of spirale-interaksie kan nuwe praktykteorieë gegenereer word. Binne die Bybels-Reformatoriese tradisie het ons teologiese teorieë oor huisbesoek veral in die teologie van

Calvyn, gestalte gevind. Daarom word 'n kort oorsig van Calvyn se siening gebied omdat dit die raamwerk vorm waarbinne daar in die Hervormde Kerk oor huisbesoek gedink is. Vanweë die beperkte tyd is dit nie haalbaar om 'n grondige empiriese ondersoek te doen oor die huidige praxis nie, maar relevante gegewens wat wel beskikbaar is, sal aangebied word in 'n poging om die praxis te verreken.

1.3 HUISBESOEK BY CALVYN

Die huisbesoek waarvan ons in hierdie ondersoek praat, is gereelde amptelike besoeke (*visitatio domestica ordinata vel stata*) en nie geleentheidsbesoeke (*visitatio occasionata*) soos in die geval van siekte of ander krisis nie.

Navorsers is dit eens dat Genève die plek is waar amptelike huisbesoek 'n vaste bestanddeel van die kerk se werk geword het (vergelyk Heitink 1982:304; Heitink 1983:48; Meijer 1975:18; Hendriks 1972:22; Trimp 1982b:80). Volgens Van 't Spijker et al (1990:155) het Calvyn *in (1538) Genève wijken ingedeeld, om de stad planmatig te bewerken. De aanstelling van ouderlingen, de instelling van het huisbezoek in relatie tot de viering van het avondmaal, dit alles wordt in dienst gesteld van het opzicht over de opvoeding van de gemeente, via de tucht.* Huisbesoek word ook pertinent in sy Institusie genoem: *Voor al echter moeten de herders en de ouderlingen hierin waakzaam zijn, wier taak niet alleen is te prediken tot het volk, maar ook van huis tot huis te vermanen en op te wekken....* (Boek IV, XII 2; Sizoo 1956:257-258; vergelyk ook Dreyer 1981:43).

1.3.1 DIE DOEL VAN HUISBESOEK BY CALVYN

Die rede waarom Calvyn huisbesoek ingestel het, het waarskynlik direk te make met 4 baie belangrike vertrekpunte, naamlik:

- * die absolute soewereiniteit van die Drie-enige God wat vir hom ononderhandelbaar was (vergelyk Bouwman 1928: 233)
- * Christus is die Opperherder van die kerk (vergelyk ook Engelbrecht 1988:600; Bouwman 1928:240; Van 't Spijker et al 1990:162)
- * buite die kerk is geen saligheid nie
- * die merktekens (*notae ecclesiae*) van die ware kerk.

Alhoewel God se soewereiniteit vir Hom ononderhandelbaar is en Christus die Opperherder van die kerk is, woon God nie sigbaar op aarde nie. Daarom maak Hy gebruik van die diens van mense in verskillende ampte wat namens Hom Sy wil oordra (Rossouw 1988:128-129; vergelyk ook Institusie Boek IV, III 1). Volgens Pont (1978:142) het Calvyn vier ampte onderskei, naamlik doktore, predikante, ouderlinge en diakens (vergelyk ook Trimp 1982a:109; Van 't Spijker et al 1990:155; Bakhuizen van den Brink & Dankbaar 1967:160; Pont 1978:150; Van Zyl 1993:29). König (1966:106-107) is van mening dat Calvyn 'n onderskeid gemaak het tussen geleentheidsamppte en blywende ampte. Die apostels, profete en evangeliste wat in Efesiërs 4:11 genoem word, is geleentheidsamppte terwyl die herders en leraars blywende ampte was (vergelyk ook Dankbaar 1978:187-189; Rossouw 1988:131). Vir die doel van

hierdie studie is dit belangrik om te onderskei watter ampte in die kerk bly voortbestaan het, naamlik herders, doktore, ouderlinge en diakens (vergelyk Kleynhans 1984:1; Pont 1981:23; Slotemaker de Bruine 1934:112).

Amp en diens was vir hom sinoniem (vergelyk Goumaz, 1948:15). *Daarom is die ampsdraers primêr diensknegte van God deur wie se dienswerk God sy heil aan mense gee* (Pont 1984a:43; vergelyk ook Rossouw 1988:131). Hierdie heil kon jy slegs "binne die kerk" kry. Juis daarom was dit belangrik dat die kerk ware kerk moet wees. Die toets hiervoor was dat die Woord van God reg gepreek en reg gehoor word en dat die sakramente reg bedien word – die sogenaamde notae ecclesiae of merktekens van die ware kerk (vergelyk Pont 1984b:13; Plomp 1969:123-124; Pont 1981:256; Pont 1979:4-5; Van 't Spijker et al 1990:150; Boek IV, I 10; Sizoo 1956:19; Van Zyl 1993:36-37). Omdat hy so baie verwys na die die tug, het party navorsers die afleiding gemaak dat dit 'n 3e notae ecclesiae is (vergelyk König, 1966:105; Rossouw 1988:131; Vergelyk Kleynhans 1982:42-43; NHKA 1983:153). Dit blyk egter nie korrek te wees nie.

Dit neem egter nie weg dat die tug en toepassing van die tug vir Calvyn onsettend belangrik was nie. *Die disciplina is vir Calvyn 'n noodsaaklikheid want hy is oortuig dat 'n kerk daarsonder ten gronde sal gaan* (Pont 1984b:13; vergelyk ook Heitink 1979:65). Die toepassing van die tug is gebore uit 'n ware omgee vir mense en veral omdat hy, soos hierbo gesê is, oortuig was dat daar buite die kerk geen saligheid moontlik is nie. Die manier wat hy die tug gesien en toegepas het, was baie sterk gegrond in liefde. Trouens, liefde omvat sy hele ekklesiologie. *De liefde is het geheim van de ware ecclesiologie* (vergelyk ook Bouwman 1928:243) want liefde lei tot 'n hegte verbondenheid van die numerus electorum.

1.3.2 DIE FREKWENSIE VAN HUISBESOEK BY CALVYN

Vir Calvyn was daar van die begin af 'n baie nou verband tussen huisbesoek en Nagmaal. Volgens Benoit (1947:152) het Calvyn in Straatsburg begin om die Roomse biege te vervang met 'n persoonlike onderhoud met elke gelowige voor die Nagmaal. Rossouw (1988:144) stel dit as 'n feit dat Calvyn die huisbesoek as plaasvervanger vir die biege ingestel het. Dit is ook die mening van Heitink (1982:304): *'....het huisbezoek [kan] gezien worden als vervanging van de in 1215 door de Lateraans Concilie verplicht gestelde jaarlijkse oorbiecht'* (vergelyk ook Rossouw 1984:262). Die doel was om vas te stel wie aan die Nagmaal mag deelneem en wie nie. (vergelyk Dankbaar 1941:200,201), Hierdie ondersoek het volgens Dankbaar (1941:201) gehandel oor mense se *huiselijk en maatschappelijk levensgedrag en naar hun trouw in het kerkbezoek* (vergelyk ook 4.1.4).

Maar as gevolg van die feit dat Calvyn [*Zijn leven lang (is Calvijn er) een voorstander van geweest, dat het Avondmaal zeer frequent, liefs wekelijks, of tenminste maandelijks gevierd zou worden* (vergelyk Van der Schoot 1950:69; Boek IV, XVII 44; Sizoo 1956:483; Benoit 1947:156; Van der Schoot 1950:69), kan 'n mens die afleiding maak dat die huisbesoek wat gedoen is met die oog op die Nagmaal, van die begin af die taak van die ouderling was en nie van die predikant nie. Predikante kon tog nie weekliks of maandeliks elkeen in die gemeente besoek het nie. Die huisbesoek wat in die plek van die biege gekom het en gedoen was met die oog op die Nagmaal, het dus 'n suiwer kontrole funksie gehad en was die taak van die ouderling.

Predikante se huisbesoek was nie direk op die Nagmaal gerig nie. Dit het jaarliks plaasgevind met 'n baie sterk verkondigingsdoel. (Sien 1.3)

1.3.3 DIE INHOUD VAN HUISBESOEK BY CALVYN

Dit kan met groot sekerheid gestel word dat die huisbesoek van die predikant by Calvyn 'n baie sterk verkondigingskarakter gehad het (vergelyk Trimp (1982a:194). *Calvijn heeft gezegd, in zijn commentaar op Joh. 20: 23, dat Christus geen biechtvaders, maar verkondigers van het evangelie heeft aangesteld* (Trimp 1982(a):194). En omdat die liefde so belangrik was in sy hele ekklesiologie, was sy huisbesoek gekenmerk deur 'n baie sterk pastorale bewoëndheid. Domerque (1904:346-347) wys o.a. op die geweldige simpatie en empatie wat Calvyn met 'n gesin gehad het na die afsterwe van hulle seun. *Calvijn was zacht voor de schapen, verschrikkelijk voor de wolven* (Domerque 1904: 348; vergelyk ook Nauta 1965:131-135).

Goumaz (1948:10) sluit hierby aan en stel dat Calvyn meer herder as teoloog was. Hy sê dat hy teoloog was om 'n beter herder te kon wees (vergelyk ook Goumaz 1948:67; Benoit 1947:11-12, 169, 180; Deddens 1988:79-80).

1.3.4 GEVOLGTREKKINGS

Met alles wat tot nou toe gesê is, wil ek graag die volgende gevolgtrekkings stipuleer:

- * Huisbesoek soos ons dit vandag ken, het sy oorsprong by die groot hervormer, Johannes Calvyn.
- * Hy het dit oorspronklik ingestel om die jaarlikse biege te vervang (vergelyk Benoit 1947:152; Rossouw 1988:144; Heitink 1982:304; Rossouw 1984:262).
- * Hierdie soort huisbesoek het 'n sterk kontroledoel gehad met die oog op die Nagmaal (vergelyk Benoit 1947:156; Hendriks 1982:319; Heitink 1982:306; Kaptein 1975:62; Dankbaar 1941:200). Aangesien Calvyn 'n voorstander was van weeklikse of maandelikse Nagmaal, kan die afleiding gemaak word dat die huisbesoek wat gedoen is met die oog op die Nagmaal, die taak van die ouderling was.
- * Naas hierdie huisbesoek, het hy ook begin met 'n jaarlikse huisbesoek deur die predikant. Die ouderling het die predikant vergesel. Met hierdie huisbesoek het die klem op verkondiging van die Woord geval.

1.4 DIE PLEK VAN HUISBESOEK BINNE 'N PRAKTIES-TEOLOGIESE EKKLESIOLOGIE

Soos reeds aangetoon, is die huisbesoek van die predikant en die ouderling in die verlede ten nouste verbind met die verkondigingstaak, asook die opsig en tug rondom die nagmaal. Hierdie benadering was funksioneel in 'n stabiele samelewingstruktuur waarbinne persone vanweë hulle amp met gesag bekleed en bejeën is. Die huisbesoek van die ouderling en die predikant het daarom ook binne ons kerklike praktyk, die vorm aangeneem van navrae oor kerklike betrokkenheid, bywoning van eredienste, kategese, deelname aan die nagmaal, die gee van offergawes, ensovoorts. Die gesprek is

gewoonlik afgesluit met Skriflesing, 'n kort boodskap en gebed (vergelyk Dreyer 1981: 59-74).

Hierdie huisbesoekpraktyk is gegrond op 'n eenrigtingmodel van die verhouding tussen teorie en praktyk. Die teologiese uitgangspunt van die noodsaak van die verkondiging van die Woord, nie net slegs in die prediking nie, maar ook van huis tot huis, gekombineer met die opsigtaak, het gelei tot die huisbesoekpraktyk soos ons dit ken. Die essensie van die onderliggende teologiese teorie is dat die Woord aan mense verkondig moet word in die openbaar (prediking) en in hulle huise (persoonlike verband). Verder gaan Woordverkondiging altyd gepaard met die begeleidende opsig of die Woord reg gehoorsaam word. Die vraag is of die tradisionele huisbesoekpraktyk binne die huidige konteks nog die beste wyse is om genoemde uitgangspunte tot hulle reg te laat kom? 'n Verkenning van die kontoere van 'n prakties-teologiese ekklesiologie, kan ons help in ons besinning.

Vanuit 'n prakties-teologiese perspektief word daar nie slegs gevra na die teologiese teorieë nie, maar ook hoe dit in die praktyk gestalte vind. Vanuit hierdie perspektief kan die kerk gesien word as 'n geloofsgemeenskap waarbinne bepaalde geloofshandeling voltrek word (Heitink 1993). Die basiese geloofshandeling van die kerk kan onder die volgende noemers (sambreelbegrippe) saamgevoeg word:

- * Betuiging – dit sluit in alle vorme van die verkondiging van die Woord, soos prediking, kategeese, apostolaat, huisbesoek (in die verlede het hierdie geloofshandeling in die Hervormde Kerk bekendgestaan as verkondigingsgestaltes).
- * Viering - dit sluit alle liturgiese elemente van die erediens wat dui op gelowiges se aanbidding, lof, belydenis en gebed in. God se heil word deur gelowiges gevier in die erediens, maar ook in die lewe van elke dag.
- * Sorg – dui op die gemeenskap van gelowiges (koinonia) wat tot uitdrukking kom in die lewe van die gemeente. Die Christelike liefde en eenheid van ons geloof verbind ons aan mekaar en kom na vore in ons omgee vir mekaar. Hierdie sorg behels die fasette van ondersteuning, bemoediging, vertroosting, vermaning en begeleiding. Die versorging deur die predikant en die ouderling is tradisioneel tuisgebring onder die pastoraat (onder andere die huisbesoek).
- * Diens – dui op die diakonale aspek van kerkwees. Gelowiges bewys konkreet barmhartigheid aan medegelowiges, maar ook aan alle mense.

Hierdie basiese geloofshandeling van die kerk word voltrek in verskillende handelingsvelde. Die volgende matriks kan die verweefdheid van geloofshandeling en handelingsvelde illustreer. Die onderskeie geloofshandeling kan in verskillende handelingsvelde voltrek word. Uiteraard sal die intensiteit verskil, afhangende van die situasie. By wyse van illustrasie kan die intensiteit van die geloofshandeling op 'n glyskaal van 1-5 aangedui word (5=baie, 1=min)

Handelingsvelde

Geloofs-handeling	Ere-diens	Huis-besoek	Wys-byeen-	Kate-gese-	Bybel-studie	Jeug	Ens.
-------------------	-----------	-------------	------------	------------	--------------	------	------

			koms	klas			
Betuiging	5	3	1	4	4	2	
Viering	5	1	1	1	1	1	
Sorg	1	3	5	3	3	4	
Diens	1	1	3	1	1	3	

Die voordeel van hierdie perspektief is dat die geloofshandelinge van die kerk nie net beperk word tot die handelingsveld van die erediens nie, maar verspreid is oor die hele linie van die lewe van gelowiges. Geloofshandelinge is ook nie slegs die verantwoordelikheid van die ampsdraers nie (veral die dominee en die ouderling, soos die geval in die erediens), maar van elke gelowige.

Toegepas op die vraag na die huisbesoek kan die teologiese bedoeling van huisbesoek (verkondiging in persoonlike- en gesinsverband, asook opsig) die beste tuisgebring word onder die geloofshandeling van sorg. Die ekklesiologie van Calvyn en sy bedoeling van die huisbesoek word gedra deur sy siening van die liefde wat die kerk in alle opsigte moet kenmerk. Die tradisionele siening om huisbesoek veral te koppel aan die opsig, het dikwels aan die huisbesoek van die ouderling en die predikant 'n formele en selfs 'n juridiese karakter gegee. Kerklike opsig en tug het in ons huidige samelewing feitlik irrelevant geraak. Indien huisbesoek vanuit die perspektief van sorg benader word, vind dit plaas in die atmosfeer van liefde, omgee en sorg. Dit is juis binne die relasie van omgee wat die bedoeling van vermaning (opsig en selfs tug) tot sy reg kom. Binne 'n samelewing waar outoritêre gesagsfigure, binne hiërargiese strukture nie meer vanselfsprekend deur mense erken word nie, kan 'n benadering van omgee en sorg meer effektief wees. 'n Volgende vraag wat hiermee saamhang is of die jaarlikse besoek van predikante by alle lidmate aan huis nog steeds die mees effektiewe manier is om uitdrukking te gee aan die versorging van lidmate? Is daar nie meer effektiewe maniere om binne die huidige konteks die gemeente te versorg nie?

1.5 DIE HUIDIGE PRAXIS

Die beperkte tyd waarbinne die ondersoek afgehandel moes word, het nie voldoende tyd gebied om 'n omvattende empiriese ondersoek in gemeentes van die kerk te doen nie. Die resultate van ondersoeke wat in die onlangse verlede gedoen is, word wel aangehaal om 'n idee te vorm van die konteks en die verwagtings van lidmate. Gegewens verkry uit 'n opname wat gedurende 2005 in een voorstedelike gemeente (Wapadrant) gedoen is, word wel gebruik om die prentjie in te kleur. Daar word ook verwys na navorsingsresultate oor die funksionering en dinamika van gemeentes van verskillende groottes, asook die invloed van denksisteme op die behoeftes en verwagtings van mense.

1.5.1 DIE VERWAGTINGS VAN LIDMATE OOR HUISBESOEK

Die verwarring rondom huisbesoek het reeds na die oppervlak gekom met 'n ondersoek wat gedurende 1985 deur die Raad vir Prediking en Erediens van die NHKA en die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing in die NHKA gedoen is. Uit hierdie ondersoek blyk dit dat daar by lidmate en predikante uiteenlopende verwagtings oor huisbesoek bestaan, maar dit word wel duidelik dat daar by lidmate 'n verwagting bestaan dat huisbesoek gedoen moet word. Die volgende motiverings daarvoor kom onder andere in die verslag na vore:

- * Ek wil graag sien dat predikante hulle huisbesoek verbeter (NHKA 1990:22).
- * Ek is baie ongelukkig oor die feit dat ons predikant nooit huisbesoek doen nie (NHKA 1990:22).
- * Predikante behoort ten minste voor Nagmaal hulle lidmate te besoek (NHKA 1990:22).
- * Ek sal graag met my predikant oor sekere sake tuis wil gesels (NHKA 1990:22).

Een paragraaf uit 'n artikel van Booysen (1990:567) kan as 'n verdere bewys dien van die klem op die noodsaaklikheid van huisbesoek.

Daar is geen plaasvervanger vir huisbesoek nie. Huisbesoek, gereelde huisbesoek is 'n moet. Dit is tydrowend, maar onvermydelik. Gemeentelede beskou dit eintlik as hulle reg om amptelik deur die ampsdraers van die kerk besoek te word en hulle plaas 'n hoë premie op die amptelike besoek. Sommige predikante beskou dit as 'n sleurwerk wat nimmereindigend is. Huisbesoek is een item op die dag se sakelys wat die maklikste verskuif word ter wille van een of ander saak wat skielik opduik.

Statistiek uit die empiriese ondersoek wat dr. Piet van Zyl in 1995 met die oog op sy doktorsale proefskrif gedoen het, dui daarop dat verskillende sienings oor die belangrikheid of onbelangrikheid van huisbesoek by lidmate bestaan. Uit die ondersoek het die volgende na vore gekom:

- * Hoe gereeld verwag u huisbesoek deur die predikant? 68% jaarliks, 22% tweejaarliks, 6,5% op aanvraag en 0,75% nooit.
- * Het die huisbesoek wat die predikant by u gedoen het, enige positiewe invloed gehad op u erediensbywoning? 68% sê ja en 31% sê nee.
- * Is dit vir u belangrik dat die predikant u persoonlike en huislike omstandighede deur middel van huisbesoek beter leer ken? 76% lidmate het gesê ja.

Huisbesoek speel dus 'n groot rol in die predikant se pastorale werksaamhede. Dit word bevestig deur die volgende stukkie statistiek:

- * Sal u makliker na u predikant gaan met 'n persoonlike probleem as u hom persoonlik leer ken het tydens huisbesoek? 86% lidmate het te kenne gegee dat dit so is.

Nog 'n stukkie interessante statistiek handel oor besoeke aan nuwe intrekkers deur die predikant.

- * Sou u daarvan gehou het as die predikant u binne 3 maande nadat u ingetrek het besoek het om kennis te maak? 98% respondente sê ja.

Uit hierdie ondersoek blyk dit dat lidmate 'n hoë premie plaas op 'n persoonlike verhouding met die predikant, wat slegs realiseer indien die predikante lidmate in hulle huislike omstandighede leer ken. Dit skep ook die vertrouensverhouding om predi-

kante te nader indien hulle verdere pastorale begeleiding verlang. Die noodsaaklikheid dat predikante nuwe intrekkers so gou as moontlik sal besoek om hulle te laat inskakel en 'n pastorale relasie te vestig word ook deur die ondersoek bevestig.

Uit die ondersoek wat in die gemeente Wapadrant gedoen is, is die verwagtings wat lidmate oor die kontak met die predikant koester, getoets. Die volgende statistiek gee 'n oorsig van die respons:

Individuele huisbesoek	21%
Groepsbesoeke/Wyksbesoeke	36%
Individuele huisbesoek op aanvraag	43%

Uit hierdie enkele statistiek is dit duidelik dat daar by lidmate uiteenlopende verwagtings oor huisbesoek bestaan. Indien die opname in Wapadrant 'n tendens in 'n voorstedelike gemeente aandui, kan die afleiding gemaak word, dat daar minstens in voorstedelike gemeentes by lidmate nie meer so 'n groot aandrang op gereelde jaarlikse huisbesoek is nie (slegs 21%). In hierdie gemeente het die behoefte aan groepsbesoeke waar die koinonia beklemtoon word, gegroei (36%). Die saak wat uitstaan is dat 43% lidmate slegs individuele besoek op aanvraag verlang. Die behoefte aan koinonia in groepsverband word in die ondersoek beklemtoon. Slegs 46% van die respondente verkies die indeling in geografiese wyke, terwyl 25% die indeling in belangegroep en 29% in indeling volgens ouderdomsgroepe verlang.

1.5.2 DIE DINAMIKA VAN DIE GROOTTE VAN GEMEENTES

In Gemeentebou word daar baie gemaak van die dinamika van die grootte van gemeentes. Mann (1998) onderskei die volgende groottes. Met aktiewe lidmate word bedoel die lidmate wat die eredienste bywoon:

- * Familie grootte – minder as 50 aktiewe lidmate
- * Pastorale grootte – met 50 tot 150 aktiewe lidmate
- * Program gebaseerde grootte – met 150 – 350 aktiewe lidmate
- * Korporatiewe grootte – met 350 – 500+ aktiewe lidmate

Miskien is dit tog belangrik om kortliks die kenmerke en funksionering van elkeen van die groottes weer te gee (Mann 1998).

(i) **Familie grootte**

Funksioneer soos 'n familie met bepaalde ouerlike figure – die patriarge en matriarge wat die gemeente beheer en leierskapbehoefte vervul. Die gemeente leer om op interne leierskap te oorleef. Leierskap is gewoonlik nie tevrede met die lidmate se deelname nie. Die gemeente se aktiwiteite vind spontaan plaas en nie deur programme en skedules nie. Die kohesie van die "familie" is belangrik en daarom is hulle dikwels ongemaklik as nuwe lidmate aansluit, omdat hulle bang is dat buitestaanders die familie sal skade aandoen. Die pastor se taak is om deel van die familie te word, die rol van die patriarg of matriarg te respekteer en die dienste te vervul wat hulle nie self kan behartig

nie, soos prediking en sakramentsbediening.

(ii) ***Pastorale grootte***

Die gemeente is klein genoeg dat elkeen die pastor persoonlik kan ken. Leierskap draai rondom die pastor en kleingroepleiers – sterk persoonlike vermoëns is belangrik. Groei hang af van die pastor – die pastor is in beheer. Gereelde kontak van die pastor met lidmate is belangrik. Die belangrikste kenmerk is dat die lidmate oortuig is dat hulle geestelike behoeftes vervul word deur hulle verhouding met 'n opgeleide pastor. Pastors ervaar in hierdie grootte gemeentes makliker die simptome van uitbranding omdat die funksionering en dinamika van die gemeente rondom die persoon van die pastor sentreer.

(iii) ***Programgebaseerde grootte***

In die programgrootte gemeente is daar baie groepe/selle met aktiwiteite wat gelei word deur gewone lidmate – selfs pastorale funksies word deur sulke groepe vervul. Die pastor vervul steeds 'n sleutelrol, maar die inhoud daarvan het drasties verander. Beplanning, visionering en die fasilitering van deelnemende bestuur word die taak van die pastor. Van die belangrikste vaardighede waarvoor die pastor moet beskik is om al die uiteenlopende mense in die gemeente saam te trek om dieselfde missie na te streef. Dit is die taak van die pastor om lidmate te motiveer en toe te rus.

(iv) ***Korporatiewe grootte***

Die verwagtings van die korporatiewe gemeente kulmineer hoofsaaklik in die beleving van die erediens. Die erediens, prediking en liturgie moet professioneel beplan en aangebied word deur 'n visionêre leier ondersteun deur 'n span. Die senior pastor se rol is deurslaggewend, omdat hy oor die vermoë moet beskik om diversiteit te hanteer en 'n komplekse sisteem in stand te hou. Die gemeente word gekenmerk deur spanwerk en deelname. Administratiewe vermoëns is baie belangrik.

(v) ***Gevolgtrekkings***

Ten spyte van die verskillende grootte gemeentes in die Hervormde Kerk, funksioneer die meeste gemeentes net op die eerste 2 vlakke, naamlik die familie- en pastorale. Daar kan wel enkele gemeentes wees wat beweeg na die programgebaseerde vlak en weiniges, indien enige, op die korporatiewe vlak. Uit hierdie kort oorsig is dit egter duidelik dat die rol van die predikant en daarmee saam die plek en haalbaarheid van die jaarlikse huisbesoek, sal verander namate die grootte en aard van die gemeente verander. Daar kan nie meer aan alle predikante, ongeag die grootte en dinamika van hulle gemeentes dieselfde verwagtings ten opsigte van huisbesoek gestel word nie.

1.6 DIE DINAMIKA VAN DENKSISTEME

Armour en Browning (1995) het in 'n omvattende publikasie die navorsing van Graves (1974) oor die dinamika van denksisteme, toegepas op die kerk. Die titel van hulle boek dui reeds op hulle oogmerk met die publikasie: "Systems-sensitive leadership. Empowering diversity without polarizing the church". Hulle kyk deur die lens van verskillende denksisteme na die diversiteit in die kerk. Wanneer die dinamika van die

denksisteme beter begryp word, en kerkleiers 'n sensitiwiteit daarvoor ontwikkel, kan diversiteit 'n positiewe krag in die kerklike en gemeentelike lewe word.

Graves het voortgebou op die navorsing van Maslow se behoefte-piramiede wat uitgaan van die standpunt dat wanneer behoeftes op een vlak bevredig word, 'n mens na 'n volgende vlak van behoeftebevrediging beweeg. Graves se navorsing toon aan dat nuwe omstandighede nie slegs behoeftes en motivering verander nie. Veranderde omstandighede sneller nuwe denksisteme, elk met sy eie unieke motiverings en behoeftes. Denksisteme beïnvloed nie net die motivering van mense nie, maar ook hulle interpersoonlike, organisatoriese en etiese prioriteite (Armour en Browning 1995:13). Binne 'n sisteem, soos 'n gemeente, is daar altyd 'n dominante denksisteem wat oorheers, terwyl daar ander denksisteme is wat nie geakkommodeer word nie – dit is die resep vir konflik! Die behoeftes en verwagtings wat lidmate koester ten opsigte van die verskillende fasette van kerkwees, verander namate die denksisteme verander. Toegepas op die huisbesoekpraktyk verlang sommige mense die tradisionele huisbesoek waartydens die dominee besoek aflê om onder die opsig met hulle te praat. Ander het weer meer behoefte aan groepsbyeenkomste waar die koinonia sterker beklemtoon word. Ander het die verwagting om binne gemeenteverband deel van 'n belangegroep of omgegroepe te wees. Vir ander vervul Bybelstudiegroepe die behoefte wat vroeër tydens die huisbesoek van die predikant plaasgevind het.

1.7 PRAKTIESE PROBLEME

Soos in die skrywe van die Kommissie vermeld, het die situasie in ons samelewing as gevolg van die eskalering van misdaad en geweld drasties verander. Dit is nie meer veilig om saans vrylik rond te beweeg nie. Dit geld vir plattelandse sowel as stedelike gemeentes. Mense op plase woon binne sekuriteitsomheinings met alarmstelsels en waghonde. In die stede is daar dieselfde tendens om woonhuise te beveilig of in sekuriteitskomplekse in te trek. Saans word alles toegesluit en veiligheidstelsels geaktiveer. Toegang kan alleen verkry word as daar vooraf afsprake met tydskedules gemaak word. Selfs dan is mense huiwerig om jou binne te laat, omdat hulle nie altyd seker is of dit wel die dominee is nie. Baie predikante ken die frustasie om voor 'n veiligheidshek om te draai.

Mense verkeer onder geweldige werksdruk en pendel in baie gevalle deur spitsverkeer werk toe en terug, met die gevolg dat hulle eers saans laat tuis kom. Dit laat die tyd waarbinne die dominee huisbesoek kan doen geweldig krimp. By baie lidmate is daar ook nie die behoefte dat die dominee hulle elke jaar moet kom besoek nie. Hulle is gesteld op hulle privaattyd en is gereeld in die erediens teenwoordig. Hulle verkies, soos in die statistiek blyk, om indien hulle pastorale begeleiding verlang self die predikant te kontak. In kleiner gemeentes is die jaarlikse huisbesoek nog haalbaar, maar in groter gemeentes word dit vanweë bogenoemde redes steeds meer problematies.

1.8 AANBEVELINGS

Die doelwitte van huisbesoek kan soos volg saamgevat word:

- * Om die Woordverkondiging in die erediens ook te laat uitmond in die "verkondiging" binne die persoonlike omstandighede van die gesin of individu. Dit kan nooit versaak word nie. Uiteraard sal hierdie "verkondiging" 'n ander aard en

karakter hê omdat lidmate uitgenooi moet word om in 'n gespreksrelasie hulle vrae en behoeftes te verwoord. Juis dan kan die "verkondiging" tydens huisbesoek in hulle persoonlike lewe nuwe sin gee.

- * Om binne die atmosfeer van sorg en liefde as pastor by mense betrokke te raak en soos nodig te bemoedig, te vertroos, te ondersteun en te vermaan.
- * Om 'n vertrouensverhouding tussen die pastor en die lidmaat te skep waarbinne bogenoemde aspekte tot hulle reg kan kom. Dit noodsaak die besoek van die pastor by mense aan huis.

In die lig van die ondersoek is dit duidelik dat hierdie doelwitte van die huisbesoek in die verlede gelei het tot die vereiste van gereelde jaarlikse besoek by alle lidmate. Dit het egter ook geblyk dat, vanweë verskeie praktiese redes, hierdie ideaal nie altyd haalbaar is nie en ook nie altyd die mees effektiewe manier is om die doelwitte te bereik nie. Daar kan ook nie 'n eenvormige patroon van huisbesoek op alle gemeentes afgedwing word nie omdat die dinamika van gemeentes verskil. Selfs binne 'n bepaalde gemeente sal die praktiese omstandighede en behoeftes van lidmate op verskillende wyses hanteer moet word.

Die beste oplossing sal wees om te begin by die ordinansie van die Kerkorde (3.1.2 .vii) wat bepaal: "Die ouderlingevergadering stel, met inagneming van die gemeente se behoeftes, in oorleg met die predikante(e), 'n bedieningsplan vir die gemeente op". In die lig van die bogenoemde sal dit beteken dat daar 'n behoorlike opname in die gemeente gemaak moet word om die verwagtings van lidmate oor huisbesoek te bepaal. Die lidmate wat persoonlike huisbesoek verlang moet volgens 'n program wat deur die ouderlingevergadering bepaal word, wel besoek word. Die frekwensie van sulke huisbesoeke sal medebepaal word deur die grootte van die gemeente en die werklading van die predikant/e. Naas die huisbesoek moet die program voorsiening maak vir groeps/wyksbesoeke. Binne 'n bedieningsplan moet daar voorsiening gemaak word dat lidmate wat onbetrokke is en nie individuele huisbesoek verlang nie, wel by wyse van besoeke bearbei word.

Die belangrikheid van 'n gesonde pastorale relasie met lidmate maak dit noodsaaklik dat die pastor loci so gou as moontlik nadat hy/sy in 'n gemeente bevestig is, al die lidmate aan huis sal besoek. Sodoende word die relasie gevestig. Langtermynbediening waar predikante vir jare in dieselfde gemeente dien en reeds al die lidmate se omstandighede ken, maak die verpligte jaarlikse besoek by almal oorbodig. Die frekwensie van sulke besoeke kan dan afneem, of selfs afgeskaal word tot besoeke op aanvraag. Nuwe intrekkers moet egter so gou as moontlik besoek word om hierdie relasie te vestig en hulle te laat inskakel by die gemeente.

Alle fasette van die predikant se ampswerk moet in so 'n bedieningsplan verdiskonteer word en kan nie slegs 'n huisbesoekprogram behels nie. Hoe meer daar in die gemeente 'n klimaat van omgee en sorg gevestig word, sal die aandrag op huisbesoek afneem. Die voortgang van die verkondiging buite die erediens kan dalk meer effektief tot sy reg kom in wyksbyeenkomste, Bybelstudiegroepe, belangegroepe, jeuggroepe, ens. Alle lidmate moet toegerus word om mede-verantwoordelikheid te aanvaar vir hierdie onderlinge sorg. Kerkrade sal ook moet besin op welke wyse die elektroniese media benut kan word om die sorgkarakter van die kerk verder uit te bou.

In die verlede was die huisbesoek die kriterium waarvolgens predikante se werk beoordeel is. Daar bestaan die vrees dat indien die jaarlikse huisbesoek afgeskaal word, die gemeentelike bediening skade sal lei. Dit is inderdaad waar indien die huisbesoek slegs afgeskaal word, sonder om die doelwitte van die huisbesoek op ander maniere te ondervang nie.

---oOo---

BYLAE

**Memorandum: Opsig oor
saamwoon van ongetroude
lidmate**

SAAMWOON VAN LIDMATE

Inleidend

Hierdie probleem kom orals in die Kerk voor en is besig om onrusbarende afmetings aan te neem. Talle ringsvergaderings het al ook probeer om hierdie probleem aan te spreek en moontlike oplossings vir die probleem te vind. Dit het egter spoedig geblyk dat regiede optrede onrealisties is en dat "volstruispolitiek" nie aanvaarbaar is nie. Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het eerder gevoel dat die vertrekpunt lê in 'n deeglike ondersoek en dat veral na die meriete van die saak gekyk moet word. Die Raad vir Gesinsorg is ook op 'n bepaalde manier by hierdie saak betrokke en kan veel behulpsaam wees in die daarstel van statistiek.

Oudl FH Geyser het aanvanklik vanuit 'n regsprospektief na hierdie problematiek gekyk en veral met die oog op nuwe wetgewing rakende die huwelik, die problematiek van saamwoon ook toegelig. Die volgende sake geniet sy aandag

- * die verlies aan inkomste ten opsigte van pensioen, testamentêre bemakings, boedels ens.
- * verlies aan mediese voordele
- * regtens 'n ontoelaatbare huwelik byvoorbeeld 'n vader met stiefdogter
- * ander grondige redes.

Verlies aan inkomste

Die huidige *status quo* word tans gehandhaaf dat waar die oorlewende of geskeide eggenoot weer trou kan so 'n persoon sy pensioen en mediese voorsorgfondsvoordele verloor. Hierdie verlies aan inkomste en/of voordele kan toegeskryf word aan die reglement van die betrokke pensioen- of voorsorgfonds.

Die Regskommissie van Suid-Afrika is tans besig om die aangeleentheid te ondersoek en die beoogde wetgewing oor die aangeleentheid is tans uiters vloeibaar.

Testamentêre bemakings

Testamentêre bemaking is 'n vrywillige beskikking tussen persone. Die onderhoudspelig van 'n boedel word kragtens artikel 3 van die Wet op Onderhoud van die langsewende gade van 1990 (Wet 27 van 1990) geregleer. Die langsewende is geregtig om onderhoud teen die afgestorwene se boedel te vorder totdat so 'n persoon weer sal trou of totdat so 'n persoon sal sterf. Die voorbehoudsbepaling is dat so 'n oorlewende nie oor die middele of verdienste beskik om homself of haarself te onderhou nie.

Die aangeleentheid oor testamentêre bemakings word tans deur die Regskommissie onder die loep geneem.

Regtens ontoelaatbare huwelike

Die huidige status quo soos vervat in die Huwelikswet, Wetnommer 25 van 1961 en die Wet op die erkenning van Gebruiklike Huwelike, Wetnommer 120 van 1998 word tans gehandhaaf.

Die eersgenoemde stuk wetgewing reguleer huwelike wat deur kerklike denominasies en sekere staatsaangestelde huweliksbevestigers bevestig word.

Die gebruiklike huwelike of konkubinaat word geassosieer met tradisionele swarthuwelike. Hierdie betrokke wetsbepaling het egter 'n wysiging aan die soort huwelik gebring, deurdat dit ook deur ander rassegroepe vir die huwelikstaat gebruik kan word.

Die huwelikswet van 1961 se artikel 3 bepaal dat 'n leraar van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika as huweliksbevestiger deur die Minister van Binnelande Sake of sy gevolmatigde aangestel kan word. Hierdie aanstelling moet skriftelik geskied

Artikel 31 van die betrokke wetgewing bepaal uitdruklik dat so 'n huweliksbevestiger wat 'n leraar is of iemand wat 'n verantwoordelike posisie beklee in 'n godsdienstige denominasie of organisasie nie verplig is om 'n huwelik te voltrek wat nie in ooreenstemming is met die gebruike, formuliere, leerstelling, dogmas of dissipline van sy/haar godsdienstige denominasie of organisasie nie.

Volgens Fourie and Another v Minister of Home Affairs and Others 2005 (3) SA 429 SCA word artikel 8 (3), 39 (2) en 173 van die grondwet so geïnterpreteer dat huwelike tussen persone van dieselfde geslag wel toelaatbaar is en in ooreenstemming met die bepalinge van die Wet op Huwelike, Wetsnommer 25 van 1961, en wel deur 'n huweliksbevestiger voltrek kan word. Maar artikel 31 van die gemelde wetgewing bied aan 'n predikant die keuse of hy so 'n huwelik volgens sy kerk se godsdienstige oortuiging en formuliere behoort te voltrek of nie.

Artikel 28 van die Huwelikswet van 1961 bepaal dat ondanks ander luidende regsbepalings dit geoorloof is dat

- * 'n wewenaar mag trou met die suster van sy oorlede vrou of met 'n vrouepersoon wat aan hom deur sy oorlede vrou verwant is in 'n verdere graad van aanverwantskap as die suster van die oorlede vrou, behalwe 'n voorouer of die afstammeling van die oorlede vrou
- * 'n weduwee mag trou met die broer van haar oorlede man of manspersoon wat aan haar oorlede man verwant is in 'n verdere graad van aanverwantskap as die van 'n broer van haar oorlede man, behalwe 'n voorouer of afstammeling van die oorlede man
- * 'n man mag trou met die suster van 'n persoon van wie hy geskei is of met 'n vrouepersoon wat aan hom deur genoemde (vrou) persoon verwant is in 'n verder graad van aanverwantskap as suster van persoon (geskeide eggenote), behalwe 'n voorouer of afstammeling van die persoon (geskeide eggenote)
- * 'n vrou mag trou met die broer van 'n persoon van wie sy geskei is of met 'n manspersoon wat aan haar deur (geskeide eggenoot) persoon verwant is in 'n verdere

graad van aanverwantskap as broer van die persoon (geskeide eggenoot) persoon, behalwe 'n voorouer of afstammeling van die (geskeide eggenoot) persoon.

Hierdie bepalings verleen erkenning aan bloedskande, wat daarin bestaan dat persone weens hulle bloedverwantskap, aanverwantskap of deur aanneming nie met mekaar mag trou nie.

Verbode graad bloedverwantskap is die volgende assendente (voorouers) en desentente (nasate) in die direkte linie soos byvoorbeeld vader en dogter, moeder en seun, oupa en kleindogter.

Verwantskap in die sylinie as enigeen van hulle in die eerste (dws eengeslag) aan 'n gemeenskaplike voorouer verwant is, soos 'n broer en suster, vrou en haar oom. 'n Neef en niggie val nie in hierdie kategorie van verwantskap nie aangesien nie een van hulle aan 'n gemeenskaplike voorouer in die eerstegraad verwant is nie.

Aanverwantskap word deur die huwelik tussen die man en vrou se onderskeie families geskep. Die feit is dat die verbod op die huwelike tussen man en sy skoonmoeder of skoon-dogter nie opgehef was deur die dood of egskending met so 'n eggenote nie. 'n man of vrou kan ook noe met bloedverwante van sy oorlede vrou of man trou nie, tensy dit deur wetgewing uitgesluit word soos in die Huwelikswet van 1961 bepaal word.

Komplekse situasie vir die Kerk

Die redes waarom mense saamwoon, soos reeds daarna verwys en die ingewikkelde wetsis-teem maak dit vir die Kerk baie moeilik om regied die saamwoon van lidmate te hanteer. Dit vra eerder van die Kerk 'n deeglike besinning om daarna met begrip en insig die situasie te hanteer. Aan die anderkant kan die Kerk die saamwoon van lidmate ook nie maar net afmaak as 'n eufemisme vir hoerery nie.

Dit gaan dikwels vir gelowiges daarom dat hulle juis nie in sonde wil saamwoon nie en al in die verlede gepleit het vir iets soos 'n "kerklike huwelik" By baie lidmate wat saamwoon bly daar steeds die behoefte om voor God trou aan mekaar te belowe, en dan hoef dit juis nie noodwendig volgens die uitgebreide beloftes van die huweliksformulier te wees nie. Daar mag dikwels grondige redes wees waarom lidmate volgens die wêreldlike hof nie mag trou nie, maar waarvoor daar ook dikwels nie Skriftuurlike grond bestaan wat so 'n huwelik sou verbied nie.

Dit het tyd geword dat die Kerk aan lidmate begin leiding gee en dat die Kerk 'n bepaalde standpunt begin inneem. Die Kerk moet ook deeglik begin kennis neem van die verandering wat ingetree het t.o.v. die voorgestelde wetsbepalings. Al sou hierdie proses om sekere wetsbepalings te verander nog lank neem, moet die Kerk nou reeds vir homself uitmaak of hy met hierdie voorstelle t.o.v. die wetsbepalings en verandering van die wet akkoord gaan. Dit het dalk nou juis tyd geword dat die Kerk standpunt inneem al sou dit beteken dat die Kerk breek met die burgelike huwelik en sy weg vind langs die kerklike huwelik.

Voorgestelde wetgewing oor huishoudelike verbintenisse

Graag wil die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat ook wys op die gespreks- en inligtingsgeleentheid wat dr JA Beukes en ds EG Fourie, voorsitter en sekretaris van die Raad vir Gesinsorg, bygewoon het in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerk-

vergadering, aangebied deur die South African Law Reform Commission te Nelspruit. Tydens hierdie inligtingsessie het dit gehandel oor die voorgestelde nuwe wetgewing oor huishoudelike verbintenisse. Verslaggewing is reeds gedoen aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor hierdie eerste gesprek. 'n Opvolggesprek het ook plaasgevind met die lede van die Regshervormingskommissie. Vir die doeleindes van hierdie gesprek word opsommenderwys gefokus op die hoofmomente van die voorstelle wat ter tafel gedien het. Verskeidendheid van moontlikhede en kombinasies van moontlikhede kan uiteindelik gewettig word. Die vier moontlikhede met onderafdelings word kortliks verduidelik:

* ***Huwelik***

- ** Die bestaande huwelikswette kan gewysig word sodat persone van dieselfde geslag op dieselfde basis as persone van die teenoorgestelde geslag in die huwelik bevestig word.
- ** 'n Skeiding word gemaak tussen 'n burgerlike huwelik en 'n kerklike huwelik (inseëning) Elke kerkgenootskap sou dan sy eie riglyne kon neerlê waaraan 'n paartjie moet voldoen om toegelaat te word tot die kerklike inseëning,

* ***Burgelike verbintenis***

Hierdie moontlikheid laat toe dat die huwelik behou word as instelling slegs vir persone van die teenoorgestelde geslag en dat daar naas die huwelik iets soortgelyks daargestel word met presies dieselfde regte en voorregte as die huwelik, maar dat dit onder 'n ander naam bekend staan, te wete 'n "Burgerlike Verbintenis". Die enigste verskil is dat hierdie huwelik nie ontbind word deur egskeiding nie, maar deur opheffing van die ooreenkoms wat aanvaar is tydens die sluiting van die verbintenis. Twee moontlikhede sou hier kon uitgelik word.

- ** Die burgerlike verbintenis kan net gesluit word tussen persone van dieselfde geslag
- ** Beide persone van dieselfde geslag en persone van die teenoorgestelde geslag kan 'n verbintenis aangaan. Dit laat ruimte vir persone van die teenoorgestelde geslag wat verkies om nie in die huwelik te tree nie, omdat hulle probleme met die term "huwelik" het, om 'n ander verbintenis met dieselfde wetlike implikasie aan te gaan.

* ***Geregistreeerde Saamblyverhouding***

Die naam spreek reeds duidelik en hierdie verbintenis sal beskikbaar wees vir persone van dieselfde geslag en van die teenoorgestelde geslag. Hier is dus nie sprake van 'n tradisionele huwelik nie, maar wel van 'n verhouding wat op 'n vaste basis geregistreer word en waar beide partye se belange beskerm word.

* ***Ongeregistreeerde saamblyverhouding***

Hiermee kry die verhouding van ongetroude paartjies 'n bepaalde burgerlike status. Dit gaan nie regtig om die verhouding op 'n vaste geregistreeerde basis te plaas nie, maar om beskerming van eiendom. Met die beeindiging van die verhouding word 'n billike verdeling van eiendom gedoen. Twee moontlikhede word in die vooruitsig gestel.

**** De Facto Ongeregistreerde Saamblyverhoudings**

Hier word regte en voorregte geskep vir paartjies met 'n intieme verhouding terwyl die verhouding nog aan die gang is. Die wetgewing stel 'n lys van faktore op waaraan die verhouding moet voldoen om as 'n ongeregisteerde saamblyverhouding verklaar te word.

**** Ex Post Facto Ongeregistreerde Saamblyverhouding**

Hier word 'n ongeregisteerde verhouding bedoel wat reeds verbreek het of wat deur die dood beëindig is. 'n Lid van so 'n verhouding sou kon vra dat hulle verhouding na die tyd tot 'n ongeregisteerde saamblyverhouding verklaar word, sodat hy of sy 'n billike deel van die eiendom behorende tot die verhouding sou kon verkry.

Huwelike

Uit die verdere gesprekke wat die Raad vir Gesinsorg met die Regshervormingskommissie gehad het, het dit gelyk dat voorgestelde wetgewing aanleiding gee tot drie moontlikhede.

*** Status Quo met uitbreiding**

Die *status quo* word gehandhaaf, behalwe dat daar ook voorsiening gemaak word sodat huwelike tussen persone van dieselfde geslag ook moontlik gemaak word.

*** Skeiding van Burgerlike en Kerklike huwelike**

'n Skeiding word gemaak tussen 'n burgerlike huwelik en 'n kerklike huwelik (inseëning). In praktyk sou dit beteken dat alle huwelike in die landdroshof bevestig sou word, en dat die paartjies die keuse het om hulle huwelik kerklik te laat inseën. Elke kerkgenootskap sou dan sy eie riglyne kon neerlê waaraan die paartjie moet voldoen.

*** Burgelike verbintenisse**

Hierdeur word die huwelik behou as 'n instelling wat slegs bedoel is vir persone met die teenoorgestelde geslag, maar dat huwelike tussen persone van dieselfde geslag dieselfde regte sou hê as die huwelik, maar dat dit onder 'n ander naam bekend sou staan.

Siëning van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat

Veranderde wetgewing oor die huwelik kan dit vir die Kerk baie moeilik maak om die verkeerdhede van saamwoonverhoudinge aan te spreek. Die Kerk kan ook nie so maklik aanhaak by die staat en die voorgestelde wetgewing nie en 'n tipe van 'n geregisteerde of ongeregisteerde saamwoonverhouding aanbeveel as 'n opsie vir die lidmate nie.

Die huwelik en die Bybelse verstaan van die huwelik moet altyd deur die Kerk gedien en gerespekteer word. So moet die Kerk dit ook aan sy lidmate verkondig en voorhou. Burgerlike verslapping oor die verstaan van die huwelik en die oopgooi van deure tot die bevordering van saamwoonverhoudinge baan allermens vir die Kerk 'n weg om te volg. Die

Kerk kan nooit saamblyverhoudings goedkeur of akkoord gaan met wetgewing wat hierdie verhoudings wettig nie.

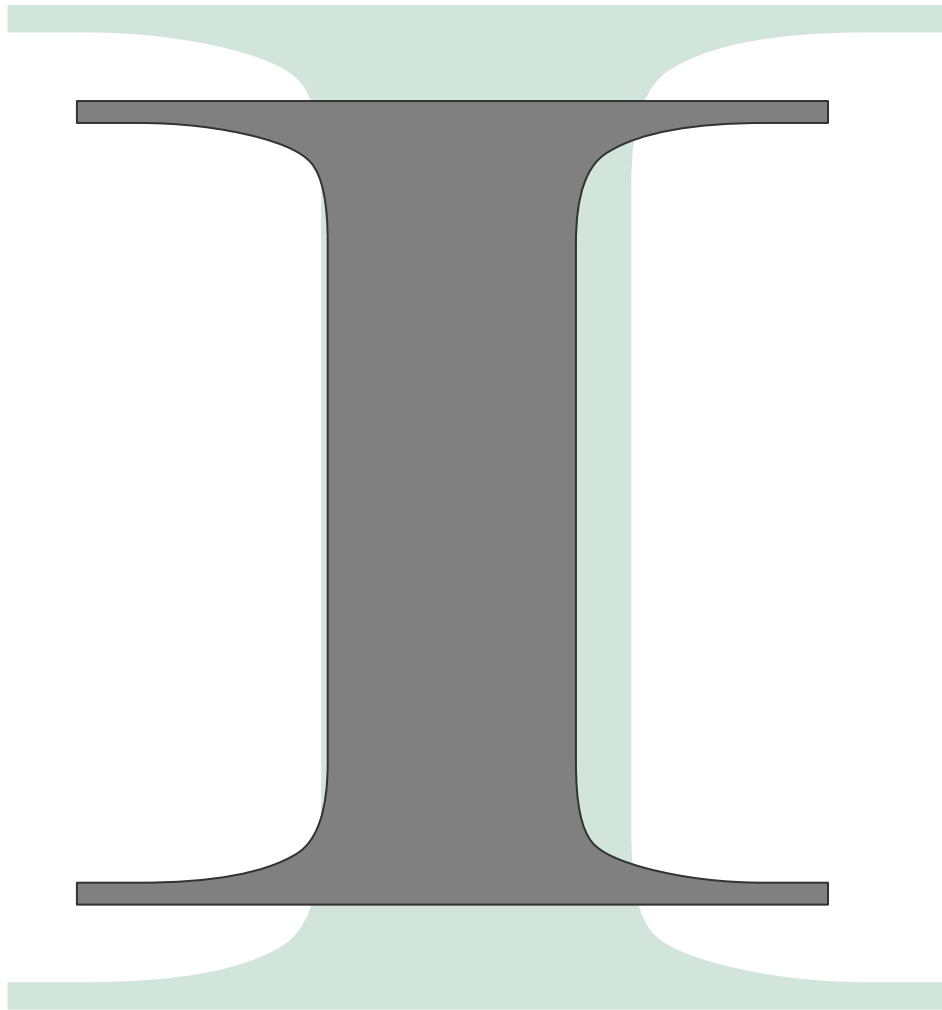
Aanbevelings van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat

- * Dat die Kerk duidelik sal onderskeid maak tussen 'n burgerlike huwelik en die kerklike huwelik en dat die Kerk met die Regshervormingskommissie hieroor in gesprek sal bly.
- * Die Kerk self sal bepaal wat die riglyne behoort te wees volgens die Kerk se verstaan van die huwelik alvorens kerklik inseëning sal plaasvind.
- * Die Kerk sal poog om met 'n kerklike huwelik (losstaande van die burgerlike huwelik) paartjies wat saamwoon sal begelei tot 'n kerklike huwelik. Baie redes waarom lidmate saamwoon en bang is om in die huwelik te tree sal hierdeur geminimaliseer word.
- * Die Kerk nou reeds 'n besluit kan neem oor kerklike huwelike en dat dit nou reeds in die praktyk van die kerklike en gemeentelike lewe moontlik sal wees om paartjies wat aan die kerklike vereistes voldoen, in te seën.
- * Predikante word losgemaak van hulle status as huweliksbevestigers wat deur die staat aangestel is, sodat nuwe wetgewing nie predikante in ongemaklike situasies sal laat beland nie.

Die aanbevelings van hierdie raad stem baie ooreen met die aanbevelings van die Raad vir Gesinsorg. Dit is dus belangrik dat hierdie twee rade ook met mekaar in gesprek sal tree. Die Kerk moet homself ook voortdurend op hoogte hou van veranderende wetgewing sodat lidmate van die Kerk hieroor ingelig kan word.

---oOo---

BYLAE

**Memorandum:
Werksaamhede in
Studentegemeentes**

STUDENTEGEMEENTES EN STUDENTEBEARBEIDING

1.1 VERSLAG OOR STUDENTEBEARBEIDING TE POTCHEFSTROOM

1.1.1 STATISTIESE GEGEWENS VAN DIE GEMEENTE

Die Studentegemeente Potchefstroom bestaan sedert 1967 (40 jaar). In vergelyking met vorige jare kan die lidmaatgetalle in die gemeente sedert die vorige Algemene Kerkvergadering soos volg weergegee word:

	2004	2007
Aantal belydende lidmate:	483	564
Dooplidmate:	30	34
Studente-lidmate:	394	473
Permanente lidmate:	89	91
Sieletal	513	598
Besoekpunte:	493	

1.1.2 AGTERGROND EN FUNKSIONERING VAN DIE GEMEENTE

Die Studentegemeente Potchefstroom bedien studente van al die tersiêre instellings in Potchefstroom. Studente vanuit al die gemeentes van die Kerk word geestelik versorg deur middel van studentebearbeiding. Hierdie bearbeiding is die fondasie waarop jongmense van die Kerk kan bou wanneer hulle die arbeidsmark betree en weer lid van die plaaslike gemeente word.

Die uitdaging na die vorming van die Noordwes Universiteit is om steeds die karakter en gees van die PUK kampus te behou. Die reëlins rondom die samesmelting van die Noordwes Universiteit het dit moontlik gemaak dat die kerke steeds 'n baie positiewe rol speel in die behoud van die Christelike karakter van die PUK-kampus. Skakeling met ander kerke op die kampus is besonder positief. Hierdie skakeling vind plaas deur gesamentlike beplanningsvergaderings en projekte wat gekoördineer word deur 'n Studente Bedienings Forum wat die kerke, in samewerking met die Universiteit, daar gestel het.

Huidiglik is daar 493 besoekpunte in die gemeente wat in 58 wyke verdeel is – 8 permanente lidmate wyke, 21 koshuiswyke en 29 dorpsstudente wyke. Nagraadse studente, oud-studente en dosente wat verspreid in Potchefstroom woon skakel by die gemeente in. Daar is ook twee huisouers van twee koshuise in die gemeente en 'n aantal personeel van die Potchefstroom kampus. Die kerkraad bestaan hoofsaaklik uit studente met veertien permanente lidmate kerkraad van die 122 kerkraadslede. Buiten die 473 studente is daar 26 studente uit ander kerke wat by die gemeente inskakel. Spontane evangelisasie lei daartoe dat hierdie studente by die gemeente inskakel.

1.1.3 HUIDIGE STAND VAN SAKE

Die lidmaattal van die gemeente het die afgelope drie jaar 'n stygende tendens van 16,70% getoon. Die studente lidmaattal staan tans op 473 lidmate. Die feit dat die gemeente 'n eie kerkgebou het maak die bediening op die kampus besonders van die ander kerke. Die studente heg baie waarde daaraan dat hulle in 'n eie kerkgebou eredienste kan bywoon en 'n pastorie waar hulle altyd tuis is. Die gemeente bestaan uit 80% studente en 20% permanente lidmate. Die sterk groep van permanente lidmate skep kontinuïteit en stabiliteit in die gemeente en beywer hulle vir die vooruitgang en leiding aan die bearbeiding van studente.

In die gemeente is daar elke Sondag 'n oggend- en aanderediens wat baie bevredigend deur die studente bygewoon word. Gedurende die vakansietyd is daar soms 'n oggenddiens. 'n Tendens wat opgemerk word is dat die erediensbywoning van studente uit ander kerke toeneem.

Daar word gepoog om by al die studente tydens huisbesoek uit te kom. 'n Hoë prioriteit word op individuele huisbesoek by elke student geplaas asook groepshuisbesoek in die koshuise. Met die individuele huisbesoek blyk dit nie altyd haalbaar in die dorp te wees nie aangesien die dorpsstudente nie altyd by hulle woonplekke beskikbaar is nie. Nogtans word baie tyd aan individuele huisbesoek spandeer om studente te besoek en ook te soek. Maandag-, Woensdag- en Donderdagaande word studente huisbesoek geskeduleer vanaf 20:00 tot 24:00. Dinsdagaande word ingerig vir huisbesoek by permanente lidmate. Woensdae is die predikant ook beskikbaar by die Kerk se kantoor op die kampus. Die Bybelstudie op Maandagaande dien ook as toerusting vir veral wykskerkraad om Bybelstudie in wyke aan te bied.

Die kategese funksioneer baie goed in die gemeente. Die studente help met die aanbied van kategese aan die kinders van die permanente lidmate. Barmhartigheidsdiens is hoog op die gemeente se prioriteitslys. Die gemeente is betrokke by die DPS huis in Potchefstroom en ondersteuning aan MRCC Ikageng gemeente.

In die studentegemeente word daar gebruik gemaak van die Winkerk gemeenteregister program om SMS-boodskappe aan studente te stuur en gereeld kontak met studente te behou. Naweke word die teks en tema van die prediking per SMS gestuur asook belangrike datums van vergaderings, byeenkomste en aksies in die gemeente. Daaglik word die studente wat verjaar ook geluk gewens deur die stuur van 'n SMS boodskap.

Die Hervormde Studentevereniging bied 'n groot verskeidenheid van aktiwiteite aan, geestelik sowel as sosiaal van aard, wat baie goed ondersteun word. Selfs studente wat nie in die Hervormde kerk is nie woon die gemeente se geleentheid baie goed by. Jaarliks word die Eerstejaarskamp gereël asook 'n ete met eerstejaars saam met hulle ouers. Elke maand beplan die HSV 'n byeenkoms vir die studente. Die golfdag en gemeentekamp het 'n instelling in die gemeente geword en die gemeente dinee in Augustus is gewoonlik een van die spoggeleenthede. Fondse word ook tydens Aardklop met 'n kosstalletjie ingesamel. Elke jaar word afgesluit met 'n gratis "Tiende ete" en afstuderendes funksie wat in Oktober plaasvind. Maandeliks word daar 'n wyksbyeenkoms en 'n bring en braai in die gemeente gehou. Die doel hiervan is dat die permanente lidmate en studente mekaar beter leer ken.

In die kommerwekkende en onseker tye waarin ons studente leef, het studente 'n groot behoefte aan stabiliteit, wat hulle by die Kerk kry.

1.1.4 FINANSIËLE SITUASIE VAN DIE GEMEENTE

Sonder die subsidie van die Algemene Kerkvergadering sal die gemeente dit moeilik vind om al sy finansiële verpligtinge na te kom. Die gemeente funksioneer soos al die gemeentes in die Kerk. Die maandelikse heffing, verpligte uitgawes en pensioenbydrae word stiptelik oorbetaal en die gemeente het geen skuld as nie. Skenkings asook vrywillige bydraes en offergawes help die gemeente om hierdie finansiële posisie te behou.

'n Versoek word jaarliks aan ouers van studente gerig om die studentebearbeiding finansiël te ondersteun en by te dra tot die instandhouding van die gemeente. Vir hierdie bydrae en offergawe van ouers is die gemeente baie dankbaar. Wat studente bydraes en bydraes van die permanente lidmate betref het die maandelikse offergawe en "Tiende maand dankoffer" in 2006 verhoog na R278 096.00 (R196 396.00 en R81 700.00 onderskeidelik). In die gemeente is ons egter daarvan bewus dat baie ouers hulle self finansiël tekort doen om hulle kinders 'n studiebeleentheid te gun - geleentheid wat baie van hulle self nooit gehad het nie.

Die gemeente maak ook voorsiening dat daar vervoer na eredienste en gemeente funksies beskikbaar is vir studente wat ver van die kerk en kampus woon en nie oor eie vervoer beskik nie. Om eie onkoste te dek (byvoorbeeld benodighede vir sosiale aktiwiteite ens.), hou studente addisionele fondsinsamelingsprojekte.

Die gemeente het ook begin met die opspoor van oudstudente van die gemeente. Die "Bond van Potchefstroom Hervormde oudstudente" het die doelstelling om by te dra tot die bevordering en uitbouing van die Studentegemeente. Deur die Bond sal gepoog word om potensiële donateurs vir studentebearbeiding te identifiseer, reünies te reël en met die oudstudente te kommunikeer.

In die gemeente is daar 'n Advies en Kontrole Komitee wat toesig hou oor die finansiële posisie van die gemeente en sien koördinerend en adviserend om na alle stoflike belange in die gemeente. Saam met die kerkraad help die komitee ook met die strategiese beplanning in die gemeente.

Die gemeente het groot waardering vir die finansiële steun van die Kerk ten einde volledig as gemeente te kan funksioneer.

1.1.5 UITDAGINGS VIR DIE GEMEENTE

'n Studentegemeente funksioneer soos al die gemeentes in die Kerk, maar met die verskil dat daar jaarliks nuwe lidmate by die gemeente inskakel en afstuderende studente die gemeente verlaat.

Die groei in lidmaattal in die gemeente dui op 'n sinvol en noodsaaklike funksionering van die Studentegemeente in Potchefstroom. Daar is 'n toename in studente en dit blyk asof die dorpstudente meer as die koshuisstudente toeneem. Al hoe meer studente woon in privaat behuising wat die uitdaging skep om die studente in die dorpswyke

meer effektief te bearbei. 'n Struikelblok in die studentebearbeiding, veral met dorpstudente, is die inligting van voornemende studente wat nie aan ons gemeente deurgee word nie. Sou die besluite van die vorige Algemene Kerkvergaderings uitgevoer kon word sal dit die opspoor en inskakeling van studente baie meer vergemaklik. Dit gebeur egter toenemend dat studente, wat nie by die gemeente inskakel nie en wel op ander wyses in die dorp opgespoor word, aandui dat hulle by hulle tuisgemeentes inskakel. In gesprekke met tuisgemeentes en tuisgemeente predikante blyk dit dat sommige studente wel daarby uitkom om by hulle tuisgemeentes in te skakel, maar nie almal nie.

Op die kampus word studente blootgestel aan ander kerke en drukgroepe wat vreemd is aan ons eie kerklike verkondiging en tradisie. Omdat studente elke dag gekonfronteer word met morele waardes en lewensvrae bly daar 'n soeke na antwoorde by die kerk, veral dan die Hervormde Kerk. Die uitdaging is juis om nie te konformeer met ander groeperinge nie, maar om die unieke etos van die Hervormde Kerk by ons jong lidmate te vestig. Hierdie uitdaging lê wyd op die terrein van elke studentegemeente van die Kerk. Die studentebearbeiding is die fondasie waarop jongmense van die Kerk kan bou wanneer hulle die arbeidsmark betree en weer lid van die plaaslike gemeente word. Die vormingswerk wat in die Studentegemeente gedoen word, is inderdaad vir die Kerk van onskatbare waarde en die oënskynlike wegbeweeg van die kerk se jongmense plaas 'n baie groot verantwoordelikheid op studentebearbeiding.

1.1.6 TOEKOMSBLIK EN TOEKOMSBEPLANNING

In die lig van al die bogenoemde aktiwiteite en werksaamhede is dit baie duidelik dat die bestaan van die Studentegemeente in Potchefstroom uiters noodsaaklik is. Daar bestaan geen twyfel nie dat die Studentegemeente Potchefstroom 'n belangrike rol speel in die vorming van ons jong lidmate tot meelewende lidmate van die kerk. In 'n wêreld wat toenemend verander, bly die kerk 'n anker en toevlugsoord in die studentelewe. Hier leer die studente vanaf die Eerstejaarskamp om eienaarskap in hulle nuwe gemeente te aanvaar.

Indien lidmate van die Kerk voortgaan om hulle kinders aan die Noordwes Universiteit te laat studeer, sal die Christelike karakter steeds die normgewende op die kampus bly. Die Kerk word vir die studente 'n tuiste en 'n veilige plek waar hulle tuis kan voel saam met ander studente in die Studentegemeente. Die meeste studente se ouerhuise is in ander dorpe en stede buite Potchefstroom. Studente van Namibië, Zambië, Botswana, asook studente wie se ouers geëmigreer het na Ghana, Engeland, Nieu-Seeland en Australië, vind in die gemeente 'n tuiste.

Die Studentegemeente Potchefstroom het tans 'n infrastruktuur en gemeentestelsel in plek met 'n kontinuïteit in leierskorps. Dit word onder andere moontlik gemaak deur die sterk groep studente en permanente lidmate in die gemeente. Tans is die gemeente in die beplanningsfase om 'n ontspanningsentrum met 'n swembad op die kerkterrein op te rig. 'n Tweede fase beplanning is om studentebehuising op te rig langs die kerkgebou, om die gemeente te lei tot groter finansiële selfstandigheid. Hierdie projekte word in die vooruitsig gestel, maar is onderhewig aan skenkings en donasies om sodoende nie 'n finansiële las op die studentebearbeiding te plaas nie.

Die noodsaaklike bearbeiding van studentelidmate van ons Kerk aan die PUK is van

uiterste belang. Daar heers 'n goeie gesindheid wat die Kerk van die Universiteit ontvang, en maak die bearbeiding en vorming van studentelidmate in die huidige lewensomstandighede uiters noodsaaklik. Tydens 'n student se studentejare besluit die student oor die inrigting van sy/haar lewe en is die Kerk daar om in hierdie verband te help om rigting aan te dui.

1.1.7 SLOTWOORD

Die Studentegemeente bedank die Kerk vir die geleentheid om is die huidige tyd waarin ons leef studentebearbeiding in Potchefstroom te kan doen. Die gemeente is besonder dankbaar vir die Kerk se volgehoue en positiewe bydrae tot die instandhouding van die standplaas. Daar is een standplaas wat tans deur ds Rudy Denton gevul word.

Die kerkraad en gemeente se bede en ywer is om so te werk dat die Koninkryk van God gedien sal word.

1.2 **VERSLAG OOR STUDENTEBEARBEIDING TE PRETORIA (PHILADELPHIA)**

1.2.1 STATISTIESE GEGEWENS VAN DIE GEMEENTE

Aantal belydende lidmate:	628
Dooplidmate:	87
Studente-lidmate:	408
Permanente lidmate:	228
Besoekpunte:	530

1.2.2 FUNKSIONERING VAN DIE GEMEENTE

Die gemeente funksioneer as twee gemeentes in een. Die rede hiervoor is dat die gemeentelike strukture vir studente en permanente (nie-studente) lidmate los van mekaar funksioneer. Beide groepe het sy eie vergaderings van die ampte wat opsig hou oor die bediening van spesifiek die studente of die permanente lidmate. Twee maal per jaar is daar gesamentlike vergaderings om oor gemeenskaplike sake besluite te neem. In praktyk is dit meestal die permanente lidmate wat die oggenderedienste bywoon en die studente lidmate wat die aanderediens bywoon.

In die gemeente word eredienste regdeur die jaar gehou. Tydens vakansietye word elke Sondag ten minste een erediens (dikwels self twee) gehou. Ook al die kerklike feesdae word in die gemeente gevier.

Vyf jaar gelede is dr PJ van Staden se standplaas afgeskaal en die fondse wat beskikbaar geword het, het meegebring dat ds M Basson na die gemeente beroep is. Hierdie bedeling het 'n meer effektiewe bediening veral onder damesstudente moontlik gemaak. Teen die einde van 2006 is ds Basson van haar standplaas losgemaak en is dr Jonanda Groenewald in die deelsorg standplaas beroep (dr Groenewald was met kraamverlof van Februarie tot Mei 2007). Die ander standplaas in die gemeente is 'n vol standplaas wat tans deur ds MJ Slabbert gevul is.

Daar word gepoog om by al die studente tydens groepshuisbesoek uit te kom. Verder

word 'n hoë prioriteit op individuele huisbesoek by elke student geplaas. Pastorale gevalle is besig om teen 'n geweldige tempo toe te neem.

Gedurende die week is daar elke aand van die week 'n aktiwiteit by die gemeente waar op die behoeftes van studente gefokus word. Daar is tans 9 kampe, 'n fietstoer, staptoere, weeklikse Bybelstudies, JOOL-aksies en 5 deurlopende uitreikaksies wat deel van die gemeente se bediening vorm.

1.2.3 FINANSIËLE SITUASIE VAN DIE GEMEENTE

Tans is die gemeente totaal afhanklik van subsidie van die Raad van Finansies om die bediening aan studente te befonds. Die gemeente is self verantwoordelik is vir 'n halwe standplaas, terwyl daar slegs vir een en 'n halwe standplaas subsidie ontvang word. Die gemeente lewer dus 'n bydrae tot die tweede standplaas van ongeveer R 12 000.00 per maand en dra volledig die res van die bedryf van die gemeente uit offergawes.

Die offergawes wat jaarliks van studente ontvang word is minder as die heffingsbedrag wat per belydende lidmaat uitbetaal moet word. Dit plaas addisionele druk op die permanente lidmate om die studente se heffing-kostes te "subsidieer". Hieruit is dit duidelik dat daar geen manier is hoe die gemeente kan bly funksioneer sonder sy permanente lidmate of sonder subsidie van die Raad van Finansies nie. Die enigste rede waarom die gemeente wel die rasionalisasie kon verwerk tot op hede, is die buitengewoon goeie bydraes van die permanente lidmate. Baie moeite word gedoen om tog by studente 'n offervaardigheid te kweek.

Daar bestaan wel 'n geleentheid om ouers van eerstejaars te sien met die Ouerdag van die Universiteit en hulle om 'n eenmalige offergawe of debietorder te vra. Die reëling is redelik suksesvol, maar dit blyk dat ouers nie altyd die Ouerdag bywoon of by die geleentheid verkies om die predikante van hulle kinders te ontmoet nie! Die Universiteit het goedgunstiglik, ná baie besorgdheid deur die kerke uitgespreek is, 'n markiestent voor die Aula beskikbaar gestel vir die kerke. Vroeër is die kerke op die uithoek van die kampus geplaas. Tans is ons verhouding met die Universiteit redelik goed.

1.2.4 TOEKOMSBEPLANNING

Daar is in die onlangse verlede tientalle projekte ondersoek om 'n styging in die inkomste van die gemeente te realiseer. Nie alle projekte het haalbaar blyk te wees nie, maar elke moontlike poging om al meer finansieel onafhanklik te word is aangegryp.

Die projek om kothuise as studente-behuising op die gemeente se parkeerterrein te bou was 'n groot sukses. Die projek het reeds aan die begin van 2002 begin om inkomste te genereer. Tans ontvang die gemeente ongeveer R10 000 per maand hieruit.

'n Volgende aspek van die toekomsbeplanning wat tans uiters relevant is, is die feit dat die koshuisstudente dramaties afgeneem en die dagstudente dramaties toegeneem het. Dit het die bediening aan studente 'n nog meer arbeidsintensiewe bediening gemaak. Dit lyk of hierdie tendens beslis in die toekoms sal voortgaan.

1.2.5 IS DIE GEMEENTE OP DIE KAMPUS NOODSAAKLIK?

Selfs met 'n aktiewe studentegemeente is daar van ons lidmate wat by die NG Kerk en

die Charismatiese kerke inskakel omdat beide die kerke uiters groot en effektiewe studente-aksies het en studente soms saam met hulle vriende wil inskakel. As Philadelphia se bediening op die kampus egter ingeperk sou word, sal dit ernstige implikasies hê vir die toekomstige welwese van die Kerk in geheel. Die Kerk kan net op geen manier die professionele leierskorps van die kerk van die toekoms verloor nie. Dit kan onomwonde gestel word dat Philadelphia 'n kardinaal belangrike rol speel in die toekoms van die Kerk en die Kerk se toekomstige predikante.

Dit wil lyk of daar die laaste paar jaar 'n geneigdheid onder lidmate (en veral ook lidmate van ander kerke) is om aksies en eredienste van die gemeente sporadies by te woon sonder om formeel in te skakel. Na raming is sowat 18% van die persone wat deel in die aktiwiteite van die gemeente van buite die gemeente afkomstig. Philadelphia poog om 'n nog groter invloed op sy omgewing uit te oefen.

1.2.6 DIE PAD VORENTOE...

Die realiteit wat die gemeente beleef is dat studentebearbeiding die afgelope paar jaar aansienlik moeiliker geword het. Studente is nie meer wat hulle tyd en energie betref so beskikbaar soos in die verlede nie. Byna alle studente het tans aandklasse en is om finansiële redes verplig om vakansies te werk. Dit vra dat daar op 'n nuwe manier gewerk moet word. Die situasie, wat nuwe uitdagings vir die gemeente stel, vra kreatiewe denke oor studentebediening. Daar is vervolgens die laaste paar jaar groot klem op evangelisasie, kleingroepe en 'n dinamiese studentebediening geplaas.

'n Groot besorgdheid is dat bitter min gemeentes inligting aanstuur oor studente wat aan UP kom studeer. Soms is dit die enigste vorm van inligting wat kontak met 'n student moontlik maak.

Ons het die afgelope paar jaar hard gewerk om finansiële beheer en uiters konserwatiewe besteding te handhaaf om sodoende die rasionalisasie van die verlede te kon hanteer. Tans gaan dit baie goed ten opsigte van die infrastruktuur en kontinuïteit in leierskorps in die gemeente. Dit is moontlik gemaak deur die sterk groep van permanente lidmate. Die gemeente is baie goed op pad om finansiëel en ten opsigte van infrastruktuur selfstandig te wees. Die gemeente is baie dankbaar vir die positiewe gesindheid van die Kerk jeens die bediening. Verder is ons ook dankbaar vir die goeie belegging wat die Kerk in die lewens van soveel lidmate maak. Ons onderneem om goeie rentmeesters te wees en poog om steeds 'n groter rol te speel in die lewens van mense. Die gemeente het die Kerk se ondersteuning en gebede in die opsig ontsettend nodig.

1.3 VERSLAG OOR STUDENTEBEARBEIDING TE JOHANNESBURG-WES

1.3.1 AGTERGROND EN FUNKSIONERING VAN DIE GEMEENTE

Die gemeente Johannesburg-Wes bestaan uit twee gedeeltes, naamlik die permanente inwoners van die omgewing (wat oorwegend die oggenddienste bywoon) en die studente wat aan die Universiteit van Johannesburg studeer (wat die aanddienste bywoon). Hierdie twee gedeeltes funksioneer egter as 'n eenheid: Die kerkraad bestaan uit permanente inwoners sowel as studente, en so hanteer alle belangegroepe die bestuur van die gemeente gesamentlik.

1.3.2 HUIDIGE STAND VAN SAKE

Vanaf Februarie 2000 was dr Jonanda Groenewald verantwoordelik vir die bearbeiding van die studente in hierdie gemeente. Sy het egter 'n beroep na die gemeente Philadelphia aangeneem in Desember 2006. Ds Jackie Dippenaar is in April 2007 bevestig as die nuwe studentepredikant.

Die studentegemeente is aktief betrokke op die kampus van die Universiteit van Johannesburg. Die Hervormde Studentevereniging bied talle projekte en sosiale aktiwiteite aan op en rondom die kampus, daar word jaarliks kampe en toere gehou, en barmhartigheidsdiens is hoog op die gemeente se prioriteitslys. Die predikant bied weekliks Bybelstudies op kampus aan, wat getrou bygewoon word deur die studentelidmate, sowel as ander belangstellendes. Daar word ten minste een maal per jaar huisbesoek by al die lidmate gedoen, en daar word gereeld groepsbesoeke gereël. Aangesien die meeste koshuisstudente ver van hul ouerhuise af woon, speel die kerk 'n baie belangrike rol in hul lewens – dit is nie net hulle geestelike tuiste nie, maar word in die volle sin van die woord hulle huis weg van die huis af.

Spontane evangelisasie lei daartoe dat 'n groot hoeveelheid van die studente wat by die gemeente inskakel, oorspronklik in ander kerke was. Daar is 'n behoefte aan nugtere besinning oor die Woord van God op kampus, en daarom maak baie studente die Hervormde Kerk hul tuiste.

1.3.3 FINANSIËLE SITUASIE VAN DIE GEMEENTE

Die finansiële situasie van die gemeente is van só 'n aard dat die gemeente beslis nie sal kan funksioneer sonder die subsidie van die kerkkantoor nie. Die studente doen baie moeite om fondse in te samel om al hul projekte en kampe te finansier, en die diakens samel ywerig offergawes in, maar studente se offergawes is nie genoegsaam om 'n standplaas te kan onderhou nie.

1.3.4 UITDAGINGS VIR DIE GEMEENTE

Die aard en struktuur van die studentelewe verander maar saam met al die ander dinge in die land, en dit bly vir die gemeente 'n uitdaging om telkens aan te pas by die veranderende omstandighede. Maar hierdie gemeente sien uitdagings van hierdie aard as geleenthede om te groei. Solank as wat daar studente aan die Universiteit van Johannesburg studeer, sal daar 'n behoefte wees aan 'n studentegemeente.

1.3.5 TOEKOMSBLIK EN TOEKOMSBEPLANNING

Studente word blootgestel aan allerhande vreemde godsdienste en gebruike op kampus. Dit lei baie maklik tot verwarring en skep baie vrae in die studente se gemoedere. Verder word daar ongelooflik baie druk op studente geplaas om te presteer. In beide gevalle is die kerk die enigste plek waar studente se vrae beantwoord kan word en waar hulle die nodige ondersteuning kry om kop bo water te kan hou te midde van hulle omstandighede. Daarom is dit belangrik dat die kerk op kampus bly voortbestaan. 'n Studentegemeente is 'n student se eerste onafhanklike ervaring van die Kerk. As hulle dit positief ervaar, sal hulle moeite doen om wanneer hulle begin werk en elders in gemeentes inskakel, hierdie positiewe gees die res van die land in te dra.

Vandag se studente is môre se leiers – hierdie gemeente wil graag hê dat hierdie jongmense nie net geestelik groei nie, maar ook lief word (en bly) vir die Hervormde Kerk.

1.3.6 SLOTWOORD

Die gemeente Johannesburg-Wes wil graag die Hervormde Kerk bedank vir die voorreg en die geleentheid om onder sulke gunstige omstandighede deel te kan hê aan die bediening van studente in ons land.

1.4 VERSLAG OOR STUDENTEBEARBEIDING TE STELLENBOSCH

1.4.1 AGTERGROND EN FUNKSIONERING VAN DIE GEMEENTE

Die gemeente Stellenbosch het naas die kerkgebou in Stellenbosch, ook 'n preekpunt in Worcester. Stellenbosch en omgewing, sowel as Worcester en omliggende dorpe word bedien. Dit sluit dorpe soos Villiersdorp, Rawsonville, Robertson en Ceres in en strek so ver as die Koue Bokkeveld. Daar is tans 203 belydende lidmate, waarvan 40 studente is.

Die arbeidsveld kan in 4 dele verdeel word, naamlik die bearbeiding van die permanente lidmate van Stellenbosch, die lidmate van Worcester, die studente in Stellenbosch en die bestuur van die Woonstelgebou op die kerkterrein. Daar is elke Sondag 3 eredienste, met oggenddienste in Stellenbosch (08h30) en Worcester (11h00) en aanddienste in Stellenbosch (19h00). Daar is slegs een standplaas wat tans deur ds Chris le Roux gevul word.

1.4.2 HUIDIGE STAND VAN SAKE

Dit gaan goed met die gemeente en wat die statistiek betref, is daar 'n geringe stygende lyn oor die laaste 5 jaar. Dit geld die lidmaattal sowel as lidmate se betrokkenheid. Ons is veral dankbaar dat dit goed gaan met die studentebearbeiding en dat daar 'n besliste styging is in hul erediensbywoning en betrokkenheid by die HSV. Van die 40 studente is daar tot 35 wat gereeld eredienste bywoon en 25 wat aan die HSV-aktiwiteite deelneem. Nagmaal word ook besonder goed deur die studente bygewoon, selfs al word dit slegs in die oggend bedien. Oor die algemeen woon die studente eerder die aanddienste by.

Daar is geen vakante studentewyk nie en die studente is meer as bereid om op die kerkraad te dien. Die HSV kom elke Maandagaand byeen waar Bybelstudie en aktuele besprekings mekaar afwissel. Hierdie byeenkomste word aangevul met sosiale byeenkomste, uitstappies en kampe. So is dit al tradisie om een maal per jaar op 'n plaas van lidmate in die Koue Bokkeveld te gaan uitkamp, omring deur die Sederberge. Omdat die predikant die res van die gemeente ook moet bearbei, is slegs Maandagaande beskikbaar vir studentebearbeiding. Daarom word daar gepoog om na die HSV-byeenkomste ook huisbesoek by studente te doen, dikwels in die vorm van wyksbesoeke.

Elke jaar word afgeskop met 'n Aanvangskamp waarheen die nuwe eerstejaars sowel as die seniorstudente genooi word. So leer die studente mekaar ken en word daar bande gesmee wat hopelik deur die loop van die jaar versterk word. Betrokkenheid by die

HSV-bedrywighede hang tot 'n groot mate saam met die bywoning van die aanvangskamp. Tydens die kamp bly die studente in die woonstelle op die terrein en gaan daarvandaan op daaglikse uitstappies, wat een nag se uitslaap in die berge of by die see insluit.

Die studente sien dit as deel van hul roeping as gelowiges om ook dienswerk te verrig. Elke jaar is daar een Saterdag 'n uitstappie na die MRCC se gemeente in Kayelitsha waar hulle die kerkgebou uitverf en basiese instandhouding doen. Hierdie dienswerk het reeds daartoe gelei dat een koshuis, onder leiding van 'n HSV lid in die koshuis, as hul Jooluitreik die speelterrein van die Bewaarskool by die Kayelitsha gemeente opgeknap het en klimrame daar gebou het.

1.4.3 FINANSIËLE SITUASIE VAN DIE GEMEENTE

Danksy die woonstelblok op die terrein ontvang die standplaas geen subsidie nie en is die gemeente selfonderhoudend. Die woonstelle word aan studente uitverhuur deur die jaar en aan vakansiegangers in Desember en Januarie. Dit is wel moeilik, aangesien daar maar weinig offergawes van studente ontvang word en heffings steeds betaalbaar is, maar ons is baie dankbaar dat ons steeds kan oorleef. Dankie aan die ouers wat maandeliks 'n offergawe vir hul kinders oorbetal. Die kerkraad probeer om die meeste van die studenteaktiwiteite te subsidieer om sodoende by te dra tot die studentebearbeiding.

1.4.4 UITDAGINGS VIR DIE GEMEENTE

Die grootste uitdaging tans is om die studente te bereik wat nog nie betrokke is of inskakel nie. Daar is enkele studente wat tydens hul verblyf hier saam met vriende na ander kerkgenootskappe gaan en dan natuurlik die studente wat nêrens inskakel nie. Dit is begryplik dat studente soms saam met vriende gaan, aangesien daar baie min Hervormers op die kampus is. Dikwels is daar slegs een Hervormer in 'n hele koshuis. Aan die anderkant gebeur dit ook toenemend dat studente hul vriende saambring na ons gemeente.

Die Universiteit stel nie meer aan die begin van die jaar 'n lys met lidmate aan die kerke beskikbaar nie. Dit het tot gevolg dat die gemeente net van studente weet as hulle besonderhede aan ons deurgegee word of as hulle uit hul eie kom aanmeld. Daar is tydens die vorige Algemene Kerkvergadering besluit dat kerkrade die besonderhede van voornemende studente aan studentegemeentes moet deurgee. Kerkrade word ook jaarliks per skrywe daaraan herinner. Ongelukkig gebeur dit nog bitter min dat kerkrade of predikante sulke name deurgee. Einde 2006 was daar slegs 3 predikante wat sulke name deurgee het. Sedertdien het ons 'n hele paar studente se besonderhede op ander maniere ontvang. Dit maak dit baie moeilik om studente na die aanvangskamp te nooi. Daarom word daar 'n beroep op predikante en kerkrade gedoen om asseblief die besonderhede betyds deur te gee, sodat die studente bereik kan word.

'n Volgende uitdaging waarmee daar hierdie jaar reeds begin is, is om die HSV aktiwiteite uit te brei sodat dienswerk en barmhartigheid 'n groter deel daarvan uitmaak.

1.4.5 TOEKOMSBLIK EN TOEKOMSBEPLANNING

Die gemeente is positief oor die toekoms ten opsigte van die studentebearbeiding, maar

bly ook besig met beplanning om die werk nog meer effektief te doen. Die aantal studentewyke is vermeerder en meer studentekerkraadslede is verkies, sodat hul wyke kleiner is en hulle meer aandag kan gee aan die lidmate in hul wyke.

Een van die senior studente is deur die kerkraad aangestel as jeugwerker om in samewerking met die predikant hierdie werksaamhede te koördineer. Die werksaamhede van die jeugwerker sal ook verder uitgebrei word.

Die bestuur van die HSV het besluit om van hierdie jaar af meer aandag te gee aan dienswerk, soos die werk by Kayelitsha. Daar was reeds 'n uitstappie na 'n Ouetehuis met verswakte bejaardes waar daar aan elke bejaarde 'n besoekie gebring is en 'n blommetjie gegee is. Die studente het ook deelgeneem aan die NHSV se jaarlikse vrugtefees by Huis Horison, 'n tehuis vir verstandelik gestremdes. Daar word in die besonder beplan om meer by barmhartigheid betrokke te raak.

1.4.6 SLOTWOORD

As studenteleraar is dit vir my 'n besondere voorreg om by hierdie deel van die Kerk se werk betrokke te wees en om op so 'n vlak met ons jongmense te werk. Hoewel daar dikwels kommer uitgespreek word oor ons jongmense en ons Kerk se toekoms, is ek baie positief ten opsigte van die jong Hervormers wat hier studeer en deel is van die gemeente. Hulle is baie positiewe jongmense, lojaal teenoor hulle Kerk en ernstig oor hul geloof.

1.5 VERSLAG OOR STUDENTEBEARBEIDING TE BLOEMFONTEIN

1.5.1 AGTERGROND EN FUNKSIONERING VAN DIE GEMEENTE

Met ons aankoms in Bloemfontein was daar geen studente lidmate nie. Die name van studente wat deur die gemeente gegee is was baie ou lyste wat al afgestudeer het. 'n Naamlys is deur een van die kerkraadslede by die Universiteit gekry van waar die studente geskakel is. Die studente wie se name op die lys verskyn het was meestal NG of Gereformeerde kerk se studente. Die studente wat vanaf die lys opgespoor is het ek gaan sien en ook huisbesoek gaan doen. Baie was verbaas om te hoor dat hier nou ook 'n studente bediening vir Hervormde studente is. Met die Ringsvergadering van 21 Mei 2005 was 40 studente al opgespoor en besoek.

Mnr Nick Venter (Assistentdirekteur: Akademiese Studentedienste) van die Universiteit is besoek wat 'n naamlys gegee het wat meer korrek was. Die persone is geskakel en aan die einde van 2005 was die studente tal op 90. Die aantal studente wat in 2005 afgestudeer het was 11.

In die middel van Februarie 2006 is 'n naamlys van die Sentrale Universiteit vir Tegnologie ontvang vanwaar die studente geskakel is, en Hervormde studente opgespoor is. Daar is ook naamlyste van die Koshuise van die Universiteit van die Vrystaat bekom. Die studente is besoek en skakel tans in.

1.5.2 HUIDIGE STAND VAN SAKE

Die lidmaattal staan nou op 118. Bloemfontein studentebediening is deel van

Bloemfontein gemeente. Die standplaas vir studentebediening word tans deur ds Charl Greeff gevul.

Die studente het verskillende aktiwiteite wat deur die jaar aangebied word, waar onder andere 'n eerstejaarskamp, dinee, sterrewag aand, asook talle ander informele aktiwiteite. Die Bybelstudie funksioneer goed, en word ook tydens die eksamen aangebied. Hoewel min studente dit in die eksamentyd bywoon het sommige studente net 'n bietjie motivering nodig. Dit word Woensdae aande vanaf 19:00 tot 20:00 en Donderdae van 20:00 tot 21:00 aangebied. Eredienste vind Sondag aande om 18:00 plaas in die kerkgebou van Bloemfontein gemeente. Die eredienste word volgens die kerklike jaar gehou. Die erediens bywoning bly verbeter soos studente opgespoor word. Studente wat probleme met vervoer het, word deur ander studente na die erediens aangery.

1.5.3 FINANSIËLE SITUASIE VAN DIE GEMEENTE

Bloemfontein studente bediening is deel van Bloemfontein gemeente en het daarom nie 'n aparte Bankrekening nie en word onder Bloemfontein gemeente se boeke hanteer. Die studente het deur verskillende fonds insamelings al fondse begin in.

1.5.4 UITDAGINGS VIR DIE GEMEENTE

Die uitdaging is om die bediening onder die studente bekend te maak, asook waar die kerk geleë is, en om hulle betrokke te kry by die verskillende gemeente aktiwiteite.

1.5.5 TOEKOMSBLIK EN TOEKOMSBEPLANNING

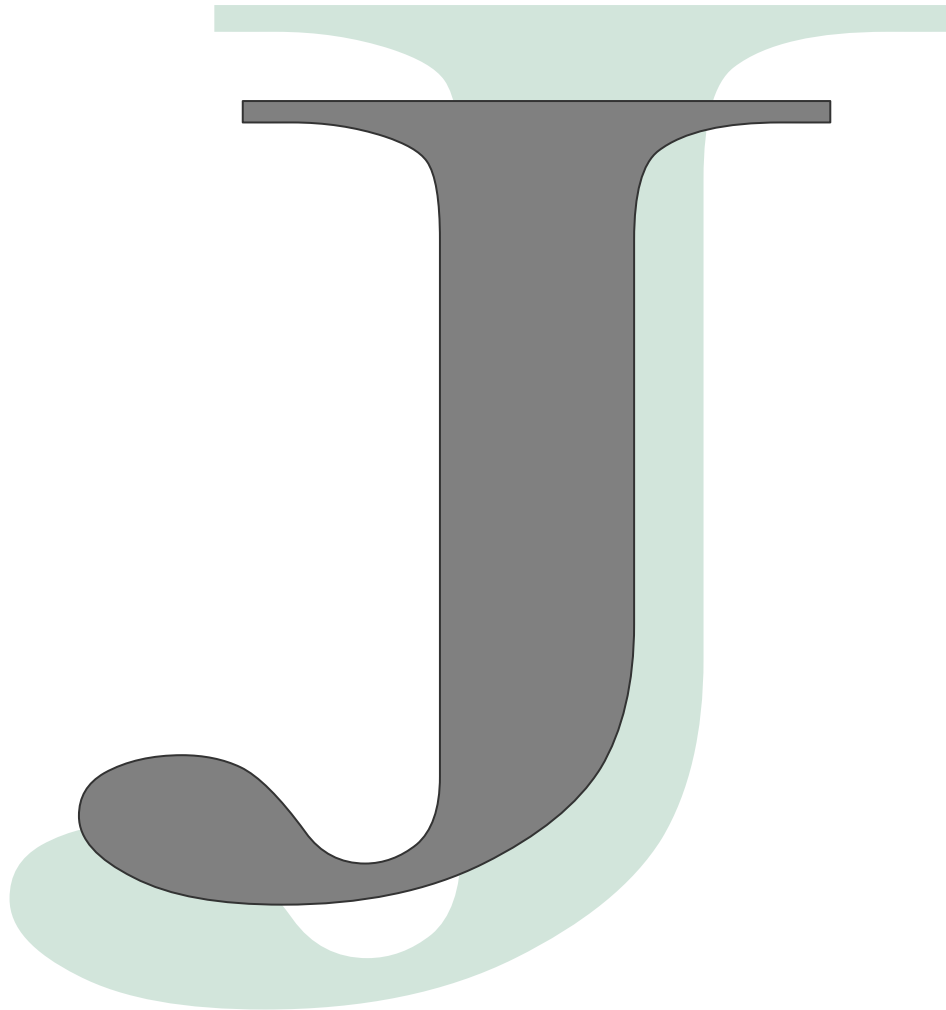
Die studente bediening is huidiglik in 'n opkomende ontwikkelings fase en glo dat die bediening sal bly groei. Die beplanning is om die gemeente meer op kampus onder die studente bekend te maak asook deur studente wat in koshuise woon meer op kampus sigbaar te maak. Die inligting rakende ons studente bediening asook die eerstejaarskamp word saam met die Universiteit van die Vrystaat se aansoekvorms uitgestuur sodat toekomstige studente bewus kan wees van die Hervormde kerk se studente bediening en aktiwiteite.

1.5.6 SLOTWOORD

Ek wil my dank uitspreek teenoor God Drie - Enig vir die voorreg wat ek het om in diens van Hom te staan. Dit is vir my 'n voorreg om met die studente te kan werk. Hiermee wil ek my dank teenoor die Algemene Kerkvergadering uitspreek wat dit moontlik maak dat daar studente bediening in Bloemfontein kan wees.

---oOo---

BYLAE

Finansiële state

BYLAE

K

**Resultaat van ondersoek:
Omskakeling van Vaste
Voordeel na Vaste Bydrae
Fonds**

PREDIKANTE PENSIOEN-, WEDUWEE- EN WESEFONDS

VOORBEELDE VIR SPESIFIEKE GEVALLE TER ILLUSTRASIE

Al die lede se voordeel is bereken op 1 Maart 2007 asof daar op 1 Maart 2007 na 'n vastebydraefonds omgeskakel word. Hierdie voordeel word vergelyk met die vastevoordeel wat tans van toepassing is. Daar moet in gedagte gehou word dat die huidige voordeel bereken is op die bestaande, nie-markverwante, versorgingsvoordeel en ook die nie-markverwante pensioenfaktor. Indien die syfers aangepas sou word om meer markverwant te wees kan dit 'n heel ander prentjie na vore bring.

Die grys gekleurde syfers verteenwoordig persone wat slegter daaraantoe sal wees na die omskakeling.

Geslag		Pensioen Datum	Ouderdom 01/03/2007	VV	VB 2%	VB 4%
F	50%	01/07/2006	26.00	32.7%	50.6%	77.4%
F	50%	01/05/2005	26.33	33.4%	49.8%	76.3%
M	50%	01/05/2005	26.83	33.0%	48.4%	73.7%
M	100%	01/05/2006	27.00	64.1%	99.4%	150.4%
M	50%	01/06/2004	27.08	33.6%	50.5%	76.9%
M	50%	01/12/2004	27.25	33.0%	49.4%	75.0%
M	100%	01/09/2005	27.75	63.9%	93.7%	140.8%
M	50%	01/07/2004	27.75	32.9%	47.5%	71.8%
M	50%	01/05/2004	27.83	33.0%	47.3%	71.3%
M	50%	01/06/2004	27.92	32.9%	46.9%	70.6%
M	50%	01/07/2005	27.92	32.0%	46.2%	69.4%
M	50%	01/03/2005	28.67	31.6%	45.8%	68.2%
M	100%	01/02/2005	28.67	63.4%	91.7%	136.6%
M	100%	01/07/2003	28.75	65.9%	92.9%	139.1%
M	50%	01/06/2004	28.83	32.1%	45.6%	67.9%
M	100%	01/06/2006	29.50	59.8%	88.1%	129.2%
M	100%	01/04/2003	29.50	65.0%	92.0%	136.6%
M	50%	01/03/2004	30.00	31.4%	45.8%	67.4%
M	50%	01/09/2002	30.25	32.4%	45.6%	67.4%
M	50%	01/07/2002	30.25	32.5%	45.7%	67.5%
M	100%	01/05/2005	30.42	60.1%	86.7%	126.4%
M	100%	01/12/2001	30.58	65.5%	89.6%	132.1%
M	100%	01/11/2002	30.75	63.7%	87.2%	127.8%
M	100%	01/06/2002	30.92	64.1%	86.3%	126.5%
M	100%	01/03/2004	31.42	60.4%	84.9%	122.8%
M	50%	01/03/2006	31.75	28.3%	40.0%	57.1%
M	100%	01/09/2003	31.92	60.4%	81.7%	117.8%
M	100%	01/12/2005	31.92	56.7%	79.0%	112.8%
M	100%	01/05/1999	32.42	66.7%	87.6%	127.5%
M	100%	01/08/2001	32.67	62.6%	83.0%	119.7%
M	100%	01/02/2001	32.75	63.3%	83.0%	119.7%
M	100%	01/04/2002	33.00	60.9%	84.1%	120.4%
M	100%	01/02/2000	33.67	63.4%	81.9%	117.3%
M	50%	01/01/2000	33.75	31.7%	40.7%	58.2%

Geslag		Pensioen Datum	Ouderdom 01/03/2007	VV	VB 2%	VB 4%
M	75%	01/09/2002	34.25	43.6%	58.9%	83.0%
M	100%	01/02/2001	34.33	60.6%	79.9%	113.1%
M	50%	01/01/2003	34.42	28.7%	38.4%	54.0%
M	100%	01/09/2005	34.50	52.8%	73.0%	101.3%
M	50%	01/07/2003	34.58	28.1%	37.6%	52.6%
M	100%	01/05/1998	34.75	64.5%	80.4%	114.5%
M	100%	01/11/1997	35.00	64.9%	83.5%	118.8%
M	100%	01/04/2001	35.08	59.1%	78.5%	110.2%
M	100%	01/01/1998	35.08	64.5%	82.7%	117.4%
F	50%	01/05/2001	35.17	29.4%	38.4%	53.9%
M	100%	01/08/1997	35.75	64.1%	78.5%	110.8%
M	100%	01/03/1997	35.75	64.8%	79.0%	111.7%
F	100%	01/08/1999	35.92	60.5%	74.1%	103.8%
M	100%	01/02/1996	36.08	66.0%	82.2%	116.1%
M	100%	01/03/1995	36.17	67.4%	82.7%	117.1%
M	100%	01/06/2000	36.17	58.7%	76.0%	105.7%
M	100%	01/06/2003	36.33	53.5%	71.0%	97.3%
M	100%	01/11/1995	36.58	65.6%	79.1%	111.4%
M	100%	01/04/1996	36.75	64.6%	77.4%	108.5%
M	50%	01/11/2003	36.83	26.0%	33.6%	45.7%
M	100%	01/02/1996	36.92	64.6%	76.4%	106.9%
M	100%	01/07/2002	37.08	53.8%	70.9%	96.8%
M	100%	01/09/2006	37.08	46.9%	65.5%	87.7%
F	50%	01/04/2005	37.17	24.5%	32.9%	44.4%
F	100%	01/04/2001	37.17	55.7%	71.2%	97.7%
M	50%	01/07/1996	37.25	31.7%	38.8%	54.0%
M	100%	01/11/1996	37.25	62.8%	77.1%	107.3%
M	100%	01/02/1994	37.33	67.2%	80.0%	112.2%
M	100%	01/02/1996	37.33	63.9%	77.5%	107.9%
M	100%	01/03/1998	37.33	60.5%	74.8%	103.5%
M	100%	01/10/1994	37.33	66.1%	79.2%	110.8%
F	100%	01/08/1992	37.33	69.7%	81.6%	115.2%
M	100%	01/06/1995	37.33	65.0%	78.3%	109.3%
M	100%	01/07/2001	37.58	54.6%	69.0%	94.1%
M	100%	01/11/1998	37.58	59.0%	72.5%	99.8%
M	100%	01/03/1997	37.83	61.3%	72.9%	100.7%
M	100%	01/03/1994	37.92	66.1%	76.1%	106.0%
M	100%	01/01/1995	38.08	64.5%	77.9%	108.1%
F	100%	01/07/1998	38.08	58.7%	72.7%	99.8%
M	100%	01/04/1995	38.25	63.8%	76.4%	105.6%
M	100%	01/06/1995	38.25	63.5%	76.2%	105.3%
F	100%	01/12/2001	38.58	52.3%	65.0%	87.6%
M	100%	01/06/1995	38.67	62.8%	73.6%	101.3%
F	100%	01/05/2000	39.00	54.2%	68.0%	91.8%
M	50%	01/08/2004	39.08	23.5%	31.2%	41.3%
M	100%	01/01/1993	39.08	66.1%	77.8%	107.4%
M	100%	01/11/1993	39.25	64.5%	75.5%	103.7%
M	100%	01/09/2006	39.42	43.0%	57.7%	75.2%
M	100%	01/10/1997	39.50	57.6%	69.0%	93.5%
M	100%	01/01/1994	39.58	63.7%	73.4%	100.5%
M	100%	01/03/1993	39.67	64.9%	73.9%	101.4%
M	100%	01/07/1994	39.75	62.6%	71.6%	97.7%
M	100%	01/08/2003	39.83	47.4%	59.3%	78.1%

Geslag		Pensioen Datum	Ouderdom 01/03/2007	VV	VB 2%	VB 4%
M	100%	01/02/1994	40.00	62.8%	74.3%	101.2%
F	100%	01/02/1993	40.08	64.4%	74.8%	102.3%
M	100%	01/04/1992	40.08	65.7%	76.2%	104.2%
M	100%	01/11/1993	40.08	63.1%	74.0%	100.8%
M	100%	01/01/1993	40.08	64.5%	75.2%	102.6%
M	100%	01/01/1994	40.17	62.7%	73.2%	99.6%
M	100%	01/07/1994	40.25	61.7%	72.0%	97.6%
M	100%	01/05/2002	40.33	48.7%	61.1%	80.5%
M	100%	01/06/1995	40.33	60.1%	70.2%	94.8%
M	100%	01/01/1994	40.42	62.3%	71.5%	96.9%
M	100%	01/01/1997	40.50	57.2%	67.4%	90.5%
M	100%	01/06/1992	40.58	64.6%	72.9%	99.2%
M	100%	01/03/1994	40.58	61.7%	70.6%	95.6%
F	100%	01/05/1992	40.58	64.8%	72.9%	99.4%
M	100%	01/08/1994	40.67	60.9%	69.5%	93.9%
M	100%	01/04/1992	40.83	64.5%	71.4%	96.9%
M	100%	01/07/1994	40.92	60.6%	67.9%	91.5%
M	100%	01/12/1996	41.00	56.5%	67.8%	90.5%
M	100%	01/04/1992	41.00	64.2%	74.2%	100.4%
M	100%	01/04/1992	41.17	63.9%	73.0%	98.6%
M	100%	01/01/1992	41.17	64.4%	73.3%	99.2%
M	100%	01/01/1991	41.42	65.6%	72.9%	98.5%
M	100%	01/03/1991	41.67	64.9%	71.6%	96.5%
M	100%	01/10/1990	42.08	64.9%	73.1%	98.2%
M	100%	01/02/1991	42.08	64.4%	72.6%	97.5%
M	100%	01/03/1991	42.17	64.1%	71.9%	96.4%
M	100%	01/09/1991	42.33	63.0%	70.1%	93.7%
M	100%	01/08/1990	42.83	63.9%	68.8%	91.8%
M	100%	01/02/1991	42.83	63.1%	68.2%	90.7%
M	100%	01/09/1990	42.83	63.8%	68.7%	91.6%
M	100%	01/03/1996	43.17	54.2%	62.6%	81.8%
M	100%	01/08/1990	43.42	63.0%	68.6%	90.8%
M	100%	01/12/1986	43.58	68.8%	73.2%	97.6%
M	100%	01/07/1984	43.75	72.5%	75.3%	100.7%
M	100%	01/10/1990	43.75	62.2%	66.8%	88.2%
M	50%	01/08/1995	43.83	27.0%	29.9%	38.9%
M	100%	01/02/1992	43.92	59.7%	64.0%	83.9%
M	100%	01/01/1990	44.00	63.0%	69.9%	92.0%
M	100%	01/03/1990	44.00	62.7%	69.6%	91.7%
M	100%	01/12/1985	44.17	69.4%	74.4%	98.7%
M	100%	01/07/1988	44.17	65.2%	70.8%	93.4%
M	100%	01/11/1985	44.25	69.4%	73.9%	98.0%
M	100%	01/01/1993	44.25	57.6%	64.0%	83.5%
F	50%	01/01/2002	44.25	21.4%	25.5%	32.3%
M	100%	01/01/1989	44.50	63.8%	68.6%	90.2%
M	100%	01/08/1988	44.50	64.5%	69.2%	91.1%
M	100%	01/02/1986	44.58	68.5%	72.1%	95.3%
M	100%	01/11/1985	44.58	68.9%	72.5%	95.8%
M	100%	01/11/1986	44.58	67.2%	71.1%	93.8%
M	100%	01/03/1989	44.67	63.3%	67.3%	88.2%
M	100%	01/11/1985	44.75	68.6%	71.3%	94.1%
F	50%	01/12/1984	44.83	35.0%	36.1%	47.8%
M	100%	01/12/1986	44.83	66.7%	69.3%	91.1%

Geslag		Pensioen Datum	Ouderdom 01/03/2007	VV	VB 2%	VB 4%
M	100%	01/08/1994	44.92	53.9%	58.3%	75.2%
M	100%	01/07/1985	44.92	68.9%	70.6%	93.0%
M	100%	01/06/1988	45.33	63.4%	67.5%	88.0%
M	100%	01/01/1987	45.33	65.7%	69.5%	90.8%
M	100%	01/07/1986	45.42	66.4%	69.6%	91.0%
M	100%	01/09/1985	45.42	67.8%	70.8%	92.6%
M	100%	01/07/1984	45.58	69.4%	72.2%	94.6%
M	100%	01/11/1989	45.75	60.4%	63.6%	82.3%
M	100%	01/11/1984	45.75	68.6%	70.6%	92.2%
M	100%	01/12/1985	45.75	66.8%	69.1%	90.1%
M	100%	01/05/1988	46.00	62.4%	67.6%	87.5%
F	50%	01/04/2004	46.00	18.1%	22.1%	27.2%
M	100%	01/02/1984	46.08	69.3%	73.2%	95.3%
M	100%	01/12/1985	46.08	66.3%	70.6%	91.6%
M	100%	01/01/1986	46.17	66.0%	69.9%	90.6%
M	100%	01/07/1984	46.25	68.3%	71.4%	92.8%
M	100%	01/07/1984	46.33	68.2%	70.9%	91.9%
F	50%	01/01/1993	46.33	27.1%	29.4%	37.6%
M	100%	01/11/1984	46.42	67.5%	69.8%	90.4%
M	100%	01/01/1984	46.42	68.9%	71.0%	92.1%
M	100%	01/11/1983	46.50	69.0%	71.7%	93.0%
M	100%	01/02/1983	46.50	70.3%	72.7%	94.5%
M	100%	01/06/1989	46.50	59.8%	63.7%	81.8%
M	100%	01/07/1984	46.67	67.7%	69.6%	90.0%
M	100%	01/11/1985	46.75	65.3%	67.1%	86.6%
M	100%	01/11/1985	46.75	65.3%	67.1%	86.6%
M	100%	01/11/1982	46.75	70.3%	71.4%	92.5%
M	100%	01/02/2006	46.83	31.8%	38.3%	46.2%
M	75%	01/09/2002	46.83	28.1%	32.3%	39.6%
M	100%	01/11/1984	46.83	66.8%	68.0%	87.7%
M	100%	01/10/2005	46.92	32.2%	38.4%	46.3%
M	100%	01/07/1982	46.92	70.5%	70.7%	91.4%
M	100%	01/07/1986	47.00	63.8%	68.1%	87.5%
M	100%	01/11/1997	47.00	45.1%	51.6%	64.4%
M	100%	01/04/2001	47.08	39.3%	46.2%	56.9%
M	100%	01/01/1990	47.17	57.8%	62.0%	78.9%
M	100%	01/11/1983	47.25	67.8%	70.3%	90.4%
M	100%	01/07/1982	47.25	70.0%	72.2%	93.0%
M	100%	01/04/2002	47.50	37.0%	42.9%	52.5%
M	100%	01/12/2004	47.50	32.6%	39.1%	47.1%
M	100%	01/07/1982	47.50	69.6%	71.6%	92.0%
F	100%	01/10/1997	47.67	44.1%	48.4%	60.1%
M	100%	01/02/1988	47.92	59.7%	60.9%	77.1%
M	100%	01/08/1981	47.92	70.4%	70.1%	89.7%
M	100%	01/11/1982	48.00	68.2%	71.5%	91.2%
M	100%	01/07/1982	48.17	68.5%	70.8%	90.2%
M	100%	01/12/1982	48.17	67.8%	70.2%	89.4%
M	100%	01/11/1982	48.25	67.8%	69.8%	88.8%
M	100%	01/11/1981	48.33	69.3%	70.7%	89.9%
M	100%	01/11/1982	48.50	67.4%	69.2%	87.9%
M	100%	01/05/1982	48.50	68.2%	70.0%	88.9%
M	100%	01/08/1981	48.67	69.2%	69.9%	88.7%

Geslag		Pensioen Datum	Ouderdom 01/03/2007	VV	VB 2%	VB 4%
M	100%	01/08/1981	48.92	68.8%	68.3%	86.3%
M	100%	01/08/1981	49.08	68.5%	70.9%	89.4%
M	50%	01/02/2004	49.33	15.5%	18.1%	21.5%
M	100%	01/09/1981	49.33	67.9%	69.0%	86.8%
M	100%	01/06/1980	49.42	69.9%	70.3%	88.4%
M	100%	01/09/1984	49.50	62.7%	64.7%	80.9%
M	100%	01/07/1981	49.50	67.9%	69.4%	87.2%
M	100%	01/06/1980	49.58	69.6%	70.4%	88.5%
M	100%	01/06/1980	49.58	69.6%	70.4%	88.5%
M	100%	01/08/1997	49.75	41.0%	44.2%	53.6%
M	100%	01/06/1980	49.75	69.3%	69.3%	86.9%
M	100%	01/06/1980	49.83	69.2%	68.8%	86.1%
M	100%	01/06/1979	50.00	70.5%	72.9%	91.2%
M	100%	01/08/1981	50.00	67.0%	69.6%	86.8%
M	100%	01/11/1981	50.00	66.6%	69.2%	86.3%
M	100%	01/11/1981	50.08	66.4%	68.7%	85.6%
M	100%	01/06/1980	50.17	68.6%	70.2%	87.6%
M	100%	01/11/1982	50.25	64.5%	66.1%	82.0%
M	100%	01/02/1984	50.25	62.4%	64.2%	79.6%
M	100%	01/06/1979	50.25	70.1%	71.2%	88.7%
M	100%	01/07/1981	50.58	66.1%	66.7%	82.6%
M	100%	01/03/2005	50.67	27.0%	31.1%	36.3%
M	50%	01/09/1999	50.75	17.9%	19.4%	23.2%
M	100%	01/08/1982	51.08	63.5%	65.3%	80.3%
M	100%	01/06/1979	51.25	68.5%	69.0%	84.9%
M	100%	01/08/1980	51.33	66.4%	66.7%	81.9%
M	100%	01/06/1978	51.33	70.0%	69.9%	86.1%
M	100%	01/08/1981	51.42	64.6%	64.7%	79.2%
M	100%	01/06/1977	51.83	70.8%	69.0%	84.5%
M	100%	01/06/1977	51.83	70.8%	69.0%	84.5%
M	100%	01/06/1980	52.25	65.2%	65.4%	79.4%
M	100%	01/08/1980	52.33	64.8%	64.6%	78.3%
M	100%	01/06/1978	52.58	67.9%	67.2%	81.4%
M	50%	01/11/2003	52.75	12.9%	14.2%	16.3%
M	100%	01/06/1976	52.92	70.7%	68.0%	82.1%
M	100%	01/08/1979	53.08	65.2%	65.8%	79.0%
M	100%	01/07/2000	53.17	30.5%	33.4%	38.7%
M	100%	01/06/1977	53.25	68.5%	67.9%	81.6%
M	100%	01/08/1981	53.25	61.6%	61.7%	73.8%
M	100%	01/11/1977	53.33	67.7%	66.8%	80.0%
M	100%	01/07/1983	53.42	58.2%	57.8%	68.8%
M	100%	01/07/1978	53.42	66.4%	65.2%	78.1%
M	100%	01/06/1978	53.42	66.6%	65.4%	78.2%
M	100%	01/08/1979	53.50	64.5%	64.1%	76.6%
M	100%	01/08/1985	53.83	54.0%	53.1%	62.8%
M	100%	01/06/1977	53.92	67.4%	64.7%	77.0%
M	100%	01/06/1979	53.92	64.1%	61.8%	73.4%
M	100%	01/06/1975	54.00	70.5%	70.8%	84.3%
M	100%	01/07/1975	54.83	69.0%	66.4%	78.1%
M	100%	01/07/1974	54.83	70.7%	67.9%	79.9%
M	100%	01/07/1975	54.83	69.0%	66.4%	78.1%
M	100%	01/05/1993	54.83	39.6%	39.7%	45.9%

Geslag		Pensioen Datum	Ouderdom 01/03/2007	VV	VB 2%	VB 4%
M	100%	01/07/1975	54.92	68.9%	65.8%	77.3%
M	100%	01/07/1976	55.25	66.7%	65.7%	76.8%
M	100%	01/08/1973	55.50	71.1%	69.6%	81.2%
M	100%	01/09/1974	55.83	68.8%	65.8%	76.3%
M	100%	01/06/1975	56.08	67.1%	66.5%	76.9%
M	100%	01/08/1981	56.50	56.2%	55.5%	63.5%
M	100%	01/06/1977	56.58	63.0%	61.4%	70.4%
M	100%	01/08/1973	56.83	68.9%	65.7%	75.1%
M	100%	01/08/1972	56.92	70.4%	66.6%	76.1%
M	100%	01/07/1975	57.08	65.3%	64.6%	73.5%
M	100%	01/07/1975	57.08	65.3%	64.6%	73.5%
M	100%	01/08/1973	57.25	68.2%	66.5%	75.6%
M	100%	01/07/1975	57.25	65.0%	63.5%	72.1%
M	100%	01/08/1974	57.33	66.4%	64.4%	73.1%
M	100%	01/09/1996	57.33	30.0%	30.5%	34.0%
M	100%	01/07/1976	57.33	63.3%	61.5%	69.7%
M	100%	01/07/1973	57.42	68.1%	65.5%	74.3%
M	100%	01/07/1973	57.75	67.5%	64.7%	73.0%
M	100%	01/07/1973	57.83	67.4%	64.2%	72.3%
M	100%	01/08/1981	58.00	53.8%	53.8%	60.3%
M	100%	01/07/1976	58.00	62.2%	61.9%	69.5%
M	100%	01/08/1972	58.17	68.3%	67.0%	75.1%
M	100%	01/08/1976	58.25	61.6%	60.2%	67.3%
M	100%	01/08/1973	58.42	66.3%	63.8%	71.2%
M	100%	01/06/1971	58.50	69.7%	68.2%	76.1%
M	100%	01/07/1983	58.58	49.6%	48.8%	54.1%
M	100%	01/08/1976	59.67	59.3%	57.8%	63.3%
M	100%	01/07/1972	59.83	65.7%	63.2%	69.0%
M	100%	01/08/1969	60.17	70.0%	69.2%	75.2%
M	100%	01/11/2000	60.25	18.3%	18.8%	20.1%
M	100%	01/07/1975	60.25	60.1%	59.2%	64.2%
M	100%	01/07/1972	60.33	64.9%	63.4%	68.7%
M	100%	01/07/1973	60.50	63.0%	60.6%	65.4%
M	100%	01/07/1968	60.50	71.2%	68.3%	73.9%
M	100%	01/11/2004	60.50	11.3%	11.8%	12.4%
M	100%	01/06/1968	60.75	71.0%	66.8%	71.9%
M	100%	01/09/1970	60.92	67.0%	62.3%	66.9%
M	100%	01/07/1969	60.92	68.9%	64.1%	68.8%
M	100%	01/07/1972	60.92	63.9%	59.6%	63.9%
M	100%	01/08/1967	61.17	71.6%	69.0%	73.8%
M	100%	01/05/1979	61.33	52.0%	49.7%	52.9%
M	100%	01/07/1975	61.67	57.8%	55.3%	58.6%
M	100%	01/08/1967	61.83	70.5%	66.5%	70.4%
M	100%	01/02/1971	61.92	64.6%	60.6%	64.0%
M	100%	01/08/1972	62.08	61.9%	60.5%	63.7%
M	100%	01/08/1970	62.83	63.9%	61.2%	63.6%
M	100%	01/08/1966	63.25	69.9%	68.4%	70.5%
M	100%	01/08/1968	63.33	66.4%	64.6%	66.6%
M	100%	01/08/1974	63.33	56.5%	55.0%	56.7%
M	50%	01/11/2004	63.42	3.2%	3.3%	3.3%
M	100%	01/08/1978	63.42	49.8%	48.2%	49.6%
M	100%	01/06/1984	63.67	39.7%	39.4%	40.3%

Geslag		Pensioen Datum	Ouderdom 01/03/2007	VV	VB 2%	VB 4%
M	100%	01/08/1965	64.17	70.0%	70.4%	71.5%
M	100%	01/09/1966	64.58	67.5%	69.2%	69.8%

---oOo---

BYLAE

L1

**Die priesterskap van die
gedooptes**

Prof IWC van Wyk

DIE PRIESTERSKAP VAN DIE GEDOOPTES

PROF IWC VAN WYK

Inleiding

- * Die probleem waarmee ons worstel handel oor die amp van predikant.
 - ** Gebrekkige beroepsmoontlikhede
 - ** Finansiële krisis
 - ** Identiteitskrisis geskep deur onder andere die verlies aan gesag binne die publieke sfeer
 - ** Oorbelaasting
 - ** Vele ander sake kan nog genoem word.
- * Talle persone huldig die mening dat 'n aktivering van lidmate se "priesterskap" ons kan help om van hierdie probleme te oorkom.
 - ** Die mening word gehuldig dat lidmate sou kon help met die uitvoering van die apostolaatsopdrag.
 - ** Daar word ook gemeen dat wanneer meer lidmate 'n groter rol in die gemeente sou speel, die werkklas op die predikant sou verlig / hy meer tyd sal kry vir sy primêre verantwoordelikhede.
- * Ons sal egter duidelikheid moet kry oor wat teologies onder hierdie gedagte verstaan word.
 - ** Hierdie bydrae sal egter net tot Luther beperk word.
- * Laastens sal ons krities moet vra of die gedagte van die "priesterskap van die gedooptes/gelowiges" die probleme rondom die predikantsamp kan help verlig.
 - ** Omgekeerd sal ons duidelikheid moet verkry oor wat die bydrae van lidmate kan wees en nie kan wees nie.

Martin Luther

- * Die verhouding algemene priesterskap en besondere amp is in die geskiedenis van die Lutherse teologie kontrovers gediskuteer.
 - ** JWF Höfling (1802-1853) en sy volgeling beweer dat die besondere amp uit die algemene priesterskap afgelei moet word.
 - ** Julius Stahl (1802-1861) en sy volgeling het weer ingetree vir die gedagte dat die besondere amp 'n selfstandige reg het en nie 'n blote aanvulling tot die algemene priesterskap is nie.
 - ** Vandag word dit in talle navorsingskringe aanvaar dat beide kampe hulle met reg op Luther kan beroep. Die een belangrike saak wat die afgelope tyd bygekom het is dat Luther (veral in die beginjare van die Reformasie) nie ten gunste was van "huiskerke" of "familiekerke" nie. Die Protestantse Kerk moes vir hom 'n

"gemeenskapskerk" of `n "openbare kerk" wees. Sy hoofargument sentreer rondom die Nagmaal. Hy het die gedagte van `n "familie-Nagmaal" afgekeur. Hy het die Nagmaal sterk en duidelik gekoppel aan die besondere amp en die openbare gemeente (vgl Lohse 1995:305).

- * Luther het hom eers in sy latere geskrifte duidelik en omvattend oor die saak van die amp uitgelaat.
 - ** Die geskrifte van belang is veral, *Von den konziliis und Kirchen* (1539) en *Wider Hans Worst* (1541). In hierdie geskrifte het hy die besondere amp as `n kenmerk van die ware kerk beskryf.
 - ** Van verdere belang is dat hy in hierdie geskrifte nie die regmatigheid van die biskopsamp bevraagteken het nie. Wat hy wel gedoen het, was om die biskopsamp van die gedagte van die pous los te koppel (Lohse 1995:306).
- * Een van die belangrikste sake wat rondom Luther onthou moet word, is dat hy regdeur sy loopbaan die primêre opdrag van die predikant aan "Woordverkondiging" verbind het.
 - ** Hy het die bediening van die sakramente ook onlosmaaklik aan die verkondigingstaak gekoppel.
- * Luther het wel `n unieke en oorspronklike bydrae gelewer ten opsigte van die "priesterskap van alle *gedooptes*".
 - ** Hy het alreeds in sy lesings oor die Romeine brief¹ (1515-1516) uitsprake gemaak wat hiermee verband hou: "Elke woord wat uit die mond van `n kerkleier of `n vroom en heilige man kom, is die woord van Christus ..."
 - ** Dit was egter eers in die *Sermon von dem Neuen Testament* (1520) dat hy hierdie "leer" verdedig het (vgl aanhaling uit WA 6, 370, 7-11).
- * Histories moet die volgende fases in gedagte gehou word:
 - ** 1517-1520 > Hy begin hierdie leer in hierdie tyd te ontwikkel waar hy in `n intense stryd met die Roomse owerhede gewikkel is.
 - ** 1520-1523 > In hierdie tyd bereik die konflik met Rome `n hoogtepunt, maar tegelykertyd bots hy met die radikale vleuel van die Reformasie wat hom weer dwing om die belangrikheid van die besondere amp te beklemtoon.
 - ** 1524-1529 > Hy word deur die "charismatici" van sy tyd verplig om die samehang van die werking van die Gees en die verkondiging deur die besondere amp noukeurig uit te werk.
 - ** Sedert 1530 > In die tyd van groter orde word `n aantal biskoppe aangewys.
- * Verdere historiese perspektiewe moet onthou word:
 - ** Geen Roomse biskop het by die Reformasie aangesluit nie.
 - ** Besluite in die beginjare was baie keer noodmaatreëls.
 - ** Die gebrek aan kundigheid en die nood het dus die ampsbeskouing beïnvloed (vgl

1 WA 56, 251, 25v (Sch. Rm 3:22)

Lohse 1995:307).

- * Hoekom het Luther die leer oor die priesterskap van alle gedooptes ontwikkel?
 - ** Hy het dit gedoen weens sy magteloosheid jeens die Room Katolieke Kerk (RKK). Hy het gekla dat die ampshiërgie van die RKK hulle teologies op drie maniere beveilig het. In sy *An den christlichen Adel deutscher Nation von der christlichen Standes Besserung*² (1520) kla hy dat hulle die volgende drie mure om hulle geplaas het: a) 'n Regsmuur wat steun op die howe wat deur die politieke owerhede beheer word, wat deur die RKK beïnvloed word, b) 'n teologiese muur wat stel dat slegs die ampte van die kerk die Bybel kan uitleê, en c) 'n muur van kerklike strukture wat gebruik maak van die argument dat slegs die pous 'n konsilie byeen kan roep.
 - ** Hierteenoor beweer Luther dat daar nie 'n onderskeid is tussen die geestelike en wêreldlike stande nie. Almal is as gelowiges gelyk. Niemand is as gelowige belangriker as 'n ander een nie. Wat jy by die doop ontvang, maak van jou 'n priester, biskop en pous. Alle Christene is van die geestelike stand. Daar is geen onderskeid nie. Almal is ampsdraers. (Vgl lang aanhaling uit WA 6, 408, 11-13).
- * Een fout moet egter nie gemaak word nie. Algemene priesterskap vervang nie die besondere amp nie.
 - ** As Luther na "priester" verwys, gebruik hy die Latynse woord *sacerdos/sacerdotes*. As hy na die amp verwys, gebruik hy die woord *minister/ministri*. Luther het nooit *ministerium* vir die algemene priesterskap gebruik nie. Die "priester" was vir hom nooit die ampsdraer nie. Elkeen is 'n priester deur die doop, terwyl die ampsdraer deur God geroep (*vocatio*) word³.
 - ** In 1530 (in sy uitleg van die Psalms)⁴ stel hy dat alle Christene priesters is, maar dat nie almal ampsdraers is nie. Die *beroep en die bevel* maak van sekere Christene predikante.
 - ** Die *vocatio* bring mee dat die herder en leraar die dienaar van die Goddelike Woord is (*minister verbi divini*) – en wel die *openbare dienaar* van die Woord (Bayer 2003:250).
 - ** Volgens Luther moet daar 'n besondere amp wees wat verantwoordelik is vir die openbare Woordvekindiging (die een wat namens die gelowiges optree). Sou daar nie so 'n amp wees nie, sal daar chaos wees. Die gedagte van orde (1 Kor 14:40) was vir Luther van belang (Bayer 2003:250).
- * Die uitdrukking "algemene priesterskap van gedooptes of gelowiges" (soms gebruik hy die een uitdrukking en soms die ander een – Lohse 1995:309, Bayer 2003:248) beweer teologies dat mense nie 'n priester benodig om tussen hulle en God te bemiddel nie. As gelowiges het hulle direkte toegang tot God.
 - ** As gelowiges het hulle ook die reg om aan medegelowiges die vergewing van sondes te verkondig (dit is nie die voorreg van die priester alleen nie).
 - ** Verder kan een gelowige teenoor 'n ander gelowige bieg.
 - ** 'n Laaste belangrike saak is dat 'n Christelike samekoms of gemeente die reg en

2 WA 6, 406, 23-29

3 WA 12, 178, 9v *Sacerdotem non esse quod presbyterium vel ministerium; illum nasci, hunc fieri.*

4 WA 31, I, 211, 17-20 (uitleg van Psalm 82)

mag het om *leer te beoordeel*, *`n leraar te beroep* en om *`n leraar aan te stel en af te sit* (vgl Lohse 1995:310 vir verskeie verwysings).

- * Luther het nie ruimte gelaat vir die ontwikkeling van `n kerkregtelike sisteem op grond van die algemene priesterskap nie.
- ** Vir hom het dit gegaan om die gelykwaardigheid van die lidmate van die kerk. `n Mens kan dus nie kongregasionalistiese konsekwensies uit hierdie "leer" trek nie.
- ** Dit moet onthou word dat Luther hom in sy latere loopbaan al minder en al vaer oor die priesterskap uitgelaat het (Lohse 1995:310).

Konklusies

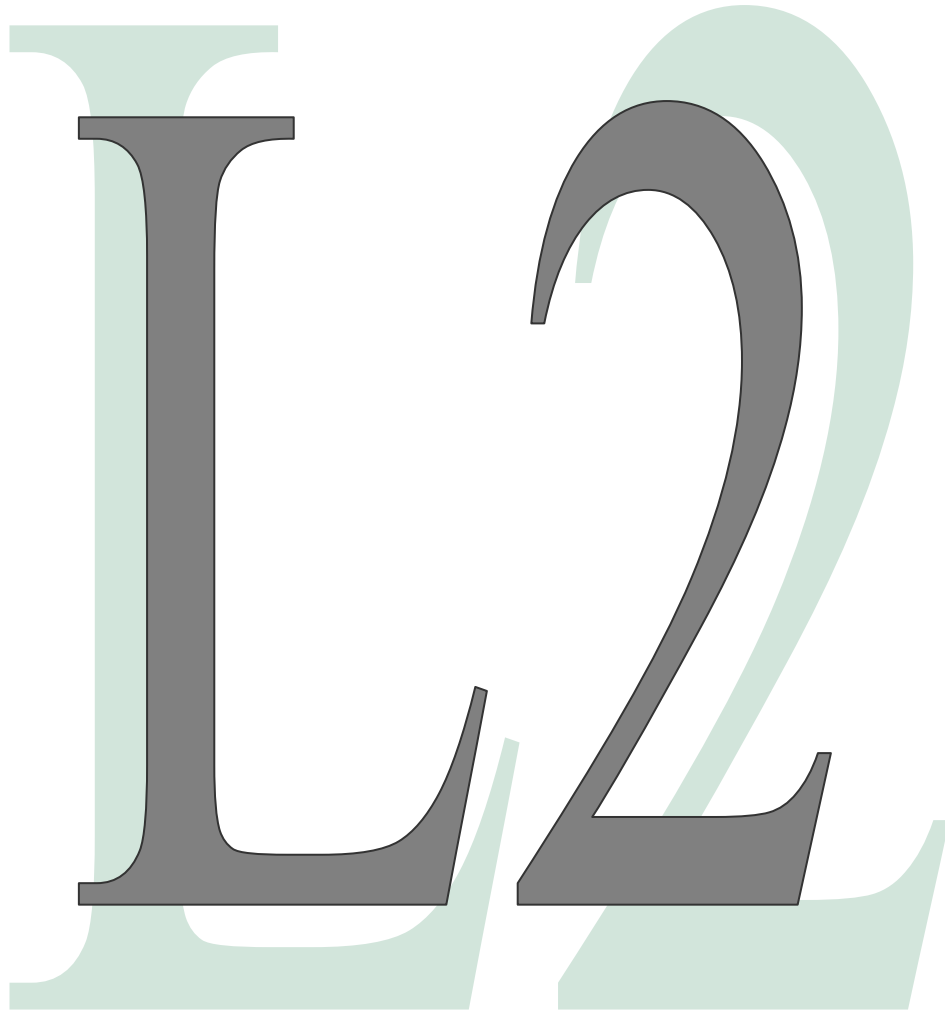
- * Die "algemene priesterskap van die gedooptes/gelowiges" kan nie gebruik word as `n argument om uit die impasse van die amp van predikant te kom nie.
- * Die lidmate is nie ampsdraers nie, en daar kan nie van lidmate verwag word om predikante se werk vir hulle te doen nie. Die roeping van die predikant is nie om "delegeerder" te wees nie. Om alles te deleger en te verwys (na sogenaamde kundiges of ander vrywilligers) dra by tot die krisis van die amp. Dit skep die indruk dat die samelewing sonder die amp van predikant kan klaarkom.
- * Dat alle lidmate gelykwaardige gelowiges is, blyk duidelik uit Luther se argument.
- * Lidmate moet die vrymoedigheid hê om die evangelie (van sondevergewing) te verkondig. Lidmate kan ook `n pastorale rol teenoor mekaar vervul (teenoor mekaar bieb).
- * Dat lidmate ondersteunend en selfstandig `n bydrae tot die uitvoering van die apostolaatsopdrag kan lewer, kan ook nie ontken word nie. Hierdie aspek sal egter met ander argumente en ander terminologie uitgewerk moet word. Daar sal o a weer na Hendrik Kraemer (1962) se "teologie van die gemeentelid" gekyk kan word. Om met die priester-metafoor gemeentelid vandag te motiveer om by die apostolaatswerk van die Kerk betrokke te raak, gaan myns insiens `n fout wees. Vir hierdie argument steun ek op Kraemer (1962:90-91). Ons moet eerder iets soos "die amp van die gemeentelid" ontwikkel.
- * Lidmate moet besef dat hulle die reg het (en predikante moet aanvaar dat lidmate die reg het) om kerklike leer te beoordeel. Dit mag dalk vandag juis hierdie aspek wees wat beklemtoon moet word. In `n tyd van leervryheid waar die dogma van toleransie as `n "pouslike dekreet" verdedig word, moet die gelowige lidmate dalk intree vir die waarheid van die evangelie.

Literatuurlys

Bayer, O 2003. *Martin Luthers Theologie: Eine Vergegenwärtigung*. Tübingen: Mohr.
 Kraemer, H [1960] 1962. *Het vergeten ambt in de kerk: Plaats en roeping van het gewone gemeentelid*. 3e Druk. 'S-Gravenhage: Boekencentrum.
 Lohse, B 1995. *Luthers Theologie in ihrer historischen Entwicklung und in ihrem systematischen Zusammenhang*. Göttingen: Vandenhoeck.

---oOo---

BYLAE

Die herder vir die herders

Prof IWC van Wyk

DIE HERDER VIR DIE HERDERS

PROF IWC VAN WYK

Agtergrond

- * Dit is algemene kennis dat talle predikante, emeriti en predikante-weduwees en hulle gesinne 'n ernstige behoefte het aan besondere pastorale hulp en leiding.
 - ** 'n Hele klomp faktore gee aanleiding tot hierdie behoeftes.
- * In die verlede was daar die oortuiging dat kollegas, konsulente en ringsrade vir predikante voldoende aan die behoeftes aandag kon gee.
 - ** Daar was 'n tyd in die Kerk toe daar seker wel in 'n groot mate op hierdie wyse aan hierdie behoeftes bevredigend aandag gegee is.
 - ** Die situasie het egter in talle gevalle dramaties verander. Kollegialiteit op ringsvlak bestaan in talle gevalle nie meer nie (om maar een argument te noem).
- * Ons is van mening dat die Kerk dit moet oorweeg om 'n "amp" van "herder vir die herders" in te stel.
 - ** So 'n "amp" kan moontlik pastorale waarde hê, onnodige probleme verhoed en help om probleme onder die opsig uit te klaar.
 - ** So 'n "amp" sal 'n klomp onnodige spanning en hartseer kan verhoed.

Voorlopige gedagtes oor so 'n "amp"

- * Die Algemene Kerkvergadering kies, of die Algemene Kommissie benoem:
 - ** 'n Senior predikant(e)/geëmeriteerde predikant(e)
 - ** Wat die werk vir 1 termyn (tussen die Alg Kerkvergaderings) sal doen.
- * Die persoon(e) moet:
 - ** Wye respek en vertroue geniet.
 - ** Vertrou kan word met persoonlike en sensitiewe inligting.
 - ** Oor goeie kennis van die Bybels-Reformatoriese Teologie beskik.
 - ** Die funksionering van die Kerk goed ken.
- * Hierdie "amp" sou in samewerking en in oorleg met die Algemene Kommissie en ringskommissies:
 - ** Pastorale sorg kon lewer aan predikante, emeriti, weduwees en hulle huisgesinne.
 - ** In die lig van die Bybels-Reformatoriese teologie leiding kon gee oor die werksopdrag van die predikant.
 - ** Opsiggesprekke kon voer oor die leer, lewe en werk van die predikant.

- * Hierdie ampsdraer(s) kan ook diens verrig op versoek.
- * Sou die gedagte breë byval vind, kan hierdie persoon(e) gestruktureerde en geordende huisbesoek doen by al die predikante (ook die beroepafwagtende predikante).
 - ** Daar sal van geval tot geval besluit moet word in watter mate daar aan ringskommissies en die Algemene Kommissie terugvoer gegee moet word. Vertroulikheid gaan 'n baie belangrike saak wees rondom hierdie hele aangeleentheid.
- * Die aanslag moet 'n kerklik-pastorale aanslag wees.
 - ** Die fokus moet huisbesoek wees (nie 'n sielkundige oopkrap van vermeende probleme nie).

Die onkoste

- * Die werk moet teen 'n minimale vergoeding gedoen word.
- * Die finansiering kan gedoen word uit die begrotings van die Algemene Kommissie en ringskommissies betrokke.
 - ** Geld wat tans aan die taakspan afgestaan word, sou hiervoor aangewend kon word.
 - ** 'n Minimale heffing kan moontlik ingestel word.

Teologiese beredenering

- * Die teologiese beredenering word vir eers gelaat.
 - ** Sou die Algemene Kerkvergadering in so 'n gedagte belangstel, sou ons by die volgende vergadering aan die hand van 'n volledige memorandum leiding kon gee in hierdie saak.
 - ** Die gedagte is onder andere dat hierdie "amp", of "funksie", of "opdrag" elemente moet omvat van die tradisionele opdrag van 'n biskop. Aangesien die amp van "biskop" nie aanvaarding in ons Kerk sal geniet nie (Calvyn self het dit egter nie radikaal verwerp nie), moet ons egter kyk of daar nie elemente van hierdie wysheid gereaktiveer kan word nie. Ons sal daarom navorsing moet doen oor hierdie amp en gaan kyk of daar nie tog elemente is wat vir ons tot seën kan wees nie.

---oOo---

BYLAE

**Die predikant en die
apostolaatsopdrag**

Dr J Beyers

DIE PREDIKANT EN DIE APOSTOLAAT

DR J BEYERS

Die huidige omstandighede waarin die kerk leef, bied nuwe uitdagings vir die kerk. Die godsdiens-plurale gemeenskap waarbinne die kerk bestaan, is nie 'n bedreiging vir die kerk nie, maar bied geleentheid vir 'n missionêre bestaan in die wêreld (Sundermeier 2005:97).

Probleme en geleenthede

Probleme

- * Ooraanbod van geordende predikante.
- * Tekort aan beroepe.
- * Talle gemeentes kan nie meer volsorgstandplase bekostig nie.
- * Lidmate en kerkraadslede is al meer en meer onbetrokke by kerk en gemeenskap.
- * Kerklidmaatskap neem af.
- * Bediening word beperk tot diens in 'n bestaande standplaas.
- * Beroepafwagtende predikante kan nie kreatief op eie inisiatief (maar onder opsig van die toepaslike vergaderings) 'n bediening in 'n gemeenskap begin met die oog op gemeentestigting nie.
- * Predikante word goed opgelei en georiënteer as instandhouders van gemeentes, maar nie ook as kerkplanters nie.

Geleenthede

- * Die Kerkorde is geskryf binne die matriks van die apostolaat en die weg is dus reeds in 'n groot mate gebaan vir 'n groter missionêre bewussyn in die Kerk.
- * Emeriti en beroepafwagtende predikante is toegeruste werkkragte wat maklik en effektief betrokke kan raak by missionêre aktiwiteite.
- * Die groeiende missionêre bewussyn in die Kerk bring mee dat ons met groter doelgerigtheid aandag kan gee aan die missionêre uitdagings.

Teologiese besinning

Die motief vir sending

Die verbreding van die verstaan van die amp in die NHKA het ten doel om meer klem op die missionêre funksionering van die amp te plaas. Ruimte moet geskep word sodat die evangelie

onverhinderd in die wêreld, tydig en ontydig, verkondig kan word (1 Korintiërs 9:12).

'n Kritiese beoordeling van die tradisionele verstaan van die amp dui op die gebrekkige missionêre funksionering van die ampte. Predikante is opgelei om 'n reeds gevestigde struktuur in stand te hou (Bosch 1991:467). Min aandag is gewy aan kreatiewe maniere om die evangelie wyer as gemeentegrense te verkondig.

Die Bybelse opdrag wat die kerk ontvang, plaas klem op die verkondiging van die evangelie so wyd as wat die sfeer van invloed van gelowiges strek.

- * Matteus 28:19-20 dissipels maak dissipels van alle mense
- * Lukas 24:16 gelowiges is getuies in die wêreld
- * Lukas 5:1-11 volgelinge van Jesus word geroep om vissers van mense te word
- * Handeling 1:8 gelowiges is getuies wat werk vanuit die krag van die Heilige Gees
- * Handeling 20:28 en 1 Petrus 5:1-3 moedig gemeente leiers aan om die kuddes wat aan hulle toevertrou is, te versorg
- * 1 Petrus 3:15 gelowiges is bereid om aan almal te getuig oor die hoop wat in hulle lewe

Alhoewel die teksverse verskillende strata van die geskiedenis van die groeiende kerk weerspieël, vorm die evangeliese opdrag die kontinuum.

Sending as kerk-wees

Daar kan geen skeiding tussen kerk en sending wees nie. Sending bly die wesenskenmerk van die kerk. Die gemeente moet met haar ganse bestaan die boodskap van versoening vir die wêreld bring (Gensichen 1971:166). Sending is sending van die kerk, en kerk-wees is missionêre kerk-wees (Gensichen 1971:166). Daarom dat alles wat die kerk is en alles wat die kerk doen geskied binne 'n missionêre dimensie (Gensichen 1971:244; Kritzinger et al 1994:44), sonder dat die missionêre intensie van die kerk daardeur afgewater mag word.

Sending is nie die taak van "spesialiste" nie, en behoort ernstig deur die ganse gemeente, elke gelowige, geneem te word. As voorbeeld vir die gemeente, neem die ampte van die kerk, die voortou.

Die kerk moet altyd opnuut bewus gemaak word van die "missionêre bestaansverantwoordelikheid" wat dit het. Die kerk moet in die hede meer spraaksaam en gewillig tot gesprek wees om so die krag van geloofsbelydenis en die vormgewende krag van geloof te herontdek (Sundermeier 2005:96). Lidmate en ampsdraers moet onbeskaamd bereid wees om gewillige en getroue getuies van die hoop wat in ons leef aan 'n wêreld arm aan hoop te wees.

Die elenktiese taak van die kerk

Gelowiges moet voortdurend hulle profetiese stem in die wêreld laat hoor. Die kerk moet 'n waarskuwende en vermanende oproep tot inkeer aan dié sonder Christus in die wêreld bring. In hierdie verband praat Bavinck van die *elenktiese* taak van die kerk (1960:222). Elenktiek

gaan daaroor dat die onwaarheid van ander godsdienste en wêreldbeskouings ontbloot word. Die kerk is en bly die lig vir die wêreld en die sout vir die aarde. Die ampte moet die ganse gemeente aan hierdie helende rol van die kerk bly herinner. Die raakpunt tussen sendeling en wêreldling, sê Bavinck, lê daarin dat albei deel in die verdorwenheid van die sonde en die nood aan verlossing in Christus (1960:229). Hierin het die ganse kerk die taak om die wêreld op te roep om die blye boodskap van vergifnis deur Jesus Christus te aanvaar. Ampte moet nie net die verkondigingstaak van die kerk self uitvoer nie, maar ook medegelowiges toerus om in hierdie dienswerk te deel (Ef 4:12).

Die ondersteunende rol van die Kerkorde

Die Kerkorde kan nie stremmend op die opdrag van die kerk inwerk nie. Die Kerkorde behoort ten dienste van die verkondigingstaak van die kerk te wees. Daar behoort genoeg ruimte in die Kerkorde te wees om die beskikbare werkkragte op innoverende wyses vir ons missionêre roeping aan te wend. Om hierdie rede word die Algemene Kerkvergadering versoek dat die Kerkorde oor hierdie saak verbeter sal word.

Literatuurlys

Bavinck, JH 1960. *An Introduction to the Science of Mission*. Presbyterian and Reformed Publishing Co: New Jersey.
Bosch, D 1991. *Transforming Mission*. Orbis Books: New York.
Gensichen, H-W 1971. *Glaube für die Welt*. Gütersloher Verlagshaus Gerd Mohn: Gütersloh.
Kritzinger JJ et al 1994. *On Being Witnesses*: Orion Publishers: Halfway House.
Sundermeier, T 2005. *Mission – Geschenk der Freiheit*. Verlag Otto Lembeck: Frankfurt am Main.

---oOo---

BYLAE

**Die funksionele
ampsbeskouing**

Dr BJ van Wyk

DIE FUNKSIONELE AMPSBESKOUING: ENKELE KERKREGTELIKE OPMERKINGS AS BYDRAE TOT DIE DEBAT DR BJ VAN WYK

Miskien is dit goed om ter aanvang enkele opmerkings uit kerkregtelike hoek te maak as poging om bepaalde indrukke uit die weg te ruim wat nie in die kerklike reg funksioneer nie. In die kerklike reg word groot erns gemaak met die uitgangspunt dat die kerkorde in die rangordelike relasie funksioneer wat ontstaan wanneer Skrif, belydenis en kerkorde met mekaar in verband gebring word. Vanweë die waarde wat in die Bybels-Reformatoriese teologie aan elkeen toegeken word, en die wyse waarop die belydenisskrifte in die Nederduitsch Hervormde Kerk as sodanig funksioneer, word steeds vasgehou aan die uitgangspunt dat die Skrif die *normerende norm* is vir alle kerklike handeling en besluite, en dat dit noodwendig beteken dat die belydenisskrifte en die kerklike orde wat daaruit spruit *genormeerde norme* is wat deur die Skrif bepaal word. Dit verklaar waarom die Kerk homself sien as belydende kerk en nie as 'n belydenis-kerk nie wat die debat in die negentiende eeu in Nederland wat uiteindelik op die Doleansie uitgeloop het as agtergrond het. In die verbygaan word gemeld dat dié Skriftuurlike klem uiting gee aan die besondere gewig wat vanweë die Reformasie daaraan toegeken is en as die *sola scriptura* uitgangspunt bekend is (Graafland 1999: 63). In tughandeling waar die leer van die Kerk ter sprake kom het die debat nie rondom die belydenisskrifte beperk gebly nie maar noodwendig 'n Skriftuurlike debat geword. Die belydenisskrifte (en die kerkorde) funksioneer dus nie op 'n juridies-konfessionele wyse wat as finaal geformuleerde uitinge van die waarheid as sodanig, vir tyd en ewigheid onveranderlik is nie.

As die verhouding tussen die Skrif en die belydenisskrifte enersyds, asook die verhouding van die Kerkorde met die Skrif en belydenisskrifte so gesien word, is dit gewoon onmoontlik om onder die indruk te verkeer dat die Kerkorde die spreekwoordelike meulsteen om die nek kan wees wat die Kerk aan bande lê om sy werk te doen en strem om dinamies vooruit te gaan en nie in strukture te stol nie. Dit is bekend dat die Kerkorde tot stand kom op die vergadering wat as deel van sy werkopdrag het om die Kerkorde vas te stel [Ordinansie 3.8.2 (ii) (d)]. Dit is ook bekend dat die Nederduitsch Hervormde Kerk gekies het vir minimum reglementering, wat beteken dat die Kerkorde 'n maksimum-minimum verwoord. In die verband is daar twee uiterstes waarteen gewaak moet word wat die gevolg is wanneer oor- of onderreglementering toegelaat word. Eersgenoemde lei tot verstarring en laasgenoemde dikwels tot verwarring wat daarop uitloop dat elkeen eiesinnig sy eie pad loop.

Die belydenisskrifte, asook die Kerkorde is die gevolg van 'n bepaalde verstaan van die Skrif wat as agterhaal beskou mag word, maar tog met respek hanteer moet word. Want die agtergrond waarteen belydenisskrifte en die Kerkorde funksioneer moet sekerlik in 'n kerk van Reformatoriese oorsprong vasgehou word. Met die *sola scriptura* as voorbeeld beteken dit nie dat die beoefening van kerkreg alleen maar daarop neerkom om alles na Genève te wil terugvoer nie. As die Kerk homself sien as 'n belydende kerk soos dit opnuut tot uiting kom in die werkstukke van die Colloquium, beteken dit dat die Kerkorde ook daaraan onderwerp is want belydende kerk hou in dat alles wat die Kerk doen en sê belydend uiting gee aan die geloof waarvan hy leef. Dat daar dus 'n verband bestaan tussen dit wat die kerk bely en dit wat hy doen is nie net byderwets nie maar was een van die uitsprake wat Noordmans (1984: 444) in 1938 reeds gemaak het wanneer hy dit het oor kerklike denke en daarop gewys het

dat daar verband is tussen belydenis en organisasie.

Die Kerkorde in die Nederduitsch Hervormde Kerk is dus belangriker as wat dikwels gemeen word gedagtig aan die bekende uitspraak van Dingemans ([1988]: 207) wat die kerkorde as in regsreëls vertaalde ekklesiologie tipeer het. Die Kerkorde is die manier hoe die Kerk homself verstaan en hoe hy meen sy werk in die wêreld gedoen moet word.

Dit is nodig om hier ook te verwys na 'n sogenaamde kerkordelike hermeneutiek wat handig is wanneer met die Kerkorde gewerk word. As eenvoudige hermeneutiese sleutel is dit duidelik dat wanneer 'n kerkorde rigied toegepas word in alle omstandighede ongeag, die bedoeeling van die kerkorde gemis word. In die Kerkorde van die Kerk word 'n hermeneutiese sleutel vervat wanneer gestel word dat in noodsituasies waarvoor die Kerkorde nie voorsiening maak nie, word besluite geneem op grond van die Skrif, in ooreenstemming met die belydenis van die Kerk, getrou aan die Kerkorde en met inagneming van die gebruike van die Kerk (Ordereël 10.4). Kerkordelik funksioneer 'n kerkordelike hermeneutiek binne die hermeneutiese driehoek van die kerkordelike formulering en die situasie ter sprake, terwyl albei uitgelewer is aan die Skrif as *normerende norm* (Van de Beek [1988]: 62).

'n Kerkordelike hermeneutiek beteken nie dat elkeen maak wat hy wil nie en wanneer navraag oor bepaalde optrede gedoen word, as verweer aangebied word dat hulle lankal al so maak, waardeur eiesinnige optrede eintlik net gesanksioneer word.

In die verbygaan word daarop gewys dat die plig wat die ouderling oor die predikant se werk uitvoer kerkordelik as *opsig* tipeer word, terwyl toesig verwys na finansiële toesig. Dat sommige ouderlinge in die huidige bestel swak toegerus is hoef ook nie die opsig van die ouderling oor die dienswerk van die predikant verdag te maak nie.

In die lig van bogenoemde word daarop gewys dat die Kerkorde nie in die pad staan van die werk van die Kerk en die dinamiese vooruitgang wat alleen deur die Woord geskep word nie. Die betekenis van die kerkregtelike verhouding Skrif, belydenis en kerkorde kan in die kerkregtelike literatuur nagelees word. Die debat oor die amp begin dus nie by die Kerkreg of die Kerkorde nie, maar by die Bybel en eindig hoogstens by die Kerkorde.

Dit beteken dat die wesenlike vraag wat in die debat oor die herbesinning oor die amp ter sprake kom 'n Skriftuurlike vraag is. Wat sê die Bybel oor die amp? Hier is die resultate van die Bybelwetenskappe ter sprake met besondere verwysing na die Nuwe Testament. Dit is gewaagd om jou op 'n ander vakgebied te begewe aangesien die reaksie mag wees dat jy oningelig is. Tog is daar nog altyd in die Kerk die ruimte gelaat om openlik en vry debat te voer, selfs oor die resultate van 'n ander vakgebied, want die debat spruit nie uit meerderwaardigheid van een ampsdraer oor 'n ander of een vakgebied oor 'n ander nie, maar oor die vraag wat vir die Kerk die beste is.

Die gevoel bestaan dat om die Kerk se ampsbeskouing funksioneel te tipeer op grond van die aanname dat die Bybelse ampsbeskouing as funksioneel gesien word en beteken "dat die eise van die dag, dit wat nodig was, aanleiding gegee het tot die totstandkoming van sekere 'amp'.... Omdat daar die behoefte was aan betroubare garante van die inhoud, werk, lewe en implikasie van die lewe van Jesus (dit wil sê, die evangelie van die opgestane Christus), het die 'amp' van die apostel (in eng verband gesien), na vore getree", 'n ietwat verskraalde ampsbeskouing verwoord. Die standpunt is reeds tydens die ses en sestigste Algemene Kerkvergadering gestel (Agenda, AKV 2001: 102) en kom daarop neer dat die praktiese situasie ter

sprake die amp bepaal. Na my mening staan die besondere klem wat die apostel Paulus in sy briewe na vore bring dat hy 'n geroepe apostel was in kontras hiermee. Indien die amp nie as 'n Godgegewe roeping gesien word nie word na my mening ongelooflik veel afgeskaal wat dit moontlik maak dat die ampsdraer veel meer bestuurder word as dienaar van die Woord. In dieselfde agenda is in 'n voorgestelde wisselformulier vir die bevestiging van ouderlinge die amp van die ouderling, en by implikasie die van die predikant, omskryf as om die gemeente te bestuur (Agenda AKV 2001: 13).

Na aanleiding van 'n studiestuk oor die amp is besluit om die deelydse predikant weer in te voer wat by die ses en vyftigste Algemene Kerkvergadering in 1970 reeds gebeur het. Gedurende 1970 was dit vanweë 'n tekort aan predikante, en in 2001 op grond van 'n oorskot aan predikante. Die vergadering het egter verder gegaan as in 1970 en dit ook moontlik gemaak dat 'n predikant van sy standplaas losgemaak kan word na opsighandelinge, of as gevolg van redes van sy eie (Besluitebundel, AKV 2001: 48, 49). In die besluit het ook die verbasende uitspraak voorgekom dat die vergadering moet toesien dat die Kerkorde geen kerkordelike maatreël bevat wat die voortgang van die evangelie verhinder nie (sic)!

Dit is opvallend dat tydens die sewe en sestigste Algemene Kerkvergadering verdere besluite geneem moes word om die gevolge van die besluit van die vorige vergadering in ordelike bane te laat verloop (Besluitebundel AKV 2004: 42). Dit toon dat eers duidelikheid oor die saak en die inhoud daarvan verkry moet word alvorens kerkregtelike wysigings voorgestel word wat later as die hindernis om die evangelie te verkondig bestempel kan word.

Funksionele ampsbeskouing in die kerkregtelike debat beteken dat 'n bedienaar van die Woord in sy dienswerk uiting gee aan die dienswerk wat eie aan die amp is, en dat hy dit graag sal wil doen vanweë die roeping wat hy glo hy van God ontvang en die dryfveer vorm waarom iemand bedienaar van die Woord wil wees. Daarom kan deelydse predikante en deelsorg predikante gesien word as afwykinge van die funksionele ampsbeskouing. Dit is egter verstaanbaar waarom die Kerk so besluit het naamlik, dat die omstandighede waarin die Kerk sy werk moet doen radikaal verander het wat gemeentes nie meer in staat stel om 'n voltydse predikant te versorg nie. Dit was dus 'n geleentheidsbesluit om dit vir bedienaars van die Woord wat oortuig is van hulle roeping moontlik te maak om tog die Woord te verkondig, en derhalwe vir gemeentes om die evangelie te hoor. Dit hoef egter nie te beteken dat die Kerk se ampsbegrip van sy Christosentriese uitgangspunt losgemaak en volledig in die praktyk veranker word, want die ampte staan inderdaad in diens van die Hoof en Heer van die kerk!

Graafland (1999: 57) wys daarop dat Calvyn die woord *officio* die meeste gebruik met betrekking tot die amp. "Hoewel de primaire betekenis van dit woord 'plicht' en 'dienst' is, komt hier de verbinding met het typische ambtelijke het duidelijkst naar voren. Maar ook dan heeft dat een secundaire en tegelijk functionele betekenis. Het ambtelijke voltrekt zich in de uitoefening van wat als plicht is opgelegd".

Milner (1970: 136) verwoord die saak soos volg:

To be the minister of the word means, as the word minister itself denotes, not to be the lordly dispenser of it, but its obedient servant. To be the minister of truth means to be in subjection to the truth. He is truly the servant of God, then, who faithfully and obediently fulfills the office which has been entrusted to him, and does not merely seek self-aggrandizement through nominal assumption of office....if ministers are the servants of Christ, they are also

servants of the church.

Met verwysing na enkele woordvoerders op die gebied van die Nuwe Testament kom dit onder andere daarop neer dat die enigste afleiding wat van Bybelse getuienis gemaak kan word ten opsigte van 'n ampsbeskouing is dat dit funksioneel van aard was, wat beteken dat die eise van die dag aanleiding gegee het tot die totstandkoming van sekere ampte (Van Eck: Agenda AKV 2001: 102; kyk ook 1991: 681). Die saak van 'n funksionele ampsbeskouing word in 'n diskussie oor die amp van die ouderlinge selfs sterker gestel met die volgende opmerking: "Die kerk se bedieningstruktuur moet funksioneel in terme van die eise van die dag wees. Of dit 'Bybels' is of nie, behoort nie die vraag te wees nie" (Van Eck 1991: 681). In dieselfde ondersoek word van die hipotese uitgegaan dat die ampte in die Nuwe Testament gesien moet word as sosiale rolle met besondere verwysing na die familiehoof (1991: 663).

Pelser het reeds in 1990 aangedui dat dit nie meer moontlik is om die verskillende strukture en bedieningsbenamings in een bedieningsstelsel saam te voeg nie en meen dat "die kerk, of dan elke denominasie, vry is om sy bedienings te orden soos hy dit in verantwoordelikheid voor die Skrif goed vind. Die Bybel is so ryk dat dit die grondslae kan bied vir verskillende ekklesiologiese modelle en die daarvoor toepaslike bedienings" (Pelser 1990: 15). In sy slotopmerkings het hy onder andere gestel dat die enigste kriterium die verantwoordelike verkondiging van die Woord van God is en dan op so wyse dat dit die eksistensiële gebeurtenis by die hoorders word, tot eskatologiese eksistensie hier en nou (1990: 16).

Die indruk bestaan dat Calvin waarskynlik ook besef het dat dit nie moontlik is om een ampsbeskouing uit al die gegewens in die Nuwe Testament af te lei nie en daarom 'n hermeneutiese keuse maak gebaseer op die amp van die herder wat hy belangrik beskou vir die welsyn van die kerk. Vir hom vervul die herder die vernaamste taak in die kerk naamlik, die diens van die evangelie. Verder bring dit hom op grond van Efesiërs 4: 11 daartoe om die herder en leraar te identifiseer, 'n verdere hermeneutiese beslissing. Calvin gaan dus uit van 'n ampsopvatting waarin die diens van die evangelie in die sentrum staan. Dit is sy oortuiging dat die bediening van die evangelie die voortreflikste werk is wat in die kerk gebeur (Graafland 1991: 63).

Niesel (1957: 200) maak oor Calvin se ampsopvatting die volgende uitspraak:

Wohl aber hat Calvin aus seinem Schriftstudium erkannt, dass zur Auferbauung der Kirche verschiedene Dienste notwendig sind. Sie haben alle nur den einen Sinn, Christus und seine Herrschaft zu verkündigen....Der wichtigste Dienst ist der der Pastoren, denen die Predigt und die Verwaltung der Sakramente anvertraut ist.

Niesel (1957: 201) is verder van mening dat Calvin nie probeer om 'n stelsel van ampte te konstrueer nie, maar uit die Skrif erken "dass diese verschiedenen Funktionen dauernd ausgeübt werden müssen, wenn die Kirche wachsen und erhalten werden soll. Dabei ist zu beachten, dass das Amt nach Calvin nicht eine Gegebenheit ist, sondern im neutestamentlichen Sinne Dienst".

Die mening bestaan dat die verskeidenheid wat in die Nuwe Testament gevind word 'n gegewensheid is en dat veel verder gevorder word as gelet word op dienste of genadegawes wat prominent voorkom. In die verband kan die verkondiging van die Woord deur 'n persoon met besondere genadegawes en 'n oortuigde roeping moeilik misgekyk word.

Dit is insiggewend dat die Protestantse Kerk Nederland (Protestantse Kerk Nederland=PKN 2004: 47 verv.) volgens Ordinantie 3 volstaan met die drie bekende ampte naamlik, bedienaar van die Woord, ouderlinge en diakens. Naas die ampte bestaan ook die moontlikheid om lidmate te gebruik in bepaalde dienste soos missionêre arbeid, jeug en andere (Artikel 12). Daarnaas kan predikante in deeltydse funksie optree (Artikel 17), tydelike diens (Artikel 18), tydelike vrystelling van werksaamhede (Artikel 19), ontheffing van werksaamhede (Artikel 20) en uiteindelik ontheffing uit die amp (Artikel 21). Naas bogenoemde is ook die predikant in algemene diens (Artikel 22) en predikante met besondere opdrag (Artikel 23).

Die kritiese vraag is: waarin bestaan die problematiek rondom die amp in die huidige situasie en in watter rigting moet die oplossing gesoek word?

Dat die geordende bestel waarin 'n predikant sy dienswerk verrig, asook die gemeente as tradisionele ruimte waarbinne die predikant sy werk doen problematies is, word moeilik aanvaar. As predikante in dié bestel nie die mas kan opkom nie sal dit bykans onmoontlik wees wanneer die predikant bloot die wêreld ingestuur word om as sendeling 'n gemeente byeen te bring. Ek is nie oortuig daarvan dat die gemeente predikant se tyd kort is nie en as 'n na buite gerigtheid beteken dat die kerk se dienaars van die Woord bestaan uit tentmakers, sendelinge en lekepredikers is dit steeds 'n oop vraag of mense dan meer kerklik meelewend sal wees.

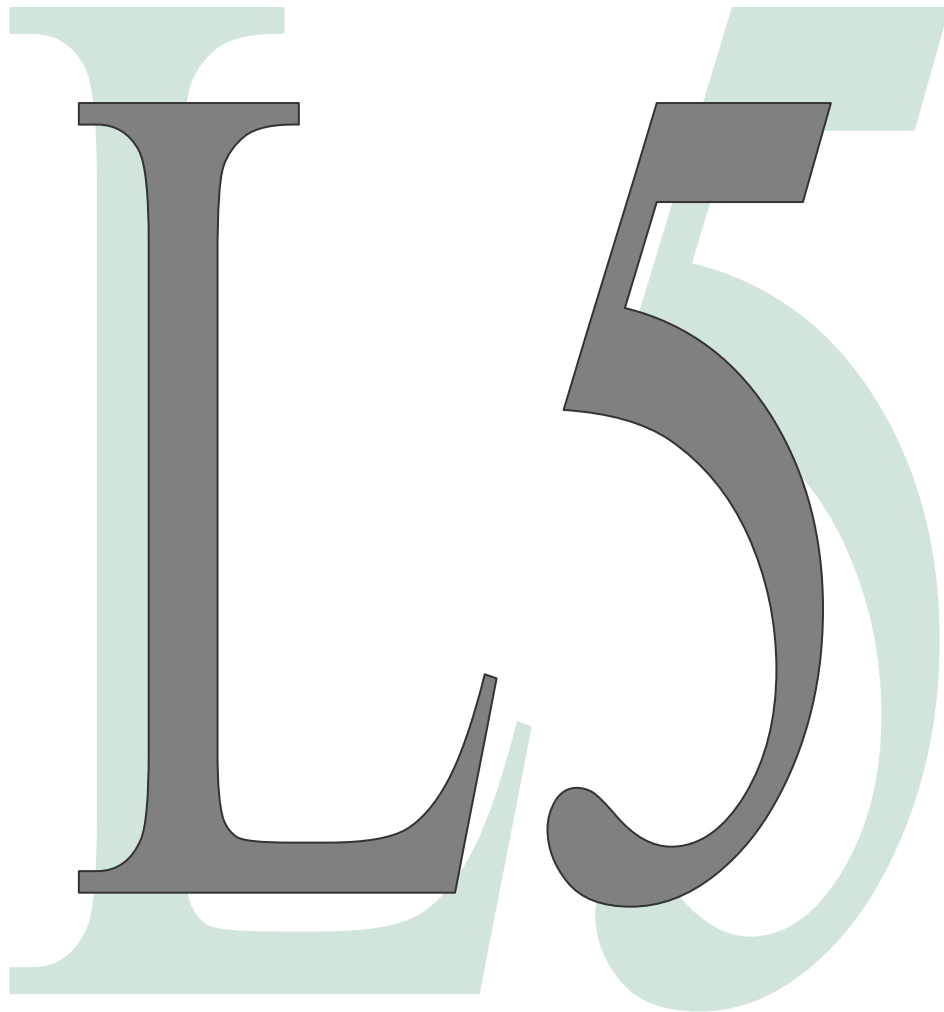
Ten slotte moet opnuut beklemtoon word dat die Kerkorde nie in die pad staan van die Kerk se werk nie. Die kerkorde is kerkregtelik nog nooit anders gesien as die kerk se verstaan van homself en hoe hy meen om sy dienswerk in die wêreld te verrig nie. Die kerkorde kan aangepas en gewysig word, maar nie lukraak nie, nie sonder om die Skriftuurlike binding in ag te neem nie, in elk geval nie net uit die praktyk uit nie.

Literatuurlys:

- Dingemans, G D J [1988]. Kerkorde als ecclesiologische vormgeving, in Van 't Spiker, W en Van Drimmelen, L C (red), *Inleiding tot de studie van het Kerkrecht*, 205-220. Kampen: Kok.
- Graafland, C 1999. *Gedachten over het ambt*. Zoetermeer: Boekencentrum.
- Milner, B C 1970. *Calvin's doctrine of the church*. Leiden: Brill.
- Niesel, W 1957. *Die Theologie Calvins*, München: Kaiser Verlag.
- Noordmans, O 1984. *Verzamelde werken*, Deel 5. Kampen: Kok.
- Pelser, G M M 1990. Die bedieninge in die Nuwe Testament. 'n Ondersoek na historiese wording en prinsipiële regverdigbaarheid. *Praktiese Teologie in Suid-Afrika*, Jaargang 5(1), 1-18.
- Protestantse Kerk Nederland. Generale Synode van de Protestante Kerk Nederland 2003. Kerkorde en ordinanties 2004. Zoetermeer: Boekencentrum.
- Van de Beek, A [1988]. Hermeneutiek van het kerkrecht, in Van 't Spijker, W en Van Drimmelen, L C (red), *Inleiding tot de studie van het kerkrecht*, 59-74. Kampen: Kok.
- Van Eck, E 1991. 'n Sosiaal-wetenskaplike ondersoek na die 'amp' van die ouderling in die Nuwe Testament. *HTS* 47(3), 656-684.

---oOo---

BYLAE

**Funksionele/nie-funksionele
ampsbeskouing**

Prof E van Eck

FUNKSIONELE/NIE-FUNKSIONELE AMPSBESKOUING

PROF E VAN ECK

Ampsbeskouing by Calvin: nie-funksionele ampsbeskouing

Die ampsbeskouing van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika word dikwels verstaan as 'n voortsetting van die ampsbeskouing van Calvin. Calvin se ampsbeskouing berus nie op kerkordelike inrigting of pragmatiese eise nie, maar op 'n bepaalde eksegeese van Ou- en Nuwe Testamentiese tekste. Vanuit sy eksegeese gee Calvin aan 'n ampsbeskouing gestalte en van hieruit het hy vir die kerk in sy tyd 'n bepaalde orde voorgeskryf.

Volgens Calvin word die funksionering van die amp deur sy oorsprong bepaal, en nie deur sy gerigtheid nie. Verder ontken Calvin nie die amp se funksie nie, maar dié funksie word vertolk vanuit sy eksegeese van Ou en Nuwe Testamentiese tekste, die Leer van die Uitverkiesing en die Hoofskap en Heerskap van Jesus Christus.

Op grond van veral Efesiërs 4:11; 1 Korintiërs 12:28 en Romeine 12:7-8 oordeel Calvin dat die amp gawe van Christus is, dat die gawe die gevolg is van die roeping deur Christus, en dat die roeping tot die amp te danke is aan die genade van God. Verder bestaan die kerk alleen op grond van God se uitverkiesing. Die amp, soos die kerk, vind dus sy oorsprong in die uitverkiesing van God, en dit bepaal die funksie van die amp.

Herders en dienaars van God moet aan die wêreld God se verlossing verkondig, terwyl hulle verseker kan wees dat hulle deur God se roeping vir oorwinning bestem is (1 Korintiërs 1:1). Wanneer die leer van die uitverkiesing dus as vertrekpunt vir Calvin se ampsbeskouing gestel word, lei dit nie net die middelaarskap van Jesus Christus in nie, maar ook sy Hoofskap en Heerskappy oor sy eiendom. Alleen deur die bemiddeling van die heil deur Christus tot Godsryk én in die geskiedenis is die diens van mense moontlik. Hierdie diens het 'n kerkordelike gestalte tot gevolg met 'n besondere aard wat nie uit die funksionele afgelei word nie, maar uit die bemiddelende heil van Jesus Christus. Die amp is dus ondergeskik aan die genade van Christus en daarom kan die omstandighede of praktyk nooit voorskriftelik wees nie vir die amp nie. Wat wel voorskriftelik vir die amp is, is die Leer van die Uitverkiesing, die hoofskap en heerskap van Jesus Christus en die bemiddeling van die heil.

Soos die amp vanuit die genadige verkiesing van God sy oorsprong vind, word die ruimte waarin die amp gestalte kry ook gevorm deur die uitverkiesende genade van God. Die gemeente van Christus vorm die ruimte van die amp. Amp en gemeente, kerkbegrip en ampsbegrip is onlosmaaklik verbind.

Ampsbeskouing in die Nuwe Testament: funksioneel

Die Nuwe Testamentiese "ampsbeskouing", soos reeds aangetoon, toon 'n diversiteit wat nie gesistematiseer kan word nie. Hoogstens kan die ampsbeskouing in die Nuwe Testament as funksioneel beskryf word. Hiermee word bedoel dat die eise van die dag, dit wat nodig was vir die verkondiging van die evangelie en die uitleef van die koinonia, aanleiding gegee het tot die totstandkoming van sekere "ampte".

So het byvoorbeeld die "amp van die ouderling" sy oorsprong in die behoefte aan hulp vir Moses (Eksodus 18:13-27), en die amp van diaken sy oorsprong in die ontstaan van die behoefte aan die versorging van die behoeftiges in die gemeente (Handelinge 6:1-4). Meer spesifiek kan in hierdie verband ook die volgende genoem word: die "amp" van die apostel vind sy oorsprong in die behoefte aan betroubare garante van die inhoud, werk, lewe en implikasie van die lewe van Jesus Christus. Met die evolusionistiese totstandkoming en latere "finalisering" van die Nuwe Testament, het hierdie "amp" egter (omdat dit sy funksie verloor het), stelselmatig op die agtergrond geskuif. Iets hiervan word byvoorbeeld reeds in 1 Petrus 4:10-11 gesien: die feit dat al die bedieninge wat in 1 Korintiërs 12:8-10 en Romeine 12:6-8 voorkom, nie in 1 Petrus genoem word nie, kan daarop dui dat al die bedieninge deur Paulus genoem nie meer bestaan het nie, juis omdat dit nie meer funksioneel nodig was vir die voortgang en verkondiging van die evangelie nie.

Enkele opmerkings ter wille van die debat

- * Die enigste afleiding wat van Bybelse getuienis gemaak kan word ten opsigte van 'n "ampsbeskouing" is dat die funksioneel van aard was. Behoeftes is aangespreek sodat die evangelie gehoor en geleef kon word.
- * Selfs Calvyn (as ons sy standpunte by die debat wil betrek) stel onder meer drie beginsels vir die aanwysing van die ampte: God se wil, sy Woord en die **omstandighede** van die tyd en van die lidmate. Ons lewe egter nie meer in die 16de eeu nie. Myns insiens moet ons vir 'n slag by die punt uitkom om nie te vra "hoe dit was nie", maar "wat is die beste nou" in terme van byvoorbeeld die opdrag van Jesus in Matteus 28:18-20. Ons moet wegkom om die standpunte van die "vadere" as mees-ternarratief te sien wat vir tyd en ewigheid geld. Die ampte staan nie in diens van die Reformasie nie, maar in diens van die Hoof en die Heer van die kerk.
- * In elke nuwe tydsgewrig met sy nuwe omstandighede moet die kerk homself afvra wat die beste manier is om die evangelie van Jesus in die kerk en wêreld te laat hoor.
- * In die verkondiging van die evangelie mag en kan geen vooraf uitgemaakte "amp-struktuur" of kerkordelike reëling in die pad staan van die verkondiging nie.
- * Ons moet verder erken dat die Hervormde Kerk in beginsel lankal reeds (en tereg miskien onbewustelik) met 'n funksionele ampsbeskouing werk (vgl predikante in sinodale poste met behoud van ampsvoorreg, deeltydse predikante, die beweeg van deelversorging na volle versorging en andersom soos omstandighede noop, die vul van twee deelversorgde standplase gelyktydig, benoeming van predikante). Hoekom het die Kerk hierdie besluite geneem? Sodat die evangelie verkondig kan word.
- * Ons mooi teologiese formulerings rondom die verskillende ampte deurstaan dikwels ook nie die toets van 'n soms agtergehaalde teologiese verstaan van die amp nie. Om maar net 'n paar voorbeelde te noem:
 - ** Predikante, wat ses jaar teologiese opleiding ondergaan het, verkondig die Woord onder toesig van die ouderlinge van die gemeente, wat kennis van die Woord en die belydenisskrifte van die kerk behoort te hê, maar dit nie altyd (en soms in baie min gevalle) het nie. Ook tydens huisbesoek word van die ouderling verwag om die predikant te vergesel om toesig te hou oor die werk van die predikant.

- Wanneer die predikant egter Bybelstudie in die gemeente aanbied, word sodanige toesig nie vereis nie.
- ** Wanneer die ouderling, wat nie formele teologiese opleiding het nie, huisbesoek doen, doen hy/sy dit egter sonder enige toesig.
 - ** Indien aanvaar sou word dat die ouderling vier keer per jaar deur sy/haar wyk beweeg, en, ter wille van die argument, tydens elke besoek twintig minute aan die kinders in die gesin spandeer, is dit vreemd dat die kategete van die gemeente, wat nie in 'n amp bevestig word nie, sonder toesig (in die praktyk, alhoewel nie in teorie), feitlik elke Sondag minstens veertig minute die kinders van die gemeente voorgaan sonder enige toesig.
 - ** In die verlede het die kerk, in die dae van diensplig, proponente georden om hulle in staat te stel om veral die sakramente te bedien. Waar die sakramente wel bedien is, en selfs wanneer daar gepreek is, het dit nie gepaard gegaan met die nodige toesig, soos deur die Kerkorde gestel, nie.
- * Die vraag is dus of die Kerk nie maar sal moet erken dat hy dikwels in die verlede, in sy besluite rakende die amp, tog maar oorwegend gelei is deur die omstandighede nie. En, indien dit waar sou wees, die Kerk nie tog maar met 'n baie sterk funksionele ampsbeskouing gewerk het nie?
 - * Die vraag wat verder gevra sal moet word is of hierdie besluite "onbybels" of "nie-Reformatories" was. Gesien vanuit 'n eng en agtergehaalde beskouing van die amp sal die antwoord natuurlik ja wees. Gesien egter vanuit die noodsaaklike en onontwykbare opdrag van die kerk om die evangelie in die wêreld uit te dra, is die antwoord nee.
 - * Ons moet daarteen waak dat ons ampsbeskouing in die pad van die evangelie kan staan. Ons dink te eng oor die amp. In 'n al hoe meer sekulariserende wêreld gaan die kerk se bedieningspatrone moet verander. Anders gaan die kerk, met al sy mooi teologiese teorieë, verdwyn. Die huidige paradigma van een gemeente, een dominee, is op pad uit. Ons is te veel gerig na binne. En as ons meer na buite gerig lewe? Wat gaan dan die behoeftes wees? Heel waarskynlik tentmakers, sendelinge en lekepredikers. Dink maar net aan die aardige debatte wat ons gaan voer oor beginsels en korrekte ampsbeskouings en nog wat voor so iets moontlik sal wees. En dit terwyl Rome brand!
 - * Ten slotte: natuurlik moet die Kerk toesien dat hoe ook al die ampte verstaan word, dit kerkordelik georden moet word. Daar moet orde wees. Maar daar is in hierdie verband 'n besliste volgorde: eers bediening, dan kerkordelike reëlins, en nie anders om nie. Watter kwade dag sal dit nie wees wanneer die evangelie nie verkondig mag word omdat daar iewers in 'n menslike boek staan dat dit nie kerkordelik is nie!

---oOo---